

C:\Users\Plazma\Desktop\A\Asimov Isaac - Nadace 01 - Předehra k nadaci.pdb

PDB Name: Asimov Isaac - Nadace 01
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 2.8.2006
Modification Date: 2.8.2006
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Isaac Asimov

Předehra k nadaci

MATEMATIK

CLEON I. - Poslední císař Galaktické říše, patřící k Entunské dynastii. Narodil se roku 11 988 galaktické éry, ve stejném roce jako Hari Seldon. (Datum Seldonova narození, které někteří považují za pochybné, bylo pravděpodobně zfalšováno tak, aby odpovídalo Cleonovu, se kterým se Seldon zřejmě střetl brzy po svém příjezdu na Trantor.)

Po Cleonově nástupu na Říšský trůn v roce 12 010, tehdy mu bylo dvacet dva let, zavládlo na tehdejší bouřlivé časy neobvyklé období klidu a prosperity. Vděk za to patří nepochybně jeho poradci Eto Demerzelovi, o kterém se díky jeho pečlivosti při vyhýbání se publicitě nezachovala takřka žádná fakta.

Cleon sám...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

1.

Cleon potlačil malé zívnutí: "Demerzeli, už jsi slyšel o nějakém Hari Seldonovi?"

Cleon byl císařem už více než deset let a byly okamžiky, při různých státních příležitostech, kdy dokázal vypadat státnicky, oblečen do nezbytných formálních oděvů a náležitostí. Tak vypadal například na oficiálním hologramu, který stál ve výklenku ve zdi za ním. Byl umístěn tak, aby zastiňoval vyobrazení a hologramy několika Cleonových předků, umístěných na různých místech v místnosti.

Hologram nebyl úplně poctivý. Ačkoliv Cleonovy vlasy měly na hologramu i ve skutečnosti stejný světle hnědý odstín, na hologramu byly znatelně hustší. Jeho skutečná tvář byla mírně nesouměrná, levý koutek jeho úst se zdvihl o něco více než pravý, ani toho si na hologramu nebylo možno všimnout. Kdyby se postavil vedle hologramu, bylo by také vidět, že měří o dva centimetry méně, jen 1,81 metru a že jeho postava je o něco zavalitější.

Samozřejmě hologram byl oficiální korunovační portrét a Cleon byl tehdy mladší. I tak vypadal stále mladě a dost přitažlivě; ve chvílích, kdy nebyl vázán ceremoniálním protokolem, nesla jeho tvář nevýrazné stopy humoru a uvolněnosti.

Demerzel, s pečlivě vypěstovaným tónem úcty v hlase, řekl: "Hari Seldon? To jméno mi nezní povědomě, Výsosti. Měl bych ho znát?"

"Včera večer se o něm zmínil Ministr pro vědu. Říkal jsem si, že bys o něm mohl vědět."

Demerzel mírně sraštil čelo, ale jen velmi mírně, protože dvořan se v přítomnosti císaře nemračí.

"Ministr pro vědu o něm měl říci mně, jako vašemu poradci, Výsosti. Pokud budete bombardován ze všech stran -"

Cleon zdvihl ruku a Demerzel se okamžitě zarazil.

"Prosím, Demerzeli, ta formálnost se nedá vydržet pořád. Včera večer se mi o něm Ministr zmínil na svém večíрку. Nemohl jsem odmítnout ho poslouchat a jsem rád, že jsem neodmítl, protože to bylo zajímavé."

"Jakým způsobem zajímavé, Výsosti?"

"No, teď už to není jako za starých dob, kdy byli matematici a vědci v módě. Tyhle věci jako by teď nějak vymíraly, možná proto, že už vlastně není co pořádně objevovat, nemyslíš? Ale zřejmě se pořád mohou přihodit pozoruhodné věci. Přinejmenším mi řekl, že je to zajímavé."

"Ministr pro vědu, výsosti?"

"Ano. Říkal, že Hari Seldon se zúčastnil matematického kongresu tady na Trantoru... z nějakého důvodu matematici pořádají každých deset let kongres... a že tvrdí, že dokázal možnost matematicky předpovídat budoucnost."

Demerzel si dovilil mírně se pousmát. "Bud' se mylí Ministr pro vědu, který není sám právě vědec, nebo se zmýlil ten matematik. Předvídaní budoucnosti je jen dětská představa o magii."

"Určitě, Demerzeli? Lidé takovým věcem věří."

"Lidé věří mnoha věcem, Výsosti."

"Ale věří i tomuto. Takže není důležité, zda je taková předpověď budoucích událostí pravdivá nebo není. Kdyby mi ten matematik předpověděl dlouhé a úspěšné panování a Říši období míru a prosperity - eh, nebylo by to pěkné?"

"Jistě by to bylo příjemné slyšet, Výsosti. Ale čeho by se tím dosáhlo?"

"Když lidé něčemu nebo v něco věří, jednají podle této víry. Mnohá proroctví se vyplnila prostě proto, že se jim uvěřilo a každý jednal podle toho. Teď, když o tom přemýšlím, byl jsi to právě ty, kdo mi to před časem vysvětloval."

Demerzel řekl: "Máte pravdu, Výsosti." Jeho oči sledovaly upřeně císaře, jako by odhadoval, kam až může zajít. "Jenomže, pokud je to skutečně tak, takové proroctví může pronést kdokoli."

"Ne každému ale budou lidé stejně věřit. Matematikovi, který může podepřít svá tvrzení matematickými vzorci a terminologií nebude nikdo rozumět, tím spíše by mu mohli uvěřit."

Demerzel řekl: "Jako vždy, Výsosti, to co říkáte, zní velmi přesvědčivě. Žijeme v bouřlivých dobách a stálo by za to uklidnit je trochu, obzvláště pokud by se to podařilo udělat způsobem, který by nevyžadoval použití peněz ani vojenské síly... Ta koneckonců v poslední době nadělala více škody než užitku."

"Přesně tak, Demerzeli," řekl císař vzrušeně. "Přiveď mi toho Hari Seldona. Říkals mi, že víš o nitkách, které vedou do všech koutů tohoto neklidného světa, dokonce i tam, kam se neodvážejí oficiální císařské síly. Tak zatáhni za jednu z nich a dostaň sem toho matematika. Chci se s ním setkat."

"Stane se, Výsosti," řekl Demerzel. Měl Seldona dávno pod kontrolou, poznamenal si v duchu, že musí pochválit Ministra pro vědu za dobře vykonanou práci.

2.

Seldonův zjev nebyl tenkrát právě omračující. Stejně jako císaři Cleonu I. bylo mu třicet dva let, měřil však jen 1,73 metru. Měl hladkou, příjemnou tvář, jeho vlasy byly tmavě hnědé, takřka černé a jeho oblečení jasně prozrazovalo provinciální původ.

Komukoli z pozdějších dob, kdo zná Seldona jako legendárního poloboha, by se mohlo zdát takřka svatokrádežné, že nemá starou vrásčitou tvář a bílé vlasy, že jeho tvář nenese tichý, moudrost vyzařující úsměv a že nesedí na invalidním vozíku. Ale dokonce i tehdy, v pokročilém věku, byla v jeho očích stejná radost.

A obzvláště radostný výraz měly jeho oči teď, kdy jeho přednáška byla přijata na Výročním kongresu a dokonce vzbudila opatrnou pozornost a starý Osterfith na něj kývl a řekl: "Vynalézavé, mladý muži. Velmi vynalézavé." Což znělo z úst Osterfitha uspokojivě, Velmi uspokojivě.

Jenomže teď tady byla nová, naprosto neočekávaná situace a Seldon si nebyl jistý, zda je důvodem k prohloubení jeho radosti nebo právě naopak spíše k opatrnosti.

Zíral na vysokého mladého muže v uniformě se znakem vesmírné lodi a slunce na levé straně hrudi.

"Poručík Alban Wellis," řekl důstojník Císařské gardy ještě než znovu ukryl průkaz. "Doprovodil byste mě laskavě, pane?"

Wellis byl ozbrojen, samozřejmě. Další dva gardisté stáli za dveřmi. Seldonovi bylo jasné, že mu nezbývá než se podvolit přes všechnu důstojníkovu zdvořilost, ale nebylo důvodu proč se nesnažit získat od něj nějakou informaci.

Zeptal se: "K císaři?"

"Mám vás doprovodit do paláce, pane. To je celý můj úkol."

"Ale proč?"

"To mi nebylo sděleno, pane. Ale mám jasný pokyn vás přivést s sebou - jakýmkoli způsobem."

"Ale to vypadá, jako bych byl zatýkán. Neudělal jsem nic, za co bych mohl být zatčen."

"Řekněme raději, že to vypadá, jako by vám byla poskytnuta čestná stráž... pokud už vyrazíme."

Vyrazili. Seldon pevně stiskl rty, jako by tím chtěl zastavit další otázky, kývl hlavou a postoupil vpřed. I kdyby se měl setkat s císařem a dostat císařské vyznamenání, nenaplnělo ho to žádným pocitem radosti. Byl zastáncem Říše, to jest zastáncem sjednocených lidských světů, ale nebyl rozhodně přívržencem císaře.

Poručík šel před ním, druzí dva za ním. Seldon se usmíval na kolemjdoucí a podařilo se mu vypadat nezúčastněně. Před hotelem nastoupili do oficiálního automobilu. (Seldon přejel zálibně rukou po čalounění, nikdy ještě neviděl něco tak nazdobeného.)

Byli v jednom z nejbohatších sektorů na Trantor. Kopule byla tak vysoká, že těm v ní dávala pocit otevřeného prostoru a člověk jako Hari Seldon, který vyrostl v otevřeném světě, by přísahal, že jsou ozáření sluncem. Slunce ani mraky nebylo vidět, ale vzduch byl lehký a čerstvý.

A potom kopuli minuli a za její zakřivenou siluetou se stěny zúžily a brzy se ocitli v uzavřeném tunelu, na jehož stěnách se opakovaly znaky vesmírné lodi a slunce. To znamenalo, že je vyhrazen (domníval se Seldon) pro oficiální vozidla.

Otevřely se dveře a vůz jimi projel nezmenšenou rychlostí. Když se za nimi opět zavřely, ocitli se v otevřené krajině, pravé, skutečně volné krajině. Na celém Trantor bylo pouze 250 čtverečních kilometrů povrchu, který nebyl uzavřen v ochranných kopulích, a na něm Císařský palác. Seldon by se tady byl rád prošel, ne tak ani kvůli Paláci jako spíše proto, že zde byla umístěna také Galaktická univerzita a především Galaktická knihovna.

Teď náhle vyjeli z uzavřeného světa Trantoru do otevřeného území lesa a parků, do světa kde svítilo pravé slunce zakryté pravými mraky, a studený vítr profoukl Seldonovou košili. Stiskl kontakt, který zavíral okno automobilu.

Venku byl sychravý den.

3.

Seldon si nebyl zdaleka jistý, zda se setká s císařem. Spíše očekával přijetí u nějakého úředníka čtvrtého nebo pátého řádu, který bude tvrdit, že hovoří císařovým jménem. Kolik lidí vůbec kdy vidělo císaře? Osobně, ne v holovizi? Kolik lidí vidělo pravého, hmatatelného císaře z masa a kostí, když ten nikdy neopouštěl území Císařského paláce, ve kterém se Seldon nyní ocitl.

Jejich počet byl mizivý. Dvacet pět milionů světů, každý s nákladem miliardy nebo i více lidských bytostí a mezi těmito kvadriliony lidí, kolik z nich vidělo nebo uvidí osobně císaře? Tisíc?

A záleží na tom vůbec někomu? Císař není nic více než symbol Říše, podobně jako vesmírná loď a slunce, ale mnohem méně přesvědčivý, mnohem méně opravdový. Byli to císařští vojáci a úředníci, rozlezlí všude, kteří reprezentovali Říši a stali se mrtvou vahou na bedrech jejích obyvatel, ne císař.

Proto také ve chvíli, kdy byl Seldon uveden do místnosti skromných rozměrů, pohodlně, ale ne přehnaně zařízené a nalezl v ní mladě vypadajícího muže, nemohl se nepodivit, jak je možné, že jej nějaký úředník může sledovat tak zjevně přivítivým pohledem. Muž seděl na hraně stolu v malém přístěnku s oknem, jednu nohu měl na, zemi, druhá se houpala přes hranu stolu. Už dávno, a znovu a znovu, se setkával s tím, že každý vládní úředník, a obzvláště říšský, má zachmuřenou tvář, jako by na svých bedrech musel nést váhu celé Galaxie. A čím bezvýznamnější úředník, tím zachmuřenější a výhrůžnější výraz.

Tento zde by tedy mohl být úředník tak vysoko postavený, že necítí nutnost zakrývat mraky na svém čele - tvář slunce moci, svítícího tak blízko nad ním.

Seldon si nebyl celkem jist, jak dalece ohromen by měl být, ale cítil, že nejlepší bude zůstat zticha a nechat toho druhého, ať promluví první.

Úředník řekl: "Předpokládám, že jste Hari Seldon. Ten matematik."

Seldon odpověděl nejstručnějším způsobem: "Ano, pane," a čekal dále.

Mladý muž mávl rukou. "Měl byste mi říkat Výsosti, ale nenávidím ceremonie. Nic jiného už ani neznám a unavují mě. Jsme tu sami, takže si udělám pohodlí a protokol necháme stranou. Sedněte si, profesore."

V půlce jeho řeči si Seldon uvědomil, že hovoří s císařem Cleonem, prvním toho jména, a cítil, jak mu to vyrazí dech. Byla tady (teď, když se pozorněji podíval) vzdálená podobnost s oficiálním hologramem, který se neustále objevoval ve zprávách, jenomže na něm byl Cleon oblečen do oficiálního oděvu a zdál se být vyšší, vznešenější, se ztuhlým výrazem.

A náhle tu byl on, originál hologramu, a vypadal docela obyčejně.

Seldon se ani nepohnul.

Císař se mírně zamračil a řekl hlasem, který prozrazoval jeho zvyk rozkazovat, patrný i když se jej pokoušel, přinejmenším dočasně, ukrýt: "Řekl jsem: Sedněte si, člověče. Táhle na tu židli. Rychle."

Seldon se posadil, úplně bez řeči. Nemohl se přimět ani k tomu, aby řekl: "Ano, Výsosti."

Cleon se usmál. "Tak je to lepší. Teď si můžeme promluvit jako dvě lidské bytosti, což je, koneckonců, všechno, co zbyde, jakmile se zbavíme ceremonií. Co vy na to?"

Seldon řekl opatrně: "Pokud to uspokojuje Vaše Císařské Veličenstvo, potom je tomu jistě tak."

"No tak, proč jste tak opatrný. Chci si s vámi promluvit jako rovný s rovným. Je to můj rozmar. Tak jej koukejte uspokojit."

"Ano, Výsosti."

"Řekněte prostě: Ano, člověče. Copak neexistuje způsob, jak vám to vysvětlit?"

Cleon Seldona upřeně pozoroval a Seldonovi se zdálo, že jeho pohled je pobavený a zaujatý.

Nakonec císař řekl: "Nevypadáte na matematika."

Seldon našel konečně sílu se usmát "Nevím, jak má matematik vypadat, vaše veli..."

Cleon zdvihl varovně ruku a Seldon v sobě zdusil jeho titul. Cleon řekl: "Bělovlasý, řekl bych. Vousatý, možná. Určitě starý."

"Ale i matematici musí být nejdříve mladí."

"Jenomže to ještě nemají odbornou pověst Dříve, než se jejich jméno dostane do povědomí Galaxie, vypadají tak, jak jsem je popsal."

"Já nemám takovou pověst, bohužel."

"Přesto jste vystoupil na kongresu, který tady byl."

"Mnoho z nás na něm vystoupilo. Někteří mladší než já. Jen velmi málo přednášejícím byla věnována vůbec nějaká pozornost."

"Vaše vystoupení rozhodně přitáhlo pozornost několika mých úředníků. Bylo mi řečeno, že věříte, že je možné předpovídat budoucnost."

Seldon cítil, že teď je třeba být velmi opatrný. S touto interpretací své řeči, chybnou samozřejmě, se pravděpodobně bude muset potýkat neustále.

Řekl: "Ve skutečnosti ne tak docela. To, co jsem dokázal, je mnohem omezenější. Mnohé systémy se za určitých podmínek začnou chovat chaoticky. To znamená, že i když je zadán určitý počáteční stav, není možné předvídat stav systému po nějaké době. Toto platí i u některých velice jednoduchých systémů, ale čím je systém složitější, tím větší je pravděpodobnost, že se stane chaotickým. Vždy se předpokládalo, že systém tak složitý, jako je lidská společnost, se rychle stane chaotickým a nebude tedy možné předvídat jeho budoucí chování. Já jsem dokázal, že při studiu lidské společnosti je možné zvolit takový počáteční bod, který umožní zavést odpovídající předpoklady, a tím potlačit chaos. To by umožnilo předvídat budoucnost, ne detailně, ale v celkových trendech, a ne s jistotou, ale s

určitou, vypočitatelnou pravděpodobností."

Císař, který poslouchal velice pozorně, řekl: "Ale neznamená to, že jste ukázal způsob, jakým je možné předpovídat budoucnost?"

"Ani to ne tak docela. Ukázal jsem, že je to teoreticky možné, ale nic víc. Abych dokázal více, musel bych najít vhodný počáteční bod, zavést správné předpoklady a potom nalézt způsob, jakým provést potřebné výpočty v konečném čase. A i kdyby se mi toto všechno podařilo, dostanu, v nejlepším případě, pouze pravděpodobnosti. To není předvídání budoucnosti, je to pouhý odhad toho, co se pravděpodobně stane. Každý úspěšný politik, obchodník, každý úspěšný člověk vůbec musí být schopen takových odhadů, jinak by nemohl být úspěšný."

"Ten k tomu ale nepotřebuje matematiku."

"To je pravda. Dělá to intuitivně."

"Za pomoci odpovídající matematiky by byl každý schopen dostat se k těmto pravděpodobnostem. Nebylo by k tomu třeba vzácného nebo nadprůměrného člověka, úspěšného díky svému výjimečnému nadání."

"I to je pravda, ale já jsem jen dokázal, že taková matematická analýza je proveditelná. Nedokázal jsem, zda je také praktická."

"Jak může být něco proveditelné, ale ne praktické?"

"Teoreticky je možné, abych navštívil každý z obydlených světů a pozdravil se s každým z jejich obyvatel. Jenomže takový úkol by zabral mnohem více času, než mi zbývá života a i kdybych byl nesmrtelný, tempo, kterým se noví lidé rodí, je vyšší než tempo, kterým bych se s nimi mohl vítat, a staří lidé by umírali daleko rychleji, než bych se k nim mohl dostat."

"A platí tyto argumenty také pro vaši matematiku o budoucnosti?"

Seldon zaváhal a potom pokračoval. "Mohlo by se stát, že nezbytné výpočty by trvaly příliš dlouho, i kdyby měl člověk k dispozici počítače vesmírných velikostí pracující hyperprostorovými rychlostmi. V okamžiku, kdy by bylo dosaženo výsledku, by od zadání uplynulo tolik času a simulace by se natolik změnila, že by odpověď byla nesmyslná."

"Proč nejde výpočet zjednodušit?" zeptal se Cleon ostře.

"Vaše Císařské Veličenstvo," Seldon cítil, jak se císař stává formálnější, čím méně je spokojen s odpověďmi na svoje otázky, a reagoval na to větší formálností ze svojí strany, "podívejme se třeba na způsob, jakým vědci zacházejí s elementárními částicemi. Těch je nepředstavitelné množství a pohybují se a kmitají nepředvídatelným způsobem, ale tento zdánlivý chaos se řídí určitými základními pravidly, takže bylo možno vypracovat kvantovou mechaniku, která dokáže zodpovědět otázky, které umíme položit. Při studiu lidské společnosti dosazujeme za elementární částice lidské bytosti, ale je třeba se vypořádat s novým faktorem, lidskou myslí. Částice se pohybují nevědomě, lidé ne. Zavedení všech impulsů a faktorů, které ovlivňují vědomou lidskou aktivitu, do výpočtu, studium komplikuje natolik, že není k dispozici dost času, aby bylo možno jej dokončit v rozumném čase."

"A lidská mysl, na rozdíl od nevědomých pohybů, se neřídí žádnými základními pravidly?"

"Těžko říci. Moje matematická analýza naznačuje, že nějaká pravidla musí existovat, jakkoliv se výsledek zdá být nahodilý, ale nenaznačuje jaká pravidla to mohou být, nebo kde je hledat. Představte si dvacet pět milionů obydlených světů, každý s vlastní charakteristikou a kulturou, každý dostatečně odlišný od ostatních, každý s miliardou i více lidskými bytostmi, z nichž každá má vlastní individuální mysl a všechny se vzájemně ovlivňují nespočetným množstvím způsobů! Jakkoliv je psychohistorická analýza teoreticky možná, není pravděpodobné, že by ji bylo možno prakticky využít."

"Co tím máte na mysli, psychohistorická?"

"Teoretické zjištění pravděpodobností budoucího vývoje společnosti označuji slovem psychohistorie."

Císař náhle vstal, přešel na opačný konec místnosti, otočil se, rychlými kroky se vrátil zpět a zastavil se před nehybně sedícím Seldonom.

"Vstaňte!" poručil.

Seldon vstal a vzhledl k o něco vyššímu císaři. Snažil se, aby jeho pohled zůstal nehybný.

Nakonec Cleon řekl: "Ta vaše psychohistorie... Kdyby se podařilo ji dostat do použitelného stavu, měla by ohromné využití, nemám pravdu?"

"Zcela zřejmě, nesmírné využití. Znalost budoucnosti, i když jen z velice všeobecných hledisek, by sloužila jako nový a nenahraditelný návod pro naši činnost, takový, jaký ještě lidstvo nemělo. Jenomže, samozřejmě..." Zarazil se.

"No?" řekl Cleon netrpělivě.

"Zdá se, že s výjimkou několika málo vládců, lidí, kteří činí závažná rozhodnutí, nesměla by se veřejnost dozvědět výsledky psychohistorické analýzy."

"Nesměla dozvědět!" zvolal Cleon překvapeně.

"To je jasné. Pokusím se to vysvětlit. Kdyby byla provedena psychohistorická analýza a její výsledek byl zveřejněn, změnilo by to okamžitě emoce většiny lidí. Tím by se psychohistorická analýza, provedená na základě emocionálního stavu bez znalosti výsledku analýzy, stala okamžitě nesmyslnou. Chápete, jak to myslím?"

Císařův zrak se rozjasnil, zasmál se nahlas. "To je výborné!"

Poplácal Seldona radostně po rameni, až se pod tím úderem zapotácel.

"Copak to nechápete, člověče?" řekl Cleon. "Nechápete? Tady můžete být užitečný. Nemusíte budoucnost předpovídat, stačí, když ji vyberete. Vyberete nějakou pěknou, použitelnou budoucnost a tím vyvoláte emoce a reakce, které způsobí, že se vaše předpověď vyplní. Je lepší přivolat příjemnou budoucnost než předpovědět ošklivou."

Seldon se zamačkal. "Chápu, jak to myslíte, Veličenstvo, ale to je bohužel stejně nemožné."

"Nemožné?"

"Přinejmenším nepraktické. Copak to nevidíte sám? Když není možné začít od lidských emocí a z nich předpovědět, jakou budoucnost vyvolají, není možný ani opačný postup.

Nejde zvolit nějakou budoucnost a potom zjistit, které emoce by ji mohly způsobit."

Cleon vypadal neuspokojeně. Sevrhel rty. "A co tedy vaše přednáška?... Říká se tomu tak, přednáška?... K čemu je dobrá?"

"To byla pouze matematická demonstrace. Mohla zajímat matematiky, ale vůbec mně nenapadlo pokoušet se o nějaké její praktické využití."

"To považuji za nechutné," řekl Cleon rozzlobeně.

Seldon lehce pokrčil rameny. Více než kdy jindy si nyní přál, aby byl svůj příspěvek nikdy neproněs. Co se s ním stane, pokud si císař vezme do hlavy, že ze sebe nechává dělat hlupáka?

A skutečně, Cleon se tvářil, jako by nebyl dalek právě takového názoru.

"Tak jako tak," řekl, "co kdybyste vydal předpověď budoucích událostí, matematicky podloženou nebo ne; předpověď, kterou by vládní představitelé, lidé, kteří se profesionálně zabývají tím, co veřejnost pravděpodobně udělá, považovali za vhodnou k vyvolání příznivých reakcí?"

"Proč bych k tomu byl zapotřebí já? Vládní představitelé mohou vydat takovou prognózu sami a vynechat prostředníka."

"Představitelé vlády by nemohli takovou předpověď vydat se stejnou účinností jako vy. Vláda čas od času vydává podobná prohlášení. Ne pokaždé veřejnost jejich předpovědím uvěří."

"Proč by mně věřila?"

"Jste matematik. Vámi vydaná budoucnost by byla vypočtená a ne... vytušená, pokud je to správný termín."

"Ale já bych ji nevypočítal."

"Kdo by o tom věděl?" Cleon jej pozoroval zpod přivřených víček.

Vznikla přestávka. Seldon měl pocit, že je v pasti. Pokud by dostal od císaře přímý rozkaz, bylo by bezpečné odmítnout? Kdyby odmítl, mohl by být uvězněn nebo i popraven. Ne bez soudu, samozřejmě, ale jen velmi těžko by mohl výsledek procesu jít proti přání tvrdé ruky oficiálních míst, obzvláště jedná-li se o příkaz císaře nesmírné Galaktické říše.

Nakonec řekl: "To nemá smysl."

"Proč ne?"

"Kdybych předpověděl neurčitě obecnosti, ke kterým by mělo dojít dlouho po smrti současných generací, mohlo by to projít, jenomže tomu by zase veřejnost nepřikládala valný význam. Nestarali by se o světlé zítřky v budoucnosti vzdálené o století nebo dvě.

Aby bylo dosaženo výraznější pozornosti," pokračoval Seldon, "musel bych předpovídat události velkého významu, a navíc takové, které mají přijít zanedlouho. Jen takové by mohly veřejnost zaujmout. Jenže dříve nebo později, spíš dříve, by se některá z mých předpovědí nesplnila a v tom okamžiku by jakýkoli užitek z mých předpovědí skončil. A s ním by mohla zmizet i vaše popularita a, to je nejhorší, zmizela by i důvěra v psychohistorii a její výsledky, takže pokud by se podařilo zdokonalit ji až do stádia, ve kterém by bylo možné skutečně používat její výsledky, nikdo už by o ně neměl zájem."

Cleon ztěžka dosedl na židli a zamračil se na Seldona. "Je to všechno, co vy matematici dokázete? Trvat na nemožnostech?"

Seldon, nesmírně jemně, řekl: "To vy, Výsosti, trváte na nemožnostech."

"Vyzkouším si vás. Předpokládejme, že bych se zeptal té vaší matematiky, zda budu zavražděn? Co byste odpověděl?"

"Moje teorie nenabízí odpovědi na tak specifické otázky, ani kdyby psychohistorie byla dovedena k úplné dokonalosti. Ani všechna kvantová mechanika celého světa neumí předpovědět chování jediné částice, jen průměrné chování mnoha."

"Znáte svou matematiku lépe než já. Proved'te tedy na jejím základě kvalifikovaný odhad. Bude na mne spáchán úspěšný atentát?"

Seldon řekl jemně: "Nastražil jste na mě past, výsosti. Buď mi řekněte, jakou odpověď si přejete slyšet, a já vám ji dám, nebo mi slibte, že nebudu potrestán za upřímnost."

"Řekněte svůj skutečný názor."

"Vaše čestné slovo?"

"Chcete ho písemně?" zeptal se Cleon sarkasticky.

"Čestné slovo z vašich úst je vše, co potřebuji," řekl Seldon s obavou, neboť si tím zdaleka nebyl jist.

"Máte mé čestné slovo."

"V tom případě vám mohu říci, že v průběhu čtyř uplynulých století zhruba polovina císařů byla zavražděna, z toho usuzuji, že pravděpodobnost vaší násilné smrti je zhruba jedna ku jedné."

"Takovou odpověď mi může dát každý," řekl Cleon nespokojeně, "na to nepotřebuji matematika."

"Vždyť jsem vám řekl několikrát, že moje matematika je pro praktické účely k nepotřebě."

"Nepředpokládal byste, že jsem se poučil z chyb svých nešťastných předchůdců?"

Seldon se zhluboka nadechl: "Ne, Výsosti. Celá historie nám ukazuje, že se neumíme poučit z chyb v minulosti.

Například já jsem byl uveden do vaší blízkosti na soukromou audienci. Co kdybych byl rozhodnut spáchat na vás atentát? Samozřejmě, že nejsem, Výsosti," dodal spěšně.

Cleon se usmál bez humoru. "Milý pane, neberete vůbec v úvahu naši pečlivost nebo naše pokroky v technologii."

Prostudovali jsme vaši minulost, váš úplný záznam. Když jste dorazil, prošel jste nejrůznějšími snímači. Váš výraz a hlas byly podrobeny analýze. Do detailu jsme prozkoumali váš emocionální stav; v podstatě by se dalo říci, že jsme znali vaše myšlenky. Kdyby existovala nejmenší pochybnost o vaší neškodnosti, nebyl byste teď tady, lépe řečeno nebyl byste naživu."

Seldonom projela vlna nevolnosti, přesto pokračoval. "Lidé zvenčí vždy měli a budou mít potíže, chtějí-li se setkat s císařem. Platilo to i v dobách, kdy technologie byla méně rozvinutá. Jenže téměř každý atentát byl výsledkem palácového převratu. Ti, kteří jsou císaři nejbližší, jsou pro něj zároveň největším nebezpečím. Proti tomuto nebezpečí je sebepečlivější ochrana proti lidem zvenčí bezmocná. A členy své vlády, své gardisty, své přátele nemůžete podrobovat stejným procedurám, kterými jsem prošel já."

Cleon řekl: "To vím také, přinejmenším stejně dobře jako vy. Mým řešením je, že zacházím s lidmi kolem sebe spravedlivě a nezavdávám nikomu příčinu k nespokojenosti."

"Nesmysl - ," začal Seldon a potom se zmateně zarazil.

"Pokračujte," řekl Cleon nazlobeně. "Máte přece moje svolení říkat věci tak, jak je vidíte. Jaké nesmysly říkám?"

"To slovo mi uklouzlo, výsosti. Chtěl jsem říci nepodstatné. To, jak se chováte k lidem kolem vás, není důležité. Musíte být podezřivý, bylo by nelidské, kdybyste nebyl. Neopatrně pronesené slovo, jako jsem pronesl já před chvílí, neopatrné gesto, pochybovačný výraz ve tváři a vy to sledujete se zúženými očima. A každý náznak podezření rozjždí celý řetězec. Váš blízký vycítí podezření a začne se chovat jinak, jakkoli se bude snažit tomu vyhnout. Vy si toho všimnete a vaše podezření se prohloubí a nakonec je buď on popraven nebo vy zavražděn. Tento postup se zdál být nevyhnutelný u všech vládců v minulých čtyřech stoletích a je jen jedním z příznaků rostoucí obtížnosti vlády nad Říší."

"Takže nic z toho, co udělám, nemůže odvrátit moje zavraždění."

"Ne, Výsosti. Ale může se stát, že budete mít štěstí."

Cleon bubnoval prsty na opěradle svého křesla. Pak řekl drsně: "Jste k ničemu, člověče, jako vaše psychohistorie. Běžte." S těmito slovy se císař odvrátil; náhle vypadal mnohem starší než na svých třicet dva let.

"Říkal jsem vám, Výsosti, že moje matematika vám nebude k žádnému užtku. Hluboce se omlouvám."

Seldon se pokusil uklonit, ale nějaký signál, kterého si nevšiml, přivolal dva gardisty, kteří jej odvedli. Za ním zazněl z královské komnaty Cleonův hlas. "Vraťte toho muže tam, odkud jste jej přivedli."

4.

Eto Demerzel vstoupil a pohlédl na císaře s výrazem patřičné úcty. "Výsosti, málem jste ztratil trpělivost," řekl. Cleon vzhlédl a se zjevným úsilím se mu podařilo se usmát "Tak ať. Ten chlap mně zklamal."

"A přece nesliboval víc, než nabídl."

"Nenabídl nic."

"A nic také neslibil, výsosti."

"To bylo zklamání."

Demerzel řekl: "Víc než jen zklamání, myslím si. Ten člověk je šídlo venku z pytle."

"Šídlo? Vždycky používáš plno divných výrazů."

Demerzel řekl zasmušile: "To je jen slovo, které jsem zaslechl v mládí, Výsosti. Říše je plná podivných výrazů; některé z nich se na Trantoru nepoužívají, tak jako jsou některé trantorské neznámé jinde."

"Přišel jsi mě poučit, že Říše je velká? Co znamená, že ten chlap je šídlo?"

"To, že může způsobit mnoho škody, aniž by chtěl nebo si to uvědomoval. Nezná vlastní sílu. Ani důležitost."

"Jak jsi na to přišel, Demerzeli?"

"Je to provinční muž, výsosti. Nezná Trantor ani jeho zvyky, neumí se chovat jako urozený člověk, jako dvořan. A přesto se vám postavil."

"A proč ne? Dal jsem mu přece svolení, aby mluvil upřímně. Vynechal jsem ceremonie. Choval jsem se k němu jako k sobě rovnému."

"Ne docela, výsosti. Není to ve vás, chovat se k někomu jako k sobě rovnému. Jste zvyklý přikazovat. A i kdyby jste se pokusil někoho přimět k tomu, aby se cítil ve vaší přítomnosti uvolněně, málokomu se to podaří. Většina bude jako němá, nebo ještě hůř, podlézává a servilní. Tento muž se vám postavil."

"No, tobě se to možná zamlouvá, Demerzeli, ale mně se nelíbí. Cleon vypadal zamyšleně a nespokojeně. "Všiml sis, že se mi ani nepokusil vysvětlit tu svoji matematiku? Jako by předpokládal, že bych z ní nerozuměl ani slovu."

"A ani byste nerozuměl, Výsosti. Nejste matematik ani vědec jiného oboru, ani umělec. Existuje mnoho oblastí lidských znalostí, o kterých jiní vědí více než vy. Jejich úkolem je používat své znalosti ve službě vám. Vy jste císař, což znamená víc než všechny jejich specializace dohromady."

"Znamená opravdu? Nevadilo by mi, kdyby ve mně pocit nevědomosti vyvolal starý muž, který shromažďoval znalosti celá léta. Ale tenhle Seldon, kterému je stejně jako mně. Jak to, že toho tolik ví?"

"Nemusel se učit vládnout, umění dělat rozhodnutí, která ovlivní životy ostatních."

"Někdy si říkám, Demerzeli, jestli se mi nevysmíváš."

"Výsosti?" řekl Demerzel vyčítavě.

"To nic. Zpátky k tvým šidlům. Proč by měl být nebezpečný? Mně se zdál jako naivní venkovan."

"To také je. Jenže má ten svůj matematický objev."

"Říká, že je k ničemu."

"Vy jste si myslel, že by mohl být k něčemu. Já jsem si to myslel potom, co jste mi to vysvětlil. I jiní by mohli. I on by k tomu mohl nakonec dojít, teď, když na tu možnost byl upozorněn. A kdo ví, třeba se mu časem podaří přijít na nějaký způsob, jak svůj objev uplatnit. Pokud ano, možnost předpovědět budoucnost, jakkoli mlhavě, bude znamenat velkou moc. I kdyby si tuto moc nepřál pro sebe, pro druh sebezapření, který považuji za velmi nepravděpodobný, mohl by být využit jinými."

"Já jsem se ho pokusil použít. Nechtěl."

"Nepřemýšlel o tom. Možná teď bude. A pokud neměl zájem být použit vámi, třeba se nechá přesvědčit, řekněme... wyeským starostou?"

"Proč by měl pomáhat starostovi Wye a ne nám?"

"Jak vám vysvětlil; je těžké předvídat reakce a chování jednotlivců."

Cleon seděl v zachmuřeném zamyšlení. "Myslíš, že se mu povede dotáhnout tu jeho psychohistorii k nějakému prakticky použitelnému konci? Zdál se být jistý, že to nejde."

"Třeba se časem rozhodne, že se mýlil, když takovou možnost popíral."

Cleon řekl: "V tom případě jsem si ho zřejmě měl nechat."

"Ne, Výsosti," řekl Demerzel, "Jednal jste naprosto správně, když jste ho nechal jít. Věznění, jakkoli maskované, by v něm vzbudilo odpor a touhu uniknout, což by ani neurychlilo jeho práci na psychohistorii, ani nepomohlo k tomu, aby se rozhodl s námi spolupracovat. Lepší bude nechat ho, jít, jak jste přikázal, ale držet si ho na neviditelném vodítku. Tak hned uvidíme, zda se nedostal do moci nepřítele a jak pokračuje vývoj jeho teorie. Výsosti, a až zjistíme, že dospěl k použitelným výsledkům ve svojí vědě, přitáhneme si ho na tomto vodítku k sobě. Potom můžeme být... přesvědčivější."

"Ale co když se dostane do moci mého nepřítele, nebo lépe, do moci nepřítele Říše, protože koneckonců já jsem Říše, nebo se ze své vlastní vůle rozhodne sloužit nepříteli... ani to nepovažuji za vyloučené, rozumíš?"

"To také nemůžete považovat za vyloučené. Dohlédnu na to, aby k tomu nedošlo. Kdyby přes všechnu moji snahu přece jen padl do rukou nepřítele, bude lepší, když jej nebude mít nikdo, než aby patřil nesprávné osobě."

Cleon vypadal zneklidněně. "To nechám plně ve tvých rukou, Demerzeli, ale neukvapuj se. Co když je to nakonec přece jen pouhý průkopník teoretické vědy, která nemá a ani nemůže mít žádné praktické využití."

"To je možné, Výsosti, ale bezpečnější bude předpokládat, že ten muž je nebo by mohl být důležitý."

Ztratíme jen trochu času, nic víc, pokud se ukáže, že jsme se zabývali nikým. Můžeme ztratit celou Galaxii, když budeme ignorovat věc nesmírné důležitosti."

"Tak tedy dobrá," řekl Cleon, "ale jsem si jistý, že nebude potřeba, abych znal detaily - v případě, že nebudou příjemné."

"Doufáme, že tomu tak nebude," řekl Demerzel.

5.

Seldon měl večer, noc a část dopoledne k tomu, aby se vzpomatoval ze setkání s císařem. Přinejmenším změna intenzity světla na chodnících, v pohyblivých chodbách, parcích a náměstích Císařského sektoru Trantor naznačovala, že uplynul večer, noc a část dopoledne. Seděl nyní v nevelkém parčíku na malém plastickém sedátku, které se pohodlně vytvarovalo podle jeho těla. Podle světla se zdálo být pozdní ráno a vzduch byl čerstvý a chladný, bez byť i jen náznaku nejmenšího kousku prachu.

Je to takto stále? Přemýšlel o šedém dnu venku v době, kdy šel na audienci k císaři. A přemýšlel také o všech těch šedých, chladných, horkých a deštivých dnech a dnech plných sněhu na Heliconu, jeho domově, a o tom, zda by mu scházely. Je vůbec možné sedět v parku na Trantor, den za dnem ve stejném, ideálním počasí, takže si pak člověk připadá, jako by jej vůbec nic neobklopovalo - a přitom postrádat skučící vítr a lezavou zimu nebo nedýchateľné dusno?

Možná. Ale ne první den, ani druhý nebo desátý. Dopřeje si jen tento jeden den a zítra poletí domů. Byl rozhodnut si ten den užít, jak jen to půjde. Koneckonců, možná, že už se na Trantor nikdy nevrátí. Přesto se stále cítil nesvůj pro svou neopatrnost při hovoru s mužem, který, pokud by chtěl, mohl nařídít uvěznění nebo popravu... Nebo přinejmenším smrt ekonomickou a společenskou, způsobenou ztrátou výdělků a postavení.

Předtím než si šel lehnout, vyhledal si Seldon Cleona I. v encyklopedii na počítači ve svém hotelovém pokoji. Císař byl nesmírně chvalořečen, jako jsou nepochybně všichni vladaři v době svého života, bez ohledu na jejich skutečné činy. Těmi se Seldon dlouho nezabýval, ale zaujala jej skutečnost, že Cleon se narodil v paláci a po celý svůj život neopustil jeho území. Nikdy nenavštívil ani samotný Trantor, žádnou z jeho kopulemi chráněných částí. Bylo to pravděpodobně z důvodu vládcovy osobní bezpečnosti, ale ve svém důsledku to znamenalo, že císař žije ve vězení, ať už si to sám uvědomuje nebo ne. Bylo to pravděpodobně nejluxusnější vězení Galaxie, ale vězení zůstane vězením, ať je zařízeno, jak chce.

A ačkoliv císařovo chování bylo vlídné a nic nenaznačovalo, že by byl dalším z krvežíznivých samovládců jako mnozí z jeho předchůdců, rozhodně nebylo rozumné přivolávat jeho pozornost. Seldon vítal myšlenku na zítřejší odlet, přestože na Heliconu byla právě zima (a ne právě nejpříjemnější).

Vzhlédl vzhůru do jasného, ale rozptýleného světla. I když zde nikdy nepršelo, vzduch nebyl zdaleka suchý. Nedaleko od něj hrála fontána; rostliny byly zelené a pravděpodobně nikdy netrpěly suchem. Čas od času se ozdobně

keře zachvěly, jako by se v jejich spleti skrývala nějaká malá zvířata. Bylo slyšet bzučení včel.

Přestože se o Trantoru mluvilo v celé Galaxii jako o světě z kovu a plastických hmot, toto zákoutí působilo naprosto venkovsky.

V parku bylo několik dalších lidí, každý z nich měl na hlavě světlou čapku. Některé čapky byly úplně maličké, nikdo ale nebyl prostovlasý. Nedaleko seděla pěkně vypadající mladá žena. Byla skloněna nad svou čtečkou, takže jí nebylo vidět do tváře. Kolem prošel muž, krátce, jakoby bez zájmu na Seldona pohlédl, potom se posadil do sedadla naproti, přehodil jednu nohu v těsných růžových kalhotách přes druhou a ponořil se do změnítelevýpisů.

Muži zde, kupodivu, inklinovali k pastelovým barvám, zatímco ženy byly oblečeny nejčastěji v bílém. Vzhledem k čistému prostředí se zdály šaty světlých barev celkem rozumné. Podíval se pobaveně na své heliconské oblečení, které bylo takřka jednotně tmavě hnědé. Kdyby chtěl zůstat na Trantoru, jako že nechtěl, musel by si opatřit odpovídající šaty, jinak by se stal předmětem zvědavosti, výsměchu a možná i odporu. Muž s televýpisy například teď zvedl oči a znovu pohlédl na Seldona, tentokrát s větší zvědavostí, nepochybně překvapen jeho neobvyklým oděvem.

Seldon pocítil úlevu, když se ujistil, že se nesměje. Dokázal výsměch přijmout filosoficky, ale rozhodně jej těžko mohl vychutnávat.

Seldon muže nenápadně pozoroval, zdálo se mu totiž, že je pohroužen do nějaké vnitřní debaty. Chvilku vypadal, jako by chtěl promluvit, potom si to rozmyslel a pak se zase zdálo, že se chystá Seldona oslovit. Seldon byl zvědav, co z toho nakonec bude.

Pečlivě si muže prohlédl. Byl vysoký, se širokými rameny a bez náznaku tloušťky, vlasy měl spíše tmavší se světlejším pramenem nad čelem, byl hladce oholen. Ve tváři měl vážný výraz a vyzařoval atmosféru síly, ačkoliv se mu nikde nepřevalovaly boule svalů, jeho tvář byla příjemná, ale ne výrazně hezká.

Mezitím muž prohrál svůj vnitřní boj (anebo možná vyhrál) a naklonil se k němu. Seldon se rozhodl, že je mu sympatický.

Muž řekl: "Promiňte, nebyl jste na Výročním kongresu matematiků?"

"Ano, byl jsem," souhlasil Seldon.

"Á, myslel jsem si, že jsem vás tam viděl. Byl to, promiňte, právě pocit, že jsem vás poznal, který mě pohnul k tomu, abych si k vám přisedl. Pokud narušuji vaše soukromí..."

"Ale vůbec ne. Jen jsem si užíval chvilku nicnedělání."

"Schválně, jak moc se spletu, vy jste profesor Seldon."

"Seldon, Hari Seldon. Skoro jste to trefil. A vy?"

"Chetter Hummin." Muž vypadal mírně nejistě. "Trochu vesnické jméno, obávám se."

"Ještě nikdy jsem žádného Chettera nepotkal," řekl Seldon. "Ani Hummina. Řekl bych, že vaše jméno z vás dělá něco jako unikát. Dá se na to dívat i tak, že je to lepší než být složen z nespočetných Hariů, co jich je. Nebo ze Seldonů, když na to přijde."

Seldon si přitáhl sedadlo blíž k Humminovi za skřípání keramoidových dlaždic.

"Když už mluvíme o vesničanech," řekl, "co říkáte na šaty, které mám na sobě? Vůbec mě nenapadlo, že bych si měl pořídit trantorský oblek."

"Můžete si nějaký koupit," řekl Hummin s výrazem potlačovaného nesouhlasu.

"Zítřka odjíždím, a kromě toho si to nemůžu dovolit. Matematici se sice někdy setkávají s velkými čísly, ale nikdy při počítání svých příjmů... Předpokládám, že jste matematik, pane Hummine."

"Ne. K tomu nemám nadání."

"Ale," Seldon pocítil zklamání, "myslel jsem, že jste mne viděl na Kongresu."

"Byl jsem tam jako divák. Jsem novinář." Hummin zamával televýpisy, a jakoby si náhle uvědomil, že je drží v ruce, zastrčil je do kapsy své bundy. "Dodávám materiál pro holozprávy." Pak řekl zamyšleně: "Už toho začínám mít plné zuby."

"Své práce?"

Hummin přikývl: "Už mi leze krkem to shromažďování všech nesmyslů z kdejakého světa. Nenávidím severní rameno Galaxie."

Zkoumavě se podíval na Seldona. "Ačkoliv čas od času se přeci jen něco zajímavého stane. Slyšel jsem, že jste byl viděn v doprovodu Císařské gardy, jak se blížíte k palácovým vratům. Nebyl jste náhodou na audienci u císaře?"

Ze Seldonovy tváře zmizel úsměv. Pomalu řekl: "I kdyby, těžko by to bylo něco, co by bylo určeno ke zveřejnění."

"Ne, ne ke zveřejnění. Pokud to ještě nevíte, pane Seldone, budu tedy první, kdo vám to říká... Prvním zákonem našeho zpravodajství je, že o císaři a jeho soukromé činnosti není nikdy nic zveřejněno, pokud to není obsahem oficiálního komuniké. To je samozřejmě chyba, protože potom se rozšiřují pověsti, které jsou mnohem horší než pravda, ale takhle se to prostě dělá."

"Ale, když to nemůžete zveřejnit, příteli, proč se ptáte?"

"Jsem prostě zvědavý. Věřte mi, ve své práci se dozvídám o mnoho víc, než se odvysílá. Nechte mě hádat. Nesledoval jsem příliš pozorně vaši přednášku, ale přesto vím, že jste mluvil o možnosti předpovídat budoucnost."

Seldon potřásl hlavou a zamumlal: "Byla to chyba."

"Nerozuměl jsem?"

"Nic."

"Přesto, předvídaní... přesné předvídaní... by císaře rozhodně muselo zajímat, císaře nebo každého člena vlády. Takže předpokládám, že Cleon, první toho jména, se vás vyptával na vaši přednášku a jestli byste nebyl tak

hodný a nepředpověděl mu pár věcí?"

Seldon řekl koženě: "O tom se nebudeme bavit."

Hummin mímě pokrčil rameny. "Předpokládám, že Eto Demerzel byl přítomen."

"Kdo?"

"Nikdy jste neslyšel o Eto Demerzelovi?"

"Nikdy."

"Cleonovo alter ego... Cleonův mozek... Cleonův zlý duch. Každé z těchto jmen je mu čas od času přisuzováno, pokud si můžeme dovolit takovou neuctivost. Musel tam někde být."

Seldon vypadal zmateně a Hummin řekl: "Možná, že jste ho neviděl, ale určitě tam někde byl. A pokud ten si myslí, že umíte předvídat budoucnost..."

"Neumím předpovídat budoucnost," řekl Seldon a rozhodně potřásl hlavou. "Kdybyste byl poslouchal mou přednášku, věděl byste, že jsem mluvil jen o teoretické možnosti."

"Přesto, pokud on si myslí, že umíte předvídat budoucnost, rozhodně vás nepustí ze svého dosahu."

"Tak si to zřejmě nemyslí. Vidíte, že jsem tady."

"To nic neznamená. Ví, kde jste; a bude to vědět stále. A až se rozhodne, že vás chce u sebe, nechá si vás přivést, ať budete kdekoliv. A pokud se rozhodne, že jste užitečný, vymáčkne z vás ten užitek všemi prostředky. A pokud se rozhodne, že jste nebezpečný, vymáčkne z vás život."

Seldon zíral: "O co se to pokoušíte? Nahnat mi strach?"

"Pokouším se vás varovat."

"Nevěřím tomu, co říkáte."

"Nevěříte? Před chvílkou jste říkal, že něco byla chyba. Nemyslel jste tím náhodou, že přednesení vaší teorie byla chyba a že vás dostalo do přesně takových problémů, jakým jste si vždy přál se vyhnout?"

Seldon si neklidně kousal dolní ret. Tato slova byla příliš blízko pravdě... A zároveň to byl okamžik, ve kterém Seldon zaznamenal přítomnost vetřelců.

Nevrhali stín, protože světlo bylo příliš jemné a rozptýlené. Byl to jen pohyb, který zahlédl koutkem oka a který hned potom přestal.

ÚTĚK

TRANTOR - Sídlní místo první Galaktické říše - v době vlády Cleona I. procházel obdobím svého soumraku. Podle vnějších příznaků se zdálo, že, civilizace je na vrcholu. Celý povrch Trantoru, 200 miliónů čtverečních kilometrů, bylo zakryto kopulemi (kromě oblasti Císařského paláce) a pod nimi leželo nekonečné město, které pokrývalo celý povrch Trantorské pevniny. Trantor měl 40 miliard obyvatel a přesto, že nebyl nedostatek náznaků (jasně patrných při pohledu zpět), že se hromadí množství problémů, ti, kteří žili na trantoru, jej nepochybně stále považovali za legendární Věčný svět a neočekávali, že by kdy mohl...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

6.

Seldon vzhlédl. Před ním stál mladý muž a díval se na něj s výrazem potěšeného nesouhlasu. Vedle něj stál další mladík, možná o něco mladší. Oba byli velcí a vypadali silně.

Oba byli oblečení přehnaně po trantorsku, myslil si Seldon. Jasně křiklavé barvy, široké protlačované pásky, kulaté klobouky s širokým okrajem a ze zadního okraje klobouku jim padaly přes záda široké růžové stuhy.

Seldonovi připadal jejich zjev roztomilý, a proto se usmál.

Chlapec před ním vyštěkl: "Čemu se šklebíš, šmejde?"

Seldon si nevšímal způsobu jeho řeči a jemně řekl:

"Omluvte můj usměv, pouze jsem vychutnával vaše oblečení."

"Moje oblečení, co? Podívej se na sebe! Na ten šílený pytel, kterému říkáš šaty." Natáhl ruku a cvrkl prstem do klopky Seldonova saka, ostudně těžkého a vyšlého z módy, jak si Seldon sám pomyslel, když jej porovnal s oblečením mladíka stojícího před ním.

Seldon řekl: "To jsou moje šaty, nepocházejí z Trantoru. Jiné nemám."

Nemohl si nevšímnout, že těch několik málo lidí, kteří byli v parku, vstávalo a kvapně opouštělo svá místa. Vypadalo to, jako by očekávali potíže a nechtěli být jejich svědky. Seldon si pomyslel, zda jeho nový přítel Hummin také odejde, ale připadalo mu neopatrné spustit oči z mladíka, se kterým mluvil. Zavrtěl se na své židli.

Mladý muž řekl: "Ty nejsi z Trantoru?"

"Nejsem, a tudíž mám jiné šaty než vy."

"Tudíž? Co je to za slovo?"

"Měl jsem na mysli, že to je důvod, proč se vám moje šaty zdají divné. Jsem tady na návštěvě."

"Z jaké jsi planety?"

"Helicon."

Mladík svažtil obočí. "Nikdy jsem o ní neslyšel."

"Není to velká planeta."

"A proč se tam nevrátíš?"

"Vrátím, zítra odlétám."

"Zítřka je pozdě. Odletíš teď."

Mladý muž se podíval na svého partnera. Seldon sledoval jeho pohled a přitom zahlédl Hummina. Ten park neopustil. Jinak byl park prázdný až na něj samotného, Hummina a ty dva mladíky. Seldon řekl: "Myslel jsem, že si dnes prohlédnu vaši planetu."

"Jenomže to neuděláš. Odletíš domů hned."

Seldon se usmál: "Lituji, ale neodletím."

Mladík řekl svému příteli: "Líbí se ti jeho šaty, Marbie?"

Marbie poprvé promluvil: "Ne. Jsou odporný. Vrací se mi z nich žaludek."

"Nemůžu ho nechat, aby se tady potloukal a vracel lidem žaludky, Marbie. Není to dobrý pro zdraví."

"Ne, v žádném případě, Aleme," řekl Marbie.

Alem se ušklíbl: "Tak jsi slyšel, co si Marbie myslí."

Nyní promluvil Hummin. Řekl: "Podívejte se, vy dva, Aleme, Marbie, nebo jak se jmenujete. Užili jste si svou zábavu. Proč nejdete pryč?"

Alem, který se mírně nakláněl směrem k Seldonovi, se narovnal a otočil. "A ty jsi kdo?"

"Do toho ti nic není," odsekl Hummin.

"Jsi z Trantoru?" zeptal se Alem.

"Ani do toho ti nic není."

Alem se zamračil a řekl: "Seš voblečenej jako Trantořan, nemáme vo tebe zájem, tak si nekoleduj vo problémy."

"Mám v úmyslu tady zůstat. To znamená, že jsme dva. Dva na dva nevypadá jako váš obvyklý způsob boje. Proč nejdete pryč a neseženete si nějaké přátele, aby jste se s námi mohli vypořádat?"

Seldon řekl: "Opravdu si myslím, že bys měl odejít, Hummine. Je to od tebe pěkné, že mě chceš chránit, ale nechtěl bych, aby se ti něco stalo."

"Tihle nejsou nebezpeční, Seldone. Jsou to jenom obyčejní otrapové."

"Otrapové!" To slovo mělo na Alema tak náhlý účinek, že si Seldon pomyslel, že musí mít na Trantoru mnohem nepříjemnější význam, než mělo na Heliconu.

"Podívej, Marbie," řekl Alem hněvivě. "Postarej se o toho druhýho a já zatím sundám šaty z tohodle Seldona. To je ten, o kterýho nám jde. Teď..."

Prudce natáhl ruce, aby mohl chytit Seldona za klopy a trhnout jím nahoru. Seldon se zhoupl dozadu, zdálo by se, že instinktivně, a jeho židle se zvrátila. Uchopil ruce, které se k němu napřahovaly, vykopl nohou a jeho židle se převrátila. Alem mu přeletěl přes hlavu, za letu se otočil a za Seldonem tvrdě dopadl na zkroucené rameno.

Jak Seldonova židle padala, Seldon sám se skrčil a vyskočil na nohy, podíval se na Alema a potom ostře pohlédl na Marbieho.

Alem ležel bez pohybu, tvář zkroucenou bolestí. Měl vykloubené palce, bodavá bolest mu vystřelovala z rozkroku a páteř měl nepříjemně nataženou.

Hummin popadl levou rukou zezadu Marbieho za krk a pravou rukou mu zkroutil jeho pravou ruku dozadu.

Marbiemu zčervenala tvář od námahy spojené z dýcháním. Na zemi mezi nimi ležel lesklý malý nůž s laserovou čepelí.

Hummin mírně povolil sevření a řekl s náznakem upřímného zájmu: "Tys ho zřídil."

Seldon řekl: "Bojím se, že ano. Kdyby dopadl jen o trochu jinak, zlomil by si vaz."

Hummin řekl: "Jaký přesně typ matematika že to jsi?"

"Heliconský."

Sklonil se a sebral nůž, a když si jej prohlédl, řekl: "Ošklivé... a smrtící."

Hummin řekl: "Obyčejné ostří by splnilo ten samý úkol bez toho, že by byl potřeba zdroj energie... Necháme je běžet, pochybuji, že by chtěli pokračovat."

Pustil Marbieho, který si začal třít nejdříve rameno a potom krk. S lapáním po dechu se otočil a upřel na ně oči plné nenávisti.

Hummin řekl ostře: "Vy dva raději zmizte. Jinak budeme muset svědčit u soudu kvůli napadení a pokusu o vraždu. Určitě by nebylo těžké dokázat, že ti ten nůž patří."

Seldon a Hummin přihlíželi, jak Marbie pomáhá Alemovi vstát a potom jej podpírá, ohnutého bolestí. Jednou nebo dvakrát se při odchodu zkoumavě ohlédl, ale Seldon s Humminem jen stáli na místě a přihlíželi.

Seldon napřáhl ruku. "Jak ti mám poděkovat za to, že jsi přišel cizinci na pomoc proti dvěma útočníkům? Pochybuji, že bych byl schopen zvládnout oba sám."

Hummin ji stiskl a řekl: "O nic nešlo. Byli to jenom blázniví výrostci. Stačilo je trochu vyplašit, a to se nám povedlo."

"To byl docela pěkný trik, co jsi předvedl," řekl Seldon.

Hummin pokrčil rameny. "Ty také." Potom, aniž by změnil tón hlasu, řekl: "Pojď, bude lepší, když odsud zmizíme, ztrácíme čas."

Seldon řekl: "Proč bychom měli mizet, myslíš, že se ti dva vrátí?"

"V životě ne. Ale některý z těch hrdinů, kteří utekli z parku, protože se chtěli vyhnout nepříjemnému pohledu na rvačku, mohli zavolat policii."

"Dobře. Známe jména těch chuligánů a můžeme je bez problémů popsat"

"Popsat je? Co by jim policie chtěla?"

"Dopustili se napadení..."

"Nebud' včerejší. Není na nás ani škrábnutí. Oni jsou případ pro nemocnici, obzvlášť Alem. Čili bychom to

byli my, koho by zatkli."

"Ale to je přece nemožné. Všichni ti lidé jasně viděli, že..."

"Žádní lidé by nebyli předvoláni... Snaž se to konečně pochopit, Seldone. Ti dva šli po tobě... jen a jen po tobě. Věděli, že máš na sobě heliconský oblek, a zřejmě jim tě někdo přesně popsal. Možná, že jim dokonce ukázali hologram. Mám totiž pocit, že lidé, kteří je poslali, jsou titíž, kteří řídí policii, takže už raději pojďme."

Hummin chytil Seldona za paži a táhl jej pryč z parku. Seldon nemohl uvolnit paži z Humminova sevření, takže jej následoval. Nemohl se při tom ubránit pocitu, že je jako dítě v rukou netrpělivé chůvy.

Zapadli do podloubí, a než si Seldonovy oči zvykly na šero, slyšeli pronikavý zvuk brzd automobilu.

"Už jsou tady," zamumlal Hummin. "Rychleji." Naskočili na pohyblivý chodník a ztratili se v davu.

7.

Seldon se pokusil přesvědčit Hummina, aby jej zavedl do jeho hotelového pokoje, ale Hummin o tom nechtěl slyšet.

"Zbláznil ses?" napůl zašeptal. "Tam na tebe budou čekat."

"Jenomže tam na mě čekají také všechny moje věci."

"Budou muset počkat."

A tak se ocitli v malém pokoji příjemně vypadajícího bloku, který, podle všeho, mohl být kdekoliv. Seldon se rozhlédl po jednopokojovém bytě. Většinu z něj zabíral stůl a židle, postel a terminál počítače. Uvnitř nebyl žádný jídelní kout ani umývárna, takže mu Hummin musel ukázat cestu do společné koupelny dole v hale. Někdo do ní vstoupil dříve, než byl Seldon hotov. Vrhla krátký zvědavý pohled na Seldonovy šaty a potom ztratil zájem.

Seldon se o tom zmínil Humminovi a ten potřásl hlavou a řekl: "Těch tvých šatů se budeme muset zbavit. Smůla, že je Helicon tak pozadu v módě..."

Seldon řekl netrpělivě: "Kolik z toho všeho může být jenom tvoje představivost? Napůl už jsi mě přesvědčil, přitom to může být jenom něco jako... jako..."

"Hledáš slovo paranoia...?"

"Ano, to je ono. Možná, že to je jenom tvá divná paranoidní představa."

Hummin řekl: "Tak se nad tím zkus zamyslet. Nemohu ti to dokázat matematicky, ale byl jsi u císaře. Nesnaž se to popírat. Něco od tebe chtěl a ty jsi mu to odmítl dát - ani to nezkoušej popřít. Domnívám se, že to, co chtěl a co tys mu nedal, jsou předpovědi budoucích událostí. Možná, že si Demerzel myslí, že jen předstíráš svou neschopnost tyto předpovědi vypracovat a čekáš na lepší nabídku nebo že tu informaci chce i někdo jiný. Kdo ví? Už jsem ti také řekl, že pokud tě Demerzel chce, tak tě také dostane, ať jsi kdekoliv. Řekl jsem ti to před tím, než se na scéně objevili ti dva troubové. Jsem novinář a Trantořan, vím, jak tyhle věci chodí. V jednu chvíli Alem řekl, "to je ten, po kterém jdeme". Pamatuješ se na to?"

"Náhodou," řekl Seldon, "pamatuji."

"Já jsem pro ně byl jenom ten druhý, kterého bylo třeba držet stranou, zatímco budou plnit svůj pravý úkol. A tím úkolem bylo napadnout tebe."

Hummin si sedl do židle a ukázal na postel. "Natáhni se. Udělej si pohodlí. Ať ty dva poslal kdokoli... podle mého názoru to musel být Demerzel, může poslat i další, takže se musíme zbavit těch tvých šatů. Mám pocit, že každý Helicoňan, který se bude procházet tímto sektorem v šatech podle módy svého domácího světa, bude mít spoustu starostí s dokazováním, že není ty."

"Ale no tak."

"Myslím to vážně. Ty šaty ze sebe sundáš a budeme je muset atomizovat. To jest, pokud se nám podaří dostat se k atomizační jednotce, aniž by nás někdo viděl. A před tím ti musíme obstarat trantorský oblek. Jsi o něco menší než já a budu s tím počítat. Pokud ti nebudou úplně přesně..."

Seldon potřásl hlavou: "Nemám kredity, abych za nový oblek mohl zaplatit. Přinejmenším ne u sebe. Všechny, které mám... a není jich moc, jsou v sejfu v mém hotelu."

"O to se budeme starat později. Zatím budeš muset zůstat tady, asi tak hodinku nebo dvě, a já vyrazím obstarat, co je potřeba."

Seldon rozpráhl ruce a odevzdaně si povzdech: "Tak dobře, když je to tak důležité, zůstanu tady."

"Nebudeš se pokoušet dostat do svého hotelu? Čestné slovo?"

"Čestné matematické. Ale znervózňují mě všechny ty starosti, které se mnou máš. A také výlohy."

Koneckonců, přes všechny ty řeči o Demerzelovi, rozhodně se nechystali mi ublížit nebo mě unést. Vše, čím mi vyhrožovali, bylo, že mě svléknou ze šatů."

"Vůbec ne. Taky se chystali, že tě dopraví na kosmodrom a strčí do lodi na Helicon."

"To byla hloupá výhrůžka. Nemyslí si, že to mysleli vážně."

"Proč ne?"

"Protože stejně odlétám na Helicon, řekl jsem jim to. Odlétám zítra."

"A pořád chceš zítra odletět?" zeptal se Hummin.

"Jistě, proč ne?"

V Seldonovi se náhle zdvihl hněv. "Vzpamatuj se, Hummine, tuhle hru přece nebudeme hrát dál. Skončil jsem tady a chci domů. Letenku mám v hotelovém pokoji. Vždycky ji mohu zkusit vyměnit za dnešní, myslím to vážně."

"Nemůžeš se vrátit zpátky na Helicon."

Seldon zrudl. "Proč ne? Tam na mě také čekají?"

Hummin přikývl. "Tak se nerozčiluj. Čekali by tam na tebe. Poslouchej mě, pokud poletíš na Helicon, je to jako by ses dobrovolně vydal Demerzelovi. Helicon je loajální, bezpečné vládní území. Vzbouřil se někdy Helicon, nebo alespoň zakolísal při pochodu za císařským praporem?"

"Ne, nikdy... a z dobrého důvodu. Je obklopen většími světy, jeho bezpečnost závisí na císaři, který udržuje mír."

"Přesně tak! Vládní síly na Heliconu mohou tedy počítat s ochotnou spoluprací místních úřadů. Byl bys neustále sledován. Kdykoliv by po tobě Demerzel zatoužil, mohl by tě mít. A kdybych tě teď nevaroval, neměl bys o tom ani tušení, pracoval bys naprosto otevřeně, s falešným pocitem bezpečí."

"To je nesmysl. Kdyby mě chtěl mít na Heliconu, proč by mě prostě nenechal na pokoji? Chystal jsem se odletět zítra. Proč by posílal ty dva chuligány, aby to urychlili o pár hodin, a riskoval tak, že mě vyplaší?"

"Proč by si měl myslet, že tě tím vyplaší? Nevěděl, že s tebou budu já, ponořený až po uši v tom, čemu říkáš paranoia."

"Dobře, nechme stranou to, že bych mohl být varován. Stejně, k čemu je ten spěch, když se jedná jen o pár hodin?"

"Nejspíš proto, že se obával, aby sis to nerozmyslel."

"A kam bych šel, když ne domů? Když si mě může vyzvednout na Heliconu, může si mě zrovna tak vyzvednout kdekoli jinde. Mohl by si mě vyzvednout na... Anacreonu, dobrých deset tisíc parseků daleko, kdyby mi vlezlo do hlavy, že tam chci letět. Co znamená vzdálenost pro hyperprostorovou loď? I kdyby se mi podařilo najít svět, který není až tak loajální k císařským silám jako Helicon, na kterém z nich teď probíhá otevřené povstání? V celé Říši je mír. I když jsou některé světy stále citlivé kvůli nespravedlnostem z minulosti, žádný z nich nebude ochoten bojovat s císařskými ozbrojenými silami jen proto, aby mě chránil. Navíc jinde než na Heliconu nebudu ani místní občan, takže pro tamní úřady by to nebyla ani otázka principu; aby mi pomohly."

Hummin trpělivě poslouchal, mírně přikyvoval, ale vypadal stejně vážně, až zasmušile, jako vždycky. Řekl: "V tom, co říkáš, máš úplnou pravdu, ale je tady jeden svět, který není pod úplnou císařskou kontrolou. A to je, myslím si, právě to, co Demerzela znervózňuje."

Seldon sena chvíli zamyslel a pokoušel si vybavit moderní dějiny; přesto nebyl schopen si vzpomenout na takový svět, na kterém by imperiální síly mohly být bezmocné. Nakonec se zeptal: "A který svět to je?"

Hummin řekl: "Jseš na něm. A to je zřejmě to, co připadá Demerzelovi tak nebezpečné. Nejde ani tak o to, že se pokouší dostat tě co nejdříve na Helicon, jako spíš o to, že tě chce dostat co nejdříve z Trantor. Dřív než tě napadne, z libovolného důvodu, i kdyby to měla být jenom nějaká turistická mánie, že tu zůstaneš."

Oba seděli beze slov, až nakonec Seldon řekl sarkasticky: "Trantor! Sídlní svět Říše, domovská základna císařské flotily na kosmické stanici obíhající kolem něj, s nejlepšími armádními jednotkami přímo na jeho povrchu. Pokud věříš tomu, že Trantor je ten bezpečný svět, tvoje paranoia se začíná měnit v naprostou fantasmagorii."

"Ne! Neznáš to tady. Nevíš, jaký Trantor ve skutečnosti je. Žije zde čtyřicet miliard lidí a jen na málo jiných světech žije alespoň desetina. Je nepředstavitelně složitý technologicky i kulturně. Nyní jsme v Císařském sektoru. V sektoru s nejvyšší životní úrovní v Galaxii a obydleném pouze císařskými funkcionáři. Na celé planetě je ale více než osm set dalších sektorů, některé z nich se subkulturami zcela odlišnými od té, která je tady, a většina z nich je nedotknutelná císařskými silami."

"Proč nedotknutelná?"

"Císařská vláda nemůže použít sílu proti Trantoru. Kdyby to udělala, jistě by to poškodilo některá z technologických zařízení, a celá planeta je na nich naprosto závislá. Všechna jsou vzájemně propojena tak složitým způsobem, že poškození jednoho z nich by mohlo vyřadit celek. Věř mi, Seldone, že tady na Trantoru máme možnost sledovat, co se děje při zemětřeseních, kterým se podaří překonat ochranu. Při sopečné erupci, která není včas detekována. Vichřici, která není včas zlikvidována, nebo jen nějaké lidské chybě, pokud si jí někdo včas nevšimne. Celá planeta zakolísá a musí být nasazeny všechny síly, aby byla okamžitě obnovena rovnováha."

"O tom jsem nikdy neslyšel."

Na Humminově tváři se objevil úšklebek. "Samozřejmě, že ne. Přece nechceš, aby Říše inzerovala slabost svého jádra? Jenomže jako novinář vím, co se děje, i když to vnější světy nevědí, i když o tom neví většina samotných Trantořanů, dokonce i když vládní místa vyvíjejí tlak, aby tyto události zůstaly v tajnosti. Věř mi! Císař ví... a Eto Demerzel ví, i když ty to nevíš, že nepokoje na Trantoru by mohly zničit celou Říši."

"Takže proto navrhuješ, abych zůstal tady na Trantoru?"

"Ano. Mohu tě zavést na místo, kde budeš před Demerzelem absolutně v bezpečí. Nebudeš si muset změnit jméno a budeš moci pracovat úplně otevřeně, a přesto nebude schopen se tě dotknout. Proto tě chtějí přinutit k okamžitému opuštění Trantor, a nebýt rozmaru osudu, který nás svedl dohromady, a nebýt tvé překvapivé schopnosti ubránit se, bylo by se jim to podařilo."

"Ale jak dlouho budu muset zůstat na Trantoru?"

"Tak dlouho, jak to bude vyžadovat tvoje bezpečnost. Možná, že po celý zbytek svého života."

8.

Hari Seldon sledoval svůj vlastní hologram, promítnutý Humminovým projektorem. Byl to pohled dramatictější a užitečnější než obyčejné zrcadlo. Ve skutečnosti to vypadalo, jako by byl v pokoji dvakrát. Seldon studoval rukáv své nové tuniky. Jeho heliconský vkus se vzpíral a vyvolával v něm přání, aby barvy byly méně křiklavé. Byl proto vděčný, že Hummin zvolil přece jen o něco jemnější odstíny, než jaké byly na Trantoru běžné.

(Seldon pomyslel na oděvy, které měli na sobě útočníci z parku, a v duchu se otrásl.) Řekl: "Předpokládám, že ten klobouk budu muset nosit."

"V Císařském sektoru ano. Vyjít zde na ulici bez pokrývky hlavy je znakem neurozeného původu. Jinde se zvyklosti liší."

Seldon vzdychl. Kulatý klobouk byl vyroben z měkkého materiálu a sám se vytvarovával podle hlavy, na kterou byl nasazen. Okraj klobouku byl všude stejně široký, ale byl užší než na kloboucích, které měli na hlavě mladíci v parku. Seldon se utěšoval myšlenkou, že když má klobouk nasazen, křivka jeho okraje vypadá celkem vznešeně.

"Tenhle klobouk nemá stuhu na přivázání pod bradu."

"Samozřejmě, že nemá, to je nejnovější móda pro mladé sekáče."

"Pro mladé co?"

"Sekáči se tady říká lidem, kteří nosí takové věci, aby šokovali své okolí. Jsem si jistý, že i na Helikonu je máte."

Seldon zamručel: "To jsou ti, kteří nosí na jedné straně vlasy dlouhé po ramena a druhou půlku hlavy si holí," při té vzpomínce se zasmál.

Hummin mírně zkrfivil ústa. "Umím si představit, že to vypadá neobyčejně odporně."

"Je to horší. Dělí se na pravičáky a levičáky, jak jsem vyrozuměl, a každý člen jedné z těchto skupin považuje opačnou verzi za urážející. Často se střetávají v pouličních rvačkách,"

"V tom případě si myslím, že bys ten klobouk mohl vydržet. Zvláště, když je bez stuhu."

Seldon řekl: "Určitě si na něj zvyknu."

"Možná, že vzbudí trochu pozornosti. Tenhle typ klobouku je určen pro zvláštní příležitosti a budeš v něm vypadat, jako bys byl ve smutku. A taky ti úplně nesedí. Kromě toho je vidět, že nejsi zvyklý nosit klobouk, tvé nepohodlí je příliš zřejmé, nicméně v Císařském sektoru nezůstaneme dlouho... Už ses na sebe vynadával?"

Hologram se zachvěl a pak zmizel.

Seldon řekl: "Kolik tě to stálo?"

"Proč se ptáš?"

"Vadí mi, že jsem tvým dlužníkem."

"O to se nestarej. Byl to můj nápad. Ale už jsme tady byli dost dlouho. Jsem si jist, že už znají můj popis."

Vystupují mne a přijdou sem."

"V tom případě," řekl Seldon, "jsou kredity, které jsi utratil, jenom maličkost. Vystavuješ se kvůli mně osobnímu nebezpečí. Osobnímu nebezpečí!"

"To vím, ale rozhodl jsem se k tomu sám a dobrovolně a umím se o sebe postarat."

"Ale proč..."

"O filozofii se můžeme bavit později... Mimochodem, atomizoval jsem tvoje šaty a myslím si, že mě nikdo neviděl. Přístroj samozřejmě odebral energii a to bude v záznamech, někdo by mohl uhodnout, co se stalo... Je těžké skrýt jakoukoliv činnost, když jsou zkoumající oči a mysl dost pozorné. Nicméně doufejme, že dřív, než na to někdo přijde, budeme bezpečně pryč."

9.

Cestovali po chodnících, na které svítilo měkké, žlutavé světlo. Hummin se neustále rozhlížel kolem sebe a snažil se udržet rychlost jejich chůze stejnou, jako byla rychlost proudících davů, nikoho nepředcházeli a ani nebyli předcházeni. Během cesty udržovali mělký, ale nepřetržitý rozhovor o nezávazných tématech.

Seldon, napjatý a neschopný řádně se zapojit do konverzace, řekl: "Zdá se mi, že tady pořád někdo někam chodí, jsou tady nekonečné proudy lidí v obou směrech a podél křižovatek."

"Proč ne?" řekl Hummin. "Chůze je pořád ještě nejlepší způsob, jak překonávat krátké vzdálenosti. Je nej pohodlnější, nejlevnější a nejzdravější. Ani nekonečné roky technologického vývoje na tom nedokázaly něco změnit... Trpíš závratí?"

Seldon se podíval přes zábradlí po své pravici do hluboké prázdnoty, která oddělovala dva chodníky, každý z nich určený pro opačný směr chůze mezi pravidelně rozmístěnými křižovatkami. Slabě se otrásl. "Pokud máš na mysli strach z výšek, tak ani ne. Přesto mi pohled dolů není zrovna příjemný. Jak jsme vysoko?"

"Tak čtyřicet, padesát pater. Podobné chodníky jsou obvyklé v Císařském sektoru a v několika dalších vysoce rozvinutých oblastech. Na většině míst jsou chodníky na úrovni něčeho, co se dá nazvat úrovní země."

"Řekl bych, že to musí inspirovat k sebevražedným pokusům."

"Ne často. Existují daleko pohodlnější způsoby. Kromě toho, sebevražda je na Trantoru společensky přijatelná. Člověk může ukončit svůj život různými oficiálními metodami v centrech, která byla k tomu účelu zřízena, pokud je ochoten před tím podstoupit psychologickou kúru. Čas od času tady samozřejmě k sebevraždě dojde, ale kvůli tomu jsem se tě na závratě neptal. Míříme na stanoviště taxíků, kde mě znají jako novináře. Příležitostně jsem jim prokázal různé služby a někdy mi je splácejí jinými službami. Zapomenou mě zanést do záznamů a nevšimnou si, že jsem měl společníka. Samozřejmě budu muset připlatit, pokud na ně budou Demerzelovi lidé naléhat dostatečně důrazně, budou muset říci pravdu a tvrdit, že k tomu došlo nepořádným vedením účtů, ale to by zabralo dost času."

"A co to má společného se závratí?"

"Protože se tam můžeme dostat podstatně rychleji, pokud použijeme gravitační výtah. Mnoho lidí jej nepoužívá a musím říci, že sám nemám nejlepší pocity, musím-li jím jet. Pokud si ale myslíš, že to zvládneš, byli bychom na místě mnohem dříve."

"Co je to gravitační výtah?"

"Je to pokusné zařízení. Možná, že přijde čas, kdy se tyhle výtahy rozšíří po celém Trantoru, pokud se podaří je udělat psychologicky přijatelné, nebo alespoň pokud se s nimi vyrovná dostatečný počet lidí. Potom se možná rozšíří i na jiné světy. Abych tak řekl, je to výtahová šachta bez kabiny výtahu. Prostě vkročíme do prázdného prostoru a budeme pomalu padat nebo stoupat vlivem antigravitace. To je vlastně jediná aplikace antigravitace, která byla až dosud využita. Hlavně asi proto, že je to nejjednodušší možná aplikace."

"Co se stane, pokud vypnou proud v době, kdy budeme v šachtě?"

"Přesně to, co si myslíš. Spadneme, a pokud nebudeme pořádně blízko ode dna šachty, zabijeme se. Ještě jsem neslyšelo tom, že by se to někdy stalo, a můžeš mi věřit, že kdyby se to stalo, dozvěděl bych se o tom. Možná, že bychom tu zprávu nesměli odvyšlat z bezpečnostních důvodů, to je omluva, kterou pokaždé uvádějí, když chtějí skrýt špatné zprávy, ale dozvěděl bych se o tom. Výtah je přímo před námi. Pokud to bude pro tebe příliš nepříjemné, nepoužijeme ho, ale pohyblivé chodby jsou pomalé a nepohodlné a v některých lidech po chvíli vzbuzují nevolnost."

Hummin zatočil na nejbližší křižovatce k velkému odpočívadlu, kde čekala řada mužů a žen, jeden či dva lidé s sebou měli děti.

Seldon řekl tlumeným hlasem: "Doma jsem o tom nic neslyšel. Samozřejmě naše vlastní zpravodajské orgány jsou hrozně provinční, ale stejně bych čekal, že v nich bude nějaká zmínka o tom, že nějaká věc jako je tato existuje."

Hummin řekl: "Celé to je zatím v pokusném stádiu a použití gravitačních výtahů je přísně omezeno na Císařský sektor. Spotřebují totiž příliš mnoho energie, takže vláda není zrovna dychtivá, aby je prosazovala anebo jim věnovala přílišnou publicitu. Starý císař, Stanel VI., ten před Cleonem, který překvapil každého tím, že zemřel v posteli, trval na tom, aby byl tento typ výtahu instalován alespoň na několika místech. Chtěl, aby bylo jeho jméno spojováno s antigravitací, říká se, protože chtěl mít zajištěno své místo v historii, jak se často stává starým mužům, kteří nedosáhli žádných velkých úspěchů. Jak už jsem řekl, tato technika se možná rozšíří, na druhou stranu je však možné i to, že z celé antigravitace nebude víc užítu než pár gravitačních výtahů."

"A co jiného by z ní mělo být?" zeptal se Seldon.

"Antigravitační vesmírné lety. Ale k tomu bude ještě potřeba spousta objevů a většina fyziků, pokud vím, je pevně přesvědčena, že je to naprosto vyloučeno... Jenomže většina z nich si myslela totéž o gravitačních výtazích."

Fronta před nimi se rychle zkracovala a náhle Seldon zjistil, že stojí spolu s Humminem na okraji podlahy s nezakrytou dírou přímo před ním. Vzduch před nimi slabě zářil. Automaticky natáhl ruku před sebe a pocítil lehký úder elektrického proudu. Nebolelo to, ale strhl rychle ruku zpět.

Hummin pokrčil rameny. "Základní opatření, které má znemožnit, aby někdo překročil okraj podlahy dříve, než aktivuje řízení." Stiskl několik tlačítek na řídicím panelu a záření zmizelo. Seldon se vyklonil přes okraj dolů do hluboké šachty.

"Možná ti bude připadat lepší nebo snazší," řekl Hummin, "když se vezmeme za ruce a zavřeš oči, nebude to trvat déle než několik sekund."

Ve skutečnosti nedal Seldonovi na výběr. Uchopil jeho ruku jako předtím v parku a jeho sevření bylo tak pevné, že se z něj Seldon nedokázal vyprostit. Hummin vykročil do prázdnoty a Seldon (který slyšel sám sebe, k vlastnímu znepokojení, slabě vykřiknout) vykročil se zamračením za ním.

Zavřel oči a zjistil, že vůbec nemá pocít pádu. Ani pocit pohybu vzduchem. Uplynulo několik sekund a náhle byl vtažen vpřed. Zakolísal, potom zachytil rovnováhu a zjistil, že stojí na pevné zemi. Otevřel oči. "Povedlo se to?"

Hummin řekl suše: "Nejsme mrtví," a potom znovu vykročil. Pevný stisk jeho ruky přiměl Seldona k pohybu.

"Vystoupili jsme ve správném poschodí?"

"Samozřejmě."

"Co by se stalo, kdyby se někdo pohyboval vzhůru v době, kdy my jsme klesali?"

"Výtah používá dvě oddělené šachty, v jedné všichni klesají stejnou rychlostí a ve druhé všichni stejnou rychlostí stoupají. Do šachty je možno vstoupit pouze v okamžiku, kdy v ní nejsou žádní cestující nejméně na deset metrů od nástupního místa. Když všechno funguje tak, jak má, nemůže ke srážce dojít."

"Vůbec nic jsem necítil."

"Co bys cítil? V gravitačním výtahu není žádné zrychlení. Po první desetíně sekundy se pohybuješ konstantní rychlostí a vzduch v tvém okolí se pohybuje stejnou rychlostí s tebou."

"To je paráda."

"Naprostá. Jenže je to neekonomické. A zdá se, že vláda, jako zatím jediný uživatel takových zařízení, vůbec netlačí na zvýšení efektivity celého procesu, aby se tak stal použitelnějším. Všude člověk slyší stále to samé: nejde to. Nedá se to provést. To se vztahuje na všechno." Hummin pokrčil rameny s potlačovaným hněvem a řekl: "Ale už jsme tady, tohle je stanoviště taxíků. Jdeme na to."

10.

Seldon se pokoušel vypadat na nástupišti aerotaxíků nenápadně. Zjistil, že je to velice obtížné. Tvářit se ostentativně nenápadně, procházet se kolem, odvracet tvář od všech kolemjdoucích, zaujatě si prohlížet vozidla, to je jistě nejlepší způsob, jak přitáhnout pozornost. Jediná možnost je chovat se nevinně, normálně.

Jenomže, co to je normálně? V šatech se cítil nepohodlně. Neměly žádné kapsy, takže nevěděl, kam s rukama. Dvě pouzdra, která mu visela od opasku, na každé straně jedno, jej rozptylovala. Při každém pohybu narážela do jeho nohou, takže měl neustále pocit, že do něj někdo strká.

Pokoušel se sledovat ženy, které procházely kolem něj. Ty pouzdra nenosily, alespoň ne na viditelných

místech, zato nosily malé krabicovité záležitosti, které si čas od času připínaly k jednomu či druhému boku pomocí nějakého zařízení, které nedokázal objevit. Dospěl k názoru, že pracuje pravděpodobně na principu pseudomagnetismu. Nedalo se říci, že by jejich šaty prozrazovaly mnoho o tom, co je pod nimi, všiml si s lítostí. Žádná z nich neměla ani náznak výstřihu, ačkoliv se zdálo, že některé z šatů jsou navrženy tak, aby zdůrazňovaly hýždě.

Mezi tím Hummin obchodnickým způsobem obstaral vše, co bylo potřeba. Předložil nezbytné kredity a přišel se supravodivou keramickou destičkou, která bude aktivovat určené aerotaxi.

Hummin řekl: "Nastup," a ukázal na malé dvousedadlové vozidlo.

Seldon se zeptal: "Musel jsi uvést své jméno?"

"Samozřejmě, že ne. Znájí mě tu a na ceremonie si nepotrpí."

"Co si myslíš, že děláš?"

"Nezeptali se a já jsem jim to neříkal." Vsunul destičku do palubní desky vozidla a Seldon pocítil jemné chvění, když se aerotaxi probralo k životu.

"Míříme k D-7," řekl Hummin konverzačně.

Seldon nevěděl, co D-7 znamená, ale předpokládal, že se jedná o nějaký druh komunikace.

Aerotaxi proklíčkovalo kolem jiných vozidel a nakonec se zařadilo na hladkou, vzhůru směřující cestu a začalo nabírat rychlost. Potom se s mírným trhnutím zvedlo do vzduchu. Seldon, který se automaticky připoutal bezpečnostními pásy, cítil, jak je vtiskován do sedačky a potom vržen na druhou stranu proti pásům, které ho poutaly.

Řekl: "To nevypadalo na antigravitaci."

"To také nebyla," řekl Hummin. "Pohání nás malý tryskový motor. Jen po dobu než se dostaneme k tunelu."

Před nimi se objevilo něco, co vypadalo jako útes posetý ústími jeskyň, rozmístěných v šachovnicovém vzoru. Hummin navedl vozidlo k ústí D-7, přitom se musel vyhnout dalším vozidlům, která mířila k jiným tunelům.

"Tady by se člověk snadno mohl s někým srazit," odkašlal si Seldon.

"Taky bych se nejspíš s někým srazil, kdyby všechno záviselo na mých smyslech a reflexech, ale taxi je řízeno počítačem a ten by v případě nebezpečí převzal řízení. Totéž platí i o ostatních vozidlech... Už jsme tady."

Vklouzli do tunelu D-7, jako by je do sebe vsál, a jasné světlo otevřeného prostranství venku se zjemnilo a přešlo do teplejšího nažloutlého odstínu.

Hummin pustil řízení a opřel se do sedadla. Zhluboka se nadechl a řekl: "První část máme úspěšně za sebou. Mohli nás zastavit na stanovišti. Tady jsme poměrně v bezpečí."

Cesta byla hladká a stěny tunelu klouzaly rychle kolem. Nebyl slyšet skoro žádný zvuk, jen nepřetržité sametové vrčení taxíku řídicího se vpřed.

"Jak rychle letíme?"

Hummin krátce pohlédl na řídicí desku. "Třistapadesát kilometrů v hodině."

"Magnetický tah?"

"Ano. Předpokládám, že tento typ pohonu je i na Heliconu."

"Je. Jedna dráha. Nikdy jsem ji nevyužil, i když jsem to často plánoval. Nemyslím, že vypadá takhle."

"Tím jsem si jistý. Trantor má mnoho tisíc kilometrů tunelů jako je tento, provrtávajících se pod povrchem země, a množství podobných pod mělčími oblastmi oceánů. Je to hlavní způsob cestování na delší vzdálenosti."

"Jak dlouho nám bude cesta trvat?"

"Než se dostaneme na místo určení, něco málo přes pět hodin."

"Pět hodin!" Seldon byl zděšen.

"Nebud' zklamán. Každých dvacet minut míjíme parkoviště, kde můžeme zastavit, natáhnout si nohy, najíst se nebo zajít na záchod. Ale rád bych zastavoval tak málo, jak to bude možné." Pokračovali v cestě bez dalšího hovoru a najednou sebou Seldon trhl, když spatřil záblesk světla po své pravé straně, a měl pocit, že v záblesku spatřil dva aerotaxíky.

"To bylo parkoviště," řekl Hummin v odpověď na nevyslovenou otázku.

Seldon řekl: "A tam, kam míříme, budeme skutečně v bezpečí, ať už je to kdekoliv?"

Hummin řekl: "Naprostě v bezpečí před jakýmkoliv otevřeným zásahem císařských sil, pochopitelně co se týče samostatně pracujících agentů, špiónů, najatých vrahů nebo co já vím koho, člověk musí být vždycky opatrný. Samozřejmě ti opatřím tělesného strážce."

Seldon znervózněl. "Najatý vrah? To myslíš vážně? Že by mě skutečně chtěli zabít?"

Hummin řekl: "Jsem si jistý, že Demerzel ne. Myslím si, že tě chce spíš využít než zabít. Přesto si myslím, že se mohou vynořit další nepřátelé, nebo může dojít k nešťastnému seřazení událostí. Nemůžeš se procházet jako náměsíčný."

Seldon potřásl hlavou a odvrátil obličej. Když si pomyslí, že před pouhými čtyřiceti osmi hodinami byl pouze nedůležitý, takřka neznámý matematik z vnějšího světa, spokojený s tím, že stráví zbytek svého výletu na Trantor turismem, prohlédne si pamětihodnosti nesmírného světa svým provinciálním okem... Náhle mu začalo skutečně docházet, že ho hledají. Stíhá ho císařská policie. Nesmyslnost celé situace nad ním na chvilku nabyla vrchu, že se až otřásl.

"A co bude s tebou, co se chystáš dělat?"

Hummin řekl zamyšleně: "No, mám pocit, že se na mě asi nebudou dívat zrovna přátelsky. Mohlo by se stát i to, že mi otevře hlavu nebo prozkoumá vnitřnosti nějaký záhadný a nikdy nedopadený útočník."

Hummin to řekl pevným hlasem, bez zachvění, ale Seldon sebou trhl.

Potom řekl: "Tak trochu jsem si myslel, že to budeš vidět takhle. Ale mám pocit, že tě to vůbec... nezcnervóžňuje."

"Jsem rozený Trantořan. Znáš zdejší planetu tak dobře, jak je vůbec možné. Znáš tady spousty lidí a mnoho z nich je mi zavázáno. A rád si o sobě říkám, že jsem chytrý a nenechám se snadno přelstít. Zkrátka, jsem naprosto přesvědčen, že se o sebe dovedu postarat."

"Jsem rád, že máš takový názor, a doufám, že je opodstatněný, ale pořád nedokážu pochopit, proč se vůbec takovému nebezpečí vystavuješ. Co pro tebe znamenám? Proč bys měl riskovat, byť sebemeně, pro někoho, kdo je ti naprosto cizí?"

Hummin zaujatě zkontroloval řídicí desku a pak se otočil k Seldonovi a upřeně, vážně se na něj podíval.

"Snažím se tě chránit ze stejných důvodů, ze kterých se tě vláda snaží využít, pro tvou schopnost předvídat budoucnost."

Seldonem projelo hluboké zklamání. Takže se vlastně vůbec nejedná o pokus jej chránit. Stal se pouhou bezmocnou kořistí, o kterou soupeří několik dravců. Řekl s hněvem v hlase: "Tu přednášku na výročním kongresu zřejmě nepřežiju. Zničil jsem si život."

"Nepouštěj se do předčasných závěrů, jsi přece matematik. Císař a jeho administrativa se tě snaží získat z jediného důvodu, aby zvýšili svou bezpečnost. Zajímají se o tvé schopnosti jen do té míry, do jaké je možno je použít k zachování císařské moci, k jejímu udržení pro následníka trůnu, k uchování pozic, společenského postavení a moci pro vládní činitele. Jenomže já chci využít tvých schopností pro dobro Galaxie."

"Jaký je v tom rozdíl?" zeptal se Seldon kysele.

Hummin se zamračil a ostře odpověděl: "Pokud ten rozdíl nevidíš sám, je to tvoje ostuda. Lidské bytosti obývaly Galaxii před tím, než přišel k moci nynější císař, před dynastií, jejímž je představitelem, před vznikem samotné Galaktické říše. Existují dokonce legendy, které hovoří o dobách, kdy byla lidmi obydlena jen jedna jediná planeta."

"Legendy!" pokrčil Seldon rameny.

"Ano, legendy, ale nevidím důvod, proč by to nemohla být pravda, před dvaceti nebo více tisíci lety. Lze předpokládat, že na počátku své existence lidstvo neznalo hyperprostorový pohon. Jistě muselo existovat období, ve kterém lidé nemohli cestovat nadsvětelnými rychlostmi a tedy museli být uvězněni v jediném planetárním systému. A pokud se podíváme v čase směrem dopředu, lidské bytosti ve světech Galaktické říše nepřestanou existovat ani poté, co ty i císař budete mrtví, ani po smrti posledního z jeho dynastie, ani po zániku samotných institucí Říše. V tom případě nemá cenu zabývat se přespříliš jednotlivci, císařem nebo korunním princem. Nemá cenu starat se ani o instituce a úřady Říše. Ale co kvadrilióny lidí, které v Galaxii žijí? Co ti?"

Seldon řekl: "Předpokládám, že světy i lidstvo budou existovat dál."

"Nemáš pocit, že by mohlo být důležité zjistit, za jakých podmínek budou další generace žít?"

"Člověk by řekl, že budou žít stejně, jako žijeme my."

"Člověk by řekl. Ale není možné se to dozvědět s jistotou, pomocí tvé metody předvídání budoucnosti?"

"Říkám tomu psychohistorie. Teoreticky to možné je."

"A ty necítíš potřebu převést tu teorii do praxe?"

"Nic bych neudělal raději než právě tohle. Jenomže touha něco udělat neznamená automaticky také schopnost to udělat. Řekl jsem císaři, že psychohistorii nelze vyvinout do prakticky použitelné podoby, a tobě jsem nucen říci to samé."

"A nehodláš se ani pokusit najít způsob, který by použití psychohistorie umožnil?"

"Ne, stejně jako bych se nepokoušel vzít haldu kamínků velkou jako Trantor, spočítat je jeden po druhém a pak je srovnat podle váhy. Věděl bych, že je to úkol, který nelze za lidský život dokončit, takže bych ani nepředstíral, že se o to pokouším."

"Změnil by se tvůj názor, kdyby ses dozvěděl pravdu o situaci, ve které se lidstvo nachází?"

"To je nesmyslná otázka. Jaká je pravda o situaci, ve které se lidstvo nachází? Chceš mi tvrdit, že to víš?"

"Ano, vím. Na odpověď stačí šest slov." Hummin se nyní už zase díval dopředu směrem do prázdné neměnné temnoty tunelu, řítící se kolem nich, na zvětšující se detaily, které se v okamžiku míjení vždy zachvěly a pak zmizely v temnotě za nimi. Potom pochmurně vyslovil slíbených šest slov.

Řekl: "Galaktická říše je odsouzena k zániku."

UNIVERZITA

STREELINGSKÁ UNIVERZITA - Vysoká škola Streelingského sektoru na dávném Trantoru - přes všechny nároky na slávu na poli humanity a vědy to nejsou právě tyto obory, díky jimž přetrvává Streelingská univerzita dodnes živá v povědomí. Pro generace vědců, kteří Streelingem prošli, by pravděpodobně bylo naprostým překvapením, že důvodem trvajících slávy jejich univerzity je ten fakt, že na jejím území jeden čas, v době svého Útěku před říšskou administrativou, sídlil jistý Hari Seldon.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

11.

Hari Seldon setrval po Humminově prohlášení nějaký čas v nepříjemném zamyšlení. Stáhl se do sebe v náhlém pocitu neuspokojení nad sebou samým.

Objevil nový vědní obor: psychohistorii. Rozšířil zákony pravděpodobnosti velice vynalézavým způsobem; tak, že bylo možné jejich pomocí zahrnout do výpočtů nové veličiny a nejistoty a vyšla mu elegantní rovnice s nesčetnými neznámými. Možná dokonce s nekonečně mnoho neznámými, tím si nemohl být jistý.

Ale byla to jen matematická hra, nic víc.

Měl psychohistorii, přinejmenším teoretický základ pro psychohistorii, ale jen jako matematickou zvláštnost. Kde byly historické údaje, které, možná, mohly vdechnout prázdným rovnicím skutečný význam a smysl?

Sám neměl žádné. Nikdy se o historii v nejmenším nezajímal. Znal v hrubých rysech dějiny Heliconu. Hodiny těchto zlomků celkové historie lidstva byly samozřejmě povinné na heliconských školách. Ale co se skrývalo za nimi a kolem nich? Vše ostatní, co se o dějinách kdy dozvěděl, byly holé, útržkovité informace, které znal každý: půl legenda, druhá půlka zkomolená.

Přesto, co mohlo někoho vést k tvrzení, že Galaktická říše je odsouzena k zániku? Říše existovala již deset tisíc let jako neměnná realita a dokonce i předtím Trantor, sídelní svět nejmnocnějšího z království, trval a sílil další dva tisíce let. Říše přežila bouřlivé první stovky let svého trvání, ve kterých čas od času některé z okrajových oblastí Galaxie odmítly smířit se s koncem své nezávislosti a vzbouřily se proti císařské moci. Přežila změny vyvolané povstáními, přežila boje mezi dynastiemi, několik období vážných zhroutení. Většina světů nebyla těmito událostmi vůbec ovlivněna a Trantor sám trvale sílil a rostl, až se vyvinul ve svět obydlený po celém povrchu, který nyní sám sebe nazýval Věčným světem.

Jistě, v posledních čtyřech stoletích narůstal nepokoj a došlo k několika atentátům na císaře a násilnému převzetí moci. V poslední době však k ničemu podobnému nedošlo a nyní byla Galaxie tak klidná, jako snad ještě nikdy. Pod Cleonem I. a před tím, za vlády jeho otce, Stanela VI., vládla na všech světech prosperita a Cleon sám rozhodně nebyl považován za tyрана. Dokonce ani ti, kteří nenáviděli Říši jako instituci, nemohli říci něco opravdu špatného o nynějším císaři, jakkoli nasazovali na Eto Demerzela.

Tak proč tedy Hummin tvrdí, že Říše je na pokraji záhuby, a proč je o tom tak přesvědčen?

Hummin je novinář. Má asi určitou úroveň znalostí dějin Galaxie a musí rozumět současné situaci na úrovni mnohem vyšší. Byly to tyto jeho znalosti, které mu vnikly myšlenku o konci Říše? A co konkrétně jej přivedlo k jeho přesvědčení? Několikrát už se Seldon málem zeptal, ale něco v Humminově zachmuřeném tváři jej pokaždé zarazilo. Snad to bylo také něco v jeho nikdy nezpochybněné víře, že Galaktická říše je něco daného, axiom, základní kámen, na kterém vše stojí, co mu také bránilo položit svou otázku. Koneckonců, pokud s Říši je něco v nepořádku, nechce to vědět.

Ne, nemohl uvěřit, že by se mohl mýlit. Galaktická říše nemůže zaniknout o nic snáze než samotný vesmír. Nebo lépe řečeno, až zanikne vesmír, tehdy, a jen tehdy zanikne i Říše. Seldon zavřel oči v pokusu o spánek, ale samozřejmě nedokázal usnout. Bude se muset zabývat studiem historie, aby mohl pokročit ve vývoji psychohistorie?

A jak by mohl? Dvacet pět milionů obydlených světů, každý z nich s nekonečně složitou historií. Jak by mohl prostudovat toto všechno? Existovalo mnoho filmknih, každá o mnoha svazcích, které se zabývaly galaktickou historií. Jednu si kdysi dokonce půjčil z důvodu, který dávno zapomněl, a zjistil, že je příliš nudná, aby ji dokázal prohlédnout dále než do poloviny.

Filmknihy se zabývaly důležitými světy. Dějiny některých byly zachyceny v celém rozsahu od samého počátku dochovaných záznamů až do současnosti, u jiných byla uvedena jen období mezi nástupem světa a jeho odchodem ze slávy. Vzpomněl si, jak si jednou vyhledal v indexu Helicon a pod tímto heslem našel pouze jedinou citaci. Stiskl příslušná tlačítka, aby ji dostal na obrazovku, a zjistil, že Helicon je uveden v seznamu světů, které při určité příležitosti podpořili jednoho z uchazečů o trůn, toho, který na něj nakonec neusedl. Helicon tehdy ušel odvetě, pravděpodobně proto, že nebyl dost důležitý ani k tomu, aby byl potrestán.

Seldon pocítil jemné trhnutí vpřed a usoudil, že aerotaxi zřejmě začalo brzdit.

"Co se děje?"

"Myslím, že už jsme se dostali dost daleko," řekl Hummin, "abychom si mohli dovolit malou zastávku, něco sníme, dáme si sklenici něčeho k pití a odskočíme si."

A tak, po patnácti minutách pozvolného zpomalování, zastavili na osvětleném parkovišti. Taxi sebou trhlo na stranu a našlo si volné místo mezi pěti nebo šesti jinými vozidly.

12.

Humminův vycvičený zrak dokázal zaznamenat jediným pohledem parkoviště, ostatní taxíky, chodník i všechny přítomné. Seldon, který se opět snažil vypadat nenápadně a opět nevěděl jak, jej sledoval a pokoušel se, aby jeho "nevinný" pohled nebyl příliš upřený.

Když se posadili u malého stolku a navolili své příkazy na řídicím pultíku, Seldon se s pokusem o nezúčastněný tón v hlase zeptal: "Všechno v pořádku?"

"Vypadá to tak," řekl Hummin.

"Jak to můžeš vědět?"

Humminovy tmavé oči na okamžik spočinuly na Seldonovi. "Instinkt," řekl. "Roky shromažďování informací. Rozhlédneš se a vidíš: Nic zajímavého."

Seldon přikývl a ulevilo se mu. Hummin to sice mohl myslet jako sarkasmus, ale něco pravdy na tom zřejmě bylo.

Jeho spokojenost nepřežila první kousnutí do obloženého chleba. Podíval se na Hummina s plnými ústy a s ublíženým výrazem v očích.

Hummin řekl: "To je občerstvení u dálnice, kamaráde. Levné, rychlé a ne moc chutné. Potraviny jsou vypěstované tady a jsou do nich přidávány kvasnice, ty jim dávají tu ostrou chuť. Všichni Trantořané jsou na ni zvyklí."

Seldon s úsilím polkl. "Ale v hotelu..."

"To bylo v Císařském sektoru. Jídla, která se tam podávají, jsou importovaná, a pokud se vůbec používají mikropotraviny, jsou prvotřídní kvality. Jsou taky drahé."

Seldon přemýšlel, jestli se má odvážit dalšího sousta. "Znamená to, že dokud budu na Trantoru..."

Hummin jej umlčel zamítavým gestem. "Nedávej nikomu najevo, že jsi zvyklý na lepší. Na Trantoru jsou místa, kde je být považován za aristokrata ještě nebezpečnější než být rozpoznán jako cizinec. Jídlo nebude všude tak hrozné, to ti slibuji. Tahle parkoviště jsou svým špatným jídlem známá. Pokud se ti povede dojíst ten chleba, tak budeš schopen spolknout cokoliv po celém Trantoru. Rozhodně ti neublíží. Není nahnílý nebo zkažený, nic takového. Je to jen hrubá, silná chuť a možná, že si na ni dokonce časem zvykneš. Znáš Trantořany, kteří vyplivují poctivé jídlo a křičí, že mu chybí domácká příchut'."

"Dokáže Trantor vypěstovat hodně jídla? Slyšel jsem vyprávět o stovkách lodí, které nepřetržitě přivážejí na Trantor nezbytné potraviny z dvaceti okolních světů."

"Já vím. A stovky, které musí odvážet odpad. A pokud chceš tu historku mít šťavnatější, můžeš říct, že ty samé lodě, které z Trantor odvázejí odpad, se zase vracejí s nákladem jídla. Je pravda, že dovážíme velké množství potravin, ale to jsou jen luxusní lahůdky. A vyvážíme velká množství odpadů, pečlivě zneutralizovaných, jako důležité organické hnojivo, stejně důležité pro nás, jako pro ostatní světy. Ale to je jen malá část celku."

"Skutečně?"

"Ano. Kromě mořských ryb je tady spousta zahrad a po jízdých farem. A ovocné stromy a zelenina a králíci a obrovské farmy mikroorganismů, těm se obvykle říká kvasnicové farmy, přestože kvasnice tvoří jen zlomek jejich produkce. A náš odpad je takřka celý využit právě tady, jako surovina pro tyto farmy. Dalo by se říci, že Trantor je něco jako přerostlá kosmická stanice. Byl jsi někdy na nějaké?"

"Jistěže jsem byl."

"Kosmické stanice jsou něco jako uzavřená města; všechno je uměle recyklováno, mají umělou klimatizaci, umělé denní i noční světlo a tak dále. Trantor se od nich liší jen svou velikostí, na největší z kosmických stanic žije kolem deseti miliónů lidí, na Trantoru čtyřistakrát víc. A samozřejmě, máme přirozenou gravitaci. A žádná z kosmických stanic se s námi nemůže měřit, co se týče pěstování potravin v mikrofarmách. Máme kvasnicové vany, kádě na pěstování řas, rošty s podhoubím, všechno nepředstavitelně velké. A také máme rádi výrazné umělé ochucovače a nešetříme jimi. Právě ty dodávají chuť tomu, co jíš."

Seldon se prokousal více než polovinou svého chleba a zjistil, že další sousta už nejsou tak odporná, jak mu připadalo první. "A nebude to na mě mít nějaké účinky?"

"Čas od času se stane, že zdejší jídlo zlikviduje bakterie ve střevech nějakého ubohého cizince a ten to odnese průjmem. Ale není to obvyklé, a i kdyby, rychle se přizpůsobíš. Přesto, vypij si ten koktej! Nebude ti chutnat, ale obsahuje látky, které působí proti průjmům, takže ti nic nehrozí ani v případě, že je tvůj organismus na naše jídlo citlivý."

Seldon řekl hádavě: "Nemluv o takových věcech. Někdo na to může být háklivý."

"Dopij ten koktejl a zapomeň na háklivost."

Dojedli mlčky a pak se vydali znovu na cestu.

13.

Znovu se teď hnali tunelem. Seldon se rozhodl konečně vyslovit otázku, která v něm hlodala už více než hodinu.

"Proč si myslíš, že. Galaktická říše spěje ke svému konci?" Hummin se opět otočil tak, aby na Seldona viděl.

"Protože jsem novinář, líjí do mě ze všech stran nejrůznější statistiky, až mi zas tečou ušima ven.

A smím z nich publikovat jen nepatrný zlomek. Počet obyvatel na Trantor se snižuje. Před dvaceti pěti lety tu žilo ještě přes čtyřicet pět miliard lidí."

"Částečně je to tím, že se snížila porodnost, Trantor nikdy neměl vysokou porodnost. Když sem přijedeš, vidíš, že je všude hrozně málo dětí vzhledem ke zdejšímu ohromnému počtu obyvatel. Ale přesto se stále snižuje. Pak je tady emigrace. Z Trantor odchází víc lidí, než sem přijíždí."

"Vzhledem ke zdejší nesmírné zalidněnosti," řekl Seldon, "myslím, že na tom není nic divného."

"Ale přesto to je neobvyklé, ještě nikdy v historii se nic takového nestalo. A dále, obchod v celé Galaxii stagnuje. Lidé si myslí, že jelikož zrovna není nikde žádné povstání a všude je klid, tak je vše v pořádku a nepokoje posledních století jsou za námi. Jenomže politické boje, vzpoury a nepokoje jsou zároveň známkami určité životaschopnosti. Ale teď je všude mrtvo a klid. Je ticho, ne proto, že by každý byl spokojen, ale proto, že každý je unaven a vzdal se nadějí."

"Hm, já nevím," řekl Seldon pochybovačně.

"Já ano. Vezmi si třeba jen ten antigravitační výtah, o kterém jsme se už bavili. Máme pár fungujících exemplářů a další se nestaví. Nejsou ziskové a nikdo se nesnaží je zdokonalit, aby se ziskovými staly. Rychlost technického pokroku se začala snižovat už před stoletími. Teď se pokrok sotva plazí, v některých odvětvích se zastavil úplně. Toho sis ještě nevšiml? Konečně, jsi přece matematik."

"Nemůžu říct, že bych o tom kdy přemýšlel."

"Nikdo o tom nepřemýšlí. Každý to prostě přijímá jako fakt. Vědci neustále tvrdí, že vývoj je nemožný, nepraktický, zbytečný. Každou myšlenku okamžitě zatracují. Vezměme si jako příklad tebe... Co tvrdíš o psychohistorii? Je to teoreticky zajímavý problém, ale nepoužitelný pro každý praktický účel. Nemám pravdu?"

"Ano i ne," řekl Seldon dotčeně. "Psychohistorie je nepoužitelná v praktickém slova smyslu, ale ne proto, že by moje chuť k dobrodružství nebo výzkumu byla rozložena. Je prostě nepoužitelná."

"To je, přinejmenším, tvůj dojem," řekl Hummin s nádechem sarkasmu, "v atmosféře celkového rozkladu, ve které se Říše nachází."

"Tahle atmosféra rozkladu," řekl Seldon rozzlobeně, "je zase tvůj dojem. Nebylo by náhodou možné, že nemáš pravdu?"

Hummin se zarazil a na okamžik se zatvářil zamyšleně. Potom řekl: "Mohlo by se stát, že nemám pravdu. To, co říkám, je jen výsledek mé intuice, můj odhad. Abych to mohl dokázat nebo vyvrátit, potřeboval bych psychohistorii."

Seldon pokrčil rameny a vyhnul se nastražené návnadě.

Řekl: "Jenže já ji nemám, abych ti ji mohl dát."

Předpokládejme, že máš pravdu. Předpokládejme, že Říše jede dolů po šikmé ploše a nakonec se zřítí z jejího okraje a rozpadne. Lidé ale budou žít dál."

"Jenže za jakých podmínek, člověče. Po dobu skoro dvanácti tisíc let udržovali vládcové Trantoru pevnou rukou mír. V něm byly přestávky, povstání, lokální občanské války, spousta tragédií, ale v celku i ve velkých oblastech byl mír. Proč je Helicon tak loajální? Tvůj vlastní svět? Protože je malý a byl by pohlcen svými sousedy, kdyby mu nezajišťovaly bezpečnost císařské síly."

"A pro případ, že se Galaktická říše zhroutí, předvídáš globální válku a anarchii?"

"Samozřejmě. Nejsem nijak nakloněn císaři ani říšským institucím jako celku, ale nemám za ně žádnou náhradu. Nevím, co jiného by mohlo udržovat mír a nejsem ochoten se jich zbavit, dokud nebudu mít v ruce něco jiného."

Seldon řekl: "Mluvíš, jako kdybys řídil Galaxii. Ty nejsi připraven se jich zbavit? Ty musíš mít v ruce něco jiného? Kdo jsi, že takhle mluvíš?"

"Mluvim obecně, obrazně," řekl Hummin. "Nebojím se o Chettera Hummina osobně. Říše mě určitě přežije; za dobu mého života se podmínky v ní možná dokonce zlepší. Ústupy ze slávy nechodí po přímých cestičkách. Možná, že než ke konečnému pádu dojde, uplyne tisíc let. Tou dobou už budu dávno mrtvý a určitě nezanechám žádné potomky. Co se týká žen, neudržuji jiné než příležitostné vztahy, děti nemám a ani žádné neplánuji. Nechci zanechat osudu žádná rukojmí. Po tvé přednášce jsem si tě našel v počítači. Ty přece také nemáš děti."

"Mám rodiče a dva bratry, ale žádné děti." Usmál se trochu nejistě. "Kdysi jsem byl velmi oddaný jedné ženě, ale jí se zdálo, že jsem oddanější matematice než jí."

"A byl jsi?"

"Myslel jsem si, že ne, a ona si myslela, že ano. Takže mě opustila."

"A od té doby nic?"

"Ne. Ještě si příliš jasně pamatuji na bolest, kterou mi to způsobilo."

"No, takže by se mohlo zdát, že bychom oba mohli na celou tu věc zapomenout a počkat, jak to dopadne, a nechat spoustu ještě nenarozených lidí trpět. Možná, že dříve bych na to přistoupil, ale teď už ne. Protože teď mám nástroj, teď mohu skutečně řídit."

"A co je ten tvůj nástroj," zeptal se Seldon, přestože již znal odpověď.

"Ty!" řekl Hummin.

Protože Seldon tuto odpověď čekal, neztrácel čas tím, že by byl šokovaný nebo ohromený. Potřásl prostě hlavou a řekl: "Nemáš pravdu. Já nejsem nástroj, který by se dal použít."

"Proč ne?"

"Kolikrát ti to budu muset opakovat? Psychohistorie není praktická, aplikovatelná věda. Překážky jsou zásadního druhu. Ani všechnen čas a prostor vesmíru nestačí k tomu, aby byly vyřešeny všechny problémy."

"Jseš si tím jistý?"

"Bohužel, ano."

"Nejde o to, abys dospěl k detailní budoucnosti celé Galaktické říše. Není potřeba, abys sledoval činnost a stav každého člověka na každém z obydlených světů. Stačí, když odpovíš na základní otázky: Zhroutí se Galaktická říše, a pokud ano, kdy? V jakých podmínkách bude lidstvo žít potom? Existuje nějaký způsob, kterým by bylo možné zkázu Říše odvrátit nebo alespoň upravit podmínky po jejím rozpadu? To jsou podle mě poměrně jednoduché otázky."

Seldon potřásl hlavou a smutně se usmál. "Historie matematiky je plná jednoduchých otázek, na které existují pouze nesmírně složité odpovědi, pokud vůbec nějaké."

"Copak se nedá nic dělat? Vidím, že Říše se hroutí, ale nemůžu to dokázat. Všechny moje závěry jsou subjektivní a nemohu nikomu předvést, že mám pravdu. Protože vyhlídka, o které mluvím je nepříjemná, každý mi raději nevěří a nedělá nic, co by mohlo odvrátit pád Říše nebo jej alespoň zmírnit. Ty bys mohl příchod pádu potvrdit nebo, když na to přijde, vyvrátit."

"Jenomže to je přesně to, co nedokážu. Nemůžu najít důkaz tam, kde žádný neexistuje. Nedokážu přinutit matematický systém, aby byl použitelný, když není. Nedokážu najít dvě sudá čísla, jejichž součet je lichý, bez ohledu na to, jak naléhavě je ty nebo Galaxie nebo kdokoli jiný potřebuje."

Hummin řekl: "Takže ty jsi součástí rozkladu. Jsi připraven přijmout neúspěch."

"Co mám na výběr?"

"Nemůžeš to alespoň zkusit? Ať se ti zdá úsilí, které bys musel vynaložit, sebepromarněnější, máš snad něco lepšího na práci? Máš nějaký naléhavější úkol? Máš pocit, že posláním tvého života je něco důležitějšího?"

Seldon několikrát zamrkal. "Milióny světů, miliardy kultur, kvadrilióny lidí. Decilióny vzájemných vztahů a propojení. A ty po mně chceš, abych to uvedl do souladu."

"Ne. Ale chci, abys to aspoň zkusil. Právě kvůli těm miliónům světů, miliardám kultur a kvadriliónům lidí. Ne pro císaře, ne pro Demerzela. Pro lidstvo."

"Nemohu uspět," řekl Seldon.

"Když neuspěješ, nebudeme na tom o nic hůř než teď. Zkusíš to?"

Proti své vůli a aniž by věděl proč, slyšel Seldon sám sebe odpovědět: "Zkusím to." A tím byl určen směr jeho dalšího života.

14.

Cesta byla konečně u konce a aerotaxi zajelo na parkoviště mnohem větší než to, u kterého jedli. (Seldonovi se vybavila chuť obloženého chleba a zašklebil se.) Hummin se sklonil do taxíku a pak se vynořil, keramoidovou aktivací kartu v ruce. Zasunul ji do malé kapsy na vnitřní straně košile a řekl: "Tady jsi v naprostém bezpečí před jakoukoli otevřenou, přímou akcí. Jsme ve Streelingském sektoru."

"Streeling?"

"Jmenuje se podle člověka, který se tady usadil jako první, alespoň si to myslím. Většina sektorů se jmenuje podle někoho, proto je také většina jmen ošklivých, mnohdy jsou dokonce skoro nevyslovitelná. Ale přesto, kdyby ses pokusil přimět zdejší obyvatele, aby svůj sektor přejmenovali, třeba na Sladkou vůni, musel by ses s nimi nejdřív poprat."

"Samozřejmě," řekl Seldon a hlasitě začenichal, "tohle není zrovna sladká vůně."

"Málokde na Trantoru je, na to si zvykneš."

"Jsem rád, že jsme tady," řekl Seldon. "Ne, že by to tu bylo nějak zvlášť krásné, ale z toho sezení v taxíku už jsem byl úplně zničený. Cesta kolem Trantoru musí být pravý horror. Doma na Heliconu se člověk dostane vzduchem na druhou stranu planety za kratší dobu, než nám tady trvalo přejet mizerných dva tisíce kilometrů."

"Na Trantoru se také používají letadla."

"V tom případě ..."

"Cestu taxíkem jsem dokázal zařídit více méně anonymně. Letadlem by to bylo o mnoho obtížnější. Bez ohledu na to, jak bezpečně to tady je, budu mít lepší pocit, když Demerzel nebude vědět, kde tě hledat. Mimochodem, ještě nejsme úplně na místě. Zbytek cesty dojedeme rychlodráhou."

Seldon se s ní již setkal. "Jedním z těch vozů, co se pohybují na jedné kolejnici v magnetickém poli?"

"Přesně tak."

"Na Heliconu se nepoužívají. Nejsou tam vlastně ani potřeba. Svezl jsem se rychlodráhou hned první den, kdy jsem přiletěl. Jel jsem z letiště do hotelu. Byla to pro mě novinka, takže mě to celkem bavilo, ale kdybych ji měl používat častěji, myslím, že by mi lezl na nervy ten hluk a davy všude kolem."

Hummin se tvářil pobaveně. "A nezabloudils?"

"Ne, všude byla spousta ukazatelů. Měl jsem trochu potíže s nastupováním a vystupováním, ale pomohli mi. Každý snadno mohl poznat, teď mě napadá, že jsem cizinec, podle obleku. Přesto se mi zdálo, že pomáhají velmi ochotně; snad je bavilo sledovat, jak se potácím a váhám, co udělat."

"Jelikož teď jsi odborník na cestování rychlodráhou, ani nezaváháš, ani se nebudeš potácet." Hummin to řekl naprosto bezvýrazným tónem, ale v koutcích úst mu cukalo. "Tak pojďme."

Pomalou se vydali na pochod po chodníku, který byl osvětlen rozptýleným světlem podobným tomu, jaké by člověk očekával za zamračeného počasí; chvílemi se jeho intenzita zvětšila, jako by z neviditelných mraků vykouklo slunce. Seldon se automaticky podíval nahoru, aby zkontroloval "počasí", ale vše co uviděl byla jasná prázdnota.

Hummin si toho všiml a řekl: "Občasná změna jasu vyhovuje lidské psychice, zdá se. Někdy jsou ulice osvětleny jako za jasného, slunečného dne, jindy jsou mnohem tmavší než dnes."

"Ale nikdy neprší ani nesněží?"

"Ani nepadají kroupy, ani nemží. Ne. Nikdy ani není ve vzduchu příliš mnoho vlhkosti, ani nebývá velká zima. Trantor má svoje výhody."

Kolem nich procházeli v obou směrech lidé, značná část z nich mladí, doprovázení dětmi přes všechno, co předtím Hummin tvrdilo porodnosti. Všichni vypadali celkem zámožně. Mužů i žen bylo zhruba stejně a jejich šaty byly o něco méně křiklavé, než bylo běžné v Císařském sektoru. Seldonův oblek se sem výborně hodil. Většina kolemjdoucích byla prostovlasá a Seldon si s úlevou sundal klobouk a pověsil si ho na opasek.

Mezi chodníky zde nebyla žádná propast; jak ostatně Hummin předpověděl už v Císařském sektoru, zdálo se, že jsou na úrovni země. Nikde nebylo vidět žádná vozidla a Seldon se o tom zmínil Humminovi.

Hummin řekl: "V Císařském sektoru je jich spousta, protože je používají vládní úředníci. Jinde jsou soukromé vozy vzácné a těch několik se pohybuje vyhrazenými tunely. Nejsou vlastně ani potřeba, je tady rychlodráha a pro cestování na kratší vzdálenosti pohyblivé chodby. Na ještě kratší vzdálenosti jsou tu chodníky a naše nohy."

Seldon zaslechl občasné tlumené povzdechnutí a zaskřípění a zahlédl v nevelké vzdálenosti nekonečnou řadu vozů rychlodráhy.

"Tááhle je," řekl a ukázal rukou.

"Já vím, ale pojďme na nástupní stanici, tam bude víc vozů a líp se tam nastupuje."

Jakmile byli bezpečně usazeni ve voze rychlodráhy, Seldon řekl Humminovi: "Hrozně se mi líbí, jak je rychlodráha tichá. Já vím, je poháněna magnetickým polem, ale i tak, vždyť skoro není slyšet."

Zaposlouchal se do občasného kovového zaskřípění, když se do řady pohybujících se vozů připojoval další.

"Ano, je to zázrak techniky," řekl Hummin, "a tos ji neviděl na jejím vrcholu. Před dvaceti lety jezdila ještě daleko tišeji a pamětníci tvrdí, že před padesáti lety nebyla slyšet vůbec, ale je možné, že to je třeba přičíst na vrub nostalgické idealizaci."

"A proč tedy není dnes také taková?"

"Protože její údržba není na dostatečné výši. Říkal jsem ti o celkovém rozkladu."

Seldon se zamračil. "Nepovídej mi, že údržbáři prostě sedí u stolu a volají: Jsme v rozkladu. Pojďme nechat rychlodráhu rozpadnout."

"Ne, samozřejmě že ne. Nedělají to naschvál. Poškozené díly se vyměňují, opotřebovaná místa se opravují, magnety jsou nahrazovány. Jenomže to dělají bez zájmu, halabala, a v delších intervalech než dříve. Prostě nato nejsou kredity."

"A kam se poděly?"

"Jinam. Zažili jsme staletí nepokojů. Flotila je mnohem větší a dražší, než bývala: Ozbrojené síly musí být lépe placeny než dříve, aby se nebouřily. Nepokoje, vzbouření a občasné výbuchy občanské války, to všechno spotřebovává peníze."

"Ale za Cleona byl všude mír. Měli jsme padesát let míru."

"To ano, ale vojáci jsou dobře placení a nestojí o snížení svých platů jen proto, že je náhodou mír. Admirálové se brání tomu, aby jejich lodě byly zakonzervovány a oni sami poklesli o hodnotu nebo více jen proto, že pro ně není práce. Takže peníze stále tečou neproduktivně do armády a životně důležité oblasti společenských potřeb dostanou jen tolik, kolik zbyde. Tomu já říkám rozklad. Ty ne? Nemyslíš, že budeš nakonec nucen zanechat takovýto pohled na svět do svých psychohistorických rovnic?"

Seldon se nepohodlně zavrtěl. "Mimochodem, kam vlastně jedeme?"

"Na Streelingskou univerzitu."

"Aha, tak proto mi to jméno znělo povědomě. O zdejší univerzitě jsem už slyšel."

"To mě nepřekvapuje. Na Trantoru je více než sto tisíc vysokých škol a Streeling patří mezi nejlepších zhruba tisíc."

"Tam budu bydlet?"

"Nějaký čas. Univerzitní koleje jsou nepřístupné svatyně, pohodlné a rozlehlé. Tam budeš v bezpečí."

"Ale budu tam také vítáný?"

"Proč ne? Dnes není snadné najít dobrého matematika. Pravděpodobně jim budeš moci být užitečný. A oni budou moci být užiteční tobě, a nejen jako skrýš."

"Máš zřejmě na mysli, že tam budu moci rozvíjet své nápady."

"Slíbil to," řekl Hummin vážně.

"Slíbil jsem, že se o to pokusím," řekl Seldon a pro sebe si pomyslel, že je to, jako kdyby slíbil, že se pokusí vázat písek do otýpek.

15.

Poté konverzace vyschla a Seldon si prohlížel struktury Streelingského sektoru, které se míhaly kolem. Některé byly docela nízké, zatímco jiné se zdály sahát až k "nebi".

Pravidelný vzorek byl čas od času přerušen širokými křížovatkami a často bylo možno zahlédnout sady nebo aleje. V jednu chvíli se mu zdálo, že budovy nejen stoupaly vzhůru, ale že pokračovaly i směrem dolů, a to možná ještě hlouběji, než jak byly vysoké. Hned poté, co jej tato myšlenka napadla, se vyklonil přes okraj vozu a přesvědčil se, že je tomu skutečně tak.

Čas od času zahlédl skvrny zeleně poměrně daleko od rychlodráhy a za nimi dokonce i malé stromy.

Chvilí se rozhlížel po okolí a potom si uvědomil, že světlo začíná pozbývat na intenzitě. Rozhlédl se kolem a otočil se k Humminovi, který uhodl jeho otázku.

"Končí odpoledne," řekl "a začíná noc."

Seldon zdvihl obočí a koutky jeho úst spadly dolů. "To je tedy něco, představuji si, že na celé planetě se teď stmívá a potom, za několik hodin, se světla zase rozzáří."

Hummin se usmál svým malým opatrným úsměvem. "Ne docela. Tady se nikdy nesetmí docela a ani se světla nikdy nerozzáří naplno. Stín nebo soumrak postupuje planetou, následován půl dne opět úsvitem. Ve skutečnosti tento efekt sleduje astronomický den a noc tak, jak postupují nad úrovní kopulí, a ve větších výškách dokonce mění den a noc délku podle ročního období."

Seldon potřásl hlavou. "Ale proč zavíráte planetu a potom napodobujete to, co by se dělo, kdyby jste to neudělali."

"Myslím, že je to proto, že to lidem takto vyhovuje. Trantořanům vyhovují některé okolnosti plynoucí z toho, že je planeta uzavřena, ale na druhou stranu nemají rádi, když se jim to často připomíná. Je vidět, že víš ještě velice málo o trantorské psychologii."

Seldon se mírně začervenal. Byl pouze Helicoňan a nevěděl skoro nic o miliónech světů mimo Helicon. Jeho neznalost nebyla omezena pouze na Trantor. Jak tedy může doufat, že by mohl přijít na nějakou praktickou aplikaci své teorie o modelování lidského chování?

Jak by libovolný počet lidí, všech dohromady, mohl znát dost?

Seldonovi to připomnělo hádanku, která mu byla předložena, když byl ještě mladý: Může existovat relativně malý kousek platiny s připevněnými dráždly, který by nedokázalo zvednout libovolné množství lidí bez pomoci mechanizace?

Odpověď zněla ano, krychlový metr platiny váží 22 420 kilogramů ve standardním gravitačním poli. Budeme-li předpokládat, že každá osoba je schopna nadzvednout 120 kilo, pak by stačilo 188 lidí k tomu, aby platinu zdvihli. Jenomže prostě není možné namačkat 188 lidí kolem krychlového metru tak, aby jej každý mohl za něco chytit. Těžko by

se k němu vešlo více než devět lidí. A páky a podobná zařízení pravidla vylučují. Podmínka zněla: "bez pomoci mechanizace".

Podobně není vyloučeno, že neexistuje způsob, jakým sehnat dohromady dostatek znalostí nezbytných pro vývoj psychohistorie i v případě, že by dané informace byly uloženy v paměti počítače a v jednotlivých lidských hlavách. Jen omezený počet lidí může své znalosti dát dohromady, mluvit o nich, sdělovat si je.

Hummin řekl: "Nějak jsi se zadumal."

"Přemýšlím o své vlastní nedostatečnosti."

"To je velice užitečná práce. Kvadrilióny lidí by se k tobě mohly s výhodou připojit. Ale je čas vystoupit."

Seldon vzhlédl. "Podle čeho se to pozná?"

"Přesně stejně, jako jsi poznal, kde jsi na rychlodráze při svém prvním dnu na Trantor. Stačí si přečíst informační tabuli."

Seldon jednu zahlédl, právě projížděli kolem ní:

STREELINGSKÁ UNIVERZITA - 3 MINUTY.

"Na příští stanici budeme vystupovat. Dávej pozor, kam šlapeš."

Seldon sledoval Hummina z vozu a všiml si, že nebe je teď tmavě purpurové a chodníky a chodby se rozsvěcují, ozářeny žlutým světlem.

Klidně se mohlo jednat o začátek heliconské noci. Kdyby jej byl někdo přivedl na toto místo se zavázanýma očima a potom mu je rozvázal, klidně si mohl myslet, že je v nějaké hustě zastavěné vnitřní oblasti některého z větších heliconských měst.

"Jak dlouho myslíš, že budu muset na streelingské univerzitě zůstat?" zeptal se.

Hummin odpověděl svým obvyklým nevzrušeným způsobem: "To je těžko říci, možná celý zbytek života."

"Cože!"

"Možná, že ne. Ale tvůj život přestal být pouze tvůj ve chvíli, kdy jsi přednesl svou přednášku o psychohistorii. Císař i Demerzel okamžitě poznali její důležitost. Stejně jsem ji poznal i já. Nelze říci, kolik dalších lidí si ji všimlo také. Takže vidíš... to jasně znamená, že už nepatříš jenom sám sobě."

KNIIHOVNA

VENABILI, DORS - Historička, narozená na Cinně - její život klidně mohl pokračovat bez vzrušujících událostí nebýt toho, že ve druhém roce svého pobytu na Streelingské univerzitě se setkala s mladým Hari Seldonom, to bylo v době jeho Útěku.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

16.

Pokoj, ve kterém se Hari Seldon ocitl, bylo něco větší než Humminův pokoj v Císařském sektoru. Byla to ložnice, jejíž jeden roh sloužil jako umývárna. Nikde neviděl žádnou známku kuchyňského vybavení. Nikde nebylo ani okno, ale pod stropem se otáčel ventilátor, který vydával nepřetržité vzdychavé zvuky. Seldon se poněkud nejistě rozhlédl.

Hummin si vysvětlil jeho pohled a svým obvyklým sebejistým způsobem řekl: "To je jen pro dnešní noc, zítra ráno sem někdo přijde, aby tě uvedl na univerzitu, a tam tě ubytují pohodlněji."

"Promiň, ale jak to všechno můžeš vědět?"

"Protože to všechno zařídím. Znáám tady jednoho nebo dva lidi," usmál se bez humoru, "a mohu žádat splátku na jednu nebo dvě laskavosti, které jsem jim prokázal. Pojdme teď domluvit některé podrobnosti."

Zadíval se upřeně na Seldona a řekl: "Cokoli, co zůstalo v tvém hotelovém pokoji, je ztraceno. Měl jsi tam něco nenahraditelného?"

"Nic skutečně nenahraditelného. Měl jsem tam nějaké osobní věci, kterých jsem si cenil pro jejich vztah k mému minulému životu, ale pokud jsou pryč, jsou pryč. Pak jsem tam měl, samozřejmě, nějaké poznámky ke své přednášce. Někaké výpočty. Také přednášku samotnou."

"Ta je teď všeobecně známá až do okamžiku, kdy bude odstraněna z oběhu jako nebezpečná, a to se pravděpodobně také stane. Přesto si myslím, že bude možné, pokud je to potřeba, opatřit ti její kopii. V každém případě věřím, že jsi schopen ji sestavit znovu. Nemám pravdu?"

"Samozřejmě, proto jsem říkal, že tam nemám nic opravdu nenahraditelného. Také jsem přišel o skoro tisíc kreditů, nějaké knihy, oblečení, zpáteční lístek na Helicon... takovéhle věci."

"To všechno se dá nahradit. Teď ti seženu kreditní kartu na své jméno, výlohy půjdou z mého účtu. Tím bychom se měli zbavit starosti o běžné výdaje."

"To je od tebe velice štědré. Nemohu to ale přijmout."

"Není to ani trochu štědré, protože doufám, že tak pomohu zachránit Říši. Musíš to přijmout"

"Ale můžeš si to dovolit? Budu ji používat vždycky, v nejlepším případě, s neklidným svědomím."

"Cokoliv budeš potřebovat k běžnému životu, si dovolit mohu. Přirozeně bych nestál o to, aby ses pokusil koupit Univerzitní knihovnu nebo rozdávat milióny na setkání."

"O to nemusíš mít strach, ale s mým jménem v záznamech..."

"To nevadí, císařská vláda má naprosto zakázaný přístup do univerzitních prostor a nesmí vykonávat ani bezpečnostní prohlídky univerzity nebo jejích členů. Je tady naprostá svoboda. Můžeš tady mluvit o čemkoli a můžeš tady říci cokoli."

"A co zločiny?"

"Těmi se zabývá vedení univerzity, s citem a opatrně, a kromě toho tady zločinnost v podstatě neexistuje. Studenti i škola si váží své svobody a rozumějí podmínkám, které se k ní vážou. Příliš mnoho nepokojů, začátky povstání, krveprolití, a vláda by mohla mít pocit, že má právo porušit nepsanou dohodu a poslat sem vojenské oddíly. O to nikdo nestojí, dokonce ani vláda ne, takže v tomto směru panuje porozumění. Jinými slovy, ani sám Demerzel tě odsud nemůže dostat, aniž by měl podstatně lepší záminku, než kdokoliv z univerzity vládě poskytl v uplynulých přinejmenším sto padesáti letech. Na druhou stranu, pokud se necháš vylákat mimo území univerzity nějakým agentem mezi studenty..."

"A jsou tady takoví?"

"Jak to mám vědět? Mohli by. Každý běžný člověk může být přinucen vyhrožováním, nebo zmanipulován, nebo jednoduše koupěn a zůstat poté ve službách Demerzela, nebo když na to přijde, i někoho jiného. Takže musím zdůraznit toto: V každém rozumném slova smyslu jsi tady v bezpečí, ale nikdo není v absolutním bezpečí.

Budeš muset být opatrný. Ale přes toto varování bych nechtěl, aby ses dalším životem plížil. Vcelku by se dalo říci, že tady budeš o mnoho bezpečnější, než bys byl, kdyby ses vrátil na Helicon nebo odcestoval na kterýkoli jiný ze světů Galaxie."

"V to doufám," řekl Seldon suše.

"Já to vím," řekl Hummin, "jinak bych si netroufl tě tady nechat."

"Ty odjedeš?" Seldon ostře vzhlédl. "To nemůžeš. Znáš zdejší svět. Já ne."

"Budou tady jiní, kteří znají tento svět, kteří znají tuto část zdejšího světa lépe než já. Já musím odjet. Strávil jsem s tebou celý dnešní den a netroufám si opustit svůj vlastní život ani o chvíli déle. Nesmím na sebe upoutat příliš mnoho pozornosti. U vědomí si, že mně hrozí také nebezpečí."

Seldon se začervenal. "Máš pravdu. Nesmíš se donekonečna vydávat kvůli mně v nebezpečí. Doufám, že se ještě nestalo nic nenapravitelného."

Hummin řekl klidně: "Kdo ví? Žijeme v nebezpečné době. Měj stále na paměti, že pokud někdo může naši dobu udělat bezpečnější, nebo když už ne pro nás, tedy alespoň pro ty, co přijdou po nás, jsi to ty. Tato myšlenka by tě měla hnát kupředu."

17.

Seldon nemohl usnout. Házel sebou na posteli a obracel se ve tmě z boku na bok, přemýšlel. Ještě nikdy se necítil tak sám, tak bezmocně jako potom, co mu Hummin kývl, krátce stiskl jeho ruku a odešel. Teď byl na cizím světě a v neznámé části tohoto světa. Odešel jediný člověk, kterého mohl považovat za přítele (a to jej vlastně znal jen po dobu kratší než jeden den) a neměl ani ponětí, kam půjde a co bude dělat, ani zítra, ani ve vzdálenější budoucnosti.

Nic z toho samozřejmě nepovzbuzovalo spánek a po chvíli se rozhodl, že dnes zřejmě vůbec neusne, a v tom okamžiku ho přemohlo vyčerpání...

Když se probudil, byla ještě tma, ale ne úplná, protože na protější straně pokoje zahlédl pomrkávající červené záblesky, doprovázené nepříjemným bzučením. Nepochybovalo tom, že právě to jej probudilo.

Ve chvíli, kdy se pokusil si uvědomit, kde je, a uspořádat ty omezené vjemy, které mu jeho smysly nabízely, blikání a bzučení přestalo a uvědomil si, že někdo signalizuje u jeho dveří svou přítomnost.

Jediná rozumná věc, kterou mohl udělat, bylo dostat se ke dveřím a zjistit, co se děje. Jenomže si nemohl vzpomenout, kde dveře jsou. Někde také musel být vypínač osvětlení místnosti, ale ani to si nepamatoval.

Posadil se na posteli a začal šátrat po zdi. Zavolal: "Okamžik, prosím."

Nalezl hledaný vypínač a pokoj se náhle rozsvítil měkkým světlem.

S mrkáním vylezl z postele, našel dveře a sáhl po klice, aby je otevřel. Pak si vzpomněl, že musí být opatrný, a řekl pevným, věcným hlasem: "Kdo je tam?"

Příjemný ženský hlas řekl: "Jmenuji se Dors Venabili a přišla jsem za doktorem Hari Seldonem."

Jakmile tato slova dozněla, přímo přede dveřmi se objevila ženská postava, aniž by si Seldon všiml, že se dveře otevřely nebo zavřely.

Seldon na ni chvíli překvapeně zíral a pak si uvědomil, že má na sobě pouze kousek spodního prádla.

Přidušeně vykřikl a vrhl se k posteli, až potom si uvědomil, že se dívá na hologram. Postavě scházely ostré obrysy skutečného předmětu a bylo zřejmé, že ta žena s ním nevidí. Ukazovala mu pouze svůj obraz kvůli identifikaci.

Zarazil se a potom, ztěžka oddychuje, zdvihl hlas, aby ho bylo slyšet skrz dveře: "Budete muset chvíli počkat, dejte mi tak... půl hodiny."

Žena, nebo přinejmenším její hologram, řekla: "Počkám," a zmizela.

V pokoji nebyla sprcha, takže se alespoň umyl. Udělal přitom v rohu s umyvadlem několik velkých louží na podlaze. Našel zubní pastu, ale kartáček nikde neviděl a tak použil prst. Nezbyvalo mu nic jiného, než si obléci šaty, které měl na sobě včera. Nakonec otevřel dveře.

Ve chvíli, kdy to udělal, si uvědomil, že jeho návštěvnice se ve skutečnosti neidentifikovala, neboť mu řekla pouze své jméno, ale Hummin neurčil nijak blíže, koho má očekávat. Jestli to má být tahle Dors Někáká nebo kdokoliv jiný. Cítil se bezpečně, protože hologram mu ukázal příjemně vypadající mladou ženu, ale to ještě neznamenalo, že s ní za dveřmi nestojí tucet nepřátelských mladých mužů.

Opatrně vykoukl ze dveří, uviděl jenom ji a pak dveře otevřel natolik, aby mohla vejít. Okamžitě je zase zavřel a zamkl.

"Promiňte," řekl, "kolik je hodin?"

"Devět," řekla, "den už dávno začal."

Co se týkalo oficiálního času, Trantor se přidržoval galaktického standardu. To byl jediný způsob, jak udržet mezihvězdný obchod a vládní záležitosti v pořádku. Každý svět měl kromě toho místní časový systém a Seldon zde ještě nebyl tak dlouho, aby si byl jist, co znamenají běžné odkazy na čas při hovoru s Trantořany.

"Ráno?" zeptal se.

"Samozřejmě."

"Nejsou tu žádná okna," řekl jakoby na omluvu.

Dors přešla k jeho posteli, natáhla ruku a dotkla se malého tmavého bodu na zdi. Na stropě přímo nad jeho polštářem se objevila červená čísla.

"0903," četl.

Usmála se bez výrazu převahy.

"Omlouvám se," řekla. "Myslela jsem si, že vám Chetter Hummin řekl, že se pro vás v devět zastavím. Když s ním člověk jedná, nastávají často potíže, protože je zvyklý všechno vědět, a tak někdy zapomíná, že druzí čas od času něco nevědí. A také jsem neměla použít holografickou identifikaci. Myslím si, že na Heliconu ji nemáte, a obávám se, že jsem vás polekala."

Seldon cítil, jak se uvolňuje. Zdála se mu přirozená a přátelská a bezprostředně pronesená zmínka o Humminovi ho uklidnila. Řekl: "Mýlíte se v Heliconu, slečno..."

"Říkejte mi Dors."

"Přesto se v Heliconu mýlíte, Dors. Holografická identifikace je tam běžně k dostání, ale já jsem nikdy neměl na to, abych si ji mohl dovolit. Ani žádný z mých přátel, proto jsem ji nikdy nezažil v praxi. Ale o co jde, jsem si uvědomil skoro okamžitě."

Prohlížel si ji. Nebyla příliš vysoká, spíše průměrného vzrůstu, pomyslel si. Měla rudě nazlátlé vlasy; ne ale příliš křiklavého odstínu, které splývaly v krátkých záhybech kolem její hlavy (na Trantoru už viděl mnoho žen s takovým účesem. Zjevně to byla místní móda, které by se na Heliconu každý vysmál.) Nebyla nadprůměrně krásná, ale pohled na ni byl příjemný, zvláště díky jejím plným rtům, které vypadaly, jako by byly zvyklé se usmívat. Byla štíhlá, dobře stavěná a vypadala celkem mladě (možná příliš mladě, pomyslel si zklamaně, aby byla k užítku).

"Prošla jsem kontrolou?" zeptala se. (Zdalo se, že zná Humminovu metodu, jak číst myšlenky. Nebo on sám postrádal metodu, jak je skrýt.)

Řekl: "Promiňte. Vypadá to, jako bych na vás zíral, ale jen jsem se pokoušel vás odhadnout. Jsem na cizím místě, nikoho neznám a nemám tu žádné přátele."

"Považujte mne, prosím, za svou přítelkyni. Hummin mne požádal, abych se o vás postarala."

Seldon se nejistě usmál. "Možná, že jste na ten úkol trochu mladá."

"Přijdete na to, že nejsem."

"V každém případě se pokusím, abych vám byl co nejméně na obtíž. Mohla byste, prosím vás, opakovat své jméno?"

"Dors Venabili." Příjmení vyslovila s přízvukem na druhou slabiku. "Jak už jsem řekla, říkejte mi Dors, a pokud proti tomu příliš nejste, já vám budu říkat Hari a budeme si tykat. Všichni se tady na univerzitě chovají velmi neformálně, skoro jako by každý chtěl potlačit jakékoliv zdání rozdílů ve společenském postavení."

"Jistě, klidně mi říkej Hari."

"Dobře. Takže se budu chovat neformálně. Například, instinkt vedoucí k formalitě, pokud taková věc existuje, by mě přiměl, abych tě požádala o povolení sednout si. Neformálně si prostě sednu." S tím se posadila na jedinou židli v pokoji.

Seldon si odkašlal. "Zřejmě nejsem dnes úplně ve své kůži, už dávno jsem ti měl říci, aby sis sedla." Posadil se na okraj své rozházené postele, přál si, aby ji byl ustlal. Návštěva ho i zastihla nepřipraveného.

Řekla příjemně: "Tak tedy takhle to uděláme, Hari: Nejdříve půjdeme na snídani do jedné z univerzitních kaváren. Potom tě zavedu do tvého pokoje v jednom z kolejních bloků. Bude o moc lepší než tihle. Budeš tam mít okno. Hummin mi řekl, abych ti předala úvěrovou kartu na jeho jméno, ale bude mi trvat den, dva, než se mi podaří ji dostat z univerzitních byrokratů. Do té doby se o tvoje výlohy postarám: potom mi to můžeš vrátit... A univerzita by pro tebe mohla mít místo. Chetter Hummin mi řekl, že jsi matematik, a z nějakého důvodu je na univerzitě dobrých matematiků nedostatek"

"Hummin říkal, že jsem dobrý matematik?"

"Ano, říkal. Také říkal, že jsi pozoruhodný člověk."

"Hmm." Seldon si prohlédl své nehty. "Byl bych rád, kdyby tomu tak bylo. Hummin mě zná méně než den a předtím mě pouze slyšel přednášet. Kvalitu mé přednášky ale naprosto nemůže posoudit. Myslím, že to řekl pouze ze zdvořilosti."

"Já si to nemyslím," řekla Dors. "On sám je pozoruhodný člověk a má velké zkušenosti s lidmi. Rozhodně se zatím budu řídit jeho úsudkem. V každém případě si myslím, že budeš mít příležitost dokázat, co v tobě je. Předpokládám, že umíš programovat počítače."

"Samozřejmě."

"Mluvím o výukových počítačích. Jde o to, jestli jsi schopen sestavovat programy, které by vyučovaly různé obory současné matematiky."

"Ano, to je součást mé profese. Byl jsem odborným asistentem matematiky na Heliconské univerzitě."

Řekla: "Já vím, Hummin mi to říkal. To znamená, alespoň myslím, že každý hned pozná, že nejsi Trantořan, ale z toho by neměly plynout žádné další problémy. Zde na univerzitě je většina Trantořanů, ale je tady nezanedbatelná

menšina ze všech možných světů, a to každý přijímá jako fakt. Neříkám, že si nebudeš muset zvyknout na zdejší způsob výslovnosti, ale je fakt, že mnozí cizinci používají místní akcent častěji než Trantoňané. Mimochodem, já také nejsem odsud."

"Ne?" zaváhal a potom se rozhodl, že zdvořilejší bude se zeptat. "A odkud jsi?"

"Jsem z Cinny. Už jsi to jméno slyšel?"

Seldon se rozhodl, že kdyby se rozhodl být zdvořilý, jistě by byl přistižen při lži. "Ne," řekl.

"To mě nepřekvapuje. Je možná ještě méně známá než Helicon. No nic, zpátky k programování výukových počítačů. Předpokládám, že taková práce se dá udělat buď dobře, nebo špatně."

"Přesně tak."

"A ty že to děláš dobře."

"Rozhodně si to s oblibou myslívám."

"Tak vidíš. Univerzita ti za to bude platit, tak se teď pojďme najíst. Mimochodem, spal jsi dobře?"

"Překvapivě ano."

"Máš hlad?"

"Ano, ale..." zaváhal.

Řekla povzbudivě: "Bojíš se, jaké bude jídlo, vid? Žádný strach. Protože jsem zde také cizí, chápu tvé pocity ohledně přidávání mikropotravin do každého jídla, ale univerzitní strava není špatná. Přinejmenším v jídelně pro zaměstnance. Studenti občas trpí, ale to je jen otužuje."

Vstala a zamířila ke dveřím, ale zastavila se, když se Seldon zeptal: "Ty tady učíš?"

Otočila se a rozpustila se na něj usmála. "Nevypadám dost staře? Před dvěma lety jsem na Cinně získala doktorát a od té doby jsem tady. Za dva týdny mi bude třicet."

"Promiň," řekl Seldon, teď se usmál on, "Nemůžeš čekat, když vypadáš na čtyřicet, že nebudeš vzbuzovat pochyby o svém akademickém postavení."

"Díky za kompliment," řekla Dors a Seldon cítil, jak jej to potěšilo. Koneckonců, není možné si vyměňovat komplimenty s atraktivní ženou a přitom se cítit cizí.

18.

Dors měla pravdu. Snídaně nebyla vůbec špatná. Dali si něco, co vypadalo jako vejce s výborně využitým masem.

Čokoládový nápoj (na Trantoru byla zřejmě čokoláda velice oblíbená a to Seldonovi vůbec nevadilo) byl pravděpodobně syntetický, ale byl chutný a také rohlíky byly velmi dobré. Měl pocit, že svou spokojenost musí vyjádřit slovy.

"Byla to velmi příjemná snídaně. Jídlo. Společnost. Všechno."

"Jsem ráda, že si to myslíš," řekla Dors.

Seldon se rozhlédl. Na jedné zdi byla řada oken, a ačkoliv skutečný sluneční svit jimi do místnosti nevstupoval (napadlo ho, zda si někdy zvykne na rozptýlené denní světlo a přestane hledat stíny, které by vytvářelo skutečné slunce), místnost byla dostatečně osvětlena. Ve skutečnosti víc než jen to. Bylo v ní velmi jasno, protože počítač ovládající místní "počasí" se zřejmě rozhodl, že přišel čas pro jasný, průzračný den.

Stoly byly pro čtyři a u většiny z nich byly všechny židle obsazeny, ale Dors a Seldon seděli sami. Dors zavolala na několik lidí a představila je Seldonovi. Všichni byli zdvořilí, ale žádný z nich se k nim nepřipojil. Zcela zjevně to tak zařídila Dors, ale Seldon si nevšiml, jak se jí to podařilo. Řekl: "Nepředstavila jsi mi žádného matematika."

"Neviděla jsem žádného, kterého bych znala. Většina matematiků vstává brzo ráno a učí od osmi. Mám pocit, že každý student, který je tak pošetilý, aby studoval matematiku, chce mít přednášky tak rychle za sebou, jak jen to jde."

"Z toho soudím, že ty nejsi matematicka."

"Jen to ne." Zasmála se Dors krátce. "Cokoliv jiného. Můj obor je historie. Už jsem dokonce publikovala několik studií o vzestupu Trantoru. Mám na mysli předchozí království, ne tento svět. Předpokládám, že to bude nakonec moje specializace, královský Trantor."

"To je paráda," řekl Seldon.

"Paráda?" podívala se na něj Dors tázavě. "Copak ty se také zajímáš o královský Trantor?"

"Svým způsobem ano. O něj a o další podobné věci. Nikdy jsem historii nestudoval a teď mám pocit, že to byla chyba."

"Proč chyba? Kdybys býval studoval historii, těžko bys měl čas studovat matematiku. A matematici jsou velmi žádaní, alespoň na zdejší univerzitě, historiků tady máme spoustu," řekla a zdvihla ruku k obočí, "a ekonomů a sociologů, ale málo přírodovědců a matematiků. Chetter Hummin mě na to nedávno upozornil. Říkal, že je to příznak úpadku přírodních věd, a myslím, že se domnívá, že to je všeobecný jev."

Seldon řekl: "Když říkám, že jsem měl studovat historii, nemám tím samozřejmě na mysli, že jsem z ní měl udělat náplň svého života. Chtěl jsem jenom říci, že jsem se jí měl zabývat natolik, aby mi pomohla s mou prací v matematice. Můj obor je matematická analýza sociálních struktur."

"To zní hrozně."

"Svým způsobem to hrozné je. Je to velmi složitý obor, a dokud se nedozvím víc o tom, jakým způsobem se různé lidské společnosti vyvíjely, nedostanu se ve své práci dál. Moje znalosti z tohoto oboru jsou příliš statické, rozumíš?"

"Nerozumím, protože o tom vůbec nic nevím. Chetter mi říkal, že se snažíš vyvinout něco, co se jmenuje psychohistorie, a že je to velmi důležité. Říkám to správně? Psychohistorie?"

"Správně. Asi jsem to měl nazvat psychosociologie, ale to mi připadalo jako příliš složité slovo. Anebo jsem už možná podvědomě tušil, že znalost historie bude nezbytná, a potom jsem nevěnoval dost pozornosti vlastním pocitům."

"Psychohistorie sice zní líp, ale stejně nevím, co se za tím slovem skrývá."

"Já vlastně také ne." Odmlčel se na několik minut, pozorující ženu na opačném konci stolu s pocitem, že by mohla jeho exil přeměnit v něco méně podobného exilu. Potom přemýšlel o té druhé ženě, kterou znal před několika lety, ale s rozhodným úsilím zastavil tento tok myšlenek. Pokud kdy najde další společníci, bude to muset být žena, která rozumí tomu, co věda vyžaduje od člověka.

Aby se přiměl přemýšlet o něčem jiném, řekl: "Chetter Hummin mi říkal, že univerzita vůbec není ovlivňována vládou."

"Má pravdu."

Seldon potřásl hlavou. "To se mi zdá až neuvěřitelně liberální na císařskou vládu. Vzdělávací instituce na Heliconu nejsou v žádném případě tak nezávislé na tlacích, vyvíjených vládou."

"Na Cinně také ne. Ani na žádném jiném z vnějších světů s možnou výjimkou jednoho, dvou největších, Trantor je úplně jiný případ."

"Ano, ale proč?"

"Protože je centrem Říše. Zdejší univerzity mají ohromnou prestiž. Ostatní odborníci vycházejí z univerzit po celé Říši, ale členové vládních kruhů, vysocí úředníci, nespočetné milióny lidí, které představují chapadla Říše, která dosahují do každého konce Galaxie, jsou vzdělávání pouze tady, na Trantoru."

"Nikdy jsem neviděl žádné statistiky..." začal Seldon.

"Můžeš mi to věřit. Je důležité, aby vládní úředníci měli něco společného, nějaký zvláštní přístup k Říši, a nemohou všichni být rození Trantořané, protože by to vzbuzovalo nepokoje na vnějších světech. Z tohoto důvodu musí Trantor přitáhnout milióny cizinců a dát jim vzdělání. Nezáleží na tom, odkud přišli, jaký je jejich domovský jazyk či kultura, pokud do sebe vsáknou příchut' Trantoru a v průběhu studií se s ním ztotožní. To je to, co drží Říši pohromadě. Kromě toho jsou lidé z vnějších světů spokojenější, když podstatná část členů lokálních vlád reprezentující Říši jsou výchovou a místem narození jejich vlastní lidé."

Seldon znovu pocítil znepokojení. To byla další věc, o které nikdy nepřemýšlel. Napadlo ho, zda se člověk vůbec může stát velkým matematikem, pokud se zajímá pouze o matematiku. Řekl: "Je tohle něco, co ví každý?"

"Řekla bych, že ne," řekla Dors po chvilce přemýšlení. "Všude je tolik informací, že se odborníci vždy přidružují svým odbornostem a používají je jako štít proti tomu, aby se museli dozvědět ještě něco dalšího. Tím se vyhýbají tomu, aby se v jejich záplavě utopili."

"Ale ty to víš."

"Jenomže to je moje odbornost. Jsem historička, která se zabývá vzestupem Trantorského království, a tyto metody vlády jsou jedním ze způsobů, kterými Trantor rozšiřoval oblast svého vlivu a kterými dosáhl přechodu od Trantorského království ke Galaktické říši."

Seldon řekl, skoro jako by si jen pro sebe mumlal: "Přílišná specializace je na škodu. Ořezává znalosti na miliónech míst, ze kterých pak teče krev."

Dors pokrčila rameny. "Co se dá dělat? Ale pochop, že pokud má Trantor přitahovat cizince na trantorské univerzity, musí jim za to něco nabídnout, za to, že se vytrhnou z kořenů a odcházejí do světa s neuvěřitelně umělou strukturou a stylem života. Jsem tady už dva roky a ještě jsem si na to nezvykla. Možná, že si nezvyknu nikdy. Jenomže já samozřejmě nehodlám být vládní úřednicí, takže se nesnažím stát se Trantořankou."

"To, co Trantor nabízí, není pouze příslib společenského postavení nezanedbatelné moci a peněz, ale také svoboda. V době, kdy studenti jsou na univerzitě, mají naprostou volnost nadávat na vládu, demonstrovat proti ní, pokud demonstrují pokojně, vymýšlejí si vlastní teorie a způsoby náhledu na věci. To jim přináší uspokojení a mnoho z nich sem přichází právě kvůli tomuto pocitu svobody."

"Představuji si," řekl Seldon, "že to také pomáhá odstranit různé tlaky. Dopracují se k příčinám své nespokojenosti, užijí si samolibého sebeuspokojení, které každý mladý revolucionář prožívá, a v době, kdy zaujmou místo ve vládní hierarchii, jsou už připraveni zařadit se do konformity a poslušnosti."

Dors přikývla. "Můžeš mít pravdu. V každém případě vláda ze všech těchto důvodů starostlivě zachovává na univerzitách tuto svobodu. Není to záležitost jejich laskavosti či starostlivosti, je to zkrátka chytré."

"A když se nechceš stát vládní úřednicí, čím tedy?"

"Historičkou. Budu učit, vydávat vlastní filmknihy a propašovat je do učebních programů."

"Tím nezískáš vysoké společenské postavení."

"Ani moc peněz a to je důležitější. Co se týče společenského postavení, to je motivace, které bych se raději vyhnula. Viděla jsem mnoho lidí, kteří měli značné společenské postavení, ale pořád čekám, kdy potkám jednoho takového, který by byl šťastný. Společenské postavení také není napořád, musíš neustále bojovat, aby sis ho udržel. Dokonce i císařové velmi často končí špatně. Jednoho dne se možná vrátím na Cinnu a stanu se profesorkou."

"A trantorské vzdělání ti zajistí společenské postavení."

Dors se zasmála. "Předpokládám, že ano, ale kdo na Cinně by se o to staral. Je to nudný svět, plný farem se spoustou dobytka, čtyř i dvounohého."

"Nebude tě to nudit, po Trantoru?"

"Ano, s tím počítám. Ale když mi bude Cinna připadat příliš nudná, mohu si vždy vyžádat stipendium a jet

sem nebo tam a provádět historický výzkum. To je výhoda mého oboru."

"Od matematiků zase," řekl Seldon s náznakem hořkosti nad něčím, co ho před tím nikdy neznepokojovalo, "se očekává, že budou sedět za svými počítači a přemýšlet. A když jsme se dostali k počítačům..." Zaváhal, byli po snídani a zdálo se mu pravděpodobné, že Dors má nějaké povinnosti, kterým se bude muset věnovat.

Nezdálo se ale, že by pospíchala s odchodem. "Ano? Když jsme se dostali k počítačům?"

"Bude možné, abych dostal povolení používat knihovnu fakulty historie?"

Nyní to byla ona, kdo zaváhal. "Myslím, že to půjde zařadit. Pokud budeš pracovat na programech pro výuku matematiky, budeš pravděpodobně vystupovat jako externí člen fakulty a budu moci požádat, abys to povolení získal. Jenomže..."

"Jenomže?"

"Nechci se tě dotknout, ale jsi matematik a říkáš, že o historii nic nevíš. Budeš vědět, jak historickou knihovnu používat?"

Seldon se usmál. "Předpokládám, že přístup k počítači tam bude velmi podobný jako v matematické knihovně."

"To jistě, jenomže způsob vyhledávání informací má v každém oboru svoje zvláštnosti. Nebudeš znát standardní odkazové filmknihy, rychlé metody vyhledávání a převíjení. Můžeš být schopen najít hyperbolický interval o půlnoci..."

"Myslíš zřejmě hyperbolický integrál," přerušil ji Seldon jemně.

Dors jej ignorovala. "Ale pravděpodobně nebudeš vědět, jak získat podmínky Poldarské dohody dříve než po dvoudenním hledání."

"Předpokládám, že se to dá naučit."

"Pokud... Pokud..." vypadala trochu nejistě. "Pokud chceš, mohu ti něco navrhnout. Mám týdenní kursy, jednu hodinu denně, bezplatné, o použití knihovny. Jsou to kursy pro studenty, připadalo by ti to pod tvoji důstojnost chodit na takový kurs, myslím se studenty? Začíná za tři týdny."

"Mohla bys mi dávat soukromé lekce." Seldon byl sám trochu překvapen sugestivním tónem, kterým to řekl.

Neušlo jí to. "Mohla bych, ale troufám si říci, že bude asi lepší, když dostaneš formálnější instrukce. Během kursu budeme používat knihovnu a na konci týdne budeš požádán, abys našel informaci o nějaké historické události. Budeš soutěžit s ostatními studenty po celou dobu kursu a to ti pomůže v učení. Soukromé vyučování by bylo mnohem méně efektivní, to mi můžeš věřit. Na druhou stranu rozumím tomu, že soutěž se studenty může být pro tebe obtížná. Pokud se ti nebude dařit tak dobře jako jim, nesmíš se cítit ukřivděný. Musíš mít na mysli, že oni už mají za sebou studium základů historie, které tys možná neabsolvoval."

"Neabsolvoval, žádné možná, ale soutěže se studenty se nebojím a ani ponížení, které by z ní mohlo vzniknout, mi nebude vadit, pokud mi to pomůže naučit se finty, které historici používají při hledání v knihovnách."

Seldonovi bylo jasné, že tato dívka se mu začíná líbit a že s radostí skočil po příležitosti nechat se od ní učit. Byl si také vědom toho, že ve své mysli dospěl k rozhodujícímu bodu obratu.

Slíbil Humminovi, že se pokusí přijít na cestu, jak přivést psychohistorii k praktickému použití, ale tehdy to byl slib učiněný rozumem a ne city. Nyní byl rozhodnut chytit psychohistorii za krk, pokud bude muset, aby ji přivedl k životu. Takový možná byl vliv Dors Venabili.

Anebo s tím Hummin počítal. Hummin, pomyslel si Seldon, je člověk, kterého nelze podceňovat.

19.

Cleon I. dojedl večeři, která byla naneštěstí formální státní záležitostí. To znamenalo, že byl nucen trávit čas hovorem s různými vládními představiteli, z nichž žádného neznal ani nepoznal, zabývat se soustavami frází vymyšlených tak, aby z nich každý cítil jeho zájem a aby se tak zvýšila jeho loajalita ke koruně. Také to znamenalo, že když se k němu konečně dostalo jídlo, bylo sotva vlažné, a než jej mohl sníst, vychladlo ještě víc.

Musí existovat nějaký způsob, jak se tomu vyhnout. Třeba se nejdříve najíst, sám, nebo s jedním nebo dvěma blízkými, se kterými by se mohl uvolnit, a pak teprve se zúčastnit formální večeře, na kterou by si nechal přinést pouze importované hrušky. Miloval hrušky...

Ale neurazilo by to hosty, nepovažovali by císařovo odmínutí jíst s nimi za předem připravenou urážku?

Jeho žena samozřejmě byla v tomto ohledu bez užitku, protože její přítomnost by pouze zvětšila jeho nepohodlí. Oženil se s ní, protože byla členkou mocné disidentské rodiny a od sňatku se očekávalo, že zlomí jejich disidenci, ačkoliv Cleon upřímně doufal, že v jejím případě tomu tak nebude. Byl zcela ochoten nechat ji žít jejím vlastním životem v jejím křídle paláce, kromě nezbytných snah o početí dědice, protože, po pravdě řečeno, se mu nelíbila. A teď, když mu konečně dala potomka, mohl si ji přestat všimnout docela.

Strčil si do úst hrst ořechů, které si dal do kapsy, když odcházel od tabule, a řekl "Demerzeli".

"Výsosti?"

Demerzel se vždy objevil okamžitě, jakmile Cleon zavolal. Zda se neustále pohyboval v doslechu ode dveří, nebo zda jej do blízkosti císaře přiváděl v pravý čas instinkt dobrého podřízeného, nebylo jisté, ale, pomyslel si Cleon, důležité není, proč se vždy objeví na zavolání, důležité je, že se objeví. Samozřejmě byly i období, kdy se Demerzel musel vzdálit kvůli státním záležitostem. Takovéto chvíle jeho nepřítomnosti Cleon nenáviděl, cítil se během nich velmi nepohodlně.

"Co se stalo s tím matematikem? Zapomněl jsem, jak se jmenuje."

Demerzel, který samozřejmě věděl přesně, koho císař myslí, ale který si možná chtěl vyzkoušet, kolik si toho

pamatuje, řekl: "Kterého matematika máte na mysli, Výsosti?"

Cleon mávl netrpělivě rukou. "Toho jasnovidce, toho, kterému jsem udělil audienci."

"Toho, pro kterého jsme poslali?"

"Dobrá, poslali jsme pro něj, neudělil jsem mu tedy audienci. Slíbil jsi, že se o jeho záležitost postaráš, jak si vzpomínám. Udělal jsi to?"

Demerzel si odkašlal. "Výsosti, pokusil jsem se o to."

"A, to znamená, že jsi neuspěl. Nemám pravdu?"

Cleon pocítil podivné potěšení. Demerzel byl jediný z jeho podřízených, který se nikdy nepokoušel omlouvat své neúspěchy. Ostatní nikdy nepřipustili, že udělali chybu, ale protože chyby se přesto neustále děly, bylo pak velmi obtížné je napravovat. Možná, že si Demerzel mohl dovolit přiznat chybu proto, že jich dělal tak málo.

Nebýt Demerzela, pomyslel si Cleon smutně, možná bych nikdy nepoznal, jak vypadá upřímný člověk. Možná, že to je něco, co se žádný císař nikdy nedozví, a že to je jeden z důvodů, proč Říše...

Přestalo tom přemýšlet, a pohněván Demerzelovým mlčením, rozhodl se náhle přimět jej k otevřenému přiznání chyby. Snad právě proto, že před chvílí obdivoval jeho upřímnost, řekl ostře: "Selhal jsi přece, nebo ne?"

Demerzel se ani nezachvěl. "Výsosti, částečně jsem selhal. Domníval jsem se, že mít ho zde na Trantoru, kde věci jsou... obtížné, by mohlo způsobit problémy. Dospěl jsem tedy k názoru, že by bylo výhodnější umístit ho na jeho domovskou planetu. Chystal se na ni vrátit následujícího dne, ale protože existovala možnost, že nastanou nějaké komplikace, že se rozhodne zůstat na Trantoru, zařídil jsem, aby ho dva pobudové umístili do letadla ještě ten den."

"Ty se znáš s pobudy, Demerzeli?" Cleon byl pobaven.

"Je důležité, Výsosti, abych byl schopen setkat se s mnoha druhy lidí, protože každý z nich má množství možností použití a pobudové jich nemají nejmenší. Ale bohužel, neuspěli."

"A proč ne?"

"Kupodivu, Seladonovi se podařilo se s nimi vypořádat."

"Ten matematik se umí prát?"

"Zjevně se matematika a umění boje vzájemně nevylučují. Zjistil jsem, ale ne včas, že jeho svět, Helicon, má slavnou školu bojového umění. Pravda je, že to, že jsem tuto skutečnost nezjistil dřív, byla skutečně moje chyba a mohu pouze žádat o prominutí."

"Předpokládám tedy, že odletěl na svou domovskou planetu následujícího dne, jak se k tomu chystal."

"Bohužel, epizoda v parku se obrátila proti nám. Překvapen tou událostí, rozhodl se nevracet se na Helicon, ale zůstat na Trantoru. Je možné, že mu to poradil člověk, který byl náhodou přítomen boji. To byla další nečekaná komplikace."

Císař Cleon se zamračil. "Takže náš matematik... Jak že se jmenuje?"

"Seldon, Výsosti. Hari Seldon."

"Takže tento Seldon je mimo náš dosah."

"Svým způsobem ano. Vysledovali jsme jeho pohyby a víme, že je nyní na Streelingské universitě. Dokud je tam, je nedotknutelný."

Císař se zamračil a mírně zrudl. "To slovo mě znervózňuje, nedotknutelný. V Říši by nemělo být místo, které je mimo můj dosah. Ale tady, na mém vlastním světě, je někdo, kdo je pro mě nedotknutelný. To je nesnesitelné."

"Univerzita není mimo váš dosah, Výsosti. Můžete vyslat svou armádu a vytáhnout si tam odsud toho Seldona v kterýkoliv okamžik, ale takový čin by byl... nežádoucí."

"Proč neřekneš rovnou nepraktický, Demerzeli. Mluvíš podobně jako ten matematik o tom svém jasnovidectví. Je to možné, ale nepraktické. Jsem císař, který shledává, že vše je možné, ale málo co praktické. Pamatuj si, Demerzeli, že pokud dosažení Seldona není praktické, na tebe mohu dosáhnout úplně prakticky."

Eto Demerzel nechal tuto poznámku projít bez povšimnutí. Tento "muž za trůnem" znal svoji cenu; slyšel takové výhrůžky už mnohokrát. Tiše nechal císařskou bouři přejít. Bubnuje prsty na opěradle křesla se Cleon zeptal: "Takže k čemu nám ten matematik může být, když je na Streelingské universitě?"

"Není vyloučeno, Výsosti, získat z této nepříjemnosti užitek. Třeba se na universitě rozhodne, že bude pracovat na té své teorii."

"Přestože trvá na tom, že je nepraktická?"

"Může se mýlit a může přijít na to, že se mýlí. A pokud přijde na to, že se mýlí, najdeme už si nějaký způsob, jak ho z university dostat. Není dokonce vyloučeno, že se k nám v takovém případě přidá dobrovolně."

Císař zůstal chvíli ponořen do svých myšlenek a potom řekl: "A co když ho z university někdo dostane před námi?"

"Kdo by o to stál, Výsosti?" zeptal se Demerzel měkce.

"Například starosta Wye," řekl Cleon a náhle zahřměl: "Vždycky snil o tom, že se zmocní Říše."

"Věk mu ty myšlenky vyhnal z hlavy, Výsosti."

"Tomu nevěřím."

"Nemáme důvod předpokládat, že se o Seldona zajímá, dokonce, že o něm vůbec ví."

"Ale no tak, Demerzeli. Pokud jsme se my dozvěděli o té přednášce, ví o ní on také. Pokud jsme my rozpoznali možnost důležitosti toho člověka, poznají ji i ve Wye."

"Pokud tomu tak bude," řekl Demerzel, "nebo dokonce i jen v případě, že bude reálná šance, že by se to mohlo stát, ospravedlnilo by nás to k použití i velmi silných prostředků."

"Jak silných?"

Demerzel řekl opatrně: "Mohli bychom dospět k názoru, že než mít Seldona v rukou Wyeských, mohli bychom

dát přednost tomu, aby nebyl v ničích rukou, aby přestal existovat, Výsosti."

"Dát ho zabít, chceš tím říci," řekl Cleon.

"Pokud si přejete to vyjádřit těmito slovy," řekl Demerzel.

20.

Hari Seldon se usadil do křesla v pokoji, který mu byl přidělen po intervenci Dors Venabili. Byl nespokojen.

Ve skutečnosti, přestože to byl výraz, který v duchu použil, věděl, že to je hrubé podcenění jeho pocitů. Nebyl pouze nespokojen, zuřil, a tím více, že si nebyl úplně jist, kvůli čemu vlastně zuří. Bylo to kvůli historii? Kvůli spisovatelům a porovnávačům historie, kvůli světům a lidem, kteří historii tvořili?

Na tom, co je příčinou jeho vzteku, vlastně nezáleželo. Důležité bylo, že jeho poznámky jsou bezcenné, že jeho nově nabitě znalosti jsou bezcenné, že nic nemá cenu.

Byl nyní na universitě již takřka šest týdnů. Dokázal si najít hned na začátku terminál počítače a s ním začal pracovat bez instrukcí, jen s použitím instinktů, které si vyvinul v průběhu mnoha let, strávených matematickým výzkumem. Bylo to pomalé a náročné, ale nacházel určité potěšení v postupném odkrývání cest, kterými se mohl dostat k odpovědím na své otázky.

Potom přišel týden, ve kterém byl instruován Dors. Ta ho naučila několik tuctů zkratek, to s sebou přineslo dvě sady zklamání. První z nich v sobě zahrnovala postranní pohledy, které na něj vrhali studenti. Ti se zdáli být nespokojeni s jeho vyšším věkem a zdálo se, že je rozčiluje neustálé používání titulu doktor pokaždé, když jej Dors oslovila.

"Nechci, aby si mysleli," řekla, "že jsi nějaký opožděný, věčný student, který se rozhodl zkusit to pro tentokrát s historií."

"Ale to už jsi jim jasně ukázala, že nejsem. Pouhé Seldon by nyní mělo stačit."

"Ne," řekla Dors a náhle se usmála. "Kromě toho ti ráda říkám doktore Seldone. Líbí se mi, jak se vždy rozpačitě zatváříš."

"Máš zvláštní smysl pro sadistický humor."

"Chceš se mě zbavit?"

Z nějakého důvodu jej to rozesmálo. Její přirozenou reakcí jistě mělo být popření sadismu. Potěšilo ho, že zachytila míček konverzace a odpálila ho zpátky k němu. Tato myšlenka vedla zcela zákonitě k otázce: "Hraje se tady na univerzitě tenis?"

"Jsou tu kurty, ale já tenis hrát neumím."

"Dobře, já tě to naučím. A při lekcích ti budu říkat profesorko Venabiliová."

"Přesně stejně mě oslovuješ ve třídě."

"Budeš se divit, jak nesmyslně to bude znít na tenisovém kurtu."

"Třeba se mi to zalíbí."

"V tom případě se budu muset pokusit zjistit, co dalšího by se ti mohlo zalíbit."

"Máš zvláštní smysl pro oplzlý humor."

Schválně na to přivedla řeč, pomyslel si Seldon, když se znovu zeptala: "Chceš se mě zbavit?"

Usmála se a za chvíli, už na tenisovém kurtu, se ukázalo, že se jí překvapivě dobře daří.

"Jsi si jistá, že jsi tenis ještě nikdy nehrála?" řekl s funěním po jedné z výměn.

"Naprosto," řekla.

Druhá skupina rozčarování byla osobnější. Naučil se nezbytné techniky historického výzkumu a pak se, v soukromí, hluboce styděl za své předchozí pokusy využít informace uložené v paměti počítače. Bylo potřeba používat úplně jiné postupy než v matematice, mít jiné způsoby přístupu, jiné instinkty. Předpokládal, že jsou stejně logické, protože se daly používat souvisle a bez chyb k pohybu bankou informací žádaným směrem, ale jednalo se o úplně jiný druh logiky, než na jaký byl zvyklý.

Ale ať už s radami nebo bez, ať už klopýtal, nebo se pohyboval svižně, nemohl se dopracovat žádných výsledků.

Jeho nespokojenost se přenášela i na tenisové kurty. Dors se rychle přenesla přes stadium, ve kterém bylo potřeba jí nahrávat pomalé vysoké míče, aby měla čas odhadnout směr a vzdálenost. Pak snadno zapomínal, že je teprve začátečnice, a jeho hněv se vléval do jeho úderů; odpaloval na ni míče jako paprsky laseru, proměněné ve hmotu.

Přiklusal k síti a řekla: "Úplně chápu, že se mě pokoušíš zabít, musí tě hrozně otravovat, že se každou chvíli nestrefím do míče. Čím to ale je, že ses ještě nikdy nestrefil? Zrovna před chvílí jsi minul mou hlavu o dobré tři centimetry. Chci říct, ten míček si o mě ani neškrtnul. Copak to líp nedokážeš?"

Seldon, vyděšen, se pokusil o nějaké vysvětlení, ale podařilo se mu jen naprosto nesouvisle blábolit.

Řekla: "Podívej, dneska už nehodlám čelit žádnému z tvých smečů, tak se pojď osprchovat, a potom si někde sedneme na čaj s něčím k tomu a přitom mi můžeš vyprávět o tom, co se to vlastně pokoušíš zabít. Pokud to nejsem já, nebudu se na druhé straně sít cítit v bezpečí, dokud toho nepřítele nedokážeš vyhnat ze sebe ven."

Nad čajem řekl: "Listoval jsem dějinami za dějinami; jen jsem jimi listoval, nahlížel do nich. Neměl jsem dosud čas na podrobné studium. I tak už jsem objevil jednu zřejmou věc. Všechny ty filmknihy se zaměřují na týchž několik událostí."

"Stěžejních událostí. Rozhodujících pro další vývoj Galaxie."

"To je jenom výmluva. Opisují jeden od druhého. Galaxie má dvacet pět miliónů obydlených světů, v

knihovně je popsáno tak, aby to stálo za řeč, sotva pětadvacet."

Dors řekla: "Čteš jen povšechné galaktické dějiny. Najdi si specializovanou knihu o historii některého z menších světů. Na každém světě, jakkoli malém, se děti učí místní dějiny ještě dříve, než se dozvědí, že je obklopuje ohromná Galaxie. Nevíš snad ty sám víc o Heliconu než o vzestupu Trantoru nebo o velké mezihvězdné válce?"

"Jenže tenhle druh znalostí je také omezený," řekl Seldon ponuře. "Znám geografii Heliconu a příběhy z dob jeho osídlování a o zrádnosti a proradnosti planety Jennisek, našeho tradičního nepřítele, i když učitelé dějepisu trvali na tom, že musíme říkat tradiční rival. Ale nikdy jsem se nedozvěděl nic o vlivu Heliconu na dějiny Galaxie."

"Třeba žádný nebyl?"

"Nebud' hloupá. Samozřejmě, že byl. Kolem Heliconu sice nedošlo k žádným obrovským vesmírným bitvám, ani se neúčastnil životně důležitých povstání nebo mírových dohod. Žádný z uchazečů o císařský trůn nezvolil Helicon za svoje sídlo. Ale nějaké jemné vlivy tady musely být. Není možné, aby se někde něco stalo a nemělo to vliv na všechny ostatní světy. Ale nedokážu najít nic, co by mi pomohlo. Podívej, v matematice se dá všechno najít v počítači; všechno, co víme, všechno, co bylo objeveno v průběhu dvaceti tisíc let. Ale u historie to tak není. Historikové si vybírají a volí události, a všichni si vybírají ty samé."

"Ale Hari," řekla Dors, "matematika je uspořádaný systém, vynalezený lidmi. Jedna věc je odvozena od druhé. Obsahuje definice a axiomy, a všechny z nich jsou známy."

Je to... je to... jednotný celek. Historie je jiná. Je to nevědomé snažení a činy kvadriliónů lidských bytostí. Historikové si musí vybírat, musí volit."

"Přesně," řekl Seldon. "Jenomže já musím znát celé dějiny, abych mohl objevit zákony psychohistorie."

To bylo včera. Teď Seldon seděl v křesle ve svém pokoji. Včerešek byl opět naprostý neúspěch a dosud mu zněl v uších hlas Dors: "V tom případě zákony psychohistorie nikdy neobjevíš."

Přesně to samé si myslel od samého počátku, a nebyť Humminova přesvědčení o opaku a jeho podivné schopnosti probudit v Seldonovi chuť pokusit se o nemožné, myslel by si to nadále.

Ale nedokázal to pustit z hlavy. Není někde nějaká cesta, kudy z toho ven?

Žádná ho nenapadala.

NAHOŘE

TRANTOR - Takřka nikdy není zobrazován v pohledu z okolního prostoru. Dávno vešel do povědomí lidstva jako uzavřený svět, jeho obraz byl v povědomí lidí vždy spojován s lidským úlem pod jeho povrchem. Ale i povrch existoval a dochovaly se více či méně podrobné hologramy, pořízené z kosmu (Viz vyobrazení 14 a 15). Všimněte si povrchu kopulí, rozhraní mezi obrovskými městy a okolní atmosférou. Při řeči o něm se v době jeho rozkvětu používal výraz "nahore"...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

21.

A přesto hned následující den byl Seldon zase zpátky v knihovně. Jednak tu byl jeho slib Humminovi. Slíbil mu, že se pokusí, a nemělo cenu pouštět se do toho jen s polovičním nasazením. A také měl pocit, že něco dluží sám sobě. Nesnášel, když musel přiznat neúspěch. A zvláště nebyl ochoten uznat porážku právě teď, alespoň do té doby, dokud si mohl rozumně říkat, že sleduje nějakou stopu.

A tak zíral na seznam odkazových filmknih, které ještě neprohlédl, a pokoušel se rozhodnout, který z množství nechutně znějících titulů by mu mohl být k užítku. Takřka už se rozhodl, že odpověď zní "žádná z těch, co jsou na seznamu," a neviděl jinou možnost, než projít je všechny, když zaslechl klepání na stěnu výklenku, ve kterém seděl.

Seldon vzhlédl a spatřil rozpačitou tvář Lisunga Randy, nahlížející přes roh výklenku. Seldon Randu znal, Dors je představila a Randa s nimi (a několika dalšími) několikrát večeřel.

Randa byl asistentem na katedře psychologie. Byl to pomešší, zavalitý muž s kulatou, veselou tváří a skoro neustále se usmíval. Měl nažloutlou pokožku a úzké oči, tak charakteristické pro lidi z milionů světů. Seldon znal tento typ, patřilo k němu mnoho velkých matematiků a on si často prohlížel jejich hologramy. Na Heliconu se ale s žádným z těchto východních lidí nesetkal. (Podle tradice se jim tak říkalo, přestože nikdo nevěděl proč; a zdálo se, že jim samotným tento termín poněkud vadí, ačkoli ani k tomu nebyl žádný důvod, o kterém by Seldon věděl.)

"Tady na Trantoru jsou nás milióny," řekl Randa s úsměvem a beze stopy nespokojenosti, když Seldon, při jejich prvním setkání, nebyl s to potlačit překvapení. "Uvidíš tady i spoustu jižanů, tmavá pleť, husté kudrnaté vlasy. Už jsi někdy nějakého viděl?"

"Ne na Heliconu."

"Na Heliconu jste všichni západané, co? To je nuda. Nevadí."

(Odešel a zanechal Seldona v údivu nad tím, že existují jižané, západané, východané, ale žádní severané. Pokusil se najít na tuto otázku odpověď při svém studiu odkazových filmknih, ale neuspěl.)

Nyní se na něj Randova usměvavá tvář dívala s takřka směšnou účastí. Řekl: "Jsi v pořádku, Seldone?"

"Samozřejmě, proč bych neměl být?"

"Šel jsem po sluchu, příteli. Slyšel jsem tvoje sténání."

"Sténání?" Seldon nevěřicně, dotčeně vzhlédl.

"Nebylo hlasité. Znělo to asi takhle." Randa stiskl zuby a vydal vysoký, přiškrcený zvuk, který vycházel ze zadu z hrdla. "Pokud jsem se zmýlil, omlouvám se, že tě vyrušuji. Promiň."

Seldon sklonil hlavu. "Odpouštím ti. Prý občas takové zvuky vydávám. Ujišťuji tě, že jsou zcela nevědomé. Nikdy jsem si je neuvědomil."

"A víš aspoň, proč to děláš?"

"Ano, z nespokojenosti. Frustrace."

Randa se podíval zblízka na Seldona a ztišil hlas. "Vyrušujeme. Pojdme ven, než nás odtud vyhodí."

Ve dvoraně knihovny, nad šálkem mléčného koktejlu, Randa řekl: "Můžu se zeptat, z profesionálního zájmu, proč se cítíš frustrován?"

Seldon pokrčil rameny. "Co člověku obvykle způsobuje nespokojenost? O něco se pokouším a nedaří se mi."

"Ale jsi přece matematik, proč by ti knihovna katedry dějepisu měla přinášet zklamání?"

"A co ty tady děláš?"

"Procházel jsem tudy, je to zkratka, když jsem zaslechl tvoje... vzdychání. Teď, jak vidíš," usmál se, "se ze zkratky stalo zdržení; ale vítané."

"Kéž bych tudy také jenom procházel; pokouším se vyřešit určitý matematický problém, který vyžaduje částečnou znalost historie. Obávám se, že se mi příliš nedaří."

Randa se s neobvykle vážným výrazem ve tváři podíval na Seldona a potom řekl: "Promiň, teď budu muset riskovat, že se urazíš. Našel jsem si tě v počítači."

"Cože!" Seldon rozevřel oči. Cítil se neurčitě dotčen.

"Takže jsem tě urazil. Víš, mám strýčka, který je matematik. Možná, že jsi o něm slyšel: Kiangtow Randa."

Seldon zadržel dech. "Ty jsi příbuzný tohoto Randy?"

"Ano, je to starší bratr mého otce a velmi jsem ho zklamal, když jsem se nevydal v jeho stopách. Nemá žádné vlastní děti. Říkal jsem si, že by ho mohlo potěšit, když bych mu řekl, že jsem se setkal s opravdovým matematikem, a chtěl jsem se před ním trochu vytahovat, takže jsem si o tobě zjistil všechny informace, které byly v matematické knihovně."

"Teď rozumím. Tak proto jsem tě tam potkal. Promiň, bojím se, že se mnou se toho moc nenavytahuješ."

"Myslím si, že nemáš pravdu. Udělalo to na mě velký dojem. Nedokázal jsem sice v tvých přednáškách najít hlavu ani patu, ale všechny odkazy na ně byly velmi lichotivé. A když jsem si přečetl záznamy o zprávách z té doby, zjistil jsem, že jsi v letošním roce vystoupil na Výročním kongresu matematiků. Mimochodem, co to je ta tvoje psychohistorie? Chápej, že první dvě slabiky toho slova podráždily mou představivost!"

"Vidím, že jsi tam našel kdeco."

"Pokud se úplně nemýlím, tvoje práce nějak souvisí s budoucím vývojem společnosti."

Seldon váhavě přikývl: "To je více méně v kostce to, čeho se psychohistorie týká, nebo lépe řečeno, čeho by se měla týkat."

"Je to opravdová studie?" Randa se usmíval. "Není to jen nějaké házení dřevákem?"

"Házení dřevákem?"

"To je dětská hra na mé domovské planetě Hopaře. Výsledkem hry má být znamení prozrazující budoucí události a chytrý kluk nebo holka z toho dokážou spoustu vytěžit. Říkají své matce, že její dítě, až vyroste, bude krásné a vdá se za bohatého muže, a zaslouží si tudíž kousek koláče a půlkreditovou minci hned na místě. Matka nečeká, jestli se předpověď splní, odměna přijde hned."

"Rozumím. Nehraji mikádo. Psychohistorie je jenom abstraktní studie, striktně abstraktní. Nemá vůbec žádné praktické uplatnění, jenomže..."

"No, teď se k tomu dostáváme. To jenomže by mohlo být zajímavé."

"Jenomže bych se rád k nějaké aplikaci dopracoval. Říkal jsem si, že kdybych se dozvěděl víc o historii..."

"Aha, tak proto čteš teď historické knihy."

"Ano, jenomže mi to k ničemu není," řekl Seldon smutně. "Historie je velice rozsáhlý předmět a jen velmi málo z něj je v knihách."

"A to je zdrojem tvé nespokojenosti?"

Seldon přikývl.

Randa řekl: "Ale Hari, jseš tady teprve pár týdnů."

"To je pravda, ale přesto už je mi jasné..."

"Nic ti nemůže být jasné za pár týdnů. Někdy se stává, že trvá celý život, než člověk udělá jen malý pokrok. Může to zabrat celoživotní práci celých generací matematiků, než dospějí k opravdovému vyřešení problému."

"To je mi jasné, jenomže mě to moc neutěšuje. Rád bych udělal nějaký viditelný pokrok sám."

"Pokud se upracuješ k smrti, tak ti to nepomůže. Pokud ti to udělá radost, mohu ti dát příklad z oboru daleko méně složitého, než je lidská historie, že lidé mohou pracovat kdoví jak dlouho, než se dostanou k prvním, nepřilíš výrazným výsledkům. Vím to, protože taková skupina pracuje tady na universitě a jeden z mých velmi dobrých přátel je jejím členem. Když porovnám vaši situaci a slyším tě mluvit o frustraci, říkám si, že asi pořádně nevíš, co to znamená."

"Na čem že to pracují?" Seldon cítil, jak se v něm zdvíhá zvědavost.

"Na meteorologii."

"Na meteorologii!" rozhlédl se Seldon nevěřicně.

"Neškleb se. Podívej, každý obydlý svět má atmosféru. Na každém z nich existuje specifické složení této atmosféry, teplotní rozsah, každý ze světů má rotaci a jinou dobu oběhu kolem hvězdy, jiný sklon osy rotace, jiné rozložení vody a pevniny. Oni mají v rukou dvacet pět miliónů různých problémů a ještě nikomu se nepovedlo najít nějaké zevšeobecnění."

"To je tím, že chování atmosféry snadno vstupuje do chaotické fáze, to ví každý."

"To samé říká můj přítel Jennar Leggen. Už jsi se s ním setkal."

Seldon vzpomínal. "Vysoký chlapík s dlouhým nosem? Moc toho nenamluví?"

"To je on. A Trantor sám je největší hádanka ze všech světů, podle záznamů se tady počasí v době, kdy byl poprvé osídlován, chovalo celkem stejně jako na jiných obydlených světech. Potom, jak rostl počet obyvatel a rozšiřovala se města, stále více energie a tepla se rozptylovalo do atmosféry. Ledový příkrov roztál, zhoustla vrstva mraků a počasí se zhoršovalo. To vybízelo k přesouvání více a více aktivit pod povrch planety. A tím se rozpoutal kolotoč. Čím více se zhoršovalo počasí, tím usilovněji lidé přesouvali svá obydlí do větších hloubek a stavěli nad městy kopule, a tím více se počasí zhoršovalo. Teď planeta dosáhla stavu, kdy je mraková pokrývka takřka nepřetržitá a často prší. Nebo sněží, když je dost zima. Problém je, že nikdo to nedokáže pořádně vysvětlit. Nikomu se dosud nepodařilo přijít s analýzou, která by vysvětlovala, proč se počasí změnilo tak, jak se změnilo, nebo na jakém základě by se daly předpovídat jeho krátkodobé změny."

Seldon pokrčil rameny: "A proč je to tak důležité?"

"Pro meteorology to důležité je. Proč by se nemohli trápit kvůli svým výzkumům stejně, jako ty kvůli těm tvým? Nebud' sobec."

Seldon si vzpomněl na zatažené nebe a mokrou zimu při své cestě do císařského paláce. Řekl: "A co se s tím tedy pokoušejí dělat?"

"Tady na universitě probíhá rozsáhlý výzkum atmosféry a Jennar Legger se na něm podílí. Mají pocit, že pokud se jim podaří porozumět meteorologickým zákonům platným tady na Trantoru, dozvědí se také spoustu věcí o obecných meteorologických zákonitostech. Leggen touží po úspěchu v této oblasti zrovna tak, jako ty ve své. Umístil proto na povrchu neuvěřitelnou sbírku přístrojů všech druhů... Však víš, na povrchu kopule. Zatím jim to nepomohlo. A když tedy už bylo v tomto oboru vykonáno tolik práce, která trvala mnoho generací a dosud nepřinesla žádné přijatelné výsledky, nemůžeš si dobře stěžovat, že jsi nedokázal najít v průběhu několika týdnů nějaké vodítko v historii lidstva."

Randa měl pravdu, pomyslel si Seldon, a on sám se chová nerozumně a nesprávně. A přece... A přece... Hummin by řekl, že toto selhání při vědeckém výzkumu je jen dalším příznakem celkové degenerace. Těžko říci, možná má i pravdu. Jenomže to, o čem mluví, je všeobecná degenerace a souhrnný výsledek. Seldon rozhodně necítil žádný úpadek svých vlastních schopností.

Řekl s nevelkým zájmem: "Chceš tím říci, že lidé vystupují na povrch kopulí do otevřeného prostoru?"

"Ano. Nahoru. Ale je to zvláštní, většina rodilých Trantořanů by to v životě neudělala, neradi chodí nahoru. Samotná myšlenka na to je naplňuje závratí nebo čím. Většina z lidí, kteří pracují na meteorologickém projektu, pochází z vnějších světů."

Seldon vyhlédl z okna na trávník a malou kolejní zahradu, osvětlenou zářivým jasnem bez stínů nebo nepřijemného horka, a zamyšleně řekl: "Nemůžu říci, že bych se Trantořanům divil, když dávají přednost pohodlí uvnitř kopulí, ale čekal bych, že alespoň někteří vystoupí čas od času nahoru. Když nic jiného, tak ze zvědavosti. Já bych zvědavý byl."

"Chceš tím říci, že bys rád viděl meteorologii v akci?"

"Řekl bych, že ano. Jak se člověk dostane nahoru?"

"Není na tom nic zvláštního, vyvezeš se výtahem, otevrou se dveře a jsi tam. Já už jsem tam byl. Je to... něco nového."

"Odvedlo by to na chvíli moje myšlenky od psychohistorie," Seldon vzdychl, "to bych docela uvítal."

"Na druhou stranu," řekl Randa, "můj strýček říkával: Všechny vědy jsou vlastně jedna, a možná, že měl pravdu. Třeba se dozvíš od meteorologů něco, co ti pomůže při tvé práci na psychohistorii. Nemohlo by se to stát?"

Seldon se unaveně usmál. "Možná je spousta věcí." A sám pro sebe dodal: Ale ne praktických.

22.

Dors vypadala potěšeně. "Meteorologie?"

Seldon řekl: "Ano. Zítra mají v plánu výstup nahoru a já se k nim přidám."

"Historie už tě unavuje?"

Seldon odevzdaně přikývl. "Ano, unavuje. Docela se těším na změnu. Kromě toho, Randa tvrdí, že to je další problém, se kterým se matematika nedokáže vypořádat, a říkám si, že mi možná prospěje, když uvidím, že v takové situaci nejsem sám."

"Doufám, že netrpíš strachem z otevřeného prostoru, agarofóbií?"

Seldon se usmál. "Ne, ale chápu, proč se ptáš. Randa říkal, že většina Trantořanů jí trpí a za žádnou cenu by nahoru nešli. Myslím, že se cítí nesví bez ochranné obálky."

Dors přikývla. "Chápu, že se ti to zdá přirozené, ale je spousta Trantořanů, kteří volně cestují na jiné planety, turisté, úředníci, vojáci. A agarofobie není úplně vzácná ani na vnějších světech."

"Můžeš mít pravdu, rozhodně já jí netrpím. A kromě toho jsem zvědavý a těším se na změnu, takže se k nim zítra přidám."

Dors zaváhala. "Měla bych jít s tebou, ale zítra mám nabitý rozvrh. No, když netrpíš agarofóbií, nebudeš mít nahoře žádné potíže a zřejmě se budeš bavit. A... nechoď daleko od meteorologů. Už se stalo, že nahoře lidé zabloudili."

"Budu opatrný, už je to dávno, co jsem se někde doopravdy ztratil."

23.

Jennar Leggen vypadal ponuře. Nemohly za to ani tak jeho rysy, které byly poměrně příjemné, nebylo to ani jeho obočí, které bylo husté a tmavé, bylo to spíše tím, že toto obočí se klenulo nad hluboko posazenými očima a dlouhým, výrazným nosem. Výsledkem byl velmi chmurný pohled. Jeho oči se neusmívaly a když promluvil, což nebylo často, jeho hluboký, silný hlas překvapivě rezonoval v poměrně útlém těle. Řekl: "Budeš potřebovat teplejší šaty, než jsou tyhle."

Seldon řekl: "Co?" a rozhlédl se.

K výstupu s Leggenem se chystali dva muži a dvě ženy, kteří, stejně jako Leggen, měli přes své poměrně tenké trantorské šaty přetaženy tlusté svetry. Ty byly, přirozeně, jasných barev a výrazného střihu, navzájem nepodobné. Seldon se podíval na vlastní oděv a řekl: "Promiň, to jsem nevěděl. Nemám nic na sebe, co by odpovídalo podmínkám nahoře."

"Můžu ti půjčit svetr, myslím, že mám někde náhradní... Ano, tady je. Trošku obnošený, ale lepší než nic."

"Ve svetrech, jako jsou tyto, musí být hrozné vedro," řekl Seldon.

"Tady by bylo," řekl Leggen. "Nahoře jsou podmínky jiné, je tam zima a větrno, smůla, že nemám také náhradní kalhoty a vysoké boty. Později uvidíš, že by se ti hodily."

Brali s sebou plný vozík různých přístrojů, které jeden po druhém kontrolovali způsobem, jež Seldon považoval za zbytečně pomalý.

"Tvoje domovská planeta je studená?" zeptal se Leggen,

Seldon odpověděl. "Její části jsou, samozřejmě. Ta část Heliconu, ze které pocházím, leží ve středním pásmu a často tam prší."

"To je smůla, počasí nahoře se ti nebude líbit."

"Myslím, že to pohodlně vydržím... Po tu dobu, co tam budeme."

Když byli připraveni, celá skupina vstoupila do výtahu, který byl označen: JEN PRO SLUŽEBNÍ ÚČELY.

"To je proto, že jede až nahoru," řekla jedna z dívek, "a nepředpokládá se, že by tam někdo jel bez dobrého důvodu."

Seldon se s touto dívkou před tím ještě nesetkal, ale slyšel, že ostatní jí říkají Clowzia. Nevěděl, jestli je to její křestní jméno, příjmení, nebo přezdívka.

Výtah se ničím nelišil od jiných, které Seldon kdy viděl, ať už tady na Trantoru nebo doma na Heliconu (samozřejmě s výjimkou gravitačního výtahu, který použili s Humminem při útěku z Císařského sektoru), ale něco v jeho podvědomí, co bylo spojeno s tím, že konečnou stanicí výtahu byla prázdnota nad kopulemi, dodávalo výtahu zdání kosmické lodi.

Seldon se pro sebe usmál. Hloupá myšlenka.

Výtah se během cesty mírně chvěl, což Seldonovi připomnělo Humminovu předpověď galaktického rozkladu. Leggen spolu s dalšími muži a jednou z dívek jako by byli ztuhlí čekáním, jako by pozastavili své myšlenky stejně jako vnější činnost, dokud se nedostanou ven, ale Clowzia na něj neustále vrhala pohledy, jako by jej považovala za zajímavého.

Seldon se k ní naklonil a zašeptal (váhal, zda by hlasitým hovorem ostatní nevyrušoval): "Jedeme hodně vysoko?"

"Vysoko?" opakovala. Promluvila normálním hlasem, zřejmě necítila, že ostatní by dávali přednost tichu.

Zdalo se, že je velmi mladá, a Seldona napadlo, že je pravděpodobně studentka. Možná, že je tu na praxi.

"Jedeme už dlouho. Povrch musí být mnoho pater vysoko."

Na chvíli vypadala zmateně. Potom řekla: "Ale ne, vůbec není vysoko, ale my jsme vyjžděli z velké hloubky. Universita je v jedné z nejnižších hladin. Spotřebováváme spoustu energie a čím jsme hlouběji, tím jsou náklady na energii nižší."

Leggen řekl: "Tak jsme tady. Musíme nejdříve vynést ven zařízení."

Výtah se zastavil s malým trhnutím a široké dveře se prudce otevřely. Teplota okamžitě klesla a Seldon si vrazil ruce do kapes a byl velice rád, že má na sobě svetr. Studený vítr mu rozházel vlasy a napadlo ho, že teď by klobouk přišel k duhu. V okamžiku, kdy si to pomyslel, Leggen vytáhl cosi ze záhybů svého svetru, rozevřel to, a nasadil si to na hlavu. Ostatní udělali totéž.

Jenom Clowzia zaváhala. Před tím, než si nasadila svou čepici, nabídla ji Seldonovi.

Seldon zavrtěl hlavou. "Nemohu přijmout váš klobouk."

"Jen si jej vezměte, mám dlouhé vlasy a jsou dost husté. Vaše jsou krátké a trochu... řidké."

Seldon by to rád ostře popřel a kdykoliv jindy by to i udělal, nyní ale přijal čepici a zamumlal: "Děkuji vám. Když vám bude zima na hlavu, hned jej vrátím."

Možná, že nebyla zase tak mladá. Bylo to její kulatou, skoro dětskou tvář. A teď, když obrátila jeho pozornost ke svým vlasům, všiml si, že mají okouzlující načervenalý odstín. Ještě nikdy takové vlasy neviděl. Na Heliconu takové nikdo neměl.

Venku bylo zataženo, stejně jako tenkrát, když procházel otevřenou krajinou k císařskému paláci. Ale dnes bylo mnohem chladněji než tenkrát. Předpokládal, že je to tím, že zima o šest týdnů pokročila. Mraky byly hustší než při minulé příležitosti a den bylo něco tmavší a jakoby výhrůžnější. Anebo byla blíže noc? Jistě by se nevydávali dělat důležitou práci, aniž by si nenechali dostatek času k jejímu dokončení za denního světla. Anebo předpokládali, že budou brzy hotovi? Byl by se rád zeptal, ale napadlo ho, že na otázky možná není nejvhodnější okamžik. Zdalo se mu, jako by každý z meteorologů byl podivně vzrušen nebo rozněván.

Seldon prozkoumal své okolí.

Stál na něčem, o čem si myslel, že by mohlo být vyrobeno z plného kovu. Usuzoval tak ze zvuku, který povrch vydával, když na něj dupl nohou. Ale nebyl to holý kov. Když šel, zůstávaly za ním otisky bot. Povrch byl zřejmě pokryt prachem či jemným pískem nebo hlinou.

Nakonec proč ne? Těžko předpokládat, že by sem někdo jezdil utírat prach. Sklonil se a ze zvědavosti nabral mezi prsty trochu té látky.

Clowzia se k němu připojila. Všimla si, co dělá, a řekla jako hospodyně, přistižená při rozčilujícím opomenutí společenských povinností: "Zametáme tady povrch kvůli přístrojům. Na většině míst nahoře je to podstatně horší. Ale ve skutečnosti na tom nezáleží. Prach napomáhá tepelné izolaci."

Seldon něco zamumlal a pokračoval v prohlídce okolí. V žádném případě nedokázal porozumět přístrojům, které vypadaly, jako by vyrůstaly z mělké půdy (pokud se tomu tak dalo říkat). Neměl ani nejmenší tušení, co byly zač, či k jakému měření sloužily.

Leggen se k nim přiblížil. Zvedal vysoko nohy a opatrně je pokládal dolů, Seldona napadlo, že to dělá proto, aby nepoškodil nějaké měření. Uložil si, že nesmí zapomenout chodit také tak.

"Ty! Seldone!"

Seldonovi se tón jeho hlasu příliš nelíbil. Odpověděl chladně: "Ano, doktore Leggene?"

"Dobrá, tak doktore Seldone," řekl to netrpělivě. "Ten malíčký chlapík, Randa, mi řekl, že jste matematik."

"To je pravda."

"Dobrý matematik?"

"Rád si to o sobě myslím, ale to je věc, za kterou bych se nerad zaručoval."

"A zajímáte se o neřešitelné problémy?"

Seldon řekl procítěně: "Právě se s jedním potýkám."

"Já se potýkám s druhým. Můžete se tady klidně rozhlédnout, jak budete chtít. Pokud budete mít nějaké dotazy, naše stážistka Clowzia vám na ně odpoví. Možná, že byste nám mohli pomoci."

"Velice rád, ale o meteorologii nevím vůbec nic."

"To je v pořádku. Jenom bych rád, kdybyste se tady pokusil načerpat nějaké pocity, a pak bych si s vámi rád popovídal o svém problému."

"Jsem vám k dispozici."

Leggen se odvrátil, jeho podmračená tvář vypadala ponuře. Pak se otočil nazpět. "Kdyby vám byla zima, příliš zima, dveře výtahu jsou otevřené. Stačí nastoupit a stisknout tlačítko označené: UNIVERSITA - HLAVNÍ. Výtah vás odveze dolů a potom se automaticky vrátí pro nás. Kdybyste zapomněl, Clowzia vám to ukáže."

"Nezapomenu."

Tentokrát opravdu odešel a Seldon se za ním díval, studený vítr projížděl jako nůž jeho svetrem. Clowzia se k němu vrátila, tvář mírně zčervenalejší od větru.

Seldon řekl: "Doktor Leggen vypadá rozzlobeně. Nebo je to jenom jeho běžný pohled na život?"

Zahihňala se. "Vypadá našťavaně většinu času, ale teď je doopravdy."

Seldon se přirozeně zeptal: "Proč?"

Clowzia se ohlédla přes rameno a její dlouhé vlasy se rozlétly. Potom řekla: "Neměla bych to vědět, ale..."

Doktor Leggen to měl na dnešek všechno připraveno, věřil, že dnešní, předpověď mu vyjde. Předpokládal, že mraky budou protrhané, a chystal se provést nějaká měření za slunečního světla. Jenomže... podívejte se, jak je."

Seldon přikývl.

"Máme tady instalované holovizní vysílače, takže věděl, že je zataženo hůře než obvykle, a já si říkám, že asi doufal, že je něco v nepořádku s přístroji, že chyba je v nich a ne v jeho teorii. Jenomže až dosud nepřišli na nic, co by nefungovalo tak, jak má."

"Proto vypadá tak nespokojeně."

"Nikdy nevypadá spokojeně."

Seldon se rozhlédl přimhouřenýma očima. Přestože bylo zataženo, světlo bylo pronikavé. Uvědomil si, že povrch pod jeho nohama není úplně vodorovný. Stál na vypouklé kopuli, a když se rozhlédl do dálky, ve všech směrech spatřil další kopule, každou různé šířky a výšky.

"Povrch je tady dost nepravidelný," řekl.

"Řekla bych, že většinou ano. Takhle to tady postavili."

"Je pro to nějaký důvod?"

"Vlastně ne. Jak jsem to slyšela vysvětlovat, rozhlédla jsem se a zeptala zrovna tak jako vy, nejdříve byly na Trantoru uzavřeny do kopulí místa jako jsou tržiště, sportovní stadiony, a takové věci. Potom přišla na řadu celá města, takže vznikla spousta kopulí roztroušených po povrchu, každá jinak velká a vysoká. Když se potom všechny spojily, výsledkem byl velmi nepravidelný povrch, jenomže tou dobou již se lidé rozhodli, že je to tak docela přirozené."

"Chcete tím říci, že něco naprosto náhodného se stalo tradicí?"

"Asi by se to tak dalo říci, pokud chcete."

(Pokud něco naprosto náhodného může být časem považováno za tradici a stát se neporušitelným nebo takřka neporušitelným zvykem, pomyslel si Seldon, jaké asi budou zákony psychohistorie? Znělo to triviálně, ale kolik dalších zákonů, stejně triviálních, může existovat? Milión? Miliarda? Existuje několik obecných zákonů, ze kterých mohou být takovéto triviální odvozeny? To nemohl říci. Na chvíli, ztracen v myšlenkách, skoro zapomněl na kousavý vítr.)

Clowzia si větru rozhodně vědoma byla, protože se otrásla a řekla: "Je odporně. Pod kopulí by bylo mnohem líp."

"Pocházíte z Trantoru?" zeptal se Seldon.

"Přesně tak."

Seldon si vzpomněl na Randovo tvrzení o agarofobických Trantořanech a řekl: "Vadí vám pobyt tady nahoře?"

"Nenávidím to," řekla Clowzia, "ale chci se dopracovat k titulu ve své odbornosti a z něj vyplývajícího postavení a doktor Leggen říká, že bez práce v terénu to není možné. Tak jsem tady a nenávidím to obzvlášť, když je takováhle zima. Mimochodem, když je takhle zima, napadlo by vás, že na povrchu kopulí roste vegetace?"

"Roste?" podíval se ostře na Clowzii, protože ji podezíral z nějakého kanadského žertíku, který z něj má udělat hlupáka. Vypadala naprosto nevinně, ale kolik z toho bylo doopravdy a za kolik mohla její dětská tvář?

"Ano, jistě. Dokonce i tady, když je tepleji. Všiml jste si té půdy tady? Neustále ji odmetáme kvůli práci, ale na jiných místech se shromažďuje a obzvlášť hluboká je v prohlubních mezi kopulemi. Tam rostou různé rostliny."

"Ale odkud se ta půda bere?"

"Když kopule pokrývaly jen část povrchu planety, vítr na nich ukládal částičky půdy kousek po kousku. Potom, když byl Trantor celý zakryt a obytné hladiny se zakopávaly hlouběji a hlouběji, část z vytěženého materiálu, pokud se k tomu hodila, byla vyvezena na povrch."

"Ale to přece mohlo kopule prolomit."

"Ale ne. Kopule jsou velmi pevné a na mnoha místech jsou podepřeny. Podle filmknihy, kterou jsem jednou viděla, bylo v plánu pěstovat nahoře zemědělské plodiny. Ale pak se ukázalo, že jejich pěstování uvnitř kopulí je mnohem praktičtější. Kvasinky a řasy mohou být produkovány uvnitř kopulí stejně dobře jako nahoře a na ně se přenesla úloha běžných plodin takže povrch planety byl ponechán svému osudu. Žijí tady dokonce i zvířata. Motýli, včely, myši, králíci, je jich tady spousta."

"Nepoškodí kořínky rostlin kopule?"

"Za tisíce let k tomu nedošlo. Povrch kopulí je ošetřen tak, že kořínky odpuzuje. Většinu vegetace tvoří tráva, ale jsou tady i stromy. Mohl byste to vidět na vlastní oči, kdyby bylo teplé období nebo kdybychom byli dále na jihu, anebo z kosmické lodi." Podívala se na něj úkosem. "Viděl jste Trantor, když kosmická loď přistávala?"

"Ne, musím se přiznat, že ne. Hyperlod' nikdy nebyla v takové poloze, abych jej zahlédl. Vy jste někdy viděla Trantor z vesmíru?"

Slabě se usmála. "Nikdy jsem ve vesmíru nebyla."

Seldon se rozhlédl. Všude bylo šedivo.

"Nemohu se přimět, abych tomu uvěřil," řekl. "To o té vegetaci tady na povrchu."

"Přesto je to pravda. Slyšela jsem říkat lidi, kteří viděli Trantor z vesmíru, že planeta tam odtud je zelená jako trávník, protože na povrchu je hlavně tráva a drobný porost. Ale opravdu tady rostou i stromy. Nedaleko odsud je malý lesík, viděla jsem ho. Jsou to jehličnaté stromy a měří skoro šest metrů."

"Kde?"

"Odsud není vidět. Je na druhé straně kopule. Je to..." Z dálky zaznělo volání. (Seldon si uvědomil, že za rozhovoru se procházeli a tím se vzdálili z bezprostřední blízkosti ostatních.) "Clowzie, pojd' zpátky, potřebujeme pomoc."

Clowzia zakřičela: "Už běžím... Promiňte, doktore Seldone, musím zpět."

Odběhla. Navzdory jejím těžkým botám se jí podařilo pohybovat se takřka bezhlučně.

Zahrávala si s ním? Bavila se tím, že napovídá důvěřivému cizinci spoustu lží pro své potěšení? Takové věci se stávaly na každém světě a v každé době. Zdání naprosté upřímnosti není dostatečnou zárukou; ve skutečnosti úspěšní vtípkové by se snažili působit právě takovým způsobem.

Mohou zde, nahoře, opravdu růst šestimetrové stromy? Aniž by o tom příliš přemýšlel, vydal se na pochod směrem k největší kopuli. Mával kolem sebe rukama, pokoušel se tím zahřát, nohy ho začínaly zástb.

Clowzia mu neukázala, kam jít. Mohla, bylo by stačilo naznačit směr, kde stromy rostou, ale neudělala to. Proč ne? Určitě proto, že musela zpátky k ostatním.

Kopule byly spíše široké než vysoké a to bylo dobře, protože jinak by chůze po jejich povrchu byla mnohem obtížnější. Na druhé straně jejich mírné zakřivení znamenalo, že člověk musel urazit velkou vzdálenost, než se dostal na vrchol kopule a mohl si prohlédnout její druhou stranu.

Nakonec se dostal na místo, odkud mohl přehlédnout druhou stranu kopule, na které se pohyboval. Ohlédl se zpět, aby se přesvědčil, zda stále vidí meteorology a jejich vybavení. Byli celkem daleko, ve vzdáleném údolí, ale viděl je celkem jasně. To bylo dobře.

Nezahlédl žádný porost, žádné stromy, ale viděl úžlabinu, která se proplétala mezi dvěma kopulemi. Podél každé strany tohoto údolí byla půda hustší a místy mohl zahlédnout zelené i skvrny, možná mech, pomyslel si. Bude-li sledovat úžlabinu a dostane se tak nízkou, že tam vrstva půdy bude dostatečně hluboká, tam by stromy mohly být.

Ohlédl se. Pokusil se vrýt si do paměti nějaké orientační body, ale viděl jenom křivky kopulí. Zaváhal a vzpomněl si, jak jej Dors varovala, aby se neztratil. Tehdy mu to připadalo jako naprosto zbytečná poznámka, ale teď chápal, že by na tom mohlo něco být. Přesto se mu zdálo, že úžlabina, u které byl, je něco jako cesta. Pokud půjde nějakou dobu podél ní, potom se otočí a bude ji sledovat zpátky, musí se dostat na místo, na kterém nyní stojí.

Cílevědomě vyrazil a držel se u zahnutého údolí, postupoval podél něj směrem dolů. Zaslechl nad sebou tiché bručení, ale nevěnoval mu pozornost. Rozhodl se, že chce vidět stromy, a nic dalšího ho v tu chvíli nezajímalo.

Mech zhoustl a zabíral stále více a více povrchu, místy bylo dokonce vidět trsy trávy, které mezi ním vyrůstaly. Přes nehostinnost krajiny byl mech jasně zelený a Seldona napadlo, že na této podmracené planetě pravděpodobně často přší.

Úžlabina se stáčela stále víc a tam, právě nad další z kopulí, se proti nebi odrážela tmavá skvrna a Seldon věděl, že našel stromy.

V tom okamžiku jako by se jeho mysl osvobodila pohledem na ně a mohla se upřít na jiné věci, Seldon si opět všiml bzučení, které už zaslechl před tím a bezmyšlenkovitě jej pustil ze zřetele jako zvuk nějakého stroje. Nyní ho ta možnost napadla: Nebyl to skutečně zvuk stroje?

Proč ne? Stál na jedné z mnoha kopulí, které pokrývaly stovky miliónů kilometrů čtverečních povrchu tohoto městasvěta. Pod kopulemi musí být nejrůznější druhy strojů, když nic jiného, alespoň motory ventilace. Možná, že zde, v nepřítomnosti všech ostatních zvuků, které město vydávalo, byly slyšitelné. Jenže se nezdálo, že by ten zvuk přicházel ze zdola. Vzhlédl vzhůru k pošmournému, beztvaremu nebi. Nic.

Začal pozorně zkoumat oblohu, obzor, prohlubně mezi vzdálenějšími kopulemi. A náhle, v dále...

Byl to malý, tmavý bod, odrážející se od šedého nebe. A ať to bylo cokoli, zdálo se, že se to pohybuje kolem, jako by se to pokoušelo určit svou polohu, a pak to znovu zmizelo za příkrovem mraků.

V tu chvíli, aniž by věděl proč, si pomyslel: Jdou po mně. Takřka ještě dříve, než mohl pomyslet na to, co udělá, začal to provádět. Rozběhl se zoufale podél úžlabiny směrem ke stromům a potom, aby se k nim dostal rychleji, odbočil vlevo a vyběhl nahoru a překonal nízkou kopuli, pokrytou hnědou, umírající vegetací, ve které byly i jakési ostnaté květiny a jasně červené bobule.

24.

Seldon se třásl vyčerpaním, tváří ke stromu, pevně jej držel, objímal jej. Hledal na nebi létající objekt, aby se znovu ujistil, kde je, a mohl se potom skrýt na opačné straně stromu, jako veverka.

Strom byl studený, jeho kůra byla drsná, neskýtal žádné pohodlí, ale nabízel úkryt. Samozřejmě, že ten úkryt mohl být nedostatečný, pokud jej budou hledat pomocí infračerveného dalekohledu. Ale na druhé straně není vyloučeno, že kmen stromu by mohl blokovat i infračervené paprsky.

Pod ním byla pevná, udusaná půda. Dokonce i teď, ve chvíli, kdy se skrýval a pokoušel se zhlédnout svého pronásledovatele a zůstat neviděn, si našel čas, aby se podívil, jak hluboká půda může být, jak dlouho muselo trvat, než se tu nashromáždila, kolik kopulí v teplejších oblastech Trantoru mělo na svém povrchu lesy, a zda tyto lesy byly vždy v údolích mezi kopulemi, přenechávající vyšší oblasti mechu, trávě a křovinám.

Uviděl to znovu. Nebyla to hyperloď, dokonce ani obyčejné letadlo, bylo to vznášedlo. Zhlédl tlumenou záři proudu iontů, vycházejících z vrcholů osmiúhelníku, neutralizujících gravitační zrychlení a umožňujících křídly udržet stroj ve vzduchu jako velkého ptáka, využívajícího vzdušné proudění. Byl to stroj, který se mohl vznášet na místě a zkoumat terén planety.

Zachránily ho jediné mraky. I kdyby používali infračervené dalekohledy, mohli pouze poznat, že dole jsou lidé. Vznášedlo by muselo sestoupit ve střemhlavém letu až k zakřivenému povrchu pod vrstvu mraků dříve, než by se mohli pokusit spočítat množství lidí na povrchu a zjistit, zda někdo z nich není ta konkrétní osoba, kterou posádka vznášedla hledá.

Vznášedlo bylo nyní blíž, ale ani ono se nemohlo před ním úplně ukrýt. Prozrazoval jej zvuk motoru. Ten nemohli vypnout, alespoň tak dlouho ne, dokud chtěli pokračovat ve svém hledání. Seldon vznášedla znal. Na Heliconu, jako na každém světě neuzavřeném pod kopulemi, světě, kde se nebe čas od času zbavilo příkrovu mraků, byla běžná. Mnoho z nich bylo v soukromých rukou.

Jaké použití mohla vznášedla mít na Trantoru, kde byl veškerý lidský život pod kopulemi, kde nepřetržitá vrstva mraků setrvala nízko nad povrchem planety? Snad jediné několik vládních strojů určených právě pro tento účel, aby našly a vyzvedly hledanou osobu, která se pohybuje nad kopulemi.

Proč ne? Vládní síly nemohou vstoupit na půdu university, jenže Seldon už možná na její půdě nebyl. Byl na povrchu planety, což mohlo znamenat, že je mimo oblast působnosti jakýchkoliv místních úřadů. A vládní stroj měl pravděpodobně oprávnění přistát na jakékoliv z kopulí a vyslechnout či zadržet kteroukoliv osobu, kterou tam nalezne. Hummin ho před tím nevaroval, ale možná že jej to jen nenapadlo.

Vznášedlo bylo nyní ještě blíž, otáčelo se kolem dokola jako slepé zvíře, snažící se vyčenichat svou kořist. Napadne je prohledat tuto skupinu stromů? Přistanou a pošlou ven ozbrojeného vojáka nebo dva, aby prohledali lesík?

A pokud ano, co má dělat? Byl neozbrojen a všechna jeho obratnost při boji muže proti muži bude proti zneschopňující bolesti neuronického biče bezmocná.

Nepokoušeli se přistát. Buď jim nedošel význam stromů... Nebo...

Náhle jej ohromila nová myšlenka. Co když jej vůbec nepronásledují, co když je to pouze součást meteorologických měření? Meteorologové jistě budou potřebovat prostředky k provádění výzkumů v horních vrstvách atmosféry. Nedělá ze sebe hlupáka, když se schovává?

Obloha začínala tmavnout. Buďto zhoustly mraky, nebo, což bylo pravděpodobnější, přicházela noc. A také se ochladilo a zima bude ještě větší. Zůstane venku a umrzne - kvůli naprosto neškodnému vznášedlu, které svou přítomností vzbudilo jeho smysl pro paranoii, o kterém dříve nevěděl? Pocítil silné nutkání opustit lesík a vrátit se k meteorologické stanici. Konec konců, jak by se ten muž, kterého se Hummin tolik bál, Demerzel, dozvěděl, že Seldon bude právě v tuto chvíli na povrchu planety a tedy bude možné se jej tam zmocnit?

Na chvíli se mu zdálo, že tuto myšlenku nelze zpochybnit, a roztřesený chladem vystoupil ze svého úkrytu za stromem. A potom se vrhl zpátky, když se stroj objevil tentokrát dokonce ještě blíž než před tím. Nezhlédl jej dělat nic, co by vypadalo alespoň trochu meteorologicky. Nedělal nic, co by mohlo být spojeno s odebráním vzorků, s měřením,

nebo testováním. Zahlédl by vůbec takové věci, kdyby je vznášedlo provádělo? Nevěděl, jaký typ přístrojů vznášedlo nese nebo jak pracují. Pokud skutečně prováděli meteorologická měření, bylo možné, že by to nepoznal. Přesto, mohl si dovolit riskovat vyjít do otevřené krajiny?

Co když se Demerzel přece jen dozvědělo jeho přítomnosti na povrchu planety jednoduše proto, že jeho agent pracující na universitě o tom věděl a ohlásil to. Lisung Randa, ten veselý, usmávající se malý východňan navrhl, aby šel nahoru. Navrhl to velice důrazně a celá záležitost nepřišla do konverzace náhodou, přirozeně; přinejmenším ne úplně přirozeně. Bylo by možné, že je vládním agentem a nějak Demerzela vyzkoumá?

Potom tady byl Leggen, který mu dal svetr. Svetr byl užitečný, ale proč mu Leggen neřekl, že jej bude potřebovat, aby si mohl opatřit vlastní. Bylo na svetru, který má na sobě, něco zvláštního? Ano, byl celý v jedné barvě, purpurový, zatímco ostatní měli na sobě svetry s obvyklými trantorskými vzory v jasných barvách. Kdokoliv, kdo by se podíval z výšky dolů, by si mohl všimnout pohybující se nevýrazné postavy, lišící se od ostatních, oblečených v jasných oděvech, a okamžitě by věděl, že před sebou má toho, koho hledá.

A co Clowzia? Předpokládalo se, že je nahoře, aby se učila meteorologii a pomáhala meteorologům. Jak je možné, že mohla přijít k němu, bavit se s ním a tiše jej odvést od ostatních a tím jej izolovat, takže by mohl být snáze vyzvednut?

Když na to přijde - a co Dors Venabili? Věděla, že půjde nahoru. Nezabránila mu v tom. Mohla jít s ním, ale byla pohodlně zaměstnána.

Bylo to spiknutí. Jistě to muselo být spiknutí. Přesvědčil o tom sám sebe a už vůbec nepomyslel na to, aby vyšel z úkrytu stromu. (Nohy měl jako kusy ledu a podupávání nedokázalo jejich stav zlepšit.) Copak to vznášedlo nikdy nezmizí?

A právě, když si to pomyslel, zvuk motoru nabyl vyšších obrátek a vznášedlo vystoupalo do mraků a začalo se vzdalovat. Seldon dychtivě naslouchal, vědom si každého sebemenšího zvuku, přesvědčoval se, zda opravdu zmizelo. A potom, když si byl jist, že je opravdu pryč, napadlo jej, zda to není jen trik, který jej má dostat z úkrytu. Zůstal, kde byl, a minuty pomalu ubíhaly a na krajinu se snažela noc.

Byl přinejmenším pozdní soumrak. Teď jej už nemohli najít, jedině s použitím infračervených brýlí, ale i kdyby, uslyší, jak se vznášedlo vrací. Čekal za stromy, v duchu si počítal, připraven při nejmenším zvuku vběhnout zpět mezi stromy, ačkoliv nevěděl, k čemu by mu to bylo dobré poté, co by se dozvěděli o jeho přítomnosti.

Seldon se rozhlédl. Pokud se mu podaří najít meteorology, jistě budou mít umělé osvětlení, ale kromě něj nebude nikde žádné světlo.

Stále ještě mohl zahlédnout své bezprostřední okolí, ale bylo záležitostí čtvrt, maximálně půl hodiny, kdy se setmí úplně. Bez světla a se zataženým nebem bude tma, úplná tma. Zoufalý z vyhlídky, že bude obklopen naprostou temnotou, si Seldon uvědomil, že bude muset najít cestu zpět k úžlabině, která jej sem přivedla, a to tak rychle, jak jen to bude možné, a vrátit se zpět ve svých stopách. Ovinul kolem sebe ruce, aby se alespoň trochu zahřál, a vydal se směrem, o kterém se domníval, že vede k údolí mezi kopulemi.

Samozřejmě, že od lesíku mohla vést více než jen jedna úžlabina, ale matně si vzpomínal na některé keříky bobulí, které zahlédl, když přicházel. Nyní vypadaly takřka černé místo jasně červené. Nesměl se zdržovat. Musel předpokládat, že jde správně. Pustil se nahoru úžlabinou tak rychle, jak jen mohl, veden slábnoucím zrakem a vegetací pod nohama. Ale v úžlabině nemohl zůstat navždy. Musí přejít to, co mu bude připadat jako nejvyšší kopule v dohledu, a najít úžlabinu, která bude v pravém úhlu ke směru, ze kterého přijde. Podle svého odhadu by teď měl odbočit vpravo, potom ostře doleva, a tak by se měl dostat na cestu směrem k meteorologické kopuli. Seldon odbočil doleva, zvedl hlavu, a tak tak se mu podařilo rozeznat křivku kopule od o něco světlejšího nebe. To musí být ono!

Anebo bylo jen přání otcem myšlenky?

Neměl jinou šanci, než předpokládat, že ne. Upřel pohled na vrcholek, aby dokázal udržet směr svého pochodu co nejpřímější, a šel směrem k němu, jak nejrychleji mohl. Když se přiblížil, mohl rozeznat obrys kopule proti nebi s menší a menší určitostí tak, jak kopule plnila stále větší a větší část jeho zorného pole. Pokud jde správně, brzy začne stoupat do mírného svahu, a až se svah vyrovná, bude se moci podívat na druhou stranu a spatřit světlo meteorologů.

V inkoustové tmě nemohl říci, kudy vede jeho cesta. Přál si, aby bylo vidět alespoň několik hvězd, aby bylo alespoň trochu světla. Napadlo ho, jestli to je stejné, když je člověk slepý. Šátral před sebou rukama, jako by to byla tykadla. Byla stále větší zima a chvílemi se musel zastavit, aby si dýchal na ruce, nebo je zasunul do podpaží. Zoufale si přál, aby mohl udělat to samé se svými nohama. Déšť teď už nepřicházel v úvahu; jedině sníh nebo v horším případě kroupy. Dál... Pořád dál. Nemohl dělat nic jiného.

Nakonec se mu začalo zdát, že jde ze svahu dolů. Buď jeho smysly podlehly jeho přání nebo už měl vrcholek kopule za sebou.

Zastavil se. Pokud už byl za vrcholkem kopule, měla by být v dohledu světla meteorologické stanice. Nebo by už měl vidět přenosná světla, která nosí sami meteorologové, jiskřící a tančící jako světlušky.

Seldon zavřel oči, jakoby proto, aby je přivykl temnotě, a pak se znovu pokusil nalézt světlo, ale byl to hloupý pokus. Když zavřel oči, nebyla temnota kolem o nic hlubší, než když byly otevřené, a když je potom znovu otevřel, nebylo o nic světleji, než když je měl zavřené.

Možná, že Leggen s ostatními už odešli, vzali si svá světla s sebou a vypnuli osvětlení přístrojů. Anebo Seldon vystoupil na nesprávnou kopuli. Anebo sledoval zakřivené úbočí podél kopule, takže se teď díval špatným směrem. Anebo se pustil špatnou úžlabinou a odešel od lesíka úplně nesprávným směrem.

Co má dělat?

Pokud se dívá nesprávným směrem, muselo by světlo být vidět nalevo nebo napravo, jenomže nebylo. Pokud

se pustil nesprávnou úžlabinou, neexistoval způsob, jak se vrátit ke stromům a najít správnou cestu.

Jeho jediná šance vycházela z předpokladu, že se dívá správným směrem a že meteorologická stanice ležela takřka před ním, ale že meteorologové odešli a nechali ji v temnotě. Musí tedy vpřed. Naděje na úspěch je možná malá, ale je to jeho jediná naděje.

Odhadoval, že cesta od meteorologické stanice na vrcholek kopule mu trvala asi půl hodiny, část z ní ale strávil hovorem s Clowzii a tempo jejich chůze bylo jistě velice pomalé. Nyní se pohyboval v temnotě sotva rychleji, než kdyby se plazil. Seldon pokračoval v pomalém postupu vpřed. Bylo by pěkné vědět, kolik je hodin, měl samozřejmě hodinky, jenže ve tmě... Zastavil se. Měl trantorské hodinky, které udávaly galaktický standardní čas (jako každé hodinky) a které udávaly také místní trantorský čas. Hodinky byly obvykle ve tmě čitelné, fosforeskovaly, aby byl člověk schopen určit čas ve tmě temné komory. Přinejmenším heliconské hodinky určité; a proč ne také trantorské?

Podíval se na ně zdráhavě a s očekáváním a dotkl se kontaktu, který by měl aktivovat zdroj energie pro osvětlení. Hodinky slabounce zazářily a prozradily mu, že je 1847. Z toho, že touto dobou již byla noc, Seldon usoudil, že musí být zimní období. Jak dlouho po rovnodennosti mohlo být? Jaký byl úhel sklonu osy rotace Trantoru? Jak dlouhý je tady rok? Jak daleko od rovníku se nachází? Neměl ani náznak odpovědi na žádnou z těchto otázek, ale důležité bylo, že byl schopen uvidět slaboučké světlo hodinek.

Nebyl slepý! Slabounká záře jeho hodinek v něm obnovila naději.

Jeho nálada se zlepšila. Bude dál pokračovat ve směru, kterým se teď pohyboval půl hodiny. Pokud do té doby ničeho nedosáhne, bude pokračovat dalších pět minut, ne déle, jenom pět minut. Pokud ani potom ničeho nedosáhne, zastaví se a bude přemýšlet. Až do té doby se soustředí jen na chůzi a pokusí se zahřát se silou své vůle. (Zahýbal prsty u nohou. Stále ještě v nich měl cit.)

Seldon klopytal vpřed a půlhodina uplynula. Zastavil se a potom váhavě pokračoval v pohybu dalších pět minut.

Nyní se musí rozhodnout. Nikde nic nebylo. Mohl být uprostřed prázdnoty, daleko od nejbližšího vchodu do kterékoliv z kopulí. Na druhé straně, mohl také stát tři metry napravo, nebo nalevo před meteorologickou stanicí. Mohl stát na pouhé dvě délky natažené paže od vchodu do kopule. Jenomže ten i tak nebude otevřený.

Co teď?

Má smysl křičet? Byl obklopen naprostým tichem, přerušovaným jen hvízdáním větru. Pokud zde žili ptáci, zvířata nebo hmyz, sídlící mezi vegetací na povrchu kopulí, nebyli zde během tohoto ročního období, nebo během této noční doby, nebo na tomto konkrétním místě. Vítr jej stále mrazil. Možná, že měl křičet celou cestu. Zvuk by se pravděpodobně ve studeném vzduchu nesl na velmi značnou vzdálenost. Ale byl tu někdo, kdo by jej mohl uslyšet?

Uslyší jej uvnitř kopule? Byly zde instalovány přístroje schopné detektovat zvuk nebo pohyb na povrchu kopule? Nejsou těsně pod povrchem kopule hlídky?

To se zdálo nepravděpodobné. Byly by musely zaslechnout jeho kroky, nebo ne?

Přesto...

Vykřikl: "Pomoc! Pomoc! Slyší mě někdo?"

Jeho výkřik byl příškrčený, napůl rozpačitý. Zdálo se mu to hloupé, křičet do nesmírné černé prázdnoty. Ale potom si uvědomil, že ještě hloupější by bylo váhat v situaci, jako je jeho. Naplňovala jej panika. Zhluboka se nadechl studeného vzduchu a zakřičel tak nahlas, jak jen mohl. Další nádech a další výkřik. A další.

Seldon se bez dechu zarazil, otočil hlavu kolem dokola přesto, že nemohl nic vidět. Nezaslechl dokonce ani ozvěnu. Nezbyvalo mu nic, než počkat na úsvit. Ale jak dlouho trvá noc v tomto ročním období. A o kolik se ještě ochladí?

Ucítil jemný, studený dotyk na tváři a po chvíli další. V husté tmě padal neviditelný, mrznoucí déšť. A neexistoval způsob, kterým by se před ním mohl ukrýt.

Pomyslel si: Bylo by bývalo lepší, kdyby mne to vznášedlo spatřilo a sebralo. Byl bych teď možná vězeň, ale alespoň bych byl v teple.

Nebo kdybych se ani nepotkal s Humminem, mohl jsem být dávno doma na Heliconu. Hlídale by mě, ale byl bych v teple a pohodlí. V tom okamžiku to bylo vše, co si přál, být v teple a pohodlí.

Jenomže nemohl dělat nic jiného než čekat. Předklonil se, bylo mu jasné, že jakkoliv dlouhá bude noc, neodváží se usnout. Zul si boty a mnul si ledové nohy. Pak se zase rychle obul. Věděl, že to bude muset neustále opakovat, stejně jako si bude muset mnout ruce a uši celou noc, aby udržel krev v oběhu. Ale nejdůležitější ze všeho bylo zapamatovat si, že nesmí usnout. Spánek znamenal jistou smrt.

A když si to celé pečlivě promyslel, jeho oči se zavřely a on upadl do spánku v padajícím mrznoucím dešti.

ZÁCHRANA

LEGGEN JENNAR - Jeho přínos k meteorologickým výzkumům, ačkoliv nezanedbatelný, je zcela zastíněn tím, co je od té doby známo jako Spor o Leggena. Je neoddiskutovatelné, že jeho činy napomohly k tomu, aby se Hari Seldon ocitl v nebezpečí, ale vedou se spory, a vždycky se vedly, o tom, zda tyto činy byly výsledkem shody okolností nebo částí promyšleného spiknutí. Na obou stranách se zvířily city a ani nejobsáhlejší studie nepřišly s definitivním závěrem. V každém případě vzniklé podezření způsobilo v letech, které následovaly po této události, nenapravitelné škody Leggenově kariéře i jeho osobnímu životu...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

Den ještě nekončil, když Dors Venabili vyhledala Jennara Leggena. Na její udýchaný pozdrav odpověděl zamumláním a krátkým přikývnutím.

"No tak," řekla trochu netrpělivě, "jaký byl?"

Leggen, který právě vkládal data do svého počítače, řekl: "Jaký byl kdo?"

"Můj student z knihovny Hari. Doktor Hari Seldon. Šel nahoru s vámi. Pomohl vám nějak?"

Leggen sundal ruce z klávesnice počítače a otočil se k ní. "Ten heliconský chlapík? Nepomohl nám vůbec, ani trochu se o naši práci nezajímal. Neustále se rozhlížel po krajině, i když tam žádná krajina vlastně není. Divný pavouk. Proč jste chtěla, aby šel nahoru?"

"To nebyl můj nápad, on chtěl jít nahoru. Nerozumím tomu. Zdálo se, že ho to velmi zajímá. Kde je teď?"

Leggen pokrčil rameny. "Jak to mám vědět? Někde tady."

"Kam šel potom, co jste se vrátili? Neříkal?"

"Nevracel se s námi. Říkám vám, že ho to nezajímalo."

"Tak, kdy se vrátil?"

"Nevím, nedával jsem na něj pozor, měl jsem spoustu práce. Před dvěma dny byla velká bouře a spadlo velké množství srážek, ani jedno jsme neočekávali. Žádné údaje našich přístrojů nenabídlly rozumné vysvětlení. Ve skutečnosti jsme čekali, že dnes bude svítit slunce, a ani to se nesplnilo. Ted' se pokouším najít nějaké důvody, proč se počasí chovalo zrovna takhle, a vy mě vyrušujete."

"Chcete tím říci, že jste ho neviděl vracet se dolů?"

"Podívejte se. Vůbec jsem o něm nepřemýšlel. Ten idiot byl naprosto nedostatečně oblečen a bylo úplně jasné, že nemůže vydržet chlad déle než půl hodiny. Dal jsem mu svetr, ale to nemohlo nijak ochránit jeho nohy. Takže jsem nechal otevřený výtah a řekl jsem mu, jak ho použít, vysvětlil jsem mu, že jej odveze dolů a pak se automaticky vrátí. Je to všechno velice jednoduché a jsem si jistý, že mu byla zima, odjel dolů výtahem a výtah se pak vrátil. A nakonec jsme jím sjeli dolů i my."

"Ale nevíte přesně, kdy odjížděl dolů?"

"Ne, to nevím. Už jsem vám to říkal. Mám práci. Rozhodně nebyl nahoře, když jsme tam odsud odjížděli, a tou dobou už byl skoro večer a vypadalo to, že bude pršet. Museli jsme se vrátit."

"A viděl ho vůbec někdo odjíždět?"

"Nevím, možná Clowzia. Chvilí se spolu nahoře bavili. Proč se nezeptáte jí?"

Dors našla Clowzii v jejím bytě, právě si dávala horkou sprchu.

"Byla tam hrozná zima," řekla.

Dors řekla: "Byla jste s Hari Seldonem nahoře?"

Clowzia řekla se zdviženým obočím. "Ano, chvíli. Procházeli jsme se kolem a on se mě ptal na vegetaci, která tam roste. Je to chytrý chlapík. Zajímal se o všechno, takže jsem se mu snažila říci vše, co jsem věděla, dokud mě Leggen nezavolal zpátky. Byl v jedné z těch svých nálad, kdy se člověk bojí, že mu utrhne hlavu. Počasí se nechovalo tak, jak chtěl a on..."

Dors ji přerušila. "Takže jste neviděla sjíždět Hariho dolů výtahem?"

"Neviděla jsem ho vůbec od té doby, co mě Leggen zavolal k sobě. Ale musí tady někde být. Když jsme odjížděli seshora, už tam nebyl."

"Ale nemůžu ho nikde najít."

Clowzia vypadala zmateně. "Opravdu? Ale musí tady přece někde být."

"Ne, nemusí být tady dole," řekla Dors s rostoucím znepokojením. "Co když je pořád nahoře?"

"To není možné, nebyl tam. Samozřejmě, že jsme se těsně před tím, než jsme odjeli, rozhlíželi kolem, jestli tam někde není. Leggen mu ukázal, jak se dostane dolů. Nebyl dost oblečený a bylo hnusné počasí. Leggen mu řekl, aby na nás nečekal, když mu bude zima. A jemu byla zima. To vím. Tak co jiného mohl udělat, než se vrátit dolů."

"Ale nikdo ho neviděl jet dolů, nestalo se mu nahoře něco?"

"Nic. Alespoň ne, dokud jsem s ním byla já. Byl úplně v pořádku, až na to, že mu samozřejmě musela být zima."

Dors řekla teď už velmi nervózně: "Nikdo ho neviděl sjíždět, takže může být pořád nahoře. Neměli bychom se tam jím podívat?"

Clowzia řekla nejistě: "Už jsem vám řekla, že jsme se rozhlíželi po okolí, než jsme sjeli dolů. Bylo ještě docela světlo a nebyl nikde vidět."

"Pojďme se stejně podívat."

"Ale já vás tam nemohu zavést. Jsem jen stážistka a neznám kód, který otevírá dveře kopule. Budete muset požádat doktora Leggena."

26.

Dors Venabili věděla, že Leggen se nahoru nevrátí dobrovolně, bude ho muset přinutit. Nejdříve znovu zkontrolovala knihovnu a jídelnu. Potom se pokusila zavolat Seldonovi do bytu. Nakonec tam zašla osobně a zaklepal na dveře. Když Seldon neodpověděl, zašla za správcem podlaží a přiměla ho, aby jí otevřel dveře, Seldon tam nebyl. Potom se vyptávala lidi, o kterých věděla, že se s ním v průběhu uplynulých několika týdnů seznámili. Nikdo z nich ho neviděl.

Tak se nedá nic dělat. Půjde za Leggenem a přinutí ho, aby ji vyvezl nahoru. Jenomže teď už byla noc. Bude se

s ní zarytě hádat a otázkou je, kolik času si tím může dovolit ztratit, jestli je Hari Seldon skutečně uvězněn na povrchu kopule v mrazivé noci a v dešti, který se mění ve sněžení? Něco ji napadlo a pospíchala k malému universitnímu počítači, který udržoval záznamy o činnosti studentů, členů university a obsluhujícího personálu.

Její prsty přelétly po klávesnici a brzy měla to, co hledala. Na celé škole byli jen tři, všichni sídlili v jiné čtvrti. Vypůjčila si malý kluzák a odvezla se jím k budově, kterou hledala. Určitě alespoň jeden z nich musí mít čas nebo alespoň být k nalezení.

Štěstí stálo při ní. Už první dveře, u kterých signalizovala svou přítomnost, se rozsvítily a žádaly identifikaci. Vložila do signalizačního zařízení své identifikační číslo, ze kterého bylo zřejmé i její postavení na katedře. Dveře se otevřely a z nich vyhlédl obtlouklý muž středního věku. Zjevně se právě umýval před večerí. Jeho špinavě hnědé vlasy byly v nepořádku a neměl na sobě žádný svrchní oděv.

Řekl: "Promiňte. Zastihla jste mě v nevhodnou chvíli. Co pro vás mohu udělat, doktorko Venabiliová?"

Řekla s trochu zatajeným dechem: "Jste Rogen Benastra, hlavní seismolog?"

"Ano."

"Musím si prohlédnout seismologické záznamy za posledních několik hodin. Je to naléhavé."

Benastra na ni zíral. "Proč? Nic se nestalo. Kdyby se stalo, věděl bych o tom. Seismograf by nás informoval."

"Nemluvím o nárazu meteoritu."

"Ani já ne. Na to, abychom si všimli meteoritu, není třeba seismograf. Mluvím o otřesech, bodových prasklinách..., dneska nic."

"Ani o to mi nejde. Vezměte mě s sebou k seismografu a přečtěte mi jeho záznam. Jde o život."

"Mám domluvenou večerí..."

"Řekla jsem, že jde o život, a myslím to vážně."

Benastra řekl: "Nevím o žádném..., ale pod jejím upřeným pohledem zbytek věty spolkl. Utřel si obličej, zanechal stručnou zprávu na záznamníku vzkazů a vcepal se do košile.

Napůl běželi (díky nemilosrdnému pobízení Dors) k malé budově katedry seismologie. Dors, která o seismologii nevěděla naprosto nic, řekla: "Dolů? Pojďme dolů?"

"Pod obydlené hladiny. Samozřejmě. Seismograf musí být uložen v podložní skále a tak daleko od nepřetržitých vibrací a otřesů na obytných a průmyslových hladinách, jak je to jen možné."

"Ale jak můžete tam odsud usoudit, co se děje na povrchu kopule?"

"Seismograf je připojen k síti tlakových snímačů, umístěných uvnitř stěny kopule. Náraz hroudy hlíny na stěnu kopule rozhází snímač tak, že vychýlí indikátor mimo okraj obrazovky. Umíme zjistit deformační účinek větru na strukturu kopule. Umíme..."

"Chápu, chápu," řekla Dors netrpělivě. Nepřišla si sem pro přednášku o možnostech a kvalitách jejich vybavení. "Jste schopni detektovat lidskou chůzi?"

"Lidskou chůzi?" Benastra vypadal zmateně. "Ta nahoře není moc pravděpodobná."

"Samozřejmě, že je. Dneska tam byla skupina meteorologů, dnes odpoledne."

"A tak. Kroky budou těžko k rozeznání."

"Budou k rozeznání, když je budete hledat dost pečlivě, a to je to, co po vás chci."

Benastra se možná nelíbil pevný tón a způsob, kterým to pronesla, ale pokud to tak bylo, neřekl nic. Dotkl se kontaktu a obrazovka počítače se probudila k životu.

Na samém pravém okraji obrazovky, asi tak v polovině její výšky, byl výrazný světlý bod, od kterého se táhla tenká horizontální čára až k levému okraji obrazovky. Mírně se chvěla v sérii náhodných, neperiodických malých škubnutí, která se pohybovala stálou rychlostí doleva. Na Dors působila téměř hypnotickým vlivem.

Benastra řekl: "Je tak klidno, že už snad ani klidněji být nemůže. Všechno, co vidíte na obrazovce, je způsobeno změnami tlaku vzduchu, možná dešťovými kapkami a vzdáleným chvěním strojního zařízení. Nic se tam nahoře nepohybuje."

"Dobře, ale co před několika hodinami. Zkontrolujte záznamy z patnácté hodiny. Musíte je přece mít v paměti."

Benastra zadal počítači nezbytné příkazy a vteřinu nebo dvě byl na obrazovce divoký zmatek. Poté se obrazovka uklidnila a v jejím středu se znovu objevila vodorovná čára.

"Nastavím citlivost na maximum," zamumlal Benastra.

Výchyly byly nyní zřetelnější a směrem vlevo byla patrná změna v intenzitě jejich záznamu.

"Co je to?" řekla Dors. "Vysvětlete mi to."

"Protože jste mi řekla, že tam nahoře byli lidé, odhaduji, že jsou to jejich kroky, přenášení váhy, nárazy podrážek. Nejsem si jist, zda bych byl schopen to určit, kdybych si nebyl vědom toho, že tam nějakí lidé byli. Těmto vibracím říkáme jalové. To znamená, že je nespojujeme s ničím, co považujeme za nebezpečné."

"Dá se poznat, kolik tam bylo lidí?"

"Rozhodně ne pouhým okem. Rozumějte, to, co tady vidíme, je výslednice všech otřesů."

"Říkáte ne pouhým okem. Dala by se ta výslednice rozložit do složek pomocí počítače?"

"Pochybuji o tom. Ty otřesy jsou minimální a jsou promísleny s nevyhnutelným šumem. Výsledky by nebyly důvěryhodné."

"Tak dobrá. Posouvejte se v čase, až dokud kroky nepřestanou. Můžete zapnout nějaký rychloposuv, či jak se tomu říká?"

"Kdybych to udělal, zapnul ten "rychloposuv", o kterém mluvíte, tak všechno co uvidíme, bude rozmazaná rovná čára se sotva znatelným světlejším polem kolem sebe. Co ale mohu udělat, je posouvat se v čase v

patnáctiminutových intervalech a rychle prostudovat záznam, než přeskočím na další."

"Dobrá. Udělejte to tak!"

Oba sledovali obrazovku, dokud Benastra neřekl: "Teď už tam není nic. Vidíte?"

Na obrazovce byla nyní znovu přímá čára zvlněná občasnými, nepravidelnými zákmity způsobenými šumem.

"Kdy kroky přestaly?"

"Před dvěma hodinami, o trochu více než dvěma hodinami."

"A těsně před tím, než přestaly, bylo jich tam méně než dříve?"

Benastra vypadal rozhořčeně. "To vám neřeknu, nemyslím, že nejpřesnější analýza by byla sto rozhodnout s určitostí."

Dors stiskla rty. Potom řekla: "Zkoumáte teď snímač, říkáte tomu snímač, v blízkosti meteorologické stanice?"

"Ano, tam, kde je jejich vybavení, a tam, jak alespoň předpokládám, kde byli také meteorologové." Potom řekl nevěřícně: "Chcete, abych zkoušel další v té oblasti? Jeden po druhém?"

"Ne. Zůstaňte u tohoto, ale pokračujte v patnáctiminutových intervalech. Není vyloučeno, že jeden člověk zůstal nahoře, a možná, že se potom vrátil k přístrojům."

Benastra potřásl hlavou a něco neslyšitelného zamumlal. Obrazovka se znovu posunula a Dors se znovu zeptala: "Co je tohle?" ukázala prstem.

"Nevím. Šum."

"Ne. Je to periodické. Mohly by to být kroky jediné osoby?"

"Jistě, ale mohl by to být také tucet jiných věcí."

"Jdou za sebou zhruba v intervalech lidských kroků." Potom po chvíli řekla: "Posuňte to ještě o kousek dopředu."

Když to udělal a obrazovka se uklidnila, řekla: "Nejsou ty nepravidelnosti teď větší?"

"Možná. Můžeme je změřit."

"Nemusíme. Vidíte přece, že se zvětšují. Kroky se přibližují ke snímači. Posuňte to ještě o kousek. Uvidíme, kdy se zastaví."

Po chvíli Benastra řekl: "Přestaly před dvaceti nebo pětadvaceti minutami." Potom dodal opatrně: "Ať už to bylo cokoli."

"Byly to kroky," řekla Dors se skálopevným přesvědčením. "Nahoře je člověk a zatímco jsme tady spolu ztráceli čas, upadl, zmrzne a zemře. Neříkejte: Ať už to bylo cokoli."

Zavolejte na meteorologii a sežeňte mi Jennara Leggena. Povídám vám, že jde o život. Řekněte mu to!"

Benastra, kterému se teď třásl rty, již přešel stádium, kdy ještě mohl odporovat něčemu, co tato podivná, impulsivní žena požadovala.

Netrvalo déle než tři minuty, než se před nimi objevil Leggenův hologram nad komunikačním zařízením. Vyrušili ho od večere. V ruce měl ubrousek a dolní ret měl podezřele mastný. Jeho dlouhá tvář nesla výraz vzteklosti hrozby.

"Jde o život? Co to znamená? Kdo jste?"

Potom uviděl Dors, která se přiblížila k Benastrovi, takže její obraz musel být patrný na Leggenově přijímači. Řekl: "Zase vy. To je nesnesitelné."

Dors řekla: "To není. Radila jsem se s Rogenem Benastrou, který je hlavním seismologem university. Po tom, co jste vy a vaše skupina opustili povrch, seismograf ukazuje ozvuky kroků jedné osoby, která zůstala nahoře. Je to můj student Hari Seldon, který se vydal nahoru pod vašim dohledem a který teď celkem jistě leží v bezvědomí, a těžko říci, zda to přežije."

"Takže teď se mnou vyjedete nahoru a vezmete s sebou nezbytné vybavení. Pokud nejste ochoten to udělat okamžitě, půjdu na universitní bezpečnost nebo k samotnému prezidentovi, pokud to bude potřeba. Ať tak nebo tak, dostanu se nahoru, a pokud se Harimu něco stane následkem toho, že mě zdržíte jen o jedinou minutu, postarám se, aby jste byl souzen pro nedbalost, neschopnost a cokoli, na co si ještě vzpomenu, a přijdete o své postavení a budete vyloučen z akademického života. A pokud je mrtev, jedná se samozřejmě o zabít z nedbalosti. Nebo ještě něco horšího, protože teď už víte, že umírá."

Jennar, bez sebe vzteky, se obrátil k Benastrovi. "Skutečně jste zjistil..."

Dors mu skočila do řeči. "Řekl mi, co zjistil a já jsem to řekla vám. Nedovolím vám, abyste ho teď nutil měnit názor. Tak jdete? Hned?"

"Napadlo vás, že třeba nemáte pravdu?" řekl Jennar se staženým rty. "Víte, co s vámi můžu udělat, pokud je to jen falešný poplach? Ztráta postavení může působit na obě strany."

"Ale vražda ne," řekla Dors. "Jsem připravena riskovat obžalobu z rušení vašeho klidu. Jste vy připraven vzít na sebe obvinění z vraždy?"

Jennar zrudl, pravděpodobně více kvůli tomu, že se musel vzdát, než kvůli výhrůžce. "Půjdu s vámi, ale nebudu mít slitování, pokud se ukáže, že váš student byl v uplynulých třech hodinách bezpečně uvnitř kopule."

27.

Při cestě nahoru vládlo ve výtahu nepřátelské ticho. Leggen neměl čas dojít večeri a opustil manželku bez uspokojivého vysvětlení. Benastra nevečeřel vůbec a pravděpodobně zklamal nějakou ženu, se kterou měl domluvenou schůzku, také bez uspokojivého vysvětlení. Dors Venabiliová také nevečeřela a zdálo se, že je z nich tři nejvíce napjatá a nešťastná. Nesla s sebou tepelnou přikrývku a dvě svítilny. Když dosáhli východu nahoru, Leggen s

napjatými čelistními svaly zadal své identifikační číslo a dveře se otevřely.

Dovnitř vlétl studený vítr a Benastra zavrčel. Nikdo z nich nebyl dostatečně oblečen, ale žádný z obou mužů neplánoval, že by zůstal nahoře dlouho.

Dors řekla napjatě: "Sněží."

Leggen řekl: "To je mokrý sníh. Teplota je sotva pod nulou. Takový mráz není smrtelný."

"To záleží na tom, jak dlouho na něm člověk zůstane, nebo ne?" řekla Dors. "A být ponořen v roztávajícím sněhu určitě nepomůže."

Leggen zavrčel: "No tak, kde je?" Díval se s odporem do naprosté tmy, která se zdála být ještě zvětšena světlem, které vycházelo ze vchodu za nimi.

Dors řekla: "Tady, doktore Benastro, podržte mi, prosím, tu příkrývku. A vy, doktore Leggene, zavřete dveře dovnitř, ale nezamykejte je."

"Není na nich automatický zámek, myslíte si, že jsme blbeci?"

"Možná, že nejste, ale určitě umíte zamknout zevnitř a nechat člověka venku bez možnosti vrátit se do kopule."

"Pokud je někdo venku, tak mi ho ukažte. Ukažte mi na něj," řekl Leggen.

"Může být kdekoliv." Dors zdvihla ruce, v každé z nich měla k zápěstí připevněnou svítilnu.

"Nemůžeme to tady prohledat celé," zamumlal Benastra sklíčeně.

Svítilny zářily do noci, vrhaly světlo všemi směry.

Sněhové vločky se třpytily jako obrovská hejna světlušek, tím byla viditelnost ještě zhoršena.

"Kroky se pravidelně přibližovaly," řekla Dors. "Musel se přibližovat ke snímači. Ten je kde?"

"Nemám ani tušení," vyštěkl Leggen. "To je mimo můj obor a mimo mou zodpovědnost"

"Doktore Benastro?"

Odpověď doktora Benastry byla váhavá. "Ve skutečnosti ani nevím, abych řekl pravdu, ještě nikdy jsem tady nahoře nebyl. Snímače byly instalovány dávno před tím, než jsem přišel na universitu, ale nikdy mě nenapadlo, abych si jeho polohu ověřoval... Je mi zima a nechápu, k čemu jsem tady nahoře dobrý."

"Budete to tady muset ještě chvíli vydržet," řekla Dors pevně. "Pojďte za mnou, budu obcházet vchod v rozšiřujících se kruzích."

"Skrze ten sníh toho není moc vidět," řekl Leggen.

"To vím, kdyby nesněžilo, už jsme ho dávno zahlédli, jsem si tím jistá. V takovémto počasí nám to bude zřejmě trvat několik minut. To vydržíme." V žádném případě si nevěřila tolik, jak by se zdálo z jejích slov.

Šla pomalu vpřed, pohybovala rukama, snažila se osvětlit tak velký prostor, jak jen bylo možné. Napínala oči, aby uviděla na sněhu každou tmavší skvrnu.

Ale byl to Benastra, kdo řekl: "Co je to támhle?" a ukázal. Dors spojila světelné kužele z obou svítilen, vyslala jasný sloupec světla naznačeným směrem a rozběhla se, stejně jako oni.

Našli ho schouleného a mokrého, zhruba deset metrů od dveří, pět od nejbližšího meteorologického přístroje. Dors se snažila nahmatat puls, ale nebylo to ani potřeba, protože pod jejím dotekem se Seldon pohnul a něco zamumlal.

"Podejte mi příkrývku, doktore Benastro," řekla Dors hlasem, který byl roztřesený úlevou. Rozevřela ji a rozprostřela do sněhu. "Zdvihněte ho na ni opatrně a já ho zabalím. Potom ho odneseme dolů."

Ve výstupu se začalo ze zabaleného Seldona kouřit, když tepelná pokrývka dosáhla jeho tělesné teploty.

Dors řekla: "Jakmile jej dopravíme do jeho pokoje, seženete lékaře, doktore Leggene, dobrého lékaře. A dohlédnete, aby přišel okamžitě. Pokud se z toho doktor Seldon dostane bez následků, ale jenom v tom případě, nebudu trvat na obžalobě proti vám. Pamatujte si..."

"Nemusíte mě poučovat," řekl Leggen studeně. "Lituji toho, co se stalo, a udělám vše, co bude v mých silách. Moje jediná chyba byla, že jsem tomu člověku dovolil, aby šel s námi nahoru."

Pokrývka se zavrtěla a bylo slyšet nejistý, slabý hlas. Benastra sebou trhl, protože Seldonova hlava spočívala na jeho předloktí. Řekl: "Pokouší se něco říci."

Dors řekla: "Já vím, řekl: Co se děje?"

Nemohla dělat nic jiného, než se zasmát. Co jiného mohl říci.

28.

Doktor byl potěšen.

"Ještě nikdy jsem neviděl případ nachlazení," vysvětlil. "Na Trantoru se nikdy nikdo nenachladil."

"To je možné," řekla Dors studeně, "jsem ráda, že teď máte možnost vyzkoušet si tuto novinku. Ale neznamená to, že nevíte jak ošetřovat doktora Seldona?"

Doktor, postatší muž s holou hlavou a malým šedým knírkem, sebou nespokojeně trhl. "Samozřejmě, že vím. Nachlazení je naprosto běžné na vnějších světech, tam je to každodenní záležitost. Přečetl jsem toho o něm rozhodně dost na to, abych věděl jak postupovat."

Léčba sestávala z antivirového séra a z mikrovlnných zábalů.

"To by mělo stačit," řekl doktor. "Na vnějších světech používají v nemocnicích složitější vybavení, jenomže na Trantoru ho samozřejmě nemáme. Toto je léčba pro lehčí případy, jsem přesvědčen, že bude naprosto dostatečná."

Později, když bylo zřejmé, že se Seldon zotavuje bez trvalých následků na zdraví, si Dors pomyslela, že možná přežil příhodu tak dobře právě díky tomu, že pochází z vnějšího světa. Trantořan by v podobném případě pravděpodobně zemřel, ani ne tak kvůli fyzickému traumatu, jako psychickým šokem. Nemohla si tím být samozřejmě

jistá, sama nebyla z Trantoru.

Potom obrátila svou mysl jiným směrem; přitáhla si židli k Hariho posteli a usadila se k dlouhému čekání.

29.

Dalšího rána se Seldon probudil, protáhl se a podíval se na Dors, která seděla u jeho postele. Prohlížela si filmknihu a dělala si poznámky.

Takřka normálním hlasem Seldon řekl: "Pořád ještě tady, Dors?"

Odložila filmknihu. "Nemohu tě přece nechat samotného a nikomu jinému bych nedůvěřovala."

"Zdá se mi, že pokaždé, když se probudím, vidím tě tady. Byla jsi tu celou dobu?"

"Ano, ať už ve spánku nebo vzhůru."

"A co tvoje semináře?"

"Mám asistenta, který je teď vede."

Dors se naklonila vpřed a vzala Hariho za ruku. Když si všimla jeho rozpaků (byl přeci v posteli), zase ji stáhla.

"Hari, co se stalo? Měla jsem takový strach."

Seldon řekl: "Musím se ti k něčemu přiznat."

"A k čemu, Hari?"

"V jednu chvíli jsem si myslel, že se účastníš spiknutí..."

"Spiknutí?" řekla naléhavě.

"Chci říci, že jsi pomáhala dostat mě nahoru, kde bych byl mimo území university a tudíž mohl být odveden císařskou policií."

"Ale povrch není mimo území university. Pravomoc sektoru sahá na Trantor od středu planety až na okraj atmosféry."

"Aha, to jsem nevěděl. Ale nešla jsi se mnou, říkalas, že máš nabitý rozvrh, a když jsem v jednu chvíli trpěl stihomamem, říkal jsem si, žeš mě opustila schválně. Odpusť mi to, prosím. Zřejmě jsi to byla ty, kdo mě dopravil zpátky dolů. Sháněl se po mně ještě někdo jiný?"

"Jsou to všechno zaměstnaní lidé," řekla Dors. "Mysleli si, že už jsi sjel dolů. Mám pocit, že si to mysleli doopravdy."

"Clowzia si to myslela také?"

"Ta mladá stážistka? Ano, také."

"No, přesto to spiknutí mohlo být. Chci říci kromě tebe, samozřejmě."

"Ne, Hari, to byla moje chyba. Neměla jsem vůbec žádné právo nechat tě jít nahoru samotného. Jsem tady proto, abych tě ochraňovala. To, co se stalo, je moje vina. Cítím odpovědnost za to, že jsi se ztratil."

"No tak, moment," řekl Seldon dotčeně. "Neztratil jsem se. Za koho mě máš?"

"To bych taky ráda věděla, za koho ty se máš. Když ostatní odjížděli, nikde jsi nebyl, nevrátil ses ke vchodu ani do jeho blízkosti dříve, než pěknou chvíli po setmění."

"Ale tak to nebylo. Nezabloudil jsem proto, že bych odešel někam daleko a nedokázal najít cestu zpátky. Už jsem ti řekl, že jsem se chvíli domníval, že jde o spiknutí. A měl jsem k tomu důvod. Nejsem úplný paranoik."

"No dobře, tak co se tady stalo?"

Seldon jí to řekl. Vzpomenout si na podrobnosti mu nedělalo žádné problémy, prožíval to celé znovu v nočních můrách předešlého dne.

Dors zamračeně poslouchala. "Ale to není možné. Vznášedlo? Víš to určitě?"

"Samozřejmě, že to vím jistě, myslíš si, že jsem měl halucinace, nebo co?"

"Ale císařská policie to nemohla být, kdo tě hledal. Nemohli by tě zatknout nahoře, aniž by to způsobilo stejné pozdvižení, jako kdyby poslali ozbrojené oddíly, aby tě zatkly dole na universitě."

"Tak, jak si to tedy vysvětluješ?"

"Nejsem si jistá," řekla Dors. "Je ale možné, že následky toho, že jsem s tebou nahoru nešla, mohly být ještě horší a Hummin se na mě bude vážně zlobit."

"Tak mu to neřekneme," řekl Seldon. "Všechno dopadlo dobře."

"Musíme mu to říci," řekla Dors ponuře, "možná, že to ještě není za námi."

30.

Toho večera přišel na návštěvu Jennar Leggen. Bylo to po večeři. Podíval se z Dors na Seldona a zase zpátky několikrát za sebou, jako by přemýšlel, co říci. Žádný z nich mu nepřispěchal na pomoc, ale oba trpělivě čekali. Ani na jednoho z nich neudělal dojem, že by byl mistrem společenské konverzace.

Nakonec řekl Seldonovi: "Přišel jsem se podívat, jak se vám daří."

"Výborně," řekl Seldon, "jen jsem pořád trochu ospalý. Doktorka Venabiliová říkála, že léčení bude ještě trvat několik dní, takže předpokládám, že si pořádně odpočinu." Usmál se. "Po pravdě řečeno, vůbec mi to nevadí."

Leggen zhluboka nabral dech, potom zase vydechl a zaváhal, a pak, jako by ze sebe ta slova musel nutit, řekl: "Nebudu vás zdržovat dlouho. Naprosto chápu, že si potřebujete odpočinout. Přišel jsem vám říci, že mě mrzí, co se stalo. Neměl jsem tak bezstarostně předpokládat, že už jste odjel dolů. Byl to váš první výstup. Měl jsem za vás cítit větší odpovědnost. Konec konců, dovolil jsem vám, aby jste s námi šel nahoru. Doufám, že mi to můžete... odpustit. Přišel jsem, abych vám tohle řekl."

Seldon zívá a přikryl si ústa rukou. "Promiňte... Protože všechno dobře dopadlo, nemá cenu se tím nijak zabývat. Určitým způsobem to vlastně ani nebyla vaše vina. Neměl jsem odcházet daleko od přístrojů a kromě toho, ve skutečnosti to bylo tak..."

Dors jej přerušila. "No tak, Hari, nesmíš tolik mluvit. Uvolni se. A já si teď trochu promluví s doktorem Leggenem, než nám odejde. V první řadě vás, doktore Leggene, zcela chápu, že vás zajímá, jaký vliv na vás budou mít dozvuky této události. Řekla jsem vám, že proti vám nepodniknu žádné kroky, pokud se doktor Seldon zotaví bez následků, takže můžete být klidní... zatím. Chtěla bych vám položit ještě několik otázek o tom, co se stalo, a doufám, že tentokrát se mnou budete dobrovolně spolupracovat."

"Pokusím se o to, doktorko Venabiliová," řekl Leggen koženě.

"Stalo se během vašeho pobytu nahoře něco neobvyklého?"

"Dobře víte, že stalo. Ztratil jsem doktora Seldona a právě jsem se za to omluvil."

"Samozřejmě, ale je přece jasné, že o tom nemluví. Stalo se ještě něco neobvyklého?"

"Ne, nic. Vůbec nic."

Dors se podívala na Seldona a Seldon se zamračil. Zdálo se mu, že se Dors pokouší ověřit jeho vyprávění z nezávislého zdroje. Copak si myslí, že si to vznášedlo vymyslel? Byl by rád ostře zaprotestoval, ale zastavila ho zdvižením ruky, jako by právě tomu chtěla zabránit. Podvolil se, částečně kvůli její zdvižené ruce a částečně proto, že se mu opravdu chtělo spát. Doufal, že se Leggen dlouho nezdrží.

"Jste si tím jistý?" řekla Dors. "Nic vás na povrchu nevyrušilo?"

"Ne, samozřejmě, že ne. Á..."

"Ano, doktore Leggene?"

"Bylo tam vznášedlo."

"A to vám nepřipadalo zvláštní?"

"Ne, samozřejmě, že ne."

"Proč ne?"

"To zní úplně jako křížový výsledek. Nemohu říci, že by se mi to líbilo."

"To chápu. Ale ty otázky mají spojitost s nehodou, kterou měl doktor Seldon. Možná, že celá ta příhoda je složitější, než jsem si myslela."

"Jakým způsobem?" Do jeho hlasu se vloudil nový tón. "Chcete rozvířovat další otázky, požadovat další omluvy? V takovém případě bych považoval svůj odchod za nezbytný."

"Ale neodejdete dřív, než mi vysvětlíte, jak je možné, že jste nepovažoval nehybně stojící vznášedlo za zvláštní?"

"Protože, drahá paní, množství meteorologických základů na Trantoru používá vznášedla k přímému studiu mraků a horních vrstev atmosféry. Naše vlastní meteorologická stanice jej nemá."

"Proč ne? Jistě by bylo užitečné."

"Samozřejmě, ale nepohlížíme na své kolegy jako na konkurenci a nikdo z nás se nesnaží svůj pokrok utajit před ostatními. Publikujeme, co jsme objevili, a ostatní dělají totéž. Díky tomu je možné si rozdělit specializace. Bylo by nesmyslné opakovat do detailu výzkumy, které už provedl někdo jiný. Možná, že mezi sektory existuje velká soutěživost a zlá vůle, ale věda je jedna z věcí, možná jediná věc, která nás spojuje dohromady. Předpokládal bych, že to budete vědět," dodal ironicky.

"To vím, ale nepřipadá vám to jako podivná náhoda, že někdo vyšle vznášedlo nad vaši stanici právě v den, kdy se ji chystáte použít?"

"Vůbec ne náhoda. Ohlásili jsme, že v tento den budeme provádět měření, a zřejmě nějaká jiná stanice usoudila, ostatně velmi správně, že je to dobrá příležitost vykonat simultánně nefelometrický výzkum... mraky, víte. Výsledky, poté co se složí dohromady obě vykonaná měření, budou dávat více smyslu a budou užitečnější než každé z nich jednotlivě."

Seldon náhle řekl poněkud rozmazaným hlasem: "Takže to bylo jen měření?" Znovu zívá.

"Ano," řekl Leggen, "co jiného by tam mohli dělat?"

Dors několikrát rychle zamrkala, to někdy dělala, když se pokoušela rychle přemýšlet. "To vše zní rozumně. Které stanici patřilo to vznášedlo, které jste viděl?"

Leggen zatřásl hlavou: "Jak můžete čekat, že to budu vědět?"

"Myslela jsem si, že každé meteorologické vznášedlo na sobě bude mít označení své domovské stanice."

"Zajisté, ale já jsem se po něm nekoukal a nestudoval jsem jej. Pochopte, že jsem měl svou vlastní práci a nechal jsem je, ať si dělají svou. Až vydají zprávu, dozvím se, komu to vznášedlo patřilo."

"A co když zprávu nevydají?"

"V takovém případě bych předpokládal, že jejich přístroje selhaly, to se někdy stává." Pevně zatřásl pravou pěstí. "Už je to všechno?"

"Ještě chvíli. Odkud si myslíte, že to vznášedlo mohlo přiletět?"

"Mohlo pocházet z kterékoliv stanice, která má vznášedla. Ohlásili jsme svá měření den předem, ten stroj se k nám mohl pohodlně dostat z kteréhokoli místa na planetě."

"Ale co je nejpravděpodobnější?"

"Těžko říci: Hestelonia, Wye, Ziggoreth, Severní Damiano. Řekl bych, že některá z těchto čtyř zní nejpravděpodobněji. Ale mohlo pocházet z přinejmenším čtyřiceti dalších."

"Tedy ještě jednu otázku. Už poslední. Doktore Leggene, když jste ohlásili, že vaše skupina půjde nahoru, nezmnili jste se náhodou, že s vámi bude matematik, doktor Hari Seldon?"

Výraz na pohled hlubokého a opravdového překvapení se objevil na Leggenově tváři a potom byl rychle vystřídán zjevným rozhořčením. "Proč bych měl vydávat seznamy jmen, koho by to zajímalo?"

"Dobře," řekla Dors. "Pravda je taková, že doktor Seldon vznášedlo viděl a znepokojilo ho to. Nejsem si příliš jistá proč a jeho paměť je v tomto bodě zjevně poněkud zamlžená. Více méně před tím vznášedlem utíkal, zabloudil a nenapadlo ho se vrátit, anebo si netroufal se vrátit, dokud nepřišel soumrak, takže to ke dveřím nestihl před příchodem tmy. To rozhodně není vaše vina a navrhuji, abychom na celou tu příhodu zapomněli. Souhlasíte?"

"Souhlasím," řekl Leggen. "Sbohem!" Otočil se na podpatku a odešel.

Když byl pryč, Dors vstala, jemně stáhla Seldonovi pantofle, uložila jej do postele a přikryla. V tu chvíli už, samozřejmě, spal.

Potom se posadila a přemýšlela. Kolik z toho, co Leggen řekl, je skutečně pravda, a co se za jeho slovy může skrývat? Nedokázala si na tuto otázku uspokojivě odpovědět.

MYKOGEN

MYKOGEN - Sektor dávného Trantoru - pohřben v minulosti svých vlastních legend měl Mykogen malý vliv na dění na planetě. Sebeuspokojení a uzavření se do sebe dosáhlo takového stupně, že...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

31.

Když se Seldon probudil, zaznamenal vedle sebe novou, zachmuřenou tvář. Chvíli na ni ospale mžoural a potom řekl:

"Hummine?"

Hummin se velmi slabě usmál. "Takže se na mě pamatuješ?"

"Byl to jen jeden den, před dvěma měsíci, ale pamatuji. Takže jsi nebyl uvězněn, ani jinak..."

"Jak vidíš, jsem tady v bezpečí a celý, ale..." Podíval se na Dors, která stála stranou. "Nebylo to pro mne úplně jednoduché, dostat se sem."

Seldon řekl: "Jsem rád, že tě vidím... Nebude ti vadit..." Trhl palcem směrem ke koupelně.

Hummin řekl: "Jen si posluž. Nasnídej se."

Hummin se k jeho snídani nepřipojil. Ani Dors. Žádný z nich nepromluvil. Hummin si prohlížel filmknihu s roztržitým výrazem. Dors se kriticky dívala na své nehty a potom vyndala mikropočítač a začala si dělat poznámky světelným perem.

Seldon je zamyšleně pozoroval a nepokusil se začít rozhovor. To ticho mohlo být způsobeno nějakým trantorským zvykem, týkajícím se chování u postele nemocného. On sám se cítil zcela v pořádku, ale to si oni nemuseli uvědomovat. Teprve potom, když dojedl poslední topinku a dopil poslední kapku mléka (na zdejší stravu si postupně zvykl, už mu nepřipadalo, že chutná divně), Hummin promluvil.

Řekl: "Jak se cítíš?"

"Jsem úplně v pořádku. Přinejmenším jsem úplně spokojen, že jsem vzhůru a tady."

"To rád slyším," řekl Hummin suše. "Dors už dostala svoje za to, že dovolila, aby se tohle všechno stalo."

Seldon se zamračil. "Ne. Trval jsem na tom, že půjdu na horu."

"O tom nepochybuji, ale měla jít za každou cenu s tebou."

"Říkal jsem jí, že o to nestojím, aby se mnou šla."

Dors řekla: "To není pravda, Hari. Nesnaž se mě bránit svým rytířským lhaním."

Seldon řekl hněvivě: "Ale nezapomeň, že to byla právě Dors, kdo se pro mě vrátil nahoru, musela překonat silný odpor a nepochybně mi tím zachránila život. Tohle není ani trošku lež. To jsi vzal také v úvahu?"

Dors jej znovu přerušila, tonula ve zjevných rozpacích. "Nech toho, Hari. Chetter má úplnou pravdu, když říká, že jsem měla jít s tebou anebo ti nedovolit jít nahoru. Co se týká toho, co se stalo potom, za to mě pochválil."

"Ať tak nebo tak," řekl Hummin, "je to za námi a nebudeme se tím už zabývat. Pojďme si promluvit o tom, co se stalo nahoře."

Seldon se rozhlédl a řekl ostražitě: "Je bezpečné o tom tady mluvit?"

Hummin se slabě usmál. "Dors uzavřela tento pokoj do rušícího pole. Můžeme si být naprosto jisti, že žádný císařský agent, který by snad mohl být na universitě, není dostatečně zručný, aby jím mohl proniknout. Ty jsi ale podezřivý, Hari."

"Ne od přírody," řekl Seldon. "Když jsem tě poslouchal v parku a potom... Máš velkou schopnost přesvědčovat lidi, Hummine. Než jsme dokončili svůj rozhovor, byl jsem připravený hledat Eto Demerzela za každým křovím."

"Někdy si myslím, že by se tam dal najít," řekl Hummin pochmurně.

"I kdyby," řekl Seldon, "nepoznal bych ho. Jak vypadá?"

"Na tom nesejde. Nespatřil bys ho, pokud by ti to on nedovolil, a tou dobou už by bylo po všem, alespoň myslím. Tomu musíme zabránit. Pojďme si promluvit o tom vznášedle, které jsi viděl."

Seldon řekl: "Jak už jsem říkal, po našem rozhovoru jsem byl plný strachu z Demerzela, jakmile jsem zahlédl vznášedlo, hned jsem si pomyslel, že jdou po mně, protože jsem z hlouposti překročil hranici, po kterou jsem byl chráněn Streelingskou universitou, a že jsem byl vylákán nahoru schválně, aby mě tam mohli bez problémů chytit."

Dors řekla: "Na druhou stranu Leggen..."

Seldon řekl rychle: "Nebyl tady včera v noci?"

"Ano. Nepamatuješ se na to?"

"Nejistě. Byl jsem k smrti unaven. Moje vzpomínky jsou velmi rozmazané."

"Ano, byl tady včera večer. Říkal, že to vznášedlo bylo pravděpodobně z nějaké meteorologické stanice. Naprosto běžná záležitost... Naprosto neškodné..."

"Cože?" Seldon byl ohromen. "Tomu nevěřím."

Hummin řekl: "Otázka je, proč tomu nechceš uvěřit? Bylo na tom vznášedle něco, co tě přimělo k myšlence, že je nebezpečné? Něco zvláštního a ne jenom neurčité podezření, které jsem ti nasadil do hlavy?"

Seldon vzpomínal a kousal si v zamyšlení spodní ret. "To, jak se chovalo. Zdálo se, že se pohybuje pod mraky v pravidelných intervalech, jako by něco hledalo, potom zase vystoupilo nad mraky a sneslo se o kus dál, zase se tam pohybovalo jako před tím a tak dále. Zdálo se mi, že prohledává povrch kopulí podle nějaké metody, sekci za sekci, a blížilo se ke mně."

Hummin řekl: "Možná, že sis to jen představoval. Možná, že sis vznášedlo ztotožnil se psem, který čenichá kořist - tebe. Jenže ono to tak být nemuselo. Bylo to jen vznášedlo, a pokud to byl skutečně meteorologický stroj, byla jeho činnost naprosto normální... a neškodná."

Seldon řekl: "Nepřipadalo mi to tak."

Hummin řekl: "Jsem přesvědčen, že ne, ale nevíme nic určitého. Tvoje přesvědčení, že jsi byl v nebezpečí, je pouhý předpoklad. Leggenova domněnka, že to byl meteorologický stroj, je také jenom předpoklad."

Seldon řekl tvrdohlavě: "Nevěřím, že to všechno bylo tak úplně nevinné."

"V tom případě," řekl Hummin, "myslím, že musíme počítat s nejhorším; s tím, že opravdu hledali tebe. Ať už to vznášedlo poslal kdokoli, jak by věděl, že tě tam najde?"

Dors jim skočila do řeči: "Ptala jsem se doktora Leggena, zda se ve své zprávě o nadcházejícím průzkumu zmínil o tom, že se skupinou bude také Hari. Za normálních okolností by neměl důvod to udělat, popřel, že by to byl udělal, a zdál se mou otázkou velice překvapen. Věřím mu."

Hummin řekl zamyšleně: "Kdo ví, jestli nejsi příliš důvěřivá. Musel by to přece popřít v každém případě. Zkusme nyní přijít na to, proč vlastně dovolil Seldonovi, aby šel s nimi. Víme, že z počátku protestoval, ale potom povolil bez přílišných průtahů. A to se mi zdá, že tak docela neodpovídá jeho charakteru."

Dors se zamračila a řekla: "Ano, to možná zvyšuje pravděpodobnost, že skutečně celou záležitost zinscenoval. Možná, že povolil Harimu výstup právě proto, aby ho dostal tam, odkud by mohl být unesen. Mohl dokonce dostat příkaz, aby to udělal. Není také vyloučeno, že poručil své mladé stážistce, Clowzii, aby zaujala Hariho pozornost, odvedla jej od skupiny a tím ho izolovala. To by také vysvětlilo podivný Leggenův nedostatek zájmu o Hariho nepřítomnost, když přišel čas vrátit se dolů. Trval na tom, že Hari odjel napřed. K tomu vytvořil předpoklady tím, že mu pečlivě ukázal, jak by se sám dolů mohl dostat, kdyby o to stál. Také by to vysvětlovalo jeho zdráhání vrátit se zpátky nahoru a Hariho hledat. Jistě by se mu nechtělo ztrácet čas hledáním někoho, o kom předpokládal, že nebude k nalezení."

Hummin, který pečlivě naslouchal, řekl: "Sestavila jsi proti němu zajímavou obžalobu, ale ani tu nesmíme přijmout bez dalšího přemýšlení. Konec konců, přece se s tebou nakonec vrátil nahoru."

"Protože jsme detektovali kroky. Hlavní seismolog mohl dosvědčit, že nahoře někdo chodil ještě po Leggenově návratu dolů."

"Tak dobře, bylo na Leggenovi vidět překvapení nebo otřes, když jste našli Seldona? Myslím tím větší šok, než by se dalo předpokládat, že způsobí nalezení někoho, kdo byl vystaven extrémnímu nebezpečí z důvodu jeho vlastní nedbalosti? Choval se jako by nečekal, že tam Seldon bude? Choval se, jakoby se ptal sám sebe: Jak to, že ho nedostali?"

Dors o tom chvíli přemýšlela a potom řekla: "Rozhodně byl pohledem na to, jak tam Hari leží, otřesen. Ale netroufám si říci, zda to bylo nepřiměřené situaci."

"Ani bych nečekal, že bys to mohla odhadnout."

Teď promluvil Seldon, který se před tím díval z jednoho na druhého a pozorně poslouchal jejich rozhovor. Řekl: "Nemyslím si, že to byl Leggen."

Hummin přenesl svou pozornost na Seldona: "Proč to říkáš?"

"Jednak, jak už jste se zmínili, nechtěl, abych s nimi šel. Trvalo to celý den, než jsem ho přemluvil. Myslím si, že nakonec souhlasil proto, že měl pocit, že jsem chytrý matematik, který by mu mohl pomoci s jeho meteorologickou teorií. Hrozně jsem chtěl jít nahoru, a kdyby byl dostal rozkaz mě tam vylákat, těžko by se tolik zdráhal mě vzít s sebou."

"Je rozumné předpokládat, že tě chtěl s sebou jen kvůli tvé matematice? Mluvili jste spolu o ní? Pokusil se ti vysvětlit svou teorii?"

"Ne," řekl Seldon, "nepokusil. Ale říkal něco v tom smyslu, že si o tom chce se mnou promluvit po měření. Problém byl v tom, že byl naprosto zaujat svými přístroji. Jak jsem vyrozuměl, očekával, že bude svítit slunce, jenže počasí ho zklamalo a on se domníval, že někde v zařízeních je nějaká porucha. Jenomže se ukázalo, že přístroje pracují bezvadně, a to ho rozladilo. Myslím si, že právě proto se tak rozčílil a potom už se o mě nestaral. Co se týká Clowzie, té dívky, která se se mnou pár minut bavila, nemám pocit, když si na to teď vzpomínám, že by mne od ostatních odvedla schválně. To byla moje iniciativa. Byl jsem zvědavý na vegetaci na povrchu a byl jsem to já, kdo ji odvedl od ostatních, a ne obráceně. A Leggen ji rozhodně nepodporoval, zavolał ji zpět v době, kdy jsem stále ještě byl v dohledu, a dál jsem šel a ztratil se jim z očí úplně sám."

"A přesto," řekl Hummin, který jako by si dal za úkol pronášet námitky na všechno, co kdo řekne, "pokud to vznášedlo skutečně hledalo tebe, jeho posádka musela vědět, že tam budeš. Jak by to mohli vědět, když ne od Leggena?"

"Já podezírám," řekl Seldon, "mladého psychologa, který se jmenuje Lisung Randa."

"Randu?" řekla Dors, "tomu nevěřím, znám ho. Ten by pro vládu nikdy nepracoval. Nenávidí císaře až do hloubi duše."

"To může jen předstírat," řekl Seldon. "Ve skutečnosti je velmi pravděpodobné, že by vystupoval otevřeně, prudce a extrémně proti císaři, pokud by se pokoušel zamaskovat skutečnost, že je císařský agent."

"Ale přesně tak se nechová," řekla Dors. "Není prudký ani extrémistický v ničem. Je tichý a vždy dobře naložený a své názory vždy vyjadřuje jemně, skoro stydlivě. Jsem přesvědčena, že jsou pravé."

"A přece," řekl Seldon přesvědčeně, "to byl on, kdo mi poprvé řekl o meteorologickém projektu, byl to on, kdo mě vybízel, abych šel nahoru, a byl to on, kdo přesvědčil Leggena, aby mi dovolil připojit se k němu. Domnívám se, že přitom značně zveličoval mé matematické schopnosti. Člověku je divné, proč byl tak dychtivý, aby mě dostal nahoru. Proč se o to tolik snažil."

"Možná pro tvoje dobro. Zajímá se o tebe a mohl si myslet, že meteorologie by mohla mít něco společného s tvou prací na psychohistorii. Nebylo by to možné?"

Hummin řekl tiše: "Pojďme se na to podívat trochu jiným způsobem. Mezi okamžikem, kdy ti Randa řekl o meteorologickém projektu, a okamžikem, kdy jsi skutečně vystoupil na povrch, uplynula slušná doba. Pokud Randa nemá prsty v ničem nekalém, neměl by důvod o tom mlčet. Je-li to skutečně takový přátelský a otevřený člověk..."

"Je," skočila mu do řeči Dors.

"... je velmi pravděpodobné, že by o tom řekl spoustě svých přátel. V takovém případě bychom mohli těžko určit, kdo byl tím informátorem. Anebo předpokládejme, abychom otevřeli ještě další možnost, že je Randa skutečně proticísařsky zaměřen. To ještě automaticky neznamená, že není agent. Jen bychom si museli položit jinou otázku: Či je to agent? Pro koho pracuje?"

Seldon byl ohromen. "Pro koho jiného by mohl pracovat než pro vládu? Pro koho jiného, než pro Demerzela?"

Hummin zdvihl ruku. "Zdaleka nerozumíš celé složitosti trantorské politiky." Obrátil se k Dors. "Řekni mi znovu, které byly ty čtyři sektory, které doktor Leggen jmenoval jako pravděpodobné domovské základny meteorologického vznášedla."

"Hestelonie, Wye, Ziggoreth a Severní Damiano."

"A nepoložila jsi mu tu otázku napovídajícím způsobem, nezeptala ses jej, zda to vznášedlo nemůže pocházet z nějakého konkrétního sektoru?"

"Ne, v žádné případě. Jednoduše jsem se ho zeptala, zda by se mohl pokusit odhadnout nejpravděpodobnější místo, odkud by mohlo pocházet."

"A ty," Hummin se otočil k Seldonovi, "nezahlédl jsi nějaké označení, nějaké znaky na tom vznášedle?"

Seldon chtěl rozhořčeně namítnout, že jej sotva zahlédl skrz mraky, že se vynořovalo jen na krátké chvílky, že nepřemýšlel o nějakých znacích, ale o vlastní záchraně, ale ovládl se. To všechno Hummin jistě věděl.

Místo toho řekl prostě: "Bohužel ne."

Dors řekla: "Pokud bylo vznášedlo skutečně v akci s úkolem Seldona unést, mohli přece znaky zakrýt?"

"To je rozumný předpoklad," řekl Hummin, "a klidně to tak mohlo být. Ale v této Galaxii ne pokaždé vítězí rozum. Ať je to, jak chce, jelikož si Seldon žádných detailů na tom stroji nevšiml, můžeme jenom hádat. Můj osobní názor je, že byl z Wye."

"Wye je velmi zvláštní sektor. Vláda je v něm v rukou starostů už po více než tři tisíce let. Všichni pocházejí z jedné dynastie, jejich poslušnost nebyla nikdy narušena. Před časem, před nějakými pěti sty lety, dokonce dva císařové a jedna císařovna pocházeli z jejich rodu. Jednalo se o poměrně krátké období a žádný z vládců pocházejících z Wye nebyl výjimečně vznešený nebo úspěšný, ale starostové Wye nikdy na svou císařskou minulost nezapomněli."

"Nebyli aktivně neloajální k vládcům, kteří přišli po nich, ale ani nenabízeli dobrovolně svou pomoc. Během občasných i občanských válek zachovávali jakousi neutralitu, ale jejich aktivita směřovala k prodloužení války a snažili se vzbudit dojem, že nejlepší kompromisní řešení by bylo nastolit na trůn panovníka z rodu Wye. Nikdy neuspěli, ale nikdy se o to nepřestali pokoušet."

"Současný starosta Wye je výjimečně schopný. Je už starý, ale jeho ctížádost se tím nijak nezmenšila. Kdyby se cokoliv stalo s Cleonem, i kdyby to byla přirozená smrt, starosta bude mít naději, že se stane císařem místo Cleonova vlastního, příliš mladého syna. Galaktická veřejnost bude vždy více nakloněna uchazeči o trůn, který má císařské předky."

"Je tedy zřejmé, že pokud o tobě starosta Wye slyšel, mohl by tě chtít využít jako užitečného vědeckého proroka, věstícího ve prospěch jeho ctížádosti. Mohl by se pokusit připravit Cleonovi nějaký nepříjemný konec a tebe použít, abys předpověděl nevyhnutelnost nástupu dynastie Wye na trůn a následkem toho mír a prosperitu na nadcházejících tisíc let. Samozřejmě, že jakmile by byl starosta z Wye pevně na trůně, ztratil bys pro něj další význam a mohlo by se stát, že bys následoval Cleona na jeho cestě do hrobu."

Seldon porušil ponuré ticho, které se rozhostilo, tím, že řekl: "Ale my nevíme, zda to byl právě starosta Wye, kdo se mě pokusil unést."

"Ne, to nevíme. Nevíme dokonce, zda se tě vůbec někdo pokusil unést. To vznášedlo mohlo být přece jen pouze obyčejný, naprosto neškodný meteorologický stroj, jak naznačoval Leggen. Přesto, jak se budou šířit zprávy týkající se psychohistorie a jejího možného využití, a je možné, že se šířit budou, stále více mocných a méně mocných na Trantor, nebo lépe řečeno odevšad, se bude pokoušet tě získat do svých služeb."

"Co tedy budeme dělat?" řekla Dors.

"To je skutečně otázka." Hummin chvíli přemítal a potom řekl: "Možná, že to byla chyba, když jsem tě zavedl sem."

Universita je příliš zjevná skryš pro profesora. Streeling je jedna z mnoha, ale patří k největším a nejsvobodnějším a netrvalo by dlouho, než by se sem z různých míst začala sunout chapadla. Myslím si, že Seldon by se měl odstěhovat na jiné místo, kde bude lépe ukryt, a to co nejdřív, nejlépe dnes. Ale..."

"Ale?" řekl Seldon.

"Ale nevím kam."

Seldon řekl: "Vývolej si mapu na obrazovce počítače a vyber náhodně jedno místo."

"To rozhodně neudělám," řekl Hummin. "Kdybychom postupovali takto, máme úplně stejnou pravděpodobnost, že se strefíme do místa, které je méně bezpečné než průměr, jako že vybereme nějaké nadprůměrné. Musíme něco vymyslet... Něco."

32.

Zůstali v Seldonově pokoji až do oběda. Během této doby Hari a Dors příležitostně tiše hovořili o neurčitých věcech, ale Hummin zůstal po celou dobu mlčky. Seděl vzpřímeně, jedl jen málo a jeho pochmurná přítomnost (během které, pomyslel si Seldon, vypadal mnohem starší) byla tichá a vzdálená. Seldon si představoval, jak se v jeho hlavě promítá nesmírný povrch Trantoru a jak se snaží v něm najít ideální místo. Určitě to nebyl jednoduchý úkol.

Seldonova planeta, Helicon, byla o trochu větší, asi o procento nebo dvě, než Trantor a měla o něco menší oceán. Povrch heliconských pevnin mohl být o deset procent větší nežna Trantoru. Ale Helicon byl řídce obydlen, jeho povrch byl řídce poprášen rozptýlenými městy. Trantor byl jediné město. Zatímco Helicon byl rozdělen na dvacet správních sektorů, Trantor jich měl více než osm set a každý sám o sobě byl spleť různých administrativních oblastí.

Seldon řekl s náznakem zoufalství: "Možná, že by bylo nejlepší určit, který z kandidátů na použití mých předpokládaných schopností je nejneškodnější, a vydat se mu a spolehnout se na to, že mě ubrání před zbytkem."

Hummin vzhledl a řekl s naprostou vážností: "To není potřeba. Vím, který z kandidátů je nejneškodnější, a v jeho rukou se už nacházíš."

Seldon se usmál. "Zařazuješ se na stejnou úroveň se starostou Wye a císařem Galaktické říše?"

"Z hlediska postavení ne, ale co se týče touhy ovládat tě, jsem jejich soupeřem. Jenže oni a kdokoliv další bude chtít využít tvé schopnosti ke zvýšení vlastního bohatství a moci, zatímco já takovou ctižádost nemám. Mně jde o dobro Galaxie."

"Předpokládám," řekl Seldon suše, "že každý z tvých konkurentů, pokud by se ho na to někdo zeptal, by trval na tom, že i jemu jde o dobro Galaxie."

"Tím jsem si jistý," řekl Hummin, "ale zatím jsi se setkal pouze s jedním z mých konkurentů, pokud jim tak chceš říkat, s císařem, a ten tě žádalo vydání smyšlených předpovědí, aby tak stabilizoval svoji dynastii. Já po tobě nic takového nežádám. Jediné, co po tobě chci, je, abys zdokonalil svou psychohistorii natolik, aby jejím výsledkem byly matematicky platné předpovědi, a to i v případě, že budou pouze statistické povahy a nebudou se zabývat konkrétními lidmi."

"To je pravda. Alespoň prozatím," řekl Seldon napůl s úsměvem.

"A tak předpokládám, že se mohu zeptat, jak daleko jsi s tímto úkolem. Nějaký pokrok?"

Seldon nevěděl, zda se má smát nebo zuřit. Po krátké pauze neudělal ani jedno, ani druhé. Podařilo se mu promluvit klidně. "Pokrok? Za méně než dva měsíce? Hummine, tento úkol může klidně zabrat celý můj život a životy dalšího tuctu mých následovníků. A dokonce i potom to může celé skončit neúspěchem."

"Nemluvím o ničem tak konečném, jako je řešení nebo alespoň nadějně náznaky řešení. Řekl jsi mi několikrát otevřeně, že použitelná psychohistorie je možná, ale nepraktická. Ptám se jenom na to, zda se vynořila na obzoru naděje, že by se mohla stát praktickou."

"Upřímně řečeno, ne."

Dors řekla: "Prosím, omluvte mne, nejsem matematik, takže doufám, že to nebude hloupá otázka. Jak můžeš vědět, že něco je možné a zároveň neproveditelné? Slyšela jsem tě, jak říkáš, že teoreticky bys mohl navštívit a pozdravit všechny občany Říše, ale že to není prakticky proveditelné, protože bys nemohl být živ tak dlouho, abys ten úkol dokončil. Ale jak můžeš říci, že psychohistorie patří do stejné kategorie?"

Seldon se podíval na Dors nevěřicně. "Chceš, abych ti to vysvětlil?"

"Ano," řekla a přikývla hlavou, až se její vlnité vlasy zatřásly.

"Po pravdě řečeno," řekl Hummin, "já také."

"Bez matematiky?" řekl Seldon s pouhým náznakem úsměvu.

"Buď tak laskav," řekl Hummin.

"Dobrá..." stálh se do sebe, aby se pokusil najít přijatelný způsob, jakým to vysvětlit. Potom řekl: "Pokud chcete porozumět určitým zákonitostem vesmíru, může vám pomoci, když je zjednodušíte, jak nejvíc je to možné, a zabýváte se pouze těmi charakteristikami a vlastnostmi, které jsou pro porozumění nezbytné. Pokud chcete například popsat, jak objekt padá, nebudete se zabývat takovými jeho vlastnostmi, jako jsou: zda je nový nebo starý, zelený nebo červený, zda páchne nebo ne. Tyto věci vyloučíte a tím se vyhnete zbytečnému komplikování záležitosti. Zjednodušení se říká model nebo simulace a je možné jej reprezentovat buď jako opravdové zobrazení na výstupu počítače nebo jako sadu matematických vztahů. Představme si například primitivní, předrelativistickou teorii pohybu těles..."

Dors mu okamžitě skočila do řeči. "Slíbil jsi, že se obejdeš bez matematiky. Nepokoušej se ji sem propašovat tak, že o ní budeš říkat, že je primitivní."

"Ne, ne. Když říkám primitivní, mám tím na mysli jen tolik, že tato teorie byla známa už v dobách, ze kterých se

datují naše nejstarší záznamy, že její objev je zahalen v mlhách dávných dob stejně jako objev ohně nebo kola. V každém případě, rovnice popisující tuto teorii v sobě skrývají popisy planetárních systémů, dvojhvězd přílivu a odlivu, mnoha dalších věcí. Použitím těchto rovnic můžeme dokonce dospět k obrazové simulaci a přimět planetu, aby obíhala slunce, nebo dvě hvězdy obíhat jednu kolem druhé na dvourozměrné obrazovce nebo při použití komplikovaného systému na třírozměrném hologramu. Takové jednoduché simulace nesmírně zjednodušují pochopení jevu oproti zkoumání jevu samotného. Ve skutečnosti by naše znalosti o planetárních pohybech a nebeské mechanice byly bez znalosti gravitačních rovnic zanedbatelné."

"Takže když se chci dozvědět víc a víc o jakémkoliv jevu nebo když se jev stává složitějším, potřebuji více a více složitých rovnic, musím vytvořit více a složitějších programů, a nakonec budu mít v ruce počítačovou simulaci, kterou půjde čím dál tím obtížněji pochopit."

"A nemůžeš vytvořit nějakou simulaci simulace?" zeptal se Hummin. "Tím by ses dostal o další úroveň níž."

"V takovém případě bys musel eliminovat některé charakteristiky jevu, které považuješ za podstatné, a tvoje simulace by byla bezcenná. V matematice je zaveden pojem nejjednodušší možné simulace, to je takový model jevu, který ještě napodobuje jeho chování, ale nezahrnuje již v sobě nadbytečné charakteristiky. Jenomže nejjednodušší možná simulace nabývá na složitosti rychleji než simulovaný objekt a nakonec je třeba zahrnout do ní všechny charakteristiky jevu. A tedy, jak bylo zjištěno již před tisíci let, vesmír jako celek, ve své plné složitosti, nemůže být reprezentován žádným modelem menším, než je vesmír sám."

"Jinými slovy není možné získat úplný obraz vesmíru jinak, než studiem celého vesmíru. Bylo také dokázáno, že pokud se pokusíme vytvořit množství částečných simulací, jednotlivých jevů vyskytujících se ve vesmíru, jednu po druhé s úmyslem, že je potom spojíme všechny dohromady a dostaneme celkový model vesmíru, přijdeme k výsledku, že těchto dílčích simulací by musel být nekonečný počet. Z toho plyne, že k úplnému porozumění vesmíru by bylo třeba nekonečně mnoho času, a to je jen jiný způsob jak říci, že je zcela nemožné dozvědět se o vesmíru úplně všechno."

"Zatím tomu rozumím," řekla Dors. Znělo to trochu překvapeně.

"Tak dobře. Už víme, že některé relativně jednoduché věci se snadno modelují, ale jak se skutečnost stává složitější, je stále těžší ji simulovat, až se nakonec dostaneme na úroveň, kterou už simulovat nelze. Ale na jaké úrovni složitosti končí možnost vytvořit matematický model? Podařilo se mi dokázat, s použitím matematických metod vyvinutých v minulém století a stěží použitelných, i když člověk nasadí velký a velmi rychlý počítač, že naše Galaktická společnost je ve své úrovni složitosti těsně pod touto hranicí. Může být reprezentována modelem jednodušším, než je ona sama. Potom jsem ve své práci pokračoval a dokázal jsem, že tato skutečnost by vyústila v možnost předvídat budoucí události ve statistické podobě. To znamená, že by bylo možno určit vzájemné pravděpodobnosti jednotlivých poslušností událostí, ne ale jednoduše zjistit, že jedna z nich se určitě stane."

"V tom případě," řekl Hummin, "jelikož jsi schopen s výhodou modelovat Galaktickou společnost, jde už jenom o to, jak to udělat. V čem je to nepraktické?"

"Vše, co jsem dokázal, je, že nebude trvat nekonečně dlouhou dobu porozumět Galaktické společnosti. Ale pokud to bude trvat miliardu let, stále to bude nepraktické. Vzhledem k nám by to bylo totéž, jako by to trvalo nekonečně dlouho."

"A tak dlouho to bude trvat? Miliardu let?"

"Nebyl jsem zatím schopen zjistit, jak dlouho by to trvalo, ale mám nepříjemné podezření, že to klidně může zabrat i více než miliardu let. Proto jsem se o tomto čísle zmínil."

"Ale nevíš to jistě?"

"Pokoušel jsem se to zjistit."

"Bez úspěchu?"

"Bez úspěchu."

"A Univerzitní knihovna ti nepomohla?" Hummin vrhl kosý pohled na Dors ve chvíli, kdy tuto otázku položil. Seldon pomalu potřásl hlavou. "Vůbec ne."

"Dors nemůže pomoci?"

Dors vzdychla. "Nevím o té věci nic. Mohu jen navrhnout způsoby hledání. Pokud Hari hledá a nenachází, jsem bezmocná."

Hummin se vztyčil. "V tom případě nevidím velký užitek v tom, že by Hari zůstal tady na univerzitě, a musím vymyslet nějaké místo, kam tě dopravím."

Seldon natáhl ruku a dotkl se jeho rukávu. "Myslím, že mám nápad."

Hummin se na něj podíval mírně zúženými očima, ve kterých mohlo být překvapení nebo podezření. "Kdy jsi ten nápad dostal? Právě teď?"

"Ne, vrtalo mi to v hlavě už několik dní před tím, než jsem se vydal nahoru. Potom jej ta příhoda, která se mi tam stala, na chvíli zatlačila do pozadí. Když ses ale zmínilo knihovně, vzpomněl jsem si na to."

Hummin se zase posadil. "Tak mi ten tvůj nápad řekni. Doufám, že to není něco úplně nasáklého matematikou."

"Není v tom vůbec žádná matematika. Jen mě napadlo, že čtení historických knih v knihovně mi připomnělo, že Galaktická společnost v minulosti byla méně komplikovaná. Před dvanácti tisíci lety, když se Galaktická říše teprve začínala rýsovat, Galaxie obsahovala pouze deset miliónů obydlených světů. Před dvaceti tisíci lety se předříšská království skládala z pouhých deseti tisíc světů. Když půjdeme ještě hlouběji do minulosti, kdo ví, jak se nám ještě smrskne. Možná dokonce na jeden jediný svět, jako v těch legendách, o kterých ses jednou zmínil."

Hummin řekl: "A ty si myslíš, že bys mohl být schopen dostat se k zákonům psychohistorie, kdyby ses mohl

potýkat s mnohem jednodušší Galaktickou společností?"

"Ano, připadá mi, že potom by to mohlo jít."

"Potom také," řekla Dors s náhlým zápalem, "kdyby se ti podařilo aplikovat psychohistorii na menší společnost v minulosti, dokázal bys vytvořit předpovědi ze studia předříšské situace. Takové, jako co by se bývalo mohlo stát tisíc let před vytvořením Říše, byl bys schopen zkontrolovat jejich platnost podle skutečné situace a viděl bys, jak přesné jsou."

Hummin řekl chladně: "Když vezmeme do úvahy, že bys předem znal situaci v roce tisíc galaktické éry, mohli bychom to sotva považovat za průkazný test. Byl bys podvědomě ovlivňován svými předchozími vědomostmi a pravděpodobně bys do svých rovnic dosazoval takové hodnoty, že by ses dostal k výsledkům, o kterých bys předem věděl, že budou správné."

"Nemyslím," řekla Dors. "Neznáme situaci v roce tisíc G.E. dost dobře a museli bychom pravděpodobně dlouho bádát. Vždyť to přeci bylo před jedenácti tisíci lety."

Seldonova tvář se stala obrazem zklamání. "Co tím chceš říci, že neznáme situaci v roce tisíc G.E., vždyť tehdy přece měli počítače?"

"Samozřejmě."

"A archivační paměťové jednotky a záznam zvuku a obrazu? Měli bychom mít stejné záznamy o roku tisíc G.E., jako máme o letošním roce 12020 G.E."

"Teoreticky ano, ale v praxi... Je to totéž, co pořád říkáš ty. Je možné mít úplné záznamy z roku tisíc G.E., ale nebylo by to praktické."

"Ano, jenže to, co neustále říkám, se vztahuje na matematické důkazy, nechápu, jak bys to mohla převést na historické záznamy."

Dors řekla jakoby na obranu: "Záznamy nevydrží navěky. Paměťové banky bývají zničeny nebo smazány následkem konfliktů anebo prostě zaniknou časem. Každá informace v paměti, každý záznam, který není dlouho použit, se nakonec utopí v nashromážděném šumu. Říká se, že plná třetina záznamů v císařské knihovně je už pouhé smetí. Samozřejmě, tradice nedovolí, aby tyto záznamy byly odstraněny. Jiné knihovny se tradicí řídí méně. Na Streelingské univerzitě se nerozlučitelné záznamy vyřazují každých deset let."

"Přirozeně takové záznamy, které jsou často používány a rozmnožovány na nejrůznější světy a do nejrůznějších knihoven, vládních i soukromých, zůstávají použitelné po tisíce let, takže mnoho důležitých bodů galaktických dějin zůstane v paměti i když se odehrály v předříšském období. Je přirozené, že čím dále v čase se vracíš, tím méně informací se zachovalo."

"Tomu nemohu uvěřit," řekl Seldon. "Člověk by řekl, že všechny záznamy, kterým hrozí zničení nebo poškození následkem jejich řídkého používání, budou čas od času obnovovány. Není přece možné nechat znalosti mizet?"

"Nepoužívané informace jsou zbytečné informace," řekla Dors. "Umiš si představit, kolik času, úsilí a energie by stálo nepřetržité udržování nepoužívaných dat? A toto plýtvání by se zhoršovalo a stávalo čím dál dražší v průběhu času."

"Jistě, ale musíš přece uznat, že někdo by někdy některou z těch informací, které jsou tak bezstarostně likvidovány, mohl v budoucnosti potřebovat."

"Nějaká konkrétní informace může být použita jednou za tisíc let. Uchovávat všechno jen pro takový případ není ekonomické. Dokonce ani ve vědě. Mluvil jsi o primitivních gravitačních rovnicích a říkal jsi, že jsi je označil za primitivní proto, že jejich objev je ztracen v mlhách dávných časů. Jak se to mohlo stát? Copak vy, matematici, jste neuchovávali všechna data, každou informaci už od dávných starověkých časů, ve kterých tyto rovnice byly objeveny?"

Seldon zasténal a nepokusil se odpovědět, řekl jen: "Tak dobře, Hummine, tolik k mému nápadu. Když se vracíme do minulosti a společnost se zjednodušuje, možnost aplikace psychohistorie se zvětšuje, ale informace se s časem ztrácejí mnohem rychleji, než se společnost zjednodušuje a psychohistorie je opět nepoužitelná. Ztráta převyšuje zisk."

"Vždycky tady máme ještě Mykogenský sektor," řekla Dors s úšklebkem.

"Mykogenský sektor," opakoval Hari, přebíhal pohledem z jednoho na druhého. "Co a kde je Mykogenský sektor?"

"Hari, prosím tě, povím ti to později. Právě teď musím zařídít spoustu věcí. Dnes v noci odjíždíš."

33.

Dors vyběhla Seldona, aby se trochu vyspal. Budou odjíždět v polovině noci pod ochranou tmy, zatímco zbytek univerzity bude spát Trvala na tom, že si před odjezdem musí trochu odpočinout.

"A ty jsi zase spala na podlaze?" zeptal se Seldon. Pokrčila rameny. "Do postele se vejde jenom jeden, a kdybychom se do ní pokusili vecpat oba, ani jeden z nás by se pořádně nevyspal."

Na chvíli se na ni hladově podíval a potom řekl: "V tom případě budu tentokrát na podlaze spát já."

"Ne, nebudeš. Nebyla jsem to já, kdo ležel v bezvědomí ve sněhu."

Nakonec to dopadlo tak, že nespali ani jeden. Ačkoli zhasli světlo v pokoji a Trantor se projevoval jen neustálým tlumeným hučením, které bylo vzdáleně slyšet na pozadí relativně tiché univerzity, Seldon zjistil, že si s ní potřebuje promluvit

Řekl: "Způsobil jsem ti tady na univerzitě spoustu problémů, dokonce jsem tě zdržoval od práce. Přesto je mi

lito, že se budeme muset rozejít"

Dors řekla: "Nerozejdeme se, odjíždím s tebou. Hummin mi zařídil na univerzitě dovolenou."

Seldon rozpačitě řekl: "To od tebe nemohu žádat."

"Taky to po mně nežádáš, žádá to po mně Hummin. Mám na tebe dávat pozor. Konec konců, zklamala jsem jeho důvěru, když jsi byl nahoře, a musím to napravit."

"Už jsem ti řekl, že nemá cenu, aby sis kvůli tomu dělala výčitky... Přesto musím uznat, že se budu cítit mnohem bezpečněji, když budeš se mnou. Kdybych si jen byl jist, že se tím nepletu příliš do tvého života..."

Dors řekla jemně: "Nepleteš se mi do života, Hari. Prosím tě, jdi už spát."

Seldon chvíli tiše ležel, potom zašeptal: "Jseš si jistá, že Hummin skutečně dokáže zařadit všechno?"

Dors řekla: "Je to pozoruhodný člověk. Má tady na univerzitě obrovský vliv, a pokud to mohu posoudit, i kdekoli jinde. Pokud říká, že pro mne může zařadit dovolenou na neurčitou dobu, jsem si jistá, že to dokáže. Dokáže přesvědčit každého."

"Já vím," řekl Seldon. "Někdy si nejsem docela jistý, co ode mne vlastně chce."

"Chce to, co říká," řekla Dors. "Je to člověk s mnoha idealistickými myšlenkami a sny."

"Zní to, jako bys ho znala velmi dobře."

"Ano, znám ho dost dobře."

"Intimně?"

Dors vydala podivný zvuk. "Nejsem si jistá, co tím chceš naznačit, ale když budu předpokládat tu nejnevhodnější interpretaci... Ne, neznám ho intimně. A i kdyby, co by ti do toho bylo?"

"Promiň," řekl Seldon. "Jen jsem nechtěl, nevědomky, narušit něčí..."

"Majetek? To je ještě urážlivější. Myslím, že už bys měl opravdu raději spát."

"Znovu se omlouvám, Dors, ale nemůžu prostě usnout. Tak pojďme mluvit o něčem jiném. Ještě jsi mi nevysvětlila, co je ten Mykogenský sektor. Proč je tak výhodné, abychom jeli právě tam? Jaké to tam je?"

"Je to malý sektor, nežije v něm více než dva miliony lidí, pokud si to správně pamatuji. Jde o to, že Mykogeňané se úpěnlivě drží svých tradic, které sahají až do raných dějin, a předpokládá se, že mají k dispozici velice staré záznamy, jaké nemá nikdo jiný. Je docela dobře možné, že by mohly být velmi užitečné při tvých pokusech o zkoumání předříšských dob, užitečnější než ortodoxní historie. Všechny ty řeči o rané historii způsobily, že jsem si na Mykogen vzpomněla."

"Už jsi někdy viděla ty jejich záznamy?"

"Ne, myslím, že je nikdo nikdy neviděl."

"Jak si tedy můžeš být jistá, že takové záznamy skutečně existují?"

"Ve skutečnosti si úplně jistá být nemohu. Většina lidí považuje Mykogeňany za spolek bláznů, ale možná že to je docela nespravedlivý předpoklad. Rozhodně říkají, že ty záznamy mají, takže to přinejmenším není vyloučené. V každém případě tam budeme z dohledu. Mykogeňané se stýkají jen sami se sebou... A teď už jdi doopravdy spát."

A Seldon nakonec přece jenom usnul.

34.

Hari Seldon a Dors Venabili opustili území univerzity v 0300. Seldon si uvědomil, že ho Dors bude muset vést. Zнала Trantor lépe než on, o dva roky lépe. S Humminem se zřejmě znala velmi dobře (Jak dobře? Ta otázka na něj stále dotírala.) a rozuměla jeho pokynům.

Oba byli navlečeni do lehkých, volných bund s pevně padnoucimi kapucemi. Každá móda měla na Trantoru krátký život, tyto bundy byly oblíbené na univerzitě (a všeobecně mezi mladými intelektuály) před několika lety, a ačkoli by teď mohly vzbudit u přihlížejících smích, měly tu výhodu, že je dobře chránily před zvědavými pohledy. Ve svých kapucích byli takřka k nepoznání, přinejmenším při zběžném pohledu.

Hummin řekl: "Není vyloučeno, že ta událost na povrchu byla naprosto nevinná a že tě žádní agenti nepronásledují, musíme ale být připraveni na nejhorší."

Seldon se dychtivě zeptal: "Copak ty s námi nepůjdeš?"

"Rád bych," řekl Hummin, "ale nesmím být z práce vzdálen příliš dlouho, pokud se sám nemám stát středem nepřijemné pozornosti. To, doufám, chápeš?"

Seldon vzdychl. Chápal to.

Nastoupili do vozu rychlodráhy a našli si sedadla co nejdál od těch několika lidí, kteří v něm již byli. (Seldon se podívil, proč by kdokoli měl být ve tři hodiny ráno v rychlodráze, a potom si pomyslel, že je to takto lepší, protože jinak by byli s Dors příliš podezřelí.)

Seldon si začal prohlížet nekonečné panorama, které ubíhalo kolem nich, jak se stejně nekonečná řada vozů pohybovala po nekonečné koleji na nekonečném elektromagnetickém poli.

Rychlodráha nyní mýjela řadu obytných budov, několik z nich bylo velmi vysokých, jiné, pokud to mohl posoudit, se zdály mít mnoho podzemních pater. Přesto, pokud desítky milionů čtverečních kilometrů vytvářely jediný obydlený celek, dokonce ani čtyřicet miliard lidí nemohlo potřebovat příliš vysoké domy nebo domy příliš namačkané na sebe. Potom projížděli otevřenými prostory, ve většině z nich rostly nejrůznější rostliny, celkový dojem byl něco jako park. A potom zahlédl velké množství budov, jejichž účel nedokázal odhadnout.

Továrny? Úřední budovy? Kdo ví? Jeden velký beztvářý válec mu připadl, jako by to byla nádrž na vodu. Konec konců, Trantor musel odněkud brát zásobu pitné vody. Sbírají ji na povrchu, když prší, filtrují a upravují a potom uskladňují? Žádný jiný způsob jejího získávání jej nenapadl.

Nakonec se ukázalo, že Seldon nebude mít ke sledování krajiny příliš mnoho času. Dors zamumlala: "Tady někde budeme muset vystoupit." Postavila se a silně stiskla Seldonovu paži. Vystoupili z rychlodráhy a zůstali stát na nástupní stanici, zatímco Dors studovala informační tabule. Ukazatele nebyly příliš přehledné a byla jich tam celá řada. Seldon zneklidněl. Většina ukazatelů byly piktogramy a zkratky, pravděpodobně snadno srozumitelné roditelmu Trantořanovi, ale jemu byly naprosto cizí.

"Tudy," řekla Dors.

"Kudy? Jak to můžeš vědět?"

"Vidíš to? Dvě křídla a šipka."

"Dvě křídla? Aha." Původně si myslel, že je to převrácené dvojité w, široké a mělké, ale musel uznat, že to klidně mohla být i stylizovaná ptačí křídla.

"Proč nepoužívají slova?" zeptal se trucovitě.

"Protože slova se na každém světě trochu liší. To, co tady znamená vznášedlo, by mohlo znamenat mýdlo na Cinně nebo třeba přemet na jiném světě. Dvě křídla a šipka jsou galaktický symbol pro letadlo a porozumí mu každý. Copak vy je na Heliconu nepoužíváte?"

"Většinou ne. Helicon je velmi homogenní svět v kulturním slova smyslu a my se snažíme přidržovat se svých vlastních tradic, protože v jiných směrech jsme zastiňováni svými sousedy."

"Vidíš," řekla Dors. "Tady by mohla vstoupit do hry psychohistorie. Mohl bys dokázat, že přestože dialekty se různí, používání jednotných symbolů po celé Galaxii má sjednocující vliv."

"To by nepomohlo."

Následoval ji prázdnou potmělou ulicí a část jeho mysli se zabývala myšlenkou, jaká je asi na Trantoru zločinnost a zda se nacházejí v oblastech, kde jsou zločiny časté.

"Mohla bys najít miliardy pravidel, každé z nich vysvětlující nějaký jev, ale přesto z nich nelze odvodit žádné zevšeobecnění. To je to, co jsem měl na mysli, když jsem vám vysvětloval, že systém může být interpretován pouze modelem stejně složitým, jako je sám. Míříme k letišti?"

Zastavila se, otočila, aby se na něj mohla podívat, a pobaveně se ušklíbla. "Pokud sledujeme šipky, označující cestu k letišti, těžko si můžeš myslet, že míříme ke golfovému hřišti. Bojíš se snad letadel, jako se bojí tolik Trantořanů?"

"Ne, ne. Na Heliconu je doprava vzduchem celkem běžná a létal jsem často. Jen mne napadlo, že když mě Hummin odváděl na univerzitu, vyhýbal se cestě vzduchem. Myslel si, že tím bychom za sebou zanechali příliš jasnou stopu."

"To bylo proto, že od začátku věděli, kde jsi, a už po tobě šli. Jenomže teď možná nevědí, kde jsi, budeme odlétat z relativně málo používaného letiště a použijeme soukromé letadlo."

"A kdo ho bude pilotovat?"

"Předpokládám, že nějaký Humminův přítel."

"Myslíš, že mu můžeme důvěřovat?"

"Když je to Humminův přítel, tak zajiště."

"Vidím, že máš o Humminovi velmi vysoké mínění." Seldon to řekl s náznakem nespokojenosti.

"Mám k tomu důvod," řekla Dors, aniž by se pokoušela skrýt obdiv. "Je prostě dokonalý."

Seldonova nespokojenost se tím nerozptýlila.

"Táhněte je naše letadlo," řekla.

Letadlo bylo malé s podivně tvarovanými křídly. Vedle něj stál nevysoký muž, oblečený v obvyklých svítivých barvách.

Dors řekla: "Jsme psycho."

Pilot odpověděl: "A já jsem historie."

Následovali jej do letounu a Seldon řekl: "Koho napadlo to heslo?"

"Hummina," řekla Dors.

Seldon zamručel. "Nějak mě nenapadlo, že by Hummin mohl mít smysl pro humor. Vypadá vždycky tak zachmuřeně."

Dors se usmála.

SLUNEČNÍ PÁN

SLUNEČNÍ PÁN ČTRNÁCTÝ - vůdce Mykogenského sektoru na dávném Trantoru - stejně jako u všech ostatních vůdců tohoto do sebe uzavřeného sektoru, ani o jeho životě se toho příliš neví. Pouze jeho setkání s Hari Seldonem v období jeho útěku zapříčinilo, že se vůbec dostal do historických záznamů...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

35.

Za složitým pilotním prostorem byla pouze dvě sedadla. Když se Seldon do jednoho z nich posadil, pomalu se začalo tvarovat podle jeho těla, až jeho nohy, pas a hrud' byly hmotou obklopeny a uzavřeny; shora sjela helma a jeho čelo a uši byly také přikryty. Cítil se uvězněn, a když se s obtížemi a jen o kousek natočil doleva, viděl, že i Dors je podobně uzavřena. Pilot zaujal své místo a zkontroloval řídicí desku. Potom řekl: "Jmenuji se Endor Levanian a jsem k vašim službám."

Sedadla vás připoutala proto, že při startu budeme mít velké přetížení. Jakmile budeme nad povrchem a

bezpečně ve vzduchu, zase se uvolní. Nemusíte mi říkat, jak se jmenujete, nic mi do toho není."

Otočil se ze své sedačky a usmál se na ně. Jeho tvář připomínala skřítku, byla zbrzděna hlubokými vráskami a jeho rty vyčnívaly vpřed. "Máte nějaké psychické problémy, mládeži?"

Dors řekla lehce: "Pocházím z vnějšího světa a jsem zvyklá létat."

"Totéž platí i o mně," řekl Seldon trochu povýšeně.

"Výborně. Tohle samozřejmě není obyčejné letadlo a možná jste ještě nikdy neletěli v noci, ale spoléhám na vás, že to vydržíte."

I on byl uzavřen svou sedačkou, ale Seldon viděl, že jeho ruce zůstaly úplně volné.

Uvnitř letadla se rozezněl tupý zvuk, nabýval na intenzitě a jeho frekvence se zvyšovala. Aniž by se stal opravdu nepříjemným, neustále se pohyboval na té hranici, za kterou by se už nepříjemným stal, a Seldon udělal gesto, jako by chtěl potřást hlavou a vytřást jej z uší. Pokus měl pouze ten výsledek, že jeho helma zpevnila své sevření.

Potom letoun vystřelil (to bylo jediné slovo, které připadalo Seldonovi dostatečné k popisu toho, co se dělo) do vzduchu a Seldon zjistil, že je tvrdě namáčkнут do opěradla své sedačky.

Skrz čelní sklo s náznakem pocitu hrůzy sledoval, jak se přibližuje nebezpečně vypadající zeď. Náhle se v ní objevil kulatý otvor. Byl podobný tomu, do kterého se ponořilo jejich aerotaxi, když s Humminem opouštěli Císařský sektor. Otvor byl dost velký, aby jím prošel trup letadla, ale určitě se do něj nemohla vejít křídla.

Seldon otočil hlavu doprava tak daleko, jak mu helma dovolila. Udělal to právě včas, aby zahlédl, jak se křídlo na jeho straně zachvělo a zmizelo.

Letoun se ponořil do otvoru a byl zachycen elektromagnetickým polem, řítit se osvětleným tunelem.

Zrychlení bylo konstantní a čas od času bylo slyšet zvonivé zvuky, o kterých Seldon předpokládal, že by mohly doprovázet jejich průchod kolem jednotlivých magnetů.

A potom, za méně než deset minut, byl letoun po hlavě vymrštěn do atmosféry do náhle všeobklopující temnoty noci. Po průchodu elektromagnetickým polem letoun zpomalil. Seldon teď cítil, jak je tisknut proti hmotě, která jej obalovala. Tento nepříjemný pocit trval jen okamžik.

Potom tlak zmizel a sedadlo uvolnilo sevření.

"Jak se cítíte, mládeži?" ozval se povzbudivý hlas pilota.

"Ani nevím," řekl Seldon. Obrátil se k Dors. "Jsi v pořádku?"

"Zajisté," odpověděla. "Mám pocit, že pan Levanian nám trochu předváděl, co všechno jeho letadlo umí, aby se přesvědčil, zda opravdu pocházíme z vnějších světů. Není to tak, pane Levaniane?"

"Někteří lidé mají rádi vzrušení," řekl Levanian. "Vy ne?"

"Do určité míry," řekla Dors.

Seldon souhlasně dodal: "To ostatně musí uznat každý rozumný člověk."

Seldon pokračoval. "Možná, že by vám celá záležitost připadala méně směšná, pane, kdybyste byl utrhhl letounu křídla."

"To není možné, pane. Řekl jsem vám, že tohle není žádné obyčejné letadlo. Křídla jsou plně řízena počítačem. Mění svou délku, šířku, zakřivení a půdorysný tvar tak, aby měla vždy optimální vlastnosti vzhledem k rychlosti letounu, rychlosti a směru větru, teplotě a pŕutuctu dalších proměnných. Křídla se nemohou utrhnout, pokud celé letadlo není vystaveno takovému nárazu, že se úplně roztrhne."

Seldonovo okno bylo pokryto vodní tříští. Řekl: "Prší."

"Často tady prší," řekl pilot.

Seldon vykoukl z okna. Na Heliconu nebo na kterémkoliv jiném světě by bylo možno vidět světla, osvětlená města. Jen Trantor je úplně celý ponořen do temnoty.

Ale ne úplně temnoty. V jednom okamžiku zahlédl záblesk světla. Možná, že nejvyšší vrcholky povrchu měly na sobě varovné majáky.

Jako obvykle si Dors všimla Seldonovy nejistoty. Poplácala jej po ruce a řekla: "Jsem si jista, že pilot ví, co dělá, Hari."

"Pokouším se o tom také ujišťovat, ale byl bych rád, kdyby s námi část svých znalostí sdílel," Seldon to řekl dostatečně nahlas, aby jej pilot slyšel.

"Rád vám řeknu, co budete chtít," řekl pilot. "Směřujeme vzhůru a za několik minut budeme nad hladinou mraků. Pak už nebudou okna zakryta tříští a dokonce uvidíme hvězdy."

Načasoval si svou poznámku naprosto přesně, protože právě v tom okamžiku zahlédli několik hvězd, jejichž třpyt procházel roztroušenými zbytky mraků, a potom se celá obloha rozzářila rozsetými zářícími body; pilot vypnul světla uvnitř kabiny. Pouze tlumené osvětlení řídicí desky mohlo soutěžit se světélky posázenou oblohou za okny.

Dors řekla: "To je poprvé za dva roky, kdy vidím hvězdy. Není to krása? Jsou tak jasné a tolik je jich vidět."

Pilot řekl: "Trantor je blíže středu Galaxie než většina vnějších světů."

Protože Helicon byl na vzdáleném konci Galaxie a jeho hvězdná obloha byla řidká a zdaleka ne tak majestátně ohromující, Seldon nebyl schopen slova.

Dors řekla: "Najednou letíme úplně potichu."

"To je pravda," řekl Seldon. "Čím je letadlo poháněno, pane Levaniane?"

"Mikrofúzním motorem a tenkým paprskem horkých plynů."

"Nevěděl jsem, že se používají mikrofúzní letadla. Slyšel jsem o nich mluvit, ale..."

"Existuje jich jen málo, a tak malých, jako je toto. Zatím jsou pouze na Trantoru a používají je jen vysocí vládní činitelé."

Seldon řekl: "Cena takového cestování musí být vysoká."

"Velmi vysoká, pane."

"Kolik bude muset pan Hummin zaplatit?"

"Pan Hummin je dobrým přítelem společnosti, která tyto letouny vlastní. Nebude muset zaplatit nic."

Seldon zamručel. Potom se zeptal: "Proč takovýchto mikrofúzních letadel není více?"

"Jsou příliš drahá, pane. Ta, která existují, naprosto stačí pokrýt poptávku."

"Kdyby se vyráběla i ve větším provedení, jistě by se poptávka zvýšila."

"To není vyloučeno, ale společnosti se nikdy nepodařilo vyrobit mikrofúzní motory s výkonem dostatečným pro velká letadla."

Seldon si vzpomněl na Humminovy stížnosti o rozkladu a úpadku technologického pokroku. "Dekadentní," zamumlal.

"Cože?" řekla Dors.

"Nic," řekl Seldon, "jen jsem si vzpomněl na něco, co mi jednou Hummin říkal."

Výhlédl ven na hvězdy a řekl: "Pohybujeme se směrem na západ, pane Levaniane?"

"Ano, pohybujeme. Jak jste to poznal?"

"Protože jsem si řekl, že kdybychom letěli směrem na východ, museli bychom již spatřit první náznaky svítání."

Ale svítání, stíhající planetu, nakonec dostihlo i je a sluneční světlo, opravdové sluneční světlo, rozjasnilo stěny kabiny. Netrvalo to ale dlouho, protože po chvílce letoun sklonil příď a znovu se ponořil do mraků. Modrá a zlatá zmizely a byly nahrazeny stejnoměrnou šedí a Seldon i Dors vydali zklamané výkřiky, když jim bylo odepřeno alespoň ještě několik okamžiků pravého slunečního jasu.

Když se vynořili z mraků, povrch planety byl těsně pod nimi a vrcholky kopulí, alespoň v tomto místě, byly posety směsí pokroucených stromů a trav. Bylo to přesně tak, jak o tom Seldonovi vyprávěla Clowzia.

Ani tentokrát neměl moc času na pozorování. Objevil se před nimi otvor, kolem kterého byla velká písmena tvořící nápis MYKOGEN.

Vlétli do něj.

36.

Přistáli na letišti, které vypadalo úplně opuštěně. Seldon tím byl naprosto šokován. Pilot, jehož úkol byl u konce, si potřásl rukama s Harim i s Dors a zdvihl svůj stroj do vzduchu a se spěchem jej znovu ponořil do otvoru, který se před ním otevřel.

Zdálo se, že nemohou dělat nic jiného, než čekat. Zahlédli řadu laviček, na nichž by se mohlo usadit i několik set lidí, ale přítomni byli pouze dva, Seldon a Dors. Letiště bylo mnohoúhelníkového tvaru, obklopeno zdmi, v nichž muselo být mnoho otvorů, připravených přijímat nebo vypouštět letadla, ale na letišti žádná letadla nebyla a poté, co jejich vlastní odletělo, žádné další nepřistálo.

Nezahlédli žádné lidi ani žádné známky obydlivosti, dokonce i všudypřítomný zvuk života, tak zřejmý všude jinde na Trantoru, byl utlumen.

Seldonovi tato osamocenosť připadala bezútěšná. Otočil se k Dors a řekl: "Co tady budeme dělat? Máš nějaký nápad?"

Dors potřásla hlavou. "Hummin mi řekl, že tu na nás bude čekat Sluneční pán Čtrnáctý. Nic víc než to nevím."

"Sluneční pán Čtrnáctý? Kdo by to mohl být?"

"Nějaký člověk, předpokládám..."

"Je to zvláštní jméno."

"Zvláštnost je produktem mysli toho, kdo naslouchá. Někdy jsem považována za muže těmi, kdo se se mnou ještě nesetkali."

"To musí být hlupáci," řekl Seldon s úsměvem.

"Vůbec ne. Soudí-li podle mého jména, mají k tomu důvod. Doslechla jsem se, že na jiných světech je to oblíbené mužské jméno."

"Nikdy předtím jsem se s ním nesetkal."

"To je tím, že nejsi velký cestovatel. Jméno Hari je běžné všude, ačkoli jednou jsem se setkala se ženou, která se jmenovala Hare. Vyslovovalo se to stejně jako tvé jméno, ale psalo se to s "e". V Mykogenu, pokud si vzpomínám, jsou jména určována podle příslušnosti k rodině a číslována."

"Ale Sluneční pán vypadá příliš vznešeně na to, aby to bylo jméno."

"To se dá těžko posoudit. Doma na Cinně jsem se dozvěděla, že jméno Dors se vyvinulo z místního výrazu znamenajícího jarní dar."

"Protože ses narodila na jaře?"

"Ne, na svět jsem přibyla uprostřed léta, ale to jméno se zřejmě mým rodičům líbilo a nezabývali se jeho tradičním a v podstatě zapomenutým významem."

"Možná, že v tom případě Sluneční pán..."

Hluboký, přísný hlas řekl: "To jméno patří mně, domorode."

Seldon vylekaně pohlédl nalevo. Otevřený vůz se k nim musel přiblížit, když nedávali pozor. Vypadal krabicovitě a archaicky, skoro jako nákladní vagón. V něm za volantem seděl vysoký starý muž, který přes svůj věk vzbuzoval dojem neobyčejné síly. Se státnickou vznešeností vystoupil ze svého vozu.

Měl na sobě dlouhý bílý plášť s volnými rukávy, sepnutými na zápěstích. Zpod pláště vykukovaly měkké

sandály, z nich se vynořoval velký palec; jeho hlava, překrásně utvářená, byla úplně holá. Chladně si je prohlížel hluboce modrýma očima. Řekl: "Vítám vás, domorodi."

Seldon automaticky zdvořile odpověděl: "Zdravíme vás, pane." Potom, upřímně zmaten, se zeptal: "Jak jste se sem dostal?"

"Vchodem, který se za mnou uzavřel. Nedávali jste pozor."

"Asi nedávali. Nevěděli jsme, na co bychom si měli dávat, ani teď to nevíme."

"Domorod Chetter Hummin informoval Bratrstvo, že sem přijdou dva příslušníci okolních kmenů. Požádal, abychom o vás pečovali."

"Takže znáte Hummina?"

"Známe. Prokázal nám službu. A protože on, spravedlivý domorod, prokázal službu nám, musíme teď prokázat službu my jemu. Jen málo bytostí přichází do Mykogenu a málo jej opouští. Postarám se o vaši bezpečnost, poskytnu vám ubytování, zajistím, abyste nebyli vyrušováni. Budete tady v bezpečí."

Dors sklonila hlavu. "Jsme vám vděční, Sluneční pane Čtrnáctý."

Sluneční pán se na ni podíval s neskrývanou nespokojeností. "Nejsem zcela neznalý zvyklostí domorodů," řekl. "Vím, že u nich může žena promluvit dříve, nežli k tomu byla. vyzvána. Proto se necítím uražen. Přesto bych ji chtěl požádat, aby mezi ostatními členy Bratrstva byla opatrnější, možná, že jejich vědomost v této věci není tak hluboká."

"Skutečně?" řekla Dors. Sluneční pán se možná uražen necítil, o Dors by se totéž rozhodně říci nedalo.

"V pravdě tak," řekl Sluneční pán. "Taktéž je nepotřebné oslovovat mne číslem mého pořadí, jsem-li zde jen já sám, bez své kohorty. Oslovení Sluneční pane zcela postačí. Nyní vás požádám, abyste mne následovali, opustíme tyto prostory, neboť jsou příliš domorodé, abych se zde cítil pohodlně."

"Pohodlně se musí cítit každý z nás," řekl Seldon, možná o něco hlasitěji, než bylo potřeba. "Neodejdeme odsud dříve, než se nám dostane ujištění, že nebudeme nuceni chovat se proti své přirozenosti, abychom někoho uspokojili. Je naším zvykem, že žena smí promluvit, kdykoli má pocit, že má co říci. Pokud jste se zavázal střežit naše bezpečí, musí toto bezpečí být právě tak psychické, jako fyzické."

Sluneční pán se ostře podíval na Seldona. "Hovoříš směle, mladý domorode. Jaké je tvé jméno?"

"Jmenuji se Hari Seldon, pocházím z Heliconu. Moje společnice se jmenuje Dors Venabiliová a je z Cinny."

Sluneční pán se mírně uklonil, když Seldon vyslovil své jméno, když mu však Seldon představoval Dors, ani se nepohnul. Řekl: "Přisahal jsem domorodu Humminovi, že vás uschovám v bezpečí, tedy učiním vše, co bude v mých silách, abych tvou společnici ochránil. Pokud si bude přát neskrývat svou nestoudnost, pokusím se tedy zajistit, aby za to nebyla trestána. V jedné věci se však budete muset podrobit."

"Co máte na mysli?" zeptal se Seldon.

"Ochlupení na vašich hlavách."

"Co s ním?"

"Nesmí být spatřeno."

"Chcete tím říci, že si budeme muset oholit hlavy jako vy? Vyloučeno."

"Moje hlava není oholena, domorode Seldone. Mé ochlupení bylo trvale odstraněno v okamžiku, kdy jsem vstoupil do období dospívání, stejně jako je tomu u všech příslušníků Bratrstva a jejich žen."

"Pokud se bavíme o trvalém odstranění našich vlasů, je moje odmítnutí ještě rozhodnější."

"Nežádáme po vás ani trvalé, ani dočasné odstranění vašeho ochlupení. Žádáme pouze tolik, aby bylo po celou dobu vašeho pobytu u nás zakryto."

"Jak?"

"Přinesl jsem vám čapky v barvě kůže, které se vytvarují podle vašich hlav a pásky, kterými překryjete pásky chlupů, které rostou nad vašimi očima. Budete je nosit, dokud budete pobývat mezi Bratřími. A samozřejmě, domorode Seldone, budeš holit svou tvář denně; nebo častěji, pokud to bude nutné."

"Ale proč je potřeba, abychom to vše podstupovali?"

"Protože našim očím je ochlupení odporné, obscénní."

"Zajisté vy i všichni vaši lidé víte, že na všech ostatních světech Galaxie je zvykem si vlasy i ostatní ochlupení ponechat."

"Víme. A někteří z nás, mimo jiné i já, musíme, protože se čas od času stýkáme s domorody, snášet pohled na jejich porost. Dokážeme se s tím vypořádat, ale bylo by nespravedlivé žádat takovou obět' po celém Bratrstvu."

Seldon řekl: "Tedy dobře, Sluneční pane. Řekněte mi ale, jelikož se rodíte s vlasy stejně jako ostatní z nás a jelikož je odstraňujete až na začátku puberty, proč je tak nezbytné se jich zbavit? Je to jen otázka tradic a zvyklostí nebo k tomu máte i další důvody?"

Starý Mykogeňan hrdě odpověděl: "Protože odstraněním ochlupení se mladý člověk dozví, že se stal dospělým, a bude si díky němu celý život připomínat, kdo je a že všichni ostatní jsou pouzí domorodi."

Nečekal na odpověď (a po pravdě řečeno Seldona ani žádná nenapadla), vyndal ze svého pláště dva kusy tenkého plastiku mírně odlišných barev, studoval chvíli tváře Seldona a Dors, přidržel každému před obličejem nejprve jeden a potom druhý proužek.

"Odstíny musí přibližně souhlasit," řekl. "Každý sice hned pozná, že máte na sobě čapky, ale nesmí to být odpudivě zřejmé."

Nakonec podal jeden proužek plastiku Seldonovi a ukázal mu, jak jej vytvarovat do podoby pokrývky hlavy.

"Nasaď si jej, prosím," řekl. "Zprvu ti to bude připadat obtížné, ale nakonec si zvykneš."

Seldon se pokusil čapku nasadit, ale při prvních dvou pokusech mu sklouzla, jakmile si ji začal přetahovat přes vlasy.

"Zkus začít hned nad obočím," řekl Sluneční pán. Jeho prsty se zachvívaly, jako by měl chuť Seldonovi pomoci.

Seldon jej požádal, potlačujíc úsměv: "Nasadil byste mi ji?"

Sluneční pán ucouvl, takřka s hrůzou řekl: "Nemohu. Musel bych se dotknout tvých chlupů."

Seldonovi se nakonec podařilo zaklesnout čapku nad čelem a podle rad Slunečního pána ji popotahoval a posouval, až se mu podařilo upravit ji tak, že z pod ní nikde nevyčíní ani jediný vlas. Nasadit proužky přes obočí bylo snadné. Dors, která jej pozorně sledovala, si nasadila svou čapku bez obtíží.

"Jak se to sundává?" zeptal se Seldon.

"Stačí jen zatáhnout za okraj, snadno sama odpadne. Oběma by se vám nasazovala lépe, kdybyste své chlupy zkrátili."

"To se budu raději trochu namáhat," řekl Seldon. Pak se obrátil k Dors a tiše řekl: "I takhle vypadáš pěkně, Dors, ale jako by se tím ztratilo z tvé tváře trochu tvé osobnosti."

"Moje osobnost je tam pořád, je jen přikrytá," řekla Dors. "Troufám si říci, že si na mou podobu bez vlasů zvykneš."

Ještě tišším hlasem Seldon takřka zašeptal: "Nerad bych tady zůstal tak dlouho, že bych měl čas si na to zvyknout."

Sluneční pán, který s viditelnou nechutí předstíral, že si nevšímá tichého mumlání mezi domorody, řekl: "Když mne teď budete následovat do mého vozu, zavezu vás do Mykogenu."

37.

"Upřímně řečeno," řekla Dors, "ani se mi nechce uvěřit, že jsme stále na Trantoru."

"Mám tomu rozumět tak, žeš ještě nikdy neviděla nic takového?" řekl Seldon.

"Strávila jsem na Trantoru pouze dva roky, většinu z nich na univerzitě, takže nejsem zrovna zcestovala. Přesto už jsem na různých místech byla a o dalších jsem slyšela, ale nikde jsem nezahlédla ani nezaslechla nic, co by se alespoň přibližovalo tomuhle."

Sluneční pán řídil metodicky, bez zbytečného spěchu. Po cestách se pohybovala i další krabicovitá vozidla, všechna s holohlavými muži za řízením, jejich holá temena se leskla v jasném světle.

Po obou stranách byly třípatrové budovy. Byly bez ozdob, všechny jejich hrany a linie se setkávaly v pravých úhlech, všechny byly jednotvárně šedé.

"Je to tu bezútěšné," zašeptala Dors, "hrozně ponuré."

"Rovnostářské," odpověděl jí Seldon stejně potichu. "Předpokládám, že žádný Bratr nemůže uplatňovat nárok na jakoukoli přednost nebo výhodu před jiným Bratrem."

Na chodnicích, kolem kterých projížděli, bylo množství pěších, Nikde nebyl ani náznak toho, že by Mykogenané používali pohyblivých chodeb, nezaslechli ani rychlodráhu.

Dors řekla: "Ty v šedých pláštích budou asi ženy."

"Těžko říci," řekl Seldon. "Ty pláště všechno skryjí a jedna holá hlava je jako druhá."

"Šedé postavy se pohybují jen v páru nebo s bílými. Bílí směji jít sami a Sluneční pán je v bílém."

"Můžeš mít pravdu," Seldon zvýšil hlas. "Sluneční pane, byl jsem zvědav ..."

"Pokud jsi, ptej se na co chceš, a já ti odpovím, uznám-li to za vhodné."

"Zdá se mi, že projíždíme obytnými oblastmi, Nezahlédl jsem ani náznak obchodních nebo průmyslových budov..."

"Naše společenství se plně věnuje práci na farmách. Odkud pocházíš, že ti to není známo?"

"Víte, že jsem z vnějšího světa," řekl Seldon koženě. "Přijel jsem na Trantor před pouhými dvěma měsíci."

"I tak ..."

"Ale pokud všichni pracují na farmách, jak to, že jsme ještě kolem žádné nejeli?"

"V nižších hladinách," řekl Sluneční pán stručně.

"Mykogen je tedy v této hladině zastavěn pouze obytnými budovami?"

"V této a v několika dalších. Jsme přesně taková, jak vidíte kolem. Každý Bratr žije se svou rodinou ve stejných prostorách jako ostatní; všichni máme stejná vozidla a každý z Bratrů používá své vlastní. Neexistují zde žádní služebníci a nikdo nežije z práce ostatních. Nikdo se nad nikoho nevypíná."

Seldon zdvihl svá přelepená obočí směrem k Dors a pak řekl: "Ale někteří lidé chodí v bílém a jiní v šedém."

"To je tím, že někteří jsou Bratři a jiné Sestry."

"A my?"

"Ty jsi domorod a host. Ty a tvoje ..." zarazil se a potom pokračoval, "... družka se nebudete muset řídit všemi pravidly zdejšího života. Přesto budeš ty nosit bílý plášť a tvoje družka šedý a budete žít v obydlí pro hosty, které je stejné jako příbytky Bratrů."

"Rovnost pro všechny je krásný ideál, ale co se děje, když se váš počet zvětší? Je potom celý koláč rozdělen na menší kousky?"

"Náš počet se nezvětšuje. To by znamenalo nutnost rozšířit náš sektor, což nedovolí okolní domorodi, nebo zhoršit svůj způsob života."

"Ale když..."

Sluneční pán jej zarazil. "To stačí, domorode Seldone. Jak jsem říkal, necítím se povinen ti odpovídat na dotazy. Úkol, jehož jsme se podjali na žádost našeho přítele domoroda Hummina, je poskytnout ti zde bezpečí po tak

dlouhou dobu, po kterou neporušíš naše pravidla. Tak učiníme, ale nic více. Zvědavost není zakázána, ale rychle zbavuje trpělivosti, pokud je neodbytná."

Něco v jeho tónu nedovolilo Seldonovi cokoli říci. Hummin, přes všechnu svou pomoc, zjevně nepochopil přesně situaci.

Nebylo to bezpečí, co Seldon hledal. Prinejmenším ne pouze bezpečí. Potřeboval také informace, bez nich byl jeho pobyt zbytečný, a ani by zde bez nich nezůstal.

38.

Seldon se s nespokojeností díval na jejich obydlí. Mělo malou, ale samostatnou kuchyni a malou, ale samostatnou koupelnu. V pokoji byly dvě úzké postele, dva noční stolky, stůl a dvě židle. Zkrátka, bylo tam všechno potřebné pro dva lidi, odhodlané žít v ne příliš pohodlných podmínkách.

"Na Cinně jsme také měli samostatné kuchyně a koupelny," řekla Dors s výrazem rezignace.

"Já na to zvyklý nejsem," řekl Seldon. "Helikon je možná malý svět, ale bydlel jsem v moderním městě. Společné kuchyně a jídelny. Tohle je vyložené plýtvání. Snad by to tak mohlo být v hotelu, kde chce člověk zůstat jen omezenou dobu, ale když je to takhle v celém sektoru, představ si to nesmírné plýtvání prostorem při stavění všech těch kuchyní i umývárén."

"Řekla bych, že je to část jejich rovnostářství," řekla Dors. "Žádné hádání se o oblíbené umyvadlo nebo rychlejší služby. Všechno stejné pro všechny."

"Ani žádné soukromí. Ne že by mi to zas tolik vadilo, ale nerad bych, aby to vypadalo, že chci zneužívat příležitosti. Měli bychom jim říci, že musíme mít oddělené pokoje. Sousedící, ale oddělené."

Dors řekla: "Jsem si jista, že by to bylo k ničemu. Obytný prostor je znakem životní úrovně, mám dokonce pocit, že jsou ohromeni svou vlastní štedrostí, když nám jej poskytli tolik. Budeme to prostě muset vydržet. Už jsme dost staří na to, abychom si s tím poradili. Už nejsem červenající se panna a nikdy mě nepřesvědčíš, že ty jsi stydlivý mládenec."

"Nebýt mě, nikdy by ses tady neocitla."

"No a co? Je to dobrodružství."

"No tak dobře. Kterou si vybereš postel? Chceš raději tu blíže do koupelny?" Sám se posadil na druhou. "Je tady ještě něco, co mě znepokojuje. Tak dlouho, dokud budeme tady, budeme domorodí, ty, já, dokonce i Hummin. Patříme k jiným kmenům, nejsme součástí jejich vlastního společenství a většina věcí bude považována za jejich soukromou věc. Jenomže o spoustu věcí se já budu zajímat. Proto jsem sem přišel. Chci se dozvědět některé z těch věcí, o kterých si myslíme, že je vědí."

"Nebo si jen myslí, že je vědí," řekla Dors se skepsí profesionální historičky. "Jestli tomu dobře rozumím, mají nějaké legendy, o kterých se předpokládá, že vznikly někdy dávno v předhistorických dobách, ale nevěřím tomu, že je možné je brát vážně."

"To nemůžeme vědět, dokud nezjistíme, čeho se týkají a jaké jsou. Nejsou o nich nikde žádné záznamy?"

"Žádné, o kterých bych věděla. Tito lidé se drží jen pospolu. Jsou takřka psychopatičtí v tom, jak se strani svého okolí. Že Hummin dokázal prolomit jejich bariéru natolik, aby je přiměl k tomu, že nás tady ubytovali, je velmi pozoruhodné."

Seldon se zamračil. "Musí přece existovat nějaký způsob. Sluneční pán byl překvapen, ve skutečnosti možná dokonce rozzloben, když se ukázalo, že nevím, že Mykogen je společenství žijící ze zemědělství. To je zřejmě něco, co se nesnaží držet v tajnosti."

"To ano, jenomže to také v tajnosti držet nemohou. Mykogen je slovo, které prý v minulosti mělo význam výrobce kvasnic. Prinejmenším jsem se takovéto vysvětlení dočetla. Nejsem paleolinguistka. V každém případě se zde pěstují všechny druhy mikropotravin, kvasnice, řasy, bakterie, mnohobuněčné organismy a tak dále."

"To není neobvyklé," řekl Seldon. "Většina světů používá tyto mikrokultury. Dokonce máme nějaké i na Heliconu."

"Určitě ale žádné jako tady. Je to jejich specializace. Používají stejné archaické metody, jako je název jejich sektoru. Tajné formule zvyšující plodnost, tajné vlivy prostředí. Nikdo neví jaké. Všechno je jejich tajemstvím."

"Jsou zkrátka uzavření sami do sebe."

"A velmi tvrdě. Nakonec to vypadá tak, že produkují proteiny a koření, takže jejich mikropotraviny se velice liší od všech ostatních na zdejšíh světě. Vyrábějí jich relativně málo a jejich cena je nesmírně vysoká. V životě jsem je neochutnala a jsem si jistá, že ty také ne, ale prodávají se ve velkých množstvích císařské byrokracii a vrchním vrstvám na ostatních světech. Mykogen na tomto prodeji závisí svým ekonomickým životem, takže chtějí, aby každý věděl, že jsou zdrojem tohoto cenného jídla. Proto to v tajnosti držet ani nemohou."

"Mykogen tedy musí být bohatý?"

"Nejsou chudí, ale nemyslím si, že by se pídili po bohatství. Stojí spíše o ochranu. Císařská vláda je chrání, protože bez nich by nebylo těchto mikropotravin a různých ochucovačů, které vládní úředníci přidávají takřka do každého svého jídla. To znamená, že Mykogen si může udržovat svůj podivný způsob života a chovat se neotesaně ke svým sousedům, kteří je pravděpodobně všichni nesnášejí."

Dors se rozhlédla. "Žijí tady hrozně asketicky. Všimla jsem si, že nemají ani holovizi, ani filmknihy."

"Zahlédl jsem jednu nahoře na polici." Seldon se pro ni natáhl, podíval se na štítek a potom řekl se zřejmým znechucením: "Kuchařka."

Dors po ní natáhla ruku a potom stiskla několik různých kláves. Chvilu to trvalo, protože jejich uspořádání

nebylo úplně standardní, ale nakonec se jí podařilo rozsvítit obrazovku a prozkoumat stránky. Řekla: "Je tady taky několik receptů, ale většina z toho se zdají být filosofické eseje o gastronomii."

Vypnula knihu a otočila jí kolem dokola. "Zdá se, že je to jediná jednotka. Nevidím, kudy by se tam dala vsunout mikrokarta; nebo vyjmout ta, která už je uvnitř. Je to prohlížečka na jedinou knihu. Tomu už tedy říkám plýtvání."

"Možná, že si myslí, že toto je jediná kniha, kterou každý potřebuje." Natáhl ruku ke kraji stolu, umístěného uprostřed mezi postelemi, a zdvihl z něj další předmět. "Toto by mohl být komunikátor, nikde ale nevidím obrazovku."

"Možná, že považují hlas za dostatečný."

"Zajímalo by mě, jak to asi pracuje." Seldon tu věc otočil, a podíval se na ni z druhé strany. "Už jsi někdy viděla něco podobného?"

"Jednou v muzeu, pokud je to to samé. Jako by se Mykogen schválně držel po technické stránce v prehistorii. Mám pocit, že to považují za další způsob, jak se odlišit od takzvaných domorodců, jejichž ohromné počty je obklopují."

Archaismus a podivné zvyky je dělají, abych tak řekla, nespokojitelnými. Má to v sobě jakousi zvrácenou logiku."

Seldon, který si neustále pohrával s tím zařízením, řekl: "Hele! Teď jsem to zapnul. A nebo se zapnulo něco jiného. Ale nic neslyším."

Dors se zamračila a zdvihla malý, pravidelně pruhovaný válec, který zůstal ležet na stole. Přiložila si jej k uchu.

"Z tohoto vychází hlas," řekla. "Tumáš, poslechni si." Podala mu jej.

Seldon si jej vzal a řekl: "Au! Přicvaklo se mi to k uchu." Chvilku poslouchal a potom řekl: "Ano, způsobilo mi to bolest. Předpokládám, že mě slyšíte. Ano, toto je náš pokoj... Ne, neznám jeho číslo. Dors, nevíš, jaké číslo by mohl mít náš pokoj?"

Dors řekla: "Tady na mluvítu je číslo. Možná, že to bude ono."

"Možná," řekl Seldon pochybovačně. Potom řekl do mluvítka: "Číslo na tomto přístroji je 6LT-3648A. Je to ono?... Dobrá, kde se mohu dozvědět, jak správně používat toto zařízení a jak používat kuchyni?... Jak to myslíte, že všechno pracuje obvyklým způsobem? To mi nepomůže. Podívejte se, já jsem... domorod, vážený host. Neznám vaše obvyklé způsoby... Ano, omlouvám se za svůj přízvuk a jsem rád, že poznáte domoroda, když jej slyšíte. Jmenuji se Hari Seldon." Potom byla v hovoru přestávka a Seldon se podíval na Dors s trpitelským výrazem ve tváři. "Musí se na mě přijít podívat. A předpokládám, že potom mi řekne, že mě nemohl najít... Aha, už jste moje číslo našel? Dobře! Takže, můžete mi poskytnout ty informace, o které jsem žádal?... Ano... Ano... Ano... A jakým způsobem se volá mimo Mykogenský sektor?... A jakým způsobem bych mohl dosáhnout spojení se Slunečním pánem Čtrnáctým, například?... Dobře, tak s jeho asistentem, s jeho pobočníkem nebo s někým takovým?... Aha... Děkuji vám." Položil mluvítu na stůl, uvolnil si z ucha reproduktor s trochou potíží, potom celé zařízení vypnul a řekl: "Zařídí, aby k nám poslali někoho, kdo nám ukáže vše, co budeme potřebovat vědět. Nechtěl mi ale slíbit, kdy to udělá. Nedá se volat mimo Mykogen, alespoň ne touto věcí, takže se nám nepovede zavolat Humminovi, kdybychom potřebovali. A kdybych se chtěl dostat ke Slunečnímu pánovi, budu muset projít šílenou ceremonií. Možná, že je to tu skutečně rovnostářská společnost, ale zřejmě jsou i výjimky, i když bych se vsadil, že to by nikdo otevřeně nepřiznal."

Podíval se na hodinky. "V žádném případě se nehodlám spokojit s pročitáním kuchařky a ještě méně se mi chce číst učené eseje. Na mých hodinkách je pořád ještě univerzitní čas, takže nevím, v kolik je tu oficiální večerka, ale musím se přiznat, že mě to momentálně ani dost málo nezajímá. Byli jsme vzhůru většinu noci a musíme se vyspat."

"Zní to jako dobrý nápad, jsem také unavená."

"Díky. A ať už nový den začíná kdykoliv, jakmile se vyspíme, požádám je o prohlídku těch jejich mikropotravinových plantáží."

Dors vypadala užasle. "Zajímá tě to?"

"Ani ne, ale pokud je to jedna z věcí, na kterou jsou hrdí, měli by být ochotni o ní mluvit a jakmile se mi podaří s nimi navázat hovor, mohlo by se mi podařit přimět je k hovoru o jejich legendách. Hodlám použít veškerý svůj šarm. Osobně se domnívám, že je to geniální strategie."

"Doufám, že máš pravdu," řekla Dors pochybovačně, "ale myslím si, že tak snadno je nenachytáš."

"Uvidíme," řekl Seldon pochmurně. "V každém případě se hodlám těch jejich legend zmocnit."

39.

Po probuzení Hari znovu použil komunikační zařízení. Byl vzteklý, protože byl hladový.

Jeho pokus spojit se se Slunečním pánem byl odražen někým, kdo trval na tom, že Sluneční pán nemůže být vyrušován.

"Proč ne?" zeptal se Seldon jedovatě.

"Je zcela zřejmé, že není třeba na tuto otázku odpovídat," ozvala se studená odpověď.

"Přece jsme sem nepřišli proto, abychom byli uvězněni," řekl Seldon se stejným chladem. "Ani abychom vyhladověli k smrti."

"Jsem si jist, že máte k dispozici kuchyni a dostatečnou zásobu potravin."

"Ano, to máme," řekl Seldon. "Ale nevíme, jak kuchyň používat, ani nevíme, jak připravovat jídlo. Jí se obvykle syrové, smažené, vařené, pečené...?"

"Nemohu uvěřit, že jste v těchto věcech zcela neznali." Dors, která procházela nahoru a dolů pokojem během tohoto rozhovoru, natáhla ruku po mluvítu, ale Seldon jí odrazil ruku a zašeptal: "Přeruší spojení, pokud se s ním bude bavit žena." Potom řekl do mluvítka přístroje pevněji než kdy předtím: "Čemu věříte nebo nevěříte, mě vůbec nezajímá."

Pošlete sem někoho, někoho, kdo dokáže nějak pomoci vyřešit naši situaci, nebo až se spojím se Čtrnáctým slunečním pánem, což se mi určitě nakonec podaří, bude vás to mrzet."

Přesto to trvalo více než dvě hodiny, než někdo dorazil (tou dobou byl Seldon ve stavu blízkém divošství a Dors byla takřka zoufalá z marných pokusů uklidnit jej).

Nově přichází byl mladý muž, jehož holá hlava byla v zátylku mírně promáčknutá a který by byl pravděpodobně rusovlasý, nebýt veškeré jeho ochlupení odstraněno.

Přinesl několik nádob a zdálo se, že se právě chystá začít s vysvětlováním, když se náhle zatvářil nejistě a otočil se s úlekem zády k Seldonovi.

"Domorode," řekl, zjevně uleknut. "Tvoje čapka není správně nasazena."

Seldon, jehož netrpělivost již dosáhla vrcholu, řekl: "To mi ani trochu nevadí."

Dors rychle řekla: "Ukaž, Hari, srovnám ti ji. Tady vlevo je nasazena trochu příliš vysoko."

Potom Seldon zavrčel: "Teď už se můžete otočit, mladíku. Jak se jmenujete?"

"Jsem Šedý mrak pět," řekl Mykogeňan nejistě, otočil se a podíval se opatrně na Seldona. "Jsem novicem společenství. Přinesl jsem vám jídlo." Zaváhal. "Ze své vlastní kuchyně, kde jej připravila moje družka, domorode."

Položil hrnky na stůl a Seldon zdvihl jednu z pokliček a podezíravě přičichl k obsahu. Potom se překvapeně podíval na Dors. "Viš, že to vůbec nevoní špatně?"

Dors přikývla. "Máš pravdu, také to cítím."

Šedý mrak řekl: "Není tak teplé, jak by mělo být. Vychladlo, zatímco jsem jej sem nesl. Musíte ale mít zásoby a vybavení ve své vlastní kuchyni."

Dors přinesla, co bylo potřeba, a potom, když se najedli (jedli hodně a trochu hltavě), Seldon se znovu cítil jako civilizovaný člověk.

Dors si uvědomila, že mladík by byl nešťastný, kdyby musel zůstat sám se ženou, a ještě nešťastnější, kdyby na něj promluvila, dospěla k závěru, že to bude muset být ona, kdo odnese nádoby a talíře do kuchyně a umyje je poté, co se jí podaří rozluštit, jakým způsobem se myčka nádobí ovládá.

Mezitím se Seldon zeptal, jaký je místní čas, a potom řekl, trochu zaražen: "Chcete tím říci, že je skoro půlnoc?"

"Přesně tak, domorode. Proto to trvalo tak dlouho, než se podařilo uspokojit tvoji potřebu."

Seldon náhle pochopil, proč Sluneční pán nemohl být vyrušován, a myšlenka na družku Šedého mraka, která musela vstát z postele a připravit mu jídlo, mu trochu tížila svědomí. "Omlouvám se," řekl. "Jsme jen domorodi a nevíme jak používat kuchyni nebo jak připravit jídlo. Mohl by, prosím, ráno někdo přijít a vše nám vysvětlit?"

"Nejlepší, co pro tebe mohu udělat, domorode," řekl Šedý mrak uklidňujícím tónem, "je, že ti sem pošlu dvě Sestry. Žádám tě o prominutí, že tě budu obtěžovat přítomností žen, ale jsou to ony, kdo se vyzná v těchto věcech."

Dors, která se vynořila z kuchyňských dveří, řekla (dříve než si vzpomněla na své místo v mužské mykogenské společnosti): "To je v pořádku. Rádi se se Sestrami seznámíme."

Šedý mrak se na ni nejistě, vyhýbavě podíval, ale neřekl nic. Seldon, přesvědčen, že mladý Mykogeňan už z principu odmítne slyšet to, co mu říká žena, její slova zopakoval: "To je v pořádku, Šedý mraku. Rádi se se Sestrami setkáme."

Jeho výraz se okamžitě vyjasnil. "Pošlu je sem hned na počátku nového dne."

Když Šedý mrak odešel, Seldon řekl s uspokojením: "Zdá se, že Sestry budou přesně to, co potřebujeme."

"Skutečně? V jakém směru?" zeptala se Dors.

"Určitě, budeme-li se k nim chovat jako k lidským bytostem, budou nám natolik vděčné, že se od nich dozvíme zdejší legendy."

"Pokud je znají," řekla Dors skepticky. "Nemyslím si, že by se Mykogeňané namáhali dávat svým ženám příliš dobré vzdělání."

40.

Sestry dorazily zhruba po šesti hodinách, poté, co se Seldon a Dors ještě trochu vyspali. Doufali, že se jim tak podaří přizpůsobit svůj biologický cyklus místnímu času.

Sestry vstoupily do jejich apartmá plaše, takřka po špičkách. Jejich pláště (které, jak se ukázalo, se v mykogenském nářečí označovaly slovem kirtl) byly jemné, hedvábně šedé barvy, oba měly stejný vzor, drobné proužky tmavší šedi. Kirtly nebyly úplně ošklivé, ale jejich nejvýraznější vlastností bylo, že zcela skrývaly jakékoli rysy člověka, který je oblékal.

A samozřejmě, jejich hlavy byly holé a jejich tváře postrádaly jakýkoli výraz. Zvědavě pohlédly na modrou barvu v koutcích očí Dors a na rudé zvýraznění jejich rtů.

Na několik okamžiků Seldon přemýšlelo tom, jak si může být člověk jistý, že Sestry jsou skutečně Sestry.

Odpověď na tuto otázku přišla hned v okamžiku, kdy Sestry zdvořile, formálně pozdravily. Měly jasné, štěbetavé hlásky. Seldon, který si vzpomněl na hluboké tóny hlasu Slunečního pána a nervózní baryton Šedého mraka, měl pocit, že ženy, z nedostatku zřejmé identifikace svého pohlaví, byly nuceny vypěstovat v sobě odlišné hlasy a společenské chování.

"Jsem Dešťová kapka čtyřicet tři," zapípala jedna, "a toto je má mladší sestra."

"Dešťová kapka čtyřicet pět," pípla druhá. "V naší kohortě je to samá Dešťová kapka." zahihňala se.

"Teší mě, že vás obě poznávám," řekla Dors srdečně, "ale teď musím zjistit, jak vám mám říkat. Bude stačit, když vám budu říkat Dešťová kapko?"

"Ne," řekla Dešťová kapka čtyřicet tři. "Pokud jsme tu obě, musíte používat plné jméno."
Seldon řekl: "Co kdybychom tedy říkali jen čtyřicet tři nebo čtyřicet pět, dámy?"
Obě na něj vrhly rychlý pohled, ale neřekly ani slovo. Dors řekla jemně: "Já to s nimi zařídím, Hari."
Seldon udělal krok vzad. Pravděpodobně byly obě svobodné dívky a tudíž se neočekávalo, že by mluvily s muži. Starší z nich byla zřejmě směřlejší a pravděpodobně také puritánštější. Těžko se to odhadovalo z několika slova rychlého pohledu, ale měl takový pocit a byl připraven podle něj jednat.
Dors řekla: "Jedná se o to, Sestry, že jsme domorodi a nevíme, jak se používá vaše kuchyně."
"Chcete tím říct, že neumíte vařit?" Dešťová kapka čtyřicet tři vypadala šokovaně, zřejmě Dors odsuzovala. Dešťová kapka čtyřicet pět potlačovala smích. (Seldon se rozhodl, že jeho počáteční odhad byl správný.)
Dors řekla: "Když jsem mívala svou vlastní kuchyni, ale nevypadala jako tato, chvílemi ani nepoznám, které jídlo je z čeho ani jak jej připravit."
"Je to docela jednoduché," řekla Dešťová kapka čtyřicet pět. "Ukážeme vám to."
"Připravíme vám dobrý, výživný oběd," řekla Dešťová kapka čtyřicet tři. "Připravíme jej pro... pro vás oba."
Před tím, než řekla poslední slova, zaváhala. Zjevně to pro ni byla námaha, dát najevo, že je si vědoma přítomnosti muže.
"Pokud vám to nebude vadit," řekla Dors, "ráda bych byla s vámi v kuchyni a ocenila bych, kdybyste mi mohly všechno přesně vysvětlit. Nemůžeme po vás přece chtít, abyste sem chodily třikrát denně a připravovaly nám všechna jídla."
"Ukážeme vám všechno," řekla Dešťová kapka čtyřicet tři a pokývala ztuhle hlavou. "Pro domorodku bude možná obtížné se to naučit. Nebudete zřejmě pro vaření mít ten pravý cit."
"Udělám, co budu moci," řekla Dors s příjemným úsměvem. Odešly do kuchyně. Seldon se za nimi díval a pokoušel se vymyslet nějaký postup, který by mohl v budoucnu použít.

MIKROFARMA

MYKOGEN - Mikrofarmy Mykogenu jsou legendární, ačkoliv dodnes přežily už jen v běžně používaných přirovnáních, jako "bohatý jako mykogenské mikrofarmy" nebo "chutný jako mykogenské kvasnice". Takové archaismy se často z jazyka s časem ztrácejí, ale Hari Seldon tyto mikrofarmy navštívil v době svého Útěku a v jeho pamětech jsou na ně odkazy, čímž je zřejmě způsobeno to, že zůstaly v běžném slovníku až do dnešních časů...
ENCYCLOPEDIA GALACTICA

41.

"Bylo to výborné!" řekl Seldon. "Bylo to výrazně lepší než jídlo, které nám přinesl včera Šedý mrak..."
Dors řekla zamyšleně: "Nesmíš zapomínat, že družka Šedého mraka musela jídlo připravit narychlo uprostřed noci."
Zarazila se a řekla: "Přála bych si, aby říkali partnerka. Když používají slovo družka, zní to jako majetek, jako můj dům nebo můj oblek. Je to naprosto ponižující."
"Já vím. Je to k vzteku. Ale jistě by dokázali, aby slovo partnerka znělo také jako kus majetku. Je to způsob jejich života a zdá se, že to Sestrám nevadí. Rozhodně to my dva nespravíme tím, že jim tady budeme dávat nějaké přednášky. Mimochodem, naučila ses používat kuchyň; vidělas, jak to Sestry dělají?"
"Ano, viděla jsem, jak to dělají, a zdálo se, že je to všechno jednoduché. Pochybovala jsem, že bych si mohla zapamatovat všechno, ale trvaly na tom, že budu muset."
Dozvěděla jsem se, že do chleba se přidává nějaký mikroderivát, který prodlužuje dobu jeho trvanlivosti a dodává mu tu zvláštní teplou příchuť. Trošku jako by tam byla špetka soli, neměls ten pocit?"
"Netroufal bych si to odhadovat, ale ať to bylo cokoli, bylo toho málo. A ta polévka. Poznala jsi některý druh zeleniny?"
"Ne."
"A co ty masové řízky? Víš, z čeho byly?"
"Nemyslím si, že to byly masové řízky. Na Cinně se připravovalo jídlo z jehněčího, které chutnalo podobně."
"Tohle určitě nebylo jehněčí."
"Vždyť říkám, pochybuji, že to vůbec bylo maso. Také si nemyslím, že by se tu někde jedlo takovýmto způsobem mimo Mykogenský sektor. Myslím, že ani císař takhle nejí. Ať už Mykogeňané prodávají cokoli, jsem ochotná se vsadit, že nejlepší si nechávají pro sebe. Ven pustí jen to, co patří k jejich méně oblíbeným jídlům. Raději bychom tu neměli zůstat dlouho. Pokud si zvykneme na jídlo, jako je toto, nikdy se nedokážeme přizpůsobit těm blafům, které se jí venku," zasmála se.
Seldon se také zasmál. Znovu se napil ovocné šťávy, která chutnala daleko lépe a osvěžila jej víc než jakákoli z ovocných šťáv, které pil kdy dříve. Potom řekl: "Poslouchej, když mě Hummin vezl do univerzity, zastavili jsme se u dálnice v občerstvovací stanici a dali si tam nějaké jídlo, které obsahovalo množství kvasnic. Chutnalo jako... Buď ráda, že nevíš, jak chutnalo, ale po té zkušenosti bych si nikdy nepomyslel, že mikropotraviny mohou mít tak výbornou chuť. Přál bych si, aby tu Sestry ještě byly. Bylo by zdvořilé jim poděkovat."
"Myslím, že jim bylo naprosto jasné, jak se nám jejich jídlo bude zamlouvat. Poznamenala jsem v kuchyni, že vůně, která z jídla stoupá při ohřívání, je prostě báječná, a ony řekly, naprosto věcně, že chutnat bude ještě lépe."
"To určitě řekla ta starší."

"Ano. Ta mladší se zahihňala. Ještě se sem vrátí. Přinesou mi kirtl, takže se s nimi budu moci vydat na nákupy. A řekly mi také, že si budu muset umýt obličej, pokud se vydám na veřejnost. Ukáží mi, kde se dají koupit kvalitní kirtly a kde budu moci koupit polotovary všech možných druhů jídel. Ty pak stačí jenom ohřát. Vysvětlily mi, že dobře vychovaná Sestra by to nikdy neudělala, ta že vždy vaří své jídlo od úplného začátku. Ve skutečnosti některá z jídel, která pro nás připravily, byla pouze ohřátá, za to se mi omlouvaly. Podařilo se jim ale naznačit, že domorodí stejně nedokáží ocenit opravdové vaření, takže když si budeme kupovat připravená jídla a jen si je ohřejeme, bude to pro nás stejně dost dobré.

Mimochodem, zdálo se jim jako naprosto hotová věc, že veškeré nakupování a vaření obstarám já."

"Jak se říkalo u nás doma, když jsi na Trantoru, dělej to, co dělají Trantořané."

"Ano, byla jsem si jistá, že to budeš vidět takhle."

"Jsem jenom člověk," řekl Seldon.

"To je obvyklá výmluva," řekla Dors s úsměvem.

Seldon se zaklonil a s pocitem uspokojení po dobrém obědě řekl: "Jsi na Trantoru už dva roky, takže asi rozumíš různým věcem, které jsou mi cizí. Myslíš si, že ten zdejší podivný společenský systém je způsoben jejich nadpřirozeným pohledem na věci?"

"Nadpřirozeným?"

"Ano. Nemáš pocit, že je to tak?"

"Co máš na mysli slovem nadpřirozeným?"

"To je zřejmé. Víru v jevy, které nezávisí na přírodních zákonech, které nejsou omezeny například spotřebou energie nebo přítomností stálých sil."

"Rozumím. Ptáš se, zda je Mykogen společenství, ovládané nějakým náboženstvím."

Teď byl na řadě Seldon. "Náboženstvím?"

"Ano. Je to archaický výraz, ale historikové jej často užívají. Náš obor je plný nejrůznějších archaických výrazů. Náboženství neznámá přesně totéž, co nadpřirozený, ačkoli v sobě zahrnuje množství nadpřirozených prvků. Nedokážu ale odpovědět na tvoji otázku, protože jsem se nikdy nezabývala studiem Mykogenu. Přesto, z toho mála, co jsem zde zatím viděla, a ze své znalosti náboženství, jak se uplatnilo v jiných společnostech... Nepřekvapilo by mě, kdyby mykogenská společnost měla náboženský charakter."

"Překvapilo by tě v tom případě, kdyby i charakter mykogenských legend byl náboženský?"

"Ne, to by mě nepřekvapilo."

"A že tedy nebudou založeny na historických základech?"

"To z toho nutně nevyplyvá. Jádro legend může být stále autentické, bylo by však asi třeba očekávat, že toto jádro bude narušeno náboženským obalem."

"Aha," řekl Seldon a zdálo se, že se stáhl do svých myšlenek.

Nakonec Dors prolomila mlčení, které následovalo, a řekla: "To není tak neobvyklé. Na mnoha světech existuje nezanedbatelný náboženský vliv. V několika posledních stoletích, když se Říše destabilizovala, se jeho vliv podstatně zvětšil. Na mém domovském světě, na Cinně, přinejmenším čtvrtina obyvatel věří ve tři bohy."

Seldon si znovu uvědomil s bolestí a lítostí svou neznalost historie. Řekl: "Byly někdy v minulosti období, kdy náboženství mělo větší vliv než dnes?"

"Samozřejmě. Kromě toho se neustále objevují jeho nové a nové odrůdy. Mykogenské náboženství, ať už je jakékoli, může být poměrně nové a omezené pouze na Mykogen. Netroufám si to ale posuzovat dříve, než se o něm dozvím o mnoho víc."

"Ale teď se dostáváme k jádru věci. Máš pocit, že ženy tíhnou k náboženství víc než muži?"

Dors zdvihla obočí. "Nejsem si jistá, jestli můžeme zavádět takový předpoklad, zdá se mi to příliš zjednodušující." Na chvilku se zamyslela. "Domnívám se, že ty vrstvy obyvatel, které mají menší podíl na hmotném, přirozeném světě jsou náchylnější k tomu, aby hledaly útěchu v tom, co nazýváš nadpřirozenými jevy. Chudí, vydědění, zavržení. V těch ohledech, ve kterých se pověřivost překrývá s náboženstvím, jsou možná více nábožensky založení. Rozhodně existuje mnoho výjimek na obou stranách. Mnoho lidí ze spodních vrstev společnosti nemusí uznávat víru, mnoho z bohatých, mocných a uspokojených ji mít může."

"Ale v Mykogenu," řekl Seldon, "kde se zdá, že se s ženami zachází jako s podlidmi... Myslíš, že by se mohl uplatnit předpoklad, že budou ve své víře pevnější než muži, že se budou více zajímat o legendy, které se ve společnosti zachovaly?"

"Není možné se na to spolehnout. Nechtěla bych na to vsadit život, ale byla bych ochotna riskovat svůj týdenní plat."

"Dobře," řekl Seldon zamyšleně.

Dors se na něj usmála. "Tady máš kousek té své psychohistorie. Pravidlo číslo 47854: Ušlápnutí jsou více nábožensky založení než spokojení."

Seldon potřásl hlavou. "Nežertuj o psychohistorii. Dobře víš, že nehledám drobná pravidla, ale zásadní zevšeobecnění a prostředky manipulace. Nestojím o porovnávání náboženského cítění jako výsledku stovek zvláštních pravidel. Chci něco, z čeho bych, po provedení operací v nějakém systému matematické logiky, mohl říci: Aha, tato skupina lidí bude mít větší sklon k náboženství než tato skupina, za předpokladu, že budou splněny tyto a tyto podmínky, to jest, pokud se lidstvo setká s těmito stimuly, bude reagovat takovýmto způsobem."

"Jak hrozné," řekla Dors. "Zobrazuješ lidské bytosti jako jednoduché mechanické hračky. Stiskni toto tlačítko a uslyšíš tady ten zvuk"

"Ne, protože existuje tolik tlačítek, která jsou tisknuta současně různou intenzitou a vyvolávají tolik různých

reakcí odlišného druhu, že celková předpověď budoucnosti bude statistické povahy. To znamená, že jednotlivá lidská bytost zůstává svobodným fenoménem."

"Jak to můžeš vědět?"

"Nevím to," řekl Seldon. "Ale cítím, že to tak je. Je to možná trochu i tak, že mám pocit, že takhle by to mělo být. Pokud se mi podaří najít axiomy, základní zákony lidství, abych tak řekl, a nezbytné matematické operace, potom budu mít psychohistorii. Dokázal jsem, že teoreticky je to možné..."

"Ale nepraktické, říkám to dobře?"

"Neustále to tvrdím."

Na rtech Dors se objevil malý úsměv. "A to je to, co teď děláš? Hledáš nějaký druh řešení tohoto problému?"

"Nevím. Přisahám, že nevím. Ale Chetter Hummin tolik touží to řešení najít. A já toužím ho uspokojit, z nějakého důvodu, který nedokážu přesně určit. Je to člověk, který dokáže každého přesvědčit."

"Ano, to vím."

Seldon na tuto poznámku nezareagoval, ale na okamžik se zamračil.

Potom pokračoval. "Hummin tvrdí, že Říše je v rozkladu, že spěje ke svému zániku, že psychohistorie je jediná naděje na její záchranu nebo její podepření nebo její změnu k lepšímu a že bez ní bude lidstvo zničeno nebo přinejmenším bude muset projít obdobím temna. Čili, snaží se zodpovědnost za odvrácení tohoto neštěstí položit na mě. Říše mě určitě přežije, ale pokud mám žít v klidu, musím tuto zodpovědnost setřást ze svých ramen. Musím přesvědčit sám sebe a potom přesvědčit i Hummina, že psychohistorie není praktický způsob, jak z toho ven. Že, přes všechnu teorii, nemůže být vyvinuta. Takže musím sledovat tolik vodítek, kolik se mi jich podaří najít, a dokázat, že každé z nich selhalo."

"Vodítka? Taková jako návrat zpět v historii do dob, kdy lidská společnost byla menší, než je dnes?"

"Mnohem menší. A mnohem méně složitá."

"A dokázat, že řešení je stále ještě nepraktické."

"Ano."

"Ale kdo ti ten dávný svět popíše? Pokud mají Mykogeňané nějaký souvislý obrázek dávné Galaxie, Sluneční pán ho rozhodně nesvěří pouhému domorodci. Žádný z Mykogeňanů to neudělá. Toto je společnost naprosto uzavřená do sebe. Kolikrát už jsme o tom mluvili; a její členové se k domorodům staví podezíravě až na hranici stihomamu. Neřeknou nám nic."

"Budu muset najít nějaký způsob, jak přimět některého z Mykogeňanů k řeči. Například některou ze Sester."

"Ty si ani nepřipustíš, že tě slyšely, protože jsi muž. Stejně jako Sluneční pán odmítl poslouchat mě. A i kdyby s tebou mluvily, co víc by ti mohly říci než několik zaslechnutých frází?"

"Někde musím začít."

Dors řekla: "Nech mě chvíli přemýšlet. Hummin říká, že tě musím chránit, a já si to vykládám tak, že to znamená, že ti musím pomoci, kdykoli to bude možné. Jenže co já vím o náboženství? To není ani vzdáleně příbuzné mé specializaci. Vždy jsem se zabývala více ekonomickými než filosofickými silami, jenomže dějiny nelze rozdělit na několik úhledných, vzájemně nesouvisejících oddělení. Například víra obvykle vede k nashromáždění bohatství, když je úspěšná, a to nakonec obvykle vede k narušení ekonomického vývoje společnosti. To je, mimochodem, jeden z dalších početných zákonů, které se projeví v historii lidstva, a ze kterých budeš muset odvodit ty své základní zákony lidství, nebo jak jim chceš říkat. Ale..."

V tom okamžiku její hlas pomalu utichl a ponořila se do myšlenek. Seldon ji pozorně sledoval. Její oči zesklivatěly, jako by se jimi dívala hluboko sama do sebe.

Nakonec řekla: "Toto není neměnné pravidlo, ale zdá se mi, že při mnoha příležitostech mělo náboženství nějakou knihu nebo knihy základního významu. Knihy, které obsahovaly rituály, pohled na historii, posvátné verše a kdoví co jiného. Obvykle jsou tyto knihy přístupné všem a jsou prostředkem šíření víry. Někdy jsou ovšem tajné."

"Myslíš, že Mykogen má nějaké knihy tohoto typu?"

"Popravdě řečeno," řekla Dors zamyšleně, "nikdy jsem o něčem takovém neslyšela. Kdyby takovou knihu měli a neskrývali její existenci, jistě bych o tom zaslechla. Z toho vyplývá, že buď žádnou nemají nebo ji drží v tajnosti. V každém případě se mi zdá, že to vylučuje možnost, že by ses k nim mohl dostat."

"Přinejmenším je to výchozí bod," řekl Seldon zachmuřeně.

42.

Sestry se vrátily asi dvě hodiny poté, co Hari a Dors dojedli oběd. Obě se usmívaly a Dešťová kapka čtyřicet tří, ta vážnější, zdvihla šedý kirtl, aby si jej Dors mohla prohlédnout.

"Vypadá velmi přitažlivě," řekla Dors s širokým úsměvem a přikývla hlavou v upřímném gestu. "Líbí se mi ta výšivka tady."

"To nic není," zavrlikala Dešťová kapka čtyřicet pět. "Je to jen jedna z mých starších věcí a určitě vám nepadne, jste vyšší než já. Ale prozatím to bude stačit a později vás vezmeme do nejlepšího obchodu s kirtly, tam si jich budete moci koupit několik takových, které vám budou sedět. Uvidíte."

Dešťová kapka čtyřicet tři se usmála s trochou nervozity, ale neřekla nic a nezvedla oči z podlahy. Podala Dors bílý kirtl. Byl úhledně zabalen, Dors se nepokusila jej rozbalit, ale podala ho Seldonovi. "Podle barvy bych řekla, že tohle bude tvoje, Hari."

"Lze předpokládat," řekl Seldon, "ale vrať ho. Nedala ho mně."

"Ale Hari," řekla Dors tiše a potřásla hlavou:

"Ne," řekl Seldon pevně. "Musí ho dát přímo mně. Vrať jí ho zpátky a já počkám, dokud mi ho nepodá."

Dors zaváhala, potom se nepříliš důrazně pokusila podat kirtl zpátky Dešťové kapce čtyřicet tři.

Sestra si založila ruce za záda a udělala krok zpět, zdálo se, jako by jí z tváře vyprchal život. Dešťová kapka čtyřicet pět pohlédla rychle, velmi krátce na Seldona, potom udělala rychlý krok směrem k Dešťové kapce čtyřicet tři a objala ji.

Dors řekla: "No tak, Hari. Jsem si jista, že Sestry nesmí hovořit s muži, se kterými nejsou v příbuzenském vztahu. K čemu je dobré, že jí způsobuješ trápení? Nemůže si pomoci."

"Nevěřím tomu," řekl Seldon drsně. "Pokud skutečně existuje takové pravidlo, týká se pouze Bratrů. Velmi pochybuji, že by kterákoli z nich někdy předtím potkala jiného domoroda."

Dors se zeptala Dešťové kapky čtyřicet tři jemným, uklidňujícím hlasem. "Už jsi někdy potkala domoroda, Sestro, nebo domorodku?"

Dlouhé zaváhání a potom pomalu zatřásla hlavou v záporném gestu.

Seldon rozhodil ruce. "No tak vidíš, pokud existuje nějaké pravidlo, že nesmíš mluvit s muži, týká se pouze Bratrů."

Poslali by snad sem tyto dvě dívky, tyto, Sestry, aby s námi jednaly, pokud by existoval nějaký zákon, který by nedovoloval mluvit s domorody?"

"Možná že se předpokládalo, že budou mluvit pouze se mnou a já že ti vše vyřídím."

"Nesmysl. Tomu nevěřím a neuvěřím tomu nikdy. Nejsem pouze domorod, jsem také vážený host. Chetter Hummin požádal, abych zde byl za takového hosta považován, a dovedl mne sem sám Sluneční pán Čtrnáctý. Odmítám přijmout jednání, které naznačuje, že vlastně vůbec neexistuji. Spojím se se Čtrnáctým slunečním pánem a budu si stěžovat."

Dešťová kapka čtyřicet pět začala vzlykat a Dešťová kapka čtyřicet tři, která se snažila tvářit se stále stejně netečně, mírně zčervenala.

Dors jako by chtěla Seldona znovu začít uklidňovat, ale ten ji zarazil krátkým hněvivým gestem pravé ruky a potom se upřeně podíval na Dešťovou kapku čtyřicet tři. Nakonec promluvila, tentokrát její hlas nezněl vůbec vysoko. Místo toho se znatelně třásl, jako by se jí dral z hrdla jen s největšími potížemi; jako by to, že musí mluvit s mužem, odporovalo všem jejím instinktům a tužbám. "Nesmíš si na nás stěžovat, domorode. Bylo by to nespravedlivé, nutíš mě, abych porušila zvyk svého lidu. Co ode mne chceš?"

Seldon se usmál odzbrojujícím úsměvem a napřáhl ruku.

"Oděv, který jsi mi přinesla. Ten kirtl."

Tiše napřáhla ruku a vložila kirtl do jeho připravených rukou.

Mírně se uklonil a řekl jemným, teplým hlasem: "Děkuji ti, Sestro."

Potom se velmi krátce podíval ve směru Dors, jako by jí tím chtěl říci: Tak vidíš. Ale Dors se zlobně dívala stranou. Seldon si všiml, když kirtl rozbalil, že je bez jakýchkoli ozdob (výšivky a jiné ozdoby byly zřejmě pouze pro ženy), ale byl u něj prokládaný pásek, který pravděpodobně musel být upevněn nějakým zvláštním způsobem. Ale nepochyboval, že to zvládne.

Řekl: "Půjdu do koupelny a vezmu si to na sebe. Předpokládám, že budu hned zpátky."

Vstoupil do malé místnosti v postranní stěně a zjistil, že za sebou nemůže zavřít dveře, protože Dors do ní vstupovala těsně za ním. Až když byli oba v koupelně, bylo možné dveře zavřít.

"Cos to udělal," zasyčela Dors hněvivě. "Choval ses jako naprostý hrubián. Co ti ty dvě udělaly?"

Seldon řekl netrpělivě: "Potřeboval jsem ji přimět k tomu, aby na mne promluvila. Počítám s tím, že z ní dostanu nějaké informace, vždyť to víš. Mrzí mě, že jsem musel být krutý, ale jak jinak by se mi podařilo prolomit její obranu." A naznačil jí rukou, že má jít pryč.

Když vyšel z koupelny, zjistil, že také Dors má na sobě svůj kirtl.

Dors přes to, že čapka propůjčovala její hlavě zdání konvenční mykogenské lysosti, i přes beztvářost kirtlu dokázala vypadat celkem přitažlivě. Švy jejího oděvu jako by naznačovaly rysy její postavy, aniž by cokoli odkrývaly. Její pásek byl širší než jeho vlastní a byl v mírně jiném odstínu šedi než zbytek kirtlu. Navíc byl vpředu sepnut dvěma modrými sponkami, vyrobenými z nějakého druhu kamene. (Ženy si zřejmě najdou způsob, jak se udělat přitažlivější i v nejhorších podmínkách, pomyslel si Seldon.)

Když si Dors Seldona prohlédla, řekla: "Vypadáš teď úplně mykogensky. Můžeme teď klidně jít se Sestrami do obchodů."

"Ano," řekl Seldon, "ale potom chci, aby mě Dešťová kapka čtyřicet tři vzala na prohlídku do mikrofarem."

Oči Dešťové kapky čtyřicet tři se rozšířily a udělala rychlý krok vzad.

"Rád bych je viděl," řekl Seldon klidně.

Dešťová kapka čtyřicet tři se rychle podívala na Dors. "Domorodko..."

Seldon řekl: "Možná, že o farmách nic nevíš, Sestro." To se jí zřejmě dotklo. Zvedla pohněvaně bradu a potom znovu opatrně oslovila Dors. "Pracovala jsem na mikrofarmě. Každý z Bratrů a Sester tam pracuje alespoň nějakou část svého života."

"Dobrá, v tom případě mě jimi budeš moci provést," řekl Seldon, "a už o tom nebudeme diskutovat. Já nejsem Bratr, se kterými nesmíš mluvit a se kterými se nesmíš stýkat. Jsem, domorod a ctěný host. Nosím tuto čepici a tento kirtl proto, abych nepřitahoval nežádoucí pozornost, ale jsem vědec, a dokud budu tady, musím se dozvídat nová fakta. Nemohu sedět zde v pokoji a dívat se do zdi. Chci spatřit věc, kterou máte jen vy, která ve zbytku Galaxie nikde není, a to jsou vaše mikrofarmy. Myslel jsem si, že jste na ně hrdí a že budete rádi, když je budete moci ukázat někomu cizímu."

"Jsme na ně hrdí," řekla Dešťová kapka čtyřicet tři, nakonec se jí podařilo promluvit na Seldona, "a já ti je

ukážu, ale nemysli si, že se dozvíš některé z tajemství, pokud je to to, po čem pátráš. Ukážu ti mikrofarmy zítra ráno. Někdy čas bude trvat, než se mi podaří prohlídku zařadit."

Seldon řekl: "Do zítřka do rána mohu počkat, ale mohu počítat s tvým slibem? Dáváš mi své čestné slovo?"

Dešťová kapka čtyřicet tři řekla s jasně viditelnou nespokojeností: "Jsem Sestra a udělám, jak jsem řekla. Vždy dodržuji své slovo, i když jsem je dala domorodovi."

Její hlas zněl při posledních slovech ledově, zatímco její oči se rozšířily, a zdálo se, že se lesknou. Seldona napadlo, co jí asi může táhnout hlavou, a cítil se nepříjemně.

43.

Seldon prožil bezesnou noc. Nejdříve Dors prohlásila, že jej v každém případě musí na cestě do mikrofarmy doprovázet, on rozhodně protestoval.

"Celé to dělám proto," řekl, "abych ji přiměl k řeči, abych ji dostal do jejího obvyklého prostředí, samotnou s mužem, i když to bude domorod. Když už se podaří prolomit zvyklosti až tak daleko, bude snazší zlikvidovat je úplně. Když u toho budeš ty, bude mluvit s tebou a na mne se dostanou jenom zbytky."

"A co když se ti zase něco stane v mé nepřítomnosti, jako když jsi byl nahoře?"

"Nic se mi nestane. Prosím tě! Pokud mi chceš pomoci, zůstaň doma. Když ne, nebudu s tebou už chtít mít nic společného. Myslím to vážně. Je to pro mě velice důležité. Velmi jsem si tě oblíbil, ale přes tohle bychom se nedostali."

Dors souhlasila jen velmi zdráhavě a nakonec řekla: "Tak mi alespoň slib, že se k ní budeš chovat slušně."

A Seldon řekl: "Jsem to já, koho máš chránit, nebo ona? Ujišťuji tě, že jsem se k ní nechoval drsně proto, že by mi to dělalo radost a že to tak bude i do budoucna."

Vzpomínka na tuto hádku s Dors, jejich první, mu bránila usnout po většinu noci; to spolu s neodbytnou myšlenkou, že nakonec Sestry třeba ráno přeci jen nepřijdou, navzdory slibu Dešťové kapky čtyřicet tři.

Přišly ráno obě, nedlouho poté, kdy Seldon dojedl úspornou snídani (byl rozhodnut, že neztloustne kvůli tomu, že by se přejídal). Oblékl si kirtl, který mu přesně padl. Opatrně si připnul pásek tak, aby dokonale seděl.

Dešťová kapka čtyřicet tři, stále s náznakem chladu v očích, řekla: "Pokud jsi připraven, domorode Seldone, moje sestra zůstane zde s domorodkou Venabiliovou." Její hlas tentokrát nebyl ani pisklavý ani zdrsňený. Bylo to, jako by se během noci uklidnila, jako by trénovala, jak hovořit s někým, kdo je sice muž, ale ne Bratr.

Seldona napadlo, zda také ona měla bezesnou noc, a řekl: "Jsem zcela připraven."

O půlhodiny později byli Dešťová kapka čtyřicet tři a Hari Seldon na cestě, projížděli směrem dolů jednou hladinou za druhou. Přestože podle hodin byl den, světlo bylo tlumenější a méně jasné, než bývalo všude jinde na Trantoru.

Nebyl vidět žádný zřejmý důvod, který by k tomu vedl. Zajisté, umělé denní světlo, které pomalu postupovalo Trantorem, mohlo zahrnovat i Mykogenský sektor. Mykogeňanům to zřejmě musí takto vyhovovat, pomyslel si Seldon, zřejmě to souvisí s nějakým primitivním zvykem. Seldonovy oči si pomalu zvykly na šero.

Seldon se pokoušel podívat se do očí kolenjdoucím, ať už to byli Bratři nebo Sestry. Snažil se přitom vypadat klidně. Předpokládal, že on a Dešťová kapka čtyřicet tři budou považováni za Bratra a jeho družku a že si jich nikdo nebude všimnout, pokud k sobě nepřitáhnou z nějakých důvodů pozornost. Naneštěstí se zdálo, jako by Dešťová kapka čtyřicet tři chtěla, aby si jich všimli. Pronesla k němu jen několik slov, mluvila tichým hlasem, jen minimálně přitom otvírala ústa. Bylo jasně patrné, že společnost muže, který nepatřil do rodiny, poškodila její sebedůvěru a to přesto, že to věděla jen ona sama. Seldon si byl zcela jistý, že kdyby jí řekl, aby se uvolnila, jen by vše zhoršil. (Seldona napadlo, co by asi dělala, kdyby potkali někoho, kdo ji zná. Sám se necítil o nic uvolněněji než ona, zejména poté, kdy se dostali na nižší hladinu, kde bylo jen málo lidí.)

Při svém sestupu nepoužívali výtahy, ale pohyblivé rampy se schody, které se všude vyskytovaly v párech. Jedna jela nahoru a druhá dolů. Dešťová kapka čtyřicet tři o nich mluvila jako o eskalátorech. Seldon si nebyl jistý, zdá si to slovo správně zapamatoval, protože jej nikdy předtím neslyšel.

Jak sestupovali do nižších a nižších úrovní, Seldonovo napětí rostlo. Většina světů měla na svém povrchu mikrofarmy a většina světů také produkovala své vlastní mikropotraviny. Doma na Heliconu příležitostně v mikrofarmách nakupoval a vždy si byl vědom nepříjemného, žaludek obracejícího zápachu. Zdálo se, že lidem, kteří v mikrofarmách pracují, to nevadí. I když náhodní návštěvníci krčili nosy, oni se zdáli být na tamní prostředí zvyklí. Seldon sám byl vždy velmi citlivý na zápachy. Vždy mu to bylo velice nepříjemné a očekával, že bude trpět i zde. Utěšoval sám sebe myšlenkou, že přináší vznešenou oběť svého pohodlí touze po informacích, ale to nezabránilo, aby se jeho žaludek neobracel a nestahoval do uzlíků v záchvěvech nevolnosti.

Poté, kdy již ztratil přehled o počtech hladin, kterými sestoupili, a vzduch byl stále poměrně čistý, se zeptal: "Kdy se dostaneme do hladin, ve kterých jsou mikrofarmy?"

"Už jsme dávno v nich."

Seldon se zhluboka nadechl. "Ale vzduch tady v okolí tomu neodpovídá, očekával jsem zápach."

"Zápach? Co tím chceš říci?" Dešťová kapka čtyřicet tři byla natolik dotčena, že promluvila normálním hlasem a nahlas.

"Zatím ve všech mikrofarmách, se kterými jsem se setkal, jsem zažil nepříjemný kyselý pach. Proto jsou v mé mysli spojeny s pocitem zápachu. Myslel jsem si, že tak páchne živný roztok pro bakterie."

"Ve farmách, se kterými ses setkal?" Už zase mluvila potichu. "Kde to bylo?"

"Na mém domovském světě."

Sestra zkroutila tvář do výrazu odporu. "Takže vaši lidé si libují v gabele?"

Seldon takové slovo nikdy předtím neslyšel, ale z jejího výrazu a intonace poznal, co má na mysli.

Řekl: "Samozřejmě, že už to tak nepáchne potom, co je jídlo připraveno ke konzumaci."

"Naše tak nepáchne nikdy. Naši biotechnici vypracovali dokonalé postupy. Řasy rostou v nejčistším osvětlení a ve velice pečlivě vyčištěných elektrolytických roztocích. Bakterie jsou vyživovány pečlivě kombinovanými organickými látkami. Předpisy a vzorce jsou něco, co se domorodí nikdy nedozví. Pojď, už jsme tady. Můžeš čichat, jak budeš chtít, nic nepříjemného neucítíš. To je jeden z důvodů, proč je naše jídlo žádáno po celé Galaxii a proč sám císař, jak se alespoň říká, nejlépe nic jiného. Musím ale říci, že pro domorodce je naše jídlo příliš dobré, i když si náhodou ten domorod říká, císař."

Řekla to se zlobou, která se zdála být namířena přímo proti Seldonovi. Potom, jako by se bála, že by mu to nemuselo dojít, dodala: "Nebo když si náhodou říká vážený host."

Vstoupili do úzké chodby, která měla po obou stranách hluboké skleněné nádrže. V nich se v zamžené zelené vodě, plné hemžících se rostoucích řas, pohybovaly skupiny plynových bublinek, které se přikrovem řas prodíraly k hladině. Bude to asi kyslíčník uhličitý, pomyslel si.

Bohaté, narůžovělé světlo ozařovalo hladinu v nádržích; světlo, které bylo mnohem jasnější než v chodbách. Zamyšleně to nahlas konstatoval.

"Samozřejmě," řekla. "Tyto řasy se pěstují nejlépe, svítí-li na ně světlo z červeného konce spektra."

"Předpokládám," řekl Seldon, "že všechno je automatizováno."

Pokrčila rameny, ale neodpověděla.

"Nikde tady nevidím větší počet Bratří a Sester," řekl Seldon, vynucuje si tak odpověď.

"Rozhodně je tady pro ně práce a oni ji dělají, i když je přítom nevidíš. Podrobnosti nejsou tvoje věc. Nemusíš ztrácet čas tím, že by ses na ně ptal."

"Počkej. Nerozčiluj se. Neočekávám, že mi prozradíš nějaké vaše tajemství. No tak, drahá." (To slovo mu uklouzlo.)

Uchopil ji za paži a zdálo se, jako by se mu chtěla vyškubnout a utéci. Nakonec zůstala na místě, ale cítil, jak se klepe, a okamžitě ji pustil.

Řekl, aby jí ulehčil v jejích rozpacích: "Jen se mi zdálo, že je tu všechno automatizované."

"Zdá se ti může, co budeš chtít. Přesto je zde mnoho práce pro lidský mozek a lidský úsudek. Každý Bratr a Sestra má příležitost zde čas od času pracovat. Někteří nedělají nic jiného."

Mluvila teď volněji, ale všiml si, že si neustále levou rukou mne místo na paži, kde se jí předtím dotkl, jako by jí byl uštkl.

"Tanky pokračují v řadách dlouhých kilometry a kilometry," řekla, "ale pokud zde odbočíme, budeme si moci prohlédnout sekci, kde se pěstují kvasnice a kterou smíš vidět."

Pokračovali v cestě. Seldon si všiml, jak je vše udržováno v naprosté čistotě. Sklo se třpytilo.

Vykachličkovaná podlaha vypadala vlhce, ačkoli, když se sehnul, aby se jí mohl dotknout, nebyla. Nebyla ani kluzká, leda že by jeho sandály, (z nichž mu vykukoval palec podle běžného mykogenského zvyku) měly neklouzavé podrážky.

V jednom měla Dešťová kapka čtyřicet tři pravdu. Na různých místech bylo možno vidět Bratra nebo Sestru zabrané do tiché práce. Studovali ukazatele přístrojů, nastavovali řídicí parametry, občas se zabývali tak nekvalifikovanou prací, jako bylo leštění zařízení. Vždy se zdálo být zcela zabraní do své práce, ať už dělali cokoli.

Seldon se schválně nezeptal, co dělají, protože nechtěl Sestru ponížít tím, že by musela odpovědět, že neví, nebo jí nazlobit tím, že by mu musela připomínat, že některé informace mu nesmí poskytnout.

Prošli otáčecími dveřmi a Seldon si náhle všiml velice slabého náznaku pachu, který si pamatoval. Podíval se na Dešťovou kapku čtyřicet tři, ale zdálo se, že si ničeho nevšimla, a brzy si na něj i on zvykl, takže už jej nevnímal. Charakter světla se náhle změnil. Jeho narůžovělost i jas zmizely. Vše bylo ponořeno do příšeří s výjimkou míst, kde byla osvětlena nějaká zařízení. Všude, kde bylo takové osvětlené zařízení, byl buď Bratr nebo Sestra. Někteří měli na hlavách pásky se zdrojem světla, na větší vzdálenost to vypadalo, jako by se v ohromné hale náhodně pohybovaly jiskřičky.

Při chůzi čas od času vrhl rychlý pohled na její profil. To bylo vše, podle čeho mohl odhadovat její rozpoložení. Nemohl se zbavit nepříjemného pocitu z její holé hlavy, z jejích vyplašených očí a bezbarvé tváře. Její individualita byla potlačena a zdálo se, jako by byla neviditelná. Ale z profilu jako by přeci jen mohl něco zahlédnout. Nos, lícní kosti, plné rty, pravidelné rysy. Příšeří jako by vyrovnalo a změkčilo poušť jejích prázdných rysů.

Pomyslel si s překvapením: Mohla by být velice krásná, kdyby si nechala narůst vlasy a pěkně je upravila.

A pak si uvědomil, že si nemůže nechat narůst vlasy. Bude holohlavá po celou dobu svého života.

Proč? Proč jí to museli udělat? Sluneční pán řekl, že je to proto, aby Mykogeňan věděl, že je Mykogeňan a odlišuje se od domorodců, a nezapomněl na to po celý svůj život. Proč to bylo tak důležité, že prokletí lysosti muselo být přijato jako odznak nebo známka identity?

A potom, protože byl zvyklý vést vnitřní diskuse a zkoumat argumenty z obou stran, si pomyslel: zvyk je druhá přirozenost. Stačí si zvyknout na holou hlavu a potom se vlasy budou zdát zruďné. Budou vzbuzovat nevolnost. Sám si přece každé ráno holil tvář, odstraňoval z obličeje veškeré ochlupení, cítil se nepříjemně, když mu na něm zbyl jen sebemenší chomáček, a přece jej nikdy nenapadlo, že by jeho tvář byla podivně holá nebo že by byla nějakým způsobem nepřirozená. Samozřejmě, mohl si na tváři nechat narůst vousy, kdykoliv by si to přál, ale nikdy si to nepřál.

Věděl, že existují světy, na kterých se muži neholí. Na některých dokonce vousy ani vlasy nestříhají, nedávají jim žádný tvar, jen je nechávají divoce růst. Co by si pomysleli, kdyby viděli jeho vlastní holou tvář, jeho neochlupeně tváře, bradu a rty?

A mezitím stále procházeli s Dešťovou kapkou čtyřicet tři mikrofarmou a Seldonovi se to zdálo nekonečné.

Každou chvíli jej nasměrovala předloktím a připadalo mu, že už si na to zvykla, protože už nestahovala kvapně ruku. Někdy ji nechala na jeho paži skoro po celou minutu.

Řekla: "Sem! Pojd' sem!"

"Co je to?" zeptal se Seldon.

Stáli před malým tácem, pokrytým drobnými kuličkami, každá měla necelé dva centimetry v průměru. Bratr, který se staral o zdejší prostor a který právě položil tác na místo, na které se nyní dívali, vzhledl bez zájmu k jejich tvářím.

Dešťová kapka čtyřicet tři řekla tlumeným hlasem Seldonovi: "Řekněte si mu, ať vám jich pár dá."

Seldon si uvědomil, že ona na Bratra nemůže promluvit, pokud k tomu není vyzvána, a řekl nejistě: "Mohu si několik vzít, Bratře?"

"Vezmi si plnou hrst, Bratře," zněla srdečná odpověď. Seldon zdvihl jednu z kuliček a už ji chtěl podat Dešťové kapce čtyřicet tři, když si všiml, že vybídka platila pro oba. Dešťová kapka čtyřicet tři si jich už sama nabrala plnou hrst. Kulička byla na dotyk hladká, mírně kluzká. Když odešli od nádrže a od Bratra, který se o ni staral, Seldon se zeptal Dešťové kapky čtyřicet tři: "Předpokládám, že ty kuličky se jedí?" Zvedl jednu z nich podezíravě k nosu.

"Rozhodně nepáchnou," řekla ostře.

"Co je to?"

"Je to lahůdka. Pro vnější trh jim dáváme trošku jinou příchut', ale tady v Mykogenu je jíme nejčastěji zcela neupravené. To je také jediný správný způsob, jak je jíst." Vložila si jednu do úst a řekla: "Nikdy se jich nenasytím."

Seldon vložil svou kuličku na jazyk a cítil, jak se rozpouští a rychle mizí. Jeho ústa se na okamžik naplnila tekutinou a potom ji polkl, bylo to, jako by kulička sama od sebe sklouzla dolů jeho hrdlem.

Na okamžik se zastavil, příjemně překvapen. V ústech mu zůstala sladká chuť a nedokázal přesně pojmenovat svůj hlavní vjem, jako by mu utekl.

"Mohu si vzít ještě?" řekl.

"Vezmi si jich půl tučtu," řekla Dešťová kapka čtyřicet tři a nabídla mu svou otevřenou ruku. "Nikdy nechutnají úplně stejně, ať jich sníš, kolik chceš, a nemají skoro žádné kalorie. Jen chuť."

Měla pravdu. Pokoušel se zadržet lahůdku v ústech, pokoušel se ji jen opatrně olizovat, zkusil z ní kousek ukousnout. I neopatrnější dotyk jazykem kuličku rozbil. Když z ní kousek oddělil, zbytek okamžitě zmizel. A pokaždé byla chuť nedefinovatelná a ne úplně stejná jako předtím.

"Jediný problém je," řekla Sestra šťastně, "že každou chvíli ochutnáš velmi neobvyklou lahůdku a nikdy na to nemůžeš zapomenout, ale nikdy ani nedostaneš znovu tu samou. Měla jsem jednu, když mi bylo devět..." Její výraz náhle ztratil vzrušený nádech a řekla: "Jsou velmi dobré. Učí tě pomíjivosti věcí na tomto světě."

To je signál, pomyslel si Seldon. Už se tady pohybovali bezcílně dost dlouho. Zvykla si na něj a hovoří s ním. Nyní musí obrátit hovor k tomu, proč s ní sem šel. Ted!

44.

Seldon řekl: "Pocházím ze světa, který není uzavřen v kopulích, takové jsou všechny kromě Trantoru. Občas prší, řeky líně tečou nebo jsou rozvodněné, teplota je buď vysoká nebo nízká. To znamená, že úroda je buď dobrá nebo špatná. Ale tady je životní prostředí plně řízeno. Úroda nemá jinou možnost, než být dobrá. Mykogen je velmi šťastný."

Čekal. Mohla odpovědět různými způsoby a jeho další postup bude záležet na tom, která z možných odpovědí přijde.

Mluvila teď docela volně a zdálo se, že už nemá žádné zábrany, které by vyplývaly z jeho mužství, takže to vypadalo, že tento dlouhý výlet posloužil svému účelu. Dešťová kapka čtyřicet tři řekla: "Není tak snadné řídit životní prostředí. Občas se vyskytnou virové infekce a jindy zase nečekané a nechtěné mutace. V takovém případě se může stát, že celá obrovská dávka má sníženou kvalitu nebo je nepoužitelná."

"To je zvláštní. A co se stane v takovém případě?"

"Obvykle není žádná jiná možnost, než zkaženou dávku zničit, a zničit dokonce i ty, které z napadení jen podezíráme. Plata a nádrže musí být dokonale sterilizovány, někdy je dokonce vyhodíme."

"To zní jako chirurgie," řekl Seldon. "Prostě vyříznete napadenou tkáň."

"Ano."

"A jak se snažíte zabránit tomu, aby se takové věci děly?"

"Co můžeme dělat? Neustále kontrolujeme, zda se nevyskytla nějaká mutace, neustále zkoumáme, zda se neobjevil nějaký nový druh viru, zda nedošlo k nějakému náhodnému znečištění nebo změně prostředí. Málokdy se stane, že nějakou chybu najdeme, ale když už k tomu dojde, provádíme drastická protiopatření. Výsledkem toho je, že špatných let je velice málo, a dokonce, i když se špatný rok vyskytne, má vliv jen na zlomky celku na roztroušených místech. Nejhorší rok, který jsme kdy měli, zmenšil naši produkci o pouhých dvanáct procent, ačkoli i to bylo dost, aby kvůli tomu vznikly těžkosti. Problém je v tom, že ani nejpromyšlenější plánování a nejlépe navržené počítačové programy nemohou pokaždé předvídat něco, co je ve své podstatě nepředvídatelné." (Seldon cítil, jak jím projel nedobrovolný třes. Bylo to, jako by mluvila o psychohistorii. Ale mluvila jen o produkci malého zlomečku lidstva, zatímco on sám se zabýval celou mocnou Galaktickou říší se všemi jejími činnostmi.)

Samozřejmě, že se cítil oťesen, a proto řekl: "Jistě to ale není úplně nepředvídatelné. Existují nějaké síly, které ten proces řídí a které se tedy o úrodu starají za vás."

Sestra ztuhla. Otočila se k němu a pozorně si jej prohlížela pronikavým pohledem.

Ale řekla jen: "Cože?"

Seldon se cítil nejistě. "Zdá se mi, že když mluvíme o virech a mutacích, hovoříme tím o přírodě, o jevech, které jsou řízeny přírodními zákony. Tím se vylučuje vliv nadpřirozených sil, nemám pravdu? Vylučuje se tím vše, co není řízeno přírodními zákony, a tudíž nemůže ani přírodní zákony ovládat."

Stále na něj zírala, jako by náhle začal mluvit nějakým neznámým, vzdáleným dialektem galaktického standardu. Znovu řekla, tentokrát napůl šeptem: "Cože?"

Čekala na odpověď a Seldon, trochu zmaten jejím otřesením, řekl: "Musíte se přece odvolávat k nějaké základní podstatě, k nějakému velkému duchu, něčemu... nevím, jak bych to měl nazvat."

Dešťová kapka čtyřicet tři řekla hlasem, který bylo něco hlasitější, než předtím, ale stále velmi potichu: "Myslela jsem si to. Myslela jsem si, že máš na mysli tohle, ale nedokázala jsem tomu uvěřit. Ty nás obviňuješ z toho, že máme náboženství. Proč jsi to neřekl rovnou? Proč jsi to slovo nepoužil?"

Čekala na odpověď a Seldon, ohromený jejím výbuchem, řekl zmateně: "Protože to není slovo, které bych použil. Já tomu říkám pověřivost."

"Říkejte tomu, jak budete chtít. Je to víra a my žádnou nemáme. Víra je dobrá tak pro domorody, pro ty hemživé miliardy, pro tu lů..."

Sestra se zarazila a polkla, jako by se takřka dusila, a Seldon si byl jistý, že slovo, které nedořekla, bylo lůzu. Ted' už se zase ovládala. Pomalu a hlasem o něco nižším, než byl její přirozený soprán, řekla: "Nejsme nábožensky založení. Naše království patří do této Galaxie a bylo tomu tak vždy. Pokud ty máš víru..."

Seldon se cítil v pasti. S tímto vývojem vůbec nepočítal. Zvedl ruku, jakoby na obranu. "Ve skutečnosti nemám. Jsem matematik a mé království patří také do této Galaxie. Jen jsem si myslel, z pevnosti vašich zvyků jsem odvozoval, že vaše království..."

"Tak si to nemysli, domorode. Naše zvyky jsou pevné a neměnné, protože jsou nás jen miliony a jsme obklíčeni miliardami. Musíme se nějak odlišit, protože jsme vzácní a nechceme se ztratit v hejnech a hordách lidí kolem nás. Musíme se odlišovat odstraňováním svých vlasů, svým oděvem, svým chováním, svým způsobem života. Musíme vědět, kdo jsme, a musíme také zajistit, abyste vy, domorodi, věděli, kdo jsme. Pracujeme na svých farmách, což nás činí užitečnými ve vašich očích, tím si zajišťujeme, že nás necháte na pokoji. To je vše, co od vás chceme, abyste nás nechali na pokoji."

"Rozhodně nehodlám ublížit tobě ani tvým lidem. Hledám pouze vědomosti, tady stejně jako kdekoli jinde."

"A proto nás urážíš tím, že se ptáš na naši víru, jako bychom se spoléhali na nějakého záhadného, mlhavého ducha, aby dělal za nás to, co sami bez něj nedokážeme."

"Existuje mnoho lidí, mnoho světů, které věří v nadpřirozené jevy ať už v takové nebo v jiné formě. Pokud dáváš přednost tomu slovu, mají svou víru. Můžeme s nimi nesouhlasit, ale můžeme se zrovna tak mýlit ve své nevěře, jako se oni mohou mýlit ve své víře. V každém případě, ať už člověk věří, čemu chce, není to žádná hanba a mé otázky nebyly myšleny jako urážka."

Ale nebyla ještě spokojena. "Víra!" řekla vztekle. "K ničemu ji nepotřebujeme."

Seldonova nálada, která se zhoršovala v průběhu jejich rozhovoru, teď dosáhla nejnižšího bodu. Celá tato věc, celý jeho výlet s Dešťovou kapkou čtyřicet tři skončil nezdarem.

Ale Dešťová kapka čtyřicet tři ještě neskončila. "Máme něco mnohem lepšího. Máme historii."

A Seldonova nálada opět stoupla a okamžitě se usmál.

KNIHA

PŘÍHODA S RUKOU NA STEHNĚ - okamžik, považovaný Hari Seldonem za první náznak úspěchu v jeho úsilí nalézt metodu použitelnou pro vývoj psychohistorie. Jeho publikované dílo bohužel nepřináší nejmenší náznak, o jakou "příhodu" se jedná, a spekulace týkající se tohoto tématu (a bylo jich mnoho) jsou vesměs naprosto nepodložené. Tento bod tedy zůstává jednou z mnoha fascinujících záhad doprovázejících Seldonovu kariéru.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

45.

Dešťová kapka čtyřicet tři zírala na Seldona s vytřeštěnými očima, bez dechu.

"Nemůžu tady zůstat," řekla.

Seldon se rozhlédl. "Nikdo nás neobtěžuje, Dokonce ani Bratr, od kterého jsme dostali lahůdky, si ničeho zvláštního nevšiml. Musel nás považovat za naprosto běžný pár."

"To bylo tím, že v té chvíli na nás nic neobvyklého nebylo... v přítmí, mluvil jsi polohlasem, takže tvůj přízvuk byl méně znatelný a já jsem vypadala klidně. Ale teď..." V jejím hlase se ozval chraptivý tón.

"Teď, co teď?"

"Jsem nervózní a napjatá. A... začínám se potit."

"Kdo by si toho mohl všimnout? Uvolni se. Uklidni se."

"Tady se uklidnit nemůžu. Nemůžu se uklidnit, když mám pocit, že si mě někdo může všimnout."

"Kam tedy chceš jít?"

"Táhmle jsou takové boudy, odpočívárny. Vím to, pracovala jsem nedaleko."

Kráčela nyní rychle naznačeným směrem a Seldon ji následoval. Nahoře nad malou rampou, které by si nebyť Dešťové kapky čtyřicet tři v šeru vůbec nevšiml, byla řada dokořán otevřených dveří.

"Ty poslední," zadrmolila. "Pokud tam bude volno."

Bylo tam volno. Malý obdélník nade dveřmi svítil písmeny VOLNO a dveře byly otevřené.

Dešťová kapka čtyřicet tři se rychle rozhlédla, postrčila Seldona dovnitř a pak vstoupila za ním. Zavřela dveře a jakmile zapadly, malé stropní svítidlo osvětlilo vnitřek místnosti.

"Existuje nějaký způsob, jak dát najevo, že tato místnost je obsazená?" zeptal se Seldon.

"To se stalo automaticky okamžitě, jakmile se zavřely dveře a rozsvítilo světlo," odpověděla Sestra.

Seldon cítil měkce na tváři vháněný vzduch a k jeho uším doléhal vzdychavý zvuk ventilačního zařízení, tyto vjemy byly na Trantoru všudypřítomné.

Místnost nebyla velká, ale byla v ní válenda s pevnou, příjemně vypadající matrací a zjevně čistými přikrývkami. Byl tam i stůl s židli a malá lednička a něco, co vypadalo jako uzavřený tác, pravděpodobně miniaturní ohřívač jídla.

Dešťová kapka čtyřicet tři se posadila na židli, záda ztuhle vzpřímená, se zjevnou snahou uvolnit se.

Seldon zůstal nejistě stát, byl zcela bez nápadu, co by měl udělat. Nakonec jej Dešťová kapka čtyřicet tři vybidla, trochu netrpělivě, aby se posadil na váleudu.

Dešťová kapka čtyřicet tři řekla měkce, jakoby pro sebe: "Pokud se někdy někdo dozví, že jsem tu byla sama s mužem, i když s pouhým domorodem, bude ze mne naprostý vyvrhel."

Seldon rychle vstal. "Tak tady nezůstávejme."

"Sedni si. Nemůžu jít ven, když jsem v takovémto stavu. Ptal ses na víru. O co ti vlastně jde?"

Seldonovi se zdálo, jako by se náhle zcela proměnila. Tatam byla pasivita, poslušnost. Nebylo v ní ani stopy po stydlivosti, stahování se do pozadí v přítomnosti muže. Upřeně se na něj dívala zpod přivřených víček.

"Už jsem ti to říkal. O vědomosti. Jsem učenec. Je to moje povolání a moje touha vědět. Nejvíce toužím po tom porozumět lidem, proto se chci dozvědět co nejvíce o historii. Na mnoha světech dávné, ty skutečně dávné, historické záznamy zdegenerovaly na mýty a legendy, často se staly součástí náboženských rituálů nebo pověrami. Ale pokud Mykogen nemá žádné náboženství, potom..."

"Říkala jsem, že máme historii."

Seldon řekl: "Dvakrát už jsi mi řekla, že máte historii. Jak starou?"

"Nejstarší záznamy jsou staré dvacet tisíc let."

"Skutečně? Mluv upřímně, jsou to skutečné historické záznamy nebo je to něco, co se stalo legendou?"

"Samozřejmě, že je to skutečná historie."

Seldon už se málem zeptal, jak si tím může být jistá, ale pak se zarazil. Existuje skutečně možnost, že záznamy o událostech, sahající dvacet tisíc let zpět, jsou autentické? Bude se muset poradit s Dors. Znovu si uvědomil nedostatek vlastního vzdělání v historii.

Zdálo se mu velice pravděpodobné, že rané dějiny každého světa jsou spíše směsicí samoučelných eposů a morálních minidramat, než doslovnými záznamy skutečných událostí. Určitě tomu tak je alespoň na Heliconu, a přesto by se těžko našel Helicoňan, který by nepřisahal na každou z těch pověstí a nebyl přesvědčen, že jsou pravé. Byli by schopni dokonce stát za pravdivostí nesmyslných historek o bojích prvních osadníků na Heliconu létajícími ještěry, přestože nic podobného létajícím ještěrům nebylo zaznamenáno na žádném ze světů prozkoumaných a osídlených lidskými bytostmi.

Místo toho řekl: "Jak vaše historie začíná?"

V očích Sestry byl vzdálený pohled, nezaostřený na Seldona ani na nic jiného uvnitř místnosti. Řekla: "Začíná světem... naším světem. Jediným světem."

"Jediný svět?" (Seldon si vzpomněl, jak Hummin vyprávěl o legendách o jediném, původním světě, kolébce lidstva.)

"Jediném světě. Pak byly i další, později. Ale náš byl první. Jediný svět se spoustou místa, otevřenými prostory, místem pro každého, plodnými poli, příjemnými domovy a přátelskými lidmi. Po tisíce let jsme tam žili a pak jsme museli odejít a skrývat se na různých místech, dokud někteří z nás nenašli kousek Trantoru, kde jsme se naučili pěstovat mikropotraviny, to nám přineslo trochu svobody. A tady, na Trantoru, máme svoje vlastní zvyky... a svoje vlastní sny."

"A vaše dějiny popisují podrobně váš původní svět? Ten jediný?"

"Ano, jistě. Všechno je to popsáno v knize, kterou máme. Každý z nás ji má. Nosíme ji při sobě neustále, aby nemohla nastat chvíle, ve které by někdo z nás nemohl knihu otevřít a připomenout si, kým jsme byli a že jednoho dne budeme zase mít svůj svět nazpátek."

"Víte, kde ten svět leží a kdo na něm dnes žije?"

Dešťová kapka čtyřicet tři zaváhala, pak prudce potřásla hlavou. "Nevíme, ale jednou to zjistíme."

"Máš tu knihu u sebe i teď?"

"Samozřejmě."

"Mohl bych si ji prohlédnout?"

Pomalý úsměv proběhl po tváři Sestry. Řekla: "Tak tohle chceš. Věděla jsem hned, když jsi požádal, abych tě po mikrofárnách provedla samotná, že budeš něco chtít." Zdála se být trochu v rozpacích. "Nenapadlo mě, že by to mohla být kniha."

"To je všechno, co chci," řekl Seldon vážně. "Skutečně mi o nic jiného nejde. Pokud jsi mne sem přivedla, protože sis myslela..."

"Už jsme tady. Nebo snad knihu nechceš?" nedovolila mu dokončit větu.

"Nabízíš mi ji?"

"Pod jednou podmínkou."

Seldon zaváhal, zvažoval možnost vážných potíží v případě, že by musel překonávat Sestřiny zábrany ve větším měřítku, než původně zamýšlel. "Jakou podmínkou?" řekl.

Dešťová kapka čtyřicet tři si nervózně olízla rty. Potom řekla mírně se třesoucím hlasem: "Že si sundáš čapku."

46.

Hari Seldon zíral prázdným pohledem na Dešťovou kapku čtyřicet tři. V první chvíli vůbec nechápal, o čem mluví. Úplně už zapomněl, že má na hlavě čapku skrývající jeho vlasy.

Potom si sáhl na hlavu a poprvé po dlouhé době si uvědomil, že je ukryta pod tenkou, kůži připomínající pokrývkou. Byla hladká, ale pod jejím povrchem cítil poddajnost vlasového porostu. Nebyl příliš znatelný, koneckonců jeho vlasy byly jemné a ne příliš dlouhé. S rukou stále na čapce se zeptal: "Proč?"

"Protože chci. Protože to je podmínka, pod kterou ti jsem ochotná ukázat Knihu."

Řekl: "Dobrá, pokud o to opravdu stojíš." Posunul ruku k okraji čapky, aby ji mohl stáhnout.

Ale sestra jej zarazila. "Ne, nech mě to udělat. Sundám ji sama," dívala se na něj hladově.

Seldon nechal svou ruku sklouznout do klína. "Jak chceš." Dešťová kapka čtyřicet tři rychle vstala a sedla si na lůžko vedle něj. Pomalu, opatrně shrnula z jeho hlavy okraj čapky hned před uchem. Znovu si navlhčila rty, a když začala stahovat čapku přes čelo a přehrnovat ji vzhůru, roztřásla se. Potom čapka sklouzla a Seldonovy vlasy, osvobozeny, se začaly napřimovat, jako by se radovaly ze znovunabytí volnosti.

S obavou řekl: "Pod tou čapkou se mi nejspíš zapotila hlava. Pokud ano, vlasy budou určité úplně mokré."

Zvedl ruku, jako by se o tom chtěl okamžitě přesvědčit, ale ona ji zachytila a nedovolila mu dotknout se hlavy. "Já to chci udělat," řekla. "To patří k mé podmínce."

Její prsty se pomalu, váhavě dotkly jeho vlasů a potom se stáhly. Dotkla se jich znovu a potom je, velice zlehka, pohládila.

"Jsou suché," řekla. "Je to... příjemné."

"Ještě nikdy ses nedotýkala vlasů?"

"Jen dětských, občas. Tohle... je něco jiného," pohládila je znovu.

"Jak jiného?" Seldon zjistil, že ani ve svém zmatku nepřestává být zvědavý.

"Nevím. Je to zkrátka... jiné."

Po chvíli se zeptal: "Stačí?"

"Ne, nespěchej na mne. Můžeš si je srovnat, na kterou stranu chceš?"

"Vlastně ne. Mají přirozený způsob, kterým se pokládají. Abych je srovnal, musel bych mít hřeben."

"Hřeben?"

"Předmět se zuby... hm, jako vidlička... jenomže těch zubů je víc a jsou o něco měkčí."

"Prsty to nejde?" procházela svými skrz jeho účes.

"Jakž takž. Ale moc to nepomůže."

"Vzadu jsou naježenější a tvrdší."

"Jsou tam kratší."

Dešťová kapka čtyřicet tři si na něco vzpomněla. "Obočí," řekla. "Říká se tomu tak?" Strhla kousky kryjící Seldonovo obočí a potom hladila oblouky chloupků proti směru jejich růstu.

"To je příjemné," zasmála se vysokým hláskem, znělo to skoro jako hihňání její mladší sestry. "Jsou roztomilé."

Seldon se, trochu netrpělivě, začal ubezpečovat: "Je ještě něco jiného součástí tvoji podmínky?"

V nepříliš silném osvětlení Dešťová kapka čtyřicet tři vypadala, jako by chtěla přitakat, ale neřekla nic. Místo toho náhle odtáhla ruce a zdvihla prsty k nosu. Seldon přemýšlel, co asi může cítit.

"Jak zvláštní," řekla. "Mohla... mohla bych to udělat ještě někdy?"

"Pokud mi půjčíš vaši Knihu na tak dlouho, abych si ji mohl prostudovat, tak možná," řekl Seldon upjatě.

Dešťová kapka čtyřicet tři vsunula ruku do svého přehozu šterbinou, které si Seldon dříve nevšiml, a vytáhla z nějaké skryté vnitřní kapsy knihu, svázanou v pevném, ale poddajném materiálu. Sáhl po ní, pokoušeje se ovládnout své vzrušení. Zatímco si Seldon znovu nasazoval čapku, aby ukryl své vlasy, Dešťová kapka čtyřicet tři znovu pozdvihla ruce těsně k obličejí a potom jemně a rychle olízla jeden ze svých prstů.

47.

"Sahala na tvoje vlasy?" řekla Dors. Pak se podívala na Seldonovy vlasy, jako by je chtěla sama pohládit. Seldon se mírně odtáhl. "Nedělej to, prosím. Ta ženská ve mně vzbudila pocit, jako by to byla nějaká perverze."

"Předpokládám, že to také byla... z jejího pohledu. A ty jsi z toho nic příjemného nevytěžil?"

"Příjemného? Naskočila mi husí kůže. Nemohl jsem pořádně dýchat, dokud s tím nepřestala. Pořád mi táhlo hlavou, jaké další podmínky si bude klást."

Dors se zasmála: "Bál ses, že tě bude nutit do nějaké sexuální aktivity? Nebo jsi v to doufal?"

"Ujišťuji tě, že jsem se na to bál jenom pomyslet. Chtěl jsem jen tu Knihu."

Seděli teď ve svém pokoji a Dors zapnula svůj rušič pole, takže jejich rozhovor nemohl být odposloucháván.

Mykogenská noc právě začínala. Seldon si již sundal čapku i kirtl a vykoupal se, během koupele věnoval obzvláštní pozornost svým vlasům, které dvakrát našampónoval a vypláchl. Seděl teď na své posteli a byl oblečen do lehké noční košile, kterou našel ve skříni.

Dors se jej zeptala, s roztaženými očima: "Věděla, že ti rostou chlupy i na prsou?"

"Doufal jsem usilovně, že ji to nenapadne."

"Chudinko Hari. Bylo to všechno úplně přirozené, to je jasné. Já bych měla určitě ty samé problémy, kdybych zůstala o samotě s nějakým Bratrem. Nejspíš horší, protože by se domníval, v rámci mykogenských společenských představ, že jako žena jsem povinná poslechnout jeho rozkazy bez prodlení a výmluv."

"Ne, Dors. Tobě to může připadat normální, ale tys to nezažila. Chudák ženská byla sexuálně vzrušená, a hodně. Zapojila všechny smysly... čichala si k prstům, olizovala je. Kdyby bylo možné slyšet vlasy růst, dychtivě by poslouchala."

"Ale to je to, co myslím, když říkám 'přirozené'. Všechno zakázané získává příchut' sexuální přitažlivosti. Byl bys tak zaujat ženskými prsy, kdybys vyrůstal ve společnosti, ve které je ženy neukrývají pod šaty?"

"Myslím, že asi ano."

"Nebyl bys jimi tedy alespoň více zaujat v případě, že by byly neustále skryty, jak tomu ve většině lidských společností je? Poslechni si, co se mi jednou stalo. Bylo to v jezerní oblasti mého domovského světa, Cinnny... Předpokládám, že máte na Heliconu něco podobného, pláže a tak?"

"Samozřejmě," řekl Seldon poněkud dotčen. "Co si myslíš, že je Helicon, svět samá skála a písek, s vodou jediné ve studnách?"

"Nemyslela jsem to zle, Hari. Jen jsem se chtěla ujistit, že bude úplně jasné, co chci svojí příhodou říci. Na plážích Cinnny se lidé příliš nestarají o to, co mají na sobě... nebo co na sobě nemají."

"Nudistické pláže?"

"Ne úplně, ačkoliv si nemyslím, že by vzbudilo příliš pozornosti, kdyby si někdo svlékl veškerý oděv. Zvykem je nechat si na sobě nejnutnější minimum, ale připouštím, že nejnutnější minimum nechává jen velmi málo prostoru pro představivost."

"Na Heliconu máme trochu přísnější požadavky na slušnost," řekl Seldon.

"Ano, to už mě napadlo podle tvého chování ke mně... Každému co jeho jest. V každém případě, seděla jsem na malé pláži u jezera a přiblížil se mladý muž, se kterým jsem mluvila dříve toho dne. Byl to slušný chlapec, na kterém nebylo nic divného nebo v nepořádku. Sedl si na boční opěradlo mého křesla, a aby vyrovnal rovnováhu, položil ruku na moje stehno, to bylo samozřejmě nahé."

"Poté co jsme spolu mluvili asi minutu nebo minutu a půl, řekl uličnický: 'Vidíte, sotva se známe a přesto se mi zdá být úplně přirozené, když vám položím ruku na stehno. Ba co víc, vám se to zřejmě zdá přirozené také, protože jste zatím nijak nenaznačila, že by vám to vadilo.'

Až v tom okamžiku jsem si plně uvědomila, že jeho ruka se opírá o moje stehno. Obnažení těla na veřejnosti poněkud ztrácí svůj sexuální význam. Jak už jsem řekla, podstatné je společenské tabu, skrývání před pohledem."

"A ten mladík si to uvědomoval také, protože řekl: 'Ale kdybych se s vámi setkal při formálnější příležitosti a vy jste měla na sobě šaty, v životě by vás nenapadlo dovolit mi zvednout vám šaty a položit ruku přesně na to místo, kde je teď.'"

"Zasmála jsem se a pokračovali jsme v hovoru o jiných věcech. Samozřejmě, že ten chlapec dal ruku z mého stehna pryč ve chvíli, kdy jsme na její polohu upřeli pozornost, protože mu prostě přestalo připadat vhodné ji tam nechat."

"Ten večer jsem se oblékla pečlivěji než obvykle a přišla k večeři v šatech, které byly o poznání formálnější než vyžadoval zvyk, i než měly na sobě ostatní přítomné ženy. Našla jsem toho chlapce. Seděl u jednoho stolku."

Přišla jsem k němu a řekla jsem mu: 'Jsem sice v šatech, ale pod nimi je moje levé stehno stejně nahé jako na pláži. Dávám vám svolení. Zdvihněte je a položte mi ruku na stehno, tam, kde jste ji měl předtím.'

Zkusil to. Slouží mu ke cti, že se pokusil, ale všichni civěli. Nebránila bych mu v tom a jsem si jistá, že ani nikdo jiný, ale nedokázal se k tomu přimět. Nebyli jsme o nic víc na veřejnosti než předtím a přítomní byli v obou případech stejní lidé. Bylo jasné, že iniciativa vychází ode mne a že nebudu nic namítat, ale nedokázal se donutit porušit konvence. Podmínky v poledne prostě umožňovaly položit ruku na stehno a večer ne a to vážilo víc, než cokoliv, co k tomu mohla říci logika."

Seldon řekl: "Já bych ti v té situaci ruku na stehno položil."

"Jseš si tím jistý?"

"Naprosto."

"Přestože nároky na decentnost na plážích jsou na Heliconu vyšší než na Cinně?"

"Ano."

Dors se posadila na svojí postel a potom se položila na znak s rukama za hlavou. "Takže tě nevyvádí z míry to, že mám na sobě jenom noční košili a skoro nic pod ní."

"Příliš mě to nešokuje. Co se týká vyvedení z míry, to záleží na definici té míry. V každém případě si uvědomuji, jak jsi oblečená."

"Pokud tady budeme muset společně žít delší dobu, budeme se muset naučit tyhle věci ignorovat"

"Nebo je využít," zašklebil se Seldon. "A taky se mi líbí tvoje vlasy. Potom, co tě vidím celý den bez nich se mi tvoje vlasy líbí tím více."

"Rozhodně se jich nedotýkej. Ještě jsem si je neumyla." Napůl zavřela oči. "To je zajímavé. Oddělil jsi od sebe neformální a formální úroveň zdvořilosti. Z toho, co jsi řekl, vyplývá, že na Heliconu je neformální zdvořilost

vyvinutější než na Cinně, zatímco s formální je to obráceně. Je to tak?"

"Ve skutečnosti jsem mluvil jenom o tom chlapci, co ti položil ruku na stehno, a o sobě. Jak reprezentativní Helicoňan jsem já nebo jak reprezentativní je on Cinňan, o tom nemám potuchy. Snadno si dovedu představit naprosto korektní osoby na obou světech, stejně jako pěkné sprostáky."

"Mluvíme o sociálních tlacích. Nedá se říci, že bych měla Galaxii procestovanou skrz na skrz, ale musela jsem se zabývat dějinami spousty společností. Na planetě Derowd existovalo období, kdy předmanželský pohlavní život byl naprosto svobodný. Hromadné sexuální aktivity byly naprosto běžné u svobodných a sex na veřejnosti vzbuzoval nevoli, jen když kvůli němu došlo k dopravní zácpě. A přesto po svatbě byla monogamie naprostá a neporušitelná. Teorie byla taková, že se člověk nejdřív vyřádí a pak se začne věnovat vážným záležitostem života."

"A fungovalo to?"

"Skončilo to asi před třemi sty lety, ale někteří z mých kolegů tvrdí, že hlavní příčinou konce těchto zvyklostí byl nátlak ze strany těch světů, které kvůli Derowdu ztratily příliš velkou část příjmů z turistiky. Z toho je vidět, že existují i sociální tlaky, působící na území celé Galaxie."

"V tomto případě spíš ekonomické tlaky."

"Možná. Mimochodem, když člověk žije na univerzitě, dostává šanci studovat sociální tlaky a konvence a nemusí cestovat vůbec. Potkávala jsem lidi z nejrůznějších míst na Trantoru i z jiných světů a jedna z oblíbených zábav na katedře sociálních věd je porovnávání společenských konvencí nově přichozích."

"Mám pocit, že například tady na Mykogenu je sex pevně řízen a dovolen je pouze při dodržení nejpřísnějších pravidel, tím tvrději prosazovaných, čím méně se o nich mluví. Ve Streelingském sektoru se o sexu také nemluví, ale rozhodně není zatracován. V Jennatském sektoru, kde jsem kdysi strávila asi týden při nějakém výzkumu se o sexu mluví pořád, a to právě proto, aby se zatracoval. Nemyslím si, že by na Trantoru existovaly dva sektory nebo mimo Trantor dva světy, kde by přístup k sexu byl naprosto stejný."

Seldon řekl: "Viš, jak to teď zní? Vypadá to, jako bys..."

Dors mu skočila do řeči: "Já ti povím, jak to vypadá. Všechny tyhle řeči o sexu mi vyjasnily jednu věc. Už tě rozhodně nenechám odejít z dohledu."

"Cože?"

"Dvakrát jsem tě pustila z očí, poprvé proto, že jsem špatně odhadla situaci, podruhé proto, že jsem se od tebe nechala umluvit. V obou případech to byla chyba. Však si ještě pamatuješ, co se ti stalo poprvé."

"Ano, ale tentokrát se mi rozhodně nestalo nic," řekl Seldon pobouřeně.

"Málem ses dostal do pořádné kaše. Co by se asi stalo, kdyby tě přistihli při sexuálních hrátkách s jednou ze Sester?"

"To nebyly sexuální..."

"Sám jsi říkal, že byla sexuálně vzrušená."

"Ale..."

"Byla to chyba. Uvědom si to, prosím tě, Hari. Od této chvíle nepůjdeš nikam beze mě."

"Podívej," řekl Seldon mrazivě, "mým cílem bylo dozvědět se něco o mykogenské historii a výsledkem té takzvané sexuální hryčky je to, že jsem získal knihu... jejich Knihu."

"Knihu! To je pravda, získals Knihu. Pojďme si ji prohlédnout"

Seldon ji vytáhl a Dors ji zamyšleně potěžkala.

Potom řekla: "Možná, že nám nebude k ničemu, Hari."

Nevypadá to, že by se hodila do žádného projektoru, se kterým jsem se kdy setkala. To znamená, že si budeme muset opatřit mykogenský projektor a Mykogeňané budou chtít vědět, k čemu ho potřebujeme. Potom zjistí, že Knihu máš, a hned ti ji zase vezmou."

Seldon se usmál. "Kdyby tvé předpoklady byly správné, nebylo by před nimi úniku. Naštěstí tohle není ten druh knihy, který máš na mysli. Tahle kniha není určena k promítání. Informace je vytištěna na stránkách a ty se otáčejí. Tak mi to alespoň vysvětlovala Dešťová kapka čtyřicet tři."

"Tištěná kniha." Nedalo se poznat, zda je Dors šokována nebo okouzlena. "To musí pocházet z doby kamenné."

"Rozhodně je z doby před Říší," řekl Seldon. "Ještě nikdy jsi neviděla tištěnou knihu?"

"Vzhledem k tomu, že jsem historička? Samozřejmě, že viděla, Hari."

"Hm, ale takovou jako je tahle?"

Podal Knihu Dors a ta ji s úsměvem otevřela, pak otočila list na další stránku, pak další, pak rychle jednu za druhou. "Je prázdná," řekla.

"Zdá se být prázdná. Mykogeňané jsou tvrdohlavě primitivističtí, ale ne až do důsledku. Drží se podstaty primitivního, ale neváhají nasadit moderní technologii tam, kde to může být pohodlné. Kdo ví?"

"Možná že máš pravdu, Hari, ale vůbec nerozumím tomu, co říkáš."

"Stránky nejsou prázdné, jsou pokryty mikrotiskem. Ukaž, podej mi ji. Když stisknu tenhle výstupek na vnitřní hraně desek... Podívej."

Stránka, na které byla kniha otevřená, byla náhle pokryta řádkami tisku, které se pomalu posouvaly vzhůru.

Seldon řekl: "Rychlost pohybu řádek se dá regulovat otáčením výstupku na jednu nebo druhou stranu tak, aby přesně odpovídala rychlosti, kterou čteš. Když řádky tisku dosáhnou horní hranici, to znamená, když dojdeš na konec stránky, spustí se zase dolů a projekce se vypne. Když chceš číst dál, musíš otočit na další stránku a pak můžeš pokračovat."

"Kde se bere energie, která je potřeba?"

"Uvnitř je mikrofúzní baterie, která vydrží po celou dobu života knihy."

"A když dojde?"

"Tak zahodíš knihu, pokud to nemusíš udělat už předtím kvůli jejímu opotřebení, a pořídíš si novou. Baterie se nikdy nevyměňuje."

Dors si vzala znovu knihu a prohlédla si ji ze všech stran. "Musím přiznat, že o ničem takovém jsem v životě neslyšela," řekla.

"Ani já. Na většině míst Galaxie se vizuální technologie rozšířila tak rychle, že tahle možnost byla prostě přeskočena."

"Tohle je vizuální."

"Ano, ale postrádá ortodoxní efekty. Tento typ knih má svoje výhody. Vydrží mnohem déle než běžné filmknihy."

"Kde se zapíná?" zeptala se Dors. "Áa, počkej, schválně jestli na to přijdu." Otevřela namátkou knihu a zastavila řádky, pomalu se sunoucí vzhůru. Potom řekla: "Nevím, jestli ti to bude k něčemu, Hari. Tohle je předříšské. Nemyslím knihu, myslím tisk... jazyk."

"A ty to umíš přečíst, Dors? Jako historička..."

"Jako historička jsem zvyklá zabývat se archaickými jazyky, ale s omezeními. Tenhle je na mě příliš starý. Jsem schopná rozluštit tu a tam pár slov, ale zdaleka ne dost, aby to mohlo k něčemu být"

"To je dobře," řekl Seldon. "Pokud je to opravdu staré, mohlo by to k něčemu být"

"Ne, pokud nebudeš s to si to přečíst"

"Ale já si to můžu přečíst," řekl Seldon. "Ta kniha je dvojjazyčná. Přece si nemyslíš, že Dešťová kapka čtyřicet tři je schopná číst v dávném jazyce, nebo ano?"

"Proč ne, pokud je patřičně vzdělaná?"

"Protože myslím, že ženy v Mykogenu nemají vzdělání, které by překračovalo rámec povinností v domácnosti. Někteří vzdělanější muži by měli být schopni přečíst i tento text, ale většina Mykogeňanů bude potřebovat překlad do Galaktiky." Seldon zatlačil na jiný výstupek. "A tahle kniha jim ho nabízí." Řádky v knize se změnily a text byl nyní zobrazen ve standardní Galaktice.

"Rozkošné," řekla Dors obdivně.

"Mohli bychom se od Mykogeňanů učit, ale neděláme to."

"Nevěděli jsme o tom."

"Tomu se mi nechce uvěřit. Já jsem tu knihu viděl. A tys ji viděla. Čas od času musí Mykogen navštěvovat lidé zvenčí; kvůli obchodu či, politice, jinak by neměli hned připraveny čapky, kterými skrýváme svoje vlasy. Takže jednou za čas musel někdo zahlédnout tento typ knihy a zjistit, jak pracuje. Jenže to zřejmě hned pustí z hlavy jako hloupost, kterou se nemá cenu zabývat už proto, že je mykogenská."

"Ale stojí opravdu za studium?"

"Samozřejmě. Všechno stojí za studium. Nebo by alespoň mělo. Hummin by pravděpodobně nedostatek zájmu o tyto knihy považoval za další příznak degenerace Říše."

Zvedl knihu a řekl v návalu vzrušení, "Ale já jsem zvědavý a přečtu si ji a možná, že mě posune o kus dál směrem k psychohistorii."

"Doufám, že ano," řekla Dors, "ale jestli ti mohu poradit, běž teď spát a do té knihy se pusť až ráno. Když teď nad ní budeš dřímat, moc se toho nedozvíš."

Seldon zaváhal a potom řekl: "Chováš se tak mateřsky!"

"Dávám na tebe pozor."

"Ale moje matka je naživu, žije na Heliconu. Měl bych tě raději za přítelkyni."

"Co toho se týká, jsem tvoje přítelkyně od chvíle, kdy jsme se poprvé setkali."

Usmála se na něj a Seldon zaváhal, jako by si nebyl jist, jaká odpověď je na místě. Nakonec řekl: "V tom případě uposlechnu tvoji radu, jako přítel, a před čtením se vyspím."

Pohnul se, jako by chtěl položit knihu na noční stolek, zaváhal, otočil se a vsunul ji pod polštář.

Dors Venabili se měkce zasmála. "Mám pocit, že se bojíš, abych v noci nevstala a nepřečetla si kus Knihy dříve, než k tomu budeš mít příležitost sám. Je to tak?"

"No," řekl Seldon, pokoušeje se nevypadat zahanbeně, "může to tak být. Dokonce i přátelství má svoje meze a je to moje kniha a moje psychohistorie."

"Souhlasím," řekla Dors, "a slibuji ti, že se o tom nehodlám dohadovat. Mimochodem, před chvílí ses chystal něco říci, ale přerušila jsem tě. Pamatuješ si to ještě?"

Seldon se krátce zamyslel. "Ne."

Ve tmě přemýšlel pouze o Knize. Na historku s rukou na stehně ani nepomyslel. Po pravdě řečeno, úplně na ni zapomněl, přinejmenším vědomě.

48.

Když se Dors probudila, její hodinky ukazovaly, že uplynula sotva polovina noci. Protože neslyšela Hariho chrápat, bylo jasné, že není ve své posteli. Pokud neopustil jejich společný pokoj, musel tedy být v koupelně.

Zaklepalá lehce na dveře a tiše zavolala: "Hari?"

"Pojď dál," ozval se nepřítomný hlas; vstoupila.

Poklop na toaletě byl spuštěn a na něm seděl Seldon, knihu držel otevřenou na klíně. Řekl úplně zbytečně:

"Čtu si."

"Ano, to vidím. Ale proč?"

"Nemohl jsem spát. Promiň."

"Ale proč si čteš tady?"

"Kdybych rozsvítil v ložnici, byl bych tě probudil."

"Víš jistě, že Kniha nemá vlastní osvětlení?"

"Naprosto. Když mi Dešťová kapka čtyřicet tři popisovala ovládání Knihy, nepadlo o osvětlení ani slovo. Kromě toho si myslím, že světlo by spotřebovalo tolik energie, že by baterie nikdy nemohla vydržet po celou dobu životnosti Knihy," řekl Seldon rozmrzle.

Dors řekla: "Teď už můžeš odsud. Když už jsem tady, využiju toho."

Když vyšla z toalety, seděl Seldon se zkříženými nohama na své posteli, stále si četl. Pokoj byl plně osvětlen.

Řekla: "Spokojeně nevypadáš. Zklamala tě kniha?"

Vzhlédl k ní mžouravě. "Ano, zklamala. Zatím jsem jen tu a tam nahlédl, na víc jsem neměl čas. Tahle kniha je vlastně jakási encyklopedie a obsah skoro celý sestává ze jmen a názvů, které jsou mi k ničemu. Nepíše se v ní vůbec o Galaktické říši ani o předgalaktických královstvích. Je celá o jednom jediném neznámém světě, a pokud to mohu posoudit z toho, co jsem četl, je to vlastně nekonečné pojednání o jeho vnitřní politice."

"Možná, že podceňuješ stáří té knihy. Třeba se skutečně zabývá obdobím, kdy existoval pouze jediný obydlený svět."

"Ano, já vím," řekl Seldon trochu netrpělivě. "To by bylo přesně to, co hledám - za předpokladu, že si budu moci být jist, že je to skutečně historie a ne legenda nebo báje. Nechci tomu věřit právě proto, že tomu chci věřit."

Dors řekla: "Ta záležitost s jediným, původním světem poslední dobou pořád visí ve vzduchu. Lidské bytosti jsou jediný druh, který se vyskytuje po celé Galaxii, takže musel někde vzniknout. Takový alespoň panuje v současnosti názor. Nemohou prostě existovat totožné druhy různého původu."

"Ten argument mi nepřipadá docela nezvratný," řekl Seldon. "Proč by nemohli vzniknout lidé na různých místech Galaxie a křížením se vyvinout v jediný druh?"

"Protože druhy se nemohou křížit. To je to, co z nich dělá druhy."

Seldon o tom chvilku přemýšlel a pak pokrčil rameny. "To bychom měli nechat raději biologům."

"Právě ti jsou nejhorlivější zastánci Zemské teorie."

"Země? To má být jméno toho světa, odkud pochází lidstvo?"

"Je to lidový název, ale neexistuje způsob, jak zjistit pravé jméno, pokud vůbec nějaké bylo. A nikdo ani netuší, kde by měla být."

"Země!" ohnul Seldon rty. "Nezní to zrovna nejlíp. V každém případě, pokud se kniha zabývá původním světem, ještě jsem na to nenarazil. Jak se to píše?"

Řekla mu to a Seldon rychle nahlédl do knihy. "Tak vidíš. V obsahu ani indexu nic takového není ani abecedně, ani podle jiné rozumné alternativy."

"Skutečně?"

"Kromě toho jsou tam občasné zmínky o jiných světech. Jména neuvádějí a zdá se, jako by o ně nejevili žádný zájem vyjma v těch případech, kdy ovlivňují události na místní planetě... alespoň podle toho, co jsem se až dosud dočetl. Na jednom místě se píše o 'Padesátce'. Nevím, co se tím myslí. Padesát vůdců? Nebo padesát měst? Mně to připadalo jako padesát světů."

"Mají nějaké jméno pro svůj vlastní svět, když je tak úplně zaměstnává?" zeptala se Dors. "Když mu neřekají Země, jak mu tedy říkají?"

"Zcela podle očekávání mu říkají 'svět' nebo 'planeta'. Někdy ho nazývají 'Nejstarší' nebo 'Jitřní svět', což má zřejmě básnický význam, který mi není úplně jasný. Asi bych měl nejdřív přečíst Knihu celou, některé věci pak budou určitě dávat více smyslu." Shlédl na knihu, kterou držel v ruce náznakem nechuti. "Jenomže to bude trvat hrozně dlouho a kdo ví, jestli potom budu o něco moudřejší."

Dors vzdychla: "To mě mrzí, Hari. Vypadáš strašně zklamaně."

"Taky že jsem zklamaný. Jenomže to je moje chyba. Neměl sem sám sobě dovolit, abych od té Knihy tolik očekával... Teď mě napadá, v jednom místě mluví o svém světě jako 'Auroře'."

"Auroře?" zdvihla Dors obočí.

"Zní to jako pravé jméno. Jinak by to nedávalo žádný smysl, alespoň z toho, co jsem zatím pochopil. Napadá tě něco, Dors?"

"Aurora." Dors o tom přemýšlela se zamračenou tváří. "Nemůžu říci, že bych někdy slyšela o planetě, která by se tak jmenovala v souvislosti s historií Galaktické říše nebo obdobím jejího růstu, ale nechci předstírat, že znám jméno každého z pětadvaceti milionů obydlených světů. Můžeme si to najít v Univerzitní knihovně ve Streelingu, pokud se tam ještě někdy dostaneme. Nemá smysl pokoušet se hledat knihovnu tady, v Mykogenu. Mám pocit, že veškeré jejich vědění je obsaženo v Knize. O nic, co v ní není, nemají zájem."

Seldou zívla a řekl: "Myslím, že máš pravdu. V každém případě nemá cenu číst teď dál, a i kdybych chtěl, pochybuji, že bych udržel oči otevřené. Nebude ti vadit, když zhasnu?"

"To bych uvítala, Hari. A ráno si trochu přispíme."

Potom, ve tmě, Seldon tiše řekl: "Samozřejmě něco z toho, co jsem se dočetl, je úplně nesmyslné. Například se tam píše o očekávané délce života mezi třemi a čtyřmi stoletími."

"Stoletími?"

"Ano. Počítají svoje životy po desetiletích místo v rocích. Mám z toho podivné pocity, protože v té knize je to

napsané tak samozřejmě, že když narazíš na něco tak zvláštního, jako je tohle, chvílemi se přistihneš při tom, že tomu věříš."

"Pokud máš pocit, že tomu začínáš věřit, měl by sis uvědomit, že spousta legend primitivního původu operuje s prodlouženou dobou života u svých raných vůdců. Když jsou popsáni tak neuvěřitelně hrdinsky, zdálo se zřejmě, že i délka jejich života by tomu měla odpovídat."

"Opravdu?" zeptal se Seldon s novým zívnutím. "Opravdu. A lék na pokročilou důvěřivost je jít se vyspat a ráno si věci znovu promyslet."

A Seldon si stačil jen pomyslet, že dlouhý život může být pravá nezbytnost pro někoho, kdo se pokouší pochopit Galaxii plnou lidí, a pak usnul.

49.

Příštího rána, osvěžený, odpočinutý a dychtivý do další četby Knihy se Seldon zeptal Dors: "Jak staré bys řekla, že jsou Sestry Dešťové kapky?"

"Nevím. Dvacet... dvaadvacet?"

"Hm, předpokládejme, že skutečně žijí tři, čtyři století..."

"Hari. To je nesmysl."

"Říkám předpokládejme. V matematice se říká 'předpokládejme' každou chvíli a potom se čeká, jestli z toho vyvodíš něco zaručeně nepravdivého nebo samo sobě odporujícího. Prodloužená doba života by logicky předpokládala i prodlouženou dobu vývoje. Mohou vypadat na dvacet, ale jejich skutečný věk může být kolem šedesáti."

"Tak se jich zeptej, kolik jim je let."

"Můžeme očekávat, že by lhaly."

"Prohlédni si jejich rodné listy."

Seldon se suše usmál. "Vsadím se s tebou o co budeš chtít, třeba o společnou noc, pokud budeš mít zájem, že budou tvrdit, že žádné takové záznamy nevedou, nebo, pokud je vedou, že nejsou přístupné domorodům."

"Nesázím se," řekla Dors. "Ale, pokud je to tak, nemá cenu se pokoušet cokoliv předpokládat o jejich věku."

"Ale ne. Podívej se na to takhle. Pokud Mykogeňané jsou dlouhověcí, řekněme, že žijí čtyřikrát až pětikrát déle než obyčejní lidé, nemohou mít mnoho dětí, aniž by jejich populace nesmírně narostla. Vzpomeň si, jak Sluneční pán říkal něco o kontrole růstu populace a pak se v hněvu zarazil."

"K čemu míříš?" zeptala se Dors.

"Když jsem šel s Dešťovou kapkou čtyřicet tři, neviděl jsem žádné děti."

"V mikrofarmách?"

"Ano."

"A čekal jsi, že tam děti budou? Já jsem byla s Dešťovou kapkou čtyřicet pět v obchodech a ujišťuji tě, že jsem tam viděla spoustu dětí každého věku, včetně nemluvnat. Opravdu spoustu."

"Á." Seldon vypadal zklamaně. "To by ale znamenalo, že nemohou být dlouhověcí."

Dors řekla: "Podle toho, jak jsi argumentoval, bych řekla, že rozhodně ne. A ty sis opravdu myslel, že ano?"

"Vlastně ne. Ale člověk nesmí vyloučit žádné možnosti, dokud si je nějakým způsobem neověří."

"Tak se ale také dá ztratit spousta času, když si budeš ověřovat každou věc, která je už na první pohled nesmysl."

"Jenomže některé věci, které jsou na první pohled nesmysl, nesmyslem nejsou. To je vše. Což mi připomíná, že jsi historička. Setkala ses už někdy ve své práci s objekty nebo jevy, kterým se říká 'roboti'?"

"Á. Teď jsme se dostali k další legendě, a velice rozšířené. Je velké množství světů, na kterých se traduje existence strojů s lidskou podobou. Tyto stroje měly existovat v dávných dobách a byly nazývány 'roboti'."

"Všechny pověsti o robotech se pravděpodobně odvíjejí od jedné společné báje, protože hlavní téma je vždy stejné. Roboti byli vyvinuti a vyráběni, potom jejich počty a schopnosti začaly převyšovat lidské. Začali ohrožovat lidstvo a byli zničeni. Ke zničení pokaždé došlo v dobách, ze kterých neexistují dnes dostupné spolehlivé historické podklady. Obvyklý pohled na věc je ten, že tyto příběhy jsou symbolický obraz nebezpečí a rizika, doprovázejícího objevování Galaxie v dobách, kdy se lidské bytosti začaly rozpínat ze světa nebo světů, které byly jejich původním domovem. Zřejmě se odedávna projevoval strach ze setkání s jinými, nadřazenými inteligencemi."

"Možná, že k němu alespoň jednou došlo, a právě to dalo podnět ke vzniku těchto legend."

"Jenomže na žádném lidmi obývaném světě nejsou známky ani záznamy o předlidské nebo nelidské inteligenci."

"Ale proč zrovna 'roboti'. Má to slovo nějaký význam?"

"Žádný, o kterém bych věděla, ale je to hrubý ekvivalent běžného slova 'automat'."

"Automat! Tak proč to neřeknou rovnou?"

"Protože používání archaických slov při vyprávění dávných legend dodává příběhu šťávu. Mimochodem, proč se na tohle všechno ptáš?"

"Protože v mykogenské Knize se mluví o robotech. A velice kladně, mimochodem. Poslouchej, Dors, nejdeš ty dnes s Dešťovou kapkou čtyřicet pět nakupovat?"

"Chtěla bych, pokud se tu ukáže."

"Mohla bys jí položit pár otázek a pokusit se z ní dostat odpovědi?"

"Můžu to zkusit. Na co se jí mám zeptat?"

"Chtěl bych zjistit, tak taktně, jak jen to půjde, zda v Mykogenu existuje nějaká obzvlášť významná struktura spojená s minulostí, která by..."

Dors ho přerušila se snahou neusmívat se: "Myslím, že se chceš zeptat, zda má Mykogen chrám."

Seldon se s prázdným výrazem zeptal: "Co to je, chrám?"

"Další archaický výraz nejistého původu. Zahrnuje v sobě všechny ty věci, na které ses ptal: významnost, minulost, mýtus. Dobrá, zeptám se. Je to ale přesně ten typ věci, o které se jí asi nebude chtít mluvit. Obzvlášť s domorody."

"Přesto to zkus."

SAKRATORIUM

AURORA - Mýtický svět, zřejmě obydlený v prehistorických dobách za úsvitu mezihvězdné dopravy. Existují názorové proudy tvrdící, že se jedná o mystický 'původní svět', na kterém se zrodilo lidstvo, a že se jedná o další název pro legendami opředenou 'Zemi'. Lidé z Mykogenského (viz.) sektoru dávného Trantoru se údajně považovali za potomky obyvatel Aurory a z této teze vytvořili základ svého systému víry, o kterém se takřka nic jiného nedochovalo

...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

50.

Obě Dešťové kapky dorazily v půlce dopoledne. Dešťová kapka čtyřicet pět byla ve stejně dobré náladě jako vždy, ale Dešťová kapka čtyřicet tři se zastavila těsně za dvěma s vyplašeným a trochu podezřivým výrazem. Oči měla stále sklopené, aby o Seldona ani nezavadila pohledem.

Seldon se zatvářil nejistě a pokynul Dors, která řekla věcně povzbudivým hlasem: "Počkejte chvíli, Sestry. Musím dát svému muži instrukce, jinak by nevěděl, co si se sebou dnes počít."

Přesunuli se do koupelny a Dors zašeptala: "Stalo se něco?"

"Ano. Dešťová kapka čtyřicet tři je evidentně otřesená. Prosím tě, řekni jí, že jí knihu vrátím, jakmile to bude možné."

Dors si Seldona změřila dlouhým, překvapeným pohledem. "Hari," řekla, "ty jsi hodný, svědomitý člověk, ale tvoje společenské instinkty jsou na úrovni prvoka. Pokud se jen zmíním před tou dívkou o Knize, bude si jistá, žeš mi vyprávět všechno, co se včera stalo, a potom bude opravdu otřesená. Jediná možnost je chovat se tak, jako bych o ničem nevěděla."

Seldon kývl hlavou a pak řekl pokorně: "Máš asi pravdu." Dors se vrátila včas k večeři a našla Seldona ležícího v posteli; stále listoval v knize, ale tentokrát se zjevnou netrpělivostí.

Vzhlédl podmrčeně a řekl: "Pokud tady budeme muset zůstat delší dobu, budeme si muset opatřit nějaké zařízení, které by nám umožňovalo domluvit se na dálku. Neměl jsem ani potuchy, kdy se vrátíš, už jsem si začínal dělat starosti."

"Už jsem tady," řekla, sundala si štítivě čapku a podívala se na ni znechuceně. "Tvůj zájem mě opravdu těší. Trošku jsem očekávala, že budeš tak ztracený v Knize, že si ani nevšimneš mé nepřítomnosti."

Seldon zamručel.

Dors řekla: "Co se týká komunikačních zařízení, nemyslím si, že by tady v Mykogenu člověk mohl snadno k nějakému přijít. Znamenalo by to usnadnění komunikace s domorody venku a já podezírám zdejší vůdce, že jsou odhodláni zcela znemožnit nebo alespoň minimalizovat veškeré vlivy, které přicházejí zpoza hranice Mykogenského sektoru."

"Ano," řekl Seldon a odložil knihu stranou. "To by se docela shodovalo s tím, co jsem se dočetl v Knize. Zjistilas něco o tom, jak se to jmenuje... chrámu?"

"Ano," odstraňovala si Dors z obočí zástěrky. "Chrámu tu skutečně je. Po celém území sektoru jsou jich desítky, ale existuje centrální budova, a to je zřejmě ta, o kterou nám jde... Věřil bys tomu, že jedna žena si všimla mých řas a řekla mi, že bych se neměla ukazovat na veřejnosti? Měla, jsem pocit, že mě půjde udat za vzbuzování veřejného pohoršení."

"Toho si nesmíš všimnat," řekl Seldon netrpělivě. "Znáš polohu toho centrálního chrámu?"

"Vysvětlily mi, jak se tam dostat, ale Dešťová kapka čtyřicet pět mě upozorňovala, že ženám není vstup do chrámu povolen s výjimkou zvláštních příležitostí, z nichž ale žádná hned tak nebude. Říkají tomu Sakratorium."

"Sakco?"

"Sakratorium."

"To je odporné slovo. Co to znamená?"

Dors potřásla hlavou. "Je to pro mě novinka. A Dešťové kapky také nevěděly, ani jedna. Pro ně Sakratorium není budova sama, ale to, co znamená. Když jsem se jich ptala, proč se to jmenuje právě takhle, bylo to pro ně pravděpodobně, jako bych se ptala, proč se zdi říká zed'."

"A je něco, co o té budově vědí?"

"Samozřejmě, Hari. Vědí, k čemu slouží. Je to místo, které je zasvěceno něčemu jinému než životu tady v Mykogepu. Je zasvěceno jinému světu, dřívějšímu a lepšímu, než je tento."

"Chceš říci světu, na kterém dříve žili?"

"Přesně. Dešťová kapka čtyřicet pět to řekla skoro tak, ale ne úplně. Nemohla se přinutit říci to slovo."

"Aurora?"

"To je ono, ale mám pocit, že kdybys to řekl nahlas skupině Mykogeňanů, byli by šokovaní a postrašení. Když Dešťová kapka čtyřicet pět řekla: Sakratorium je zasvěceno..., zarazila se a potom opatrně napsala písmena jedno po druhém prstem do dlaně druhé ruky. A červenala se, jako by dělala něco neslušného."

"To je zvláštní," řekl Seldon. "Pokud se jejich Knize dá věřit, Aurora je jejich nejdražší vzpomínka, společná věc, která je sjednocuje, střed, kolem kterého se všechno v Mykogenu otáčí. Proč by zmínka o ní měla být něco obscénního? Jseš si jistá, že sis nevyložila špatně něco z toho, co ti Dešťová kapka čtyřicet pět říkala?"

"Naprostě jistá. A možná, že to není ani taková záhada. Kdyby se o ní příliš mluvilo, muselo by se to donést domorodům. Nejlepší způsob, jak zachovat nějakou věc v tajnosti, je nechat si ji pro sebe. Nejlepší způsob, jak si nechat nějakou věc pro sebe, je prohlásit pouhou zmínku o ní za tabu."

"Tabu?"

"Specializovaný antropologický termín. Označuje se jím závažný a efektivní sociální nátlak, zakazující nějakou činnost. Skutečnost, že ženám není povolen přístup do Sakratoria, má pravděpodobně také význam tabu. Jsem si jistá, že kterákoliv Sestra by byla zděšená, kdybych jí navrhla, aby do něj vnikla."

"Je popis, který jsi dostala, dost přesný, abych se tam podle něj dokázal dostat?"

"V první řadě tam nepůjdeš sám, Hari. Půjdu s tebou. Myslela jsem, že tuto otázku už jsme spolu probrali a že jsem ti vysvětlila, že tě těžko mohu ochraňovat z dálky... ani před sněhovými bouřkami, ani před divnými ženami. A za druhé... nedá se tam dojít pěšky. Mykogen je malý sektor, ale tak malý není."

"Takže rychlodráhou."

"Přes Mykogenské území žádná rychlodráha nevede. To by příliš usnadňovalo kontakt mezi Mykogeňany a domorody. Existují tu ale prostředky hromadné dopravy takových typů, které připomínají méně vyvinuté planety. Vlastně by se dalo říci, že Mykogen je svým způsobem málo vyvinutá planeta, izolovaná jako tříska zapouzdřená v těle Trantoru, který je jinak směs rozvinutých společností... A Hari, měl bys co nejdřív dočíst Knihu. Je zjevné, že pokud by ji u tebe našli, Dešťová kapka čtyřicet tři bude v pořádné kaši, a my také."

"Myslíš, že domorod čtoucí knihu je tabu?"

"Jsem si tím jistá."

"No, nebude to zas taková ztráta, když ji vrátím. Dá se říci, že z devadesáti pěti procent je hrozně nudná; nekonečné vnitřní boje mezi politickými skupinami, nekonečné ospravedlňování politických metod a činů, jejichž moudrost naprosto nemohu posoudit, nekonečné moralizování o etických problémech, které, i kdyby bylo něčím podložené, jako že nebývá, je tak nabitě vztek vzbuzující samospasitelnou samolibostí, že tě skoro ponouká k násilí."

"Podle toho bych ti vlastně prokázala velkou laskavost, kdybych ti ji teď sebrala."

"Jenomže tam pořád je těch pět procent, které se týkají té Aurory, o které se nesmí mluvit. Pořád mám pocit, že bych tam mohl najít něco užitečného. Proto jsem se také ptal na Sakratorium."

"Doufáš, že tam najdeš něco, co by podpořilo popis Aurory podle Knihy?"

"Do určité míry. A také jsem hodně zaujat tím, co Kniha říká o automatech, nebo robotech, abychom použili jejich termín. Musím říci, že mě ten problém přitahuje."

"To přece nemůžeš brát vážně?"

"Skoro ano. Některé pasáže Knihy, pokud se berou doslova, naznačují, že někteří roboti měli lidskou podobu."

"To je přirozené. Pokud se budeš snažit zkonstruovat umělou napodobeninu člověka, je přirozené, že jí dáš lidskou podobu."

"Ano, napodobenina znamená podobnost. Ale podobnost může být někdy hodně přibližná. Třeba když dítě namaluje tužkou postavu a ty víš, že má zpodobňovat člověka. Ovál místo hlavy, obdélníkové tělo a rovné čáry jako ruce a nohy. Ale já mluvím o robotech, kteří opravdu vypadají jako člověk, do posledního detailu."

"To je hloupost, Hari. Představ si, kolik práce by dalo dát kovu přesné proporce, povrch, naznačit svaly pod kůží."

"Kdo mluví o kovu, Dors? Z toho, co se tam píše, jsem získal dojem, že takoví roboti byli z organických nebo pseudoorganických materiálů, byli pokryti kůží, že nebylo v podstatě možné rozeznat je jakýmkoli způsobem od skutečných lidí."

"Tohle se píše v Knize?"

"Ne těmito slovy. Ale dá se dojít k závěru..."

"Takže to jsou tvoje domněnky. Hari, tohle přece nemůžeš myslet vážně."

"Pojď si to probrat. Myslím, že z toho, co se píše o robotech v Knize, a že jsem prošel každý záznam o nich, neboť jsem se řídil podle indexu, se dají usoudit čtyři věci. Za prvé, jak už jsem řekl, vypadali, alespoň někteří z nich, velmi podobně jako lidé; za druhé, doba jejich života, pokud tomu tak můžeme říkat, byla velice dlouhá."

"Lepší by asi bylo říkat doba jejich funkce, jinak o nich začneš přemýšlet jako o lidech."

"Za třetí," řekl Seldon, nevšímaje si jí, "někteří, lépe řečeno nejméně jeden, žije dodnes."

"Hari, to je jeden z nejobvyklejších motivů v legendách. Hrdina nezemřel, ale zůstává v úkrytu, aby se objevil v případě, že jeho lid bude naléhavě potřebovat pomoc. Je to tak, Hari."

"Za čtvrté," řekl Seldon, stále bez toho, že by zabral na nahozenou udičku, "některá místa se zdají naznačovat, že v centrálním chrámu, zřejmě v Sakratoriu, pokud je Sakratorium centrální chrám, ale to slovo se v knize nikde nevyskytuje, je robot." Odmlčel se na chvíli a potom řekl: "Chápeš teď?"

Dors řekla: "Ne, co bych měla chápat?"

"Pokud položíme tyto čtyři body dohromady, možná, že robot, který vypadá přesně jako člověk a je stále

naživu, po prožití řekněme posledních dvaceti tisíc let, je v Sakratoriu."

"Vzpamatuj se, Hari, tomuhle přece nemůžeš věřit."

"Ve skutečnosti tomu nevěřím, ale na druhou stranu to nemůžu ani úplně ignorovat. Co když je to pravda? Co kdyby, i když pravděpodobnost je sotva jedna k miliónu, to byla pravda? Nevidíš, kolik užítu by mi to mohlo přinést? Ten robot by si mohl pamatovat, jak vypadala Galaxie dávno před tím, než ji začali popisovat hodnověrné historické prameny. Mohl by dokonce pomoci přivést psychohistorii k životu."

"I kdyby to byla pravda, myslíš, že by tě Mykose nechali, abys za tím robotem zašel a udělal s ním interview?"

"Nemám v úmyslu se jich ptát, jestli mi to dovolí. Přinejmenším mohu zajít do Sakratoria a podívat se, jestli tam vůbec je něco, s čím bych si mohl pohovořit."

"Ale ne teď. Nejdřív zítra. A pokud do rána nepřijdeš k rozumu, tak půjdeme oba,"

"Sama jsi mi řekla, že ženám je vstup do Sakratoria zakázán..."

"Rozhodně jim nikdo nezakazuje dívat se na něj zvenčí a mám pocit, že dál se stejně nedostaneme."

A v tomto byla neoblomná.

51.

Hari Seldon byl naprosto připraven přenechat Dors vedení. Chodila po hlavních cestách v Mykogenu častěji a cítila se na nich mnohem jistější než on.

Dors Venabili, obočí zdvižené, byla s touto představou daleko méně spokojená. "Snadno se můžeme ztratit," řekla.

"S touhle příručkou snad ne," řekl Seldon.

Podívala se na něj netrpělivě. "Uvědom si, že jsme v Mykogenu, Hari. Měla bych mít kompumapu, něco, čemu bych mohla pokládat otázky. Tahle mykogenská verze je prostě kousek složené fólie. Téhle věci se nemůžu zeptat, kde jsme. A nejenže nereaguje na můj hlas, ale nemá ani klávesnici, abych svůj dotaz zadala. Prostě tahle mapa se mnou vůbec nekomunikuje. Tahle věc je tištěná."

"Tak přečti, co se tam píše."

"To je to, o co se pokouším, jenomže je to napsané pro lidi, kteří se vyznají ve zdejším systému. Budeme se muset zeptat."

"Ne, Dors, k tomu se odhodláme, až když to nepůjde jinak. Nechci na nás upoutávat pozornost. Byl bych raději, kdybychom riskovali a pokusili se najít cestu sami, i kdyby to znamenalo jednou nebo dvakrát odbočit na špatném místě."

Dors listovala příručkou s velkou pozorností a potom řekla zdráhavě: "No, je tu toho o Sakratoriu docela dost. Předpokládám, že je to jen přirozené. Řekla bych, že každý v Mykogenu se tam bude chtít alespoň jednou dostat. Potom, po chvilkovém soustředění, řekla: "Tak takhle to je. Odsud tam nejede vůbec žádný spoj."

"Cože?"

"Nevzrušuj se. Samozřejmě existuje nějaký způsob, jak se dostat odtud k nějakému místu, odkud se tam dostaneme. Budeme muset přesedat."

Seldon se uvolnil. "Dobrá, samozřejmě, na polovinu míst na Trantoru se nedá dostat bez přestupu."

Dors vrhla na Seldona netrpělivý pohled: "To vím také. Jenomže jsem zvyklá, že mi to tyhle věci samy řeknou. Když si musíš všechno najít sám, i ty nejjednodušší věci ti mohou trvat dlouho."

"No dobře. Neštěkej na mě. Pokud víš, kam jít teď, veď mě. Budu tě pokorně následovat." A skutečně ji následoval, dokud nepřišli ke křižovatce, na které se zastavili.

Tři muži v bílých kirtlech a pár žen v šedých už na křižovatce stálo. Seldon se pokusil vyslat jejich směrem všeobecný a všeobjímající úsměv, ale odpověděli jen prázdným pohledem a pak se dívali jinam. A potom přijel autobus. Byla to zastaralá verze něčeho, čemu by Seldon doma na Heliconu říkal gravibus. Uvnitř bylo asi tak dvacet čalouněných sedadel, každé pro čtyři lidi. Každé sedadlo mělo vlastní dveře po obou stranách autobusu. Když zastavil, cestující vystupovali po obou stranách (na okamžik se Seldon obával o ty, kteří vystupovali na té straně autobusu, na které jezdila doprava, ale pak si všiml, že každé vozidlo, ať se přibližovalo z kteréhokoli směru, zastavilo v okamžiku, kdy se k autobusu přiblížilo. Žádné z nich kolem něj nepřejelo, dokud stál.)

Dors Seldona netrpělivě postrčila a on se pohnul k sedadlu, kde byla dvě sousedící místa. Dors šla těsně za ním. (Muži vždy nastupovali i vystupovali první.) Dors zamumlala: "Přestaň studovat lidstvo. Zkus si trochu všimnout svého okolí."

"Budu se snažit."

"Například," řekla a ukázala na hladkou, na několik částí rozdělenou oblast na zadní stěně opěradla sedadla, které bylo přímo před nimi.

Jakmile se autobus dal do pohybu, začala se na ní rozsvěcovat slova, označující příští zastávku a důležité struktury nebo křižovatky, které byly v její blízkosti.

"Tahle věc nám pravděpodobně dá vědět, až se budeme přibližovat k přestupnímu bodu. Alespoň, že tenhle sektor není úplně barbarský."

"Dobře," řekl Seldon. Potom, po chvilce, se naklonil k Dors a zašeptal: "Nikdo se na nás nedívá. Zdá se, jako by si vytvořili nějaké umělé hranice, které chrání soukromí jednotlivce i v hustě zalidněném místě. Všimla sis toho?"

"Považovala jsem to za samozřejmé. Pokud to bude jedno z pravidel tvé psychohistorie, na nikoho tím neuděláš zvláštní dojem."

Jak Dors správně uhodla, tabulka před nimi nakonec ohlásila, že se blíží k přestupnímu místu, odkud odjíždí

přímá linka k Sakratoriu.

Vystoupili a znovu museli čekat. Několik autobusů z této stanice odjelo těsně před nimi, ale další se již blížil. Byli na frekventované cestě, což nebylo překvapující; Sakratorium jistě muselo být centrem a srdcem sektoru.

Nastoupili do gravibusu a Seldon zašeptal: "Nemusíme nic platit."

"Podle té mapy je veřejná doprava zdarma."

Seldon vyšpulil spodní ret: "Jak civilizované. Předpokládám, že všechno má své výhody. I zaostalost, i barbarství, všechno."

Ale Dors jej šťouchla a zašeptala: "Tvé pravidlo bylo porušeno. Jsme pozorováni. Ten muž po tvé pravé ruce."

52.

Seldon na okamžik pohlédl naznačeným směrem. Muž po jeho pravé straně byl dost hubený a vypadal staře. Měl tmavě hnědé oči, snědou kůži; Seldon si byl jistý, že kdyby nějaké měl, byly by jeho vlasy hnědé.

Znovu se zadíval dopředu, přemýšlel. Tento Bratr byl dost neobvyklý. Těch několik Bratrů, kteří se jim dosud přiblížili, byli většinou vysocí, měli světlou kůži a modré nebo šedé oči. Samozřejmě, že jich dosud neviděl dost na to, aby mohl zevšeobecňovat.

Pak ucítil lehký dotek na pravém rukávu svého kirtlu. Váhavě se otočil a zjistil, že se dívá na kartičku, na které bylo napsáno: "Opatrně, domorode!"

Seldon sebou trhl a automaticky si sáhl na čapku. Muž vedle něj naznačil ústy slovo: "Vlasy."

Seldon je nahmatal, jemný chumáček chloupků na jeho spánku. Musela se mu posunout čapka. Rychle a tak nenápadně, jak dokázal, si čapku popotáhl a pak se ujistil, že pevně sedí. Předstíral, že si drbe hlavu.

Otočil se ke svému sousedovi, mírně přikývl a zašeptal: "Děkuji vám."

Jeho soused se usmál a řekl běžným, konverzačním tónem: "Jedete k Sakratoriu?"

Seldon přikývl: "Ano, jedu."

"To nebylo těžké uhodnout, já také. Vystoupíme společně?" Jeho úsměv byl přátelský.

"Jsem tu se svou... svou..."

"Se svou družkou, samozřejmě. Tak tedy všichni tři dohromady?"

Seldon si nebyl jistý, jak má reagovat. Rychlý pohled na druhou stranu mu ukázal, že oči Dors jsou upřeny přímo vpřed. Nebyl na ní vidět žádný zájem o mužskou konverzaci. Přístup, který byl jediný možný pro Sestru. Seldon ale cítil jemné poklepání na levém kolenně, které považoval (s malým opodstatněním) za souhlas.

V každém případě byl běžný smysl pro zdvořilost na jeho straně, takže řekl: "Ano, zajisté."

Pak už nikdo z nich nepromluvil až do okamžiku, kdy jim tabulka oznámila, že přijíždějí k Sakratoriu, a Seldonův mykogenský přítel začal vstávat.

Gravibus udělal široký obrat kolem prostranství, které bylo před pozemkem Sakratoria, a nastal všeobecný odchod z autobusu, muži obcházel ženy, aby mohli vystoupit jako první. Ženy je následovaly.

Mykogeňanův hlas byl ovlivněn jeho věkem, ale byl příjemný. Řekl: "Je trochu časně na oběd... přátelé, ale můžete mi věřit, že za chvíli budou jídelny úplně nabitě. Nechtěli byste si koupit něco jednoduchého k jídlu a sníst si to venku? Známe zdejší okolí velmi dobře a vím o pěkném místě."

Seldon si pomyslel, zda to není jen způsob, jak vmanévrovat důvěřivé domorody do něčeho buď nepříjemného, nebo drahého, ale rozhodl se to riskovat.

"Jste velmi laskav," řekl. "Protože my to zde vůbec neznáme, budeme vám vděční, pokud nás povedete."

Koupili si u pouličního stánku oběd, obložené chleby a nápoj, který vypadal jako mléko. Protože byl krásný den a oni návštěvníci, jak řekl Mykogeňan, půjdou na pozemek Sakratoria a najedí se venku, aby se lépe seznámili s jeho okolím.

Během chůze s obědem v ruce si Seldon všiml, že ve zmenšeném měřítku Sakratorium připomíná Císařský palác a že jeho okolí připomíná, při zběžném pohledu, Císařskou zahradu. Těžko mohl uvěřit, že by Mykogeňané obdivovali císařské instituce nebo dělali něco, co by je napodobovalo. Zřejmě tedy byla kulturní příbuznost příliš silná.

"Je velmi krásné," řekl Mykogeňan se zřejmou pýchou.

"Přesně tak," řekl Seldon. "Jak se třpytí ve světle."

"Pozemek kolem něj," řekl, "je navržen jako imitace vládního pozemku na našem Jižním světě... samozřejmě ve zmenšenině."

"Viděl jste někdy pozemek kolem Císařského paláce?" zeptal se Seldon opatrně.

Mykogeňan pochopil jeho dedukci, ale nezdál se být tím nějak vyveden z míry. "Napodobili Jižní svět, jak nejlépe dovedli."

Seldon o tom nesmírně pochyboval, ale neřekl nic.

Přišli k půlkruhovému sedadlu z bílého kamene, které se třpytilo ve světle stejně jako Sakratorium.

"To je dobře," řekl Mykogeňan. Jeho tmavé oči svítily potěšením. "Nikdo nezabral mé místo. Říkám mu moje proto, že tady rád sedávám. Nabízí krásný pohled na boční stěnu Sakratoria a na stromy před ním. Prosím, posadte se. Ujišťuji vás, že to není studené. A vaše družka. Ať se posadí také. Víím, že je domorodka, máte odlišné zvyky. Může... může promluvit, pokud si to přeje."

Dors se na něj ostře podívala a posadila se.

Seldon, který si uvědomil, že možná zůstanou s tímto starým Mykogeňanem delší dobu, k němu napřáhl ruku a řekl: "Jmenuji se Hari a moje společnice se jmenuje Dors. Číslo bohužel nepoužíváme."

"Dopřejme každému jeho... nebo její... vlastní zvyky." Řekl to blahovolně. "Já se jmenuji Mycelium sedmdesát dva. Jsme rozsáhlé společenství."

"Mycelium?" řekl Seldon trochu váhavě.

"Vypadáte překvapeně," řekl Mycelium. "Předpokládám, že jste se setkali pouze se členy rodin našich Starších. Jména jako Oblak a Sluneční svit a Hvězdný prach, všechna astronomická."

"Musím připustit...", začal Seldon.

"Dobrá. Tak se seznámte s někým z nižších vrstev. Odvozujeme svá jména od země a mikroorganismů, které pěstujeme. Jsou to poctivá jména."

"Tím jsem si zcela jist," řekl Seldon, "a znovu vám děkuji za pomoc s mým... problémem v gravibusu."

"Poslyšte," řekl Mycelium sedmdesát dva. "Ušetřil jsem vám spoustu potíží. Kdyby vás spatřila nějaká Sestra dříve než já, nepochybně by vykřikla a nejbližší Bratři by vás vyhodili z autobusu, možná by ani nepočkali, než se zastaví."

Dors se naklonila vpřed, aby viděla přes Seldona: "Jak to, že jste tím způsobem nezareagoval vy?"

"Já? Já nejsem proti domorodům zaujatý. Jsem vědec."

"Vědec?"

"Nejlepší ze své kohorty. Studoval jsem ve škole Sakratoria a vedl jsem si dobře. Znáám všechna dávná umění a mám povolení ke vstupu do knihovny naší komunity, kde jsou filmknihy a knihy napsané domorody. Mohu se podívat na kteroukoli filmknihu nebo přečíst kteroukoli knihu, o kterou stojím. Máme dokonce počítačem řízenou odkazovou knihovnu a tu umím obsluhovat také. Tento druh věcí se vám usadí v mysli. Nevadí mi pohled na vlasy. Viděl jsem mnoho obrázků mužů s vlasy. A žen také." Rychle pohlédl na Dors.

Chvilí jedli v tichu a potom Seldon řekl: "Všiml jsem si, že každý Bratr, který vstupuje nebo odchází ze Sakratoria, má na sobě červenou šerpu."

"Ale jistě," řekl Mycelium sedmdesát dva. "Přes levé rameno k pravé straně pasu, obvykle jsou velmi ozdobně vyšívané."

"K čemu je to dobré?"

"Říká se tomu obiah. Symbolizuje radost, kterou Bratr pocítí při vstupu do Sakratoria, a krev, kterou je ochoten prolít k jeho záchraně."

"Krev?" řekla Dors zamračeně.

"Je to jen symbol. Neslyšel jsem o nikom, kdo by skutečně kvůli Sakratoriu prolil krev. Ve skutečnosti tam není ani tolik radosti. Je to spíše truchlení a oplakávání a touha po ztraceném světě." Jeho hlas se ztišil a změkkl. "Je to velmi hloupé."

Dors řekla: "Vy v to nevěříte?"

"Jsem vědec," řekl Mycelium se zjevnou pýchou. Jeho tvář se svrátila úšklebkem a jeho věk byl ještě zřetelnější.

Seldon se přistihl při pomýšlení na to, jak je ten muž asi starý. Několik století? Ne, o tom přece již mluvili a rozhodli se, že to není možné. Je to nemožné a přece..."

"Kolik vám je let?" zeptal se Seldon náhle, proti své vůli.

Mycelium sedmdesát dva vůbec nevypadal, že by tato otázka nebyla na místě, ani nezaváhal s odpovědí: "Šedesát sedm."

Seldon cítil, že se to musí dozvědět. "Bylo mi řečeno, že vaši lidé věří, že za velmi dávných časů každý žil po několik století."

Mycelium sedmdesát dva se podíval na Seldona s překvapením. "Ale jak jste se to dozvěděl? Někdo musel mluvit o věcech, o kterých neměl... Ale je to pravda. Taková víra tu skutečně existuje. Ale věří tomu pouze nevzdělanci, jenomže starší to podporují, protože to zdůrazňuje naši převahu."

Kromě toho, průměrná délka našeho života je vyšší než jinde, protože jíme zdravější potravu, ale i ti, kteří přežijí jen jedno století, jsou velmi vzácní."

"Mám tomu rozumět tak, že vy nepovažujete Mykogeňany za nadřazené?" řekl Seldon.

Mycelium sedmdesát dva řekl: "Na Mykogeňanech není nic špatného. Rozhodně nejsou méněcenní. Ale já se domnívám, že všichni lidé jsou si rovni. I ženy," dodal a podíval se na Dors.

"Nepředpokládám," řekl Seldon, "že by s vámi souhlasilo mnoho z vašich lidí."

"Nebo mnoho z vašich lidí," řekl Mycelium sedmdesát dva s náznakem nesouhlasu. "Ale já tomu věřím. To vědec musí. Viděl jsem a dokonce i četl jsem všechna díla velkých domorodských spisovatelů. Rozumím vaší kultuře. Dokonce jsem o ní psal články. Mohu zde s vámi sedět úplně stejně pohodlně, jako byste byli... jedni z nás."

Dors řekla trochu ostře: "Zdá se, že jste hrdý na to, že rozumíte způsobu života domorodů. Byl jste někdy mimo Mykogen?"

Mycelium sedmdesát dva se mírně odtáhl: "Ne."

"Proč ne? Poznal byste to ještě lépe."

"Ne," řekl Mycelium sedmdesát dva, "takový hlupák nejsem. Všichni vlasatí by mnou pohrdali."

"Pohrdali? Proč?" řekla Dors. "Je mezi námi značné množství přirozeně holých lidí všude na Trantoru i na všech ostatních světech."

"Můj otec je úplně plešatý," řekl Seldon s povzdechem, "a předpokládám, že tak nakonec dopadnu i já. Už teď nejsou mé vlasy tak husté, jak bývaly."

"To není pleš," řekl Mycelium sedmdesát dva, "vy si necháváte chloupky i na očních víčkách a nad očima. Já mám na mysli holý. Vůbec žádné chlupy."

"Nikde na vašem těle?" zeptala se Dors se zájmem.

Ted vypadal Mycelium sedmdesát dva dotčeně a neřekl nic. Seldon, dychtivý dostat konverzaci zpět k původnímu tématu, řekl: "Řekněte mi, mohou domorodi vstoupit do Sakratoria jako diváci?"

Mycelium sedmdesát dva rozhodně zavrtěl hlavou. "Nikdy. To je dovoleno jen Synům Jitra."

Dors se zeptala: "Jen Synům?"

Mycelium sedmdesát dva vypadal na chvíli šokovaně, potom řekl odpouštějícím tónem: "Jste přece domorodi. Dcery Jitra smějí vejít jen v určité dny a určité hodiny. Tak to prostě je. Neříkám, že to považuji za správné. Kdyby to záleželo na mně, řekl bych: Jen vstupte. Užijte si to, pokud jste toho schopni. Rád dám komukoli přednost při vstupu."

"Vy tam nikdy nechodíte?"

"Když jsem byl malý, vzali mne tam rodiče, ale ..." potřásl hlavou, "byli tam jen lidé, kteří si četli Knihu nebo ji upřeně sledovali a vzdychali a oplakávali ztracené dny. Je to velmi depresivní. Není možné, aby se tam lidé spolu bavili. Vaše mysl musí být naprosto zaujata ztraceným světem. Naprosto." Zamával rukou v odmítavém gestu. "Nic pro mne. Jsem vědec. Přejí si, aby pro mne byl otevřený celý svět."

"To je správné," řekl Seldon, který v tom viděl příležitost pro sebe. "My se na věci díváme naprosto stejně. Jsme také vědci, Dors a já."

"Já vím," řekl Mycelium sedmdesát dva.

"Víte to? Jak to?"

"Nemůžete být ničím jiným. Jediní domorodi, kterým je povolován vstup do Mykogenu, jsou císařští úředníci, diplomaté, obchodníci nebo vědci. Vy vypadáte na vědce. To mě na vás také zaujalo. Vědci patří k sobě." Potěšen se usmál.

"Máte pravdu. Já jsem matematik a Dors je historička. A vy?"

"Mým oborem je kultura. Přečetl jsem všechna slavná díla domorodské literatury: Lissatiera, Mentona, Novigora..."

"A my jsme četli velká díla vašich lidí. Četl jsem například Knihu... o Ztraceném světě."

Mycelium sedmdesát dva doširoka rozevřel oči, byl ohromen. Jeho olivová pleť jako by o odstín zbledla.

"Skutečně? Kde? Kdy?"

"Na naší univerzitě jsou její kopie, pokud člověk získá povolení, může si ji tam přečíst."

"Kopie Knihy?"

"Ano."

"Zajímalo by mne, zda o tom vědí naši Starší?"

Seldon řekl: "A četl jsem o robotech."

"Robotech?"

"Ano. Proto bych se chtěl dostat do Sakratoria. Rád bych viděl robota na vlastní oči." (Dors se zlehka dotkla nohou Seldonova kotníku, ale ten ji ignoroval.)

Mycelium sedmdesát dva řekl v rozpacích: "Já na takové věci nevěřím. Vzdělání lidé vědí, že je to nesmysl."

Ale rozhlížel se přitom kolem, jako by se bál, aby jej nikdo neslyšel.

Seldon řekl: "Četl jsem, že v Sakratoriu je jeden robot, který se dochoval z dávných časů."

Mycelium sedmdesát dva řekl: "Nechci mluvit o takových hloupostech."

Seldon naléhal dále: "Kde by byl, kdyby skutečně nějaký existoval?"

"I kdyby tam nějaký byl, nemohl bych vám říci, kde jej hledat. Nebyl jsem v Sakratoriu od dětství."

"A nevíte, zda v něm není nějaké zvláštní, třeba ukryté místo?"

"Je tam Orlí hnízdo Starších. Smějí do něj vstoupit jen Starší, ale není v něm nic."

"Byl jste v něm někdy?"

"Ne. Samozřejmě, že ne."

"Tak jak víte, že tam nic není?"

"Nevím, zda tam není pomjablekový strom, nevím, zda tam nejsou laserové varhany, nevím, zda tam není milión různých jiných věcí. To, že nemohu z vlastní zkušenosti potvrdit, že tam nejsou, přeci neznamená, že tam jsou."

Seldon se na chvíli odmlčel, nevěděl, co by na to mohl říci. Nádech úsměvu přelétl přes zaujatou tvář Mycelia sedmdesát dva. Řekl: "To je vědecký způsob uvažování. Vidíte, na mě si hned tak někdo nepříjde. Ale rozhodně vám nedoporučuji, abyste se pokoušeli proniknout do Orlího hnízda. Myslím, že by se vám vůbec nelíbilo to, co by následovalo po objevení domoroda v prostorách, kam smí vstoupit jen naši Starší. No, provázej vás jitro." A při těch slovech vstal, bez jakéhokoli varování, a odspěchal pryč. Seldon se za ním díval s neskrývaným údivem. "Proč od nás takhle utekl?"

"Myslím že proto," řekla Dors, "že se sem někdo blíží." A skutečně k nim kdosi přicházel. Pochmurně vypadající vysoký muž v nazdobeném bílém kirtlu, opásaný ještě zdobenější rudou šerpou, která se mírně blyštěla. Šířil kolem sebe nezaměnitelný nádech autority a měl ještě nezaměnitelnější výraz někoho, kdo není ani trochu potěšen tím, co vidí.

53.

Hari Seldon vstal, když se nový Mykogeňan přiblížil. Neměl ani potuchy o tom, zda je to dostatečně zdvořilé a odpovídající chování v takové situaci, ale měl pocit, že to rozhodně nemůže ničemu ublížit. Dors vstala s ním a dala si záležet na tom, aby její zrak byl uctivě skloněn k zemi.

Mykogeňan se zastavil před nimi. Byl to také starý muž, ale příznaky jeho stáří byly daleko jemnější než u

Mycelia sedmdesát dva. Věk jako by propůjčoval jeho, stále ještě pohledné tváři, zdání úctyhodnosti. Jeho holá lebka byla dokonale oblá a jeho jasně modré oči ostře kontrastovaly s rudou barvou jeho šerpy.

Řekl: "Vidím, že jste domorodi." Jeho hlas byl vyšší, než Seldon očekával, ale hovořil pomalu, byl si vědom váhy autority, kterou každé z jeho slov muselo nést.

"Ano, jsme," řekl Seldon zdvořile, ale pevně. Neviděl důvod, proč by měl napadat pozici svého protějšku, ale nehodlal také ustupovat ze své vlastní.

"Vaše jména?"

"Jsem Hari Seldon z Heliconu. Moje společnice je Dors Venabiliová z Cinny. A vaše jméno?"

Mykogeňanovy oči se zúžily rozhořčením, ale i on si uvědomoval autoritu, když se s ní setkal.

"Jmenuji se Nebeský pás dvě," řekl a zdvihl hlavu, "jsem starším Sakratoria. A jaké je tvoje postavení, domorode?"

"My," řekl Seldon s důrazem na množné číslo, "jsme vědci ze Streelingské univerzity. Jsem matematik a moje společnice je historička. Přijeli jsme, abychom se dozvěděli něco o mykogenském způsobu života."

"Kdo vám k tomu dal svolení?"

"Sluneční pán Čtrnáctý, který nás také uvítal po našem příjezdu."

Nebeský pás dvě se ponořil na několik okamžiků do mlčení, potom se na jeho tváři objevil úsměv, který vypadal takřka vlnitě. Řekl: "Nejvyšší starší. Zná ho dobře."

"O tom nepochybuji," řekl Seldon stručně. "Chtěl jste nám ještě něco?"

"Ano." Starší teď bojoval o to, aby si udržel převahu. "Kdo byl ten muž, který byl s vámi a odspěchal před mým příchodem?"

Seldon zavrtěl hlavou. "Dnes jsme jej potkali poprvé a nevíme o něm nic. Setkali jsme se s ním zcela náhodně a vyptávali jsme se ho na Sakratorium."

"Na co jste se jej ptali?"

"Položili jsme mu dvě otázky. Zeptali jsme se, zda tato budova je Sakratorium a jestli je do ní povolen vstup domorodům. Odpověděl kladně na první a záporně na druhou."

"Tak tomu také je. A co vás vede k zájmu o Sakratorium?"

"Přijeli jsme sem, abychom studovali mykogenský způsob života, pane. Není snad Sakratorium srdcem i mozkiem Mykogenu?"

"Je zcela naše a vyhrazeno jen pro nás."

"I kdyby nám starší - nejvyšší starší - udělil povolení ke vstupu do něj?"

"Máte skutečně svolení nejvyššího staršího?"

Seldon na kratičký okamžik zaváhal, Dors zvedla oči a po straně se na něj podívala. Pak se rozhodl, že lež takového významu mu nemůže projít. "Ne," řekl, "ještě ne."

"A nikdy jej nezískáte," řekl starší. "Jste tady v Mykogenu chráněni autoritou nejvyššího staršího, ale žádná autorita neovládá veřejnost beze zbytku. Sakratorium je jedna z nejvýznamnějších věcí v Mykogenu. Obyvatelstvo by se mohlo začít bouřit kvůli přítomnosti domorodů kdekoli v Mykogenu, ale obzvláště v okolí Sakratoria. Stačilo by, aby jediný citlivější člověk vykřikl: "Invaze!" a mírumilovné shromáždění se může v okamžiku změnit v rozvášněný dav toužící po tom, aby vás roztrhal na kusy. Myslím to doslova tak, jak to říkám. Pro své vlastní dobro, přestože se k vám nejvyšší starší choval laskavě, odejděte. Hned teď!"

"Ale Sakratorium..." řekl Seldon umíněně, přestože jej Dors zatahala za kirtl.

"Co v Sakratoriu vás tak zajímá?" řekl starší. "Vždyť jej můžete vidět odsud. Uvnitř pro vás není nic k vidění."

"Je tam robot," řekl Seldon.

Starší se na Seldona podíval s výrazem otřesu a překvapení, naklonil se k němu a se rty těsně u jeho ucha zašeptal: "Odejděte okamžitě, nebo vzkřiknu "Invaze" já sám. Nebýt nejvyššího staršího, nedal bych vám ani tuto možnost k odchodu."

A Dors s překvapující silou takřka odtáhla Seldona z místa, když se spěšně dala na ústup. Táhl jej za ruku tak dlouho, dokud nezískal zpět ztracenou rovnováhu a nevykročil rychle za ní.

54.

Dors se k tématu vrátila až dalšího rána při snídani, o nic dříve, a způsobem, který Seldonovi připadal velmi zraňující.

Řekla: "Musím říci, že včera to bylo úplné fiasko."

Seldon, který už si myslel, že mu to prošlo bez komentáře, se trucovitě zeptal: "A proč fiasko?"

"Doslova nás vyhodil. A k čemu to bylo? Co jsme tím získali?"

"Potvrdili jsme si, že je tam skutečně robot."

"Mycelium sedmdesát dva říkal, že tam žádný není."

"Samozřejmě, že to říkal. Je to vědec, přinejmenším si to o sobě myslí, a tím, co o Sakratoriu neví, by se dala naplnit celá ta knihovna, do které chodí. Viděla, jak reagoval starší."

"To jsem pochopitelně viděla."

"Kdyby uvnitř robot nebyl, zachoval by se jinak. Zhrozil se, že o něm víme."

"To je jen tvůj dohad, Hari. A i kdyby tam byl, my se dovnitř nedostaneme."

"Rozhodně se o to můžeme pokusit. Po snídani se vypravíme ven a koupíme pro mě jednu z těch šerp, obíh. Nasadím si ji, budu se dívat oddaně k podlaze a půjdu rovnou dovnitř."

"V čapce a se vším dalším? Odhalí tě ve vteřině."

"Neodhalí. Půjdeme do knihovny, do té, kde jsou všechny údaje o domorodech. Stejně bych si ji chtěl prohlédnout. Z knihovny, která je v přístavku Sakratoria, pravděpodobně povede přímý vchod do jeho budovy..."

"A tam tě okamžitě objeví."

"Ale vůbec ne. Slyšelas, co říkal Mycelium sedmdesát dva. Každý se dívá k podlaze a medituje o svém Ztraceném světě, o Auroře. Nikdo se nedívá po ostatních. Kdyby to udělal, byl by to pravděpodobně křiklavý prohřešek proti zvyklostem. Potom najdu Orlí hnízdo Starších..."

"Prostě ho najdeš?"

"V jednu chvíli Mycelium sedmdesát dva řekl, že by mi neradil zkoušet se dostat nahoru do Orlího hnízda. Nahoru. Musí být někde ve věži Sakratoria, v centrální věži."

Dors zavrtěla hlavou. "Nevzpomínám si přesně na jeho slova a myslím, že ty také ne. To je hrozně chabý základ pro... Počkej." Náhle se se zamračením zarazila.

"No?" řekl Seldon.

"Orlí hnízdo je zastaralý výraz, který znamená vysoko položený příbytek."

"Aha! Tak to vidíš. V průběhu toho, čemu ty říkáš fiasko, jsme zjistili několik životně důležitých věcí. A pokud se mi podaří najít živého robota, starého dvacet tisíc let, a pokud mi řekne..."

"Když budeme předpokládat, že existuje, a tomu se mi nechce věřit, a že ho najdeš, což není pravděpodobné, jak dlouho myslíš, že s ním budeš moci mluvit, než tě někdo odhalí?"

"To nevím, ale pokud se mi podaří dokázat, že existuje, a najít jej, tak jistě přijdu i na způsob, jak si s ním pohovořit. Teď už je pozdě na to, abych ustupoval. Hummin mě měl nechat na pokoji, když jsem se ještě domníval, že vyvinout aplikovatelnou psychohistorii je nemožné. Teď, když se mi zdá, že nějaký způsob existuje, mě nezastaví nic kromě smrti."

"Mohlo by se stát, že to bude právě to, čím tě Mykose budou chtít zastavit. To nemůžeš riskovat, Hari."

"Ale můžu. A budu."

"Ne, Hari. Mám povinnost se o tebe starat a nedovolím to."

"Musíš mě nechat. Psychohistorie je důležitější než moje osobní bezpečnost. Moje bezpečí je důležité jen proto, že se pokouším ji vyvinout. Když mi v tom budeš bránit, tvůj úkol ztrácí význam. Zamysli se nad tím."

Hari cítil příliv obnoveného pocitu víry ve smysl jeho práce. Psychohistorie, jeho mlhavá teorie, která ještě před nedávnem vypadala zcela odtažitě, se náhle přibližovala realitě. Teď prostě musel věřit, že její vývoj je možný; cítil to v kostech. Zdálo se, že kousky skládačky do sebe zapadají, a ačkoli ještě nedokázal odhadnout její celkový smysl, cítil, že Sakratorium mu umožní další krok směrem k řešení.

"V tom případě půjdu s tebou dovnitř, abych tě mohla včas vytáhnout, ty blázne."

"Ženám je vstup zakázán."

"Co ze mne dělá ženu? Jen tenhle šedý kirtl. Moje postava pod ním není vidět. Nemám ženský účes, protože moje vlasy jsou pod čapkou. Mám úplně stejnou, neutrální tvář jako muži. Muži zde nemají vousy. Všechno, co budu ke vstupu potřebovat, je bílý kirtl a šerpa. Kterákoli Sestra by to dokázala, kdyby dokázala překonat sílu tabu. A mne žádné tabu nezadržuje."

"Ale já tě zadržím. Nenechám tě tam jít. Je to příliš nebezpečné."

"Pro mě to není o nic nebezpečnější než pro tebe."

"Ale já to musím riskovat"

"V tom případě musím i já. Proč bys ty musel víc než já?"

"Protože..." Seldon se zamyšleně odmlčel.

"Tak si zapamatuj tohle," řekla Dors hlasem pevným jako skála. "Nenechám tě tam jít samotného. Pokud se o to pokusíš, omráčím tě a svážu. Jestli se ti tahle vyhlídka nelíbí, tak zapomeň na to, že bys mohl jít sám."

Seldon zaváhal a temně něco zamumlal. Tuhle hádku vzdal, alespoň prozatím.

55.

Nebe bylo takřka bez mraků, ale bylo světle modré, jako by bylo ve výšce opředeno řídkou mlhou. To, pomyslel si Seldon, je dobrý nápad, ale náhle se mu zastesklo po slunci. Nikdo na Trantoru nemohl spatřit přirozené slunce planety, pokud nevystoupil nahoru, a i potom jen tehdy, když se protrhla vrstva mraků.

Scházel slunce i rodilým Trantořanům? Pomysleli na to vůbec někdy? Když některý z nich navštívil jiný svět, díval se tam do slunce, napůl oslepený, v úžasu?

Proč, pomyslel si, tak mnoho lidí prožije celý život, aniž by se pokoušeli hledat odpovědi na otázky, aniž by je ty otázky vůbec napadaly? Copak v životě je něco více vzrušujícího, než hledat odpovědi na otázky?

Podíval se na zem. Široká cesta byla lemována nízkými budovami, většina z nich byly obchody. Množství osobních vozidel se pohybovalo po cestě v obou směrech, každé se drželo při pravé straně silnice. Vozidla vypadala jako sbírka starožitností, ale byla poháněna elektřinou a jezdila naprosto bezhlučně. Seldona napadlo, zda slovo starožitný musí vždy vzbuzovat soucitný úšklebek. Možná, že menší rychlost byla jen cenou, kterou bylo třeba zaplatit za dokonalé ticho. Konec konců, je v životě opravdu potřeba spěchat?

Na chodnicích bylo všude mnoho dětí a Seldon zklamaně stiskl rty. Dlouhověkost v Mykogenu zřejmě neexistovala, ledaže by byli Mykogeňané smíření se zabíjením dětí. Děti obou pohlaví (nebylo snadné je od sebe rozlišit) nosily kirtly jen těsně pod kolena, čímž byla usnadněna divoká dětská aktivita.

Děti dosud měly vlasy, které byly nakrátko ostříhané a nikdy nebyly delší než palec, přesto starší děti nosily

kapuce nasazené na hlavách a tím zakrývaly celý vršek své hlavy. Zdálo se, jako by už byly natolik staré, že pohled na jejich vlasy začínal být mírně obscenní - a nebo natolik staré, že si samy přály je ukrýt a těšily se na rituál dospělosti, při kterém budou jejich vlasy trvale odstraněny. Seldona náhle něco napadlo. Řekl: "Dors, když jsi byla nakupovat, kdo platil? Ty, nebo Dešťové kapky?"

"Samozřejmě, že já. Dešťové kapky ani jednou nevytáhly úvěrové karty. Proč by to dělaly? Nakupovaly jsme pro naši potřebu a ne pro jejich."

"Ale ty máš trantorskou úvěrovou kartu... domorodskou."

"Samozřejmě, ale to nebyl problém. Lidé v Mykogenu si mohou udržovat svou původní kulturu a své zvyky, mohou si odstraňovat vlasy a nosit kirtly, ale musí se přizpůsobit světové měně. Kdyby to neudělali, jejich obchod by to zadusilo a o to nemůže stát žádný rozumný člověk. Kredity jsou všemocné, Hari." Zdvihla ruku, jako by v ní držela neviditelnou úvěrovou kartu.

"A tvou úvěrovou kartu tedy všude přijali?"

"Nikdo se o ní nezminil jako o něčem zvláštním. A nepadlo ani slovo o mé čapce. Peníze dokážou smířit se vším."

"Tak to je dobře. Můžu si koupit ..."

"Ne. Nákupy obstarám já. Peníze sice smírují se vším, ale smířování se s domorodkou bude lehčí. Jsou tak zvyklí nevšímát si vlastních žen, že si automaticky nevšímají ani mě. Tady je ten obchod, kde jsme byly."

"Počkám tady. Kup mi pěknou červenou šerpu, nějakou, která bude vypadat působivě."

"Nesnaž se předstírat, žeš zapomněl, jak jsme se domluvili. Koupím dvě. A další bílý kirtl... takový, aby mi padl."

"Nebude se jim zdát divné, že žena kupuje bílý kirtl?"

"Jistě, že ne. Budou předpokládat, že ho kupuji pro svého druha, který je náhodou stejně velký jako já."

Vlastně si spíš myslím, že nebudou předpokládat nic, alespoň do té doby, dokud bude moje úvěrová karta v pořádku."

Seldon čekal, napůl očekával, že jej někdo osloví - nebo ještě spíš napadne - jako domoroda, ale nestalo se nic.

Kolenjdoucí jej měli bez povšimnutí a dokonce i ti, kteří se na něj podívali, pokračovali bez zájmu v cestě. Obzvláště nervózní se cítil z šedých kirtlů - žen - kráčejících kolem v párech nebo, ještě hůř, v doprovodu muže. Byly ponížené, nikým nepovšimuté, unavené. Jak lépe si zajistit alespoň chvilkovou pozornost, než jekotem při spatření domoroda? Ale i ženy jej míjely bez zájmu.

Nečekají, že by mohli uvidět domoroda, pomyslel si Seldon, takže jej nevidí.

Rozhodl se, že je to argument svědčící ve prospěch jejich výpravy do Sakratoria. O co méně tam budou očekávat, že by mohli spatřit domoroda, o to více je pravděpodobné, že si ho nevšimnou!

Když Dors vyšla z obchodu, byl v dobré náladě.

"Máš všechno?"

"Naprosto."

"Tak pojďme domů, ať se můžeš převléct."

Bílý kirtl jí neseděl tak dobře jako šedý. Samozřejmě, nemohla si ho vyzkoušet v obchodě, protože to by muselo vyvolat poplach i u toho nejhoupějšího prodávače.

"Jak vypadám, Hari?" zeptala se.

"Přesně jako chlapec," řekl Seldon. "Teď si pojďme vyzkoušet šerpy... nebo obiahy. Měl bych si asi zvyknout, že se jim tak říká."

Dors si sundala čapku a vděčně potřásla hlavou. Řekla ostře: "Teď si ji nenasazuj. Nemůžeme pochodovat napříč Mykogenem s nasazenými šerpami. Přitahovat k sobě pozornost je to poslední, co bychom si přáli."

"Ale ne. Jen jsem si chtěl vyzkoušet, jak se nasazuje."

"Tak dobře, ale ne tuhle. Ta druhá je ozdobnější a z lepšího materiálu."

"Máš pravdu, Dors. Musím veškerou pozornost přitáhnout na sebe. Nechtěl bych, aby v tobě odhalili ženu."

"Na to jsem nemyslela, Hari. Jen jsem chtěla, abys vypadal hezky."

"Tisícere díky, ale obávám se, že to se ti nepodaří. Tak se pojďme podívat, jak se to navléká."

Hari i Dors společně nacvičovali oblékání a svlékání šerp tak dlouho, dokud si je neuměli nasadit jediným plynulým pohybem. Dors naučila Hariho, jak to má dělat, protože si předtím všimla před Sakratoriem muže, který si právě šerpu nasazoval.

Když ji Hari chválil za její pozornost, začervenala se a řekla: "To nic není, Hari, prostě jsem si toho všimla, to je všechno."

Hari odpověděl: "Tak to jsi génius na všímání si věcí."

Když byli nakonec spokojeni s nově nabytou zručností, postavili se kus od sebe a prohlíželi si jeden druhého.

Hariho oblah se týpyl, vystával na něm jasně rudý vzor v podobě draka na bledším pozadí. Ten, který měla na sobě Dors, bylo něco méně výrazný, jeho středem vedla jednoduchá tenká linka velmi světlého odstínu. "Tak," řekla, "to stačí, aby člověk ukázal, že má vkus." Zase si šerpu svlékla.

"A teď," řekl Seldon, "je složime a zastrčíme do některé z vnitřních kapes. V jedné mám svou, lépe řečeno Humminovu úvěrovou kartu a klíč od tohoto pokoje, ve druhé knihu."

"Knihu? Myslíš, že je chytré nosit ji všude s sebou?"

"Je to nutné. Řekl bych, že každý, kdo jde do Sakratoria, má svůj výtisk s sebou. Třeba si tam z ní čtou nebo předpřikávají. Pokud to bude potřeba, budeme oba číst z této a nikdo si ničeho nevšimne. Jsi připravená?"

"Připravená nebudu nikdy, ale jdu s tebou."

"Bude to prima výlet. Zkontroluj mi, prosím, čapku, aby mi tentokrát nikde nekoukaly vlasy. A nedrbej se na hlavě."

"Nebudu. Vypadáš v pořádku."

"Ty také."

"Tak vypadáš nervózně."

A Seldon řekl suše: "Hádej proč."

Dors impulzivně natáhla ruku a sevřela Hariho dlaň, potom se stáhla, jako by ji to samotnou překvapilo. Podívala se dolů a urovnala si svůj bílý kirtl. Hari, sám poněkud překvapen a podivně potěšen, si odkašlal a řekl: "Fajn, tak pojďme."

ORLÍ HNÍZDO

ROBOT - termín používaný v dávných legendách několika světů pro něco, co se častěji nazývá "automatem". Roboti jsou popisováni jako zařízení s přibližně lidskou podobou vyrobená z kovu, ačkoli se předpokládá, že někteří byli pseudoorganické povahy. Hari Seldon se v období svého Útěku, jak alespoň tvrdí oblíbená domněnka, s robotem setkal, ale tento příběh je pochybného původu. Nikde ve svých rozsáhlých vzpomínkových pracích se Seldon o robotech nezmiňuje, ačkoli...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA .

56.

Nikdo si jich nevšiml.

Hari Seldon a Dors Venabili opakovali výlet z předešlého dne a tentokrát se na ně nikdo nepodíval podruhé. Skoro nikdo se na ně vlastně nepodíval ani poprvé. Při několika příležitostech museli uhnout kolena na stranu, aby umožnili projít kolem sebe ven někomu, kdo seděl na vnitřních sedadlech. Když někdo přistoupil, rychle si uvědomili, že se musí posunout, pokud je u okraje prázdné sedadlo.

Tentokrát je brzy začal obtěžovat zápach dlouho nepraných kirtlů, protože už je tolik nerozptylovalo okolní dění.

Ale nakonec dosáhli cíle.

"Tohle je knihovna," řekl Seldon tlumeným hlasem.

"Vypadá to tak," řekla Dors. "Přinejmenším je to ta budova, kterou nám ukázal Mycelium sedmdesát dva při naší všerejší cestě."

Zvolna k ní kráčeli.

"Zhluboka se nadechni," řekl Seldon. "Toto je první překážka."

Dveře před nimi byly otevřené, světlo vevnitř tlumené. Před vchodem bylo pět širokých kamenných schodů, které k němu vedly. Vstoupili na první z nich a čekali několik okamžiků, než si uvědomili, že jejich váha schody nespustila, že zůstaly nehybné. Dors se zašklebila a vybidla Seldona gestem, aby šel nahoru.

Společně vyšli po schodech, cítili se v rozpacích kvůli záměrnému mykogenskému zpátečnictví. Potom, za dveřmi, kde seděl za stolem muž skloněný nad nejjednodušším a nejnešikovněji vypadajícím počítačem, jaký kdy Seldon viděl, zaváhali.

Muž se na ně ani nepodíval. Není to potřeba, pomyslel si Seldon. Bílé kirtly, holé hlavy, všichni Mykogeňané vypadali skoro stejně, takže ani nebylo, na čem by mohl utkvět pohled, a domorodci toho mohli s výhodou zneužít.

Muž, který stále studoval něco na svém stole, řekl: "Učenci?"

"Učenci," řekl Seldon.

Muž trhl hlavou směrem ke dveřím. "Jděte dál. Užívejte." Postoupili dovnitř a ocitli se v jedné ze sekcí knihovny, alespoň pokud to mohli posoudit. Byli v ní sami. Buď knihovna nebyla oblíbeným útočištěm vědců, nebo jich bylo velice málo. Anebo, a to se zdálo nejpravděpodobnější, obojí.

Seldon zašeptal: "Myslel jsem si, že budeme muset předložit nějakou propustku nebo povolení, a byl bych musel tvrdit, že jsem ji zapomněl."

"Vypadá to, jako by vítal naši přítomnost za jakýchkoli podmínek. Už jsi někdy viděl takovéhle místo? Pokud může být místo mrtvé, jako může být mrtvý člověk, jsme právě uvnitř nebožtíka."

Většina knih v této sekci byly tištěné knihy jako kniha v Seldonově vnitřní kapse. Dors se procházela kolem polic s knihami, prohlížela si je. Řekla: "Většinou jsou to velmi staré knihy. Část klasických, část bezcenných."

"Knihy z venku? Chci tím říci, nemykogenské knihy?"

"Ano, pokud mají i své vlastní knihy, musí je mít uloženy v jiné sekci. Tato je zřejmě vyhrazena pro výzkum okolí ubohými samouky, jako byl ten včera. Tady je odkazové oddělení a támhle Císařská encyklopedie. Musí být nejméně padesát let stará. A počítač."

Natáhla ruku ke klávesnici a Seldon ji zarazil. "Počkej, třeba něco nevyjde a zdrželo by nás to."

Ukázal rukou na nenápadnou informační tabuli nad nimi, nad volně stojící řadou polic, na které svítila písmena K SAKR TORIU. Druhé "a" ve slově sakratorium nesvítilo, buď došlo k poruše nedávno, nebo se nikdo nestaralo opravu. (Říše, pomyslel si Seldon, byla v rozkladu. Všechny její části. Mykogen také.)

Rozhlédl se. Chudá knihovna, tak nezbytná pro mykogenskou hrdost, možná dokonce užitečná Starším, kteří ji čas od času používali, aby našli drobečky, kterými by upevnili svou vlastní víru, a pak je prezentovali jako dílo učených domorodců, se zdála být úplně prázdná. Nikdo za nimi nevešel. Seldon řekl: "Pojďme si stoupnout támhle, tam

budeme mimo dohled toho muže u dveří a navlékneme si šerpy."

A pak, přede dveřmi, si náhle uvědomili, že až projdou touto druhou překážkou, nebude už možné se vrátit.

Seldon řekl: "Dors, nechod' se mnou dovnitř."

Zamračila se. "Proč ne?"

"Není to bezpečné a nechci, abys zbytečně riskovala."

"Jsem s tebou proto, abych tě chránila," řekla jemně, ale pevně.

"Jak mě budeš moci chránit? Umím se o sebe postarat sám, i když si to třeba nemyslíš. A když budeš se mnou, budu se muset starat i o tebe, a to mi bude svazovat ruce. Copak to nechápeš?"

"O mě se nesmíš starat, Hari," řekla Dors. "Obavy nech na mně." Připevnila si šerpu tak, že procházela prostorem mezi jejími zakrytými řadry.

"Protože tě Hummin požádal, abys to udělala?"

"Protože takové jsou moje rozkazy."

Uchopila Seldona za paže těsně nad lokty a ten byl, jako pokaždé, překvapen jejím silným stiskem. Řekla: "Jsem proti tomuto podniku od začátku, ale pokud máš pocit, že musíš jít dovnitř, já musím také; musím jít s tebou."

"Tak tedy dobře. Ale pokud se něco semele a uvidíš šanci utéci, využij ji. O mě se nestarej."

"Plýtváš slovy, Hari. A urážíš mě."

Seldon se dotkl panelu u vstupních dveří a portál se rozevřel. Společně jimi prošli, takřka shodným krokem.

57.

Ocitli se v rozlehlé místnosti, o to větší, že uvnitř nebylo nic, co by připomínalo nábytek. Žádné židle, žádné lavičky, žádná sedadla libovolného typu. Žádné jeviště, žádné závěsy, žádné ozdoby.

Ani světla nikde nesvítla, pouze uniformní osvětlení rozptýleným, mírným světlem. Zdi ale nebyly úplně prázdné. V pravidelných intervalech, umístěny s mezerami v různých výškách, byly primitivní, dvourozměrné televizní obrazovky. Seldon nedokázal v jejich rozmístění nalézt žádnou pravidelnost. Všechny byly v provozu. Z místa, kde Seldon s Dors stáli, nevznikala dokonce ani iluze třetího rozměru, ani náznak pravé holovize.

Uvnitř bylo několik lidí. Nebylo jich mnoho a u každé obrazovky nikde nestál více než jeden člověk. Stejně jako televizní monitory, ani lidé nebyli uspořádáni v nějakém opakujícím se vzoru. Všichni měli na sobě bílé kirtly, všichni měli připevněné šerpy.

Panovalo takřka úplné ticho. Nikdo nemluvil v obvyklém smyslu tohoto slova. Někteří pohybovali rty, měkce si něco mumlali. Ti, kteří se procházeli, kráčeli plíživě, oči upřené na podlahu.

Atmosféra byla naprosto pohřební.

Seldon se naklonil k Dors, která okamžitě přiložila prst ke rtům, potom ukázala na jeden z televizních monitorů. Na obrazovce byla idylická zahrada plná zeleně, kamera jí pomalu projížděla.

Přiblížili se k monitoru způsobem, který napodoboval ostatní. Dělalí pomalé kroky, s velkou opatrností pokládali nohy na zem; tak jemně, jak jen to dokázali.

Když byli asi půl metru od obrazovky, zaslechli měkký, podmanivý hlas: "Zahrada Antenninu, jak byla reprodukována z dávných knih a fotografií, umístěná na vnějším povrchu Eosu. Všimněte si..."

Dors zašeptala tak tiše, že ji Seldon takřka neporozuměl přes zvuk hlasu přístroje: "Zapíná se, když se k němu někdo přiblíží, a vypne se, když od něj odejdeme. Pokud budeme dost blízko, můžeme zde ve skrytu hovořit, ale nedívej se na mě, a pokud se někdo přiblíží, přestaň mluvit."

Seldon, hlavu skloněnou, ruce sepnuté před tělem (všiml si, že to je obvyklá pozice lidí uvnitř místnosti), řekl: "Čekám, že každou chvíli někdo začne naříkat."

"Někdo by klidně mohl, truchlí za svým ztraceným světem," řekla Dors.

"Doufám, že čas od času mění filmy. To by bylo k zbláznění, chodit se dívat stále na ty samé."

"Každý z nich je jiný," řekla Dors, její oči projížděly místností. "Možná, že je mění periodicky. Nevím."

"Počkej!" řekl Seldon o zlomek hlasitěji, než bylo vhodné. Ztlumil hlas a pokračoval: "Pojď tudy."

Dors se zamračila, nepodařilo se jí porozumět jeho slovům. Seldon naznačil směr hlavou. Znovu se dali do pohybu plíživou chůzí, ale délka Seldonových kroků se zvětšovala, protože cítil touhu pohybovat se větší rychlostí, a Dors jej zatahala ostře, ale velmi krátce za kirtl. Zpomalil.

"Tady jsou roboti," řekl pod ochranou zvuku, který se spustil při jejich příchodu.

Na obrazovce bylo vidět roh obytné budovy, kterou obklopoval trávník a řada keřů v popředí a tři stroje, které nemohly být nic jiného, než roboti. Byli kovoví, alespoň napohled, a jejich tvar připomínal lidské tělo.

Zvukový záznam řekl: "Toto je nedávno rekonstruovaný pohled na zařízení slavného majetku Wendomů ve třetím století. Robot, kterého vidíte blízko středu obrazovky, byl tradičně nazýván Bendar a podle dávných záznamů sloužil 72 let, než byl nahrazen."

Dors řekla: "Nedávno rekonstruovaný, to znamená, že obrazy musí měnit."

"Pokud ovšem neříkají nedávno rekonstruovaný posledních tisíc let."

Další Mykogeňan vstoupil do zvukového rozložení scény a řekl tichým hlasem, ačkoli ne tak tichým, jako byl šepot Seldona a Dors. "Zdravím vás, Bratři."

Nepodíval se ani na Seldona, ani na Dors, když promluvil, a po jediném nedobrovolném a vylekaném pohledu Seldon odvrátil hlavu. Dors si nevšimla vůbec ničeho. Seldon zaváhal. Mycelium sedmdesát dva řekl, že v Sakratoriu se nesmí mluvit. Možná, že přeháněl. Anebo možná nebyl v Sakratoriu od doby svého dětství.

V tísni se Seldon rozhodl, že rozumnější bude promluvit.

Řekl tichým šepotem: "Pozdrav i tobě, Bratře."
Neměl ani ponětí, zda je to správná odpověď, zda mají Mykogeňané nějaké předepsané odpovědi na pozdrav, ale muž se zdál být spokojen.
"Věčný mír v Auroře," řekl.
"I tobě," řekl Seldon, a protože mu připadalo, že muž očekává něco dalšího, dodal: "Na Auroře," a okamžitě zaregistroval znatelný pokles napětí. Seldon cítil, jak se na jeho čele začíná objevovat pot.
Mykogeňan řekl: "Překrásné! Tento jsem ještě neviděl."
"Je mistrně udělaný," řekl Seldon. Potom, v návalu troufalosti, dodal: "Ztráta, která nesmí být zapomenuta."
Muž se zdál být znepokojen. Řekl: "Vskutku, vskutku," a pohnul se směrem pryč.
Dors zasyčela: "Zbytečně riskuješ. Neříkej nic, co nemusíš."
"Zdalo se mi to přirozené. Rozhodně je tento obrázek z nedávné doby. Ale ti roboti mě zklamali. Vypadají přesně tak, jak by člověk od automatů očekával. Rád bych viděl ty organické, humanoidní."
"Pokud existovali," řekla Dors zdráhavě, "řekla bych, že se sotva hodili k zahradnickým pracem."
"To je pravda," řekl Seldon. "Musíme najít to Orlí hnízdo Starších."
"Pokud existuje. Zdá se mi, že v téhle holé jeskyni není nic jiného, než obrázky dávno zašlých časů."
"Pojďme se podívat."
Kráčeli kolem zdi, míjeli jednu obrazovku za druhou, pokoušeli se u každé chvilku zastavit, dokud Dors nechytila Seldona za ruku. Mezi dvěma obrazovkami byly linie zobrazující nezřetelný obdélník.
"Dveře," řekla Dors. Potom, aby oslabila naději, která se jí vkradla do hlasu, dodala: "nezdá se ti?"
Seldon se podezíravě rozhlédl. Bylo nanejvýš příhodné, že všichni, pokud se nedívali na televizní monitor, měli skloněné tváře, aby nenarušili atmosféru žalu. Všichni byli zahleděni v soustředění k podlaze.
Seldon řekl: "Jak myslíš, že se otvírají?"
"Musí tu být někde ovládací panel."
"Žádný nevidím."
"Nikde není nic označeného, ale mám pocit, že tady má stěna trošku jinou barvu. Vidíš to? Jak se s tím asi pracuje? Mám přiložit obě ruce? A kolikrát?"
"Já to zkusím. Dívej se kolem a kopni mě, pokud se někdo podívá naším směrem. Zadržel opatrně dech, dotkl se vybraného místa a nic se nestalo. Potom na ně přiložil celou otevřenou dlaň a zatlačil. Dveře se tiše otevřely. Nevrzaly, ani nezadrhly o podlahu. Seldon jimi prošel, jak nejrychleji dokázal, a Dors jej následovala. Dveře se za nimi zavřely. "Myslíš," řekla Dors, "že nás někdo viděl?"
Seldon řekl: "Starší musí procházet těmito dveřmi často."
"Ano, ale mohl by si někdo myslet, že patříme mezi Starší?"
Seldon po krátké pauze řekl: "Pokud bychom byli sledováni a někdo si domyslel, že se děje něco, co by se dít nemělo, tyto dveře by se rozletěly patnáct vteřin poté, co jsme sem vstoupili."
"Možná," řekla Dors suše, "a nebo je také možné, že na této straně dveří není nic k vidění a nikdo se nestará o to, kdo sem vchází."
"To se teprve uvidí," zamumlal Seldon.
Poměrně úzká místnost, do které vstoupili, byla poněkud temná, ale jak jí procházeli směrem dál ode dveří, světlo se rozjašňovalo.
V místnosti byly židle, široké a pohodlné, malé stolky, několik křesel, hluboká a vysoká lednička, několik skříněk na nádoby.
"Pokud je toto Orlí hnízdo Starších," řekl Seldon, "zdá se, že si Starší dokáží zařídit život docela pohodlně přes prostotu zařízení samotného Sakratoria."
"To se dalo čekat," řekla Dors. "Asketismus mezi vládnoucí třídou, vyjma toho, který se ukazuje na veřejnosti, je velmi vzácný. To si zapiš do toho notýsku, do kterého si poznamenáváš psychohistorické aforismy." Rozhlédla se.
"Nikde nevidím žádného robota."
Seldon řekl: "Pamatuj si, že Orlí hnízdo bývá vysoko, a to tenhle sklep není. Někde tady musí být cesta do vyšších podlaží a já si myslím, že vede tamtudy." Ukázal směrem ke schodišti, pokrytému kobercem.
Nepohnul se však směrem k němu, místo toho se rozhlédl kolem sebe.
Dors uhodla, co hledá. Řekla: "Zapomeň na výtahy. V Mykogenu vládne kult primitivismu. Jistě jsi na to nemohl zapomenout. Nebo ano? Nikde tady nebudou výtahy, ale co je horší, až si stoupnem na schody, jsem si naprosto jista, že se s námi nerozjedou. Budeme muset vystoupat vlastní silou. Možná několik pater."
"Pěšky?"
"To schodiště, podle všeho, vede k Orlímu hnízdu, pokud vede vůbec někam. Chceš ho vidět, nebo ne?"
Společně došli ke schodišti a začali stoupat.
Vyšli tři podlaží a během stoupaní se úroveň osvětlení znatelně zvyšovala v pravidelných intervalech. Seldon se zhluboka nadechl a zašeptal: "Vždycky si říkám, že jsem v docela dobré kondici, ale tohle nenávidím."
"Nejsi zvyklý na takový typ fyzické námahy." Na ní nebyly vidět žádné známky fyzického nepohodlí.
Na třetím podlaží schodiště skončilo a před nimi byly další dveře.
"Co když jsou zamčené?" řekl Seldon více sám pro sebe než k Dors. "Zkusíme je vyrazit?"
Ale Dors řekla: "Proč by měly být zamčené, když ty dolní nebyly? Tohle je Orlí hnízdo Starších, domnívám se, že existuje nějaké tabu, které bude zabraňovat komukoli kromě Starších, aby sem vešli. Takové tabu je daleko silnější než jakýkoli zámek."
"Máš pravdu, ale to se týká jen těch, kteří to tabu přijmou za své," řekl Seldon, ale pohnul se směrem ke

dveřím.

"Pořád ještě máme čas se vrátit, pokud se ti do toho nechce," řekla Dors. "Ve skutečnosti bych ti to dokonce radila."

"Váhám jen proto, že nevím, co najdeme za těmi dveřmi. Pokud tam nebude nic..."

A potom dodal o poznání hlasitěji: "Tak tam nebude nic," a vykročil ke dveřím a opřel se do otevíracího mechanismu.

Dveře se otevřely, tiše, ale rychle, a Seldon udělal překvapený krok zpátky, když se zevnitř vyřinul proud ostrého světla.

A tam, tváří k němu, oči oživé světlem, paže napůl zvednuté, jednu nohu mírně předsunutou před druhou stála lidská postava, třpytící se slabě nažloutlým kovovým leskem. Na několik okamžiků se zdálo, že na sobě má těsně padnoucí oděv, ale při bližším pohledu bylo zřejmé, že oděv je součástí těla objektu.

"Tak tohle je robot," řekl Seldon zklamaně, "ale je kovový."

"Je to ještě horší," řekla Dors, která udělala rychlý úkrok nejdříve na jednu a potom na druhou stranu. "Jeho oči mě nesledují, jeho paže se ani nezachvějí. Není naživu, pokud člověk může říci o robotovi, že je naživu."

A člověk, naprosto nezaměnitelný člověk vykročil zpoza robota a řekl: "Možná, že ne. Ale já rozhodně živý jsem." Téměř automaticky udělala Dors dva kroky vpřed a zaujala místo mezi Seldonem a náhle se objevil živým mužem.

58.

Seldon odstrčil Dors na stranu, možná o něco hruběji než bylo potřeba. "Nepotřebuji ochranu. Vždyť je to náš starý přítel Sluneční pán Čtrnáctý."

Muž, který stál proti nim, měl na sobě dvojitou šerpu, to bylo zřejmě jeho privilegium vyplývající z titulu Nejvyššího staršího, a řekl: "A ty jsi domorod Seldon."

"Samozřejmě," řekl Seldon.

"A toto, přes její mužský oděv, je domorodka Venabiliová."

Dors neřekla nic.

Sluneční pán Čtrnáctý řekl: "Máš samozřejmě pravdu, domorode. Nejsi v žádném nebezpečí tělesné úhony. Prosím, posaď se. Oba se posaďte. Protože nejsi Sestra, domorodko, není třeba, abys odešla. Budeš první žena, pokud to pro tebe má nějaký význam, která si kdy sedla v těchto prostorách."

"Takové výsady si rozhodně příliš nevážím," řekla Dors, pečlivě oddělující slova, aby jim dodala větší důraz.

Čtrnáctý sluneční pán přikývl. "Jak si přeješ. I já se posadím, protože vám musím položit několik otázek a nebudu to dělat vestoje."

Seděli v rohu místnosti. Seldonovy oči zabloudily zpět ke kovovému robotu.

Sluneční pán Čtrnáctý řekl: "Je to robot."

"Já vím," řekl Seldon stručně.

"I já vím, že to víš," řekl Sluneční pán Čtrnáctý s podobnou strohostí. "A teď, když jsme si tuto záležitost vysvětlili, proč jste tady?"

Seldon se upřeně zadíval na Slunečního pána a řekl: "Abychom si prohlédli tohoto robota."

"Víte, že nikdo kromě Starších nemá povolený přístup do těchto prostor?"

"To jsem nevěděl, ale domýšlel jsem si to."

"A víte, že žádný domorod nemá povolený přístup do Sakratoria?"

"To mi bylo řečeno."

"Ale nevzal jsi tento fakt na vědomí, mám tomu tak rozumět?"

"Jak už jsem řekl, chtěli jsme vidět robota."

"A věděli jste, že žádná žena, dokonce ani Sestra, nesmí do Sakratoria vyjma zvláštních a velmi vzácných příležitostí?"

"I to mi bylo řečeno."

"A víte, že žádná žena nesmí, nikdy a ze žádného důvodu, obléci mužské šaty? To platí uvnitř mykogenské oblasti pro všechny ženy, pro domorodky stejně tak jako pro Sestry."

"To mi nikdo neřikal, ale nepřekvapuje mě to."

"Dobře, chtěl jsem, abys rozuměl všemu tomu, o čem jsme teď mluvili. A teď, proč jste chtěli vidět robota?"

Seldon řekl s pokrčením ramen: "Ze zvědavosti. Ještě nikdy jsem robota neviděl a dokonce jsem ani nevěděl, že něco takového existuje."

"A jak ses dozvěděl, že něco takového existuje, a zejména, že to existuje zde?"

Seldon byl chvíli potichu a potom řekl: "Na tuto otázku nechci odpovědět."

"Je to důvod, proč jste byli posláni do Mykogenu domorodem Humminem? Abyste prozkoumali roboty?"

"Ne. Domorod Hummin nás sem zavedl proto, abychom byli v bezpečí. Jenomže jsme vědci, doktorka Venabiliová i já. Vědomosti jsou náš způsob života a jejich získávání je smyslem našeho života. O záležitostech Mykogenu se za jeho hranicemi ví velmi málo a my jsme si přáli dozvědět se více o vašem způsobu života a o vašem způsobu přemýšlení. Je to přirozená touha a také neškodná, nebo tak nám to alespoň připadá, dokonce by se možná dalo říci, že je chvályhodná."

"Ehm, ale my si nepřejeme, aby vnější kmeny a světy věděly příliš mnoho o našem životě. To je naše přirozená touha a budeme to my, kdo bude posuzovat, co je pro nás neškodné a co nám škodí. Takže se tě táži, domorode: jak jsi věděl, že v Mykogenu je robot; a jak jsi věděl, že je v této místnosti."

"Všeobecně se o tom mluví," řekl po chvíli Seldon.

"Trváš na této odpovědi?"

"Ano, trvám. Všeobecně se o tom mluví."

Pronikavé modré oči Slunečního pána se ostře zabodly do Seldona a zvýšeným hlasem řekl: "Domorode Seldone, po dlouhou dobu jsme spolupracovali s domorodem Humminem. Na to, že je domorod, zdál se nám jako slušný a důvěryhodný člověk. Na to, že je domorod! Když sem přivedl vás dva a doporučil vás dva a svěřil vás do naší ochrany, slíbili jsme mu, že mu vyhovíme. Ale domorod Hummin, ať už jsou jeho vlastnosti jakékoliv, vždy zůstane jen domorodem, a z toho budou vznikat nedorozumění. Nebyli jsme si jisti, jaké mohou být vaše nebo jeho pravé úmysly."

"Naším úmyslem je získávání znalostí," řekl Seldon. "Akademických znalostí. Domorodka Venabiliová je historička a já se také zajímám o historii. Proč bychom se neměli zajímat také o mykogenskou historii?"

"Jednak proto, že si to nepřejeme. V každém případě, vyslali jsme k vám dvě důvěryhodné Sestry. Měly s vámi spolupracovat, pokusit se - jak to vy domorodi říkáte? - zjistit, co máte za lubem. Poskytnout vám dostatek prostoru, abyste se prozradili. To vše měly udělat tak, abyste nezjistili, co se děje." Sluneční pán Čtrnáctý se usmál, ale byl to ponurý úsměv.

"Dešťová kapka čtyřicet pět," pokračoval Čtrnáctý sluneční pán, "šla nakupovat s domorodkou Venabiliovou, ale při této příležitosti se nestalo nic, co by bylo jakýmkoliv způsobem neobvyklé. Přirozeně jsme obdrželi úplnou zprávu. Dešťová kapka čtyřicet tři ukázala tobě, domorode Seldone, naše mikrofarmy. Mohlo vzbudit tvé podezření, že neprotestovala proti tomu, že tě doprovodí samotná, něco, co je mezi námi naprosto vyloučeno. Ale zřejmě jsi usoudil, že to, co se vztahuje na Bratry, se netýká domorodů, a lichotil sis, že jsi ji tím podivným zdůvodňováním přesvědčil. Podřídila se tvému přání, přestože přišla o klid své mysli. A nakonec jsi ji požádal o Knihu. To, že ti ji předala tak snadno, mohlo vzbudit tvé podezření, proto předstírala perverzní touhu, kterou jsi pouze ty mohl ukojit. Její sebeobětování nebude zapomenuto. Předpokládám, že stále ještě Knihu máš, a domnívám se, že ji máš u sebe. Můžeš mi ji dát?"

Seldon seděl v zaraženém mlčení.

Vrásčitá ruka Čtrnáctého slunečního pána byla natažena směrem k němu, řekl: "Mnohem lepší bude, když mi ji dáš teď, než kdybychom ti ji museli odebrat násilím."

A Seldon mu ji podal. Čtrnáctý sluneční pán zalistoval jejími stránkami, jako by se chtěl ujistit, že není poškozená. Řekl s malým povzdechem: "Budeme ji muset opatrně zničit předepsaným způsobem. Smutné! Samozřejmě, jakmile jsi jednou měl v držení tuto knihu, nebyli jsme překvapeni, když jsi jel do Sakratoria. Celou dobu jste byli sledováni, protože si nemůžete myslet, že jakýkoli Bratr nebo Sestra, kteří nejsou absolutně zaneprázdněni něčím jiným, by ve vás na první pohled nepoznali domorody. Známe čapky kryjící vlasy a poznáme je už z dálky, v Mykogenu jich je v současné době méně než sedmdesát... Takřka všechny patří domorodům, kteří zde jsou kvůli oficiálním záležitostem a zůstávají po celou dobu ve zvláštních vládních budovách. Takže jste nebyli pouze spatřeni, ale jasně identifikováni pokaždé, když jste opustili svůj pokoj."

"Ten starší Bratr, se kterým ses setkal, ti řekl o knihovně a o Sakratoriu, jak bylo jeho úkolem, a také ti řekl, že není dovoleno, abys tam šel, protože jsme si nepříjeli nalíčit na tebe past. Nebeský pás dvě tě také varoval a to velmi důrazně. Přesto tě to neodradilo od tvého plánu."

"Obchod, ve kterém jste koupili bílý kirtl a dvě šerpy, nás okamžitě informoval a od toho okamžiku jsme věděli naprosto jasně, co zamýšlíš. Knihovnu jsme okamžitě ponechali prázdnou, knihovníka jsme upozornili, aby se na vás nedíval, samotné Sakratorium mělo omezený provoz. Bratr, který tam na vás promluvil, takřka celou věc prozradil, ale když si uvědomil, s kým mluví, rychle odpěchal a potom jste přišli sem."

"Z toho je jasně patrné, že jsi celou dobu zamýšlel přijít sem a my že jsme tě k tomu žádným způsobem nevybízel. Přišel jsi zcela dobrovolně, bylo to výsledkem tvé vlastní touhy, a proto bych se tě chtěl znovu zeptat, proč?"

Tentokrát to byla Dors, kdo odpověděl, její hlas byl pevný, v očích měla tvrdý pohled: "Odpovíme ti tedy znovu, Mykogeňane. Jsme vědci, učenci, pro které jsou vědomosti svaté, a jsou to pouze vědomosti, co hledáme. Nepřilákali jste nás sem, ale ani jste nás nezastavili, což jste snadno mohli udělat dávno před tím, než jsme se přiblížili k této budově. Upravili jste nám cestu a ulehčili náš vstup sem, a to by klidně mohlo být považováno za lákání. A jakou škodu jsme vám způsobili? Žádným způsobem jsme nepoškodili budovu, ani tento pokoj, ani tebe, ani támhleto věc."

Ukázala na robota. "Je to mrtvý kus kovu, který zde schováváte, a my teď víme, že je mrtvý, a to je vše, co jsme se chtěli dozvědět. Mysleli jsme, že bude zajímavější, a jsme zklamáni, ale teď, když víme, jak to je, odejdeme. A pokud si to budeš přát, opustíme i mykogenské území."

Čtrnáctý sluneční pán poslouchal se zcela bezvýraznou tváří, ale když domluvila, obrátil se k Seldonovi a řekl: "Tento robot, kterého zde vidíte, je symbol. Je to symbol toho, co jsme ztratili, co jsme měli a už to nemáme, všeho toho, co v průběhu tisíců let zmizelo, ale my jsme na to nezapomněli a chceme se k tomu jednou vrátit. Protože nám nezbylo nic jiného, co by bylo zároveň hmotné i autentické, je pro nás tento robot velmi drahý, přestože pro tvou družku je to jen kus mrtvého kovu. Je takový i tvůj názor, domorode Seldone?"

Seldon řekl: "Jsme členy společnosti, která si nevytváří žádné vazby na tisíce let starou minulost, která se nesnaží o kontakt mezi tím, co existovalo v dávné minulosti, a mezi námi samotnými. Žijeme v přítomnosti, kterou považujeme za výsledek všeho, co bylo v minulosti, a ne jednoho dávno uplynulého okamžiku, který bychom si hýčkali v našich srdcích. Rozumíme, intelektuálně, co pro vás ten robot může znamenat, a jsme naprosto svolní k tomu, aby to pro vás znamenalo i nadále. Ale můžeme jej vidět pouze svými očima, stejně, jako vy jej můžete vidět pouze vašima. Pro nás je to pouze kus mrtvého kovu."

"A teď," řekla Dors, "odejdeme."

"Neodejdete," řekl Čtrnáctý sluneční pán. "Tím, že jste sem přišli, jste spáchali zločin. Je to sice zločin pouze v našich očích, jak jistě neopomenete v nejbližším okamžiku zdůraznit," jeho rty se pohnuly ve studeném úsměvu, "ale jsme na našem území. A na něm jsme to my, kdo rozhoduje o takových věcech. A tento zločin, jak bylo dávno rozhodnuto, se trestá smrtí."

"Takže se chystáte nás zastřelit?" řekla Dors hněvivě. Čtrnáctý sluneční pán měl na tváři výraz nesouhlasu, pokračoval v hovoru pouze se Seldonom. "Za co nás považuješ, domorode Seldone? Naše kultura je stejně stará jako vaše, stejně složitá, stejně civilizovaná, stejně lidská. Nejsem ozbrojen. Budete souzeni, a protože jste naprosto jasně vinni, budete potrestáni podle práva. Rychle a bezbolestně."

"Kdybyste se teď pokusili odejít, nemohl bych vám v tom zabránit, ale dole je mnoho Bratří, mnohem více, než jich bylo vidět při vašem vstupu do Sakratoria. A ve hněvu nad vaším činem by mohli na vás vztáhnout hrubé a silné ruce. Už se v naší minulosti stalo, že domorodí zemřeli takovým způsobem, a není to příjemná smrt, rozhodně ne bezbolestná."

"Před tímto jsme byli varováni," řekla Dors, "Nebeským pásem dvě. Co víc dodat k vaší složitě, civilizované a humánní kultuře."

"Lidé mohou být dohnáni k násilí ve chvílích citového vzepětí," řekl Sluneční pán Čtrnáctý chladně, "ať bývají jakkoliv humánní v okamžicích, kdy jsou klidní. To platí o každé kultuře, jak musí tvoje družka, o které tvrdíš, že je historička, jistě vědět."

Seldon řekl: "Chovejme se rozumně, Sluneční pane Čtrnáctý. Možná, že můžete aplikovat své zákony na místní mykogenské záležitosti, ale vaše zákony se nevztahují na nás a to dobře víte. Ani jeden z nás není z Mykogenu, jsme občané Říše a pokud máme být souzeni za hrdelní zločin, musíme být souzeni císařem a jeho soudy."

Sluneční pán Čtrnáctý řekl: "Tak tomu může být v předpisech a na holovizních obrazovkách, ale teď se nebavíme o teorii. Nejvyšší starší má moc trestat zločin znesvěcení, aniž by do toho císařská síla mohla zasáhnout."

"Pokud jsou zločinci vaši vlastní lidé," řekl Seldon. "Pokud pocházejí zvenčí, celá věc si stojí úplně jinak."

"Ve vašem případě o tom pochybuji. Domorod Hummin vás sem přivedl jako uprchlíky a nemáme hlavu tak plnou kvasnic, abychom nepochopili, že prcháte před císařskými zákony. Proč by soudce měl něco namítat, když za něj jen uděláme jeho práci?"

"Protože," řekl Seldon, "by namítal. I kdybychom skutečně byli uprchlíky před císařskou mocí a i kdybychom byli skutečně stíháni jen proto, abychom byli potrestáni, stále nás bude císař chtít. Kdyby vám dovolil nás zabít ať už jakýmkoliv způsobem a z jakéhokoliv důvodu, nás, kteří nejsme občany Mykogenu, bez patřičného císařského procesu, znamenalo by to, že popíráte jeho autoritu, a žádný císař si nemůže dovolit takový precedens. Ať je jak chce dychtivý, aby pokračoval obchod s mikropotravinami bez přerušení, stále by se musel cítit vázán obnovit svou císařskou svrchovanost. Přejete si, ve své dychtivosti, zabít nás, aby sem vtrhla divize císařských vojáků a zplundrovala vaše farmy a vaše příbytky, znesvětila vaše Sakratorium a ublížila vašim Sestrám? Přemýšlejte o tom."

Čtrnáctý sluneční pán se znovu usmál, ale v jeho úsměvu nebyl ani náznak ústupu. "Ve skutečnosti jsem o všem tomto přemýšlel a myslím si, že existuje alternativa. Poté, co vás odsoudíme, odložíme vaši popravu tak, abyste se mohli odvolat k císaři, aby přezkoumal váš případ. Císař bude jistě potěšen tímto důkazem našeho podvolení se jeho autoritě a rád dostane do rukou vás dva, kteří před ním z nějakých důvodů prcháte, a Mykogen z toho může mít dokonce zisk. Stojíte tedy o toto? Abyste se mohli odvolat k císaři předepsaným způsobem a dostat se do jeho rukou?"

Seldon a Dors se krátce podívali jeden na druhého, ani jeden z nich nepromluvil.

Sluneční pán Čtrnáctý řekl: "Mám pocit, že byste raději byli dopraveni k císaři než zemřeli, ale mám trochu pocit, že tu druhou možnost považujete za jen o málo lepší."

"Ve skutečnosti," řekl nový hlas, "se domnívám, že žádná z těchto alternativ není přijatelná a že budeme muset najít nějakou třetí."

59.

Byla to Dors, kdo první poznala nového příchozího, možná proto, že jej očekávala.

"Hummine," řekla, "díky bohu, žes nás našel. Poslala jsem ti zprávu v tom okamžiku, kdy jsem si uvědomila, že se mi nepodaří přemluvit Hariho, aby upustil od," zdvihla ruce v širokém gestu; "tohoto."

Humminův úsměv byl velmi úzký, zdálo se, že vůbec nenarušuje přirozenou pochmurnost jeho obličeje. Vypadal trochu ustaraně.

"Probaha," řekl, "musel jsem se starat o jiné věci. Nemůžu pokaždé přiběhnout v tu chvíli, kdy dostanu vzkaz. A když jsem se sem dostal, musel jsem, stejně jako vy dva, získat někde kirtl a šerpu, když už nemluví o čapce, abych se sem dostal. Kdyby se mi podařilo přijít dříve, mohl jsem to ještě zarazit, ale věřím, že jsem nepřišel příliš pozdě."

Sluneční pán Čtrnáctý se vzpomínal na něčeho, co pro něj zřejmě musel být bolestný šok. Řekl hlasem, ze kterého se vytratila obvyklá přísná hloubka: "Jak jsi se sem dostal, domorode Humminine?"

"Nebylo to jednoduché, Nejvyšší Starší, ale jak domorodka Venabiliová často říká, dokážu být velice přesvědčivý. Někteří ze zdejších občanů si ještě pamatují, kdo jsem a co jsem měl příležitost pro Mykogen v minulosti udělat, že jsem dokonce čestný Bratr. Ty už jsi na to zapomněl, Sluneční pane Čtrnáctý?"

Starší odpověděl: "Nezapomněl, ale ani nejlepší vzpomínky nemohou překrýt určité události. Domorod a domorodka na tomto místě! Neexistuje žádný horší zločin. Ani všechno, co jsi udělal, nestačí k tomu, aby to vyvážilo. Mí lidé nejsou nevděční. Odvděčíme se ti nějakým jiným způsobem. Ale tyto dva musí buď zemřít, nebo být vydáni císaři."

"Já jsem také zde," řekl Hummin chladně. "Není to také zločin?"

"U tebe," řekl Sluneční pán Čtrnáctý, "u tebe osobně, jelikož jsi čestným Bratrem, to mohu... pro jednu... přehlédnout. Ne u těchto dvou."

"Protože očekáváš odměnu od císaře? Nějakou službu? Nějakou výsadu? Už jsi s ním byl v kontaktu nebo s jeho náčelníkem štábu, Demerzelem, což je pravděpodobnější?"

"O tom se nebudeme bavit."

"Což je samo o sobě dostatečné. Nebudu se ptát, co ti císař slíbil, ale nemůže to být zase tolik. V dnešních pokleslých časech toho císař nemá moc, co by mohl nabídnout. Udělám ti jinou nabídku. Už ti tyto dva řekli, že jsou učenci?"

"Řekli."

"A to také jsou. Nelžou. Domorodka je historička a domorod je matematik. Pokoušejí se dát své síly dohromady, aby mohli vyvinout vědu, která se jmenuje psychohistorie a která je kombinací matematiky a dějepisu."

Čtrnáctý sluneční pán řekl: "Nevím nic o žádné psychohistorii a ani o to nestojím. Ani ona, ani žádná další vymoženost vašich domorodých věd mě nezajímá."

"Přesto," řekl Hummin, "ti doporučuji, abys mě poslouchal."

Humminovi to zabralo asi patnáct minut vytrvalého mluvení, než popsal možnost organizování přirozených zákonů společnosti (něco, co vždy vyslovoval se slyšitelnými uvozovkami v hlase) takovým způsobem, aby bylo možno předvídat budoucnost s pozoruhodnou pravděpodobností.

Když skončil, Sluneční pán Čtrnáctý, který jej celou dobu poslouchal bez jediné změny výrazu na tváři, řekl: "To je velmi nepravděpodobná spekulace, alespoň mi to tak připadá."

Seldon se s rozhněvaným výrazem v tváři chystal k tomu, že promluví, ale Humminova ruka, která spočívala zlehka na jeho koleni, se pohnula, aby jej umlčela.

Hummin řekl: "Možná, nejvyšší starší, ale císař si to nemyslí. A tím, že říkám císař, který sám není lehkověrný, mám samozřejmě na mysli Demerzela, o jehož ctižádosti tě jistě nemusím poučovat. Oba by velice rádi dostali do svých rukou tyto dva učence, to bylo důvodem, abych je sem přivedl. Nemohl jsem předpokládat, že budeš dělat za Demerzela jeho práci tím, že mu tyto dva dodáš přímo do rukou."

"Spáchali zločin, který..."

"Ano, to víme, Nejvyšší starší, ale je to zločin jen proto, že ti vyhovuje to za něj považovat. Nedošlo k žádné opravdové škodě."

"Spáchaná škoda se týká naší víry, našich nejhlubších citů...!"

"Ale představ si, co se stane, pokud psychohistorie padne do Demerzelových rukou. Ano, připouštím, že z toho možná nic nebude, ale předpokládejme na okanzík, že ano a že císařská vláda bude jako jediná mít přístup k výsledkům této nové vědy, bude moci předpovědět, co přijde, bude se podle toho moci zařídit, jen ona a nikdo jiný bude moci provádět taková opatření, která budou zamezovat tomu, aby se některá z možných alternativ budoucího vývoje nestala nebo stala tak, jak to bude vyhovovat císařské moci."

"A tedy?"

"Pochybuješ snad o tom, Nejvyšší starší, že budoucnost, která bude nejvíce vyhovovat císařské vládě, bude taková, která v sobě bude mít zostřenou centralizaci? Po století, jak sám velmi dobře víš, Říše prochází obdobím stále decentralizace. Mnoho světů nyní uznává císaře pouze slovy, ale ve skutečnosti si vládne sama. Dokonce i zde na Trantoru je taková tendence patrná. Mykogen, a to je jen jeden příklad z mnoha možných, je v podstatě nezávislý na jakýchkoli císařských činech. Ty, jako nejvyšší starší, jsi tady vládcem a nemáš po svém boku žádného císařského úředníka, který by dohlížel na tvé činy a rozhodnutí. Jak dlouho myslíš, že by tato vaše svoboda vydržela, kdyby člověk jako Demerzel přizpůsoboval budoucnost svým přáním?"

"To je stále jen velmi neurčitá spekulace," řekl Sluneční pán Čtrnáctý, "ale připouštím, že velice znepokojuje spekulace."

"Na druhou stranu, pokud tyto učenci dokončí svůj úkol, i když to můžeš považovat za nepravděpodobné, jistě si potom vzpomenou, žeš je ušetřil v okanzíku, kdys to nemusel udělat. A pokud by se tedy stalo, že zjistí, jakým způsobem je možné budoucnost přizpůsobovat, například by mohli umožnit Mykogenu, aby získal svůj vlastní svět, svět, který by bylo možno přeměnit do věrné repliky vašeho ztraceného světa. A i kdyby tyto dva na tvou laskavost zapoměli, budu tady já, abych jim to připomněl."

"Tedy..." řekl Sluneční pán Čtrnáctý.

"No tak," řekl Hummin, "nemůže být přece těžké rozhodnout problém, který teď zřejmě prochází tvou myslí. Ze všech domorodů musíš přece nedůvěřovat nejvíce Demerzelovi. A ačkoli pravděpodobnost toho, že psychohistorie bude vyvinuta, je možná malá, (kdybych se k tobě nechoval čestně, tuto možnost bych nepřipouštěl) není nulová. Pokud by pomohla obnovit ztracený svět, co jiného by sis mohl přát více? Pro i tu nejmenší možnost získání vašeho světa bys přece měl riskovat mnohem více než jenom propuštění dvou domorodů, kteří ti stejně k ničemu nejsou. Propusť tyto dva, spolehni se na tuto, uznávám, že nepřilíhající pravděpodobnou možnost."

Chvilí bylo ticho, potom Sluneční pán Čtrnáctý vzdychl. "Nevím jak to, domorode Hummine, ale pokaždé, když se setkáme, přemluvíš mne, abych udělal něco, co ve skutečnosti udělat nechci."

"Už jsem tě někdy v něčem zklamal, Nejvyšší starší?"

"Ještě nikdy jsi mi nenabídl tak malou pravděpodobnost toho, že co nabízíš, se splní."

"Ale také jsem ti ještě nikdy nenabídl tak velký možný zisk. Jedno vyrovnává druhé."

A Sluneční pán Čtrnáctý přikývl. "Máš pravdu. Vezmi si ty dva a odveď je z Mykogenu ti nikdy je už sem zpátky nevod, ledaže by přišel čas, kdy... Ale toho já se jistě nedožiju."

"Možná že ne, Nejvyšší starší. Ale tví lidé už čekají trpělivě po dobu delší než dvacet tisíc let. Můžeš si tedy stěžovat, budeš-li muset čekat dalších možná... dvě stě?"

"Nechtěl bych čekat ani o okamžik déle, než je potřeba, ale mí lidé budou čekat tak dlouho, jak je potřeba." Potom vstal a řekl: "Uvolním vám cestu, vezmi si je a jdi!"

60.

Nakonec se dostali do nějakého tunelu. Hummin a Seldon již jedním cestovali, když jeli z Císařského sektoru na Streelingskou univerzitu aerotaxikem. Teď byli v jiném tunelu, na cestě z Mykogenu do... Seldon nevěděl kam. Váhal však, nechtěl se ptát. Humminova tvář vypadala, jako by byla vytesána z žuly, a rozhodně nepovzbuzovala ke konverzaci.

Hummin seděl na předním sedadle čtyřsedadlového vozidla, po jeho pravé ruce neseděl nikdo. Dors i Seldon seděli vzadu. Seldon se usmál na Dors, která vypadala sklesle. "Je to pěkné být znovu v opravdových šatech, nebo ne?"

"Už nikdy," řekla Dors s nesmírným důrazem, "nevezmu na sebe ani se nepodívám na nic, co by připomínalo kirtl. A už nikdy za žádných podmínek nenasadím na hlavu čapku, jako byla ta jejich. Mám dokonce pocit, že se budu cítit nepříjemně, až potkám přirozeně plešatého muže."

A byla to Dors, kdo nakonec položil otázku, kterou Seldon váhal vyslovit sám. "Chettere," řekla trochu váhavě, "co kdybys nám řekl, kam jedeme?"

Hummin se natočil na sedadle bokem a podíval se zachmuřeně na Dors a na Seldona. "Někam," řekl, "kde pro vás bude obtížné dostat se do problémů, ačkoli si nejsem jist, zda takové místo existuje."

Dors se okamžitě zatvářila zkroušeně. "Je to všechno moje chyba. Ve Streelingu jsem nechala Hariho jít samotného nahoru. V Mykogenu jsem ho sice doprovázela, ale mám pocit, že jsem mu vůbec neměla dovolit vstoupit do Sakratoria."

"Byl jsem pevně rozhodnut," řekl Seldon důrazně. "V žádném případě to nebyla vina Dors."

Hummin se nepokusil vinu mezi ně rozdělit. Řekl zkrátka: "Předpokládám, že jste chtěli vidět robota. Jaký jste k tomu měli důvod? Můžete mi to říci?"

Seldon cítil, jak se červená. "V tom jsem udělal chybu. Neviděl jsem, co očekávám, nebo lépe řečeno, v co jsem doufal, že uvidím. Kdybych byl znal obsah Sakratoria předem, nikdy bych se neobtěžoval jít tam. Byl to naprostý nezdar."

"Ale cos tedy doufal, že uvidíš? Řekni mi to, prosím tě. Pokud to bude trvat dlouho, máš na to spoustu času. Tohle bude dlouhý výlet a já jsem ochoten si to poslechnout"

"Šlo o to, že jsem dostal nápad, že existovali roboti, kteří vypadali úplně jako lidé, že žili velmi dlouho, že alespoň jeden by stále mohl být naživu a že by mohl být v Orlím hnízdě Starších. Byl tam sice robot, ale byl kovový, byl mrtvý. Byl to pouhý symbol. Kdybych byl věděl..."

"Ano. Kdybychom všichni věděli vše, nikdo by se nemusel na nic ptát a každý výzkum by byl zbytečný. Odkud jsi získal informaci o robotech, kteří vypadají jako lidé? Protože žádný Mykogeňan by se s tebou o tom nebavil, napadá mě jediný možný zdroj. Mykogenská kniha, tištěná kniha s vlastním zdrojem energie, napsaná v dávném jazyce Aurořanů a v moderní galaktice. Mám pravdu?"

"Ano."

"A jak ses k ní dostal?"

Seldon se zarazil, potom zamumlal: "Jsem z toho trochu na rozpacích."

"Mě není tak snadné uvést do rozpaků."

Seldon mu to řekl a Hummin si povolil velice malý úsměv, který jen prolétl přes jeho rty.

Potom řekl: "Nenapadlo tě, že to, co se stalo, musela být připravená provokace? Žádná Sestra by nikdy neudělala takovou věc, pouze na rozkaz, a přesto muselo trvat velmi dlouho, než se k tomu odhodlala."

Seldon se zamračil a řekl rozčileně: "V tu chvíli to všechno nebylo tak zřejmé. Všude se čas od času vyskytnou úchylní lidé. Pro tebe je to snadné, pošklebovat se. Já jsem nevěděl to, co víš ty, a Dors také ne. Pokud si nepřeješ, abych padal do pastí, mohl bys mě varovat před těmi, o kterých víš, že existují."

"Souhlasím. Odvolávám to, co jsem řekl. V každém případě předpokládám, že už knihu nemáš."

"Ne. Čtrnáctý sluneční pán mi ji vzal."

"Kolik z ní jsi stihl přečíst?"

"Jen malý zlomek. Neměl jsem čas. Je to rozsáhlá kniha a musím přiznat, že je příšerně nudná."

"Ano, to vím, protože si myslím, že jsem z ní přečetl více než ty. Není pouze nudná, je také naprosto nespolehlivá. Je to jednostranný, oficiální mykogenský pohled na dějiny. Kniha si klade za cíl spíše přednést tento pohled než být objektivní. Na některých místech je dokonce schválně nejasně napsaná, aby lidé mimo Mykogen, pokud jim kniha padne do rukou, nemohli nikdy pochopit, co čtou. Co například tě tolik zaujalo, když jsi četl o robotech?"

"Už jsem ti to řekl, píše se tam o robotech, kteří vypadají jako lidé, které nelze od člověka rozeznat podle jejich vnějšího vzhledu."

"Kolik takových robotů mělo existovat?" zeptal se Hummin.

"To se tam nepíše. Přinejmenším, pokud se to tam někde píše, nikde jsem tu informaci nenašel. Mohla jich být jen hrstka, ale jeden z nich... Kniha se o něm zmiňuje jako o odpadlíkovi. Zdá se, že je pro ně z nějakého důvodu důležitý a že vzpomínka na něj je nepříjemná, ale nemohl jsem přijít na to, proč."

"O tom jsi mi nic neřekl," skočila mu do řeči Dors. "Kdybys to byl udělal, mohla jsem ti říci, že to není správný název. To je jiné archaické slovo, které znamená přibližně, co by v galaxie znamenalo slovo zrádce. Starší výraz má kolem sebe větší nádech strachu. Zrádce se pouze nějakým způsobem proviní, většinou proto, že situace kolem něj jej k tomu dovede, ale odpadlík si příležitost ke zradě sám vytváří."

Hummin řekl: "Jemné odstíny archaického jazyka musím přenechat tobě, Dors, ale v každém případě, pokud odpadlík skutečně existoval a pokud to byl robot, který vypadal jako člověk, potom by jistě, jako zrádce a nepřítel, nebyl zachován a vystaven v Orlím hnízdě Starších."

Seldon řekl: "V té době jsem ještě neznal význam slova odpadlík, ale, jak už jsem řekl, měl jsem pocit, že se jedná o nepřítele. Myslel jsem si, že možná byl poražen a zachován jako připomínka mykogenského vítězství."

"Byl v knize nějaký náznak, že odpadlík byl poražen?"

"Ne, ale třeba jsem se jen nedostal k té části knihy, kde se o tom píše."

"To není pravděpodobné. Každé mykogenské vítězství by bylo v knize náležitě popsáno a byly by na něj všude odkazy."

"Bylo tam ještě jedno místo, kde se psalo o tomto odpadlíkovi," řekl Seldon s váháním, "ale nejsem si jistý, že jsem mu rozuměl."

Hummin řekl: "Jak už jsem ti říkal, schválně zamlžují některá místa v té knize."

"Přesto, měl jsem pocit, že tam naznačují, že odpadlík dokázal nějakým způsobem měnit lidské city, ovlivňovat je."

"To dokáže každý politik," řekl Hummin s pokrčením ramen. "Říká se tomu kouzlo osobnosti, když to funguje."

Seldon vzdychl: "Tak dobře, věřil jsem, protože jsem chtěl. Tím to je. Byl bych dal hodně za to, kdybych dokázal nalézt dávného robota, který by byl dosud naživu a kterého bych mohl vyzpovídat."

"Z jakého důvodu?" zeptal se Hummin.

"Abych zjistil detaily o předhistorické galaktické společnosti, která se stále ještě sestávala pouze z hrstky světů. Z takové malé Galaxie by bylo možno vyvodit psychohistorii snáze."

Hummin řekl: "Jseš si jistý, že bys mohl věřit tomu, co bys slyšel? Po mnoha a mnoha tisících letech? Byl bys ochoten se spolehnout na rané paměti toho robota? Kolik nepřesností a zkreslení už do nich mezitím mohlo vniknout?"

"To je pravda," řekla náhle Dors. "Bylo by to jako ty počítačové záznamy, o kterých jsem ti vyprávěla. Vzpomínky toho robota by byly postupně narušovány, ztraceny, vymazány, porušeny. Můžeš se vrátit do minulosti jen o určitý úsek, čím jdeš dále, tím méně spolehlivou informaci dostaneš. Ať děláš, co chceš."

Hummin přikývl. "Už jsem o tom slyšel mluvit jako o principu neurčitosti v informatice."

"Ale nebylo by možné," řekl Seldon zamyšleně, "aby nějaké informace z nějakých zvláštních důvodů byly zachovány? Části mykogenské knihy hovoří o událostech, které se staly před dvaceti tisíci lety, a přesto mohou být popsány dosti podobně tomu, jak ve skutečnosti proběhly. Čím je nějaká konkrétní informace opatrněji zachovávána, tím déle vydrží a tím přesnější bude."

"Jde právě o onu "nějakou konkrétní informaci". To, co je v knize považováno za důležité a hodné zachování, nemusí být nutně totéž, co považuješ za důležité ty. To, co by si nějaký robot zapamatoval nejlépe, by mohlo být právě to, co bys vůbec nepotřeboval slyšet."

Seldon řekl zoufale: "Ať se vydám za psychohistorii kterýmkoli směrem, vždy to dopadne tak, že se zdá být nemožné se k ní dostat. Proč se vůbec snažit?"

"Možná, že to teď vypadá beznadějně," řekl Hummin bez jakékoli emoce v hlase, "ale bude-li po ruce dostatek ducha, jistě se náhle vynoří nějaká možnost, na kterou nikdo z nás není v tomto okamžiku schopen připadnout. Musíš si dopřát víc času. Ale teď přijíždíme k odpočívadlu, pojďme si dát něco k jídlu."

Nad kousky jehněčího s chlebem bez chuti (takřka nestravitelném po mykogenské stravě) Seldon řekl: "Mám pocit, že předpokládáš, že ten "dostatek ducha" bude po ruce, budu-li po ruce i já. To ale nemusí být pravda."

Hummin řekl: "Souhlasím. Jenže já nevím o žádném jiném kandidátu na místo tvůrce psychohistorie, takže se musím přidržet tebe."

Seldon vzdychl a řekl: "Udělám, co bude v mých silách, ale není ve mně ani jiskřička naděje. Je to možné, ale ne praktické, to tvrdím od samého začátku a teď jsem o tom přesvědčen více než kdykoli předtím."

JÁMA

AMARYL, YUGO - Matematik, který, spolu se samotným Harim Seldonem, může být považován za člověka, jenž se nejvíce zasloužil o vypracování detailů psychohistorie. Byl to on, kdo...

... Nicméně podmínky, za kterých se začal jeho život, jsou takřka ještě dramatičtější než jeho matematické úspěchy. Narodil se do beznadějně chudoby nižší třídy obyvatel Dahlu, sektoru dávného Trantoru. Jeho život mohl projít naprosto bez povšimnutí, nebýt toho, že jej Seldon, naprostou náhodou, potkal v době svého...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

61.

Císař celé Galaxie se cítil slabý, fyzický slabý. Jeho rty bolely od grimasy věčného úsměvu, kterou musel v pečlivě zvolených intervalech nasazovat. Krk měl ztuhlý z toho, jak nakláněl hlavu všemi možnými směry, aby tak naznačil svůj zájem. Uši ho bolely z neustálého naslouchání. Jeho celé tělo bylo v palčivém ohni z toho, jak neustále

musel vstávat a zase si sedat, otáčet se, napřahovat ruku a přikyvovat.

Byla to státní funkce, při které člověk musel vítat starosty a místokrále, ministry a jejich manželky a manžely ze všech možných míst na Trantoru, (a ještě hůř) ze všech možných míst Galaxie. Bylo jich přítomno skoro tisíc, oblečení byli v nejrůznějších oděvech, od oficiálních a nazdobených až po nejprostší. Musel naslouchat blábolení v nejrůznějších dialektech, které bylo ještě nesrozumitelnější kvůli pokusům mluvit spisovnou Císařskou galaktikou, jak se vyučuje na Galaktické univerzitě. Nejhorší ze všeho bylo, že císař nesměl učinit žádný opravdový slib, ale přesto musel pronášet množství slov a dávat si pozor, aby v nich bylo co nejméně významů.

Vše bylo nahráváno, obraz i zvuk, velmi diskrétně a Eto Demerzel si ten záznam jistě projde, aby se přesvědčil, že Cleon, první toho jména, se choval náležitě. To byl, samozřejmě, pouze osobní císařův náhled situace. Demerzel bude zajisté tvrdit, že pouze shromažďuje data o jakémkoli nechtěném gestu některého z hostů, které by jej prozradilo. A možná, že tomu tak i je.

Šťastný Demerzel!

Císař nesmí opustit palác a k němu náležející území, zatímco Demerzel se může vydat kamkoli do Galaxie, bude-li si to přát. Císař je vždy na očích veřejnosti, vždy přístupný, vždy nucen stýkat se s návštěvníky, od těch důležitých až k pouhým otravům. Demerzel zůstává anonymní, nikdy nedovolí, aby jej někdo zahlédl uvnitř paláce. Vše, co je o něm veřejně známo, je strach budící jméno a neviditelná (a tudíž ještě hrozivější) přítomnost.

Císař byl muž na vrcholu se všemi nevýhodami moci. Demerzel byl muž na vrcholu, který neměl dokonce ani formální titul, žádný důkaz moci, ale jeho prsty a mysl dosáhly všude. Nežádal pro sebe žádnou odměnu za své neúnavné snažení kromě jediné, kromě skutečné moci.

Císaře potěšilo, i když velice zvláštním způsobem, když si uvědomil, že v kterýkoli okamžik, bez varování, pomocí vymyšlené záminky a nebo i bez záminky by mohl dát Demerzela zatknout, uvěznit, poslat do vyhnanství, mučit nebo popravít. Koneckonců, v těchto nepřijemných stoletích stálých nepokojů mohl císař mít potíže s vykonáváním své vůle na různých planetách Říše, někdy dokonce i v různých sektorech Trantoru se změtí místních úředníků a vlád, se kterými se musel potýkat v bludišti vzájemně propojených vztahů, protokolů, slibů a smluv a obecného mezihvězdného zákona, ale v paláci a jeho okolí jeho síla zůstávala absolutní a neměnná.

A přesto Cleon věděl, že jeho sny o moci jsou zbytečné. Demerzel sloužil už jeho otci a Cleon si nedokázal vzpomenout na okamžik, kdy by se se vším důležitým neobracel k Demerzelovi. Byl to Demerzel, kdo věděl všechno, plánoval všechno a vykonával všechno. Víc než jen to, byl to Demerzel, koho bylo možno vinit, když se něco nepodařilo. Císař sám zůstával mimo veškerou kritiku a neměl se čeho bát; samozřejmě kromě palácových převratů nebo atentátů, provedenému jeho nejbližšími a nejdražšími. Aby k tomu nedošlo, spoléhal především na Demerzela, a také na něm v tomto ohledu závisel. Císař Cleon pocítil mírný ořes, když si pomyslel, že by se musel bez Demerzela obejít. V minulosti byli císařové, kteří vládli osobně, kteří vystřídali několik různých náčelníků štábu bez talentu, kteří využívali služby neschopných a nechávali je na jejich místech, a nakonec i oni se nějak vypořádali se svým úkolem.

Ale Cleon nemohl. Potřeboval Demerzela. Ve skutečnosti, teď, když jej napadla myšlenka na atentát - a když si vzpomněl na moderní dějiny Říše, nemohla jej taková myšlenka nenapadnout - bylo mu jasné, že zbavit se Demerzela je naprosto nemožné. Nelze to udělat. Ať už by to zařídil, jak by chtěl chytře, byl si jistý, že Demerzel by to předvídal, dozvěděl by se všechny detaily o plánované akci a zařídil by, s mnohem větší obratností, palácový převrat. Cleon by byl mrtvý dávno předtím, než by Demerzel mohl být odveden v poutech, a nastoupil by jen nějaký další císař, kterému by Demerzel sloužil a kterého by ovládal.

A nebo by se Demerzel unavil touto hrou a dosadil na trůn sám sebe? Nikdy! Potřeba anonymity v něm byla příliš silná. Kdyby se Demerzel vystavil světu, pak by jeho moc, jeho moudrost, jeho štěstí (ať už to bylo cokoli) jistě pominuly. Cleon bylo tom přesvědčen. Cítil, že je to mimo jakoukoli diskusi.

Takže dokud se choval, jak náleží, byl Cleon v bezpečí. Nebude-li mít žádnou ctižádost, Demerzel mu bude věrně sloužit. A teď tady Demerzel stál, oblečen tak přísně a jednoduše, že to Cleonovi připomnělo jalové ozdoby jeho vlastního roucha, které z něj nyní sundávali dva služebníci. Přirozeně, že Demerzel nevstoupil, dokud císař nebyl sám ve svých osobních pokojích.

"Demerzeli," řekl vládce celé Galaxie, "jsem unavený!"

"Státní funkce jsou únavné, Výsosti," zamumlal Demerzel.

"Tak proč se jich musím účastnit každý večer?"

"Ne každý večer, ale jsou nesmírně důležité. Jejich ostatní účastníky to zavazuje k vděčnosti, když vás vidí a když vy si jich všimnete. Pomáhá to řídit Říši bez třenic a problémů."

"Byly časy, kdy byla Říše řízena hladce a bez třenic za pomoci síly," řekl císař trucovitě. "Teď musí být řízena pomocí úsměvů, mávání ruky, zamumlaného slova a medaile nebo vyznamenání."

"Pokud se tím dá udržet mír, Výsosti, je třeba této metodě přiznat její výsledky. A vaše vláda probíhá bez potíží."

"Ale ty víš proč, protože mám po boku tebe. Můj jediný opravdový dar je, že jsem si vědom tvé důležitosti," podíval se na Demerzela unaveně. "Můj syn nemusí být i mým dědicem. Není to nadaný chlapec. Co kdybych učinil svým dědicem tebe?"

Demerzel řekl mrazivě: "Výsosti, to je nemyslitelné. Nechci uchvátit trůn. V žádném případě bych jej neukradl vašemu právoplatnému nástupci. Kromě toho, pokud jsem vás rozhněval, potrestejte mě spravedlivě. Zajisté nic z toho, co jsem spáchal nebo v budoucnu spáchám, nebude tak hrozné, aby to zasluhovalo tak hrozný trest, jako je stát se císařem."

Cleon se zasmál: "Za tento pravý popis hodnoty císařského trůnu opouštím všechny myšlenky na to, že bych tě měl potrestat. A teď si musíme o něčem promluvit. Šel bych spát, ale nejsem ještě připraven na ceremonie, se kterými

mě ukládají do postele. Pojďme si promluvit."

"A o čem, Výsosti?"

"O čemkoli... Třeba o tom matematikovi a jeho psychohistorii. Každou chvíli si na něho vzpomenu. Myslím, že jsem na něj i dnes u večeře. Říkal jsem si: Co kdyby psychohistorická analýza dokázala předpovědět nějakou metodu, jejíž pomocí by bylo možno být císařem bez nekonečných ceremonií."

"Myslím si, Výsosti, že ani nejchytřejší psychohistorik by něco takového nedokázal."

"Dobrá, řekni mi tedy nějaké nové zprávy o té věci. Stále se schovává mezi těmi podivnými plešatci v Mykogenu? Slíbil jsi, že jej tam odsud vystřadíš."

"To jsem učinil, Výsosti, a podnikl jsem tím směrem určité kroky, ale musím se přiznat, že jsem neuspěl."

"Neuspěl?" Císař se zamračil. "To se mi nelíbí."

"Ani mně, Výsosti. Naplánoval jsem to tak, že matematik bude povzbuzen k tomu, aby spáchal nějaký svatokrádežný čin. Takové činy je velmi snadné v Mykogenu spáchat, obzvláště pro člověka, který není tamní. Takový čin, který by volal po přísném potrestání. Pak by ten matematik byl nucen požádat vás o milost a výsledkem by bylo, že bychom jej dostali do rukou. Naplánoval jsem to tak, že přitom mohlo být poškozeno pouze něco, co by bylo důležité pro Mykogen, ale ne pro nás. A nechtěl jsem při zařizování hrát žádnou přímou roli. Bylo nutno vše provést velmi opatrně."

"O tom nepochybuji," řekl Cleon, "ale nepodařilo se to. Copak starosta z Mykogenu..."

"Říká se mu Nejvyšší starší, výsosti."

"Nebudeme puntičkářští kvůli titulu. Takže tento Nejvyšší starší odmítl?"

"Právě naopak, Výsosti, souhlasil a matematik, Seldon, spadl do nastražené pasti."

"Tak tedy?"

"Dovolili mu, aby odešel bez trestu."

"Proč?" řekl Cleon nespokojeně.

"Tím si nejsem jist, výsosti, ale mám podezření, že někdo přebil naši nabídku."

"Ale kdo? Starosta Wye?"

"Možná, Výsosti, ale pochybuji o tom. Toho mám pod neustálým dohledem. Pokud by toho matematika získal, věděl bych o tom."

Ted' už se císař nejen mračil. Byl zcela zřejmě rozzuřen. "Demerzeli, tohle je špatné. Jsem nesmírně nespokojen. Selhání jako toto mě přivádí na myšlenku, zda jsi stále ještě tím mužem, kterým jsi kdysi byl. Jaká opatření proti Mykogenu přijmeme za jejich otevřený odpor vůči přání císaře?"

Demerzel se hluboko sklonil, aby tím dal najevo, že si je vědom bouře, která se snáší na jeho hlavu, ale řekl ocelově pevným hlasem: "Bylo by chybou podniknout něco proti Mykogenu právě teď, výsosti. Rozruch, který by to vyvolalo, by hrál do rukou Wye."

"Ale musíme udělat alespoň něco."

"Možná že ne, výsosti. Není to tak zlé, jak to vypadá."

"Jak to může nebýt tak zlé, jak to vypadá?"

"Jestli si vzpomínáte, tento matematik byl přesvědčen, že psychohistorie je nepraktická."

"Samozřejmě, že si na to vzpomínám, ale na tom teď nezáleží, nebo ano? Z jakého důvodu?"

"Možná že ne. Ale kdyby se někdy stala praktickou, mohla by posloužit našim účelům v nekonečně velké míře, Výsosti. A z toho, co jsem se zatím dozvěděl, je ten matematik nyní přesvědčen, že se mu podaří psychohistorii praktickou učinit. Jeho svatokrádežný čin v Mykogenu byl, jak jsem vyrozuměl, součástí pokusu o řešení problému psychohistorie. V tom případě by se nám mohlo vyplatit, Výsosti, kdybychom jej nechali na pokoji. Bude pro nás lepší, když si jej vezmeme až v okamžiku, kdy bude blíž svému cíli, nebo až když jej zcela dosáhne."

"Ne, pokud se k němu Wye dostane první."

"Dohlédnu na to, aby se tak nestalo."

"Stejným způsobem, jako jsi uspěl při svém pokusu odvést toho člověka z Mykogenu?"

"Tentokrát neudělám chybu, Výsosti," řekl Demerzel studeně.

Císař řekl: "Demerzeli, to bych ti také doporučoval. Další chybu v této záležitosti nebudu tolerovat." A potom dodal rozmrzele: "Myslím, že dnes v noci vůbec neusnu."

62.

Jirad Tisilver z Dahlského sektoru byl malého vzrůstu. Vrchol jeho hlavy dosahoval pouze k Seldonovu nosu. Zdálo se ale, že mu to příliš nevadí. Měl pěkné, souměrné rysy, často se usmíval a pěstoval si hustý, černý knír. Jeho vlasy byly černé a přirozeně kudrnaté.

Žil spolu se svou ženou a malou dcerkou v sedmipokojovém apartmá. Jejich byt byl úzkostlivě čistý, ale nebyl v něm takřka žádný nábytek.

Tisilver řekl: "Omlouvám se, pane Seldone a paní Venabiliová, že vám nemůžu nabídnout luxus, na který jste jistě zvyklí, ale Dahl je chudý sektor a já ani v něm nepatřím mezi nejbohatší."

"O důvod víc," odpověděl Seldon, "abychom se omluvili za zátěž, kterou na vás musí naše přítomnost klást."

"Žádné břímě, pane Seldone. Pan Hummin nám štědře zaplatil za to, že budete používat naše skromné prostory, a ty peníze by byly vítané, i kdyby vy jste nebyli, a vy jste."

Seldon si vzpomněl na Humminova slova, se kterými se s nimi rozloučil, když konečně dorazili do Dahlu.

"Seldone," řekl, "toto je třetí místo, kde jsem ti našel úkryt. Prvá dvě byla naprosto mimo dosah císaře, což

mohlo přitáhnout jejich pozornost; koneckonců byly to pro tebe logické úkryty. Tady je to jiné.

Toto místo je chudé, nenápadné a v určitých ohledech také nebezpečné. Není to pro tebe přirozené útočiště, takže možná císaře a jeho hlavního poradce nenapadne, aby tě tady hledali. Vadilo by ti moc, kdyby ses pro tentokrát pokusil nepůsobit žádné potíže?"

"Udělám, co budu moci," řekl Seldon trochu dotčen. "Uvědom si, že potíže rozhodně nevyhledávám. Pokouším se vytvořit něco, co klidně může zabrat třicet lidských životů, a to, co dělám, je nezbytné, abych měl alespoň tu nejmenší šanci vytvořit psychohistorii."

"Rozumím," řekl Hummin. "Tvoje snaha dozvědět se důležitá fakta tě přivedla ve Streelingu nahoru a v Mykogenu do Orlího hnízda Starších a kdo ví, kam tě přivede tady v Dahlu. A co se týká tebe, doktorko Venabili, vím, že jsi se pokoušela starat se o Seldona co nejlépe, ale musíš se víc snažit. Zapamatuj si konečně, že je to nejdůležitější člověk na Trantoru, lépe řečeno v celé Galaxii, a že se mu za žádnou cenu nesmí nic stát."

"Budu dělat, co bude v mých silách stejně jako dosud," řekla Dors ztuhle.

"Pokud se týká vašich hostitelů, mají své zvláštnosti, ale jsou to v podstatě dobří lidé, již jsem se s nimi setkal. Snažte se, pokud možno, nezatahnout je do svých potíží."

Ale Tisalver ani v nejmenším nevypadal, že by předpokládal nějaké potíže ze strany svých nájemníků. Potěšení, které vyjadřoval z jejich přítomnosti, samozřejmě kromě ceny za nájemné, kterou bude dostávat, vypadalo zcela upřímně.

Nikdy nebyl mimo území Dahlu a jeho chuť naslouchat historkám ze vzdálených míst byla ohromná. Jeho žena, samá poklona a úsměv, poslouchala také a jejich dcera, s prstem v ústech, nahlížela jedním okem do místnosti zpoza přivřených dveří.

Bylo to obvykle po večeři, když se celá rodina shromáždila, kdy se od Seldona a Dors očekávalo, že budou vyprávět o vnějším světě. Jídla bylo dost, ale často bylo bez chuti a tuhé. Tak krátce po luxusní stravě v Mykogenu bylo takřka nepoživatelné. Za stůl sloužila dlouhá police u jedné zdi, všichni jedli ve stoje.

Seldonovo opatrné vyptávání vyneslo na povrch skutečnost, že toto je běžný zvyk mezi lidmi z Dahlu a není tedy výsledkem neobvyklé chudoby. Samozřejmě, vysvětlovala paní Tisalverová, že lidé ve vysokých vládních funkcích obvykle přijímali všechny možné druhy zvyků zvenčí, jako například židle, říkala jim sedáky, ale solidní střední třída se na takovéto přijímání nových zvyků koukala skrz prsty.

Ačkoli zbytečný přepych Tisalverovi odsuzovali, milovali historky o něm. Poslouchali s úplnou smrtí pomlaskávání, když slyšeli o matracích zdvižených nad podlahu na nohách, o vyřezávaných skříních a prádelnicích a o prostírání.

Naslouchali také popisu mykogenských zvyků, v té době jinak tichý Tisalver pohodil pohrdavě hlavou a dal jasně najevo, jaký je jeho názor na takové znevažování mužnosti, jako je odstranění vlasů a vousu. Paní Tisalverová byla takřka zuřivá při každé zmínce o ženské podřízenosti a naprosto otevřeně odmítla uvěřit, že ji Sestry přijímají klidně.

Nejvíce se jim však zalíbila Seldonova neuctivá zmínka o Císařském paláci. Když v průběhu rozhovoru vyplynulo, že Seldon viděl císaře na vlastní oči a mluvil s ním, celou rodinu obklopil závoj závisti. Trvalo relativně dlouho, než si dovolili vyptávat se na tuto příležitost, a Seldon zjistil, že je nemůže uspokojit. Neviděl totiž moc z Císařské zahrady a vlastně ještě méně z interiéru paláce. To Tisalverovy zklamalo a byli neúnavní ve svých pokusech dozvědět se od něj víc. A poté, co se dozvěděli o Seldonově císařském dobrodružství, připadalo jim těžké uvěřit ujišťování Dors, že ona nikdy nebyla ani v blízkosti císařských pozemků. Nejvíce ze všeho odmítali Seldonův neuctivý komentář, ve kterém řekl, že císař mluvil a choval se jako obyčejný člověk. To se jim zdálo zcela nemožné. Po třech večerech strávených tímto způsobem Seldon zjistil, že jej to unavuje. Nejdřív mu příležitost nedělat nějakou dobu nic připadala vítaná (alespoň ve dne), prohlížel si nějaké historické filmknihy, které mu Dors doporučila. Tisalverovi jim půjčili svou prohlížečku, během dne to bylo bez problémů, ačkoli se zdálo, že holčička s tímto uspořádáním není spokojena, když se musí chodit dívat k sousedům na své oblíbené knihy.

"Není to k ničemu," řekl Seldon neklidně v bezpečí svého pokoje poté, kdy pustil nějakou hudbu; aby zabránil tomu, že by mohli být vyslechnuti. "Rozumím tvému zaujetí historií, ale je to jen nekonečná řada podrobností. Je to hromada nejrůznějších údajů velká jako hora, ne, velká jako Galaxie, ale nevidím v ní ani náznak nějakého logického setřídění."

"Troufám si říci," řekla Dors, "že jistě musely být i doby, kdy lidé neviděli žádné logické uspořádání v pohybu hvězd na nebi, ale nakonec objevili principy pohybu nebeských těles."

"A já jsem si zase jistý, že to trvalo generace a ne týdny. Jistě musel existovat čas; kdy se fyzika zdála být jen masou pozorování bez jakýchkoli vzájemných vztahů, předtím, než byly objeveny základní přírodní zákony, a to trvalo generace. A co Tisalverovi?"

"Co je s nimi? Myslím, že jsou to milí lidé."

"Jsou zvědaví."

"Samozřejmě, že jsou. Ty bys na jejich místě nebyl?"

"Ale je to opravdu jen zvědavost? Zdají se být ohromně zaujati mou schůzkou s císařem."

Dors řekla netrpělivě: "I to je jen přirozené. Ty bys nebyl, kdyby situace byla obrácená?"

"Znervózňuje mě to."

"Přivedl nás sem Hummin."

"Ano, ale není dokonalý. Přivedl mě na univerzitu a byl jsem vylákán nahoru. Přivedl nás ke Slunečnímu pánovi Čtrnáctému a ten nás vlákal do pastí. Dobře víš, že to udělal. Kdo se jednou spálil, dává si pozor, a já jsem se spálil už dvakrát. Nebaví mě být stále vyslýchán."

"Tak si s nimi prohodíme role. Dahl tě nezajímá?"

"Samozřejmě, že mě zajímá. Můžeme začít tím, že mi řekneš, co o něm víš ty."

"Nic. Je to prostě jen jeden z více než osmi set sektorů Trantoru a já jsem na Trantoru méně než dva roky."

"Přesně. A také existuje dvacet pět milionů jiných světů a já se tímto problémem zabývám o něco méně než dva měsíce. Něco ti řeknu, chci se vrátit na Helicon a tam se zabývat studiem turbulentních jevů. To byl problém, na kterém jsem si udělal doktorát, a zapomenout, že jsem někdy viděl nebo jsem si myslel, že jsem zahlédl, že turbulence dává nahlédnout do lidské společnosti."

Ale toho večera řekl Tisilverovi: "Ale víte co, pane Tisilver, ještě jste mi nikdy nepovídal o své práci, čím se zabýváte?"

"Já?" Tisilver si přitiskl dlaň na hrud', na které měl oblečeno jednoduché bílé tričko, pod nímž nenosil nic. Zdálo se, že to je běžný mužský oblek. "Nic moc. Pracuji v místní holovizní stanici jako programátor. Je to nuda, ale vydělám si tak na živobytí."

"A je to úctyhodná práce," řekla paní Tisilverová. "Znamená to, že nemusí pracovat v jámě."

"V jámě?" řekla Dors se zvednutím obočí a podařilo se jí vypadat zaujatě.

"Ach tak," řekla paní Tisilverová, "to je to, co je na Dahlu nejznámější. Není to moc, ale čtyřicet miliard lidí na Trantoru potřebuje energii a my jí dodáváme podstatnou část. Nejsme příliš oblíbení, ale ráda bych viděla některé z luxusních sektorů, jak se bez naší energie obejdou."

Seldon vypadal zmateně. "Copak Trantor nevyrábí energii na solárních stanicích na oběžné dráze?"

"Její část," řekl Tisilver, "a část také v elektrárnách pracujících na principu jaderného slučování na ostrovech a část pochází z mikrofúzních motorů a část z větrných elektráren nahoře, ale polovina," zdvihl prst, aby zdůraznil svá slova, a jeho tvář vypadala takřka slavnostně, "plná půlka pochází z jam. Jámy jsou na mnoha místech, ale nikde, nikde jich není tolik jako tady v Dahlu. To myslíte vážně, že nevíte o jámách nic? Že tady tak sedíte a koukáte na mě?"

Dors řekla rychle: "To víte, pocházíme z vnějších světů," (málem už řekla jsme domorodí, ale včas se zarazila) "zvláště doktor Seldon. Je na Trantoru sotva pár měsíců."

"Skutečně?" řekla paní Tisilverová. Byla o něco menší než její manžel, zavalitá, ale ne tlustá. Měla tmavé vlasy stažené kolem hlavy a na zátylku veliký drdol, její oči byly tmavé a krásné. Stejně jako její manžel byla někde za třicátým rokem svého života. (Po mykogenském období, které sice netrvalo dlouho, ale bylo velmi vyčerpávající, to Dors připadalo divné, když žena vstupovala do hovoru v libovolném okamžiku. Jak rychle zvyky a obyčeje zapouštějí kořeny, pomyslela si a rozhodla se, že to nesmí zapomenout a později se o tom zmínit Seldonovi. O jednu položku více do jeho psychohistorie.)

"Ale jistě," řekla. "Doktor Seldon pochází z Heliconu."

Paní Tisilverová dala zdvořile najevo svou nevědomost: "A to je kde?"

Dors řekla: "Je to..." obrátila se k Seldonovi. "Kde že to je, Hari?"

Seldon vypadal zmateně: "Abych řekl pravdu, nemyslím, že bych jej dokázal snadno najít na modelu Galaxie, aniž bych si předtím musel vyhledat souřadnice. Vše, co mohu říci, je, že leží na druhé straně od centrální černé díry, než jsme my, a že cesta na něj hyperlodí trvá věčnost."

Paní Tisilverová řekla: "Nemyslím, že se Jirad a já někdy svezeme hyperlodí."

"Jednou, Casilie," řekl Tisilver povzbudivě, "se nám to možná podaří. Ale řekněte nám něco o Heliconu, pane Seldone."

Seldon potřásl hlavou. "Mě ani vás by to nebavilo. Je to jen další svět, stejný jako všechny ostatní. Jenom Trantor se od nich liší. Na Heliconu nejsou žádné jámy, možná nejsou nikde jinde, jen na Trantoru. Řekněte mi něco o nich."

("Jen Trantor se od ostatních liší." Tato věta táhla Seldonovi hlavou a na okamžik se nad ní zamyslel a z nějakého důvodu se mu spojila s příběhem, který Dors vyprávěla o mládenci a ruce na stehně, ale Tisilver mluvil a jeho řeč rychle vypudila ze Seldony mysli všechno ostatní.)

Tisilver řekl: "Pokud chcete opravdu něco vědět o jámách, mohu vám je ukázat." Otočil se ke své ženě.

"Casilie, vadilo by ti, kdybych zítra večer provedl pana Seladona jámou?"

"A mě," řekla Dors rychle.

"A paní Venabiliovou."

Paní Tisilverová se zamračila a ostře řekla: "Nemyslím, že je to dobrý nápad. Naším návštěvníkům to bude připadat nudné."

"To si nemyslím, paní Tisilverová," řekl Seldon smířlivě. "Velmi rádi bychom jámu viděli. Byli bychom potěšeni, kdybyste šla s námi i vy a případně vaše dceruška, pokud by se jí chtělo."

"Do jámy," paní Tisilverová viditelně ztuhla. "To není místo, kam by se slušná žena pustila."

Seldon byl v rozpacích ze svého nedorozumění. "Nemyslel jsem to nijak zle, paní Tisilverová."

"Nic se nestalo," řekl Tisilver. "Casilie si myslí, že je to pod naši úroveň, a tak to také je. Ale protože tam nepracuji, není na škodu, když tam s vámi půjdu a ukáži vám je, jste naši hosté. Ale je tam nepohodlné a nikdy by se mi nepodařilo přimět Casilii, aby se oblékla tak, jak by bylo v jámě potřeba."

Vstali ze svých podřepů. Židle, které se v Dahlu používaly, byly pouhé kousky ohnutého plastu na malých kolečkách, které tlačily Seldona do kolen. Zdálo se, že se kývají při každém nejmenším pohybu. Tisilverovi ovládali umění, jak sedět pevně a jak z nich vstát bez potíží a bez pomoci rukou, což se Seldonovi nedařilo. Dors také vstala bez potíží a Seldon se znovu zarazil nad jejím přirozeným půvabem.

Než se rozešli do svých oddělených pokojů, aby se uložili na noc, Seldon řekl Dors: "Jeseš si jistá, že o jámách nic nevíš? Paní Tisilverová ve mně vyvolala pocit, že jsou velmi nepřijemné."

"Nemohou být tak hrozné, jinak by Tisilver nikdy nenavrhl, že nás jimi provede. Musíme se spokojit s tím, že

to pro nás bude zítra překvapení."

63.

Tisalver řekl: "Budete potřebovat odpovídající oblečení." V pozadí paní Tisalverová slyšitelně potáhla nosem. Seldon, který si s neurčitým znepokojením vzpomněl na kirtly, řekl opatrně: "Co přesně máte na mysli, když říkáte odpovídající oblečení?"

"Něco lehkého, jako nosím já. Tričko s velmi krátkými rukávy, volné kalhoty, volné spodní prádlo, ponožky, otevřené sandály. Všechno vám to opatřím."

"Dobře. To nezní špatně."

"Pro paní Venabiliovou přinesu totéž. Doufám, že jí to bude."

Šaty, které jim Tisalver oběma přinesl (oboje byly jeho vlastní), jim seděly dobře, ale byly trochu příliš volné. Když byli připraveni, rozloučili se s paní Tisalverovou. Ta s odevzdaným, ale stále mírně nesouhlasným výrazem vyhlížela ze dveří, když odcházeli.

Byl časný večer a na ně se snášel zvláštní, narudlý soumrak. Bylo jasné, že světla v Dahlském sektoru brzy zhasnou. Teplota byla mírná a nikde neviděli skoro žádná vozidla, všichni chodili pěšky. V dálce byl slyšet všudypřítomný šum rychlodráhy a občas bylo možno zahlédnout odlesk jejích světél.

Dahlané, všiml si Seldon, jako by nešli žádným určitým směrem. Vypadalo to, jako by se procházeli po okolí jen pro radost z chůze. Možná, pokud byl Dahl skutečně chudý sektor, jak Tisalver naznačoval, využívali možnosti levné zábavy a nemohli najít nic příjemnějšího a levnějšího než večerní procházku.

Seldon automaticky zapadl do rytmu bezcílného bloumání a cítil všude kolem sebe teplo a přátelství. Lidé zdravili při setkání jeden druhého a vyměnili si vždy několik slov. Černé kníry různých tvarů a velikostí se objevovaly všude kolem nich a zdálo se být stejně nezbytnou součástí dospělého dahlského muže, jako byly holé hlavy mykogenských Bratří.

Byl to večerní rituál, způsob, jak se ujistit, že bezpečně uplynul další den a že přátelé jsou stále v pořádku a šťastni. A, jak se brzy vy jevilo, každý z nich sledoval Dors. V soumracném příšeří se barva jejich vlasů zvýraznila, odrážela se v moři černovlasých hlav (vyjma občasné šedě) jako zlatá mince zářící z hromady uhlí.

"Je to tu velmi příjemné," řekl Seldon.

"To je," řekl Tisalver. "Obvykle bych se tu procházel se svojí ženou, ta by byla ve svém živlu. Na kilometr od nás není nikdo, koho by neznala jménem, o kom by nevěděla, kde pracuje a kdo jsou jeho příbuzní. To já nevím. Právě teď u poloviny z těch lidí, kteří mě zdraví... bych vám nedokázal říci jejich jména. Ale nesmíme se pohybovat příliš pomalu. Musíme se dostat k výťahu. V nižších hladinách je náš sektor velmi živý."

Byli už ve výťahu, jeli směrem dolů, když Dors řekla: "Předpokládám, pane Tisalvere, že jámy jsou hluboko dole, kde je možné vnitřní teplo využívat k přeměně vody v páru. která potom pohání turbíny a vyrábí elektřinu."

"Ale kdepak. Velmi účinné velkoplošné měniče vyrábějí elektřinu přímo. Neptejte se mne, prosím, na detaily, jsem jen holovizní programátor. Ve skutečnosti se raději na detaily neptejte tam dole nikoho. Celá ta věc je jedna velká černá skříňka. Pracuje, ale nikdo neví jak."

"Co když se něco poškodí?"

"To se stává málokdy, ale když se to stane, přijede odněkud nějaký specialista. Někdo, kdo rozumí počítačům. Celá ta věc je vlastně samý počítač."

Výťah se zastavil a vystoupili. Přivítal je náraz tepla. "Tady je ale vedro," řekl Seldon úplně zbytečně.

"Ano, je," řekl Tisalver. "To je to, co dělá z Dahlu tak cenný zdroj energie. Vrstva magmatu je tady mnohem blíž povrchu než kdekoli jinde na tomto světě. Takže se tady musí pracovat v horku."

"A co klimatizace?" řekla Dors.

"Klimatizace tady je, je to ale věc výdajů. Vzduch se odvádí, čistí a chladí, ale kdybychom zašli příliš daleko, spotřebovali bychom příliš mnoho energie a celý postup by byl příliš drahý."

Tisalver se zastavil u dveří a zasignalizoval svou přítomnost. Dveře se otevřely, vyvalil se z nich chladnější vzduch a Tisalver zamumlal: "Měli bychom zde najít někoho, kdo nás tady provede a kdo bude usměrňovat poznámky, které vyvolá paní Venabiliová... alespoň od většiny mužů tam dole."

"Poznámky mě do rozpaků nepřivedou," řekla Dors.

"Ale uvedly by do rozpaků mne," řekl Tisalver.

Z kanceláře vyšel mladý muž, který se představil jako Hano Linder. Velice připomínal Tisalvera, ale Seldon si řekl, že dokud si nezvykne na takřka jednotné malé postavy, podsaditost, černé vlasy a bohaté kníry, nebude schopen rozeznávat zdejší muže.

Linder řekl: "Rád vám tady ukážu vše, co je tu k vidění. Ale není toho zase tolik, to víte." Mluvil k nim všem, ale jeho oči byly upřeny na Dors. Řekl: "Bude to nepohodlné. Doporučuji, abychom si sundali trička."

"Je tady příjemně a chladno," řekl Seldon.

"Samozřejmě, ale to je tím, že patříme k vedení společnosti. Hodnost má své výsady. Venku je klimatizace udržována na daleko nižší úrovni než tady. Proto jsou taky lidé, kteří tam pracují, placeni daleko lépe než já. Je to vlastně jedna z nejlépe placených prací v celém Dahlu, což je taky jediný důvod, proč se nám vůbec podaří někoho přimět, aby tam pracoval. I tak je stále těžší získávat nové jámaře." Zhluboka se nadechl. "Tak se pojdte podívat do toho pařáku." Sundal tričko a zastrčil si jej za pásek. Tisalver udělal totéž a Seldon následoval jejich příkladu.

Linder se podíval na Dors a řekl: "To je jen pro pohodlí, paní, ale není to povinné."

"To je v pořádku," řekla Dors a sundala si tričko.

Její podprsenka byla bílá, bez ramínek a odhalovala podstatnou část jejích ňader.

"Paní," řekl Linder, "to není..." zamyslel se, potom pokrčil rameny a řekl: "Dobrá. Tak půjdeme."

Nejdříve si Seldon všiml pouze počítačů a zařízení, velkých trubek, blikajících světel a pomrkávajících obrazovek. Celkové osvětlení bylo poměrně tlumené, ačkoli jednotlivé části strojího zařízení byly jasně osvětleny. Seldon vzhledl do takřka naprosté temnoty. "Proč tu není lepší světlo?"

"Je tady dost světla, tam, kde je to potřeba," řekl Linder. Jeho hlas byl příjemně naladěný a mluvil rychle, ale trochu drsně. "Hlavní osvětlení je takhle temné schválně, z psychologických důvodů. Příliš jasné světlo je v mysli přeloženo jako teplo. Když zvýšíme intenzitu osvětlení, je mnohem více stížností na přílišné horko, i když zároveň snížíme teplotu."

Dors řekla: "Zdá se, že je všechno řízeno počítačem. Řekla bych, že celé řízení by mohlo být předáno počítačům docela. Tento typ prostředí je jako stvořený pro umělou inteligenci."

"Máte úplnou pravdu," řekl Linder, "ale nemůžeme se spolehnout pouze na počítače, pro případ poruchy. Potřebujeme, aby byli lidé přímo na místě v okamžiku, kdy by k nějakému selhání došlo. Porucha na počítači by mohla způsobit potíže až do vzdálenosti dvou tisíc kilometrů."

"To by mohla i lidská chyba, nebo ne?" řekl Seldon.

"Ale jistě, jenomže pokud jak lidé, tak počítače pracují na tom samém místě, bude chyba počítače rychle objevena a opravena lidmi a naopak, lidská chyba bude rychleji napravena počítači. Výsledkem je, že nic vážného se nemůže stát, pokud lidská chyba a selhání počítače nenastanou současně. A to se skoro nikdy nestává."

"Skoro nikdy, ale ne úplně nikdy, je to tak?" řekl Seldon.

"Skoro nikdy, ale ne úplně nikdy. Počítače už nejsou, co bývaly, a s lidmi je to stejné."

"To se tak vždycky říkává," lehounce se usmál Seldon. "Ale ne, ne. Nemluvím o svých vzpomínkách. Nemluvím o starých zlatých časech. Mluvím o statistikách."

Přitom si Seldon vzpomněl na Hummína a jeho řeči o degeneraci doby.

"Vidíte, co mám na mysli?" řekl Linder ztlumeným hlasem. "Támhle je skupina lidí, v hladině C3, podle všeho to vypadá, že pijí. Žádný z nich není na svém místě."

"A co pijí?" zeptala se Dors.

"Speciální tekutiny, které nahrazují ztrátu elektrolytů. Ovocné šťávy."

"Těžko se jim divit," řekla Dors bezvýrazně. "V tomhle suchém vedru by musel pít každý."

"Víte, jak dlouho dokáže vydržet trénovaný jámař z C3 bez pití? Ale nedá se s tím nic dělat. Pokud bychom se pokusili vyhlásit pětiminutové přestávky na pití a rozložit je tak, že by se nemohli shromáždit do skupinek, měli bychom před sebou otevřenou vzpouru."

Nyní se přibližovali ke skupině. Byli v ní muži i ženy (zdálo se, že v Dahlu neexistuje žádné, zvýhodnění některého z pohlaví) a jak muži, tak ženy byli do půl těla svlečeni. Ženy na sobě měly něco, čemu by se snad dalo říkat podprsenky, ale ty byly ryze funkční. Sloužily k tomu, aby zdvihly prsy a zlepšily tak jejich větrání a omezily pocení, ale nic nezakrývaly.

Dors řekla po straně Seldonovi: "To je rozumné, Hari. Jsem tam úplně mokrá."

"Tak si sundej podprsenku," řekl Seldon. "Nehnu ani jediným prstem, abych ti v tom zabránil."

"Ani mě nenapadlo, že bys mi v tom chtěl bránit," řekla Dors. Ale podprsenku nechala tam, kde byla.

Blížili se ke shromážděným jámařům. Bylo jich asi tucet. Dors řekla: "Pokud některý z nich řekne něco nezdravého, snadno to vydržím."

"Děkuji," řekl Linder. "Nerad bych vám sliboval, že nikdo nic neřekne. Ale budu vás muset představit. Pokud budou mít pocit, že vy dva jste kontrola a v mé společnosti, budou naježeni. Inspektoři obvykle přicházejí, aby strkali nos všude, kam můžou, ale nikdo z vedení s nimi většinou nechodí."

Zdvihl ruce. "Jámaři, představím vám dva lidi. Máme tu návštěvníky zvenku. Dva učence z vnějších světů. Na jejich světech se začíná projevovat nedostatek energie a přišli se sem tady podívat, jak se to dělá v Dahlu. Myslí si, že by se tu mohli něčemu naučit."

"Naučí se tu potit!" zakřičel jeden z jámařů a vyvolal tím chraplavý smích.

"Ta už má úplně propocená prsa teď," vykřikla jedna z žen, "když je má tak zabalená."

Dors zakřičela zpátky: "Sundala bych si to, ale nemohu se s vámi měřit." Smích jámařů se stal přirozeným.

Ale jeden z mladíků udělal krok vpřed, zíral na Seldona upřenýma, hluboko položenýma očima, jeho tvář se změnila ve ztuhlou masku bez stopy veselí. Řekl: "Já vás znám. Vy jste ten matematik."

Rozběhl se vpřed, prohlédl si Seldonovu tvář s dychtivou naléhavostí. Dors udělala automaticky krok vpřed a postavila se před Seldona a Linder přešel ještě před ní a zakřičel: "Zpátky, jámaři. Pamatuj na své vychování."

Seldon řekl: "Počkat! Nechte ho se mnou promluvit. Proč se všichni cpete přede mnou?"

Linder řekl ztišeným hlasem: "Pokud se k vám některý z nich přiblíží, poznáte, že nevoní zrovna jako skleníkové květiny."

"To vydržím," řekl Seldon ostře. "Co jste mi chtěl, mladý muži?"

"Jmenuji se Amaryl. Yugo Amaryl. Viděl jsem vás v holovizi."

"To je možné, a co dál?"

"Nepamatuji si vaše jméno."

"To také není potřeba."

"Mluvil jste o něčem, čemu jste říkal psychohistorie."

"Nedovedete si představit, jak bych byl rád, kdybych býval nemluvil."

"Cože?"

"Nic. Co jste to ode mne chtěl?"

"Chtěl bych si s vámi promluvit. Jen na chvilku. Teď."

Seldon se podíval na Lindera, který pevně zavrtil hlavou.

"Ne, dokud je ve službě."

"Kdy vám začíná služba, pane Amaryle?" zeptal se Seldon.

"V 16.00."

"Mohli byste za mnou přijít zítra ve 14.00?"

"Zjistě. Kam?"

Seldon se obrátil k Tisalverovi. "Dovolil byste mi pozvat ho k vám?"

Tisalver vypadal velmi nešťastně. "To snad nebude třeba, je to jen jámař."

Seldon řekl: "Poznal mou tvář. Něco o mně ví. Rozhodně to je člověk a ne jen něco. Setkám se s ním ve svém pokoji." A potom, když Tisalverova tvář nezměnila výraz, dodal: "Ve svém pokoji, za který platím nájem. A vy budete v práci, nebudete vůbec přítomen."

Tisalver řekl tiše: "To není kvůli mně, pane Seldone. To moje žena, Casilie, ta to nestrpí."

"Promluví si s ní," řekl Seldon ostře. "Bude muset."

64.

Casilie Tisalverová doširoka rozevřela oči. "Jámař? Ne v mém apartmá!"

"Proč ne? Kromě toho, přijde do mého pokoje. Ve 14.00."

"To nesnesu," řekla paní Tisalverová. "Tak to dopadá, když jde člověk dolů do jámy. Jirad byl hlupák."

"Ale vůbec ne, paní Tisalverová. Šli jsme proto, že jsem ho o to požádal, a byl jsem naprosto fascinován."

Musím se setkat s tím mladým mužem, protože je to nezbytné pro mou vědeckou práci."

"Pokud je to skutečně nezbytné, velmi mě to mrzí, ale to prostě nestrpím."

Dors zdvihla ruku. "Hari, já se o to postarám. Paní Tisalverová, pokud doktor Seldon musí přijmout někoho ve svém pokoji, je to dodatečná osoba a to přirozeně znamená i dodatečný nájem. To samozřejmě chápeme. Pro dnešek bude tedy, samozřejmě nájemné za pokoj doktora Seldona dvojnásobné." Paní Tisalverová si to promýšlela.

"Víte, to je od vás slušné, ale nejde jen o peníze. Musím také myslet na sousedy. Zpocený, smradlavý jámař..."

"Pochybuji, že by byl zpocený a páchnoucí ve 14.00, paní Tisalverová, ale nechte mě, prosím, pokračovat. Protože se s ním doktor Seldon musí setkat, potom tedy, když se s ním nesetká tady, bude se s ním muset setkat jinde, ale nemůžeme neustále pobíhat sem a tam, to by bylo velice nepohodlné. Proto si tedy budeme muset najmout pokoj jinde. Nebude to jednoduché. A nechceme to dělat, ale budeme muset. Takže vám zaplatíme nájemné až do dneška a odejdeme a samozřejmě budeme muset vysvětlit panu Humminovi, z jakého důvodu jsme museli změnit ubytování, které nám tak laskavě zařídil."

"Počkejte," tvář paní Tisalverové se náhle změnila v modelovou studii výpočtu. "Neradi bychom zklamali pana Hummina... nebo vás dva. Jak dlouho tady ta osoba zůstane?"

"Přijde ve 14.00. V práci musí být v 16.00. Bude tu méně než dvě hodiny, možná podstatně méně. Setkáme se s ním venku, oba dva, a přivedeme ho do pokoje pana Seldona. Každý soused, který nás uvidí, si bude myslet, že je to náš přítel z vnějších světů."

Paní Tisalverová přikývla: "Dobrá, uděláme to, jak říkáte. Za dnešek dvojitý nájem za pokoj pana Seldona a jámař přijde na návštěvu jen tentokrát, projednou."

"Jen projednou," řekla Dors.

Ale, později, když Seldon a Dors seděli v jejím pokoji, Dors řekla: "Proč je tak nutné, aby ses s ním setkal, Hari? Je rozhovor s jámařem tak důležitý pro psychohistorii?"

Seldon měl pocit, že v jejím hlase zaslechl náznak sarkasmu, a řekl upjatě: "Nemusím přece všechno, co dělám, vztahovat ke svému projektu, ke kterému mám ostatně velmi málo důvěry. Jsem také člověk a nechybí mi normální lidská zvědavost. Byli jsme dole v jámě celé hodiny a vidělas, jak vypadají lidé, kteří tam pracují. Jsou zcela zjevně nevzdělaní. Jsou to lidé na nízké úrovni, tím nemám na mysli nějakou slovní hříčku, ale přece se tam našel jeden, který mě poznal. Musel mě vidět v holovizi při příležitosti Výročního kongresu matematiků a zapamatoval si slovo psychohistorie. To mi připadá neobvyklé; naprosto mimo rámec tamních lidí, a rád bych si s ním promluvil."

"Protože to lechtá tvou ješitnost, že jsi tak známý po celém světě, až do jam v Dahlu?"

"No, možná. Ale také to vzbuzuje mou zvědavost"

"A jak víš, že nebyl instruován a že neplánuje nějakou nepříjemnost, do které by tě chtěl dostat, jak už se to stalo předtím?"

Seldon zamrkal: "Nepustím si ho tak blízko k tělu. V každém případě jsme teď daleko připravenější než předtím, nebo ne? A jsem si jist, že budeš se mnou. Chci říci, nechala jsi mě jít nahoru samotného, nechalas mě jít samotného s Dešťovou kapkou čtyřicet tři do mikrofare, ale určitě mě nenecháš už nikdy jít někam samotného. Nemám pravdu?"

"Můžeš si být naprosto jist, že nenechám," řekla Dors.

"Tak dobrá, promluví si s tím mladíkem a ty můžeš dávat pozor na pasti, které by na mě lícil. Mám v tebe úplnou důvěru."

65.

Amaryl přišel několik minut před čtrnáctou, pozorně se rozhlížel. Měl učesané vlasy a čerstvě zastřížený knír s mírně nakroucenými koncečky. Jeho triko bylo oslnivě bílé. Skutečně kolem sebe šířil odér, ale byl to nepochybně důsledek příliš horlivě použitého dezodorantu. V ruce nesl tašku.

Seldon, který na něj čekal venku, jej jemně uchopil za loket, Dors se k němu přidala z druhé strany a vydali se k výtahu. Když dojeli na správné podlaží, prošli bytem k Seldonově pokoji.

Amaryl řekl tichým, zaraženým hlasem: "Nikdo není doma, co?"

"Všichni jsou v práci," řekl Seldon neutrálně. Gestem jej vybídl k usednutí na jedinou židli v pokoji, nízký polštář přímo na podlaze.

"Ne," řekl Amaryl, "já ji nepotřebuji. Sedněte si na ni někdo z vás." Sedl si přímo na podlahu jediným ladným pohybem. Dors napodobila způsob, kterým si sedal. Vybrala si k tomu roh Seldonovy přímo na zemi položené matrace, ale Seldon si sedal dost nešikovně, byl nucen si pomáhat rukama, a ani když už seděl, nedokázal najít pohodlnou pozici.

Seldon řekl: "Dobrá, mladíku, tak proč jste za mnou přišel?"

"Protože jste matematik. Jste první matematik, kterého vidím zblízka, tak zblízka, že bych si na vás mohl sáhnout."

"Matematici jsou na dotek úplně stejní jako kdokoli jiný."

"Pro mě ne, doktore... doktore... Seldone?"

"Tak se jmenuji."

Amaryl vypadal potěšeně. "Konečně jsem si vzpomněl. Chtěl bych se také stát matematikem, rozumíte?"

"To je pěkné. A co vám v tom brání?"

Amaryl se zamračil. "To myslíte vážně?"

"Předpokládám alespoň, že vám něco brání. Ano, mluvím vážně."

"Brání mi to, že jsem Dahlan, jámař z Dahlu. Nemám dost peněz, abych si mohl dovolit vzdělání, a nedokážu si nikdy vydělat dost, abych se k němu nakonec dostal. Mám na mysli opravdové vzdělání. Všechno, co mě naučili, je číst, psát a používat počítač. Pak už jsem znal dost, abych se mohl stát jámařem. Jenže to mi nestačilo. Tak jsem se učil sám."

"To je svým způsobem nejlepší způsob, jak se něco naučit. Jak jste to dělal?"

"Znal jsem se s knihovnicí. Byla ochotna mi pomoci. Byla to velmi příjemná žena a ukázala mi, jak využívat počítač pro učení matematiky. A upravila mi program tak, že jsem se mohl spojit i s jinými knihovnami. Chodil jsem za ní každý den po směně a ve volných dnech. Někdy mi dovolila zamknout se v její služební místnosti, aby mě nerušili lidé, kteří přicházeli do knihovny, nebo mi dovolila zůstat v knihovně, i když bylo zavřeno. V matematice se nevyznala, ale pomáhala mi, jak mohla. Byla to starší žena, vdova. Možná, že mne brala jako syna nebo tak něco. Neměla žádné vlastní děti."

(Možná, že v tom byl i jiný cit, pomyslel si Seldon, ale hned tu myšlenku potlačil. Do toho mu nic není.)

"Líbila se mi teorie čísel," řekl Amaryl. "Rozvinul jsem pár věcí z toho, co jsem se naučil z počítače a filmknih, které jsem používal k výuce. Nakonec jsem přišel na pár věcí, které nikde v knihách nebyly."

Seldon zdvihl obočí. "To zní zajímavě. Na co třeba?"

"Něco z toho jsem vzal s sebou. Ještě nikdy jsem je nikomu neukázal. Lidé, mezi kterými žiji..." Pokrčil rameny. "Buď by se smáli, nebo by se cítili dotčeni. Jednou jsem o tom povídal jedné dívce, vše, co řekla, bylo, že jsem blázen, a rozešla se se mnou. Když vám to teď ukážu, bude to v pořádku?"

"Naprosto v pořádku. Věřte mi."

Seldon natáhl ruku a Amaryl mu, po krátkém zaváhání, podal tašku, kterou s sebou přinesl.

Seldon si prohlížel papíry, kterému Amaryl podal, dosti dlouho. Jeho vývody byly nesmírně naivní, ale Seldon nedovolil, aby se na jeho tváři objevil úsměv. Sledoval postup důkazů, z nichž ani jeden nebyl nový, přibližně nový, a ani důležitý. Ale to nevažilo.

Seldon vzhlédl. "To jste všechno dělal sám?"

Amaryl, který vypadal víc než jen trochu vyplašeně, přikývl.

Seldon vybral několik listů papíru. "Jak jste přišel na tohle?" Jeho prst sledoval několik řádků matematického zdůvodňování.

Amaryl si je prohlédl, zamračil se a přemýšlel o tom. Potom vysvětlil, jakým způsobem k tomu došel.

Seldon jej vyslechl a potom řekl: "Četl jste někdy nějakou knihu od Anata Bigella?"

"O teorii čísel?"

"Jmenovalo se to Matematická dedukce. Nebylo to přímo o teorii čísel."

Amaryl zatřásl hlavou. "Nikdy jsem o něm neslyšel. To mě mrzí."

"Ten přišel jako první s tímto vaším teorémem před třemi sty lety."

Amaryl vypadal zaraženě. "To jsem nevěděl."

"Jsem si jistý, že ne. Vy jste to udělal chytřeji. Není to sice rigorózní postup, ale..."

"Jak to myslíte, rigorózní?"

"Na tom nezáleží." Seldon složil papíry zpět na hromadu, vrátil je do tašky a řekl: "Udělejte z nich několik kopií, jednu si vezměte, nechte si ji potvrdit na oficiálním počítači a uložte ji pod počítačovou pečeti. Moje přítelkyně, paní Venabiliiová, vás může dostat na Streelingskou univerzitu, aniž byste musel platit školné, na nějaký druh stipendia. Budete muset začít od začátku a zabývat se také jinými předměty než matematikou, ale..."

V tu chvíli se Amaryl vzpamatoval. "Na Streelingskou univerzitu? Nikdy mě nepřijmou."

"Proč ne? Dors, to přece můžeš zařídít, nebo ne?"

"Jsem si jista, že to půjde."

"Ne, nepůjde to," řekl Amaryl vzrušeně. "Nepřijmou mne. Jsem přece z Dahlu."

"No a?"

"Lidi z Dahlu nepřijímají."

Seldon se podíval na Dors: "O čem to mluví?"

Dors potřásla hlavou. "To skutečně nevím."

Amaryl řekl: "Jste z vnějšího světa, paní. Jak dlouho jste byla ve Streelingu?"

"Něco málo přes dva roky, pane Amaryle."

"Viděla jste tam někdy někoho z Dahlu... malého vzrůstu, kudrnaté černé vlasy, černé kníry?"

"Jsou tam studenti všech možných zjevů."

"Ale nikdo z Dahlu. Až tam zase budete, pozorně se rozhlédněte."

"Proč ne?" řekl Seldon.

"Nemají nás rádi. Vypadáme odlišně. Nelíbí se jim naše kníry."

"A to byste si jej nemohl oholit..?" Ale Seldonův hlas se vytratil pod zuřivým pohledem Amaryla.

"Nikdy. Proč bych to dělal? Můj knír je moje mužství."

"Holíte si bradu. To je přece také vaše mužství."

"Mezi mými lidmi knír znamená mužnost."

Seldon se ještě podíval na Dors a zamumlal: "Holé hlavy, kníry, to je šílenství."

"Cože?" řekl Amaryl rozhněvaně.

"Nic. Řekněte mi, co ještě jiného nemají na lidech z Dahlu rádi?"

"Vymýšlejí si věci, aby je pak nemuseli mít rádi. Říkají, že smrdíme. Říkají, že jsme špinaví. Říkají, že krademe. Říkají, že máme rádi násilí. Říkají, že jsme hloupí."

"A proč se tohle všechno říká?"

"Protože je snadné to říci a ten, kdo to říká, se přitom cítí dobře. To je přece jasné, když musíme pracovat v jámách, ušpiníme se tam a páchneme. Že když jsme chudí a drženi v chudobě, někteří z nás kradou a mají sklon k násilí. Ale nejsme přece takoví všichni. A co ti vysocí blondáci z Císařského sektoru, kteří si myslí, že jim patří Galaxie? Vlastně jim možná patří. Copak ti nikdy k násilí nesáhnou? Copak ti nikdy nekradou? Kdyby pracovali tam, kde pracuji já, páchli by úplně stejně jako já. Kdyby museli žít tak, jak žiju já, také by se ušpinili."

"A kdo popírá, že na všech místech najdeme různé druhy lidí?" řekl Seldon.

"To se nikdo nesnaží zpochybnit. Ale oni to prostě berou jako jednu provzdu tak dané. Pane Seldone, musím se dostat pryč z Trantoru. Na Trantoru nemám ani tu nejmenší šanci, abych si vydělal, nedostanu se ke vzdělání, nepodaří se mi stát se matematikem, nikdy ze mne nebude nic jiného, než co říkají, že jsem... bezcenný budižkničemu." Poslední slova z něj vyšla v hluboké nespokojenosti, v zoufalství.

Seldon se pokusil být rozumný. "Člověk, u kterého bydlím, také pochází z Dahlu. Má čistou práci, je vzdělaný."

"Ale jistě," řekl Amaryl procítěně. "Jsou i takoví."

Nechávají několik z nás dosáhnout lepší životní úrovně, aby pak mohli říkat, že to jde. A těch několik může žít slušně, jen pokud zůstanou v Dahlu. Kdyby odešli pryč, to byste viděl, jak by s nimi zacházeli. A dokud jsou tady, cítí se dobře, když mohou s námi ostatními zacházet jako s blátem. To z nich v jejich vlastních očích dělá vysoké blondáky. Co řekl ten příjemný člověk, od kterého máte pronajatý pokoj, když jste řekl, že si sem přivedete jámaře? Co říkal o tom, jaký budu? A teď tady ani nejsou, nesnesli by, kdyby měli být na stejném místě jako já."

Seldon si navlhl rty. "Nezapomenu na vás. Postarám se, abyste se dostal z Trantoru na moji univerzitu, na univerzitu na Heliconu, jakmile se tam sám vrátím."

"To je slib? Vaše čestné slovo? Přestože jsem z Dahlu?"

"Skutečnost, že pocházíte z Dahlu, pro mne není ani v nejmenším důležitá. Skutečnost, že už teď jste matematik, pro mne důležitá je! Ale stále ještě asi plně nechápu to, co jste mi říkal. Zdá se mi neuvěřitelné, že by mohly existovat tak nerozumné pocity vůči neškodným lidem."

Amaryl řekl vyčítavě: "To je tím, že jste ještě neměl příležitost k tomu, abyste se o takové věci zajímal. Děly se přímo před vaším nosem a vy jste si ničeho nevšiml, protože se to netýkalo přímo vás."

Dors řekla: "Pane Amaryle, doktor Seldon je matematik stejně jako vy a hlavu má někdy v oblacích. Tomu přece musíte rozumět. Já jsem ale historička. Já vím, že není neobvyklé, když jedna skupina lidí kouká na jinou skupinu lidí svrchu. Existují podivné a takřka rituální nenávisti, které nemají žádné rozumné zdůvodnění, ale přesto někdy mívají závažný historický význam. Rmoutí mě to."

Amaryl řekl: "Říci, že vás to rmoutí, je snadné. Říkáte, že s tím nesouhlasíte, a to z vás dělá slušného člověka, a potom jdete a staráte se o své věci a dál vás to nezajímá. Je to víc než zarmucující. Je to proti vši slušnosti a přirozenosti. Všichni jsme přece stejní, blondáci i bruneti, vysocí i malí, východňané, západňané, jižané i lidé z vnějších světů. Všichni přece pocházíme ze Země, já, vy i císař."

"Všichni pocházíme odkud?" zeptal se Seldon. Otočil se k Dors s doširoka rozevřenými očima.

"Ze Země!" zakřičel Amaryl.

"Z té planety, ze které všechny lidské bytosti pocházejí."

"Jedné planety? Jedné jediné planety?"

"Jediné planety, jistě. Země."

"Když říkáte Země, máte tím na mysli Auroru, nemáte?"

"Auroru, co to je? Myslím Zemi. Copak jste o Zemi nikdy neslyšeli?"

"Ne," řekl Seldon. "Ve skutečnosti nikdy."
"Je to mýtický svět," začala Dors, "který..."
"Není mýtický. To byla skutečná planeta."
Seldon si povzdechl. "Tohle všechno už jsem slyšel i dříve. Dobrá, tak se do toho pustíme znovu. Existuje nějaká dahlská kniha, která pojednává o Zemi?"
"Cože?"
"Tak tedy nějaký počítačový program?"
"Nechápu, o čem to mluvíte."
"Mladý muži, kde jste se dozvěděl o Zemi?"
"Můj otec mi o ní řekl. Každý o ní ví."
"Je tady někdo, kdo by o ní věděl víc než ostatní? Učili vás o ní ve škole?"
"Tam o ní nikdy, nikdo neřekl ani slovo."
"Tak jak o ní lidé vědí?"
Amaryl pokrčil rameny s výrazem někoho, kdo je zbytečně vyslýchán kvůli ničemu. "Každý o ní prostě ví. Pokud si o ní chcete poslechnout vyprávění, je tady matka Rittah. Myslím, že ještě nezemřela, o tom bych se byl doslechl."
"Vaše matka? To byste přece věděl..."
"To není moje matka. Tak se jí jenom říká. Matka Rittah. Je to stará žena. Žije v Billibottonu. Nebo alespoň žila."
"Kde to je?"
"Dole támhle tím směrem," řekl Amaryl s neurčitým gestem.
"Jak se tam dostanu?"
"Dostanete? Tam se nechtějte dostat. Nikdy byste se nevrátil."
"Proč ne?"
"Věřte mi. Nechtějte se tam dostat."
"Ale rád bych se setkal s matkou Rittah."
Amaryl potřásl hlavou. "Umíte zacházet s nožem?"
"Ale proč? S jakým nožem?"
"Prostě s nožem, jako je tento." Amaryl sáhl k opasku, který pevně obepínal jeho pás. Jeho část se oddělila a z jednoho konce se zableskla čepel nože, tenká, třpytivá a smrtící.
Dors okamžitě pevně stiskla jeho pravé zápěstí.
Amaryl se zasmál. "Neměl jsem v úmyslu ho použít. Jen jsem vám ho ukazoval." Vrátil nůž zpět do svého opasku. "Potřeboval byste takový nůž pro sebeobranu, a kdybyste jej neměl nebo kdybyste jej měl a neuměl s ním zacházet, nikdy byste z Billibottonu nevyšel živý. Ale nechme toho." - Náhle byl velmi vážný a přísný - "... myslel jste to vážně, pane Seldone, s tím, že mě dostanete na Helicon?"
"Naprostě vážně. Slíbil jsem vám to. Napište mi vaše jméno a místo, na kterém můžete být zastiženi hyperpočítačem. Předpokládám, že máte kód."
"Moje pracoviště v jámě má. Bude to stačit?"
"Ano."
"Tak dobrá," řekl Amaryl a podíval se dychtivě na Seldona, "to znamená, že celá moje budoucnost teď závisí na vás, pane Seldone. Takže vás prosím, abyste do Billibottonu nechodil. Nemohu si dovolit vás ztratit." Obrátil prosebně oči k Dors a řekl jemně: "Paní Venabiliová, pokud vás poslechne, nenechte ho tam jít, prosím."

BILLIBOTTON

DAHL - je s podivem, že nejznámější část tohoto sektoru je Billibotton, téměř legendární místo, o kterém se vypráví nespočetné množství příběhů. V podstatě nyní existuje zvláštní druh literatury, ve které hrdinové, dobrodruzi (a oběti) musí riskovat nebezpečí průchodu Billibottonem. Tyto příběhy jsou nyní tak stylizované a symbolické, že i pravděpodobně autentický příběh, týkající se takového průchodu, příběh Hari Seldona a Dors Venabili se zdá zcela vymyšlený, protože vyvolává dojem...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

66.

Když Hari Seldon a Dors Venabili osaměli, Dors se zamyšleně zeptala: "Chceš skutečně navštívit tu matku?"
"Přemýšlím o tom, Dors."
"Ty jsi ale podivín, Hari. Zdá se, že neustále trváš na tom, aby ses dostával z bláta do louže. Šel jsi nahoru, což vypadalo úplně neškodně, a z celkem rozumného důvodu, když jsi byl ve Streelingu. Potom, v Mykogenu, jsi se vloupal do Orliho hnízda Starších, což byl daleko nebezpečnější čin z daleko méně rozumných důvodů. A teď, v Dahlu chceš jít na to místo, o kterém si ten mladík myslí, že jít tam je naprostá sebevražda, kvůli něčemu naprostě bezpodstatnému."
"Zaujala mě ta zmínka o Zemi a musím se dozvědět, jestli na tom něco není."
Dors řekla: "Je to jen legenda, a dokonce ani ne zajímavá legenda. Naprostě běžná záležitost. Názvy se liší planetu od planety, ale obsah zůstává stejný. Všude existuje nějaká povídačka o jediném, původním světě a starých

zlatých časech. Všude existuje touha po předpokládané jednoduché a dokonalé minulosti; to je téměř všudypřítomný prvek mezi lidmi, kteří žijí ve složité a násilné společnosti. Platí to, takovým nebo onakým způsobem, pro všechny společnosti, protože každý považuje svou společnost za příliš složitou a plnou násilí, jakkoliv jednoduchá je. Tohle si poznamenej do své psychohistorie."

"Ale přesto," řekl Seldon, "musím brát do úvahy možnost, že kdysi skutečně existoval jediný svět. Aurora... Země... na jméno nezáleží. V podstatě..."

Zarazil se a Dors nakonec řekl: "No?"

Seldon potřásl hlavou. "Pamatuješ si ještě na ten příběh s rukou na stehně, který jsi mi vyprávěla v Mykogeniu? Bylo to těsně potom, co jsem od Dešťové kapky čtyřicet tři dostal Knihu... No, tak ten mi přišel na mysl jeden večer, teď nedávno, když jsme mluvili s Tisilverovými. Řekl jsem něco, co mi na okamžik připomnělo..."

"Co ti to připomnělo?"

"Nepamatuji si. Napadlo mě to a hned jsem to zase zapomněl, ale z nějakého důvodu pokaždé, když přemýšlím o teorii jednoho světa, zdá se mi, že to mám na jazyku, a pak to zase vždycky ztratím."

Dors se podívala překvapeně. "Nechápu, co by to mohlo být. Příběh s rukou na stehně přece nemá nic společného se Zemí ani s Aurorou."

"Já vím, ale tato... věc..., která se vznáší na hranici mezi mým vědomím a podvědomím, je zřejmě nějakým způsobem spojena s tímto jediným světem a já mám pocit, že prostě musím přijít na to, co to je, za každou cenu. Tohle... a roboti."

"Roboti také? Myslela jsem, že Orlí hnízdo Starších za tím udělalo tečku."

"Ale vůbec ne. Stále o nich přemýšlím." Dlouze se podíval na Dors s ustaraným výrazem a potom řekl: "Ale nejsem si jistý."

"Čím si nejsi jistý, Hari?"

Ale Seldon jen potřásl hlavou a už nic neřekl.

Dors se zamračila, potom řekla: "Hari, něco ti řeknu. Ve střízlivé historii, a věř mi, že vím o čem mluvím, není ani jediná zmínka o jediném světě, ze kterého vše pochází. Je to oblíbená myšlenka, to připouštím. Nemám tím na mysli jen nevzdělané sběratele folkloru, jako jsou Mykogeňané a dahlští jámaři, ale také třeba biologové tvrdí, že musel existovat pouze jeden svět, na kterém se vyvíjely živočišné druhy z důvodů, které jsou mimo oblast mého chápání. A mystičtější založení historici o tom spekulují. A také mezi salónními intelektuály jsou takové myšlenky v poslední době módní. Ale přesto, oficiální historie s tím nechce mít nic společného."

Seldon řekl: "Možná o důvod více, abychom šli dále než oficiální historie. Všechno, co chci a potřebuji, je metoda, která by mi zjednodušila psychohistorii, a nestarám se o to, kde ji vezmu, zda to bude nějaký matematický nebo historický trik nebo něco úplně jiného. Pokud by ten mladík, se kterým jsme právě mluvili, získal o něco formálnější vzdělání, zadal bych mu ten problém. Jeho myšlení má v sobě spoustu vynalézavosti, je velmi původní..."

Dors řekla: "Takže mu skutečně pomůžeš?"

"V každém případě. Jakmile budu v takovém postavení, abych mohl."

"A neměl bys slíbovat až potom, kdy si budeš jistý, že své sliby budeš moci dodržet?"

"Chci ten slib dodržet. Pokud jsi citlivá na nedodržitelné sliby, vzpomeň si, že Hummin řekl Slunečnímu pánovi Čtrnáctému, že použiji psychohistorii k tomu, abych jim pomohl získat zpátky jejich ztracený svět. Dokonce, i kdyby se mi podařilo psychohistorii dopracovat, kdo ví, zda by vůbec bylo možno ji použít k tak vyhraněnému a specializovanému účelu? To je nejtypičtější příklad slibu, který nemůže být splněn."

Ale Dors řekla se značným důrazem: "Chetter Hummin se pokoušel zachránit naše životy, nepřipustit, abychom padli do rukou Demerzela a císaře. Na to nezapomínej. A myslím si, že by skutečně rád Mykogeňanům pomohl."

"A já bych skutečně rád pomohl Yugo Amarylovi a je o mnoho pravděpodobnější, že se mi podaří pomoci jemu, než že se mi podaří pomoci Mykogeňanům, takže pokud ti ten druhý slib připadá v pořádku, nekritizuj ten první. A co víc," a v jeho očích se hněvivě zablýsklo, "já bych skutečně rád našel matku Rittah a jsem připraven jít tam sám, pokud bude potřeba."

"Nikdy!" odsekla Dors. "Pokud půjdeš ty, půjdu také."

67.

Paní Tisilverová se s dcerou vrátila asi hodinu potom, co Amaryl odešel do práce. Neřekla vůbec nic ani Seldonovi, ani Dors, jen jim krátce přikývla v odpověď na jejich pozdrav a ostře se rozhlédla po pokoji, jako by se chtěla přesvědčit, že po jámaři tam nezůstala ani stopa. Potom ostře nasála nosem vzduch a podívala se obviňujícím pohledem na Seldona předtím, než odešla ze společného pokoje do rodinné ložnice.

Tisilver sám se vrátil domů později, a když Seldon a Dors přišli k večeři, Tisilver využil příležitosti, že jeho žena byla stále ještě v kuchyni a zařizovala nějaké poslední drobnosti spojené s večeří, a řekl tichým hlasem: "Byl tady ten člověk?"

"A už je pryč," řekl Seldon klidně. "Vaše žena byla tou dobou venku."

Tisilver přikývl a řekl: "Budete muset udělat něco takového víckrát?"

"Myslím, že ne," řekl Seldon.

"To je dobře."

Večeře proběhla v takřka úplném tichu, ale potom, když dcera odešla do svého pokoje za pochybnými radostmi cvičení na počítači, Seldon se zaklonil a řekl: "Řekněte mi něco o Billibottonu."

Tisilver vypadal ohromeně a jeho ústa se pohybovala, aniž by z nich vyšel jakýkoli zvuk. Casilie však nebyla tak snadno řeči zbavitelná.

Řekla: "Tam bydlí ten váš nový přítel? Chystáte se oplatit mu návštěvu?"

"Zatím," řekl Seldon tiše, "jsem se jen zeptal na Billibottonu."

Casilie řekla ostře: "Je to smetiště. Žije tam lůza. Nikdo tam nechodí kromě těch vandráků, kteří jsou tam doma."

"Pochopil jsem, že tam bydlí matka Rittah."

"Nikdy jsem o ní neslyšela," řekla Casilie a zavřela ústa, až cvakla zuby. Bylo zcela zřejmé, že nehodlá znát podle jména nikoho, kdo žije v Billibottonu.

Tisilver, který vrhl nejistý pohled na svou ženu, řekl: "Slyšel jsem o ní. Je to bláznivá stará žena, o které se věří, že vykládá osudy."

"A ta žije v Billibottonu?"

"Já nevím, pane Seldone. Nikdy jsem ji neviděl. Občas je o ní zmínka v holovizních zprávách, obvykle když vydá některou ze svých předpovědí."

"A plní se někdy její předpovědi?"

Tisilver zamručel. "Plní se někdy vůbec nějaké předpovědi? Její dokonce ani nedávají smysl."

"Mluví někdy o Zemi?"

"Nevím. Nepřekvapilo by mě to."

"Zmínka o Zemi vás nepřekvapuje? Vy víte něco o Zemi?"

Nyní vypadal překvapeně Tisilver. "Zajisté, pane Seldone, to je svět, ze kterého pocházejí všichni lidé... alespoň tak se to povídá."

"Tak se to povídá? Vy tomu nevěříte?"

"Já? Já mám vzdělání. Ale mnoho nevzdělaných lidí tomu věří."

"Existují o Zemi nějaké filmknihy?"

"V dětských pohádkách se někdy najde zmínka o Zemi. Pamatuji si, že když jsem byl malý chlapec, moje oblíbená pohádka začínala: Kdysi dávno, před mnoha a mnoha lety, na Zemi, kdy Země ještě byla jedinou planetou... Pamatuješ se, Casilie? Tys jí měla také ráda."

Casilie pokrčila rameny, ještě nebyla ochotna se usmířit. "Rád bych ji někdy viděl," řekl Seldon, "ale měl jsem na mysli opravdové filmknihy... eh ... oficiální filmknihy... nebo filmy."

"Nikdy jsem o žádných neslyšel, ale v knihovně..."

"Zkusím to tam, existují nějaká tabu týkající se hovoru o Zemi?"

"Co jsou to tabu?"

"To, co mám na mysli, je velmi silný zvyk, který zabraňuje lidem mluvit o Zemi, zejména s cizinci."

Tisilver vypadal tak upřímně zmateně, že nemělo cenu čekat na odpověď.

Dors se přidala: "Existuje nějaký zákon nebo pravidlo, které by zakazovalo cizincům jít do Billibottonu?"

Tisilver byl nyní velmi naléhavý. "Žádné pravidlo, ale není to dobrý nápad, aby tam někdo šel, kdokoli. Já bych to neudělal."

Dors řekla: "Proč ne?"

"Je to nebezpečné. Kvůli násilí. Každý je tam ozbrojen. Chci říci, každý v Dahlu chodí ozbrojen, ale v Billibottonu své zbraně používají. Zůstaňte raději ve zdejším sousedství. Tady je to bezpečné."

"Zatím," řekla Casilie temně. "Bylo by lepší, kdybychom se odstěhovali úplně. Jámaři se dneska procházejí všude."

A znovu pohlédla s nechutí Seldonovým směrem.

Seldon řekl: "Jak to myslíte, že v Dahlu je ozbrojen každý? Na zbraně přece platí tvrdé císařské zákony."

"To vím," řekl Tisilver, "a nepoužívají se zde žádné umrtvující či znehybňující zbraně, ani Psychická Sonda nebo něco takového. Ale máme nože," vypadal rozpačitě.

Dors řekla: "Vy nosíte nůž, pane Tisilver?"

"Já?" vypadal upřímně zděšen. "Jsem mírumilovný člověk a toto je bezpečné sousedství."

"Máme několik nožů v domě," řekla Casilie, opět s nespokojeným popotáhnutím. "Nejsme si zase až tak jisti, že toto je tak bezpečné místo."

"A nůž nosí každý?" zeptala se Dors.

"Skoro každý, paní Venabiliová," řekl Tisilver. "Je to zvyk, ale to ještě neznamená, že je každý používá."

"Ale předpokládám, že v Billibottonu je používají," řekla Dors.

"Někdy, když se rozruší, často se perou."

"A vlada to strpí? Mám na mysli císařskou vládu."

"Někdy se pokoušejí Billibotton vyčistit, ale nože se snadno dají schovat a zvyk je to velmi silný. Kromě toho, jsou to skoro vždycky zdejší lidé, kteří přijdou o život, a nemyslím, že to by císařskou vládu příliš vzrušovalo."

"A co když je zabit někdo odjinud?"

"Kdyby to bylo ohlášeno, císařské orgány by se o to pravděpodobně zajímaly. Ale ve skutečnosti se stane to, že nikdo nic nevidí a nikdo nic neví. Občas přijde Císařská policie a pokouší se zatknout viníka, ale nikdy se jim nepodaří nic dokázat. Předpokládám, že nakonec dojdou k závěru, že to je chyba toho člověka, protože tam neměl chodit. Takže rozhodně nechodte do Billibottonu, i kdybyste měl nůž."

Seldon potřásl tvrdohlavě hlavou. "Nikdy bych nůž nenosil. Neuměl bych ho použít. Přinejmenším ne dost dobře."

"Potom je to jednoduché, pane Seldone. Prostě tam nechodíte." Tisalver významně potřásl hlavou. "Prostě tam nechodíte."

"To možná také nebudu moci udělat," řekl Seldon.

Dors se na něj podívala se zjevnou nechutí a zeptala se Tisalvera: "Kde si člověk může koupit nůž? Nebo si můžeme půjčit váš?"

Casilie řekla rychle: "Nože se nepůjčují. Musíte si koupit vlastní."

Tisalver řekl: "Všude je plno obchodů s noži. Teoreticky by to tak nemělo být, protože je to ilegální. Přesto je prodává každý smíšený obchod. Pokud uvidíte ve výloze myčku nádobi, je to naprosto jasné znamení."

"A jak se člověk do Billibottonu dostane?" zeptal se Seldon.

"Rychlodráhou." Tisalver vypadal znepokojeně, když si všiml zamračeného výrazu Dors.

Seldon řekl: "A když už jsem na rychlodráze?"

"Nastoupíte na východní straně a budete dávat pozor na znamení. Ale pokud tam opravdu musíte, pane Seldone," Tisalver zaváhal a potom řekl, "nesmíte s sebou vzít paní Venabiliovou. Se ženami se tam zachází... ještě hůř."

"Nepůjde," řekl Seldon.

"Obávám se, že půjde," řekla Dors s tichou rozhodností.

68.

Knír prodavače v železářském obchodě byl mírně prošedivělý, ačkoliv byl zcela očividně úplně stejně bujný, jako byl za mlada, a jeho hlava byla dosud černá. Ze zvyku si na něj sáhl, když se podíval na Dors, a uhladil si jej po stranách. Řekl: "Vy nejste z Dahlu."

"Ano, ale přesto chci koupit nějaký nůž."

Řekl: "Prodávat nože je proti zákonu."

Dors řekla: "Nejsem policistka: ani jiný vládní agent. Chystám se do Billibottonu."

Zamyšleně se na ni podíval: "Sama?"

"S přítelem." Ukázala palcem přes rameno na Seldona, který trucovitě čekal venku.

"To kupujete pro něj?" Podíval se na Seldona a netrvalo mu dlouho, než dospěl k rozhodnutí. "To je také cizinec. Ať jde dovnitř a koupí si ho sám."

"Ani on není vládní agent. A ten nůž chci pro sebe."

Prodavač zatřásl hlavou. "Cizinci jsou blázni, ale pokud chcete utratit nějaké peníze, rád si je od vás vezmu." Sáhl pod pult, vyndal podlouhlý předmět, zatočil jím jemným, nacvičeným pohybem a vynořilo se ostří.

"To je největší, který máte?"

"Nejlepší ženský nůž, jaký se vyrábí."

"Ukažte mi mužský nůž."

"Ten by nebyl pro vás, je příliš těžký. Umíte s tím zacházet?"

"Snadno se to naučím a těžký pro mne jistě nebude. Ukažte mi mužský nůž."

Prodavač se usmál: "Dobrá, pokud ho chcete vidět..." Sklonil se znovu pod pult a vyndal daleko větší rukojeť. Stiskl ji a objevilo se něco jako řeznický nůž.

Podal jí ho, rukojetí napřed, stále s úsměvem.

Řekla: "Ukažte mi, jak jste jej otevřel."

Ukázal jí to na druhém noži, pomalu jím otočil, aby se vynořilo ostří, a potom na druhou stranu, aby se zase stáhlo. "Otočit a mírně stlačit," řekl.

"Ukažte to znovu, pane."

Prodavač jí vyhověl.

Dors řekla: "Dobře. Zavřete jej a hodte mi ho."

Hodil jí ho pomalým, vysokým obloukem.

Zachytila jej, podala mu ho zpátky a řekla: "Rychleji."

Prodavač zdvihl obočí a potom, bez upozornění, hodil nožem na její levou stranu. Nepokusila se zachytit ho pravačkou, chytila jej do levé ruky a okamžitě se objevilo blyštivé ostří, potom zase zmizelo. Prodavač otevřel ústa.

"Tohle je největší, který máte?" řekla.

"Ano. Pokud se jej pokusíte použít, brzy vás to unaví."

"Budu zhluboka dýchat, ten druhý si vezmu také."

"Pro svého přítele?"

"Ne, pro mě."

"Chcete už používat dva nože?"

"Mám dvě ruce."

Prodavač povzdychl. "Paní, prosím, nechodte do Billibottonu, nevíte, co tam dělají s ženami."

"To není těžké uhodnout. Jak se ty nože připevňují k opasku?"

"K tomu, který máte na sobě, to nejde, paní. To není opasek na nůž. Ale můžu vám prodat jiný."

"Půjdou k němu upevnit dva nože?"

"Možná, že někde mám pásek na dva. Není po nich velká poptávka."

"Ale já ho chci."

"Možná, že ho nebudu mít ve vaší velikosti."

"Tak ho zkrátíme nebo s ním něco provedem."

"Bude vás to stát spoustu peněz."

"Moje kreditní karta to přežije."

Když se nakonec vynořila z obchodu, Seldon řekl pochmurně: "S tím vybouleným páskem vypadáš hloupě."

"Opravdu, Hari? Příliš hloupě, abych s tebou mohla jít do Billibottonu? Tak pojďme oba zpátky do bytu."

"Ne. Půjdu tam sám. Když budu sám, bude to pro mě bezpečnější."

Dors řekla: "Nemá cenu něco takového říkat, Hari. Buď půjdeme oba zpátky, nebo půjdeme oba dál. Za žádných okolností se nerozdělíme."

A pevný pohled jejich modrých očí, výraz kolem jejich rtů a způsob, kterým její ruce spočívaly na hraně jejího opasku, přesvědčily Seldona, že to myslí vážně.

"Tak takhle to je," řekl, "ale pokud to přežiješ a pokud já se ještě uvidím s Humminem, moje podmínka, kterou si budu klást, abych mohl pokračovat ve své práci na psychohistorii, ačkoli jsem si tě velmi oblíbil, bude, že se rozdělíme. Rozumiš, co ti říkám?"

A Dors se náhle usmála. "Zapomeň na to. Nepokoušej se na mně trénovat svou galantnost. Mě se nezbavíš. Rozumiš tomu?"

69.

Vystoupili z rychlodráhy na místě, kde informační tabule, poblikávající do vzduchu, nesla nápis:

BILLIBOTTON. Možná jako předzvěst toho, co může cestující, který zde vystoupí, očekávat, druhé I bylo rozbité. Zbylo po něm jen trochu rozptýleného světla.

Vystoupili z vozu a vydali se po chodníku směrem dolů. Bylo časně odpoledne a na první pohled vypadal Billibotton úplně stejně jako ta část Dahlu, kterou právě opustili.

Vzduch však měl nepříjemné aroma a chodník byl poset odpadky. Bylo snadné uhodnout, že automatické čistící stroje se ve zdejší čtvrti nevyskytují.

A ačkoli chodník vypadal dost obyčejně, atmosféra byla nepříjemná a napjatá jako přetažená struna.

Možná to bylo lidmi. Zdálo se, že kolem je běžné množství chodců, ale nevypadali stejně, jako chodci obvykle vypadají, pomyslel si Seldon. Obvykle byli chodci, pod tlakem svých starostí ze zaměstnání, soustředění sami na sebe a pohybovali se v nekonečných proudech po nekonečných cestách na Trantor, v těchto podmínkách člověk může přežít, psychologicky, pouze pokud bude ostatní ignorovat. Uhýbat očima. Uzavřít svou mysl. Každý člověk si vytvářel uvnitř sebe sama umělé soukromí, zabalené do sametové mlhy jeho vlastní výroby. A nebo existovalo rituální přátelství večerních promenád v takových čtvrtích, které si na takové věci potrpěly.

Ale zde, v Billibottonu, nebylo ani přátelství, ani neutrální držení se zpátky; Alespoň ne ve vztahu k cizincům. Každá osoba, která je minula, ať už šla kterýmkoli směrem, se otočila a zírala na Seldona a Dors. Každý pár očí, jako by byl připoután k dvěma cizincům neviditelnými nitkami, otáčel se za nimi se zlými úmysly.

Šaty billibottonských obyvatel byly špinavé, staré a občas roztrhané. Šířily kolem sebe dojem chudoby, Seldon se cítil nejistě a nepohodlně ve svých čistých a nových šatech.

Řekl: "Kde myslíš, že tady v Billibottonu může asi matka Rittah bydlet?"

"Nevím," řekla Dors. "Tys nás sem zaved, tak ty myslíš. Já se hodlám věnovat pouze tvé ochraně a mám pocit, že to bude úkol nezbytný a ne právě lehký."

Seldon řekl: "Myslel jsem si, že bude stačit se zeptat na cestu nějakého kolemjdoucího, ale nějak se mi do toho nechce."

"Nedívám se ti. Nemyslím, že by se tady někdo třásl na to, aby ti mohl pomoci."

"Na druhou stranu jsou tady ti kluci." Ukázal na jednoho krátkým pohybem ruky. Hoch, který vypadal asi na dvanáct let, v každém případě dost mladý na to, aby ještě nenosil mužský knír, k nim přišel, zastavil se a zíral na ně.

Dors řekla: "Myslíš, že chlapec jeho věku v sobě ještě nemá tak vyvinutou nenávist k cizincům?"

"V každém případě," řekl Seldon, "si myslím, že není tak velký, aby již v sobě měl úplně vyvinutou billibottonskou náklonnost k násilí. Myslím, že může utéct a křičet na nás z dálky nadávky, když to s ním zkusíme, ale pochybuji, že by nás napadl."

Seldon zesílil hlas: "Mladý muži."

Chlapec udělal krok zpět a nepřestal na ně zírat.

Seldon řekl: "Poď sem," a přivolal jej gestem.

Chlapec řekl: "Naco, čoveče?"

"Abych se tě mohl zeptat na cestu, pojď blíž, abych nemusel křičet."

Hoch se k němu přiblížil o dva kroky. Měl zamazanou tvář, ale jeho oči byly jasné a ostré. Každý z jeho sandálů byl jiný a na jedné nohavici měl velikou roztrženou díru. "Kou cestu?"

"Pokoušíme se najít matku Rittah."

Chlapci zajiskřilo v očích. "Naco, čoveče?"

"Jsem vědec, víš co to je, vědec?"

"Chodils do školy?"

"Ano, ty ne?"

Chlapec si odplivl a řekl nespokojeně. "Ne."

"Chtěl bych se s matkou Rittah poradit, pokud mě k ní zavedeš."

"Ceš znát svůj osud? Dyž si přišel do Billibottonu, čoveče, ve svym fajnovym prádle, tak to tvůj osud můžu

řict sám. Bude ošklivej."

"Jak se jmenuješ, mladíku?"

"Co je ti do toho?"

"Abychom si mohli promluvit přátelštějším způsobem. A abys mě mohl zavést tam, kde matka Rittah bydlí.

Víš, kde bydlí?"

"Možná, že vím, možná, že nevím. Menuju se Raych. A co z toho budu mít, když tě tam zavedu?"

"A co bys chtěl, Raychu?"

Chlapcovy oči se zastavily na opasku Dors. Raych řekl:

"Tady dáma má dva nože. Dej mi jeden a zavedu tě k matce Rittah."

"To jsou nože pro dospělé lidi, Raychu. Na to jsi příliš mladý."

"Tak to sem taky moc mladej na to, abych věděl, kde matka Rittah bydlí." A vychytrale vzhledl zpod rozčuchaných vlasů, které clonily jeho oči.

Seldon znejistěl. Bylo možné, že k sobě přitáhnou pozornost celého Dahlu. Několik mužů se již zastavilo, ale potom zase odešlo, když se nedělo nic zajímavého. Pokud však ale toho chlapce rozzlobí a on na ně zaútočí ať už slovem, nebo nějakým činem, jistě se tu pak shromáždí lidé.

Usmál se a řekl: "Umiš číst?"

Raych si znovu odplivl. "Ne! K čemu by to bylo?"

"A umíš používat počítač?"

"Mluvicí počítač, jasně. To umí každý."

"Tak já ti řeknu, jak to uděláme. Zavedeš mě k nejbližšímu obchodu s počítači a já ti koupím tvůj vlastní malý počítač a programy, které tě naučí číst. Bude to trvat pár týdnů a pak budeš umět číst."

Seldonovi se zdálo, že chlapcovy oči při té myšlence zazářily, ale pokud tomu tak bylo, hned zase ztvrdly.

"Ne, nůž nebo nic."

"Ale o to jde. Naučíš se číst a nikomu to neřekneš, a pak budeš moci kdekoho překvapit. Budeš se s nimi moci vsadit, že umíš číst. Vsadíš se s nimi o pět kreditů. Můžeš tím způsobem vyhrát spoustu peněz a pak si koupíš vlastní nůž."

Chlapec zaváhal. "Ne! Nikdo by se se mnou nevsadil. Nikdo nemá prachy."

"Když budeš umět číst, budeš si moci najít místo v nožírství, ušetřit si z platu a dostat nůž se slevou. Co bys řekl na tohle?"

"A kdy mi koupíš ten mluvící počítač?"

"Hned teď. Dám ti ho, až se dostaneme k matce Rittah."

"A máš prachy?"

"Mám úvěrovou kartu."

"Tak pod', chci tě vidět kupovat ten počítač."

Transakce proběhla, ale když se hoch natáhl po počítači, Seldon zavrtěl hlavou a uložil si jej do kapsy.

"Nejdřív mě musíš zavést k matce Rittah. Jseš si jistý, že víš, kde bydlí?"

Raychovou tvář proběhl výraz zklamání. "Jasně, že vím. Vezmu tě tam, ale uděláš líp, když mi ten počítač dáš hned, jak se tam dostanem, nebo si pozvu pár chlapů, aby si to s tebou a tady s dámou vyřídili. Tak si dej bacha."

"Nemusíš nám vyhrožovat," řekl Seldon. "Svou část dohody dodržíme."

Raych je rychle vedl po chodníku, ze všech stran přitahovali zvědavé pohledy.

Seldon byl za chůze zticha, stejně jako Dors. Dors však byla daleko méně zabráná do svých myšlenek, protože si stále jasně uvědomovala lidi kolem sebe. Neustále se setkávala s pohledy kolemjdoucích, kteří se za nimi otáčeli. Při jedné příležitosti, když se těsně za nimi ozvaly kroky, rychle se otočila.

A potom se Raych zastavil a řekl: "Tudy dovnitř. Má svůj vlastní bejvák."

Následovali jej do bloku bytů a Seldon, který původně chtěl dávat pozor na cestu, aby se pak mohli vrátit, se rychle ztratil.

Řekl: "Jak se tady můžeš vyznat, ve všech těch chodbách?"

Chlapec pokrčil rameny. "Potloukám se tady, co sem se narodil," řekl. "Navíc jsou všechny byty číslovány. Tam, kde ty čísla nejsou uraženy. A jsou tu šipky a vůbec. Když víš, jak na to, nemůžeš zabloudit."

Raych zjevně věděl, jak na to. Šli stále hlouběji do bloku. Nad vším se vznášel nádech naprostého rozkladu: poházené odpadky, obyvatelé mizející s jasným nesouhlasem s příchodem cizinců. Divoký houf dětí se honil chodbami nebo snad hrál nějakou hru. Jeden z nich vykřikl: "Hej, uhněte z cesty!" když jejich míč těsně minul Dors.

A nakonec se Raych zastavil před tmavými, otlučenými dveřmi, na kterých bylo nejasně patrné číslo 2782.

"Tak sme tu," řekl a napřáhl ruku.

"Nejdříve se podíváme, kdo je uvnitř," řekl Seldon jemně.

Stiskl signální tlačítko a nic se nestalo.

"To nefunguje," řekl Raych. "Musíš zabušit, pořádně. Je trochu nahluchlá."

Seldon zabušil pěstí na dveře a byl odměněn zvuky pohybů zevnitř. Pronikavý hlas zavolal: "Kdo chce matku Rittah?"

Seldon zakřičel: "Dva vědci."

Podal malý počítač, i s balíčkem programů, který k němu byl připevněn, Raychovi, který jej popadl, ušklíbl se a rychle odběhl. Seldon se pak otočil ke dveřím, které se právě otvíraly, a k matce Rittah.

Matce Rittah bylo jistě přes sedmdesát, ale měla ten typ tváře, který, alespoň na první pohled, její léta popíral. Duclaté tváře, malá ústa, malá zaoblená brada s náznakem důlku. Byla velmi malé postavy, necelých 1,5 metru a byla zavalitá. Ale kolem jejích očí byly drobné vrásky, a když se usmála, jako se usmála, když je spatřila, vyskočily jí na tváři další. Pohybovala se s obtížemi.

"Pojďte dál, pojdte dál," řekla jemným, vysokým hlasem a dívala se na ně mžouravě, jako by jí už přestávaly sloužit oči. "Cizinci, dokonce z vnějších světů. Nemám pravdu? Nemáte kolem sebe ten trantorský zápach."

Seldon si přál, aby se byla o zápachu nezminila. Její byt, přeplněný a posetý malými nesmysly, byl ponurý a zaprášený, nasáklý vůní jídla na hranici požitelnosti. Vzduch byl tak hustý a lepkavý, že si byl jist, že po odchodu jím budou jeho šaty úplně nasáklé.

Řekl: "Máte pravdu, matko Rittah. Jsem Hari Seldon z Heliconu. Toto je moje přítelkyně Dors Venabili z Cinny."

"Tak," řekla, rozhlédla se, aby našla na podlaze nějaké prázdné místo, kde by si mohli sednout, ale žádné vhodné nenašla.

Dors řekla: "Klidně můžeme zůstat stát, matko."

"Cože?" podívala se na Dors. "Musíš mluvit víc nahlas, dítě. Už neslyším tak dobře, jako když jsem byla v tvém věku."

"Proč si nepořídíte naslouchátko?" řekl Seldon, zvyšujíc hlas.

"To by nepomohlo, pane Seldone. Mám něco v nepořádku se sluchovým nervem a nemám peníze, abych si ho mohla opravit. Přišli jste, abyste se od matky Rittah dozvěděli svou budoucnost?"

"Ne tak docela," řekl Seldon, "Přišel jsem, abych se dozvěděl něco o minulosti."

"Výborně. To je vždy tak těžké přijít na to, co chtějí lidé slyšet."

"Musí to být úplné umění," řekla Dors s úsměvem.

"Vypadá to jednoduše, ale člověk musí být správně přesvědčivý. Svou mzdu si zasloužím."

"Pokud tady máte terminál kreditní sítě," řekl Seldon, "zaplatíme vám jakoukoli rozumnou částku, pokud nám řeknete o Zemi. Ale bez chytračení a hádání, co bychom rádi slyšeli. Chceme slyšet pravdu."

Stará žena, která se pohybovala po pokoji, tu a tam něčím pohnula, jako by jej chtěla učinit přitažlivějším a vhodnějším pro důležité návštěvníky, se zarazila. "Co chcete vědět o Zemi?"

"Ze všeho nejdřív, co to vlastně je?"

Stařena se otočila a zdálo se, jako by se zahleděla do prostoru. Když promluvila, její hlas byl hluboký a plynulý. "Je to svět, velmi stará planeta. Je zapomenutá a ztracená."

Dors řekla: "Není zahrnuta do historie. Tolik víme."

"Existovala před historií, dítě," řekla matka Rittah tajuplně. "Existovala za úsvitu Galaxie a před ním. Byl to jediný lidský svět." Rozhodně přikývla.

Seldon řekl: "Měla Země ještě jiné jméno?... Aurora?"

Nyní se tvář matky Rittah svažila nesouhlasem. "Kde jsi to slyšel?"

"Na svých cestách. Slyšel jsem o starém a zapomenutém světě, který se nazýval Aurora a na němž lidstvo žilo v dávných časech."

"To je lež." Otvěla si ústa, jako by z nich chtěla setřít příchuť toho, co právě zaslechla. "Jméno, o kterém jsi se zmínil, nesmí být nikdy použito jinak, než jako symbol zla. Byl to počátek zla. Země byla sama, dokud zlo nepřišlo, spolu se svými sesterskými světy. Zlo Zemi takřka zničilo, ale Země oplatila úder a zničila zlo s pomocí hrdinů."

"Země existovala před tímto zlem. Jste si tím jista?"

"Dávno předtím. Země byla v Galaxii sama po tisíce let, po miliony let."

"Miliony let? Lidstvo existovalo po miliony let a žádní lidé nebyli na žádném jiném světě než na Zemi?"

"To je pravda. To je pravda. To je pravda."

"Ale jak to všechno víte, je to zaprogramováno v nějakém počítači nebo někde vytištěno? Máte něco, co bych si mohl přečíst?"

Matka Rittah zavrtěla hlavou: "Slyšela jsem staré příběhy od své matky, která je slyšela od své a tak dále. Nemám děti, takže vyprávím příběhy ostatním. Ale možná, že to vše skončí. Žijeme v nevěřících časech."

Dors řekla: "Ne úplně, matko. Jsou lidé, kteří se zabývají předhistorickými časy a kteří studují některé příběhy o ztracených časech."

Matka Rittah pohnula rukou, jako by chtěla vyslovenou větu zahnat. "Dívají se na to s chladem v očích, vědecky. Pokoušejí se ty příběhy vtěsnat do svých teorií. Mohla bych vám vyprávět příběhy o velkém hrdinovi, Ba-Leem, ale neměli byste čas je poslouchat a já jsem ztratila sílu k vyprávění."

Seldon řekl: "Slyšela jste někdy o robotech?"

Stařena se zatřásla a její hlas se změnil takřka v jekot:

"Proč se ptáš na takové věci? To byly umělé lidské bytosti, zlé samy o sobě a dílo zlých světů. Byly zničeny a nemělo by se o nich nikdy mluvit."

"Ale existoval jeden zvláštní robot, že ano, který světy zla nenáviděl."

Matka Rittah se naklonila k Seldonovi a zamžourala mu přímo do obličeje. Cítil na tváři její horký dech. "Přišel jsi mě dráždit? Víš o těchto věcech a přece se ptáš? Proč se ptáš?"

"Protože to chci vědět."

"Existovala umělá lidská bytost, která pomohla Zemi. Byl to Da-Nee, přítel Ba-Leeho. Nikdy nezemřel a někde dosud žije, čeká na čas ke svému návratu. Nikdo neví, kdy tento čas přijde, ale jednoho dne se vrátí a znovu nastolí

staré časy, odstraní všechnu krutost, nespravedlnost a zoufalství. Takový je jeho slib." Při tomto zavřela oči a usmála se, jako by vzpomínala...

Seldon chvíli mlčky čekal, potom vzdychl a řekl: "Děkuji vám, matko Rittah. Velmi jste nám pomohla. Kolik jsme vám dlužni?"

"Je velmi příjemné setkat se s lidmi z vnějších světů," odpověděla stařena. "Deset kreditů. Mohu vám nabídnout nějaké občerstvení?"

"Ne, děkujeme," řekl Seldon naléhavě. "Prosím, vezměte si dvacet. Stačí, když nám řeknete, jak se odsud dostaneme k rychlodráze. A matko Rittah, pokud byste mohla zařídit, aby některé z vašich příběhů o Zemi byly nahrány na počítačový disk, dobře bych vám zaplatil."

"To by mě stálo mnoho sil. Jak dobře?"

"To by záviselo na tom, jak by byl který příběh dlouhý a jak dobře by byl vyprávěn. Byl bych ochoten zaplatit i tisíc kreditů."

Matka Rittah si olízla rty: "Tisíc kreditů? Ale jak vás najdu, až ten příběh dovyprávím?"

"Dám vám kódové číslo počítače, u kterého mohu být zastížen."

Potom Seldon dal matce Rittah svůj počítačový kód a odešli, vděční za relativně čistý vzduch venku v chodbě.

Svížně kráčeli ve směru, který jim stařena naznačila.

71.

Dors řekla: "To nebyl moc dlouhý rozhovor, Hari."

"Já vím. Zdejší okolí je hrozně nepříjemné a měl jsem pocit, že už jsem se dozvěděl dost. To je zvláštní, jak tyhle lidové pověsti přehánějí."

"Jak to myslíš, přehánějí?"

"Tak si to vezmi. Mykogeňané naplnili svou Auroru lidskými bytostmi, které žily po staletí. Dahlané zaplnili svou zemi lidstvem, které trvá miliony let. A všichni mluví o robotech, kteří žijí navždy. Přesto to do sebe docela zapadá."

"Když se jedná o miliony let, je spousta místa na... Kam jdeme?"

"Matka Rittah řekla, že máme jít tímto směrem, dokud nedojdeme k parku, pak máme sledovat značky CENTRÁLNÍ CHODNÍK, zahrnout vlevo a pokračovat podle těch značek. Prošli jsme při cestě dovnitř nějakým parkem?"

"Možná, že jdeme jinou cestou, než kudy jsme přišli. Na žádný park se nepamatuji, ale nedávala jsem pozor na cestu. Dívala jsem se po lidech, které jsme míjeli a..."

Její hlas se vytratil. Nahoře na konci ulice se jejich cesta rozdvjovala na opačné strany.

Seldon si vzpomínal. Tudy prošli. Po obou stranách chodníku byla otlučená lavička.

Ted' však už nebylo třeba, aby Dors dávala pozor na kolemjdoucí tak, jak to dělala prve. Žádní tu nebyli. Ale nahoře, v parku, zahlédli skupinu mužů, všichni byli celkem urostlí na to, že to byli Dahlané, jejich kníry se bojovně leskly, jejich nahé paže byly svalnaté a leskly se v nažloutlém umělém světle chodníku.

Bylo jasné, že čekají na cizince, a Dors se Seldonem se takřka automaticky zastavili. Na několik okamžiků se nic nedělo. Potom se Seldon spěšně ohlédl. Za nimi stáli dva nebo tři další muži.

Seldon procedil mezi zuby: "Jsme v pasti. Neměl jsem ti dovolit, abys šla se mnou."

"Naopak. Právě kvůli tomuhle jsem tady. Ale stála návštěva matky Rittah za to?"

"Pokud se z toho dostaneme, tak ano."

Potom Seldon řekl hlasitým, pevným hlasem: "Můžeme projít?"

Jeden z mužů vepředu vystoupil ze skupinky. Byl stejně vysoký jako Seldon, 1,73 metru, ale širší v ramena a svalnatější. Trochu těstovitý v pase, řekl si Seldon.

"Jsem Marron," řekl se sebejistou významností, jako by to jméno něco znamenalo, "a jsem tu proto, abych vám řekl, že na našem území nemáme rádi cizince. Dovnitř jste se dostali, to je v pořádku, ale pokud chcete odejít, budete muset zaplatit"

"Dobře, kolik?"

"Všechno, co máte. Vy, bohatí cizinci, vždy máte úvěrové karty, není to tak? Tak nám je dejte."

"Ne."

"Nemá cenu říkat ne. Tak si je prostě vezmeme."

"Nemůžete si je vzít, aniž byste mě zabili nebo zranili, a úvěrové karty nebudou fungovat bez mého hlasového otisku. Bez mého normálního hlasového otisku."

"To není pravda, pane. Vidíte, jsem velmi zdvořilý, dokážeme si je od vás vzít, aniž bychom vám museli příliš ublížit."

"A kolik silných mužů k tomu bude potřeba? Devět? Ne." Seldon rychle počítal: "Deset."

"Stačí jeden. Já."

"Bez pomoci?"

"Jen já."

"Pokud ostatní ustoupí a udělají nám místo, rád bych viděl, jak to chceš udělat."

"Nemáte nůž, pane. Chcete ho?"

"Ne, to, že vy budete mít nůž, jen vyrovná síly. Já bojuji bez nože."

Marron se ohlédl na ostatní a řekl: "Hele, tenhle chlápek je sportovec. Ani nevypadá moc vyplašeně. To se mi líbí. Byla by to vostuda, ublížit mně. Řeknu vám, jak to uděláme. Vezmu si tu holku. Pokud chcete, abych to neudělal, dejte mi svou kreditní kartu a její kreditní kartu a použijte svůj hlas, abych jej mohl použít. Pokud řeknete ne, tak až s ní budu hotov... a to bude chvíli trvat," zasmál se, "prostě vám budu muset ublížit."

"Ne," řekl Seldon. "Nechte tu ženu jít. Vyzval jsem vás na souboj, jeden proti jednomu, vy s nožem a já bez. Pokud chcete ještě nějakou výhodu, můžete na mne jít dva, ale tu ženu nechte jít."

"Přestaň, Hari," vykřikla Dors; "Pokud mě chce, tak ať sem jde a vezme si mne. Ty zůstaň, kde jsi, a nehýbej se."

"Slyšeli jste to?" řekl Marron se širokým úšklebkem. "Ty zůstaň, kde jsi, a nehýbej se. Myslím si, že tady ta dáma mě chce. Vy dva, podržte ho na místě."

Obě Seldonovy paže se ocitly v ocelovém sevření a na zádech ucítil ostří nože.

"Nehýbej se," ozval se drsný šepot u jeho ucha, "a můžeš se dívat. Dámě se to bude zřejmě líbit. Marron je na tohle opravdový odborník."

Dors znovu vykřikla: "Nehýbej se, Hari!" Otočila se čelem k Marronovi. Její napůl otevřené ruce spočívaly v blízkosti jejího opasku.

Cílevědomě se k ní přibližoval a ona čekala, dokud nedošel na vzdálenost natažené paže, potom náhle její ruce vystřelily a Marron zjistil, že se dívá na dva velké nože. Na okamžik ucouvl a potom se rozesmál. "Malá dáma má dva nože, nože jako nosí velcí chlapi. A já mám jenom jeden. Ale myslím, že je to docela fěr," rychle vytáhl nůž. "Nerad vás budu muset říznout, panínko, protože by nás to oba více bavilo, kdybych to neudělal. Možná by stačilo, kdybych vám ty nože jenom vzal, co?"

Dors řekla: "Nechci tě zabít. Udělám, co budu moci, abych se tomu vyhnula. Ale přesto, žádám vás všechny, abyste mi dosvědčili, že pokud jej zabiju, je to jen proto, abych ochránila svého přítele, jak jsem se zavázala."

Marron předstíral strach. "Ó, prosím, nezabíjejte mě, panínko." Potom vybuchl v smích a ostatní Dahlané se k němu přidali.

Marron se rozmáchl nožem, ale jeho ostří se k Dors ani nepříplížilo. Zkusil to znovu, potom potřetí, ale Dors se ani nepohnula. Nepokusila se odrazit žádný z pohybů, který nemířil přímo na ni.

Marronův výraz potměl. Chtěl, aby zpanikařila, ale jediným výsledkem bylo, že vypadal, jako by neuměl s nožem zacházet. Další rozmach mířil přímo na ni, ale Dors nastavila jeho ruce do cesty svůj nůž. Její pravá ruka vystřelila vpřed a podélně rozřízla Marronovo tričko. Tenká krvavá linka se objevila na tmavé kůži pod ním.

Marron se otřesen podíval na místo, kudy její nůž prošel, a přihlízející se překvapeně nadechli. Seldon cítil, jak sevření na jeho pažích mírně povolilo, jak se ti dva, kteří jej drželi, nechávali stále více vtáhnout do boje, který neprobíhal tak, jak očekávali. Napjal se.

Marron teď zaútočil znovu, tentokrát jeho levá ruka vyrazila vpřed, aby zachytil pravé zápěstí Dors. A znovu Dors nožem v levé ruce zachytila jeho nůž a přidržela jej bez pohybu, zatímco druhou rukou bleskurychle pohnula dolů dříve, než ji mohl Marron zachytit. Jeho ruka se sevřela kolem ostří jejího nože, a když ruku znovu otevřel, měl dlaň plnou krve. Dors uskočila dozadu a Marron, vědom si krve na své hrudi a ruce, vykřikl přidušeně: "Hodte mi někdo ještě jeden nůž!" Po chvíli váhání jeden z přihlízejících hodil spodem svůj vlastní nůž. Marron se po něm natáhl, ale Dors byla rychlejší. Nůž v její pravé ruce udeřil do hrozeného nože a odrazil jej zpět, divoce roztočený.

Seldon cítil, jak sevření jeho paží ještě zesláblo. Prudce se zdvihl, trhl jimi vpřed a nahoru a byl volný. Jeho dva vězňové se k němu obrátili s náhlým výkřikem, ale rychle jednoho nakopl kolenem do rozkroku a druhého udeřil loktem na solar a oba se zhroutili.

Klekl si a vytáhl každému z nich nůž, potom vstal, ozbrojen stejně jako Dors. Na rozdíl od Dors Seldon s noži neuměl zacházet, ale věděl, že to Dahlané těžko mohou uhodnout.

Dors řekla: "Jen je zadrž, Hari. Ještě neútoč. Marrone, můj příští úder už nebude jen škrábnutí."

Marron, zcela ovládnut hněvem, nesrozumitelně vykřikl a slepě zaútočil, zřejmě měl v úmyslu překonat Dors nárazem svého těla. Ta uhnula, udělala krok vzad a do strany, sehnula se pod jeho pravou paží, vykopla nohou proti jeho kotníku a Marron se zřítíl, nůž mu vylétl z ruky.

Potom si klekla, přiložila jeden nůž na jeho zátylek a druhý na ohryzek a řekla: "Vzdej se!"

S dalším výkřikem Marron vyrazil proti jedné z jejích paží, odstrčil ji na stranu a vyškrábal se na nohy.

Ještě úplně nestál, když byla zpátky u něj, jeden nůž sebou švihl dolů a při svém pohybu odřízl kus jeho kníru. Tentokrát vykřikl jako velké zvíře v agonii a přitiskl si ruku na tvář.

Když ji zase stáhl, byla plná krve.

Dors vykřikla: "Zase ti naroste, Marrone. Přišel jsi taky o kus rtu. Zaútoč ještě jednou a je z tebe hromada mrtvého masa."

Čekala, ale Marron už měl dost. Odpočel se pryč se sténáním a nechával za sebou stopu krve.

Dors se otočila k ostatním. Ti dva, které srazil Seldon, tam stále leželi, beze zbraní a bez chuti vstát. Sklonila se k nim, uřízla jejich opasky jedním ze svých nožů, potom nařízla jejich kalhoty.

"Teď si budete muset držet kalhoty, až půjdete," řekla. Podívala se na sedm stojících mužů, kteří ji sledovali s užaslým zájmem. "A který to byl, kdo hodil ten nůž?"

Odpověď jí bylo ticho.

Řekla: "Je mi to jedno. Pojdte jeden po druhém nebo všichni najednou, ale pokaždé, když bodnu, někdo zemře."

Jako jeden muž se všichni obrátili a spěchali pryč.

Dors zdvihla obočí a řekla Seldonovi: "Alespoň tentokrát Hummin nebude moci říkat, že jsem tě nedokázala

ochránit."

Seldon řekl: "Stále ještě nemohu uvěřit tomu, co jsem viděl. Nevěděl jsem, že bys dokázala udělat něco takového. Ani, že bys dokázala tak mluvit."

Dors se pouze usmála. "Ty máš také své nadání. Je z nás dobrý pár. Zavři ty své nože a ulož si je do kapsy. Myslím, že zprávy se rozšíří velmi rychle a že se z Billibottonu dostaneme, aniž bychom se museli bát, že nás někdo bude obtěžovat."

Měla úplnou pravdu.

VÚKRYTU

DAVAN - v neklidných časech, doprovázejících poslední století První Galaktické říše, byli obvyklým zdrojem nepokojů političtí a vojenští vůdcové, kteří se snažili uchvátit nejvyšší moc (byla to ovšem moc, která se s každým desetiletím stávala pochybnější). Jen velmi vzácně se vyskytlo něco, čemu by se dalo říkat lidové hnutí. V této souvislosti takřka jediný výrazný příklad v sobě zahrnuje osoba Davana, o kterém je známo jen velmi málo opravdových faktů, ale který se zřejmě setkal s Hari Seldonom v období kdy...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

72.

Jak Hari Seldon, tak Dors Venabili se vykoupli s velkou chutí a pečlivostí, využili do poslední možnosti trochu primitivní zařízení, které bylo v domácnosti Tisalverových. Převlékli se a byli v Seldonově pokoji, když se vrátil Jirad Tisalver. Jeho signál u dveří byl (nebo se zdál) trochu neurčitý. Zvonění netrvalo dlouho.

Seldon otevřel dveře a řekl příjemně: "Dobrý večer, pane Tisalvere. A paní."

Stála přímo za svým mužem, čelo sraštlé v zmateném zamračení.

Tisalver řekl zkoumavě, jako by si nebyl jist situací: "Jste vy i paní Venabiliová v pořádku?" Kývl hlavou, jako by se pokoušel získat kladnou odpověď pomocí mimo slovní komunikace.

"Naprosto v pořádku. Byli jsme v Billibottonu a vrátili jsme se z něj bez potíží a jsme umytí a převlečení. Veškerého zápachu jsme se zbavili." Seldon zvedl bradu, když to říkal, usmíval se, tuto větu směřoval přes Tisalverovo rameno k jeho ženě.

Popotáhla hlasitě nosem, jako by se chtěla přesvědčit o jeho slovech. Tisalver, stále ještě trochu nejistě, řekl: "Vyrozuměl jsem, že došlo k boji na nože."

Seldon zdvihl obočí: "To se říká?"

"Vy a paní proti stovce násilníků, tak jsme to slyšeli, a vy jste je všechny zabili. Je to tak?" V jeho hlase bylo slyšet zdráhavý, ale hluboký respekt.

"Naprosto ne," vstoupila Dors do hovoru v náhlém roztrpčení. "To je nesmysl. Za koho nás máte? Za masové vrahy? A myslíte, že by sto hrdlořezů zůstalo na místě a čekalo celou tu dobu, než na ně přijde řada, abych... abychom je mohli všechny zabít? Chci tím říct, proč o tom nezkusíte trochu přemýšlet?"

"To je to, co se říká," řekla Casilie Tisalverová se stručnou, ale pevnou a nepřívětivou tváří. "Takovéhle věci ve svém domě nemůžeme trpět."

"Za prvé," řekl Seldon, "se to nestalo v tomto domě. Za druhé, nebylo to sto mužů, ale deset. Za třetí, nikdo nebyl zabit. Došlo tam k nějaké rozeprě a po ní oni odešli a my jsme si také šli svou cestou."

"Oni jen tak odešli. Myslíte, že tomu budu věřit, cizinci?" vyštěkla paní Tisalverová vznětlivě.

Seldon vzdychl. Při nejmenším napětí zřejmě lidé tíhnou k tomu, aby se začali rozdělovat do protichůdných skupin. Řekl: "Dobrá, máte pravdu, že jeden z nich byl trochu zraněn. Ne vážně."

"A vám se nestalo vůbec nic?" řekl Tisalver. Obdiv v jeho hlase byl tentokrát zřetelnější.

"Ani škrábnutí," řekl Seldon. "Paní Venabiliová zachází s dvěma noži velmi zručně."

"To asi ano," řekla paní Tisalverová a loupla očima poopasku, který měla Dors kolem pasu, "a to není to, co bych chtěla, aby se tu dělo."

Dors řekla pevně: "Dokud nás tady nikdo nenapadne, tak tady nic takového mít nebudete."

"Ale kvůli vám," řekla paní Tisalverová, "nám u prahu stojí spousta těch pouličních povalečů."

"Má drahá," řekl Tisalver uklidňujícím tónem, "snažme se vyhnout zbytečnému hněvu..."

"Proč?" vyplivla jeho žena nespokojeně. "Bojíš se jejich nožů? Ráda bych ji viděla, jak je tady tasí."

"Naprosto neplánuji jejich použití ve vašem domě," řekla Dors s tak hlasitým popotažením, jaké se kdy podařilo vyvolat paní Tisalverové. "O jakých pouličních povalečích to mluvíte?"

Tisalver řekl: "Moje žena má na mysli to, že u našich dveří stojí nějaký chlapec z Billibottonu, to jsme alespoň usoudili z jeho zjevu, chce s vámi mluvit, a v naší čtvrti nejsme zvyklí na takovéto věci. Poškozuje to naše společenské postavení," řekl omluvně.

Seldon řekl: "Dobrá, pane Tisalvere, půjdeme ven, zjistíme, co chce, a pošleme ho zase pryč tak rychle, jak..."

"Ne. Počkej," řekla Dors roztrpčeně. "Toto jsou naše pokoje. Platíme za ně. Je na nás, abychom rozhodli, kdo nás může navštívit a kdo ne. Pokud venku stojí mladý muž z Billibottonu, je to pořád občan Dahlu. Ještě důležitější je, že je to Trantořan. A ještě důležitější je, že je také plnohodnotným občanem Říše a že je to lidská bytost. A úplně nejdůležitější ze všeho ale je, že tím, že přišel za námi, se stává naším hostem. Proto jej pozveme dál, aby sem přišel."

Paní Tisalverová se ani nepohnula. Tisalver sám vypadal nejistě.

Dors řekla: "Jelikož tvrdíte, že jsem zabila sto surovců v Billibottonu, jistě si nemyslíte, že bych se bála

pouhého chlapce anebo, když na to přijde, vás dvou." Její ruka sjela k opasku.

Tisilver řekl s náhlou rozhodností: "Paní Venabiliová, rozhodně jsme se vás nechtěli dotknout. Samozřejmě, že tyto pokoje jsou vaše a můžete si do nich přivést koho budete chtít."

Ustoupil o krok vzad, svou zcela nepřesvědčenou manželku stáhl s sebou, byl to z jeho strany náhlý výbuch rozhodnosti, za který zřejmě bude muset zaplatit.

Dors se za nimi nepřivětivě podívala.

Seldon se suše usmál. "To se ti vůbec nepodobá, Dors. Myslel jsem, že jsem to vždycky já, kdo se neustále dostává do problému, a ty že jsi ta, kdo uklidňuje věci a jejímž úkolem je potížit zabraňovat."

Dors zatřásla hlavou. "Nemohu snést, když slyším, jak se o člověku mluví s opovržením jen proto, že patří k nějaké společenské nebo etnické skupině. Jsou to právě tyto úctyhodní lidé, jako jsou naši hostitelé, kteří svým přístupem vytvářejí takové, jako byli ti v parku v Billibottonu."

"A jiní úctyhodní lidé," řekl Seldon, "kteří vytvářejí tyto úctyhodné lidi. Tyto vzájemně si odporující skupiny jsou úplně stejně součástí lidství jako..."

"Tak se s tím tedy budeš muset vyrovnat v té své psychohistorii, není to tak?"

"To je naprosto jisté, pokud ovšem vůbec někdy nějaká psychohistorie, která by se s něčím vypořádala, vznikne. A tady už přichází zdroj všeho rozruchu. A je to Raych, což mě, abych pravdu řekl, ani nepřekvapuje."

73.

Raych vstoupil, rozhlédl se kolem sebe zjevně ohromeně. Ukazovák jeho pravé ruky se dotkl jeho horního rtu, jako by se obíral myšlenkou, za jak dlouho začne na těchto místech pociťovat první zárodek mužného kníru.

Obrátil se ke zcela rozzuřené paní Tisilverové a nešikovně se uklonil. "Děkuji vám, madam. Máte to tady moc pěkný."

Potom, když se dveře za ním zabouchly, otočil se k Seldonovi a k Dors s nádechem samozřejmého labužnictví. "Pěkný hnízdečko, lidičky."

"Jsem rád, že se ti líbí," řekl Seldon vážně. "Jak jsi věděl, že nás tu najdeš?"

"Sledoval jsem vás. Cos myslel? Hej, dámo," obrátil se k Dors, "perete se vůbec ne jako dáma."

"Už jsi viděl moc dam, které se praly?" zeptala se Dors okouzleně.

Raych si zammul nos. "Ne, ještě nikdy žádnou. Nenosej nože, akorát občas maličký, aby s nima strašily děti. Mě nikdy nevystrašily."

"Tím jsem si jistá. A co se dělá, abys přinutil dámu vytáhnout nůž?"

"Nic. Stačí trochu blbnout kolem. Stačí hulákat: Hej, dámo, nechte mě..."

Chvilí o tom přemýšlel a pak řekl: "No nic."

Dors řekla: "Dobře, ale na mě to nezkoušej."

"Blázníte? Potom, co ste provedla s Marronem? Vůbec, dámo, kde ste se naučila takhle bojovat?"

"Na svém domovském světě."

"Mohla byste mě to naučit?"

"A proto jsi za mnou přišel?"

"Vlastně ne. Přines sem vám něco jako vzkaz."

"Od někoho, kdo se mnou chce bojovat?"

"Nikdo s vámi bojovat nechce, poslechněte, máte teď opravdovou reputaci. Každý vás zná. Stačí, když se budete procházet někde ve starém Billibottonu, všichni chlápci ustoupějí stranou a nechají vás být a budou se šklebit a dávat si pozor, aby se na vás křivě nekoukli. Je to tak, máte prostě pověst. Proto vás chce vidět."

Seldon řekl: "A kdo nás to vlastně chce vidět?"

"Chlápek, kerej si říká Davan."

"A kdo to je?"

"Jeden chlápek. Žije v Billibottonu a nenosí nůž."

"A přesto je stále naživu?"

"Spoustu toho čte a pomáhá chlapům, aby se nedostali do problému s vládou. A tak ho nechávají na pokoji. Žádný nůž nepotřebuje."

"A proč tedy nepřišel sám?" řekla Dors. "Proč poslal tebe?"

"Nemá to tu rád. Říká, že se mu z toho dělá špatně. Říká, že všichni lidi lížou vládě..." zarazil se, podíval se rozpačitě na oba vědce a řekl: "Prostě sem nikdy nechodí. Řek, že mě sem pustěj, protože jsem jenom kluk." Ušklíbl se. "Ale skoro mě sem nepustili, že jo? Zvlášť ta ženská, vypadala jako kdybych ji smrděl, nebo něco."

Náhle se zarazil, překvapen zřejmě náhlým nápadem, a podíval se na sebe. "Tam, odkad' jsem přišel, není moc šancí se často meet."

"To je v pořádku," řekla Dors s úsměvem. "A kde se s ním tedy máme setkat, když sem nepřijde? Koneckonců, pokud ti to nevadí, nemáme zrovna chuť vracet se do Billibottonu."

"Už jsem vám to řekl," řekl Raych důrazně. "V Billibottonu vás nikdo votravovat nebude, to vám slibuju. Kromě toho, tam kde žije von, stejně není nikdo, kdo by vás moh votravovat."

"A kde to je?" zeptal se Seldon.

"Můžu vás tam zavést. Není to daleko."

"A proč se s námi chce setkat?" zeptala se Dors.

"Nevím. Ale říkal něco takovýho..." Raych napůl zavřel oči ve snaze vzpomenout si. "Řekni jim, že chci potkat

člověka, který mluvil s dahlským jámařem, jako kdyby to byl člověk, a ženu, která porazila Marrona v boji s nožem a nezabila ho, když k tomu měla příležitost. Myslim, že to bylo nějak takhle."

Seldon se usmál. "Asi budeš mít pravdu. Myslíš, že by se mu to hodilo hned teď?"

"Čeká na vás."

"V tom případě půjdeme s tebou." Podíval se na Dors se stopou pochybnosti v očích.

Řekla: "V pořádku. Nic proti tomu nemám. Doufám, že to není nějaká past. Naděje umírá poslední..."

74.

Večerní světlo příjemně zářilo v okamžiku, kdy vyšli z domu, a slabý fialový nádech s růžovým okrajem, který napodoboval mraky při západu slunce, byl příjemný na pohled. Dahl si možná mohl stěžovat na zacházení ze strany Císařských vládců nad Trantorem, ale v naprogramování počítačů, které zde řídily počasí, rozhodně žádná chyba nebyla.

Dors řekla tiše: "Zdá se, že jsme něco jako oslavenci. V tom se nemůžu splést."

Seldon odvrátil zrak od napodobeniny nebe a byl si okamžitě vědom slušně velkého zástupu, který se shromáždil kolem domu, ve kterém Tisilverovi žili.

Všichni z davu na ně upřeně zírali. Když bylo jasné, že si toho oba cizinci všimli, davem projela vlna tlumeného mumlání, která vypadala, jako by se každou chvíli mohla změnit v potlesk.

Dors řekla: "Teď už chápu, že to paní Tisilverové připadalo nesnesitelné. Měla jsem možná být trochu příjemnější."

Dav byl ze své větší části chudě oblečen a nebylo těžké uhodnout, že mnoho lidí přišlo z Billibottonu.

Z náhlého popudu se Seldon usmál a zdvihl ruku v neurčitěm pozdravném gestu, které se setkal s potleskem. Jeden hlas, ztracený v bezpečné anonymitě davu, se zdvihl nad ostatní: "Mohla by nám dáma předvést nějaký ze svých triků s nožem?"

Když Dors zavolala nazpátek: "Ne, tasím, jen když jsem rozněvána," vzbudilo to okamžitě smích.

Jeden muž vystoupil vpřed. Zcela zřejmě nebyl z Billibottonu a nevypadal dokonce ani jako Dahlan. Měl jen malý knír, který byl hnědý a ne černý. Řekl: "Marlo Tanto z trantorských holovizních zpráv. Můžeme si s vámi kousek natočit pro naše noční vysílání?"

"Ne," řekla Dors krátce. "Žádné interview."

Novinář nezakolísal. "Vyrozuměl jsem, že jste se dostala do souboje se značným počtem mužů v Billibottonu a vyhrála." Usmál se. "A to je rozhodně zpráva, v každém případě."

"Ne," řekla Dors. "Potkali jsme v Billibottonu nějaké lidi, mluvili jsme s nimi a pak jsme se rozešli. To je všechno, co se stalo, a to je všechno, co vám řeknu."

"Jak se jmenujete? Nehovoříte jako Trantořanka."

"Nejmenuji se nijak."

"A váš přítel?"

"Ani on nemá jméno."

Novinář vypadal dotčeně. "Podívejte se, madam, vy jste pro mě zpráva a já se jen pokouším dělat svou práci."

Raych zatahal Dors za rukáv. Sklonila se k němu a naslouchala jeho horlivému šepotu.

Přikývla a narovnála se. "Nemyslím si, že jste novinář, pane Tanto. Myslím si, že jste císařský agent, který se pokouší způsobit Dahlu potíže. K žádnému boji nedošlo a vy se pokoušíte vyrobit si nějaké zprávy, které se o nějakém boji zmiňují, abyste tak ospravedlnil císařskou trestnou výpravu do Billibottonu. Kdybych byla vámi, nezůstávala bych tady. Nemyslím, že byste byl mezi těmito lidmi příliš oblíben."

Dav začal mumlat už při prvních jejích slovech. Nyní bylo mumlání hlasitější a dav se začal pomalu, výhružně přesouvat svou polohu směrem k agentovi. Ten se nervózně rozhlédl a dal se na ústup.

Dors zvýšila hlas. "Nechte ho jít. Nikdo se ho ani nedotkněte. Nedávejte mu záminku, aby mohl nahlásit násilí." A dav se před ním rozdělil.

Raych řekl: "Hej, madam, měla ste je nechat, ať ho trochu zvalchujou."

"Krvežíznivče," řekla Dors, "zaved' nás k tomu svému příteli."

75.

S mužem, který si říkal Davan, se setkali v pokoji za polorozpadlou restaurací. Dost daleko za ní. Raych jim ukázal cestu, znovu se ukázalo, že je v temných zákoutích Billibottonu doma, jako by byl doma krték ve svých podzemních tunelech na Heliconu.

Byla to Dors, jejíž pozornost se probudila jako první. Zastavila se a řekla: "Počkej chvíli, Raychu. Kam přesně jdeme?"

"K Davanovi." řekl Raych s překvapeným výrazem. "Už jsem vám to řekl."

"Ale tohle je úplně opuštěná oblast. Nikdo tady nebydlí." Dors se rozhlédla se zřejmým znechucením. Okolí bylo bez života a světelné panely, které tady byly, buď nesvítily, anebo, pokud svítily, tak pouze velmi tlumeně.

"Tak to má Davan rád," řekl Raych. "Bejvá vždycky tady kolem, nikdy není dlouho na jednom místě. To víte... prostě nevydrží na jednom místě."

"Proč?" chtěla vědět Dors.

"Je to tak bezpečnější, madam."

"A před kým se skrývá?"

"Před vládou."

"A co by od něj vláda chtěla?"

"To nevím. Něco vám navrhnou. Já vám povím, kde je, a povím vám, jak se tam dostanete, a můžete jít dál sami... pokud nechcete, abych vás tam dovedl."

Seldon řekl: "Ale ne. Jsem si úplně jist, že bez tebe bychom se ztratili. Ve skutečnosti by bylo asi úplně nejlepší, kdybys tam s námi počkal a odvedl nás zpátky."

Raych okamžitě řekl: "A co z toho budu mít? To chcete, abych se tam někde potloukal, i když budu mít hlad?"

"Když se tam budeš potloukat a dostaneš hlad, koupím ti velkou večeři. Cokoli budeš chtít."

"To říkáte teď. Ale jak vím, že to pak taky uděláte?"

Dors bleskurychle sjela rukou k opasku a už v ní držela nůž. "Nesnažíš se tvrdit, že jsme lháři, nebo ano, Raychu?"

Raych doširoka rozevřel oči. Nezdálo se, že by jej výhrůžka příliš vystrašila. Řekl: "To jsem vůbec neviděl. Udělejte to znovu."

"Udělám to potom, pokud tady ještě budeš. Jinak," Dors se na něj podívala, "si tě najdeme."

"Ale no tak, madam, vzpamatujte se," řekl Raych. "Vy byste si mě nenašli. Nejste ten správný typ. Ale budu tady." Zaujal pozici, znázorňující hrdost a čest. "Máte mé slovo."

Dál je vedl v tichu, rušeném pouze dutým zvukem jejich kroků v prázdných chodbách.

Když vstoupili, Davan vzhledl s divokým pohledem, který změkkl, když spatřil Raycha. V jeho rychlém gestu k Seldonovi a Dors byla otázka.

Raych řekl: "To sou voni." A s úšklebkem odešel.

Seldon řekl: "Já jsem Hari Seldon. A tato mladá dáma je Dors Venabili."

Zvědavě si Davana měřil. Davan byl malý a zavallý a měl hustý černý knír, nezbytný doplněk dahlského muže, ale k tomu měl ještě krátce zastřiženou bradku. Byl to první Dahlan, alespoň z těch, se kterými se Seldon setkal, který nebyl pečlivě vyholen. Dokonce i pobudové z Billibottonu měli hladké tváře a brady.

Seldon řekl: "Jak se jmenujete, pane?"

"Davan. To vám Raych musel říci."

"Vaše druhé jméno?"

"Jsem pouze Davan. Sledoval vás sem někdo, pane Seldone?"

"Ne. Jsem si jistý, že ne. Kdyby šel někdo za námi, Raych by si ho jistě všiml. Zhlédl by ho nebo uslyšel. A i kdyby ne, jistě by o něm věděla paní Venabili."

Dors se mírně usmála. "Ty mi ale důvěřuješ, Hari."

"Čím dál tím víc," řekl zamyšleně.

Davan se nepohodlně zavrtěl. "Ale přesto už vás našli."

"Našli?"

"Ano, slyšel jsem o tom takzvaném novináři."

"Cože, už?" Seldon vypadal překvapeně. "Ale já si myslím, že to byl skutečný novinář a že byl úplně neškodný. Obvinili jsme jej, že je císařský agent, na Raychovu radu a byl to dobrý nápad. Okolní dav se potom proti němu postavil a my jsme se ho zbavili."

"Ne," řekl Davan. "Byl přesně to, z čeho jste ho obvinili. Moji lidé toho člověka znají a vědí, že pracuje pro císaře. Ale vy se nechováte tak jako já. Nepoužíváte falešná jména a neměníte místo svého pobytu. Pohybujete se kolem pod vlastními jmény, nepokoušíte se zůstat ve skrytu. Vy jste Hari Seldon, ten matematik."

"Ano, to jsem," řekl Seldon. "Proč bych si měl vymýšlet falešné jméno?"

"Ale císař po vás jde, nebo ne?"

Seldon pokrčil rameny. "Pohybují se na místech, kam císař nemůže jen tak sáhnout a vzít si mě."

"Ne otevřeně, ale vláda nepracuje pokaždé otevřeně. Silně vám doporučuji, abyste zmizel... opravdu zmizel."

"Jako vy, jak říkáte," řekl Seldon a rozhlédl se s náznakem nechuti. Pokoj byl stejně mrtvý jako chodby, kterými přišli. Byl v dezolátním stavu a vypadal nesmírně depresivně.

"Ano," řekl Davan. "Mohli byste nám být nesmírně prospěšný."

"Jakým způsobem?"

"Mluvil jste s mladým mužem, který se jmenuje Yugo Amaryl."

"Ano, to je pravda."

"Amaryl mi řekl, že umíte předpovídat budoucnost."

Seldon těžce vzdychl. Unavovalo jej stát v tomto prázdném pokoji. Davan seděl na polštářku a nikde kolem nebyly žádné jiné volné, ostatní všechno kolem v pokoji bylo špinavé. Nechtělo se mu ani opřít se o zed', pocákanou nejružnější nečistotou.

Řekl: "Buď jste neporozuměl dobře Amarylovi nebo Amaryl nerozuměl dobře mně. Dokázal jsem pouze to, že je možné zvolit určité počáteční podmínky, ze kterých předpovídání vývoje lidské společnosti neskončí v chaotických podmínkách, ale bude v určitých limitech proveditelné. Ale naprosto nevím, jaké by tyto počáteční podmínky mohly být, a ani si nejsem jistý, zda takovéto podmínky mohou být nalezeny jediným člověkem nebo libovolným počtem lidí, v konečném čase. Rozumíte mi?"

"Ne."

Seldon znovu vzdychl: "Dobrá, zkusím to ještě jednou. Je možné předpovídat budoucnost, ale není vyloučeno, že je nemožné přijít na to, jak se k těm předpovědím dostat. Rozumíte?"

Davan se temně podíval na Seldona a potom na Dors.

"Takže vy neumíte předpovídat budoucnost?"

"Ano, teď jste se dostal k jádru věci, pane Davane."

"Říkejte mi jenom Davan. Ale není vyloučeno, že se jednoho dne naučíte předvídat budoucnost."

"To je možné."

"Tak proto vás tedy vláda chce."

"Ne," Seldon zdvihl prst v učitelském gestu. "Můj pocit je takový, že proto se Říše příliš nesnaží se ke mně dostat. Možná, že by mě rádi měli, pokud by se ke mně mohli dostat bez potíží, ale vědí, že v tomto okamžiku nevím nic a není to tedy dostatečným důvodem k tomu, aby narušili křehký mír na Trantoru zasahováním do místních práv toho nebo jiného sektoru. To je důvod, proč se mohu pohybovat pod vlastním jménem bez příliš velkého nebezpečí."

Davan na chvíli položil hlavu do rukou, potom zamumlal: "To je šílenství." Vzhledl unaveně a řekl k Dors: "Vy jste žena pana Seldona?"

Dors řekla chladně: "Jsem jeho přítelkyně a ochránkyně."

"Jak dobře se s ním znáte?"

"Strávili jsme spolu několik měsíců."

"Ne víc?"

"Ne víc."

"Máte pocit, že mluví pravdu?"

"Vím, že mluví, ale proč byste měl věřit mně, když nedůvěřujete jemu? Pokud vám Hari z nějakého důvodu lže, pravděpodobně bych vám lhala úplně stejně, abych mu poskytla podporu."

Davan se podíval beznadějně z jednoho na druhého. Potom řekl: "Byli byste ochotni nám pomoci?"

"Kdo je to 'my' a v čem by spočívala naše pomoc?"

Davan řekl: "Viděli jste, jaká je situace tady v Dahlu. Jsme utlačováni. To vám musí být jasné a z vašeho chování k Yugo Amarylovi usuzuji, že k nám máte určité sympatie."

"Ano, máte naše plné sympatie."

"A musíte také znát zdroj tohoto útlaču."

"Zřejmě se chystáte mi říci, že to je císařská vláda, a troufám si říci, že v tom hraje svou roli. Na druhou stranu jsem si ale všiml, že tady v Dahlu existuje střední třída, která nenávidí jámaře, a třída kriminálních, která terorizuje zbytek sektoru."

Davan stiskl rty, ale jinak se nepohnul "To je naprostá pravda. Naprostá pravda. Ale Říše to podporuje už z principu. Dahl má potenciál pro vytvoření vážných potíží. Kdyby jámaři vstoupili do stávk, Trantor by takřka okamžitě pocítil zoufalý nedostatek energie... se vším, co z toho vyplývá. Jenomže naše vlastní, dahlská vládnoucí špička utrácí peníze, aby si najala billibottonské hrdlořezy (nebo jakékoli jiné), aby bojovali s jámaři a stávku zlomili. To všechno už se stalo. Císařská vláda umožňuje některým Dahlanům cestu k poměrné prosperitě proto, aby je proměnila v císařské šakaly, a zároveň odmítá prosadit kontrolu zbraní natolik, aby to oslabilo kriminální živly."

"Císařská vláda takhle postupuje všude, nejen v Dahlu. Nemohou použít sílu, aby prosadili svou vůli, jako za starých časů, kdy císaři vládli s krutou přímocí. Nyní se Trantor vyvinul do takové složitosti a může být tak snadno rozrušen, že císařské síly musí být velmi opatrné..."

"To je svého druhu degenerace," řekl Seldon, když si vzpomněl na Humminovy vývody.

"Cože?" řekl Davan.

"Nic," řekl Seldon. "Pokračujte."

"Císařské síly se musí držet zpátky, ale zjistily, že i tak dokážou nadělat spoustu nepříjemností. Každý ze sektorů je povzbuzován ve svých podezřeních vůči svým sousedům. Uvnitř každého sektoru jsou sociální a ekonomické třídy, povzbuzovány k rozpoutání určitého druhu války proti ostatním třídám. Výsledkem je, že na celém Trantoru nejsou lidé schopni jednotné akce. Všude jsou připraveni bojovat jeden proti druhému, místo aby se sjednotili na postupu proti tyranii centra. A tak Říše vládne, aniž by musela použít sílu."

"A co," řekla Dors, "si myslíte, že se proti tomu dá dělat?"

"Po celou řadu let se pokouším vytvořit pocit solidarity mezi trantorským lidem."

"Mohu jen předpokládat," řekl Seldon suše, "že jste zjistil, že je to nemožně těžký a většinou nevděčný úkol."

"Předpokládáte správně," řekl Davan, "ale naše strana stále sílí. Mnoho našich ozbrojených mužů si začíná uvědomovat, že u nožů je nejlepší, když je nepoužívají jeden proti druhému. Ti, kteří vás napadli v chodbách Billibottonu, jsou příkladem těch, které jsme ještě nepřesvědčili. Ale ti, kteří vás nyní podporují, kteří jsou připraveni bránit vás proti lidem, jako byl ten agent, kterého jste považovali za novináře, to byli moji lidé. Žijí zde mezi nimi. Není to přitažlivý způsob života, ale jsem tady v bezpečí. Máme přívržence v sousedních sektorech a každý den se o něco rozšiříme."

"Ale jak do toho zapadáme my?" zeptala se Dors.

"Jednak," řekl Davan, "jste oba z vnějších světů, vědci. Mezi našimi vůdci potřebujeme lidi, jako jste vy. Naše největší síla vychází z chudých a nevzdělaných, protože ti trpí nejvíc, ale ti moc neumí vést druhé. Každý z vás má cenu stovek takových."

"To je podivné tvrzení od někoho, kdo si přeje zachránit utlačované," řekl Seldon.

"Nemám na mysli lidskou hodnotu," řekl Davan spěšně. "Měl jsem na mysli jen takovou hodnotu, která se týká vůdcovství. Strana musí mít ve svém vedení muže a ženy velké intelektuální síly."

"Chcete tím říci, že lidé jako my jsou potřeba k tomu, aby dodali vaší straně zdání účtyhodnosti?"

Davan řekl: "Vždycky dokážete něco vznešeného převrátit tak, aby to znělo nepěkně, když se o to budete

snažit. Ale vy, pane Seldone, jste víc než jen úctyhodný. Víc než jen intelektuál. I kdyby jste si nechtěl připustit svou schopnost proniknout závojem budoucnosti..."

"Prosím, Davane," řekl Seldon, "nemluvte básnický a nepoužívejte podmiňovací způsob. To není záležitost připouštění nebo nepřipouštění. Já prostě nedokážu předpovědět budoucnost. To, co mi brání v pohledu do ní, není mlžný závoj, ale bariéra z chromové oceli."

"Nechte mě dokončit myšlenku. I když nedokážete skutečně předvídat pomocí své, jak tomu říkáte, psychohistorie, studoval jste dějiny a možná máte určité intuitivní citění pro souvislosti. Nebo nemám pravdu?"

Seldon zavrtěl hlavou. "Možná že mám určité intuitivní vidění matematických pravděpodobností ale, jak dalece bych je dokázal převést do něčeho historicky významného, je naprosto nejisté. Kromě toho jsem ve skutečnosti historii nestudoval. Teď bych si přál, abych to byl udělal. Cítím to jako nepříjemný nedostatek."

Dors řekla vyrovnaně: "Historička jsem já, Davane. A mohu vám několik věcí říci, pokud si je chcete poslechnout."

"Buďte tak hodná," řekl Davan, bylo to něco mezi zdvořilostí a výzvou.

"Zaprvé, v průběhu galaktických dějin došlo k mnoha revolucím, které svrhly tyranie. Někdy na jednotlivých planetách, někdy v jejich skupinách, čas od času v samotné Říši nebo v předříšských územích celcích. Často při nich došlo pouze ke změně tyranie. Jinými slovy, jedna vládnoucí třída je nahrazena jinou. Někdy takovou, která je výkonnější, a tudíž ještě schopnější udržet se u moci, zatímco chudí a utlačovaní zůstanou chudými a utlačovanými nebo jsou na tom dokonce ještě hůř."

Davan, který pozorně poslouchal, řekl: "Toho jsem si vědom. Všichni jsme si toho vědomi. Doufáme, že se nám podaří poučit se z minulosti, čemu se vyhnout. Kromě toho, tyranie, která teď existuje, je skutečná. Ta, která by mohla přijít v budoucnosti, je pouze potenciální. Pokud bychom se měli pokaždé vyhýbat změnám jen proto, že by mohly být k horšímu, pak neexistuje vůbec žádná naděje, že bychom se někdy mohli vymanit z nespravedlnosti."

Dors řekla: "Druhý bod, který je třeba si zapamatovat, je, že i když máte právo na své straně, i když spravedlnost žádá uplatnění, je to obvykle existující tyranie, která má na své straně převahu síly. Není nic, co by vaši noži ozbrojení bojovníci mohli udělat při svých povstáních a demonstracích, co by mělo trvalý výsledek, dokud je na druhé straně armáda vyzbrojená kinetickými, chemickými a neurologickými zbraněmi, které je ochotna nasadit proti vašim lidem. Můžete získat na svou stranu všechny utlačované a dokonce i všechny úctyhodné lidi, ale musíte vždy nějakým způsobem vyhrát nad bezpečnostními silami a Císařskou armádou nebo alespoň oslabit jejich loajalitu."

Davan řekl: "Na Trantoru existuje množství vlád. Každý sektor má své vlastní vládce a někteří z nich jsou sami o sobě proticísařsky zaměřeni. Pokud bude na naší straně nějaký silný sektor, výrazně to změní situaci, nemyslíte? Potom bychom nebyli pouzí chudáci, bojující noži a kameny."

"Znamená to, že máte na své straně takový silný sektor, nebo je to jen váš plán do budoucna?"

Davan neodpověděl.

Dors řekla: "Budu předpokládat, že přemýšlíte o starostovi z Wye. Pokud ten bude chtít využít lidovou nespokojenost jako způsob zlepšení svých šancí ke svržení císaře, nepřipadá vám, že nakonec by jeho cílem muselo být pouze vystřídání císaře na jeho trůnu? Proč by jinak riskoval svou současnou, nikoli zanedbatelnou pozici? Jen kvůli pocitu spravedlnosti a proto, aby se lidu dostalo slušného zacházení, lidu, o který se vůbec nezajímá?"

"Tím chcete říci," řekl Davan, "že každý mocný vůdce, který bude ochoten nám pomoci, nás potom může také zradit."

"To je situace, která je v galaktických dějinách naprosto běžná."

"A pokud na to budeme připraveni, nemohlo by se stát, že jej předejdeme?"

"To znamená, že jej využijete a potom, v nějakém rozhodujícím okamžiku, získáte na svou stranu vůdce jeho sil nebo nějakého jiného vůdce a zavraždíte jej?"

"Možná, že ne úplně přesně takto, ale nějaká cesta, jak se ho zbavit, musí existovat, pokud se ukáže, že je to nezbytné."

"Takže tady máme revoluční hnutí, ve kterém rozhodující účastníci musí být připraveni zradit jeden druhého, což v podstatě znamená pouze čekání na vhodnou příležitost. To mi zní jako návod k tomu, jak se dostat do úplného chaosu."

"Takže nám nepomůžete?" řekl Davan.

Seldon, který pozorně poslouchal rozhovor mezi Davanem a Dors se zmateným výrazem ve tváři, řekl: "Takhle jednoduše se to nedá říci. Rádi bychom vám pomohli. Jsme na vaší straně. Zdá se mi, že žádný člověk, který je při smyslech, nemůže chtít podporovat císařský systém, který se udržuje při moci pouze rozséváním vzájemné nenávisti a podezřavosti. I když se zdá, že to funguje, může to být popsáno v nejlepším případě jako metastabilní systém; to znamená, že je to systém velmi náchylný k přechodu do nestabilního stavu jedním nebo druhým směrem. Otázka ale je: jak vám můžeme pomoci? Kdybych měl již hotovou svou psychohistorickou teorii, mohl bych vám říci, co se nejspíš stane, nebo bych se mohl pokusit předpovědět, která akce z množství alternativních možností nejspíše povede k nějakému vhodnému řešení, a potom bych všechny své síly dal do služeb vaší věci. Jenže tomu tak není. Nejlépe vám pomohu, tím, když se pokusím psychohistorii vyvinout."

"A jak dlouho to bude trvat?"

Seldon pokrčil rameny: "Netroufám si říci."

"Jak po nás můžete chtít, abychom čekali donekonečna?"

"Jakou mám jinou možnost, když takto jsem vám zcela k ničemu? Ale řeknu vám toto: až do nedávna jsem byl naprosto přesvědčen o tom, že vyvinout psychohistorii je absolutně nemožné. Teď už si tím nejsem tak jist."

"Chcete tím říci, že už se vám v mysli rodí nějaké řešení?"

"Ne, pouze mám pocit, že řešení je možné. Nebyl jsem dosud schopen přijít na to, co mě přimělo k tomuto novému názoru. Je to možná jen iluze, ale snažím se. Nechte mě pokračovat v mém snažení. Snad se ještě setkáme."

"Anebo možná," řekl Davan, "až se vrátíte tam, kde nyní bydlíte, zjistíte, že jste v císařově pasti. Můžete si myslet, že vás Říše nechává na pokoji, dokud zápolíte se svou psychohistorií, ale jsem si jistý, že císař a jeho nohled Demerzel nechtějí čekat navěky o nic víc než já."

"Spěch jim nepřinese žádný užitek," řekl Seldon klidně, "protože nejsem na jejich straně, jsem na vaší. Pojďme, Dors."

Otočili se a opustili Davana, který zůstal sedět sám ve svém neútulném pokoji. Když vyšli ven, čekal tam na ně Raych.

76.

Raych jedl, olizoval si prsty a potom zmačkal sáček, ve kterém si své jídlo, ať už to bylo cokoli, přinesl. Silný zápach cibule se roznesl ovzduším, ale byl trochu nezvyklý, zřejmě kvůli kvasnicovému podkladu.

Dors, mírně odpuzována zápachem, řekla: "Odkud jsi vzal to jídlo, Raychu?"

"Od Davanových chlápků. Přinesli mi ho. Davan je fajn."

"Takže ti teď nemusíme kupovat večeři, anebo ano?" řekl Seldon vědom si vlastního prázdného žaludku.

"Dlužíte mi něco," řekl Raych a podíval se žádostivě směrem k Dors. "A co takhle jeden z nožů tady dámy?"

"Žádný nůž," řekla Dors. "Když nás zavedeš bezpečně zpátky, dám ti pět kreditů."

"Za pět kreditů si žádnej nůž nekoupím," mrmlal Raych.

"Nedostaneš ale nic jiného než právě těch pět kreditů," řekla Dors.

"Vy ste ale nepřijemná, dámo," řekl Raych.

"Jsem nepřijemná ženská s rychlým nožem, tak sebou hni."

"No dobře, nemá cenu se vzrušovat." Raych mávl rukou.

"Tudy."

Vraceli se zpátky prázdnými chodbami, ale tentokrát Dors, která se rozhlížela na všechny strany, zastavila Raycha a řekla: "Momentik, někdo nás sleduje."

Raych vypadal ohromeně. "Mysleli jsme, že nic neuslyšíte."

Seldon naklonil hlavu k jedné straně, "Já neslyším nic."

"Ale já ano," řekla Dors. "A teď mi rychle řekni, co to všechno znamená, nemáme čas na hlouposti. Okamžitě nám prozrad', co se tady děje, nebo tě praštím po hlavě tak, že budeš týden šilhat. Myslím to vážně."

Raych zvedl v obranném gestu ruku. "Jen to zkuste, ženská. Jen si to zkuste. To sou Davanovi chlápci. Dávaj na nás pozor pro případ, že by přišli zase nějaký lidi s nožema."

"Davanovi muži?"

"Jo. Jdou vedle nás služebníma chodbama."

Dors uchopila pravou rukou Raycha za okraj jeho trička. Zdvihla jej a Raych jí visel z ruky a křičel: "Hej, ženská, no tak!"

Seldon řekl: "Dors! Nebuď na něj tak tvrdá."

"Budu na něj ještě tvrdší, pokud si budu myslet, že lže. Starám se o tebe, Hari, ne o něj."

"Já nelžu," řekl Raych, zmítal sebou, aby se osvobodil. "Nelžu."

"Já mu věřím," řekl Seldon.

"Tak dobře, uvidíme. Raychu, řekni jim, ať vyjdou, abychom si je mohli prohlédnout." Pustila jej a oprášila si ruce.

"Vy ste jak blázen, dámo," řekl Raych nakvašeně. Potom zdvihl hlas. "Hej, Davane, podťe sem někdo z vás, chlapi!"

Chvilí čekali a potom se z neosvětleného vchodu do chodby vynořili dva muži z černými knírky, jeden z nich s jizvou přes celou tvář. Každý z nich držel v ruce nůž s vysunutým ostřím.

"Kolik vás tam ještě je?" zeptala se Dors drsně.

"Pár," řekl jeden z nich.

"Máme své rozkazy. Dáváme na vás pozor. Davan vás chce mít v bezpečí."

"Díky, snažte se být tišší. Raychu, půjdeme dál."

Raych řekl trucovitě: "Ubližovala ste mi a přitom sem mluvil pravdu."

"Máš pravdu," řekla Dors. "Přinejmenším si myslím, že máš pravdu... A omlouvám se."

"Nejsem si jistý, jestli to mám přimout," řekl Raych a pokoušel se vypnout hrud'. "Ale dobře, protentokrát."

Pohnul se vpřed. Když došli na chodník, neviditelné strážní oddíly zmizely.

Přinejmenším už je ani Dors nedokázala zaslechnout. Teď se zřejmě, pomyslela si, dostáváme na hranici úctyhodnější části sektoru.

Dors řekla zamyšleně: "Nemyslím, že bychom měli šaty, které ti padnou, Raychu."

Raych řekl: "A k čemu by vám byly šaty, který by mi padly, madam?" (Zdalo se, jako by větší spořádanost okolí měla na Raycha vliv a zmocnila se ho v okamžiku, kdy opustili chodby.) "Dyk mám přece šaty."

"Říkala jsem si, že bys třeba chtěl jít s námi a vykoupat se."

Raych řekl: "A k čemu? Dyt' se stejně umeju, zejtra nebo pozejtří. A voblíknu si svý druhý tričko." Podíval se vychytrale na Dors. "Mrzí vás, že ste na mne byla hrubá, že je to tak? Zkoušíte mi to nějak vynahradit?"

Dors se usmála. "Ano, tak trochu."

Raych opsal rukou vznešené gesto. "To je dobrý, neublížila jste mi. Poslechněte, na ženskou jste docela silná. Zvedla ste mne jako nic."

"Byla jsem rozzlobená, Raychu. Musím se starat o pana Seldona."

"Vy jste něco jako jeho tělesný strážce?" Raych se podíval tázavě na pana Seldona. "Máte za osobního strážce ženskou?"

"Nemůžu s tím nic dělat," řekl Seldon s ironickým úsměvem. "Je neodbytná. A rozhodně svou práci ovládá."

Dors řekla: "Rozmysli si to, Raychu. Víš to jistě, že se nechceš vykoupat? Pěknou, horkou koupel."

Raych řekl: "To je bez šance. Myslíte, že mě ta ženská pustí do svého domu?"

Dors vzhledla a spatřila Casilii Tisilverovou před domovními dveřmi jejího bloku bytů, zírajíc nejdříve na Dors a potom na chlapce. Bylo těžko odhadnout, který z nich v ní vzbuzoval větší hněv.

Raych řekl: "Tak naschle, madam a pane. Nejsem si úplně jistej, že pustí domu i vás dva." Strčil si ruce do kapes a klátil se pryč v pěkném napodobení bezstarostnosti a nezájmu.

Seldon řekl: "Dobrý večer, paní Tisilverová. Už je dost pozdě, nezdá se vám?"

"Je velice pozdě," odpověděla. "Přímo tady, před naším domem, bylo skoro povstání. Kvůli tomu novináři, na kterého jste poštvali tu verbež."

"Nikoho jsme na nikoho neštvali," řekla Dors.

"Byla jsem tam," řekla paní Tisilverová neoblomně. "Viděla jsem to." Ustoupila na stranu, aby mohli projít, ale vyčkávala dost dlouho, aby dala jasně najevo svou zdráhavost.

"Chová se, jako by to byla poslední kapka," řekla Dors a ona i Seldon odešli nahoru do svých pokojů.

"No a? Co můžeme dělat?" zeptal se Seldon.

"To uvidíme," řekla Dors.

POLICAJI

RAYCH - podle paměti Hariho Seldona bylo jeho první setkání s Raychem zcela náhodné. Byl to prostě chlapec, kterého se Seldon zeptal na cestu. Ale od toho okamžiku byl jeho život spojen se životem velkého matematika až do okamžiku...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

77.

Příštího rána, oblečen do půl těla, umyt a oholen Seldon zaklepal na dveře, které vedly do pokoje Dors, sousedícího s jeho, a řekl mírným hlasem: "Otevři, Dors."

Otevřela. Její krátké, narudlé zlaté kadeře byly stále ještě mokré a také byla oblečena jen do půl těla.

Seldon udělal v rozpacích krok vzad. Dors se podívala neurčitě dolů na svá řadra a obalila si hlavu ručníkem. "Co se děje?" zeptala se.

Seldon, s pohledem odvráceným doprava, řekl: "Přišel jsem se tě zeptat na něco o Wye."

Dors řekla velmi přirozeně: "Ve spojitosti s čím? A proboha, nenut' mě mluvit přímo do tvého ucha. Jistě přece nejsi paní."

Seldon řekl ublíženým tónem: "Jen jsem se pokoušel být zdvořilý. Pokud tobě to nevádí, tak mně jistě také ne. A teď zpátky k sektoru Wye..."

"A co o něm chceš vědět? A proč zrovna teď po ránu Wye?"

"Podívej se, Dors, myslím to vážně. Čas od času se někdo o sektoru Wye zmíní, nebo spíše o starostovi z Wye. Hummin se o něm zmínil, tys to udělala, i Davan. A já nevím nic ani o tom sektoru, ani o tom starostovi."

"Ani já nejsem rodilý Trantořan. Vím o tom sektoru jen velmi málo, ale ráda se s tebou podělím. Wye leží blízko jižního pólu a je docela velký a velmi zalidněný..."

"Velmi zalidněný jižní pól?"

"Nejsme na Heliconu, Hari, ani na Cinně. Toto je Trantor. Všechno je pod zemí a podzemí na pólech a podzemí na rovníku je jedno jako druhé. Samozřejmě, asi tam mají odpovídající uspořádání délek dne a noci - dlouhé noci v zimě a dlouhé dny v létě - takřka stejně, jako by to bylo na povrchu. Ale je to jen hra; jsou hrdí na to, že žijí blízko pólu."

"Ale nahoře tam musí být velmi chladno."

"Ano, samozřejmě. Povrch nad Wye je samý sníh a led, ale vrstva není tak silná, jak by se dalo předpokládat. Kdyby byla, mohla by prolomit kopuli, jenže ji neprolomí a v tom leží základní příčina moci Wye."

Otočila se k zrcadlu, sundala si z hlavy ručník a přes vlasy si přehodila vysoušecí síťku, která je v pěti vteřinách osušila.

Její vlasy tím získaly příjemný lesk. Řekla: "Ani nevíš, jak jsem ráda, že už nemusím nosit mykogenskou čapku," a oblékla se do blůzy.

"Co má ledová vrstva společného s mocí Wye?"

"Zkus o tom přemýšlet. Čtyřicet miliard lidí spotřebuje pěknou spoustu energie a každá kalorie se nakonec promění v teplo, a toho je třeba se zbavit. Výměníky jsou na pólech, obzvláště na jižním, který je vyvinutější, a tam je vyzářeno do prostoru. V průběhu vypouštění tepla se rozpustí množství polárního ledu a jsem si jista, že právě to je příčinou mraků a neustálých dešťů na Trantor, ať už meteorologové tvrdí, co chtějí o tom, že všechno je složitější."

"Využívá Wye nějak energii předtím, než je odvedená do výměníků?"

"Možná že ano, ale nic o tom nevím. Nemám ani nejmenší potuchu ani o tom, jakým způsobem k předávání

tepla dochází, ale mluvila jsem o politické moci. Kdyby Dahl přestal vyrábět užitou energii, jistě by to bylo pro Trantor velmi nepohodlné. Ale jsou i jiné sektory, které energii vyrábějí, a jejich produkce by byla zvýšena a tím by se po čase nevyváženost vyrovnala. Nakonec by se s Dahlem vypořádali, i když by to třeba nějakou dobu trvalo. Ale Wye..."

"Ano?"

"Wye odvádí na povrch přinejmenším devadesát procent veškerého tepla; které se na Trantoru vyvine, a za něj není žádná náhrada. Kdyby Wye uzavřelo své výměníky, teplota na Trantoru by okamžitě začala stoupat."

"Ale ve Wye také."

"To jistě, ale protože Wye leží na jižním pólu, jistě by si dokázali zařídit přívod studeného vzduchu. Dlouhodobě by to asi nestačilo, ale Wye by rozhodně vydrželo déle než zbytek Trantoru. Z toho tedy vyplývá, že Wye pro císaře znamená velmi delikátní problém a starosta z Wye je, nebo přinejmenším mohl by být, nesmírně mocný muž."

"A současný starosta z Wye... co je to za člověka?"

"To nevím. Z toho, co jsem příležitostně zaslechla vyvozují, že je velmi starý a takřka již na odpočinku, ale tvrdý jako kýl hyperlodi a stále ještě schopný chytře manipulovat se svou mocí."

"Říkám si proč? Když je tak starý, dlouho si moc jistě neudrží."

"Kdo ví, Hari. Třeba je to jeho celoživotní posedlost. A nebo jde o vzrušení z té činnosti samotné... Z manipulace mocí, bez opravdové touhy po moci samotné. Není vyloučeno, že kdyby se mu podařilo převzít Demerzelovu pozici nebo přímo samotný císařský trůn, cítil by se zklaman, protože hra by tím skončila. Samozřejmě, že by ale mohl, pokud by byl ještě naživu, začít s následnou hrou týkající se udržení u moci. Třeba by to pro něj bylo stejně uspokojivé a jistě přinejmenším stejně obtížné."

Seldon potřásl hlavou. "Připadá mi, že absolutně nikdo nemůže chtít být císařem."

"Žádný člověk, který je při smyslech, s tím souhlasím, ale touha po trůnu není zřidkavá nemoc, která, když se ji člověk nakazí, rychle rozum přemůže. A čím blíže k tomu úřadu se dostaneš, tím pravděpodobnější je, že se jí nakazíš. S každým dalším povýšením..."

"Se nemoc stává akutnější. Ano, to se zdá srozumitelné, ale také se mi zdá, že Trantor je tak velký svět, tak svázaný svými potřebami a tak protichůdný ve své ctižádosti, že je sám o sobě vlastně jednou z hlavních příčin císařovy neschopnosti skutečně vládnout. Proč tedy prostě Trantor neopustí a nepřemístí se na nějaký jednodušší svět?"

Dors se zasmála. "Kdyby ses již naučil něco z historie, neptal by ses. Trantor znamená totéž, co Říše už po mnoho tisíc let. Císař, který nesídlí v Císařském paláci, není císař. Císař je možná víc zosobňován místem svého sídla než svou vlastní osobou."

Seldon se ponořil do mlčení, jeho tvář byla nehybná. Po chvíli se Dors zeptala: "O čem přemýšlíš, Hari?"

"Přemýšlím o tom," odpověděl zastřeným hlasem, "že od té doby, kdys mi vyprávěla svou příhodu s rukou na stehně, neustále se k ní v myšlenkách musím vracet. Ted' se mi zdálo, jako by tvá poznámka o tom, že císař je vlastně více místo než člověk, nějakým způsobem patřila k ní."

"Ale proč nebo jak?"

Seldon potřásl hlavou. "Ještě to nemám rozmyšlené. Možná, že to je všechno nesmysl." Jeho pohled, upřený na Dors, se zjasnil a jeho oči se zaostřily. "V každém případě, měli bychom sejít dolů a dát si snídani. Už je pozdě a nemyslím si, že by paní Tisilverová byla v tak dobré náladě, aby nám ji sem přinesla."

"Ty optimisto," řekla Dors. "Já mám pocit, že není v tak dobré náladě, aby nás tu nechala ještě jediný další den, snídaneň nebo nesnídaně. Chce, abychom odsud zmizeli."

"To je možné, ale my jí platíme."

"To ano, ale mám pocit, že teď nás už natolik nenávidí, že se bez našich kreditů snadno obejde."

"Možná, že její manžel bude k našim penězům cítit větší náklonnost."

"Pokud do toho má co mluvit. Jediný člověk, kterého by jeho pokus o diskusi překvapil více než mě, by byla paní Tisilverová... Tak pojďme, jsem připravená."

Odebrali se dolů po schodech do té části apartmá, která patřila Tisilverovým. Tam našli zmíněnou dámu, jak na ně čeká s něčím, zcela jiným než se snídání.

78.

Casilie Tisilverová stála vzpřímeně, pevně jako sloup, s nepříjemným úsměvem na své kulaté tváři, její tmavé oči se leskly. Její manžel se podmráčeně opíralo zed'. Ve středu pokoje byli dva muži, stojící ztuhle zpřímá, jako by si všimli polštářů na podlaze, ale pohrdali jimi.

Oba měli tmavé, lesklé vlasy a husté černé kníry, jak se u Dahlanů dalo čekat. Oba byli štíhlí a oba byli oblečení v tmavých šatech, které se tak shodovaly, že nemohlo jít o nic jiného než o stejnokroje. Na ramenou měli úzké bílé lemování a z ramen dolů šel tenký bílý proužek až k nohavicím. Oba měli na pravé straně hrudi nepřilíhající výrazný symbol kosmické lodi a slunce, tedy symbol Galaktické říše na každém obydleném světě Galaxie, který byl v jejich případě doplněn tmavým písmenem D ve středu slunce.

Seldon si okamžitě uvědomil, že jsou to členové dahlských bezpečnostních sil.

"Co to znamená?" zeptal se Seldon ostře.

Jeden z mužů udělal krok vpřed. "Jsem náčelník sektoru Lanel Russ. Toto je můj kolega, Gebore Astinwald."

Oba ukázali jiskřivé identifikační holotabulky. Seldon se neobtěžoval tím, aby je kontroloval. "Co po nás chcete?"

Russ řekl klidně: "Jste Hari Seldon z Heliconu?"

"Ano, jsem."

"A vy jste Dors Venabiliová z Cinny, paní?"

"Ano, jsem," řekla Dors.

"Jsem zde proto, abych vyšetřil obvinění vznesené proti Hari Seldonovi, že včera vzbuzoval pobouření."

"Nic takového jsem neudělal," řekl Seldon.

"Naše informace tvrdí," řekl Russ s pohledem na malý výstup přenosného počítače, "že jste obvinil novináře z toho, že je císařský agent, a tím proti němu poštval a vzbouřil dav."

Dors řekla: "Byla jsem to já, kdo řekl, že je císařský agent. Měla jsem důvod domnívat se, že je to pravda. Jistě není zločin, když člověk vyjádří svůj názor. V Říši je zajištěna svoboda slova."

"Ta se ovšem netýká takových příležitostí, kdy se jedná o záměrné vzbuzování nepokoje. Pobuřování."

"A jak můžete tvrdit, že tomu tak bylo?"

V tomto okamžiku vstoupila do hovoru paní Tisalverová vysokým, nepřijemným hlasem: "Já mohu potvrdit, že to tak bylo, náčelníku. Viděla, že je kolem shromážděný dav, dav skládající se z větší části z lůzy, která jen hledala záminku, aby mohla vyvolat nějaké potíže. Schválně toho muže obvinila z toho, že je císařský agent, ačkoli nic takového nemohla vědět, a křičela to do davu, aby tak vyvolala nepokoj. Bylo úplně zřejmé, že ví, co dělá."

"Casilie," řekl její manžel prosebně, ale po jediném jejím pohledu okamžitě zmlkl.

Russ se otočil k paní Tisalverové. "Vznášíte obvinění, paní?"

"Ano. Tito dva zde bydleli pouze několik dní a neudělali nic jiného, než že neustále způsobovali další a další potíže. Zvali si sem naprosto nemožné lidi a tím poškozovali moje postavení mezi sousedy."

"Je proti zákonu," zeptal se Seldon, "pozvat čisté, tiché občany Dahlu do svého pokoje? Ty dva pokoje v patře jsou naše. Pronajali jsme si je a zaplatili za ně. Je zločin mluvit v Dahlu s Dahlany, náčelníku?"

"Ne, to rozhodně není," řekl Russ. "To také není součást obvinění. Co vám dalo důvodu, paní Venabiliová, abyste mohla předpokládat, že osoba, kterou jste obvinila, byl skutečně císařský agent?"

Dors řekla: "Měl malý, hnědý knír, z čehož jsem usoudila, že není z Dahlu. Proto jsem předpokládala, že je to císařský agent."

"Usoudila jste? Váš společník, pan Seldon, nemá vůbec žádný knír. Soudíte, že i on je císařský agent?"

"V každém případě," řekl Seldon spěšně, "k žádnému nepokoji nedošlo. Nabádali jsme ten dav, co tam byl, aby proti tomu předpokládanému novináři nic nepodnikal, a jsem si jist, že tomu tak bylo."

"Jste si jist, pane Seldone?" řekl Russ.

"Podle našich informací jste odešli bezprostředně poté, co jste jej obvinili. Jak tedy můžete mluvit o tom, co se stalo po vašem odchodu?"

"To nemohu," řekl Seldon, "ale mohu-li se zeptat... je ten muž mrtev? Nebo zraněn?"

"Ten člověk byl vyslechnut. Popřel, že by byl císařským agentem, a nic v našich záznamech nenasevňuje tomu, že by jím byl. Prohlásil také, že se k němu dav choval hrubě."

"V obou případech není vyloučeno, že lže," řekl Seldon. "Podrobili jste jej psychické zkoušce?"

"To není možné, provádět ji s obětí zločinu," řekl Russ. "Vláda sektoru je v tomto bodě velmi pevná. Mohli bychom podrobit psychické zkoušce vás dva, protože jste v tomto případě obvinění. Chtěli byste, abychom to udělali?"

Seldon si s Dors vyměnili krátký pohled, potom Seldon řekl: "Ne, samozřejmě, že ne."

"Samozřejmě, že ne," opakoval Russ s nádechem sarkasmu v hlase, "ale jste zcela ochoten navrhnout, aby se jí podrobil někdo jiný."

Druhý z policistů, Astinwald, který až dosud neřekl ani slovo, se teď usmál.

Russ řekl: "Také jsme byli informováni o tom, že před dvěma dny jste se zúčastnili šarvátky v Billibottonu a těžce poranili dahlského občana jménem..." Stiskl knoflík na svém počítači a přečetl si novou stránku, která se objevila na obrazovce, "Elgin Marron."

Dors řekla: "Obsahuje vaše informace také údaj o tom, proč ta šarvátka začala?"

"To je v tuto chvíli nepodstatné, paní. Popíráte, že k tomu boji došlo?"

"Samozřejmě, že nepopíráme, že došlo k boji," řekl Seldon vzrušeně, "ale popíráme, že jsme jej jakýmkoli způsobem vyprovokovali. Byli jsme napadeni. Paní Venabiliová byla napadena tímto Marronem a bylo zcela jasné, že ji chce znásilnit. Vše, co se stalo potom, byla ryzí sebeobrana. A nebo je v Dahlu znásilnění čin, který je v mezích zákona?"

Russ řekl takřka bezvýrazným hlasem: "Říkáte, že jste byli napadeni? Kolika lidmi?"

"Deseti muži."

"A vy sám se ženou jste se dokázal ubránit proti deseti mužům?"

"Paní Venabiliová a já jsme se ubránili, ano."

"Jak je možné, že žádný z vás nebyl ani škrábnut? Je některý z vás zraněn na nějakém místě, které není v tomto okamžiku vidět?"

"Ne."

"Jak je tedy možné, že v boji jednoho a ženy proti deseti vy nejste ani trochu poranění, zatímco žalobce, Elgin Marron, musel být hospitalizován se zraněním, které vyžaduje transplantaci tkáně na jeho horním rtu?"

"Bojovali jsme dobře," řekl Seldon ponuře.

"Neuvěřitelně dobře. Co byste řekl, kdybych vám teď sdělil, že tři muži vypověděli, že jste vy a vaše přítelkyně napadli Marrona nevyprovokováni."

"Řekl bych, že tato konstrukce postrádá rozum. Jsem si jist, že tento Marron má záznam jako rváč, který používá nůž. Říkám vám, že tam bylo deset dalších lidí. Šest z nich tedy zřejmě odmítlo odpřisáhnout lež. Jak ti tři vysvětlují, proč nepřispěchali svému příteli na pomoc, když byli svědky toho, jak se stal obětí nevyprovokovaného útoku a dostal se do nebezpečí ohrožujícího jeho život? Musí vám přece být jasné, že lžou."

"Navrhujete tedy, aby se podrobili psychické zkoušce?"

"Ano. A než se zeptáte, stále ještě odmítám psychickou zkoušku pro kteréhokoli z nás."

Russ řekl: "Získali jsme také informaci, že včera poté, co jste opustili dějiště nepokojů, jste se setkali s jistým Davanem, známým zločincem, který je stíhán bezpečnostní policií. Je to pravda?"

"To budete muset dokázat bez naší pomoci," řekl Seldon. "Nebudeme odpovídat na žádné další otázky."

Russ odložil počítač. "Obávám se, že vás budu muset požádat, abyste šli s námi na velitelství."

"Myslím, že to nebude potřeba, náčelníku," řekl Seldon. "Jsme občané vnějších světů a nespáchali jsme žádný protiprávní čin. Pokusili jsme se vyhnout se novináři, který nás nesmírně obtěžoval, pokusili jsme se chránit sami sebe před znásilněním a možnou vraždou v části sektoru známé svou vysokou kriminalitou a mluvili jsme s různými občany Dahlu. Nevidíme v tom nic, co by vyžadovalo další vyšetřování. Považovali bychom jej za zneužití vaší pravomoci."

"Takové rozhodnutí je ovšem na nás," řekl Russ. "Rozhodně ne na vás. Půjdete, prosím, s námi?"

"Ne, v žádném případě," řekla Dors.

"Pozor!" vykřikla paní Tisilverová. "Má dva nože."

Náčelník Russ vzdychl a řekl: "Děkuji vám, paní, samozřejmě, že o tom vím." Otočil se k Dors. "Víte, že je závažný trestný čin nosit na území Dahlu nůž bez povolení? Máte takové povolení?"

"Ne, to nemám."

"Je tedy zřejmé, že jste napadla Marrona ilegálně drženým nožem. Uvědomujete si, že to nesmírně zvyšuje závažnost tohoto činu?"

"To nebyl žádný zločin," řekla Dors. "Pokuste se to pochopit. Marron měl nůž také a jsem si jistá, že ani on nemá povolení."

"Nemáme žádný důkaz o tom, že by Marron měl v průběhu boje nůž, a on rozhodně utrpěl rány způsobené nožem, zatímco vy ne."

"Samozřejmě, že nůž měl. Pokud nevíte, že každý muž v Billibottonu a většina mužů jinde v Dahlu nosí nože, na které pravděpodobně nemají povolení, pak jste jediný člověk v Dahlu, který to neví. Všude, kam se obrátíte, jsou obchody, které otevřeně nože prodávají. O tom nevíte?"

Russ řekl: "Není důležité, co vím nebo nevím o těchto věcech. Není ani důležité, zda také jiní lidé porušují zákony a kolik z nich to dělá. Všechno, co v tuto chvíli je důležité, je to, že paní Venabiliová porušila zákon omezující nošení nožů. Musím vás požádat, abyste mi tyto nože okamžitě vydala, a oba nás pak doprovodíte na stanici."

Dors řekla: "V tom případě si ode mne ty nože budete muset vzít."

Russ vzdychl. "Nesmíte si myslet, paní, že nože jsou jediné zbraně, které se v Dahlu používají, nebo že bych se s vámi musel pouštět do boje na nože. Jak já, tak můj partner máme zbraně, které jsou schopné vás okamžitě usmrtit rychleji, než dokážete spustit ruku k opasku, ať jste seberychnější. Nechceme je samozřejmě použít, nepřišli jsme sem, abychom vás zabili. Každý z nás má také nervový bič, který můžeme bez potíží použít. Doufám, že nebudete trvat na názorné ukázce. Nervový bič vás nezabije, nezpůsobí vám žádné trvalé zranění, nezanechá žádné stopy, ale bolest je nesnesitelná. Můj partner již na vás nervovým bičem míří. A zde je můj. A teď nám, prosím, vydejte své nože, paní Venabiliová."

Chvilí bylo ticho a potom Seldon řekl: "Nemá to cenu, Dors. Dej mu ty nože."

A v tu chvíli se ozvalo zuřivé bušení na dveře a všichni slyšeli hlas, zvednutý vzrušením.

79.

Raych neopustil úplně čtvrt' poté, co je doprovodil k jejich domu.

Dobře se najedl během čekání na Seldona s Dors, kdy hovořili s Davanem, a potom se trochu vyspal a našel si místo, kde se mohl jakž takž umýt. Když s tímto vším byl hotov, neměl už kam jít. Měl něco jako domov a matku, u které bylo nepravděpodobné, že by se vzrušovala, když zůstane ještě venku. Nikdy ji to nevzrušovalo.

Nevěděl, kdo je jeho otec, a někdy jej napadalo, zda skutečně nějakého měl. Říkali mu, že nějakého mít musel, a důvody k tomu mu byly velmi názorně vysvětleny. Občas mu připadalo, že by snad ani neměl věřit tak podivným historkám, ale nakonec zjistil, že jsou do detailu pravdivé.

Myslel na to občas ve spojitosti s tou dámou. Byla sice stará, to jistě, ale byla pěkná a uměla bojovat jako muž. Lépe než muž. Naplňovalo jej to neurčitými pocity.

A nabídla mu, že ho nechá u sebe vykoupat. Čas od času si chodil zaplavat do billibottonského bazénu, když se mu podařilo sehnat dost peněz, které nepotřeboval na něco jiného, nebo když se dokázal dostat dovnitř bez placení. To byly jediné okamžiky, kdy se namočil úplně celý, ale vzduch byl studený a on musel vždy dlouho čekat, než uschne.

Koupání v koupelně bylo úplně něco jiného. Tam by byla horká voda, mýdlo, ručníky a teplý vzduch. Nebyl si úplně jistý, jaké by to bylo, ale měl pocit, že by bylo pěkné, kdyby u toho byla ona.

Vyznal se dost dobře ve spleti chodníků na to, aby se uměl někam uklidit tak, aby si jej nikdo nevšiml, a přitom zůstat blízko místa, kde byla ona. Na místě, kde by nebyl nalezen a nemusel by odtud utíkat.

Celou noc strávil v podivných myšlenkách. Co kdyby se naučil číst a psát? Bylo by mu to k něčemu? Nebyl si

tím jistý, ale možná, že ona by mu to mohla říci. Měl neurčité myšlenky týkající se toho, že by mohl dostávat peníze za věci, které teď dělat neuměl, ale nevěděl, jaké věci by to mohly být. Někdo mu to bude muset říci, ale kdo by mu to mohl říci?

Kdyby zůstal s tím mužem a dámou, možná by mu mohli pomoci. Ale proč by měli chtít, aby s nimi zůstával? Zdřímnu si, pak se zase probudil, ne ani tak proto, že světlo se rozjasnilo, jako spíše proto, že jeho uši zachytily změnu ve zvucích přicházejících od chodníku, neboť začínaly běžné denní činnosti.

Naučil se rozpoznat takřka každý druh zvuku, protože v podzemním bludišti Billibottonu, pokud člověk chtěl přežít alespoň s minimálním pohodlím, se musel naučit poznávat věci dříve, než je mohl spatřit. A něco ve zvuku motoru vozu, který teď zaslechl, mu věštilo nebezpečí. Byl to oficiální zvuk, nepřátelský zvuk...

S třepáním se probral k životu a tiše se kradl směrem k chodníku. Ani nepotřeboval vidět symbol kosmické lodi a slunce na vozidle. Stačil mu pohled na jeho tvary. Věděl, že museli přijet pro toho muže a dámu kvůli tomu, že byli za Davanem. Nečekal, aby si mohl vše více promyslet nebo situaci nějak analyzovat. Hned se dal do běhu, probíjel si cestu začátkem nového dne.

Byl zpátky za méně než patnáct minut. Vůz tam stále ještě byl a kolem stáli zvědaví a opatrní diváci, přihlížející ze všech stran z diskrétní vzdálenosti. Brzy toho bude k vidění víc. Vyběhl nahoru po schodišti, za běhu se pokoušel vzpomenout, na které dveře má zabušit. Na výtah nebyl čas. Našel správné dveře, alespoň si myslel, že je našel, a začal do nich bít pěstmi, křičel přeskakujícím hlasem:

"Madam! Madam!"

Byl příliš vzrušen, aby si vzpomněl na její jméno, ale pamatoval si část jména toho muže: "Hari!" zařval.

"Pusťte mě dovnitř."

Dveře se otevřely a vřít se dovnitř. Pokusil se vřít se dovnitř. Neurvalá ruka policisty uchopila jeho paži.

"Tak moment, kamaráde. Kam si myslíš, že jdeš?"

"Pusťte mě! Nic jsem neudělal." Rozhlédl se. "Hej, madam, co se to děje?"

"Zatýkají nás," řekla Dors ponuře.

"Za co?" řekl Raych, zmítal sebou a kopal kolem sebe. "Hej, pusť mě, ty slunečníku. Nechoďte s ním, madam, nemusíte s ním chodit."

"Zmiz odtud," řekl Russ a důrazně chlapcem zatřásl.

"Ne, nevypadnu. A ani ty, slunečníku. De sem celá moje banda. Nedostanete se ocaď, když tyhle dva nenecháte běžet."

"Jaká celá banda?" řekl Russ a zamračil se.

"Už jsou určitě před barákem. Nejspíš se bavěj vaším autákem a potom se pobavěj s váma."

Russ se otočil ke svému partnerovi: "Zavolej na stanici. Ať pošlou pár nákladáků a výjezdovku."

"Ne!" zaječel Raych, vytrhl se a rozběhl směrem k Astinwaldovi. "Nikam nevolejte!"

Russ namířil svůj nervový bič a vypálil.

Raych vykřikl, chytil se za pravé rameno a spadl na zem a svíjel se jako šílený.

Russ se ještě nestačil obrátit zpět na Seldona, když ten sevřel jeho zápěstí, vytrhl mu nervový bič a potom jím trhl dopředu a dozadu, zatímco šlápl na jeho nohu, aby jej udržel na jednom místě. Hari cítil, jak se rameno vykloubilo ještě dříve, než Russ stačil vydat přidušený, bolestný výkřik.

Astinwald rychle zdvihl svou pistoli, ale to už za ním stála Dors a levou ruku držela kolem jeho ramen, zatímco nůž v její pravé ruce mířil na jeho hrdlo.

"Nehýbej se!" řekla. "Pohněte se jen o milimetr a podříznu vám krk až k páteři. Zahodte tu zbraň, pusťte ji na zem! A nervový bič také."

Seldon zdvihl Raycha, který stále sténal, a pevně jej přidržel. Otočil se k Tisilverovi a řekl: "Venku jsou lidé. Rozhňevaní lidé. Pozvu je sem a oni tady zničí všechno, co tu máte. Rozmlátí i zdi. Pokud nechcete, aby se to stalo, zvedněte ty zbraně a hodte je do vedlejšího pokoje. Potom vezměte zbraně toho policisty na podlaže a udělejte s nimi to samé. Rychle! Ať vám vaše žena pomůže. Příště si to rozmyslí, než bude vznášet obžaloby proti nevinným lidem. Dors, ten na podlaže ještě pěknou chvíli nebude ničeho schopný. Vyřaď z provozu i toho druhého, ale nezapínej ho."

"Dobrá," řekla Dors. Obrátila v ruce nůž a udeřila jej tvrdě do zátylku stříenkou. Padl na kolena.

Zašklebila se. "Tohle nedělám ráda."

"Vystřelili na Raycha," řekl Seldon, pokoušeje se tak zamaskovat svou vlastní nechut nad tím, co se stalo..

Ve spěchu odešli z bytu, jakmile se dostali na chodník, zjistili, že je přeplněn lidmi. Takřka všechno byli muži, když je spatřili vycházet z budovy, ozvalo se volání. Nahrnuli se k nim a zápach špatně umytých těl byl takřka nesnesitelný.

Někdo vykřikl: "Kde jsou slunečníci?"

"Uvnitř," vykřikla Dors chlácholivě. "Nechte je na pokoji. Momentálně jsou bezmocní, ale brzo jim přijdou posily, běžte raději rychle odsud."

"A co bude s vámi?" ozvalo se z tuctu hrdel.

"My odtud také zmizíme. A vracet se asi nebudeme."

"Já se o ně postarám," zaječel Raych, vymanil se ze Seldonových paží a postavil se na vlastní nohy. Bláznivě si mnul své pravé rameno. "Můžu chodit. Nechte mě jít prvního."

Dav se před ním otevřel a on řekl: "Pane, madam, pojdte za mnou. Rychle!"

Na chodníku byli náhle obklopeni a doprovázeni několika tucty mužů a v tom Raych ukázal na otvor ve stěně a zamumlal: "Támhle, lidi. Zavedu vás na místo, kde vás nikdo nenajde. Ani Davan to tam nejspíš nezná. Akorát, že budeme muset projít přes smetiště. Nikdo nás tam neuvidí, ale dost to tam smrdí... Víte, co chci říct?"

"Myslím, že to přežijeme," zamumlal Seldon.

A vydali se dolů po úzkém, točitém schodišti a proti nim stoupaly pachy, doprovázející každý rozklad, jako by na uvítanou.

80.

Raych jim našel úkryt. Znamenalo to vyšplhat se po kovových trubkách a žebřících, potom je vedl skrz velkou místnost, která vypadala jako skladiště všeho, co už nikdo nepotřebuje, a jejíž skutečný účel si Seldon nedokázal představit. Byla plná nejrůznějšího zařízení, objemného a tichého, jehož funkce také zůstávala záhadou. Pokoj byl celkem snesitelně čistý, nebylo v něm na místní poměry ani příliš prachu a stálý přívod vzduchu zabraňoval tomu, aby se prach usazoval a poněkud zmírňoval zápach.

Raych vypadal potěšeně: "Není to tu pěkný," dožadoval se pochvaly. Stále ještě si čas od času masíroval rameno a chvílemi, když zmáčkl příliš silně, sebou trhl bolestí.

"Mohlo by to být horší," řekl Seldon. "Víš, k čemu se toto místo používá, Raychu?"

Raych pokrčil rameno, lépe řečeno, začal krčit rameny a pak zasykl bolestí: "Nevím." Potom dodal s nádechem nespokojenosti: "Koho by to zajímalo?"

Dors, jež seděla na podlaze, kterou si předtím otřela rukou, a pak se podezíravě podívala na dlaň, řekla: "Pokud stojíš o můj odhad, myslím, že je to součást zařízení, které slouží k odstranění toxicity a recyklaci odpadu. To, co je tam dole, určitě nakonec skončí jako hnojivo."

"V tom případě," řekl Seldon ponuře, "ti, kteří to zařízení obsluhují, pravděpodobně chodí sem dolů na periodické prohlídky a mohou sem kdykoliv přijít."

"Už sem tady párkrát byl," řekl Raych. "Nikdy jsem tu nikoho neviděl."

"Předpokládám, že Trantor je plně automatizován všude, kde je to možné, a pokud něco přímo volá po automatizaci, je to právě zpracování odpadu," řekla Dors. "Můžeme tady být v bezpečí... po nějakou dobu."

"Ne moc dlouho. Dostaneme hlad a žízeň."

"Můžu vám sem nosit vodu a jídlo," řekl Raych. "Když člověk bydlí na chodníku, naučí se spoustu věcí."

"Díky, Raychu," řekl Seldon nepřítomně, "ale právě teď vůbec nemám hlad." Začichal. "Možná, že už nikdy v životě nebudu mít hlad."

"Budeš," řekla Dors, "a i kdybys ztratil chuť k jídlu na nějakou dobu, určitě dostaneš žízeň. Ale s vylučováním problému nebudou. V podstatě žijeme v něčem, co vypadá jako otevřená žumpa."

Chvilí bylo ticho. V místnosti vládlo příšeří a Seldon se podívil, proč se tu vůbec svítí. A pak jej napadlo, že vlastně ještě nikdy neviděl úplně temný veřejný prostor. Pravděpodobně to byl zvyk společnosti, která měla přebytek energie. Zdálo se nepochopitelné, že svět se čtyřiceti miliardami obyvatel může mít přebytek energie. Díky vnitřnímu žáru planety, který byl čerpán na povrch, tomu tak ale bylo, nemluvě o sluneční energii a elektrárnách na jadernou fúzi, jež byly umístěny na orbitu. Teď, když o tom začal přemýšlet, jej napadlo, že vlastně v celé Říši nebyla žádná planeta, která by trpěla nedostatkem energie. Existovalo nějaké období, kdy technologie byla tak primitivní, že nedostatek energie byl opravdovou hrozbou? Opřel se o soustavu trubek, kterými, alespoň podle jeho názoru, proudila zpracovaná směs z žumpy. Když mu to došlo, odstoupil od nich a sedl si vedle Dors.

Řekl: "Existuje nějaký způsob, jak se spojit s Chetterem Humminem?"

Dors řekla: "Už jsem mu poslala vzkaz, ale měla jsem opravdu nepříjemný pocit z toho, že to musím udělat."

"Nepříjemný pocit?"

"Mým úkolem je chránit tě. Pokaždé, když se s ním musím spojit, znamená to, že jsem neuspěla."

Seldon se na ni podíval zpod přivřených víček: "Musíš k sobě být tak náročná, Dors? Nemůžeš mě přece bránit proti bezpečnostním sborům celého sektoru."

"To jistě ne. Dokázali bychom jich pár vyřadit, ale..."

"Já vím. To už jsme udělali. Ale určitě poslali pro posily... Obrněné vozy... Neuronické dělo... Uspávací plyn. Nejsem si jist, co z toho mají, ale jistě nasadí vše, co je v jejich zbrojnici. Tím jsem si úplně jistý."

"Máš pravděpodobně úplnou pravdu," řekla Dors, její rty se semkly.

"Nenajdou vás, madam," řekl náhle Raych. Jeho pronikavý pohled se přesouval z jednoho na druhého. "Nikdy nenašli Davana."

Dors se usmála bez opravdového veselí a pohládila chlapce po vlasech, potom se s trochou nepokoje podívala na dlaň své ruky a řekla: "Nejsem si jistá, zda bys tu s námi měl zůstat Raychu. Nechtěla bych, aby tě dostali."

"Nenajdou mě, a když vás tu nechám samotný, kdo vám bude nosit jídlo a vodu a kdo vám najde nový skováčky tak, aby slunečníci nevěděli, kde hledat?"

"Ne, Raychu, najdou nás. Davana ve skutečnosti nehledají příliš usilovně. Obtěžuje je, ale mám pocit, že ho neberou vážně. Víš, jak to myslím?"

"Myslíte si, že ho cejtě jen jako třísku v... zádech a myslej si, že nemá cenu se za ním moc honit."

"Ano, přesně to jsem chtěla říci. Ale my jsme zranili dost těžce dva z jejich sboru a nebudou chtít dovolit, aby nám to prošlo. I kdyby měli nasadit všechny svoje síly, prosmýčí všechny skryté a nepoužívané chodby sektoru a dostanou nás."

Raych řekl: "Z toho mám pocit, jako kdybych byl... Jako kdybych nebyl nic. Kdybych tam bejval nevběhnul a nedostal tu šlehu, vůbec byste nevystartovali po těch slunečnicích a nebyli byste v takovym průšvihů."

"Ale ne, dříve nebo později bychom po nich vystartovali. Kdo ví? Třeba budeme muset vyřadit ještě několik dalších."

"To by byla paráda," řekl Raych. "Nebejt na podlaze, zkroucený bolestí, moh bych se na všechno líp vynadávat a užít si to."

Seldon řekl: "Když se budeme pokoušet porazit celý bezpečnostní systém sektoru, nikam nás to nepřivede. Otázka je, co s námi udělají, až se k nám dostanou? Nejspíš nás odsoudí do vězení."

"Ale ne. Pokud bude potřeba, budeme se muset odvolat k císaři," vložila se do hovoru Dors.

"K císaři?" řekl Raych s doširoka rozevřenými očima. "Vy se znáte s císařem?"

Seldon na chlapce zamrkal. "Každý občan Galaxie se může odvolat k císaři. Mám pocit, že to by byla chyba, Dors. Od okamžiku, kdy jsme Hummin a já opustili Císařský sektor, pokoušeli jsme se císaři vyhnout."

"Ale ne za cenu uvěznění v Dahlském sektoru. Přinejmenším by nám odvolání posloužilo k tomu, že by to zdrželo běh věcí, nebo alespoň jako rozptýlení pozornosti, a v průběhu toho odkladu bychom jistě na něco přišli."

"Je tady Hummin."

"To je pravda," řekla Dors nejspíš, "ale nemůžeme se na něj spoléhat jako na nějakou všemocnou sílu. Jednak, i pokud jej má zpráva dostihla a on mohl okamžitě odjet do Dahlu, jak nás tu najde? A i kdyby nás tu našel, co zmůže proti celému dahlskému bezpečnostnímu systému?"

"V tom případě," řekl Seldon, "musíme přijít na něco, co můžeme udělat dříve, než nás objeví."

Raych řekl: "Když budete chodit za mnou, můžeme před nima udržet náskok. Znam tady každé kout."

"Dokázal bys udržet náskok před jedním člověkem, ale tady jich bude hrozně moc, budou procházet všechny chodby najednou. Když utečeme jedné skupině, vběhneme další skupině přímo do náruče."

Seděli v nepříjemném tichu značně dlouhou chvíli, každý z nich se zkoušel vypořádat se zdánlivě beznadějnou situací.

Potom se Dors zavrtila a řekla napjatým, tichým hlasem:

"Jsou tady. Slyším je."

Chvilí napjatě sleděli, naslouchali, potom Raych vyskočil na nohy a zasyčel: "Jdou támhle tudy. Musíme vyrazit touhle chodbou."

Seldon, zmatený, neslyšel vůbec nic, ale byl naprosto ochoten se spolehnout na jejich lepší sluch, ale když už se Raych začal spěšně a tiše pohybovat směrem od přibližujícího se hluku, slyšeli mohutný hlas, odrážející se od stěn žumpy. "Nehýbejte se, nehýbejte se."

Raych řekl: "To je Davan. Jak se mohl dozvědět, že jsme tady?"

"Davan," řekl Seldon. "Víš to jistě?"

"Jasně, že to vím jistě. Ten nám pomůže."

81.

Davan se zeptal: "Co se stalo?"

Seldon cítil jen minimální ulehčení. Jistě, to, že se k nim přidal Davan, těžko mohlo pomoci proti dahlskému sboru v plné síle, ale naproti tomu Davan ovládal množství lidí, kteří by mohli vytvořit dostatečný zmatek.

Řekl: "To byste měl vědět, Davane. Měl jsem pocit, že ti lidé, kteří se dnes ráno shromáždili před domem Tisalverových, patřili k vám."

"Ano, někteří z nich. Slyšel jsem, že jste měli být uvěznění a že jste zatočili s oddílem slunečníků. Ale proč jste měli být uvěznění?"

"Dva," řekl Seldon a zdvihl dva prsty. "Dva slunečníci. Ale to bohatě stačí. Jedním z důvodů našeho uvěznění mělo být to, že jsme se setkali s vámi."

"To nestačí. Slunečníci se o mě moc nestarají, alespoň většinou." Dotčeně dodal: "Podceňuji mě."

"Možná," řekl Seldon, "ale ta žena, od které jsme si pronajali pokoje, nás udala, že jsme podněcovali vzbouření... kvůli tomu novináři, na kterého jsme narazili, když jsme odcházeli k vám. O tom přece víte. Vaši lidé na scéně včera i dnes a ty dva ošklivě zranění policisté, není vyloučeno, že se rozhodnou ty chodby tady vyčistit - a to znamená, že to odnesete i vy. Skutečně mě to mrzí. V žádném případě jsem nechtěl, ani neočekával, že bych se mohl stát příčinou něčeho takového."

Ale Davan zavrtil hlavou: "Ne, neznáte slunečníky. Ani to nestačí. Nechtějí se nás zbavit. Kdyby to udělali, sektor by s námi musel něco udělat. Jsou naprosto spokojeni s tím, že nás nechávají hnít v Billibottonu a na dalších podobných místech. Ne, jdou po vás... Po vás. Co jste provedli?"

Dors řekla netrpělivě: "Neudělali jsme nic a v každém případě, vždyť na tom stejně nezáleží. Pokud nejdou po vás, ale po nás, přijdou sem dolů a vykouří nás ven. Pokud jim v tom budete překážet, dostanete se do pořádných potíží."

"Ne, já ne. Mám přátele... Mocné přátele," řekl Davan. "Říkal jsem vám to včera v noci. A vám mohou pomoci stejně dobře jako mě. Když už jste odmítli pomáhat nám otevřeně, spojil jsem se s nimi. Vědí, kdo jste, doktore Seldone. Jste slavný člověk. Moji přátelé mají takové postavení, že si mohou promluvit s dahlským starostou a zařídí, aby vás nechali na pokoji, ať už jste udělali cokoli. Ale budete muset pryč, někam mimo Dahl."

Seldon se usmál. Projela jím vlna úlevy. Řekl: "Takže vy znáte někoho mocného, Davane? Někoho, kdo je schopen okamžitě reagovat, kdo má možnost mluvit s dahlskou vládou a přimět ji k tomu, aby upustila od zákroku proti nám, a kdo dokáže dostat nás odsud? To je dobře. Ale nepřekvapuje mě to." Otočil se s úsměvem k Dors. "Je to zase jako v Mykogenu. Jak to ten Hummin dělá?"

Ale Dors zavrtila hlavou. "Je příliš brzo... nerozumím tomu."

Seldon řekl: "Věřím, že dokáže všechno."

"Já ho znám lépe než ty - a déle - ale tomuhle nevěřím."

Seldon se usmál: "Nepodceňuj ho." A potom, jako by se nechtěl tímto tématem příliš dlouho zdržovat, otočil se k Davanovi. "Ale jak jste nás tu našel? Raych říkal, že o tomto místě nevíte."

"Neví," řekl Raych důrazně. "Tohle místo je jenom moje, našel jsem ho."

"Nikdy předtím jsem tady nebyl," řekl Davan a rozhlédl se. "Je to zajímavé místo. Raych je stvoření z chodeb, je tady v tom bludišti úplně jako doma."

"Ano, to už jsme také zjistili. Ale jak jste nás našel?"

"Infračervený snímač. Mám zařízení, které detektuje tepelné záření, konkrétní zdroj tepla, je nastaven na třicet sedm stupňů Celsia. Zaznamenává přítomnost lidí a na jiné tepelné zdroje nereaguje. Detektoval vás tři."

Dors se zamračila. "K čemu je to dobré na Trantoru, kde je všude spousta lidí? Vím, že je mají na jiných světech, ale..."

Davan řekl: "Ale ne na Trantoru. Já vím, jenže v místech, jako je Billibotton, jsou užitečné. V zapomenutých, rozpadajících se chodbách a zákoutích."

"A jak jste se k němu dostal?" zeptal se Seldon.

Davan řekl: "Snad stačí, že ho mám. Ale musíme vás dostat odsud, pane Seldone. Stojí o vás příliš mnoho lidí a já chci, aby vás měl můj mocný přítel."

"A kde je, ten váš mocný přítel?"

"Už je skoro tady. Přinejmenším, můj tepelný snímač zaregistroval další zdroj o teplotě třicet sedm stupňů a nevím, kdo jiný by to mohl být."

Dveřmi vstoupil nový člověk, ale potěšený výkřik zmrzl Seldonovi na rtech. Nebyl to Chetter Hummin.

WYE

WYE - sektor planety-města Trantoru - v posledních stoletích Galaktické říše bylo Wye na vrcholu své moci, patřilo k nejsilnějším a nejstabilnějším částem Trantoru. Jeho vládci dlouhodobě aspirovali na císařský trůn, což ospravedlňovali svým původem z raných císařů. Za vlády Mannixe IV. bylo Wye militarizováno a (alespoň tak se snažili dokládat císařští úředníci) chystalo převrat...

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

82.

Muž, který vstoupil, byl vysoký a svalnatý. Měl dlouhý, světlý knír, který se na koncích zdvíhal, a kolem hlavy se táhl věnec vlasů, které padaly podél jeho tváře až pod bradu, nechávající špičku jeho brady a horní ret hladký a holý, a zdálo se, že trochu vlhký. Jeho hlava byla na ostatních místech tak nakrátko vyholená a vlasy měl tak světlé, že jeden nepříjemný okamžik se Seldonovi zdálo, jako by se vracel do Mykogenu. Nově příchozí měl na sobě něco, co byla nepochybně uniforma. Byla červenobílá, kolem pasu měl široký opasek, ozdobený stříbrnými nýty.

Když promluvil, jeho hlas byl hluboký a dunivý, jeho přízvuk se nepodobal žádnému, který kdy Seldon slyšel. Většina neznámých přízvuků připadala Seldonovi nepříjemná, ale tento byl takřka muzikální, pravděpodobně díky bohatosti a hloubce tónů.

"Jsem seržant Emmer Thalus," zaduněl, slabiky sledovaly jedna druhou v dlouhých intervalech. "Přišel jsem vyhledat doktora Hari Seldona."

"To jsem já," řekl Seldon. Po straně k Dors zamumlal: "Když už Hummin nemohl přijít sám, rozhodně za sebe poslal pozoruhodnou půlku hovězího."

Seržant si změnil Seldona upřeným, dlouhým pohledem. Potom řekl: "Ano. Byl jste mi popsán. Prosím, pojďte se mnou, doktore Seldone."

Seldon řekl: "Běžte první."

Seržant udělal krok vzad. Seldon a Dors postoupili vpřed.

Seržant zdvihl svou objemnou ruku dlaní směrem k Dors. "Mám rozkaz přivést s sebou doktora Hari Seldona. O nikom dalším mi nebylo nic řečeno."

Seldon se na něj na okamžik zadíval s pocitem naprostého nepochopení. Potom se jeho překvapení změnilo v hněv. "Je naprosto nemožné, aby vaše rozkazy zněly takto, seržante. Doktorka Dors Venabiliová je má partnerka a spoléhnice. Musí jít s námi."

"To není v souladu s instrukcemi, které jsem dostal, doktore."

"O vaše instrukce se vůbec nezajímám. Bez ní nepůjdu."

"A co je víc," řekla Dors se zřejmým podrážděním, "moje instrukce zní - ochraňovat doktora Seldona za každých okolností. To nemohu dělat, pokud nejsem s ním. Z toho jasně plyne, že kam jde on, tam jdu i já."

Seržant vypadal zmateně. "Mé rozkazy jasně hovoří o tom, že se vám nesmí nic stát. Pokud se mnou nepůjdete dobrovolně, budu vás muset odnést ke svému vozidlu. Pokusím se to udělat co nejjemněji."

Natáhl paže, aby mohl Seldona uchopit kolem pasu a zdvihnout jej ze země.

Seldon uskočil stranou z jeho dosahu. Přitom vymrštil svou pravou dlaň, která dopadla hranou na seržantovo pravé rameno, tam, kde jsou svaly nejtenčí, takže udeřil přímo do kosti. Seržant se zhluboka nadechl a zdálo se, že se mírně otfásl, ale otočil se s bezvýraznou tváří, znovu postoupil k Seldonovi. Davan sledoval, co se děje, ale zůstal na místě, ani se nepohnul. Raych se přesunul za seržanta. Seldon opakoval úder hrany dlaně podruhé a potom i potřetí, ale tentokrát seržant Thalus, který úder předvídal, pohnul ramenem tak, aby jej zachytil do svalu. Dors vytasila své

nože.

"Seržante," řekla s důrazem, "obrat' se tímto směrem. Ráda bych, abyste si uvědomil, že budu možná nucena vám vážně ublížit, pokud budete trvat na tom, že odvedete doktora Seldona proti jeho vůli."

Seržant se zamyslel, zdálo se, že si zachmuřeně prohlíží, pomalu se pohybující nože, potom řekl: "V mých rozkazech není nic o tom, že bych se měl zdržet násilí proti komukoli jinému s výjimkou doktora Seldona."

Jeho pravá ruka se pohnula s překvapivou rychlostí směrem k neuronickému biči, který měl v pouzdře na kyčli. Dors se stejně rychle pohnula vpřed, její nůž se zablýskl.

Ani jeden z nich svůj pohyb nedokončil.

Raych vystřelil vpřed, levou rukou strčil seržanta do zad a pravou vytáhl jeho zbraň z pouzdra. Rychle vskočil stranou, teď už držel neuronický bič oběma rukama a křičel: "Ruce nahoru, seržante, nebo to schytáš!"

Seržant se otočil a jeho rudnoucí tváří se mihl nervózní výraz. Na okamžik byla jeho sebejistota otřesena: "Polož to, synku," zavrčel. "Nevíš, jak se s tím zachází."

Raych zakřičel: "Vím o pojistce. Tahle věc je odjištěná a může vystřelit. A taky vystřelí, jestli mi ji zkusíš vzít."

Seržant ztuhl. Bylo zřejmé, že si uvědomuje, jak je výkonná zbraň nebezpečná v rukou vzrušeného dvanáctiletého chlapce.

Seldon z toho nemělo moc lepší pocit. Řekl: "Opatrně, Raychu. Nestřílej. Dej prst z kontaktu."

"Nenechám ho po sobě skočit."

"To neudělá. Seržante, prosím, nehybejte se. Pojdme si něco vyjasnit. Bylo vám řečeno, že mne odsud máte dostat, je to tak?"

"Tak to je," řekl seržant, jeho oči ani na okamžik neopustily Raycha (který na oplátku upřeně sledoval seržanta).

"Ale nebylo vám řečeno, abyste se mnou vzal kohokoli jiného. I to je pravda?"

"Ano, právě tak, pane doktore," řekl seržant pevně. Ani pohrůžka neuronického biče jej nedonutila k zakolísání. To bylo zcela zřejmé.

"Velmi dobře, ale teď mě poslouchejte, seržante. Bylo vám řečeno, abyste s sebou nebral nikoho jiného?"

"Právě jsem řekl..."

"Ne. Ale ne. Poslouchejte, v tom je přece rozdíl. Byly vaše instrukce prostě: 'Přiveďte doktora Seldona!'. Byl toto celý rozkaz, tedy žádná zmínka o nikom jiném; nebo byly vaše rozkazy určitější? Zněly například takto: 'Přiveďte doktora Seldona, ale neberte s sebou nikoho jiného?'"

Seržant si to nechal projít hlavou. Potom řekl: "Bylo mi řečeno, abych přivedl vás, doktore Seldone."

"Takže v nich nebyla zmínka o nikom jiném, ať v kladném či záporném směru, že ano?"

Následovala pauza. "Ne."

"Nebylo vám řečeno, abyste s sebou vzal doktorku Venabiliovou, ale nebylo vám také řečeno, abyste ji s sebou nebral. Je to tak správně?"

Odmuka. "Ano."

"Takže ji s sebou můžete buď vzít nebo nevzít, podle toho, jak se sám rozhodnete?"

Po dlouhé odmlce seržant řekl: "Řekl bych, že ano."

"Tak se podívejte, támhle stojí Raych, chlapec, který má váš neuronický bič a míří jím na vás. Nezapomeňte, že to je váš neuronický bič, a třese se na to, aby jej mohl použít."

"Přesně tak!" zakřičel Raych.

"Ještě ne, Raychu," řekl Seldon.

"A tady je doktorka Venabiliová se dvěma noži, které umí mistrně ovládat, a pak jsem tu já, a já bych dokázal, pokud bych k tomu měl příležitost, zlomit váš ohryzek, takže už byste nikdy nedokázal promluvit hlasitěji než šepotem. A teď, chcete s sebou vzít doktorku Venabiliovou nebo nechcete? Vaše rozkazy umožňují obojí."

Nakonec řekl seržant poraženým hlasem: "Vezmu ji s sebou."

"A toho chlapce, Raycha?"

"I toho chlapce."

"Dobře, mám vaše čestné slovo. Vaše čestné slovo vojáka, že splníte, co jste slíbil?"

"Máte mé čestné slovo vojáka," řekl seržant.

"Dobře. Raychu, vrať mu ten bič. Teď hned. Nenut' mě dlouho čekat."

Raych, tvář zkřivenou do nešťastné grimasy, vrhl pohled na Dors, která zaváhala a potom pomalu přikývla. Její tvář vypadala stejně nespokojeně jako Raychova.

Raych podal neuronický bič seržantovi a řekl: "Dělám to jenom proto, že mě nutěj, ty velkej..." jeho poslední slova byla nesrozumitelná.

Seldon řekl: "Dej pryč ty nože, Dors."

Dors zatřásla hlavou, ale schovala je.

"Takže, seržante," řekl Seldon.

Seržant se podíval na neuronický bič a potom na Seldona. Řekl: "Jste úctyhodný člověk, doktore Seldone, a mé čestné slovo platí."

S vojáckou rázností zasunul svůj neuronický bič do jeho pouzdra.

Seldon se obrátil k Davanovi a řekl: "Davane, prosím, zapomeňte na to, co jste tu právě viděl. My tři odcházíme dobrovolně se seržantem Thalusem. Řekněte Yugo Amarylovi, až se s ním uvidíte, že na něj nezapomenu a že, až bude po všem a budu mít volnost jednání, dohlédnu na to, aby se dostal na univerzitu. A pokud existuje něco rozumného, co bych mohl udělat pro vás nebo pro váš boj, rád vám vyhovím. A teď, pojdme."

83.

"Už jsi někdy letěl tryškáčem, Raychu?" zeptal se Hari Seldon.

Raych mlčky zavrtěl hlavou. Díval se dolů na povrch planety ubíhající pod nimi se směsicí strachu a úžasu.

Seldona znovu ohromilo, nakolik byl Trantor světem rychlodrah a tunelů. Dokonce i dlouhé cesty se obvykle odehrávaly pomocí pozemních prostředků, které se pohybovaly pod úrovní kopulí. Cestování vzduchem, jakkoli bylo běžné na vnějších světech, bylo na Trantoru přepychem a tryškáč jako tento...

Jak to jen Hummin dokázal? Seldon byl užaslý.

Podíval se z okénka na stoupající a klesající povrch kopulí, na všeobecnou zeleň v této oblasti planety, na občasné lokality, které byly zarostlé takřka jako džungle, na mořské zálivy, nad jejichž olovnatou vodou přelétali. Ta se čas od času krátce zatřpytila, když slunce prorazilo na chvilku těžkou pokrývkou mraků.

Po hodině nebo více letu Dors, která si prohlížela nový historický román bez příliš zjevného nadšení, zavřela knihu a řekla: "Přála bych si vědět, kam letíme."

"Pokud ty to nedokážeš určit," řekl Seldon, "tím méně mohu já. Strávilas na Trantoru delší čas než já."

"Ano, ale pouze uvnitř," řekla Dors. "Tady venku, s ničím jiným než povrchem kopulí pod sebou, jsem čerstvě ztracená jako právě narozené dítě."

"No dobře. Předpokládám, že Hummin ví, co dělá."

"Jsem si jistá, že ví, co dělá," odpověděla Dors trochu nakvašeně, "ale nejsem si tak jistá, že má něco společného s naší současnou situací. Proč neustále předpokládáš, že toto je jeho iniciativa?"

Seldon zdvihl obočí. "Teď, když se na to ptáš, nevím. Prostě jsem to předpokládal. A proč by tomu tak nemělo být?"

"Protože ať už to zařizoval kdokoli, nezmínil se o tom, že s tebou mám přijet já. Nedokáží si představit, že by Hummin zapomněl na mou existenci. A protože nepřijel osobně, jak to udělal ve Streelingu a v Mykogenu."

"Nemůžeš vždycky očekávat jeho, Dors. Mohl být zaměstnán něčím jiným. Překvapující není to, že tentokrát nepřišel, ale to, že se mu to podařilo při obou předchozích příležitostech."

"Budeme-li předpokládat, že nemohl přijít sám, myslíš, že by poslal tak podezřele vypadající a přepychový létající palác, jako je tento?" Mávla rukou v rozmáchlém gestu, zahrnujícím celý luxusní letoun.

"Třeba byl právě k dispozici. A mohl si říci, že nikdo nebude předpokládat, že něco tak nápadného, jako je toto letadlo, bude mít na palubě uprchlíky, kteří se zoufale snaží vyhnout pozornosti."

"Až příliš dobře nápadný, řekla bych. A neposlal by idiota, jako je seržant Thalus."

"Seržant není idiot. Byl prostě naučen naprosté poslušnosti, Bude-li mít odpovídající rozkazy, bude naprosto spolehlivý."

"A tady to máš, Hari. Jsme zase u toho. Proč nedostal odpovídající příkazy. Je mi záhadou, že by mu Hummin řekl, aby tě odvedl z Dahlu, ale o mně se ani slovem nezmínil. To je prostě neuvěřitelné."

Na to Seldon nenašel žádnou odpověď a jeho nálada poklesla.

Uplynula další hodina a Dors řekla: "Vypadá to, jako by venku byla větší zima. Zeleň povrchu se mění na hnědou a mám pocit, že se zapnulo topení."

"A co z toho vyplývá?"

"Dahl leží v tropickém pásmu, takže zcela zřejmě letíme buď na sever, nebo na jih. A letíme pořádně daleko. Kdybychom mohli nějakým způsobem určit, na které straně je noc, dokázali bychom i říci, ke kterému pólu se blížíme."

Nakonec přeletěli nad částí pobřeží, které bylo olemováno tlustou ledovou vrstvou, a až za ní začínalo pásmo volné vody.

A potom, zcela neočekávaně, se letadlo sklonilo dolů.

Raych vyjel: "Narazíme! Roztřískáme se na kusy!" Seldonovy břišní svaly se napjaly a pevně sevřel opěradlo své sedačky.

Dors zůstala klidná. Řekla: "Piloti jsou klidní, vletíme do tunelu."

A jakmile to dořekla, křídla letounu se zasunula dozadu pod trup a stroj jako kulka vlétl do tunelu. Kolem nich se rozhostila temnota na okamžik, než se zapnul osvětlovací systém tunelu.

"Nikdy si nezvyknu na tu myšlenku, co by se stalo, kdyby v tom tunelu už nějaký stroj byl," zamumlal Seldon.

"Jsem si jistá," řekla Dors, "že ujištění o tom, že tunel je volný, dostanou piloti pěkných pár kilometrů před vlastním vstupem do tunelu. V každém případě, toto je zřejmě poslední část naší cesty a brzo se dozvíme, kde jsme."

Zarazila se a pak dodala: "A kromě toho mám pocit, že až se to dozvíme, nebudeme z toho mít radost."

84.

Tryškáč se řítí tunelem. Když z něj vylétl, ležela přímo před ním dlouhá přistávací dráha se střechou tak vysoko, že vypadala nejvíce jako otevřený prostor ze všech míst, ve kterých se Seldon ocitl po svém odchodu z Císařského sektoru. Zastavili v kratším čase, než by Seldon očekával, ale jen za cenu nepohodlného tlaku při brzdění. Obzvlášť Raych, který byl namáčkнут na opěradlo sedadla před sebou měl potíže s dýcháním, dokud jej Dors neodtáhla za rameno o kousek zpět. Seržant Thalus, vzpřímený a majestátní, opustil letadlo a došel k jeho zádi, tam otevřel dveře prostoru pro cestující a pomohl jim ven, jednomu po druhém.

Seldon byl poslední. Napůl se obrátil, když procházel kolem seržanta, a řekl: "Seržante, byl to velmi příjemný výlet." Na seržantově tváři se objevil pomalý úsměv, který nadzdvihl jeho horní ret i konce jeho knírů. Dotkl se kšiltu

své čepice v napůl vojenském pozdravu a řekl: "Ještě jednou vám děkuji, pane doktore."

Potom byli usazeni na zadní sedadlo vozidla luxusních tvarů, seržant sám se posadil dopředu a překvapivě jemně uvedl vůz do pohybu.

Projížděli po širokých cestách, orámovaných vysokými, pěkně architektonicky řešenými budovami, všechny se leskly v jasném denním světle. Jako všude jinde na Trantoru, i zde bylo slyšet vzdálený hluk rychlodráhy. Na chodnících bylo plno většinou velmi dobře oblečených lidí. Celé okolí bylo pozoruhodně, takřka úzkostlivě čisté.

Seldonův pocit bezpečnosti se ještě zmenšil. Nepříjemné předpovědi, které Dors během letu pronesla, týkající se jejich situace, se zdály naprosto oprávněné. Naklonil se k ní a řekl: "Myslíš, že jsme zpět v Císařském sektoru?"

Řekla: "Ne, budovy v Císařském sektoru jsou ozdobnější a je zde také méně císařské nabubřelosti, pokud rozumíš, co tím myslím."

"Tak kde tedy jsme?"

"Obávám se, že se budeme muset zeptat."

Nebyla to dlouhá cesta a jejich vůz se po chvilce zastavil na parkovišti, které přiléhalo k impozantní čtyřposchoďové budově. Kolem střechy byla řada divokých, vymyšlených zvířat, vyvedených v růžovém mramoru. Fasáda domů působila ohromujícím dojmem, celá budova vzbuzovala v divákovi příjemný pocit. Seldon řekl: "Tohle rozhodně vypadá dost nazdobeně." Dors pokrčila nejistě rameny.

Raych hvízdal a řekl se snahou, aby to znělo, jako by jej nic nemohlo ohromit: "Hele, koukněte na ten pěkný barák."

Seržant Thalys vybídl Seldona gestem k tomu, aby šel za ním. Seldon se stáhl o krok a také beze slov, za pomoci univerzálního jazyka posunků, rozpřáhl ruce, čímž naznačil, že Dors a Raych půjdou také.

Seržant zaváhal a nerozhodně se zastavil u rozlehlých růžových dveří. Zdálo se dokonce, jako by jeho knír povisl. Potom řekl odevzdaně: "Dobrá, tak pojďte všichni. Mé čestné slovo platí. Ale jiní se nemusí cítit zavázáni vyplnit slib, který jsem dal já."

Seldon přikývl. "Je samozřejmé, že nesete odpovědnost jen za své vlastní činy."

Seržant byl zcela zjevně pohnut, jeho tvář se na okamžik rozsvítila, jako by přemýšlel o tom, zda nemá potrást Seldonovi rukou nebo jinak vyjádřit své city. Nakonec se rozhodl, že to neudělá, a vykročil po schodišti, které vedlo ke dveřím. Schody se okamžitě rozjely vzhůru plynulým pohybem.

Seldon a Dors nastoupili za ním a snadno vyrovnali svůj pohyb. Raych, který byl na okamžik ohromen, se rozběhl, po několika krocích naskočil na schody, vsunul ruce do kapes a začal si bezstarostně pískat.

Dveře se otevřely a z nich vyšly dvě ženy, každá na jedné straně, symetricky. Byly mladé a přitažlivé. Jejich šaty těsně dosedaly k jejich pasu a dosahovaly takřka až ke kotníkům, spadaly dolů v širokých záhybech a za chůze jemně šustily. Obě měly hnědé vlasy, které byly upraveny do silných copů, na každé straně hlavy jeden. (Seldonovi to připadalo přitažlivé, ale napadlo ho, jak dlouho jim asi každé ráno zabere úprava účesu. U žen, které viděli na ulici, si nevšiml tak složitých účesů.) Obě se podívaly na nově příchozí se zjevnou nespokojeností. Seldon nebyl překvapen. Po všech událostech tohoto dne on i Dors vypadali takřka stejně zanedbaně jako Raych.

Přesto se oběma ženám podařilo se obřadně uklonit, potom udělaly půl obrát a napřáhly ruku dovnitř v dokonalém souzvuku a s pečlivě udržovanou symetrií. (Nacvičovaly snad takovéto uvítání?) Bylo jasné, že všichni tři mají vstoupit.

Prošli rozlehlým pokojem plným nábytku a dekoračních předmětů, jejichž funkci Seldon nebyl schopen úplně porozumět. Podlaha byla světlé barvy, lesklá a mírně luminiscentní.

Seldon si s trochou rozpaků všiml, že jejich boty na ní nechávají zaprášené stopy.

A potom se otevřely dveře, které vedly někam do nitra budovy, a z nich vystoupila další žena. Byla znatelně starší než prvé dvě (ty se mírně pokrčily v kolenou při jejím příchodu, přitom symetricky zkřížily nohy způsobem, kterým Seldon ohromily, neboť mu připadalo neuvěřitelné, že přitom dokázaly zachovat rovnováhu; zcela nepochybně to vyžadovalo značnou praxi).

Seldona napadlo, zda se i od něj neočekává nějaká ritualizovaná forma úcty, ale protože neměl ani nejmenší potuchu, jaká by mohla být její forma, pouze mírně sklonil hlavu. Dors zůstala vzpřímeně stát, Seldonovi se zdálo, že v jejím postoji je známka vzdoru. Raych se rozhlížel všemi směry s otevřenými ústy, jako by si ženy, která právě vstoupila, vůbec nevšiml.

Byla zavalitá, ne tlustá, ale příjemně zaoblená. Měla účes přesně stejného typu jako dvě mladé dámy a její šaty byly také podobného střihu, ale byly mnohem nazdobnější, až příliš, aby to vyhovovalo Seldonovu estetickému cítění.

Byla ve středních letech a v jejích vlasech se začínaly objevovat první náznaky šedin, ale důlky v tvářích ji propůjčovaly více než jen náznak mladosti. Její světle hnědé oči byly veselé, jako celek působila daleko spíše mateřsky než staře.

Řekla: "Jak se vám daří? Vám všem." (V jejím chování nebyl ani náznak překvapení nad přítomností Dors a Raycha, místo toho je bez potíží zahrnula do svého pozdravu.) "Čekala jsem na vás už poměrně dlouhou dobu, málem jsem se k vám dostala nahoře, nad Streelingem. Vy jste doktor Hari Seldon, na setkání se kterým jsem se těšila. Vy, alespoň myslím, musíte být doktorka Dors Venabiliová, protože mám zprávy, že jste byla často spatřena ve společnosti pana Seldona. Obávám se, že tohoto mladého muže neznám, ale jsem ráda, že se s ním mohu seznámit. Ale nesmím vás zdržovat svým hovorem, jsem si jista, že byste si chtěli nejprve odpočinout."

"A vykoupat se, maďam," řekla Dors důrazně. "Všichni bychom uvítali pořádnou sprchu."

"Ale jistě, samozřejmě," řekla žena. "A převléknout se. Obzvlášť tady mladý muž." Podívala se na Raycha bez náznaku nespokojenosti a nesouhlasu, který předtím byl patrný u dvou mladších žen.

Řekla: "Jak se jmenujete, mladíku?"

"Raych," řekl Raych přidušeným a rozpačitým hlasem. Potom, jako by zkusmo, dodal: "paní."

"Jaká zvláštní shoda okolností," řekla žena, v očích se jí objevily jiskřičky: "Možná dokonce znamení osudu. Já se jmenuji Rashelle. Není to zvláštní? Ale pojďte. Postaráme se o vás o všechny. Potom bude dost času na to, abychom se mohli navečeřet a promluvit si."

"Moment, madam," řekla Dors. "Smím se zeptat, kde teď jsme?"

"Ve Wye, drahoušku. A prosím, říkejte mi Rashelle, protože se určitě spřátelíme. Vždy se cítím lépe, když se nemluví příliš formálně."

Dors ztuhla. "Jste překvapena, že se ptám? Není to přirozené, že se chceme dozvědět, kam jsme se dostali?"

Rashelle se zasmála, její smích byl příjemný, zvonivý. "Skutečně, paní Venabiliová, musíme něco udělat s názvem tohoto místa. Neptala jsem se, proč se ptáte, ale odpovídala jsem vám. Zeptala jste se, kde jste, a já jsem se neptala, proč se ptáte. Řekla jsem vám, že jste ve Wye. Nacházíte se nyní ve Wyeském sektoru."

"Ve Wye?" zeptal se Seldon užasle.

"Ano, vskutku, doktore Seldone. Snažili jsme se k vám dostat od toho okamžiku, kdy jste měl svou přednášku na Výročním kongresu, a jsme rádi, že vás tu konečně máme."

85.

Nakonec jim zabralo celý den, aby si odpočali, zvykli na nové prostředí, umyli se, opatřili si nové šaty (hedvábné a dosti volné, jak zřejmě ve Wye velela móda) a aby se pořádně vyspali.

Bylo to až v průběhu druhého večera po jejich příjezdu, kdy povečeřeli s madam Rashelle podle jejího předchozího slibu.

Tabule byla rozlehlá. Možná příliš velká, když vezmeme v úvahu, že večeřeli jen čtyři: Hari Seldon, Dors Venabiliová, Raych a Rashelle. Zdi a strop byly měkce osvětleny a barvy se měnily rychlostí, která umožňovala tento děj pozorovat, ale ne tak rychle, aby to vyrušovalo. I ubrus, který nebyl z tkaniny (Seldon se nedokázal rozhodnout, jaká látka by to mohla být), se blyštěl.

Služebnictvo bylo početné a tiché, a když se otevřely dveře, zdálo se Seldonovi, že zahlédl venku ozbrojené vojáky, kteří vypadali, jako by byli v pohotovosti. Pokoj sám byla sametová rukavice, ale ocelová pěst nebyla příliš daleko. Rashelle se chovala přívětivě přátelsky, zcela zjevně si oblíbila Raycha, trvala na tom, že musí sedět vedle ní.

Raych, vydrbaný, naleštěný a svítící, k nerozeznání ve svých nových šatech, s ostříhanými, umytými a učesanými vlasy, si takřka ani netroufal promluvit. Bylo to, jako by měl pocit, že jeho gramatika se už nehodí k jeho novému zjevu. Byl tak nervózní, až to bylo k politování, sledoval opatrně Dors, když přecházela od příboru k příboru, pokoušel se ji ve všem přesně napodobit.

Jídlo bylo chutné, ale velmi kořeněné. Natolik, že Seldon nemohl rozeznat, co vlastně jí.

Rashelle, jejíž tvář nabývala šťastného výrazu pokaždé, když se usmála svým jemným způsobem a odhalila tak své bílé zářící zuby, řekla: "Mohlo by to vypadat, že přidáváme do jídla mykogenské přísady, ale není tomu tak. Vše, co jíte, bylo vypěstováno tady, ve Wye. Žádný ze sektorů této planety není tak soběstačný jako Wye. Děláme všechno pro to, aby to tak zůstalo."

Seldon vážně přikývl a řekl: "Vše, co jsme ochutnali, je prvotřídní, Rashelle. Jsme vám velmi vděční."

A přesto si sám pro sebe pomyslel, že jídlo neobstojí ve srovnání s mykogenským standardem, a kromě toho měl pocit, jak předtím stačil zašeptat Dors, že oslavuje svou porážku. Nebo alespoň Humminovu porážku, a to mu připadalo jako totéž.

Byl přece zajatcem ve Wye, došlo právě k tomu, čeho se Hummin tolik obával po incidentu nahoře.

Rashelle řekla: "Snad budu z titulu své funkce hostitelky omluvena, když vám položím osobní otázku. Mám pravdu, když předpokládám, že vy tři nejste rodina; že vy, Hari, a vy, Dors, nejste manželé a že Raych není váš syn?"

"Nejsme vůbec příbuzní," řekl Seldon. "Raych se narodil na Trantoru, já na Heliconu a Dors na Cinně."

"A jak jste se tedy setkali?"

Seldon jí to stručně vysvětlil a pokusil se zahrnout do svého vyprávění tak málo podrobností, jak bylo možné. "Na našem seznámení není nic romantického ani významného," dodal.

"Přesto mi bylo sděleno, že jste vyvolával potíže pro mého osobního pobočníka, seržanta Thaluse, když se pokoušel odvést z Dahlu pouze vás."

Seldon řekl důrazně: "Oblíbil jsem si Dors i Raycha a nepřeji si být od nich odloučen."

Rashelle se usmála a řekla: "Vidím, že jste citlivý člověk."

"Ano, to jsem. Citlivý. A také jsem zmaten."

"Zmaten?"

"Ano, jistě. A protože jste byla tak laskava a položila nám osobní otázku, směl bych se vás také na něco zeptat?"

"Ale jistě, drahý Hari. Zeptejte se na cokoli."

"V den, kdy jsme přijeli, jste řekla, že Wye o mne stálo od okamžiku, kdy jsem vystoupil na Výročním kongresu. Z jakého důvodu?"

"Jistě nemůžete být tak jednoduchý, abyste to nevěděl. Chceme vás kvůli vaší psychohistorii."

"Tolik jsem také pochopil. Ale proč si myslíte, že když máte mě, máte také psychohistorii?"

"Jistě jste nebyl tak neopatrný, abyste ji někde ztratil."

"Je to ještě horší, Rashelle. Nikdy jsem ji neměl."

Rashelle se zachmuřila, "Ale ve své řeči jste řekl, že ji máte. Ne snad, že bych vaší přednášce rozuměla, nejsem matematik a čísla nenávidím. Ale zaměstnávám matematiky, kteří mi vysvětlili, co jste řekl."

"V tom případě, moje drahá Rashelle, budete muset poslouchat pozorněji. Dovedu si představit, že vám řekli, že jsem dokázal, že psychohistorické předpovědi jsou dosažitelné, ale museli vám jistě také říci, že nejsou prakticky proveditelné."

"Tomu nemohu uvěřit, Hari. Hned následujícího dne jste byl uveden na audienci k tomu pseudocísaři, Cleonovi."

"Pseudocísaři?" zamumlala Dors ironicky.

"Ale zajisté," řekla Rashelle, jako by odpovídala na vážně položenou otázku. "Je to pseudocísař, nemá na trůn ve skutečnosti nárok."

"Rashelle," řekl Seldon, odsouvaje záležitost s císařem stranou, mírně netrpělivě, "řekl jsem Cleonovi přesně to, co jsem nyní řekl vám, a on mě nechal jít."

Nyní se Rashelle neusmála. Do hlasu se jí vloudil spodní tón. "Ano, nechal vás odejít způsobem, jakým nechává kočka odejít myš. Od té doby jste byl pod neustálým dohledem, ve Streelingu, v Mykogenu, v Dahlu. Sledoval by vás až sem, kdyby měl dost odvahy. Ale nechme toho, alespoň zatím. Náš závažný rozhovor je příliš vážný. Pojdme se trochu pobavit. Pustíme si trochu hudby."

V tom okamžiku náhle zazněla jemná, ale veselá instrumentální melodie. Naklonila se k Raychovi a řekla jemně: "Chlapče, pokud nejsi zvyklý jíst vidličkou, používej klidně lžici nebo prsty. Mně to vadit nebude."

Raych řekl: "Ano, madam." A těžce polkl, ale Dors zachytila jeho pohled a její rty se pohnuly v bezhlesém "Vidličkou."

Zůstal u vidličky.

Dors řekla: "Ta hudba je rozkošná, madam," schválně zdůraznila formální oslovení, "ale nesmíme se jí nechat příliš rozptylovat. Mám pocit, že pronásledovatelé doktora Seldona na všech místech mohli být klidně vysláni z Wye. Nebyla byste o všech těchto příhodách tak dobře informována, pokud by Wye nebylo jejich iniciátorem."

Rashelle se nahlas zasmála: "Wye má své oči a uši všude, samozřejmě, ale žádné pronásledovatele jsme nevyslali. Kdybychom to udělali, byli bychom vás vyzvedli bez selhání. Tak, jak jsme to nakonec udělali v Dahlu, kde skutečně ti, kteří vás sledovali, pocházeli od nás. U všech těch případů, kdy pokus zmocnit se doktora Seldona selhal, si můžete být jisti, že je za tím Demerzelova ruka."

"To máte o Demerzelovi tak nízké mínění?" zamumlala Dors.

"Ano. Překvapuje vás to? Porazili jsme ho."

"Vy? Nebo sektor?"

"Samozřejmě, že sektor. Ale pokud je Wye vítězem, potom jsem vítězem i já."

"To je zvláštní," řekla Dors. "Myslela jsem, že podle obecného názoru, rozšířeného na celém Trantoru, obyvatelé Wye nemají nic společného s vítězstvím, porážkou nebo čímkoli jiným. Obecné mínění je takové, že Wye je ovládáno jedinou vůlí a jedinou rukou, a sice starostou z Wye. Vy nebo jakýkoli jiný obyvatel Wye nemáte v porovnání s ním žádný vliv."

Rashelle se široce usmála. Chvilku počkala, aby se mohla podívat shovívavě na Raycha a štipnout jej do tváře. Potom řekla: "Pokud věříte, že náš starosta je samovládce a že existuje jen jedna vůle, která hýbe celým sektorem, tak máte možná pravdu. Ale i tak myslím, že klidně mohu používat to osobní zájmeno, které jsem použila, protože je to má vůle, o které mluvíme."

"Proč vaše?" řekl Seldon.

"A proč ne?" řekla Rashelle v okamžiku, kdy služebnictvo začalo sklízet ze stolu. "Já jsem starosta Wye."

86.

Byl to Raych, kdo na její prohlášení zareagoval jako první. Zcela zapomněl na roušku slušnosti, kterou tak nepohodlně oblékl, výsměšně se zasmál a řekl: "Hele, ženská, vy přece nemůžete být starosta. Starostové jsou chlapi."

Rashelle se na něj přívětivě podívala a řekla v dokonalém napodobení jeho hlasu: "Hele, kluku, některý starostové jsou chlapi a některý sou ženský. Strč si to pod pokličku a nech to tam bublat."

Raych vytřeštil oči a byl zcela ohromen. Nakonec ze sebe vypravil: "Ženská, dyť vy mluvíte úplně normálně."

"Jasná věc. Tak normálně jako každý," řekla Rashelle stále s úsměvem.

Seldon si odkašlal a řekl: "Váš přízvuk je opravdu něco, Rashelle."

Rashelle zlehka pohodila hlavou. "Už dlouho jsem neměla příležitost jej použít, ale to člověk nikdy nezapomene. Měla jsem kdysi přítele, dobrého přítele, který pocházel z Dahlu. To jsem byla tehdy velmi mladá."

Povzdychla. "Nemluvil tak normálně, samozřejmě, byl vzdělaný, ale uměl tak mluvit a naučil mě to. Bylo to vzrušující, používat při hovoru s ním jeho výrazy. Vytvořilo to svět, který ze sebe vyloučil naše okolí. Bylo to krásné. A také to bylo nemožné. To dal můj otec jasně najevo. A teď sem přišel tenhle mladý hrubián, Raych, a připomněl mi ty dávné dny. Má stejný přízvuk, oči, nádech vznětливosti a netrpělivosti a za šest nebo sedm let bude potěšením a postrachem dívek. Nebudeš, Raychu?"

Raych řekl: "Těžko říct, ženská... madam."

"Jsem si jista, že budeš a že budeš vypadat úplně jako můj... dávný přítel a že to bude pro mne mnohem lepší, když tě v té podobě nevidím. A teď je po večeri a je čas, abys odešel do svého pokoje. Můžeš se dívat chvíli na holovizi, pokud budeš chtít. Předpokládám, že neumíš číst."

Raych zrudl: "Ale naučím se to. Pan Seldon řek, že se to muži naučit."

"V tom případě jsem si jista, že se ti to podaří."

Mladá žena se přiblížila k Raychovi, uctivě se uklonila směrem k Rashelle. Seldon si nevšiml signálu, který ji přivolal.

Raych řekl: "Nemohl bych zůstat s panem Seldonem a s paní Venabiliovou?"

"Uvidíš se s nimi později," řekla Rashelle laskavě, "ale pan a paní a já si teď musíme promluvit, takže ty musíš jít."

Dors mu naznačila, aby odešel, a Raych s nesouhlasným pohozením hlavou sklouznul se židle a sledoval svou průvodkyni.

Jakmile odešel, Rashelle se otočila k Seldonovi a Dors a řekla: "Chlapec bude naprosto v bezpečí a dostane se mu dobrého zacházení. O to nemusíte mít obavy. A já budu v bezpečí také. Tak, jak se teď přiblížila moje služebná, stejně to může udělat deset ozbrojených mužů, a mnohem rychleji, když je zavolám. Ráda bych, kdybyste si to uvědomili."

Seldon řekl vyrovnaně: "Nepomýšleli jsme na to, že bychom vás jakkoli napadli, Rashelle. Nebo teď musím říkat paní starostko?"

"Stále Rashelle. Bylo mi řečeno, že vy jste něco jako zápasník, Hari, a že vy, Dors, jste velmi obratná s noží, které jsme odstranili z vašeho pokoje. Není třeba, abyste se zbytečně spoléhala na svou dovednost, protože chci mít Hariho naživu, nezraněného a přátelského."

"Tomu naprosto rozumíme, paní starostko," řekla Dors, na nedostatku přátelství v jejím hlase se nic nezměnilo, "také ale víme, že vládce zdejšího sektoru nyní a v uplynulých čtyřiceti letech je Mannix, čtvrtý toho jména, a že je stále naživu a plně při smyslech. Kdo jste tedy vy?"

"Jsem přesně tím, čím jsem řekla. Mannix IV. je můj otec. Je, jak jste řekla, stále naživu a při síle. V očích císaře a celé Říše je starostou Wye on, ale je už unaven neustálým bojem o moc, a proto si přál, aby jeho pozice přešla na mě, jako já jsem si přála ji přijmout. Jsem jeho jediné dítě a celý život jsem byla vychovávána k tomu, abych se naučila vládnout. Můj otec je tedy starostou podle zákona a podle jména, ale skutečným starostou jsem já. Ozbrojené síly našeho sektoru přísahaly věrnost mně, a to je vše, co je ve Wye důležité."

Seldon přikývl. "Ať je tedy po vašem. Ale i tak, ať už je starostou Mannix IV. nebo Rashelle I. - předpokládám, že je I. - přesto nevidím žádný důvod, proč byste mě zde měla držet. Už jsem vám řekl, že nemám použitelnou psychohistorii, a ani si nemyslím, že já nebo někdo jiný se k ní kdy dopracuje. Řekl jsem to císaři. Jsem k ničemu vám stejně jako jemu."

Rashelle řekla: "Jak jste naivní. Znáte historii Říše?"

Seldon zavrtěl hlavou. "Jen velmi nedávno jsem dospěl k názoru, že by bylo lepší, kdybych se o ní něco dozvěděl více."

Dors řekla suše: "Já znám historii císařství celkem dobře, i když se specializuji na období před vznikem Říše, paní starostko. Ale co na tom záleží, zda ji známe nebo ne?!"

"Pokud tyto dějiny znáte, víte, že rod Wyeů je prastarý a ctihodný a že se odvíjí od Dahské dynastie."

Dors řekla: "Dahkové vládli před pěti sty lety. Počet jejich potomků jde za těch stopadesát generací, před kterými žili a zemřeli, do takových množství, že by mohli naplnit polovinu Galaxie, pokud by byly všechny genealogické nároky, jakkoli troufalé, přijaty."

"Naše genealogické nároky, doktorko Venabiliová," poprvé za celou dobu byl tón, kterým Rashelle promluvila, chladný a nepřátelský, a její oči se zabýšely jako ocel, "rozhodně nejsou troufalé. Jsou plně doloženy. Rod Wye se udržoval bez přestávky u moci v průběhu všech těchto generací a při různých příležitostech jsme již obsadili místo na císařském trůně a vládli jako Císaři."

"Historické knihy," řekla Dors, "obvykle hovoří o vládci z rodu Wye jako o lžicísařích, nikdy neuznaných většinou Říše."

"To záleží na tom, kdo tyto knihy píše. V budoucnosti počítáme s tím, že trůn, který nám již patřil, se nám znovu vrátí."

"Abyste toho dosáhli, budete muset rozpoutat občanskou válku."

"Riziko takového vývoje událostí je malé," řekla. Rashelle se zase usmívala. "To vám musím vysvětlit, protože chci, aby doktor Seldon pomohl zabránit takové katastrofě. Můj otec, Mannix IV., byl po celý život mírumilovný. Vždy byl loajální ke každému, kdo v té době sídlil v císařském paláci a udržoval Wye jako prosperující a mocný sloup trantorské ekonomie pro dobro celé Říše."

"Přesto mu ale císař nikdy nedůvěřoval," řekla Dors.

"Jsem si jista, že tomu tak bylo," řekla Rashelle klidně, "protože císaři, kteří sídlili v paláci za časů mého otce, o sobě celou dobu věděli, že jsou uzurpátoři a z uzurpátorského rodu."

Uzurpátoři si nemůžou dovolit důvěřovat pravému vládcí. A přesto můj otec zachovával mír. Samozřejmě, že si vycvičil a vybudoval ohromující bezpečnostní sbor, aby tento mír mohl udržovat, a spolu s ním prosperitu a stabilitu v sektoru a císařské orgány to dovolily, protože chtěly mít Wye mírumilovné, prosperující, stabilní... a loajální."

"Ale je skutečně loajální?" řekla Dors.

"K pravému císaři samozřejmě," řekla Rashelle, "a nyní jsme dospěli až do okamžiku, ve kterém je naše síla dostatečná k tomu, abychom se mohli ujmout vlády, jediným bleskovým úderem, a dříve, než by někdo stačil říci občanská vláda, bude na trůně sedět pravý císař nebo císařovna a Trantor bude stejně klidný jako předtím."

Dors zavrtěla hlavou. "Mohu vám k tomu něco říci? Jako historička."

"Jsem vždy připravena naslouchat," mírně naklonila hlavu směrem k Dors.

"Ať je váš bezpečnostní sbor jak chce velký, jak chce dobře vycvičený a vybavený, nikdy se nemůže

velikostí a silou vyrovnat císařským silám podporovaným dvaceti pěti miliony světů."

"Teď jste ukázala prstem na uzurpátorovu slabost, doktorko Venabiliová. Existuje dvacet pět milionů světů s Císařskými silami, roztroušenými všude kolem nich. Tyto síly jsou rozředěny nezměrným prostorem, velí jim nesčetné množství důstojníků, žádný z nich není připraven k akci mimo svou vlastní provincii, mnoho z nich je ochotno jednat raději ve svém vlastním zájmu než v zájmu Říše. Ale naše síly jsou všechny tady, na Trantoru. Můžeme jednat a rozhodovat rychleji, než se vzdálení generálové a admirálové vůbec dozvědí, že je jich potřeba."

"Ale odpověď přijde. A s neodolatelnou silou."

"Jste si tím jista?" řekla Rashelle. "Budeme sídlit v paláci. Trantor bude náš a bude na něm mít. Proč by se sem měli stahovat císařské síly, když tím, že se budou starat o své věci, bude každý důstojník moci mít svůj vlastní svět, kterému bude vládnout. Svou vlastní provincii?"

"Ale je to skutečně to, po čem toužíte?" zeptal se Seldon udiveně. "Chcete tím opravdu říci, že se těšíte na vládu nad císařstvím, které se rozpadne na zlomky?"

Rashelle řekla: "Přesně tak tomu je. Budu vládnout nad Trantorem, nad jeho nejbližšími vesmírnými sídlištěmi, nad několika blízkými planetárními systémy, které jsou součástí trantorské provincie. Bude daleko snazší a příjemnější být císařem na Trantoru, než být císařem Galaxie."

"Spokojíte se jen s Trantorem?" řekla Dors tónem nejhlubší nedůvěry.

"Proč ne?" řekla Rashelle náhle hořc hněvem. Dychtivě se naklonila vpřed, obě ruce měla přitíženy dlaněmi ke stolu. "Můj otec to plánoval čtyřicet let. Nyní jej drží při životě pouze jeho touha být svědkem naplnění svého plánu. K čemu by nám byly miliony světů, vzdálených světů, které pro nás nic neznamenají, které nás oslabují, které od nás vysávají naši sílu do bezvýznamných krychlových parseků prostoru, které nás utápějí v administrativním chaosu, které nás ničí svými nekonečnými spory a problémy, když jsou to pouhé vzdálené drobky nicoty, alespoň pokud se nás týká? Náš vlastní, přelidněný svět, naše vlastní planetární město je pro nás víc než celá Galaxie. Máme vše, co potřebujeme k tomu, abychom byli soběstační. Co se týká zbytku Galaxie, ať se klidně rozpadne. Každý druhořadý voják může mít svůj vlastní úlomek. Nebudou muset bojovat. Na každého se dostane."

"Ale přesto budou bojovat," řekla Dors. "Každý odmítne spokojit se se svou provincií. Každý se bude bát, že jeho soused není spokojen se svou provincií. Všichni se budou cítit ohroženi a budou snít o vládě nad celou Galaxií jako jediné záruce bezpečnosti. To je jisté, paní císařovno ničeho. Vypuknou nekonečné války, do kterých vy i Trantor budete nevyhnutelně zataženi, které vše zničí."

Rashelle řekla se zřejmou nespokojeností: "Tak by to mohlo vypadat, kdyby člověk neviděl dále, než vidíte vy. Kdyby se spoléhal pouze na běžné hodiny dějepisu."

"A co jiného je tu k vidění?" opáčila Dors. "O co jiného se člověk může opřít, když ne o lekce, které mu nabízejí dějiny?"

"O co jiného se člověk může opřít," řekla Rashelle. "Přeci o něj!"

Její paže vystřelila vpřed, ukazovák se napjal směrem k Seldonovi.

"O mě?" řekl Seldon. "Už jsem vám přeci řekl, že psychohistori..."

Rashelle řekla: "Neopakujte zbytečně to, co jste už říkal, drahý doktore Seldone. Tím nic nezískáme. Myslíte si, doktorko Venabiliová, že můj otec si nikdy neuvědomil nebezpečí nekonečné občanské války? Myslíte si, že si nelámal hlavu tím, že se pokoušel přijít na nějaký způsob, kterým by se tomu dalo zabránit? Byl připraven již po uplynulých deset let uchopit v jediném dnu vládu nad císařstvím. Jediné, co potřeboval, bylo ujištění o tom, že jeho vítězství má také zabezpečí, že bude moci bez obav užívat jeho plodů."

"Ale takové ujištění nemůžete nikdy získat," řekla Dors.

"Takového ujištění se nám dostalo v okamžiku, kdy jsme se dozvěděli o přednášce doktora Seldona na Výročním kongresu. Okamžitě jsem si uvědomila, že to je to, co potřebujeme. Můj otec byl příliš starý na to, aby si všiml významu té věci okamžitě. Když jsem mu ji ale vysvětlila, všiml si jí také a při té příležitosti také formálně předal svou moc mně. Takže jste to vy, Hari, kterému vděčím za své postavení, a vy, kterému budu vděčit za svou ještě větší moc v budoucnosti."

"Neustále vám říkám, že není možné..." začal Seldon, hluboce rozhořčen.

"Není důležité, co je a co není možné. Důležité je, čemu budou lidé věřit, že je možné. Budou věřit vám, Hari, když předpovíte, že psychohistorie dokazuje, že Trantor může vládnout sám sobě a že provincie se mohou přeměnit v království, která budou žít ve věčném míru."

"Žádnou takovou předpověď ale neudělám," řekl Seldon, "dokud nebudu mít v rukou opravdovou psychohistorii. Nebudu si hrát na šarlatána. Pokud chcete udělat nějakou takovou předpověď, budete ji muset vydat sama."

"Ale Hari, mně by nevěřili. Jste to vy, komu budou věřit. Ten slavný matematik. Proč jim nevyhovět?"

"Snad vás bude zajímat," řekl Seldon, "že i císař mě chtěl použít jako zdroj samoúčelných proroctví. Odmítl jsem mu vyhovět, tak proč si myslíte, že vám se podřídím?"

Rashelle zůstala chvíli zticha, a když pak znovu promluvila, její hlas ztratil svou naléhavost a vzrušení, byl takřka uspávající.

"Hari," řekla, "mezi mnou a Cleonem je malý rozdíl. Co po vás Cleon nepochybně chtěl, byla pouhá propaganda, která měla upevnit jeho trůn. Bylo by to zbytečné, kdybyste mu vyhověl, protože svůj trůn si neudrží. Nevíte, že Galaktická říše je v rozkladu a že už dlouho nevydrží? I samotný Trantor se pomalu mění v trosku, protože věčně narůstající břímě vlády nad dvaceti pěti miliony světů jej k tomu nutí. Před námi leží zhroucení a občanská válka, ať pro Cleona uděláte cokoli."

Seldon řekl: "Už jsem slyšel něco podobného tomu, co jste teď řekla. Možná, že je to dokonce pravda, ale co z

toho?"

"Plyne z toho to, že vy byste mohl pomoci rozdělit Říši na menší části bez občanské války. Pomozte mi získat Trantor. Pomozte mi vytvořit pevnou vládu nad územím tak malým, že bude moci být efektivně řízeno. Nechte mě dát volnost zbytku Galaxie, ať každá její část jde svou vlastní cestou podle svých zvyků a svých kultur. Galaxie se stane opět jediným celkem díky volnému obchodu, turismu a společným komunikačním zařízením. Tím bude odvrácen osud pádu Říše do zhouby, který je nevyhnutelným za současné vlády, která Galaxii stěží drží pohromadě neustále se zmenšující silou. Má ctižádost je poměrně umírněná. Jeden svět a ne miliony; mír a ne válka; svoboda a ne otroctví. Přemýšlejte o tom a pomozte mi."

Seldon řekl: "Proč by mi měla Galaxie věřit více než vám? Neznají mě, a který z vašich velitelů flotily by byl zastaven pouhým slovem psychohistorie?"

"Nevěřili by vám teď, ale já od vás nežádám žádný čin hned teď. Rod Wyeů, který již čeká tisíce let, může vydržet ještě tisíce dní. Spolupracujte se mnou a zajistím vám slávu. Zařídím, aby se příslib psychohistorie vznášel nad všemi světy, a ve vhodný okamžik, až usoudím, že nadešel čas k činu, vyslovíte svou předpověď a my udeříme. Potom, v nepostřehnutelném drobků dějin, Galaxie přestane existovat a po desítky tisíc let bude vládnout nový řád, stabilní a šťastný. Tak co, Hari, můžete mi odmítnout?"

PŘEVRAŤ

THALUS EMMER - Seržant ozbrojených bezpečnostních sil sektoru Wye na dávném Trantoru... - kromě těchto naprosto nezajímavých základních údajů se o tomto muži nedochovalo nic kromě faktu, že při jedné příležitosti měl ve svých rukou osud Galaxie.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

87.

Snídaně byla příštího rána podávána ve výklenku blízko pokojů zajaté trojice a byla skutečně přepychová. Jídlo se pochopitelně skládalo z mnoha druhů a od každého druhu toho bylo víc než dost pro každého z nich.

Seldon seděl u stolu, talíř plný kořeněných klobásek před sebou, a naprosto si nevšímal pochmurných předpovědí Dors, týkajících se jeho žaludku a koliky.

Raych řekl: "Ta ženská... paní starostová řekla, když mne přišla navštívit včera večer..."

"Přišla tě navštívit?" řekl Seldon.

"Jo. Říkala, že se chce ujistit, jestli mám všechno, co potřebuji. Taký řekla, že až bude mít čas, vezme mě do ZOO."

"ZOO?" Seldon se podíval na Dors. "Jakou asi zoologickou zahradu mohou mít na Trantoru? Kočky a psy?"

"Jsou tam některé původní živočišné druhy," řekla Dors, "a mám pocit, že také dovážejí nějaké původní druhy z jiných světů, a pak tam také zřejmě budou zvířata, která jsou na všech světech, na jiných světech jich je samozřejmě více než na Trantoru. Ve skutečnosti má Wye velmi slavnou zoologickou zahradu. Pravděpodobně nejlepší na celé planetě hned po samotné císařské."

Raych řekl: "Je to prima stará paní."

"Není zas tak stará," řekla Dors, "ale rozhodně nás krmí dobře."

"To je fakt," připustil Seldon.

Když bylo po snídani, Raych vyrazil ven na výzkumy.

Dors se Seldonem se stáhli do jejího pokoje, a jakmile tam vešli, Seldon řekl se zdůrazněnou nespokojeností: "Nevím, kolik času budeme mít sami pro sebe. Rozhodně si našla spoustu způsobů, jak se postarat o náplň našeho času."

Dors řekla: "Momentálně si nemáme na co stěžovat. Je to tady mnohem pohodlnější než v Mykogenu nebo v Dahlu."

Seldon řekl: "Dors, nedopuť, aby si tě ta žena získala, doufám, že tomu tak zatím není."

"Získala? Rashelle? Samozřejmě, že ne, jak tě to mohlo napadnout?"

"Jsme tady v pohodlí. Máme dobré jídlo. Bylo by jen přirozené se uvolnit, a přijmout, co budoucnost přinese."

"Ano, velmi přirozené. A proč bychom to neměli dělat?"

"Podívej se, včera večer jsi mi vyprávěla o tom, co by se stalo, kdyby vyhrála. Možná, že nejsem nejlepší historik, ale jsem ochoten uvěřit tvému názoru a - mám alespoň pocit - že to zní rozumně i pro nehistorika. Říše se rozpadne a jednotlivé úlomky, které jejím rozpadem vzniknou, budou bojovat jeden s druhým po... po... donekonečna. Musíme ji zastavit."

"Souhlasím," řekla Dors. "To musíme. Co ale naprosto nevím, je, jak by se nám ta maličkost mohla podařit v současné době." Podívala se zblízka na Seldona. "Hari, včera v noci jsi nespál, že ne?"

"A ty ano?" že nespál, bylo zcela zjevné.

Dors si jej prohlížela s ustaraným výrazem ve tváři. "Ležel jsi celou noc a přemýšlelo zkáze Galaxie kvůli tomu, co jsem řekla?"

"O tom a o dalších věcech. Bylo by možné spojit se s Humminem?" To poslední řekl šeptem.

Dors řekla: "Pokoušela jsem se s ním spojit, když jsme museli prchat před zatčením v Dahlu. Nepřišel. Jsem si jistá, že mou zprávu dostal, ale nepřišel. Může to být tak, že z množství nejrozumnějších důvodů prostě nemohl přijít, ale

přijde, až bude moci."

"Nemyslíš, že se mu něco stalo?"

"Ne," řekla Dors trpělivě. "To si nemyslím."

"Jak to můžeš vědět?"

"O tom bych se nějak musela dozvědět. Jsem si tím jista. A zatím se nic takového nestalo."

Seldon se zamračil a řekl: "Nebyl bych si tím vším tak jistý. Ve skutečnosti si tím vůbec nejsem jistý. I kdyby Hummin přišel, co by mohl v tomto případě dělat. Nemůže se pustit do boje s celým Wyeským sektorem. Pokud mají, jak Rashelle tvrdí, nejlépe organizovanou armádu na celém Trantoru, co by proti ní zmohl?"

"Nemá cenu se o tom bavit. Myslíš, že můžeš Rashelle přesvědčit - nějak jí vtluoci do hlavy - že psychohistorie není připravena k použití?"

"Jsem si jist, že si je toho vědoma, a stejně tak toho, že ještě po pěknou řádku let nebude, pokud vůbec někdy bude. Ale ona se chystá tvrdit, že psychohistorie existuje, a pokud to udělá šikovně, lidé jí uvěří a nakonec se budou řídit tím, o čem ona bude tvrdit, že jsou mé předpovědi a výroky, i v případě, že neřeknu ani slovo."

"Ale to bude jistě trvat nějakou dobu. Takovou věc nedokáže udělat přes noc nebo za týden. Aby to udělala pořádně, může jí to zabrat rok i víc."

Seldon neklidně přecházel pokoj, u zdi se vždy prudce otočil na podpatku a kráčel zase zpátky. "Může to tak být, ale já nevím. Bude na ni působit silný tlak, aby postupovala rychle. A nepůsobí na mne dojmem, že si v sobě vypěstovala návyk trpělivosti. A její otec, Mannix IV., bude ještě netrpělivější. Musí si být vědom blížící se smrti, a pokud celý život pracoval pro tento okamžik, jistě dá přednost tomu, aby se jeho plány naplnily týden před jeho smrtí, než týden po ní. Kromě toho..." v tom se zarazil a rozhlédl se po prázdném pokoji.

"Kromě toho co?"

"Musíme znovu získat svobodu. Abys mi rozuměla, podařilo se mi rozluštit ten psychohistorický problém."

Dors vyřeštila oči: "Máš to! Přišel si na to."

"Nedá se úplně říci, že bych na to přišel. Vývoj může trvat ještě desítky let... možná století, to si netroufám odhadovat. Ale teď vím, že je to proveditelné prakticky, nejen teoreticky. Víím, že to jde udělat, takže potřebuji čas, klid a vybavení ke své práci. Říše musí zůstat pohromadě, dokud já nebo možná mí nástupci nenajdou cestu, jak ji udržet nebo jak minimalizovat pohromy spojené s jejím rozpadem. Byla to právě ta myšlenka, že teď, když vím, jak na to, nemohu začít s prací, která mi včera v noci nedala spát."

88.

Byl to jejich pátý den ve Wye a Dors právě pomáhala Raychovi s ranním oblékáním do formálního oděvu, se kterým ani jeden nebyl obeznámen.

Raych se na sebe díval, trochu pochybovačně, do holozrcadla a viděl obraz, který jej přesně napodoboval, opakoval všechny jeho pohyby, ale ne převráceně, jako v pravém zrcadle, ale tak, jak se díval sám Raych. Nikdy předtím holozrcadlo nepoužíval a nedokázal se ovládnout natolik, aby si s ním nehrál, pokusil se dotknout se svého obrazu, pak se zasmál, takřka v rozpacích, když jeho ruka prošla obrazem, zatímco ruka obrazu bezvýsledně mizela při styku s jeho skutečným tělem.

Nakonec řekl: "Vypadá to zvláště."

Studoval svou tuniku, která byla vyrobena z velmi poddajného materiálu, měla tenký vykládaný opasek. Potom zdvihl ruce ke svému límci, který se zdvihl jako šálek kolem jeho uší na obou stranách. "Moje hlava vypadá jako míček v trychtýři."

Dors řekla: "Tohle je oblek, jaký nosí bohaté děti tady ve Wye. Každý, kdo tě v něm uvidí, tě bude obdivovat a závidět ti."

"I když mám úplně ulízané vlasy?"

"Určitě. Budeš mít na hlavě tuto malou čepičku."

"To bude moje hlava vypadat ještě víc jako míč."

"Tak si do ní nenech od nikoho kopnout. A pamatuj si, co jsem ti říkala. Snaž se mít všech pět pohromadě a nechovej se jako dítě."

"Ale já jsem dítě," řekl a vzlédl k ní s nevinným výrazem.

"Nesmírně mě překvapuje, když to od tebe slyším. Byla jsem si jistá, že o sobě přemýšlíš jako o dvanáct let starém dospělém."

Raych se ušklíbl. "Dobře. Budu hodný špión."

"Ale to po tobě přeci nechci. Hlavně neriskuj. Nesnaž se poslouchat za něčími dveřmi. Kdyby tě přitom někdo chytil, nikomu to nepomůže. A obzvlášť ne tobě."

"Ale no tak, ženská, co si myslíte, že sem? Dítě či co?"

"Zrovna před chvílí jsi to o sobě prohlásil nebo ne? Stačí, když budeš poslouchat všechno, co kdo bude říkat, a budeš se tvářit, jako když neposloucháš. A zapamatuj si, co uslyšíš. A pak nám to řekneš. Je to úplně jednoduché."

"Pro vás je úplně jednoduché říci, paní Venabiliová," řekl Raych s úšklebkem, "a úplně jednoduché pro mě to udělat."

"A buď opatrný."

Raych zamrkal. "To si pište."

Služebník (tak chladně nezdvořilý, jak může být pouze arogantní služebník) přišel, aby odvedl Raycha na místo, kde jej očekávala Rashelle.

Seldon se za ním díval a potom řekl zamyšleně: "Pravděpodobně ze ZOO vůbec nic neuvidí. Tak pozorně bude poslouchat. Nejsem si jistý, zda je správné vystavovat toho chlapce takovému nebezpečí."

"Nebezpečí? O tom pochybuji, Raych vyrostl v Billibottonu. Na to nezapomínej. Mám pocit, že v mnoha ohledech je zkušenější než ty a já dohromady. Kromě toho, Rashelle ho má ráda a vše, co udělá, si vyloží v jeho prospěch. Chudák ženská."

"Tobě je jí skutečně líto, Dors?"

"Máš pocit, že si nezaslouží soucit, protože je starostova dcera a považuje sama sebe za starostu a protože se pokouší zničit Říši? Možná, že máš pravdu, ale i tak má některé vlastnosti, pro které by člověk nějaký soucit pocítit měl. Například to, že prožila nešťastnou lásku. To je úplně zřejmé. Nepochybně jí to zlomilo srdce, alespoň na nějaký čas."

Seldon řekl: "A tys někdy prožila nešťastnou lásku, Dors?"

Dors o tom chvíli přemýšlela a potom řekla: "Vlastně ne. Jsem příliš zabraná do své práce na to, abych si nechala zlomit srdce."

"To jsem si myslel."

"Tak proč ses ptal?"

"Nemusel jsem mít pravdu."

"A co ty?"

Seldon vypadal nejistě. "Dalo by se říci, že ano. Našel jsem si čas na to, abych si nechal zlomit srdce. Nebo alespoň hodně nalomit."

"To jsem si myslela."

"Tak proč ses ptala?"

"Ne proto, že bych si myslela, že nemusím mít pravdu. To ti můžu slíbit. Jen jsem chtěla vidět, jestli mi řekneš pravdu. Nelhals a to jsem ráda."

V hovoru nastala přestávka a potom Seldon řekl: "Uběhlo pět dní a pořád se nic neděje."

"Kromě toho, že s námi dobře zachází."

"Kdyby zvířata mohla přemýšlet, pravděpodobně by si myslela, že se s nimi dobře zachází v době, kdy je vykrmovali před porážkou."

"Připouštím, že vykrmuje Říši před porážkou."

"Ale kdy?"

"Předpokládám, že okamžitě, jakmile bude připravena."

"Vytahovala se, že by dokázala provést celý převrat za jediný den, a já mám pocit, že by to mohla udělat kdykoli."

"I kdyby mohla, chtěla by se předtím ubezpečit, že se jí podaří ochromit nebo úplně znemožnit protiúder, a to může nějakou dobu trvat."

"Ale jak dlouho? Říkala, že k oslabení protiúderu chce použít mě, ale zatím v tom směru nepodniká žádné kroky. Nikde nevidím známku toho, že by se pokoušela vzbudit dojem o mé důležitosti. Ať jdu kamkoli, nikde mě nikdo nepoznává. Nikde se neshromažďují davy, aby mě mohly pozdravit. Ani v holovizních zprávách o mně není ani zmínka."

Dors se usmála: "Člověk by skoro řekl, že tvé city jsou zraněny tím, že ještě nejsi slavný. Jsi naivní, Hari. Anebo nejsi historik. To je totéž. Myslím, že bys měl mít větší radost z toho, že studium psychohistorie z tebe udělá historika, než z toho, že by mohlo zachránit Říši. Kdyby všichni lidé rozuměli dějinám, třeba by se dokázali vyhnout tomu, aby stále opakovali ty samé nesmyslné chyby."

"A v čem jsem naivní?" zeptal se Seldon, zvedl hlavu a podíval se na ni.

"Nebuď uražený, Hari. Je to jedna z tvých nejpřitažlivějších vlastností."

"Já vím, vzbuzuje to v tobě mateřské pudy a byla jsi požádána, aby ses o mně starala. Ale v čem jsem naivní?"

"V tom, že si myslíš, že se Rashelle bude pokoušet dělat ti reklamu mezi lidmi v Říši a obzvláště, že se bude snažit je přesvědčit, aby tě přijali jako proroka. Takovým způsobem by nedosáhla ničeho. Je těžké rychle pohnout kvadriliony lidí. Existuje něco jako společenská a psychologická setrvačnost, stejně jako setrvačnost materiální. A navíc, kdyby s tím začala otevřeně, jen by varovala Demerzela."

"Tak co tedy dělá?"

"Odhaduji, že informace o tobě, v hodně přehnané a glorifikované formě, odešle několika klíčovým lidem. Půjdou k těm místokrálům sektorů, k těm admirálům Císařské flotily, k těm lidem, kteří mají nějaký vliv, o kterých si myslí, že pohlíží na ni se sympatií nebo s nechutí na Říši. Stovka nebo více takových lidí se může přidat na její stranu a to by stačilo k tomu, aby loajalisté byli zmateni na dost dlouho, aby umožnili Rashelle, první toho jména, nastolit svůj nový pořádek. Nastolit jej natolik pevně, aby byl schopen odrazit jakýkoli odpor, se kterým by se mohl setkat. Alespoň si myslím, že uvažuje tímto způsobem."

"A ještě jsme neslyšeli ani slovo o Humminovi nebo od Hummina."

"Jsem si jistý, že přesto musí něco dělat. Toto je příliš důležité na to, aby to mohl ignorovat."

"Napadlo tě, že by mohl být mrtev?"

"Je to možné, ale nemyslím si, že by to tak bylo. Kdyby byl, zpráva o tom by se ke mně dostala."

"Sem?"

"Ano, dokonce i sem."

Seldon zdvihl obočí, ale neřekl nic.

Raych se vrátil v pozdním odpolední, šťastný a vzrušený, zcela ovládl konverzaci u večeře popisováním opic a bakarských zlkounů.

Až po večeři, když byli ve svých pokojích, řekla Dors: "Tak, a teď nám Raychu řekni, jak to dnes vypadalo s paní starostkou. Pověz nám vše, co říkala, nebo udělala, o čem si myslíš, že bychom měli vědět."

"Je tady jedna věc," řekl Raych s rozzářenou tváří. "Vsadil bych se, že je to důvod, proč se neobjevila u večeře."

"Co se stalo?"

"Zoo bylo zavřené, byli jsme tam jen my. Ale zato nás byla spousta. Rashelle a já a síla chlapů v uniformách a ženský ve fajnových šatech a tak. Pak jeden chlápek v uniformě, nějaký nový, protože napřed tam s námi nebyl, přišel k nám, to bylo skoro už na konci výletu, a něco Rashelle potichu řekl a ona se obrátila k ostatním lidem, co tam byli, a mávla rukou, jako že se nikdo nemá hejbat, a voni zůstali na místě. A pak vo kousek vodošla s tímhle novým chlápem, aby si s ním mohla promluvit a nikdo je neslyšel. Jenomže já sem si jich furt jako nevšímám a vobcházel jsem kolem klecí, až sem se nakonec dostal tak blízko k nim, že sem moh poslouchat, co si říkají."

"Vona řekla: 'Jak se opovažují?' jako kdyby byla pořádně navztekaná. A ten chlápek v uniformě vypadal nervózně, moh sem na ně kouknout jenom chvilka, protože sem se furt tvářil, jako že si jich nevšímám a starám se jenom vo ty klece kolem, takže sem akorát slyšel, co říkají. Von řekl, že někdo, zapomněl sem to měno, ale byl to nějaký generál nebo něco takovýho. Řek, že tenhle generál řekl, že důstojníci přísahali svou víru Rashelliným otcům..."

"Přísahali věrnost," řekla Dors.

"Něco takovýho a že sou nervózní, když musej dělat to, co jim poroučí vona. Pak ještě řekl, že chtějí za velitele starýho pána nebo, esli je nemocnej, tak má určit za novýho starostu někoho jinýho, ale chlapa a ne ženskou."

"Ne ženskou? Víš to jistě?"

"Takhle to řekl. Spíš to tak jako zašeptal. Byl děsně nervózní a Rashelle byla tak vztekla, že vůbec nemohla mluvit. Řekla: 'To ho bude stát hlavu. Zítřka mi odpřísáhnou věrnost a každý, kdo odmítne, bude mít příležitost toho litovat dřív, než uplyne hodina.' Přesně takhle to řekla. Pak zarazila celej vejlet a všichni sme jeli zpátky a celou cestu neřekla ani slovo. Jenom tam seděla a tvářila se vztekle a výhrůžně."

Dors řekla: "Dobře. Nikomu jsi o tom neříkal, je to tak?"

"Jasně že ne. Copak ste mi neříkala, abych vo tom s nikým nemluvil?"

"Udělal jsi to všechno výborně. Teď běž do svého pokoje a pokus se na všechno zapomenout. Ani na to nepomysli."

Jakmile odešel, Dors se obrátila k Seldonovi. "To je velice zajímavé. Dcery často nastupovaly po svých otcích nebo matkách, když na to přijde, a měly ve svých rukou starostenský nebo jiný vysoký úřad. Celé Říši dokonce vládly několikrát císařovny a nevzpomínám si, že by to někdy vyvolalo vážnější protesty ze strany armády nebo vládního aparátu. To mi nejde na rozum, proč je kolem toho najednou takové vzrušení zrovna teď, ve Wye."

"Proč ne?" řekl Seldon. "Teprve nedávno jsme odjeli z Mykogenu, kde jsou ženy považovány za podřadný druh a jistě nemohou zastávat žádné oficiální postavení, ani to nejbezzvýznamnější."

"Ano, samozřejmě, jenže to je výjimka. Existují i místa, kde vládou ženy. Ale na většině míst není pohlaví vládců nebo držitelů moci podstatné. Pokud na většině míst obvykle zastávají vyšší postavení muži, je to tím, že ženy, z biologického zorného úhlu, více tíhnou ke svým dětem a jejich výchově."

"Ale jaká je v tomto směru situace ve Wye?"

"Pokud vím, vždy tu vládla naprostá rovnost pohlaví. Rashelle vůbec nezaváhala přijmout starostenství a Mannix zcela zřejmě vůbec neváhal jí ho nabídnout. A byla překvapena a rozrušena odporem ze strany mužů. Neočekávala jej."

Seldon řekl: "Vypadá to, jako bys tím byla potěšena. Proč?"

"Protože je to tak neobvyklé, že to muselo být uměle vyvoláno, a myslím si, že ten, kdo to vyvolal, byl Hummin."

Seldon řekl zamyšleně: "Myslíš?"

"Ano," řekla Dors.

"Abych řekl pravdu," řekl Seldon, "já také."

89.

Byl desátý den jejich pobytu ve Wye a časně ráno, když zazněl signál u dveří Seldonova pokoje a Raychův vzrušením přeskakující hlas na chodbě začal vykřikovat: "Pane! Pane Seldone! Je válka!"

Seldonovi trvalo jen okamžik, než se plně probudil, pak vyskočil z postele. Trásl se zimou (hned na začátku svého pobytu zjistil, že zdejší obyvatelé svá obydlí mají raději spíše chladná), když otvíral dveře.

Raych vrazil dovnitř se vzrušením rozšířenýma očima. "Pane Seldone, maj Mannixe, starýho starostu! Maj ..."

"Kdo ho má?"

"Císařáci. Jejich tryskáče sem vltly dneska v noci. Sou všude. Holovize je toho plná. Zprávy běží v paninym pokoji, říká, abych vás nechal spát, ale já sem měl dojem, že byste vo tom chtěl vědět."

"A měl jsi úplnou pravdu." Seldon, který se zdržel jen tak dlouho, aby si oblékl župan, vrazil do pokoje Dors. Byla úplně oblečená a sledovala holovizi, stojící ve výklenku.

Za jasným, malým obrazem psacího stolu seděl muž, na jehož tunice se jasně rýsoval znak kosmické lodi a slunce. Na druhé straně stáli dva plně ozbrojení vojáci, oba také s císařským emblémem na uniformách. Důstojník za stolem právě říkal: "... je pod kontrolou císařských mírových sborů. Starosta Mannix je v bezpečí a vykonává všechny povinnosti spojené s výkonem jeho funkce za asistence přátelských ozbrojených sil Jeho Císařského Veličenstva. Zanedlouho stane před vámi a osobně vám potvrdí tyto skutečnosti. Také se chystá vyzvat všechny ozbrojené muže z

Wye, kteří dosud kladou odpor císařskému vojsku, aby složili zbraně."

Následovaly další zprávy, přednášené různými hlasateli, všichni měli na rukách pásky se znakem Říše. Všechny zprávy mluvily o tomtéž: Ta nebo ona jednotka vojsk Wye se vzdala po vypálení několika symbolických výstřelu, někdy úplně bez odporu. Toto nebo ono městské centrum bylo obsazeno... a neustále byly opakovány záběry davu, sledujících ponuře císařské vojáky, pochodu ulicemi Wye.

Dors řekla: "Bylo to provedeno naprosto dokonale, Hari. Překvapení bylo úplné. Neměli vůbec šanci k odporu a nebyly jim nabídnuty žádné podmínky."

Pak se objevil starosta Mannix IV., přesně jak bylo ohlášeno. Stál vzpřímeně, možná jen pro lepší dojem z jeho vystoupení, osamoceně, nikde v záběru nebyli žádní císařští vojáci, ačkoli Seldon si byl jist, že jich tam je dost a dost těsně z dosahu kamery.

Mannix byl starý, ale jeho síla, ačkoli už trochu opotřebovaná, byla stále jasně patrná. Nedíval se do kamery a jeho slova zněla, jako by mu byla vnucena, ale, přesně podle slibu, vybízela občany Wye, aby zachovali klid, nekladli odpor, uchránili Wye před poškozením a spolupracovali s představiteli císaře, který nechť dlouho a spokojeně vládne.

"Ani zmínka o Rashelle," řekl Seldon. "Jako by jeho dcera vůbec neexistovala."

"Nikdo se o ní dosud nezmínil," řekla Dors, "tento dům, který je přece její sídlo nebo alespoň jedno z jejích sídel, nebyl obsazen. I kdyby se jí podařilo utéci do některého sousedního sektoru, nikde na Trantoru nebude na dlouho v bezpečí."

"To je možné," ozval se hlas, "ale budu ještě chvíli v bezpečí tady."

Vstoupila Rashelle. Byla normálně oblečená a normálně klidná. Usmívala se dokonce, ale v jejím úsměvu nebyla radost; bylo to spíše chladné cenění zubů.

Všichni tři na ni na okamžik překvapeně zírali a Seldona napadlo, zda s sebou má některé ze svých služebníků nebo zda ji všichni opustili při první známce nebezpečí.

Dors řekla trochu studeně: "Jak vidět, paní starostko, vaše naděje na převrat se zhroutila. Předběhli vás."

"Nebyla jsem předstižena, byla jsem zrazena. Někdo ovlivnil mé důstojníky a přemluvil je k tomu, aby odmítli poslouchat ženu, proti všemu rozumu a dějinám. Byli ochotni bojovat pouze za svého původního pána. A pak ti zrádci, protože to nejsou nic jiného než zrádci, nechali svého pána padnout do zajetí, aby se nemuseli bránit proti císařským vojskům."

Rozhlédla se po židli a usedla. "A teď bude Říše pokračovat ve svém rozkladu a zanikne, zatímco já jsem byla připravena nabídnout Galaxii nový život."

"Mám pocit," řekla Dors, "že se Říše vyhnula rozpadu a nekonečným bojům. Utěšujte se tím, paní starostko."

Bylo to, jako by ji Rashelle vůbec neslyšela. "Tolik let příprav bylo zničeno za jedinou noc." Seděla v poražené, odevzdané pozici, zdálo se, jako by zestárla o dvacet let.

Dors řekla: "To, co se stalo, nemůže být dílem jediné noci. Zpracování vašich důstojníků, ke kterému došlo, muselo zabrat nějaký čas."

"To je jistě dílem Demerzela, podcenila jsem ho. Jak to dokázal, to nechápu ... úplatky, výhrůžky, sladkými řečmi a sliby. Je pravým mistrem v umění podlosti a zrady, měla jsem to vědět."

Po chvíli pokračovala. "Kdyby se nás byl pokusil porazit silou, neměla bych nejmenší potíže odrazit vše, co by proti nám mohl poslat. Kdo by si byl pomyslel, že Wye bude zraženo, že přísaha věrnosti bude tak snadno překonána."

Seldon s přirozenou logikou řekl: "Předpokládám, že přísaha byla složena do vašich rukou a ne do rukou vašeho otce."

"Nesmysl," řekla Rashelle vztekle. "Když mi můj otec předal svůj úřad, což mu zákony dovoľovaly, všechny závazky, vztahující se k jeho osobě, automaticky přešly na mne. Existují zcela jednoznačné precedenty takového uspořádání. Je zvykem, aby přísaha věrnosti byla znovu složena do rukou nového vládce, ale to je pouze ceremonie, která nemá právní význam. Mí důstojníci, ti vše vědí, jenže se rozhodli toho nedbat. Použili mé ženství jako výmluvu, ale ve skutečnosti se třásli strachy před císařskou odvetou, která by nikdy nepřišla, anebo se třesou nedočkavostí na slíbenou odměnu, které se ale nikdy nedočkají, pokud znám Demerzela."

Otočila se k Seldonovi. "Přišel si pro vás. Demerzel na nás udeřil kvůli vám."

"Proč mně?"

"Nebudte hlupák. Ze stejného důvodu, z jakého jsem vás chtěla já, aby vás použil jako nástroj, samozřejmě." Vzdychnula. "Alespoň, že jsem nebyla zražena úplně. Stále ještě jsou vojáci, kteří jsou mi zcela oddáni... Seržante!"

Seržant Emmer Thalys vstoupil do místnosti jemným, opatrným krokem, který se nehodil k jeho hmotné postavě. Jeho uniforma byla pomačkaná, jeho knír bojovně nakroucený.

"Paní starostko," řekl a postavil se do pozoru.

Podle vzhledu to byl stále ten bok hovězího, jak jej Hari nazval v Dahlu. Stále to byl muž slepě poslouchající rozkazy, naprosto si nevšímající změn, které probíhaly.

Rashelle se smutně usmála na Raycha. "A jak se má náš malý Raych? Chtěla jsem pro tebe něco udělat. Teď to vypadá, že nebudu moci."

"Brý den... paní," řekl Raych nejistě.

"Chtěla jsem udělat něco i pro vás, doktore Seldone," řekla Rashelle. "A i vám se musím omluvit, nemohu."

"Kvůli mně nemusíte ničeho litovat, madam."

"Musím. Nemohu vás přenechat Demerzelovi. To by pro něj bylo příliš mnoho vítězství najednou a tomu také mohu zabránit."

"Nebudu pro něj pracovat, stejně jako bych nepracoval pro vás, madam. O tom vás mohu ujistit."

"Nejde o to, abyste pro něj nepracoval, jde o to, aby vás nemohl použít. Sbohem, doktore Seldone... Seržante, zastřelte ho."

Seržant vytáhl okamžitě zbraň a Dors se s hlasitým výkřikem vrhla vpřed, ale Seldon se natáhl a zachytil ji za loket. Pevně ji držel.

"Zůstaň, kde jsi, Dors," vykřikl, "nebo tě zabije. Mě nezabije. Ty také, Raychu. Drž se vzadu! Nehýbej se!"

Seldon se obrátil k seržantovi. "Váháte, seržante, protože víte, že nemůžete vystřelit. Mohl jsem vás zabít před deseti dny, ale neudělal jsem to. A tehdy jste mi dal své čestné slovo, že mne budete ochraňovat."

"Na co čekáte?" vyštěkla Rashelle. "Řekla jsem, abyste ho zastřelil."

Seldon už nic neříkal. Stál na místě, zatímco seržant s vytřeštěnými očima mířil na jeho hlavu.

"Máte svůj rozkaz!" zaječela Rashelle.

"A já mám vaše slovo."

Seržant Thalys řekl přidušeně: "Ztratím čest, ať udělám cokoli." Spustil ruku a jeho zbraň narazila na podlahu. Rashelle vykřikla: "Takže i vy mě teď zrazujete!"

Než se Seldon mohl pohnout nebo Dors vyprostit z jeho sevření, Rashelle popadla seržantovu zbraň, namířila ji na něj a stiskla spoušť.

Seldon ještě nikdy předtím neviděl nikoho usmrčeného výstřelem. Očekával, aniž by vlastně věděl proč, hlasitý zvuk a explozi tkání a krve. Ale přinejmenším tato wyeská zbraň nic takového nepředvedla. Co provedla s orgány v seržantově hrudi, Seldon nemohl říci, ale, bez jediného hlesnutí nebo výrazu bolesti, se seržant zhroutil k zemi, nepochybně a beznadějně mrtev.

A Rashelle obrátila hlavu k Seldonovi s pevností, která nenechávala naději na to, že by mohl přežít příští vteřinu. Ale v okamžiku, kdy seržant padl, se probral k činnosti Raych. Skočil mezi Seldona a Rashelle a divoce máchal rukama. "Paní, paní," křičel, "nestřílejte!"

Rashelle se zmateně zarazila. "Uхни, Raychu, nechci ti ublížit!"

Toto zaváhání bylo vše, co Dors potřebovala. Vytrhla se ze Seldonova sevření a vrhla se k Rashelle dlouhým skokem. Ta s výkřikem padla k zemi a zbraň se ocitla na podlaze podruhé. Raych ji zvedl.

Seldon se zhluboka, třaslavě nadechl. Potom řekl: "Podej mi to, Raychu."

Ale Raych ucouvl: "Nezabijete ji, že ne, pane Seldone. Byla na mě hodná."

"Nezabiju nikoho, Raychu," řekl Seldon. "Zastřelila seržanta a byla by zastřelila i mne. Ale nevystřelila, protože by tím byla mohla zranit tebe, a za to jí darujeme život."

Seldon se posadil, zatímco Dors vyjmula ze seržantova opasku neuronický bič.

"Já už se o ni postarám, Seldone," ozval se nový hlas. Seldon vzhledl a radostně zvolal: "Hummine! Konečně!"

"Omlouvám se, že mi to trvalo tak dlouho. Měl jsem spoustu práce. Jak se máte, doktorko Venabiliová? Předpokládám, že toto je dcera starého Mannixe, Rashelle. Ale kdo je ten chlapec?"

"Raych je náš nový přítel, je z Dahlu," řekl Seldon. Do dveří teď vešli vojáci. Po krátkém Humminově gestu uctivě pomohli Rashelle na nohy.

Dors, která ji teď mohla přestat upřeně sledovat, si uhladila šaty rukama a urovnala blůzu. Seldon si náhle uvědomil, že je dosud jen v županu.

Rashelle, která se s opovržením vyškubla z uctivého sevření dvou vojáků, se obrátila k Seldonovi a řekla: "Kdo je to?"

Seldon řekl: "To je Chetter Hummin, můj přítel a můj ochránce na této planetě."

"Váš ochránce?" Rashelle se hystericky zasmála. "Vy blbče! Vy idiote! Ten chlapec je Demerzel, a pokud se kouknete na tu svou Venabiliovou, poznáte jí na tváři, že o tom moc dobře ví. Celou dobu jste byl v pasti, v daleko horší, než jakou jsem vám kdy mohla nastražit já!"

90.

Hummin a Seldon zasedli toho dne společně k večeři, zcela sami. Po většinu doby panovalo u stolu ticho. Bylo to ke konci jídla, když se Seldon protáhl a řekl sytým hlasem: "Takže, pane, jak vám mám říkat? Myslím na vás stále jako na "Chettera Hummina", ale i kdybych přijal vaši druhou identitu, jistě vám nemohu říkat Eto Demerzeli. V té druhé ze svých podob máte jistě nějaký titul, který neznám. Poučte mne."

Hummin řekl vážně: "Říkej mi Hummine, pokud ti to nebude vadit. Nebo Chettere. Ano, jsem Eto Demerzel, ale v našem vztahu jsem Chetter Hummin. Koneckonců se ti dva od sebe ani tak moc neliší. Řekl jsem ti, že Říše se hroutí, rozkládá. Tomu věřím v obou svých podobách. Řekl jsem ti, že chci psychohistorii použít k potření tohoto rozkladu a k zabránění pádu Říše nebo alespoň k jejímu co nejrychlejšímu obnovení, bude-li pád nevyhnutelný. Také tomu věřím v obou svých podobách."

"Ale měl jste mne přece ve své moci, předpokládám, že jste byl přítomen mému setkání s Jeho Císařským Veličenstvem"

"S Cleonem. Ano, jistě."

"A tehdy jste se mnou mohl promluvit úplně stejně jako později jako Hummin."

"A čeho bych tím dosáhl? Jako Demerzel mám před sebou nesmírně náročné povinnosti. Musím se starat o Cleona, myslí to dobře, ale je neschopný, a bránit mu, nakolik jsem schopen, v tom, aby dělal chyby. A také musím zastávat své oficiální úkoly, související s vládnutím Trantoru a celé Říši. A jak vidíš, musím trávit dost času tím, abych zabránil Wye v působení škody."

"Ano, já vím," řekl Seldon.

"Nebylo to jednoduché, skoro jsem prohrál. Strávil jsem roky opatrným zápolením s Mannixem, učil jsem se porozumět jeho způsobu myšlení a plánování, abych dokázal předvídat jeho kroky. Nikdy mne ani na okamžik nenapadlo, že by mohl předčasně odevzdat vládu své dceři. Té jsem se tedy nevěnoval a nebyl jsem připraven na její nedostatek opatrnosti a rozvahy. Na rozdíl od svého otce vyrůstala s tím, že jednou bude mít moc, a brala ji tedy za danou a neměla vůbec ponětí o jejích omezeních. Takže se zmocnila tebe a přinutila mne jednat dříve, než jsem byl docela připraven."

"Výsledkem bylo, žeš o mne málem přišel. Dvakrát jsem se díval do hlavně pistole."

"Já vím," řekl Hummin s přikývnutím. "A také jsi mohl přijít o život nahore ve Streelingu, další nehoda, kterou jsem nemohl předvídat."

"Ale neodpověděl jsi ve skutečnosti na mou otázku. Proč jsi mne poslal na útěk před Demerzelem přes celý Trantor, když ty sám jsi Demerzel?"

"Řekl jsi Cleonovi, že psychohistorie je ryze teoretická záležitost, matematická hříčka, která nemá žádný praktický význam. Mohlo to tak skutečně být, ale kdybych byl za tebou přišel oficiálně, byl bys jen opakoval, cos již řekl, a přidržel se svého názoru. Jenomže mne myšlenka na funkční psychohistorii přitahovala, fascinovala. Přemýšlel jsem, jestli to nakonec není něco víc než pouhá hříčka. Nesmíš zapomínat, že jsem nechtěl využít tvou osobu, ale opravdovou, funkční psychohistorii."

"Takže jsem tě poslal, jak jsi říkal, přes celý Trantor na útěk před zlým Demerzelem, který ti byl celou dobu v patách. Tím, říkal jsem si, tě zaujmu, naplno zaměstnám. Budeš si říkat, že něco tak vzrušujícího a dobrodružného musí být přece víc než jen rozmar matematiků. A pokusíš se najít řešení pro idealistického snílka Hummina, což bys jistě nedělal pro císařova nohsleda Demerzela. A také jsem si říkal, že se podíváš na nejrůznější místa planety a zjistíš, jak se vlastně žije; a to že ti pomůže daleko víc než chladný pohled z tvé slonovinové věže na ztracené planetě, kde jsi byl obklopen samými kolegy matematiky. Měl jsem pravdu? Pokročil jsi nějak?"

Seldon řekl: "S psychohistorií? Ano, pokročil jsem. Myslel jsem, že to víš."

"Jak bych to mohl vědět?"

"Řekl jsem to Dors."

"Ale neřekl jsi to mně. Vlastně řekl, teď. V každém případě to jsou dobré zprávy."

"Ne úplně," řekl Seldon. "Jsem na samém začátku. Ale je to začátek."

"Je to něco, co by se dalo vysvětlit nematematikovi?"

"Řekl bych, že ano. Rozuměj, od samého začátku jsem viděl psychohistorii, která závisí na vzájemných vztazích mezi dvaceti pěti miliony obydlených světů, každého z nich s průměrně čtyřmi tisíci miliony obyvatel. To je příliš mnoho. Neexistuje způsob, jak se vypořádat s něčím tak složitým. Pokud jsem se vůbec měl pokoušet hledat řešení, které by mělo smysl, musel jsem nejdříve najít nějaký jednodušší systém."

"Proto jsem se zpočátku pokoušel jít dozadu v čase a pracovat s jediným světem, se světem, na kterém lidstvo žilo před objevem mezihvězdných letů, za dávných časů před začátkem kolonizování Galaxie. V Mykogenu jsem slyšelo takovém původním světě, Auroře, a v Dahlu jsem slyšel o takovém původním světě, Zemi. Zpočátku jsem se domníval, že by to mohl být tentýž svět, jen jinak nazývaný, ale pak se ukázalo, že na to jsou příliš rozdílné v jednom, přinejmenším jednom základním bodě. A ani to nevdalo, byly ztraceny příliš hluboko v minulosti, tak málo se o nich dochovalo, a to co se dochovalo, je tak zamlženo mýty a legendami, že je naprosto nemožné se je pokusit využít pro psychohistorii."

Odmlčel se, aby se mohl napít studené ovocné šťávy, ale nespustil při tom Hummina z očí.

"Mezitím mi Dors řekla příhodu, které teď říkám historka s rukou na stehně. Neměla žádný bezprostřední význam, byla to jen zábavná příhoda, něco pro ukrácení dlouhé chvíle. Díky jí však se Dors zmínila o odlišných sexuálních zvycích na různých částech Trantoru. Napadlo mne, že o nich mluví, jako by to byly různé světy. V tu chvíli jsem si myslel, nesmyslně, že místo s dvaceti pěti miliony světů se budu muset vypořádat s dvaceti pěti miliony plus osmi sty. V tu chvíli to vypadalo jako maličkost, zanedbatelný rozdíl, a přestal jsem se tím zabývat."

"Jenomže na své cestě z Císařského sektoru do Streelingu, Mykogenu, Dahlu a do Wye jsem sám poznal, nakolik se od sebe jednotlivé sektory liší. Myšlenka, že Trantor vlastně není jediný svět, ale složitý komplex osmi set různých světů, se ve mně prohloubila, ale stále ještě jsem se nedostal k rozhodujícímu bodu."

"Až když jsem poslouchal Rashelle... Vidiš, vlastně to k něčemu bylo, že jsem se stal zajatcem Wye a že Rashelle její troufalost zavedla až ke grandiózním plánům, které mi vysvětlila. Když jsem ji poslouchal, jak už jsem řekl, povídala mi, že vše, co chce, je vláda nad Trantorem a několika bezprostředně s ním sousedícími světy. To, že je vlastně Říše sama o sobě a ostatní světy že jsou pouhé vzdálené, nicotné body."

"V tu chvíli jsem si uvědomil, co vlastně muselo být ukryto v mém podvědomí už značně dlouhou dobu. Na jedné straně Trantor, se svým nesmírně složitým společenským systémem, je nesmírně lidnatý svět, skládající se z osmi set menších světů. Že je to systém dostatečně složitý, aby na něj aplikovaná psychohistorie měla smysl, ale ještě dost jednoduchý, alespoň v porovnání s celou Říší, aby se na něj psychohistorie snad nasadit dala."

"A vnější světy, všech dvacet pět milionů? Jsou to, z tohoto úhlu pohledu, také jen vzdálené, nicotné body."

"Samozřejmě, Trantor ovlivňuje a jsou jím ovlivňovány, ale to jsou jen vlivy druhého řádu. Kdyby se mi podařilo nasadit psychohistorii v její první aproximaci na Trantor samotný, pak mohou být celkem minimální vlivy vnějších světů přidány později jako nepříliš významné modifikace. Rozumíš, jak to myslím? Hledal jsem jediný svět, pomocí kterého bych mohl vytvořit psychohistorii jako prakticky použitelnou vědu, a hledal jsem jej ve vzdálené minulosti a přitom po celou tu dobu tento jediný svět byl přímo pod mýma nohama."

Hummin řekl se zřejmým ulehčením a potěšením: "To je nádhera!"

"Ale všechno je teprve na samém začátku, Hummine. Budu muset studovat Trantor dostatečně podrobně. Budu muset přijít s nezbytnými matematickými vyjádřeními skutečností, abych si s tím poradil. Pokud budu mít štěstí, a dožiji se dostatečného věku, možná, že se dopracuji výsledku před svou smrtí. Pokud ne, budou mou práci muset dokončit mí následovníci. Takže se může stát, že se Říše zhroutí a rozdělí na drobné odštěpky daleko dříve, než bude psychohistorie použitelná."

"Udělám vše, co bude v mých silách, abych ti pomohl."

"To vím," řekl Seldon.

"Takže mi důvěřuješ, přestože jsem Demerzel?"

"Důvěřuji ti naprosto. Absolutně. Ale je to proto, že Demerzel nejsi."

"Ale já jsem," zaprotestoval Hummin.

"Ale nejsi. Ty v podobě Demerzela jsi stejně daleko od pravdy, jako v podobě Hummina."

"Jak to myslíš?" Humminovy oči se rozšířily a mírně od Seldona poodstoupil.

"Myslím si, že sis pravděpodobně vybral jméno Hummin ze zahořklého citu pro to, co sedí. Hummin je blízko slovu humánní, že ano?"

Hummin neodpověděl. Bez ustání zíral na Seldona.

A konečně Seldon řekl: "Protože ty nejsi člověk, Hummine - Demerzeli! Ty jsi robot."

DORS

SELDON, HARI - obvykle se o Hari Seldonovi mluví pouze ve spojitosti s psychohistorií, je považován za zosobnění matematicky vyjádřených sociálních změn. Není pochyb o tom, že on sám podporoval tento úhel pohledu, protože nikde v jeho formálních zápiscích není ani náznak, jakým způsobem se mu podařilo rozluštit různé psychohistorické problémy. Z toho, co říká, by se snadno mohlo zdát, že všechny jeho nápady se zrodily jakoby ze vzduchu. Nemluví ani o omylech, kterých se dopustil, ani o slepých uličkách, do kterých ho jistě musela jeho práce někdy zavést.

... Co se týká jeho soukromého života, nenapsal o něm vůbec nic. O jeho rodičích a sourozencích víme hrstku faktů, nic víc. Jeho jediný syn, Raych Seldon, byl adoptivní, ale jak k tomu došlo, není známo. O jeho ženě se ví jen tolik, že existovala. Zkrátka, Seldon chtěl být jen šifrou všude, kde se to nedotýkalo psychohistorie. Jako by cítil nebo chtěl, aby tomu tak bylo, že ani neměl svůj život, jen psychohistorii.

ENCYCLOPEDIA GALACTICA

91.

Hummin seděl klidně, nepohnul ani svalem, upřeně se díval na Hari Seldona a Seldon čekal. Teď je na řadě s mluvením Hummin, pomyslel si.

Hummin nakonec promluvil, ale řekl pouze: "Robot? Já? ... Robotem, předpokládám, myslíš umělou bytost, podobnou objektu, který jsi viděl v mykogenském Sakratoriu."

"Ne úplně takovou," řekl Seldon.

"Ne kovovou? Lesknoucí se? Ne jen napodobeninu bez života?" Hummin to řekl bez jakékoli stopy pobavení.

"Ne. To, že je něco umělého, ještě neznamená, že to musí být vyrobeno z kovu. Mluvím o robotovi nerozeznatelném od lidské bytosti pouhým pohledem."

"Pokud nerozpoznatelný, jak ho tedy chceš rozpoznat?"

"Ne podle vzhledu."

"To mi vysvětlí."

"Hummine, v době, kdy jsem utíkal před Demerzelem, tedy před tebou, jsem slyšelo dvou dávných světech. To už jsem ti řekl, o Auroře a o Zemi. O obou z nich se tehdy mluvilo jako o prvním a jediném světě. V obou případech se také mluvilo o robotech, ale odlišně."

Seldon zamyšleně sledoval muže, který seděl na protější straně stolu, přemýšlelo tom, zda nějakým způsobem neprozradí, že je méně než člověk - nebo více. Řekl: "Tam, kde se mluvilo o Auroře, se o jednom z robotů mluvilo jako o odpadlíkovi, o zrádci, o někom, kdo zběhl od svého úkolu. Tam, kde se mluvilo o Zemi, se o jednom z robotů mluvilo jako o hrdinovi, tam reprezentoval spásu. Je příliš odvážný předpoklad, že se jedná o téhož robota?"

"Není?" zamumlal Hummin.

"Rozhodně jsem si to pomyslel. Myslel jsem, že Země a Aurora byly dva oddělené světy, které existovaly ve stejnou dobu. Nevím, který z nich existoval před druhým. Z arogance a vědomého pocitu nadřazenosti Mykogeňanů by se dalo předpokládat, že původním světem byla Aurora a že pohrdali pozemšťany, kteří se z nich vyvinuli nebo z nich degenerovali."

"Na druhou stranu matka Rittah, která mi povídala o Zemi, byla přesvědčena, že Země byla původním domovem lidstva a že osamělá a osamocená existence Mykogeňanů v celé Galaxii s kvadriliony lidí, kteří postrádají podivné mykogenské zvyky a rituály, by samozřejmě mohla znamenat, že ve skutečnosti byla kolébkou lidstva Země a Aurora že byla tím z řady vybočivším potomkem. Nevím to jistě, ale předkládám ti zde své myšlenky, abys tak mohl pochopit mé závěry."

Hummin přikývl: "Rozumím tomu, co děláš. Prosím, pokračuj."

"Tyto světy byly znepřátelené. Tím si byla matka Rittah naprosto jistá. Když srovnám Mykogeňany, kteří zřejmě obývali Auroru a Dahlany, kteří mi ztělesňují Zemi, mám pocit, že Aurora, ať už byla starší nebo mladší, byla

rozhodně více vyvinutá, dokázala produkovat více a dokonalejších robotů, dokonce takové, které nebylo možno odlišit podle jejich vzhledu od lidí. Takže takový robot musel být navržen a vyroben na Auroře. Ale byl to odpadlík, čili Auroru opustil. Pro lidi ze Země to byl hrdina, takže se musel přidat k Zemi. Proč to udělal, co ho k tomu vedlo, to nedokážu říci."

Hummin řekl: "Chceš tím zajistě říci, proč to ten stroj udělal, jaké byly motivy stroje."

"Možná, ale když tě vidím sedět naproti sobě," řekl Seldon, "je pro mě těžké přemýšlet o něm, jako o stroji. Matka Rittah byla přesvědčena, že tento hrdina, její hrdinný robot, stále existuje, že se vrátí, až jej bude potřeba. V tu chvíli mi to připadalo, že v myšlence na nesmrtelného robota není nic nemožného, nebo přinejmenším na robota nesmrtelného tak dlouho, dokud nedojde k zanedbání výměny opotřebovaných dílů."

"I mozku?" zeptal se Hummin.

"Dokonce i mozku. Ve skutečnosti o robotech nevím vůbec nic, ale předpokládal bych, že ze starého mozku by záznamy mohly být přeneseny do nového. A matka Rittah naznačovala něco o podivných psychických silách. Pomyslel jsem si: To musí být pravda. Možná, že jsem svým způsobem romantik, ale ne zas takový romantik, abych si myslel, že jediný robot, který přeběhl z jedné strany na druhou, by mohl ovlivnit běh historie. A robot nemohl zajistit Zemi vítězství, nemohl se postarat o porážku Aurory, pokud na tom robotovi nebylo něco zvláštního, něco neobvyklého."

Hummin řekl: "Už tě napadlo, Hari, že to, o čem mluvíš, jsou legendy, legendy, které mohly být porušeny v průběhu století a tisíciletí, až k tomu, že kolem naprosto běžných událostí byl obestřen závoj nadpřirozenosti? Můžeš se skutečně přimět uvěřit tomu, že by ten robot nejen vypadal jako člověk, ale že by také žil navěky a měl nějaké psychické síly? Nezačínáš věřit v nějakého nadčlověka?"

"Vím velmi dobře, co jsou to legendy, a nejsem člověk, který by se jimi nechal unést nebo věřil pohádkám. Přesto, když vidím, jak jsou podporovány množstvím různých podivných událostí, které jsem viděl a zažil sám..."

"Jako například?"

"Hummine, když jsme se setkali, od samého počátku jsem ti důvěřoval. Já vím, pomohl jsi mi proti těm dvěma chuligánům, když jsi nemusel, a to mě naladilo v tvůj prospěch, protože v té době jsem si neuvědomoval, že to byli lidé, které jsi najal a kteří dělali to, co tys jim poručil. Ale o to se teď nebudeme starat."

"Ne," řekl Hummin, v jeho hlase se konečně objevil náznak pobavení.

"Důvěřoval jsem ti. Snadno jsem se nechal přesvědčit, abych se nevracel domů na Helicon a abych ze sebe udělal jakéhosi poutníka po Trantoru. Všem, co jsi mi řekl, jsem věřil bez dalších otázek. Vložil jsem se ti plně do rukou. Když se na to teď ohlížím, mám pocit, jako bych to ani nebyl já. Nejsem člověk, kterého je snadné vést, a přesto jsem se nechal. Víc než jen to, ani mě nenapadlo, že je divné, že se chovám tak neobvykle."

"Musíš se znát nejlépe, Hari."

"To jsem nebyl jen já. Jak to, že Dors Venabiliová, krásná žena s vlastní kariérou, by měla z ničeho nic opustit tuto kariéru jen proto, aby se připojila k mému útěku? Proč by měla nasazovat vlastní život, aby zachránila můj, proč by na sebe brala závazek jakési posvátné povinnosti, úkol chránit mě, a o nic jiného se přitom nestarat? Bylo to jen proto, žes ji o to požádal?"

"Požádal jsem ji o to, Hari."

"Ale ona na mne nepůsobí jako člověk, který by tak snadno a radikálně změnil celý svůj život jen proto, že jej o to někdo požádá. Ani se mi nechce věřit, že by to bylo tím, že se do mne bláznivě zamilovala na první pohled a nedokázala si proti tomu pomoci. Trochu si přeji, aby to byla udělala, ale zdá se, že ve vztahu k tobě je daleko schopnější zachovat si své vlastní já, než se to daří mně, teď s tebou mluvím úplně upřímně."

"Je to krásná žena," řekl Hummin. "Nedivím se ti."

Seldon pokračoval: "Navíc, jak je možné, že Sluneční pán Čtrnáctý, stvoření vyrobené takřka ze samé arogance, a člověk, který vede lidi, kteří sami sebe považují za něco mnohem víc, než jsou ostatní, by měl být ochoten přijmout domorody, jako jsme byli Dors a já, a zacházet s námi dobře, tak dobře, jak jen je v Mykogenu možné? Porušili jsme každé pravidlo, spáchali nejružnější kacířství, jak je možné, žes jej přesto přesvědčil, aby nás pustil?"

Jak se ti mohlo podařit přemluvit Tisalverovi s jejich malichernými předsudky, aby nás ubytovali? Jak můžeš být tak doma všude na celém světě, být s každým přítelem, mít na každého vliv bez ohledu na jeho vlastní podivnůstky? Když na to přijde, jak se ti daří manipulovat samotným císařem? A pokud je to měkký a snadno ovlivnitelný člověk, jak se ti mohlo podařit ovlivňovat jeho otce, který byl ve všech ohledech drsný a do sebe zahleděný tyran? Jak to všechno můžeš dělat?"

A především, jak to, že Mannix IV. by mohl strávit desetiletí tím, že vybuduje bezvadnou armádu, vycvičí ji tak, že je naprosto výkonná v každé sebemenší podrobnosti, a přesto se náhle rozpadne v okamžiku, kdy se ji jeho dcera pokusí použít? Jak jsi je mohl všechny přesvědčit, aby ji zradili, všichni, a to se ti podařilo."

Hummin řekl: "A nemohlo by to být způsobeno tím, že jsem prostě taktní člověk, zvyklý stýkat se a vycházet s lidmi nejružnějších typů, že mám postavení, které mi umožňuje prokazovat pozornosti životně důležitým lidem, a že mám postavení k tomu, abych jim mohl takovéto úsluhy slibovat i do budoucna? Zdá se mi, že nic z toho, co jsem udělal, nevyžaduje žádnou nadpřirozenou sílu."

"Nic z toho, co jsi udělal? Dokonce ani neutralizace armády zdejšího sektoru?"

"Nepřáli si sloužit ženě."

"Museli vědět po dlouhá léta, že jakmile Mannix odstoupí ze svého úřadu nebo jakmile zemře, jejich starostou se stane Rashelle, a přesto se neobjevil ani náznak nespokojenosti, až do okamžiku, kdy jsi považoval za nezbytné, aby nespokojeni byli. Dors tě jednou popsala jako velmi přesvědčivého člověka. A to skutečně jsi. Mnohem přesvědčivější, než by mohl být kterýkoli člověk. Ale nedokážeš přesvědčovat o nic lépe, než by to mohl dokázat

nesmrtelný robot s podivnými psychickými silami. No, Hummine?"

Hummin řekl: "Co ode mne čekáš, Hari? Očekáváš, že připustím, že jsem robot? Že pouze vypadám jako člověk? Že jsem nesmrtelný? Že jsem nějaký nadpřirozený zázrak?!"

Seldon se naklonil k Humminovi přes stůl. "Ano, Hummine, to očekávám. Čekám, že mi řekneš pravdu, a mám silné podezření, že to, co jsem naznačoval, je pravda. Ty, Hummin, jsi robot, o kterém matka Rittah mluvila jako o Da-Neem, příteli Ba-Leeho. Musíš to přiznat. Nemáš žádnou jinou možnost."

92.

Bylo to, jako by seděli v nějakém vlastním, miniaturním vesmíru. Zde, uprostřed Wye, jehož armáda byla právě odzbrojována císařskými silami, seděli naprosto tiše. Zde, uprostřed všech dějů, které všichni na Trantor a možná v celé Galaxii sledovali, seděli uprostřed své malé bublinky totální izolace, a hráli v ní svou hru na útok a obranu. Seldon se usilovně pokoušel přinutit Hummina uznat novou skutečnost, ten to zcela odmítal.

Seldon se nebál, že by byli vyrušeni. Byl si jist, že bublina, ve které sedí, má hranici, která nemůže být proražena, že Humminovy, ne, robotovy síly udrží všechny v dostatečné vzdálenosti, dokud hra nebude skončena.

Nakonec Hummin řekl: "Jsi velice vynalézavý chlapík, Hari, ale já stále nechápu, proč bych musel připustit, že jsem robot, a proč nemám žádnou jinou možnost, než právě tuto. Všechno, co říkáš, všechna fakta, která jsi vyslovil, tvé vlastní chování, chování Dors, Slunečního pána, Tisilverových, zdejších generálů, mohou být pravdivá, to vše se mohlo stát tak, jak říkáš, ale to přece nevnučuje tvé interpretaci těchto faktů zdání skutečnosti. Jistě všechno to, co se stalo, může mít i přirozené vysvětlení. Důvěřoval jsi mi, protože jsi uvěřil tomu, co jsem říkal; Dors cítila, že tvá bezpečnost je důležitá, protože poznala, jako historička, důležitost psychohistorie; Sluneční pán a Tisilverovi mi dlužili protislužbu za nějaké mé služby, o kterých nic nevíš, generálové armády Wye nesnesli pomyslení na to, že by jim velela žena, nic víc. Proč bychom se museli utíkat k nadpřirozeným jevům?"

Seldon řekl: "Podívej se, Hummine, skutečně věříš, že Říše se rozpadne, a skutečně považuješ za důležité, že je třeba udělat vše proto, aby k tomu nedošlo, nebo alespoň změkčit pád Říše?"

"Skutečně věřím."

Seldon nějak vycítil, že toto prohlášení je upřímné. "A skutečně chceš, abych dopracoval detaily psychohistorie, a máš pocit, že ty sám bys to udělat nedokázal?"

"Chybí mi k tomu tvé vlohy."

"A máš pocit, že pouze já jsem schopen psychohistorii vytvořit, přestože já sám o tom někdy pochybuji?"

"Ano."

"V tom případě musíš mít také pocit, že pokud mi můžeš něčím pomoci, čímkoli, musíš to udělat."

"To mám."

"Osobní pocity, sobecký pohled na věc, nemohou nijak ovlivnit tvé rozhodování?"

Nezřetelný a krátký úsměv se objevil a zase zmizel z Humminovy vážné tváře a na okamžik Seldon pocítil nesmírnou a prázdnou poušť únavy skrytou za Humminovým tichým chováním. "Vystavěl jsem si dlouhou kariéru na tom, že jsem odsouval stranou osobní pocity."

"V tom případě tě žádám o pomoc. Mohu se k psychohistorii dopracovat na základě zkoumání samotného Trantoru, ale narazím na překážky. Tyto překážky se snad podaří překonat, ale o mnoho snazší by bylo, kdybych znal určitá klíčová fakta. Například, zda byla Země či Aurora prvním světem, na kterém se lidstvo zrodilo, nebo zda to byl nějaký úplně jiný svět? Jaký byl vztah mezi Zemí a Aurorou? Začala některá z nich nebo obě kolonizovat Galaxii? Pokud jen jedna, proč ne ta druhá? Pokud obě, jak došlo k rozhodnutí o tom, která zvítězí? Pocházejí dnešní světy z obou nebo pouze z jedné? Jak došlo k tomu, že se přestalo používat robotů? Proč se právě Trantor stal sídlem císaře, proč ne nějaká jiná planeta? Co se mezitím stalo s Aurorou a se Zemí? Existuje tisíce otázek, které bych mohl položit právě teď, a stovky tisíc, které mohou vyvstat v průběhu mé práce. Mohl bys mě nechat v nevědomosti a poškodit tím mou práci, když bys při tom tyto informace znal, a mohl mi dopomoci k úspěchu?"

Hummin řekl: "Pokud bych byl tím robotem, o kterém jsi mluvil, myslíš, že by můj mozek mohl pojmout celých dvacet tisíc let vývoje všech těch milionů různých světů?"

"Neznám kapacitu mozku robotů. Neznám ani kapacitu tvého mozku. Ale pokud ty sám nemáš dostatek prostoru pro tyto informace, pak je jistě máš někde bezpečně uložené takovým způsobem, abys jich mohl v případě potřeby dosáhnout. A pokud se stane, že budu potřebovat některou z informací, které máš uloženy, jak bys je mohl zapřít a neumožnit k nim přístup? A pokud mi je nemůžeš odepřít, jak bys mohl popírat, že jsi robot, právě ten robot, o kterém jsme mluvili, odpadlík?" Seldon se opřel a zhluboka se nadechl: "Takže se tě ptám znovu: Jsi ten robot? Pokud chceš psychohistorii, musíš to připustit. Pokud stále ještě popíráš, že jsi robot, a pokud mne přesvědčíš, že nejsi, pak budou mé šance na vytvoření psychohistorie mnohem, mnohem menší. Všechno teď záleží jenom na tobě. Jsi robot? Jsi Da-nee?"

A Hummin řekl, stejně klidně a neproniknutelně jako vždy: "Tvé argumenty jsou neporazitelné. Jsem R. Daneel Olivaw. 'R' znamená robot."

93.

R. Daneel Olivaw stále ještě mluvil tiše, ale Seldonovi se zdálo, že v jeho hlase došlo k jemné změně, jako by teď mluvil lehčeji, když už nemusel hrát žádnou roli.

"Po celých dvacet tisíc let," řekl Daneel, "dosud nikdo neuhodl, že jsem robot, pokud nebylo mým úmyslem,

aby se to dozvěděl. Částečně to bylo tím, že lidské bytosti přestali používat roboty před tak dávnou dobou, že jen málo z nich si pamatovalo, že vůbec kdy roboti existovali. A částečně tím, že mám schopnost detekovat a ovlivňovat lidské city. S jejich zjišťováním nejsou žádné problémy, ale jejich ovlivňování je pro mne obtížné z důvodů, které souvisí s tím, že jsem robot... ačkoliv, když si to přeji, dokáži to udělat. Mám tuto schopnost, ale musím se vypořádávat s tím, že si nepřeji ji používat. Pokouším se nikdy nezasahovat, pokud mám jakoukoli jinou možnost otevřenou. Když zasahuji, je to jen velmi zřídka, kdy udělám něco víc, než abych pouze posílil, tak málo, jak je možné, co již existuje. Pokud se mohu vyhnout takovému zásahu, a přesto dosáhnout svých cílů, pak se mu vyhýbám."

"Nebylo nutné zasahovat do mysli Slunečního pána Čtrnáctého, aby vás přijal - jak sis všiml, říkám tomu zasahování, protože to pro mě není vůbec příjemné. Nemusel jsem do něj zasahovat, protože mi dlužil protislužbu za nějaké věci, které jsem pro něj udělal, a je to čestný muž, přes všechny podivnosti, které jste na něm pozorovali. Podruhé jsem jej ovlivnit musel. Tehdy, když jste spáchali něco, co v jeho očích bylo znesvěcení, ale stačilo jen velmi málo. Netoužil příliš po tom, předat vás císařské vládě, kterou nemá rád. Jen jsem o trochu posílil jeho nechuť k ní a on vás vydal do mé péče, přijal argumenty, které jsem uvedl a které by jinak mohl považovat za nedostatečné."

"Ani do tebe jsem nezasahoval tak, aby to bylo příliš zjevné. Nedůvěřoval jsi císařské vládě. To je celkem obecný jev v dnešní době, což je důležitou součástí celkového rozkladu a poklesu Říše. A navíc jsi byl hrdý na psychohistorii jako nápad, hrdý na to, žeš dostal ten nápad. Bylo by ti příjemné, kdyby se podařilo přivést ji k životu. To by ještě posílilo tvou pýchu."

Seldon se zamračil a řekl: "Promiňte mi, pane robote, ale nejsem si vědom toho, že bych byl taková pyšná příšera."

Daneel řekl jemně: "Vůbec nejsi pyšná příšera. Jsi si naprosto vědom toho, že není ani pěkné, ani užitečné být ovládán pýchou, takže ji ovládáš, ale zrovna tak se ti může nelíbit, že ke svému životu nezbytně potřebuješ tep svého srdce. Ani jednu z těchto skutečností nemůžeš odstranit. Ačkoli se svou pýchou snažíš skrýt i sám před sebou, aby sis uchoval klid v mysli, nemůžeš ji ukrýt přede mnou. Je tam, ať ji maskuješ, jak pečlivě chceš. A stačilo ji jen nepatrně zesílit, a okamžitě jsi byl ochoten se skrývat před Demerzelem, něco, čemu bys ještě okamžik předtím odporoval. A byl jsi dychtivý začít s prací na psychohistorii s intenzitou, kterou bys ještě před okamžikem zavrhl."

"Pak už jsem necítil potřebu udělat cokoli jiného s tvými emocemi a tak jsi nakonec dospěl ke svým závěrům o tom, že jsem robot. Tuto možnost jsem předvídal, mohl jsem ji dokonce zastavit, ale má předvídatost ani mé schopnosti nejsou neomezené. A ani mě teď už příliš nemrzí, že jsem to neudělal, protože tvé argumenty jsou dobré, a bude ještě užitečné, že teď vis, kdo jsem, a že ti budu moci podat pomocnou ruku v těch ohledech, o kterých jsi mluvil."

"Emoce jsou mocný motor lidské činnosti. Daleko silnější, než si sami lidé uvědomují, a ani si nedovedeš představit, co všechno je možno dosáhnout jen nejjemnějším dotykem těchto citů, a jak nerad to dělám."

Seldon ztěžka dýchal, pokoušel se představit si sám sebe jako člověka hnaného pýchou a nelíbilo se mu to. "Proč to děláš nerad?"

"Protože se snadno může stát, že bych to přehnal. Musel jsem zastavit Rachele dříve, než přemění Říši ve feudální anarchii. Mohl sem tehdy ihned změnit emoce různých lidí a výsledkem by pravděpodobně bylo krvavé povstání. Lidé jsou lidé a generálové ve Wye jsou takřka všichni lidé. Obvykle není příliš obtížné přimět muže k tomu, aby se v nich probudilo pohrdání a skrytý strach z žen. Není vyloučeno, že je to biologická záležitost, které jako robot nedokážu plně porozumět."

"Stačilo jen trochu zesílit tento jejich pocit a tím zajistit zlom v jejich plánech. Kdybych byl pozměnil jejich city jen o nejmenší kousíček víc, došla by k tomu, čemu jsem se chtěl vyhnout, ke krvavému povstání. Nic víc jsem si nepřál, než aby neodporovali, až dorazí mí vojáci."

Daneel se zarazil, jako by se pokoušel vybrat nejvhodnější slova, potom řekl: "Nerad bych se pouštěl do matematických podrobností uspořádání mého pozitronického mozku. Ani jim sám do detailu nerozumím, ačkoli je možné, že ty bys dokázal se k nim dopracovat, kdybys o tom dostatečně dlouho přemýšlel. Zkrátka, jsem ovládán třemi základními Zákony robotiky, které se podle tradice překládají do slov následujícím způsobem:"

"Za prvé, robot nesmí ublížit člověku nebo svou nečinností dopustit, aby člověku bylo ublíženo."

"Za druhé, robot musí uposlechnout příkazu člověka kromě případů, kdy tyto příkazy jsou v rozporu s prvním zákonem."

"Za třetí, robot musí chránit sám sebe před zničením kromě případů, kdy je tato ochrana v rozporu s prvním nebo druhým zákonem."

"Ale měl jsem... přitele, je tomu už dvacet tisíc let. Byl to jiný robot. Nebyl jako já. Nikdo by jej nemohl považovat za člověka, ale byl to on, který původně měl mé psychické síly, díky jemu jsem jich nabyl i já."

"Tomu se zdálo, že by měl existovat ještě obecnější zákon než kterýkoli ze tří základních zákonů. Nazval jej nultým zákonem, protože nula je před jedničkou. Ten zní:

"Za nulté, robot nesmí ublížit lidstvu nebo svou nečinností dopustit, aby lidstvu bylo ublíženo."

Potom je třeba upravit první zákon tak, aby zněl:

"Za prvé, robot nesmí ublížit člověku nebo svou nečinností dopustit, aby člověku bylo ublíženo, kromě případů, kdy by to bylo v rozporu s nultým zákonem."

A další zákony musí být upraveny podobně, rozumíš to mu?"

Daneel se zarazil a Seldon řekl: "Rozumím."

Daneel pokračoval: "Problém je v tom, Hari, že člověka je snadné rozpoznat. Můžeš na něj ukázat nebo si na něj sáhnout. Je snadné rozeznat, co lidské bytosti ublíží a co ne, přinejmenším poměrně snadné. Ale co je to lidstvo? Ve kterém okamžiku můžeme začít mluvit o lidstvu? A jak můžeme definovat poškození lidstva? Kdy nějaký čin udělá lidstvu škodu a kdy mu bude k prospěchu jako celku a jak se to dá poznat? Robot, který jako první přišel s nultým

zákonem, zemřel - stal se trvale neaktivním - protože byl přinucen k činu o kterém byl přesvědčen, že zachrání lidstvo, ale o kterém to nemohl dokázat. Když zemřel, přenechal péči o Galaxii mně."

"Od té doby se snažím. Pokoušel jsem se zasahovat tak málo, jak bylo možné, spoléhal jsem se na samotné lidi, že dokáží posoudit, která cesta vede k lepším výsledkům. Oni si mohli dovolit hazardovat; já ne. Oni si mohli dovolit nedosáhnout svých cílů, já jsem se neodvažoval. Oni směli poškodit lidstvo nevědomky, kdybych to udělal já, zemřel bych. Nultý zákon se nestará o to, zda spáchaná škoda je úmyslná nebo ne."

"Ale někdy jsem donucen k činům. To, že jsem stále naživu, dokazuje, že všechny byly přiměřené a mírné. Ale v okamžiku, kdy se Říše začala rozpadat, kdy se započal její sestup, musel jsem zasahovat častěji a nyní už po desítky let musím hrát roli Demerzela, pokoušet se řídit vládu takovým způsobem, abych předešel úplnému rozpadu, a přesto ještě stále žiji, jak vidíš."

"Když jsi přednesl svou řeč, na Výročním kongresu, okamžitě jsem si uvědomil, že psychohistorie by byla nástrojem, který by mi umožňoval rozpoznávat, co je pro lidstvo dobré a co špatné. S její pomocí by rozhodnutí, které bych musel dělat, bylo prováděno méně naslepo. Mohl bych se dokonce odvážit nechat znovu lidi provádět svá vlastní rozhodnutí a sobě vyhradit pouze roli jakési záchranné brzdy. Takže jsem rychle zařídil, aby se Cleon dozvěděl o tvé řeči a zavolal si tě. Potom, když jsem slyšel tvé popření významu psychohistorie, byl jsem nucen přijít na nějaký způsob, který by tě přiměl k tomu, abys to stejně zkusil. Chápeš to, Hari?"

Víc než jen trochu pohnut, Seldon řekl: "Rozumím, Hummine."

"Musím pro tebe zůstat Humminem, pro ty vzácné příležitosti, kdy budu schopen se s tebou setkat. Poskytnu ti veškeré informace, které mám a které bys mohl potřebovat, a jako Demerzel tě budu chránit, nakolik bude v mých silách. Nikdy o mně nesmíš promluvit jako o Daneelovi."

"O to bych se nikdy ani nepokusil," řekl Seldon spěšně. "Protože potřebuji tvou pomoc, naprosto bych zničil vše, kdybych vyjevil tvé plány."

"Ano, vím, že bys o to nestál." Daneel se unaveně usmál. "Koneckonců, jsi dost ješitný na to, abys chtěl za psychohistorii obdržet plné uznání. Nechtěl bys, aby se někdo dozvěděl, žeš potřeboval pomoc od robota."

Seldon se začervenal. "Nejsem..."

"Ale jsi, přestože to skrýváš i sám před sebou. A je to důležité, protože tak mohu tuto tvou emoci zesílit jen minimálně, abys o mně nemohl mluvit s jinými. Ani tě nenapadne, že bys to mohl udělat."

Seldon řekl: "Předpokládám, že Dors ví..."

"Víš o mně, ale ani ona o mně nedokáže mluvit s jinými. Teď, když oba znáte pravdu o mé osobě, můžete spolu o této věci hovořit, ale s nikým jiným."

Daneel vstal: "Hari, musím teď odejít. Mám spoustu práce. Zanedlouho budete Dors i ty odvezeni zpět do Císařského sektoru..."

"Ten chlapec, Raych, musí jít se mnou. Nemohu jej opustit. A pak je tady ještě mladý muž z Dahlu, jmenuje se Yugo Amaryl..."

"Rozumím. Raych pojede s vámi a s tím svým přítelem můžeš udělat, co budeš chtít. O vás o všechny bude patřičně postaráno. A budeš pracovat na psychohistorii. Budeš si moci vybrat své spolupracovníky. Budeš mít nezbytné počítače a odkazový materiál. Budu zasahovat tak málo, jak bude možné. Pokud někdy v průběhu práce dojde k odporu proti tvým názorům, nezasáhnu, dokud nebude ohrožovat zdar celé práce. Budeš se s nimi muset vypořádat sám."

"Počkej, Hummine," řekl Seldon naléhavě. "Co když přes všechnu tvou pomoc a mé snažení se ukáže, že psychohistorie nakonec nemůže být dotažena až k praktickému použití? Co když neuspějí?"

Daneel vstal. "Pro takový případ mám ještě záložní plán. Plán, na kterém pracuji už velmi dlouho, na jiném světě a jiným způsobem. I ten je velmi nejistý ve svém výsledku a v mnoha ohledech ještě mnohem radikálnější než psychohistorie. I ten může zklamat, ale vždy je větší naděje na úspěch, pokud k němu vedou dvě cesty na místo jedné."

"Nech si ode mne poradit, Hari! Až přijde čas, kdy budeš připraven a schopen dát do pohybu něco, co by mělo zabránit nejhoršímu, snaž se přijít přinejmenším na dvě různé možnosti, aby v případě, že jedna neuspěje, mohla ta druhá pokračovat. Říše musí být buď stabilizována nebo přestavěna na nových základech. Pokud to bude možné, ať jsou ty základy raději dva než jeden."

Vstal. "Nyní se musím vrátit ke své obvyklé práci a ty se musíš pustit do své. Bude o tebe postaráno."

Naposledy mu kývl, potom odešel.

Seldon se za ním podíval a potom řekl jemně: "Nejdříve si musím promluvit s Dors."

94.

Dors řekla: "Palác už je prázdný. Rashelle nepřijde k žádné fyzické újmě. A ty se vrátíš do Císařského sektoru, Hari."

"A ty, Dors?" řekl Seldon tichým, napjatým hlasem.

"Nejspíš se vrátím zpátky na univerzitu. Zanedbávala jsem práci i studenty."

"Ne, Dors, máš před sebou větší úkol."

"Jaký?"

"Psychohistorii. Nemohu se s tím projektem bez tebe vypořádat."

"Samozřejmě, že můžeš. V matematice jsem naprostý analfabet."

"A já v historii. A budeme potřebovat obojí."

Dors se zasmála. "Mám pocit, že ty jsi naprosto vyjimečný matematik. Já jsem jen průměrná historička,

rozhodně ne vynikající. Najdeš libovolný počet historiků, kteří budou splňovat požadavky psychohistorie lépe než já."

"V tom případě se ti pokusím vysvětlit, že psychohistorie potřebuje víc než jen matematika a historika. Potřebuje také vůli snažit se uspět v něčem, co pravděpodobně zabere celý život. Bez tebe tuto vůli mít nebudu."

"Ale samozřejmě, že budeš."

"Pokud nebudeš se mnou, Dors, nebudu ji chtít mít."

Dors se na Seldona zamyšleně podívala. "Toto je naprosto nesmyslný rozhovor, Hari. Rozhodnutí bude zcela jisté na Humminovi. Pokud mne pošle zpátky na univerzitu..."

"Nepošle."

"Jak si tím můžeš být jistý?"

"Protože mu to jasně řeknu. Pokud tě pošle zpátky na univerzitu, půjdu zpátky na Helicon a Říše ať se klidně zhroutí."

"To nemůžeš myslet vážně."

"Samozřejmě, že to myslím vážně."

"Copak si neuvědomuješ, že Hummin dokáže změnit tvé city tak, že na psychohistorii budeš pracovat i beze mne?"

Seldon zavrtěl hlavou. "Hummin by takovou věc nikdy neudělal. Mluvil jsem s ním. Neodvažuje se provádět v lidských myslích příliš velké změny, brání mu v tom něco, čemu říká zákony robotiky. Aby mohl změnit mé city natolik, že bych tě nechtěl mít u sebe, byla by to tak velká změna, že si nedovolí na sebe vzít takové riziko. Na druhou stranu, pokud mě nechá být a ty se přidáš k projektu, bude mít, co chce... reálnou šanci na psychohistorii. Proč by se s tím neměl spokojit?"

Dors zavrtěla hlavou. "Může mít nějaké vlastní důvody."

"Proč by měl nesouhlasit? Tvým úkolem bylo mě chránit. Copak Hummin tento požadavek stáhl?"

"Ne."

"Proto chce, abys ve svém úkolu pokračovala. A já to chci také."

"Proti čemu? Teď jsi pod Humminovou ochranou, jak v jeho Demerzelovské, tak v jeho Daneelovské pozici, a to je jisté vše, co potřebuješ."

"I kdybych měl ochranu od každé osoby a každé síly v Galaxii, stále ještě by to byla tvá, kterou bych chtěl."

"Takže mě nechceš kvůli psychohistorii, chceš mě kvůli ochraně."

"Ne!" vyjel Seldon. "Proč se snažíš překroutit má slova? Proč mě nutíš, abych říkal to, co dávno musíš vědět? To není ani psychohistorie, ani ochrana, proč tě chci. To jsou jen výmluvy a vymyslím si jakékoli jiné, pokud to bude potřeba. Chci tebe, prostě tebe. A pokud chceš znát pravý důvod, je to proto, že ty jsi ty."

"Vždyť mě ani neznáš."

"Na tom nezáleží. Nestarám se o to. A kromě toho tě určitým způsobem znám. Lépe než si myslíš."

"Skutečně?"

"Samozřejmě. Posloucháš rozkazy a riskuješ kvůli mě svůj život bez zaváhání a bez zjevného zájmu o následky. Tak rychle ses naučila hrát tenis. Ještě rychleji ses naučila používat nože a naprosto dokonale ses vypořádala se situací, která vznikla při potyčce s Marronem. Řekl bych, že až nelidsky. Tvé svaly jsou úžasně silné a tvé reakce jsou úžasně rychlé. Dokážeš poznat, že místnost je odposlouchávána, a můžeš být s Humminem v kontaktu nějakým způsobem, který nevyžaduje žádné zařízení."

Dors řekla: "A co z toho všeho vyvozuješ?"

"Napadlo mě, že Hummin ve své osobnosti jako R. Daneel Olivaw stojí před nesplnitelným úkolem. Jak by se jeden robot mohl pokoušet řídit Říši? Musí mít pomocníky."

"To je zřejmé. Řekla bych, že jich má miliony. Já jsem jeho pomocník. Ty jsi jeho pomocník, Malý Raych je jeho pomocník."

"Ty jsi ale jiný typ pomocníka."

"Jakým způsobem? Hari, vyslov to. Až se uslyšíš, jak to říkáš, uvědomíš si, jak je to bláznivé."

Seldon se na ni dlouze zadíval a potom řekl tichým hlasem:

"Neřeknu to, protože... je mi to jedno."

"Opravdu? Chceš mě takovou, jaká jsem?"

"Chci tě tak, jak musím. Jsi Dors, a ať jsi cokoli jiného, nechci nic jiného na celém světě."

Dors řekla jemně: "Hari, chci to, co je pro tebe dobré, protože jsem tím, čím jsem, ale cítím, že kdybych nebyla tím, čím jsem, stále bych chtěla to, co je pro tebe dobré. Ale nemyslím si, že já bych pro tebe znamenala dobro."

"Dobro nebo zlo, to mě nezajímá." Teď se Hari podíval dolů, udělal několik kroků, zvažoval, co řekne dále.

"Dors, už tě někdy někdo políbil?"

"Samozřejmě, Hari. Je to součást společenského života, já společensky žiji."

"Ne, ne! Mám na mysli, jestli už jsi někdy skutečně políbila muže? Myslím vášnivě?"

"Ano, Hari."

"Líbilo se ti to?"

Dors zaváhala. Řekla: "Když jsem líbala takovým způsobem, líbilo se mi to více, než by se mi líbilo zklamat mladého muže, kterého jsem měla ráda, někoho, jehož přátelství pro mne něco znamenalo." V tomto okamžiku se Dors začervenala a odvrátila tvář. "Prosím tě, Hari, tohle je hrozně obtížné vysvětlit."

Ale Hari, teď ještě rozhodnější než předtím, pokračoval: "Takže jsi líbala z nesprávných důvodů, abys neporanila něčí city."

"V určitém smyslu to tak možná dělá každý."

Seldon si to promyslel a pak náhle řekl: "Už jsi někdy někoho požádala, aby tě políbil?"

Dors se zarazila, jako by procházela svůj předchozí život:

"Ne."

"Nebo sis přála, aby tě políbil znovu, poté, co už to jednou udělal?"

"Ne."

"A už jsi někdy spala s mužem?" zeptal se jemně, naléhavě.

"Samozřejmě, vždyť jsem ti to říkala. Tyhle věci jsou součástí života."

Hari ji uchopil za ramena, jako by jí chtěl zatřást. "Ale cítíš někdy touhu, potřebu mít na blízku právě jednu, konkrétní osobu? Dors, cítíš někdy lásku?"

Dors pomalu vzhlédla, téměř smutně, a zadívala se Seldonovi do očí: "Mrzí mě to Hari, ale ne."

Seldon ji pustil, nechal své paže spadnout bezvládně podél těla.

Potom Dors jemně položila ruku na jeho paži a řekla: "Tak vidíš, Hari. Opravdu nejsem to, po čem toužíš."

Seldonovi poklesla hlava a zadíval se na podlahu. Zvažoval celou záležitost a pokoušel se přemýšlet rozumně. Pak to vzdal. Chtěl to, co chtěl, a chtěl to přes veškeré své myšlenky a racionalitu.

Vzhlédl. "Dors, drahá, i tak je mi to jedno."

Seldon ji objal a pomalu přiblížil svou hlavu k její, jako by čekal, že se odtáhne. Celou tu dobu ji přitahoval blíže k sobě.

Dors se nepohnula a on ji políbil. Pomalu, dlouze, a pak vášnivě. Její paže se náhle kolem něj sevřely.

Když nakonec přestal, podívala se mu do očí, které odrážely její úsměv, a řekla:

"Polib mne znovu, Hari... Prosím."